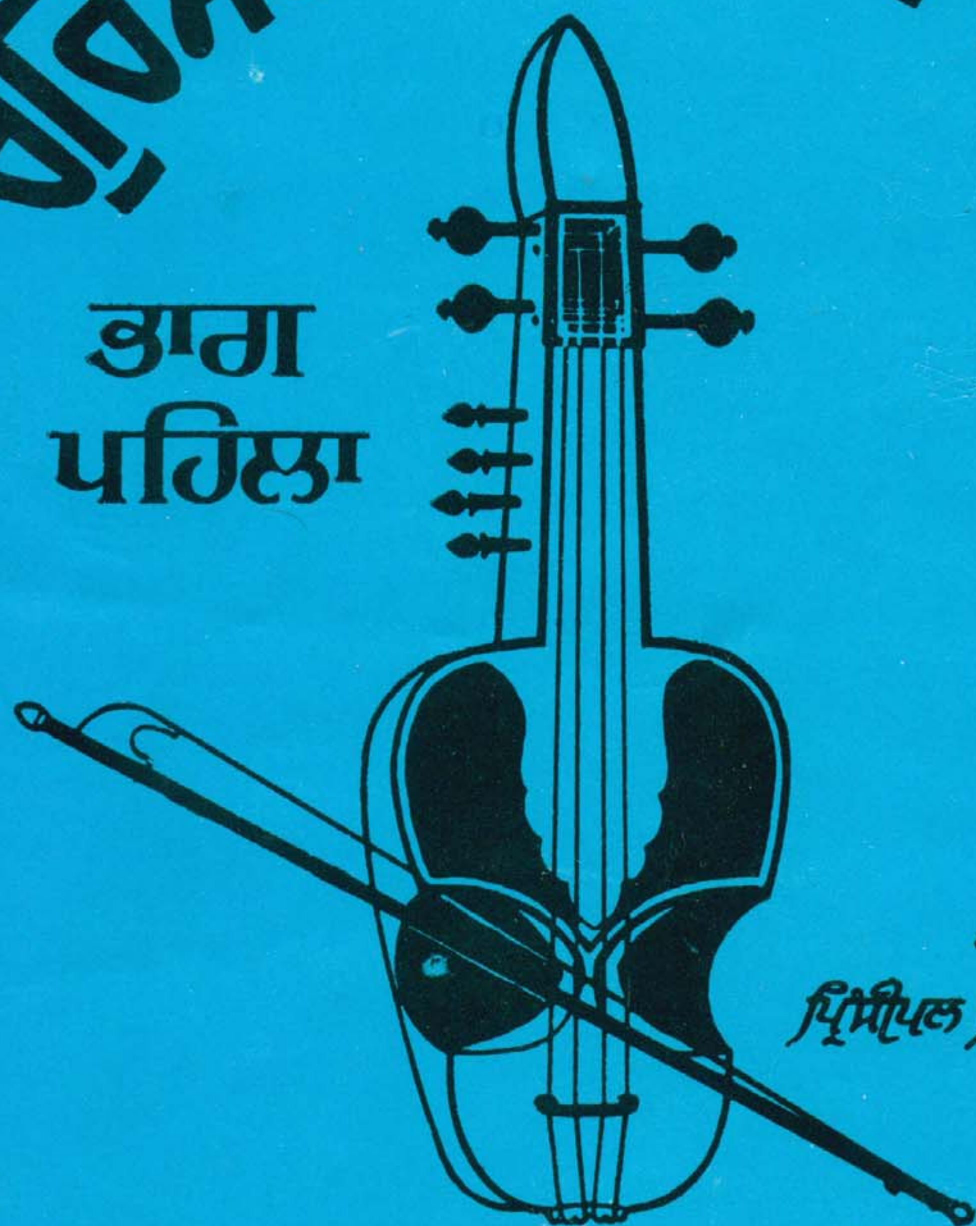
ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਕਰਤਾ:
ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :–
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰ ਟ੍ਰਸਟ
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

੧ ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਕਰਤਾ :

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰ ਟਰੱਸਟ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ : ੧੦੦੦, ਫਰਵਰੀ ੧੯੮੮

ਦੂਜੀ ਵਾਰ : ੧੦੦੦, ਦਸੰਬਰ ੧੯੯੨

ਤੀਜੀ ਵਾਰ : ੧੦੦੦, ਦਸੰਬਰ ੧੯੯੮

ਚੌਥੀ ਵਾਰ : ੧੦੦੦ ਦਸੰਬਰ ੨੦੦੩

ਭੇਟਾ : ੧੫੦/- ਰੁਪਏ

ਪੁਸਤਕ ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ :

੧. ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ

ਗੁ. ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ।

੨. ਭਾਈ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ

ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

੩. ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼

ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

੪. JAS MUSICAL LIMITED
108-A, The Broadway
South Hall, Middlesex,
UBI 1QF, U.K.

ਛਾਪਕ : ਨਿਉ ਗਿਆਨ ਆਫਸੈਟ ਪ੍ਰਿੰਟਰ, ਦਿੱਲੀ।

ਸੂਚੀ-ਪੱਤ੍ਰ

ਧੰਨਵਾਦ !

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ ਗੁ. ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਗਏ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਦੇਸ਼ - ਵਿਦੇਸ਼ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਤਾਂ ਕਰ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਗੁਰੂ ਕੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਬਤੌਰੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ (ਵਾਜਾ-ਜੌੜੀ) ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਡਿਉਟੀ ਭੀ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਹਨ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ ਗੁ. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਹੌਕਲੈਂਡ (ਨਿਯੂ ਜੀਲੈਂਡ) ਵਿਖੇ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ (ਕੀਰਤਨ) ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਹਰਿ-ਮਨ ਪਿਆਰੇ ਨਿੱਤ-ਨੇਮੀ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਵਿਦਵਾਨ ਕੀਰਤਨੀਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਆਪਜੀ ਦਾ ਇਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹਾ ਪਿਆਰ ਬਣਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ (ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ) ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੁਕ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਦਾਸ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤੀ ਸਨੇਹੀ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਨ, ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਮਾਇਆ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਸੋ, ਦਾਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਸ਼ੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਵੇਲੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਅਨੇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪੱਖ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਗਿਆਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਜਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪੱਖੋਂ ਅਧੂਰਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਜਾਣੂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਕਲਾ ਪੱਖ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਸਰਦਾਰ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖੀ ਸੰਗੀਤ ਸੰਬੰਧੀ (ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ) ਨਾਮ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਬੰਧੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਬੜੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਹ ਘਾਟ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਐਸੀ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਆਧਾਰਭੂਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਤੀ ਸੁੰਚਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵ, ਹਰੇਕ ਰਾਗ ਤੇ ਖੋਜ ਭਰਿਆ ਲੇਖ, ਉਸ ਦਾ ਆਲਾਪ, ਤਾਨਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਬਲਾ-ਮ੍ਰਿਦੰਗ (ਜੋੜੀ ਦੇ ਬੋਲ) ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਜਾਣੂ ਸੱਜਣਾਂ ਲਈ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਲੇਖਕ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਾਲੀਮ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਗਿਆਨ ਅਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ (ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ) ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਪਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਥਾਨ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਭਾਵ, ਹਰੇਕ ਰਾਗ ਦਾ ਸ਼ਾਸਤਰ ਪਖੋਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਰਣਨ ਕਰਕੇ ਉਸੇ ਹੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸੀਨਾ-ਬਸੀਨਾ

ਚਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਵੀਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦਾ ਖੇਤਰ ਵਿਸਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਠਾਟ ਪੱਦਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ (ਕੀਰਤਨ) ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋਵੇਗੀ।

Faculty of Music & Fine Arts,
Delhi University, Mall Road,
Delhi—110007.

ਡਾ: ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੈਂਤਲ

ਮਿਤੀ 15-2-1988

ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ (ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਤੇ ਸ਼ਬਦ) ਦੀ ਇਕ ਪੁਸਤਕ "ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰ ਟ੍ਰਸਟ" ਨੇ ਸੰਨ ੧੯੮੪ ਵਿਚ ਛਪਵਾਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ (ਟਿਊਨਾਂ) ਨੂੰ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ (ਨੁਟੇਸ਼ਨ) ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ, ਉਥੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਬੰਧੀ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੋ ਸ਼ਬਦ-ਕੀਰਤਨ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰ ਟ੍ਰਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ, ਗੁ: ਸ੍ਰੀ ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ੧੯੩੦ ਤੋਂ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਵਿਦਿਆਲੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ (ਕੀਰਤਨ) ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾਸ ਵੀਹ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਸਿੱਖਦਿਆਂ ਸਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਲਗ-ਭਗ ਸਵਾ ਸੌ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਭੰਡਾਰ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਕਸਰ ਸੱਜਣ-ਮਿੱਤਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੀਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦਾ। ਉਂਜ ਆਧੁਨਿਕ ਜਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ (ਟਿਊਨਾਂ) ਨੂੰ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਲਿਖ ਕੇ ਛਪਵਾਉਣਾ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਨਾਲੇ ਐਸੀਆਂ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਕਈ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਜਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ, ਕਿ ਕੋਈ ਐਸਾ ਸੰਗੀਤ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਹਰੇਕ ਰਾਗ ਦਾ ਖੋਜ-ਭਰਪੂਰ ਲੇਖ ਹੋਵੇ, ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ) ਤਾਨਾਂ ਆਦਿ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਤੇ ਪੜਤਾਲਾਂ ਹੋਵਣ। ਪਰ ਐਸੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੋ, ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਕਿ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣ-ਅਵਗੁਣ, ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰੀਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਆਲੰਕਾਰ-ਪਲਟੇ, ਤਾਲ-ਠੇਕੇ, ਸੁਰ-ਸਰਗਮ ਆਦਿ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹਰ ਇਕ ਰਾਗ ਤੇ ਖੋਜ-ਭਰਿਆ ਲੇਖ, ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ, ਤਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ੨੨੫ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ੨੨ ਚੋਣਵੀਆਂ

ਪੁਰਾਤਨ 'ਪੜਤਾਲਾਂ' ਵੀ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਜ ੧੪ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ੨੪੭ ਸ਼ਬਦ-ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ (ਨੁਟੇਸ਼ਨ) ਵਿਚ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ੧੪ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ-ਕਲ੍ਹ ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ (ਸਿਲੇਬਸ) ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ, ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਬਦ-ਕੀਰਤਨ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗੀ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭੀ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

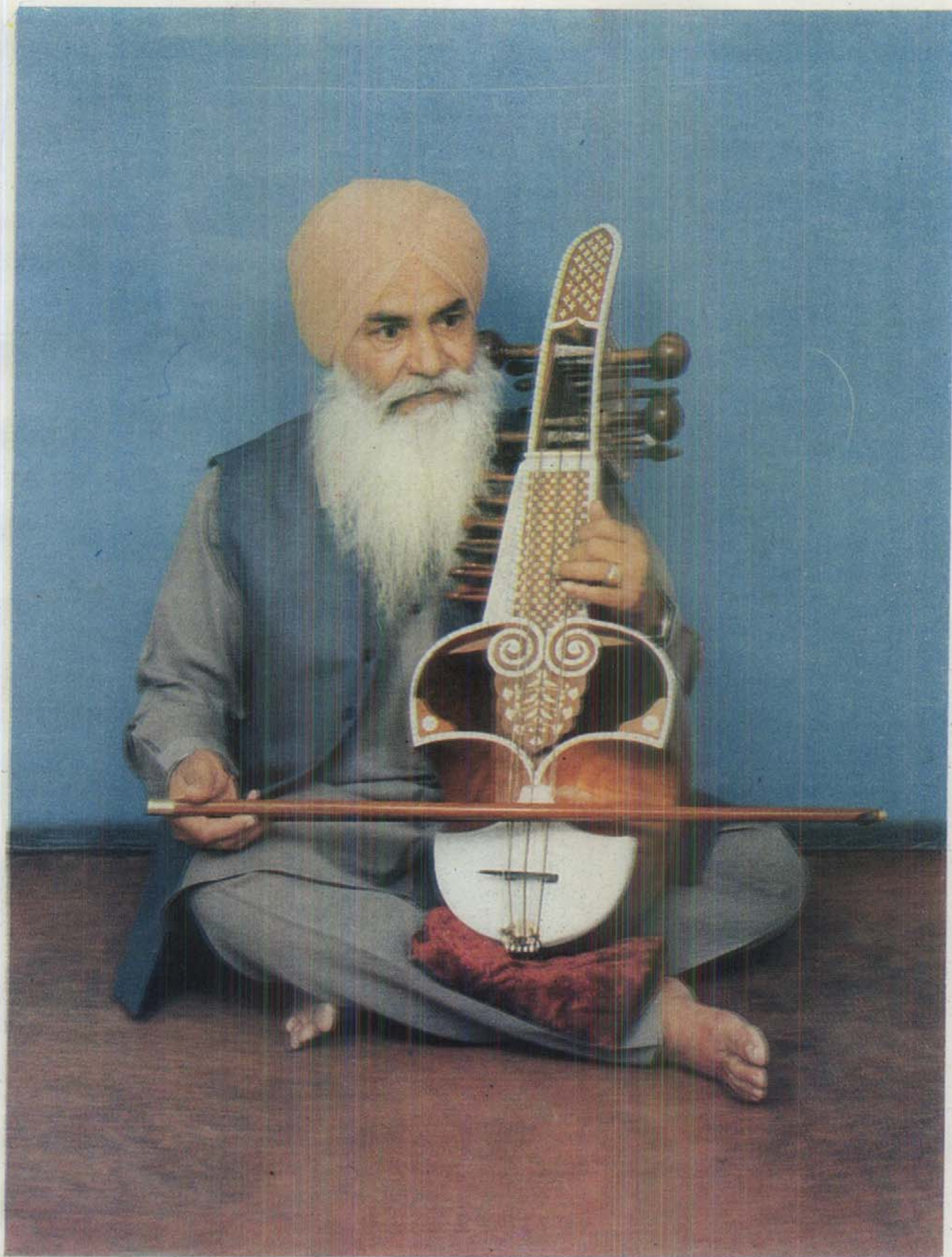
ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਦਾਸ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰ ਟ੍ਰਸਟ' ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਤਹਿ-ਦਿਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਕਰ-ਗੁਜ਼ਾਰ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਟ੍ਰਸਟ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜਨ-ਹਿਤ ਲਈ ਇਕ ਸ਼ਲਾਘਾ-ਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ

ਗੁ: ਸ੍ਰੀ ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਦਾਸ–

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ **ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ**

੨੮ ਜਨਵਰੀ, ੧੯੮੮

ਗਿਆਨੀ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ, ਗੁ. ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਆਪ ਜੀ ਕਈ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਣਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਸਾਜ਼ 'ਸਰੰਦਾ' ਵਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੰਗੀਤ-ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ

ਗਾਉਣਾ, ਬਜਾਉਣਾ ਤੇ ਨੱਚਣਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਵਿਦਿਆਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹਨ, ਪਰ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਗਾਉਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਜਾਉਣਾ ਤੇ ਬਜਾਉਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੱਚਣਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਅਤੇ ਸੱਭਤਾ ਜੋ ਅਨੇਕ ਅੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਰਫੁੱਲਤ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਹਾਨ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬਤਾਏ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੇਂ ਅਭਿਆਸ ਤੇ ਅਨੁਭਵ ਰਾਹੀਂ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਜੋ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡੀਆਂ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ

ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੋ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ :—

(੧) ਕਰਣਾਟਕੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, (੨) ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ।

ਕਰਣਾਟਕੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਭੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਦਰਾਸ ਪ੍ਰਾਂਤ, ਮੈਸੂਰ ਤੇ ਆਂਧਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਭੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਦਰਾਸ, ਮੈਸੂਰ ਅਤੇ ਆਂਧਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ।

ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ

੧. ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ-ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਮਿਲ ਕੇ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰ-ਸਥਾਨ ਹਨ।

੨. ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਠਾਟ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਗਾਏ-ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

੩. ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਲਾਪ-ਤਾਨ ਤੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

੪. ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਯ-ਜਨਕ (ਠਾਟ ਰਾਗ) ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੇਦ

੧. ਉੱਤਰੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਪੱਧਤੀ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਸੁਰ-ਸਥਾਨ ਬਾਰਾਂ ਹੀ ਮੰਨੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸੁਰ ਅਤੇ ਨਾਮਾਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਹੈ।

੨. ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸੁਰ ਉਚਾਰਣ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਾਲਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਵਖੋ-ਵਖ ਹਨ।

੩. ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਰਾਗ ਤੇ ਤਾਲ ਵੀ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹਨ। ਭਾਵ—ਦੱਖਣੀ ਰਾਗ ਉੱਤਰੀ ਰਾਗਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ।

੪. ਦੱਖਣੀ ਪੱਧਤੀ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ (ਗੀਤ) ਕੰਙ, ਤੇਲਗੂ, ਤਾਮਿਲ ਆਦਿ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਰਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉੱਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਗੀਤ ਬ੍ਰਿਜ ਭਾਸ਼ਾ, ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ, ਪੰਜਾਬੀ, ਮਾਰਵਾੜੀ ਆਦਿ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਉੱਤਰੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ

ਕਰਨਾਟਕੀ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਦੋਹਾਂ ਪੱਧਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ. ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਫਰਕ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ—ਕਰਨਾਟਕੀ ਸੁੱਧ ਰੇ, ਧਾ, ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਕੋਮਲ ਰੇ, ਧਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਰੇ, ਧਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁੱਧ ਗਾ, ਨੀ ਹਨ ।

ਉੱਤਰੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਚਿੱਤ੍ਰ

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੁਰ	ਕਰਨਾਟਕੀ (ਦੱਖਣੀ) ਸੁਰ
੧. ਸਾ (ਅਚੱਲ)	ਸਾ (ਅਚੱਲ)
੨. ਕੋਮਲ ਰੇ	ਸੁੱਧ ਰੇ
੩. ਸੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਰੇ	ਚਾਰ ਸੁਰਤੀ ਰੇ ਯਾ ਸੁੱਧ ਗਾ
੪. ਕੋਮਲ ਗਾ	ਖਟ ਸੁਰਤੀ ਰੇ, ਸਾਧਾਰਣ ਗਾ
੫. ਸੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਗਾ	ਅੰਤਰ ਗਾ
੬. ਸੁੱਧ ਮਾ	ਸੁੱਧ ਮਾ
੭. ਤੀਵਰ ਮਾ	ਪ੍ਰਤੀ ਮਾ
੮. ਪਾ (ਅਚੱਲ)	ਪਾ (ਅਚੱਲ)
੯. ਕੋਮਲ ਧਾ	ਸੁੱਧ ਧਾ
੧੦. ਸੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਧਾ	ਚਾਰ ਸੁਰਤੀ ਧਾ ਯਾ ਸੁੱਧ ਨੀ
੧੧. ਕੋਮਲ ਨੀ	ਖਟ ਸੁਰਤੀ ਧਾ ਯਾ ਕੈਸ਼ਿਕ ਨੀ
੧੨. ਸੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਨੀ	ਕਾਕਲੀ ਨੀ

ਕਰਨਾਟਕੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੁਰ ਨੂੰ ਕੋਮਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ । ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁੱਧ ਸੁਰ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਚੇ ਥਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਬਦਲਦਾ ਹੈ । ਭਾਵ, ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ—ਸੁੱਧ ਰੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਾਰ ਸੁਰਤੀ ਰੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸੁੱਧ ਗਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਸੁੱਧ ਗਾ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸਾਧਾਰਣ ਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅੰਤਰ ਗਾ ਨਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਗਵਈਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ (ਕੀਰਤਨੀਏ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਉਸੇ ਨੂੰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਆਖਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਗਿਆਤ ਅਤੇ ਲਾਭ ਹਿਤ ਹੇਠਾਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ :—

ਨਾਦ—ਸ਼ਬਦ, ਆਵਾਜ਼ ਜਾਂ ਧੁਨੀ। ਭਾਵ, ਜੋ ਵਾਯੂ ਤੇ ਅਗਨੀ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਨਾਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਵੀ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ—ਆਹਤ ਨਾਦ ਅਤੇ ਅਨਾਹਤ ਨਾਦ।

ਆਹਤ ਨਾਦ—ਉਹ ਆਵਾਜ਼ ਜੋ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਰਗੜ ਜਾਂ ਟਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਦੇਵੇ।

ਅਨਾਹਤ ਨਾਦ—ਉਹ ਆਵਾਜ਼ ਜੋ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਂਗਲਾਂ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂ-ਸ਼ਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਇਸੇ ਲਈ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ।

ਸੰਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਆਹਤ ਨਾਦ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭੇਦ ਲਿਖੇ ਹਨ :—
ਰੂਪ ਭੇਦ, ਜਾਤੀ ਭੇਦ ਤੇ ਸਥਾਨ ਭੇਦ।

ਰੂਪ ਭੇਦ—ਇਕ ਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹੌਲੀ ਜਾਂ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦੂਰ ਤਕ ਪੁਚਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਭਾਵ ਹੌਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਜ਼ਦੀਕ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਹੀ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਲਗਾਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੂਰ ਤਕ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਰੂਪ ਭੇਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜਾਤੀ ਭੇਦ—ਇਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਚਾਨ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਸਿਤਾਰ, ਸਾਰੰਗੀ, ਵੀਣਾ, ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ, ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨੁਖ, ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀ ਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਜਾਤੀ-ਭੇਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਥਾਨ ਭੇਦ—ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਕਿਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵ—ਮੰਦ੍ਰ ਸਪਤਕ ਤੋਂ ਜਾਂ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਤੋਂ, ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਦੋਲਨ (ਕੰਪਨ ਸੰਖਿਆ) ਘਟ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਉਤਨੀ ਹੀ ਨੀਵੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਤਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਸੰਖਿਆ ਵਧ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਉਤਨੀ ਹੀ ਉੱਚੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਸਥਾਨ ਭੇਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੁਰਤੀ—ਸੁਰ ਦਾ ਬਾਰੀਕ ਭਾਗ ਸੁਰਤੀ। ਭਾਵ—ਉਹ ਸੂਖਮ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਜੋ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ-ਸਾਫ ਸੁਣਾਈ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਠਹਿਰਾਉ ਹੋਵੇ। ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਬਾਈ ਸੁਰਤੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀਣਾ ਜਾਂ ਸਾਰੰਗੀ ਸਾਜ਼ ਤੇ ਵਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰ—ਉਹ ਮਨੋਹਰ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਵੇ, ਬਾਈ ਸੁਰਤੀਆਂ ਉਤੇ ਹੀ ਸੱਤ ਸੁਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਵ—ਗਾਉਣ ਜਾਂ ਬਜਾਉਣ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਕਣ, ਮੀਂਡ ਜਾਂ ਸੂਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਧੁਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਿਆ ਜਾਵੇ ਉਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਸੁਰਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਰੁਕੇ ਉਹ ਸੁਰ। ਜਿਵੇਂ—ਸਿਟਾਰ ਜਾਂ ਵੀਣਾ ਦੇ ਤਾਰ ਨੂੰ ਛੇੜਨ ਨਾਲ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਜੋ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲੇਗੀ ਉਹ ਸੁਰਤੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਟਿਕੇਗੀ ਉਸੇ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੁਰ ਕਹਾਂਗੇ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸੁਰਤੀ-ਸੁਰ ਵਿਭਾਜਨ ਦਾ ਚਿੱਤ੍ਰ

ਸੁਰਤੀ ਨੰਬਰ	ਸੁਰਤੀ ਨਾਮ	ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਰ-ਨਾਮ	ਸੁਰਤਿ ਸੰਖਯਾ ਵਾਚਕ ਸੁਰ-ਨਾਮ	ਆਧੁਨਿਕ ਸੁਰ-ਨਾਮ	ਕੰਪਨ ਸੰਖਿਆ
੦	ਕਛੋਭਣੀ	ਸੁੱਧ ਨੀ	ਸੁੱਧ ਸਾ	ਸੁਧ ਸਾ	੨੪੦
੧	ਤੀਵਰਾ	...	...	...	੨੫੨ ੬੮/੮੧
੨	ਕੁਮੁਦਵਤੀ	ਕਾਕਲੀ ਨੀ	ਲਘੂ ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਰੂ }	ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਰੇ }	੨੫੩ ੧/੮ }
	...	...	ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਰੁ	ਕੋਮਲ ਰੇ	੨੫੬
੩	ਮੰਦਾ		ਤ੍ਰਿੰਨ ਸੁਰਤਿਕ ਰੇ	ਤੀਵਰ ਰੇ	੨੬੬ ੨/੩
੪	ਛੰਦੋਵਤੀ	ਸੁੱਧ ਸਾ	ਚਾਰ ਸੁਰਤਿਕ ਰੀ	ਤੀਵਰਤਰ ਰੇ	੨੭੦
੫	ਦਯਾਵੰਤੀ	...	ਸੰਕੀਰਣ ਸੁਰਤਿਕ ਗੂ	ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਗਾ	੨੮੪ ੪/੯
੬	ਰਜਨੀ	...	ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਗੁ	ਕੋਮਲ ਗਾ	੨੮੮
੭	ਰਤਿਕਾ	ਸੁੱਧ ਰੇ	ਤ੍ਰਿੰਨ ਸੁਰਤਿਕ ਗਾ }	ਤੀਵਰ ਗਾ }	੩੦੩ }
	...	...	ਸੰਕੀ : ਤ੍ਰਿੰਨ ਸੁਰਤਿਕ ਗੀ	ਤੀਵਰਤਰ ਗਾ	੩੦੩ ੧੧/੨੭
੮	ਰੌਦ੍ਰੀ	...	...	...	੩੦੩ ੩/੪
੯	ਕ੍ਰੋਧਾ	ਸੁੱਧ ਗਾ	ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਮਾ	ਕੋਮਲ ਮਾ	੩੨੦
੧੦	ਵਰਜਿਕਾ	...	...	...	(੩੨੪)
੧੧	ਪ੍ਰਸਾਰਣੀ	ਅੰਤਰ ਗਾ	ਚਾਰ ਸੁਰਤਿਕ ਮਾ }	ਤੀਵਰ ਮੱ }	੩੩੭ ੧/੨ }
	...	...	ਸੰਕੀਰਣ ਚਾ: ਸੁ: ਮੱ	ਤੀਵਰਤਰ ਮੱ	੩੪੧ ੧/੩
੧੨	ਪ੍ਰੀਤੀ	...	...	...	੩੫੫ ੫/੯
੧੩	ਮਾਰਜਨੀ	ਸੁੱਧ ਮਾ	ਸੁੱਧ ਪਾ	ਸੁੱਧ ਪਾ	੩੬੦
੧੪	ਕਛਿਤੀ (ਕਸ਼ਿਤੀ)	...	...	...	੩੭੯ ੭/੨੭
੧੫	ਰੱਤਕਾ (ਰਕਤਾ)	...	ਲਘੂ ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਧੂ }	ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਧਾ }	੩੭੯ ੧੧/੧੬ }
	...	...	ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਧੁ	ਕੋਮਲ ਧਾ	੩੮੪
੧੬	ਸੰਦੀਪਨੀ	...	ਤ੍ਰਿੰਨ ਸੁਰਤਿਕ ਧਾ	ਤੀਵਰ ਧਾ	੪੦੦
੧੭	ਆਲਾਪਿਨੀ	ਸੁੱਧ ਪਾ	ਚਾਰ ਸੁਰਤਿਕ ਧਾ	ਤੀਵਰਤਰ ਧਾ	੪੦੫
੧੮	ਮਦੰਤੀ	...	ਸੰਕੀਰਣ ਸੁਰਤਿਕ ਨੂ	ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਨੀ	੪੨੬ ੨/੩
੧੯	ਰੋਹਿਣੀ	...	ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਨੁ	ਕੋਮਲ ਨੀ	੪੩੨
੨੦	ਰਮਯਾ	ਸੁੱਧ ਧਾ	ਤ੍ਰਿੰਨ ਸੁਰਤਿਕ ਨੀ }	ਤੀਵਰ ਨੀ }	੪੫੦ }
	...	...	ਸੰਕੀਰਣ ਤ੍ਰਿਸੁਰਿਕ ਨੀ	ਤੀਵਰਤਰ ਨੀ	੪੫੫ ੧/੯
੨੧	ਉਗ੍ਰਾ	...	...	...	੪੫੫ ੫/੮
੨੨	ਕਛੋਭਣੀ	ਸੁੱਧ ਨੀ	ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਸਾਂ	ਸੁੱਧ ਸਾਂਤਾ:ਸ:	੪੮੦

੨੨ ਸੁਰਤੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ੧੨ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਚਿੱਤ੍ਰ

ਨੰ:	ਸੁਰਤੀ ਨਾਮ	ਸੁਰ ਨਾਮ	ਅੰਦੋਲਨ (ਕੰਪਨ ਸੰਖਿਆ)
੧	ਤੀਵਰਾ	ਸਾ (ਅਚਲ)	੨੪੦
੨	ਕੁਮੁਦਵਤੀ	...	...
੩	ਮੰਦਾ	ਰੁ (ਕੋਮਲ)	੨੫੪ $\frac{੨}{੧੭}$
੪	ਛੰਦੋਵਤੀ	...	...
੫	ਦਯਾਵੰਤੀ	ਰੇ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ)	੨੭੦
੬	ਰੰਜਨੀ	...	...
੭	ਰਤਿਕਾ	ਗੁ (ਕੋਮਲ)	੨੮੮
੮	ਰੌਦ੍ਰੀ	ਗਾ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ)	੩੦੧ $\frac{੧੭}{੪੩}$
੯	ਕ੍ਰੋਧਾ	...	...
੧੦	ਵਜ੍ਰਿਕਾ	ਮ (ਸ਼ੁੱਧ)	੩੨੦
੧੧	ਪ੍ਰਸਾਰਿਣੀ	...	...
੧੨	ਪ੍ਰੀਤੀ	ਮੰ (ਤੀਵਰ)	੩੩੮ $\frac{੧੪}{੧੭}$
੧੩	ਮਾਰਜਨੀ	...	...
੧੪	ਕਛਿਤੀ	ਪ (ਅਚਲ)	੩੬੦
੧੫	ਰਕਤਾ	...	...
੧੬	ਸੰਦੀਪਨੀ	ਧੁ (ਕੋਮਲ)	੩੮੧ $\frac{੩}{੧੭}$
੧੭	ਅਲਾਪਨੀ		...
੧੮	ਮਦੰਤੀ	ਧਾ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ)	੪੦੫
੧੯	ਰੋਹਿਣੀ	...	...
੨੦	ਰਮਯਾ	ਨੁ (ਕੋਮਲ)	੪੩੨
੨੧	ਉਗ੍ਰਾ	ਨੀ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ)	੪੫੨ $\frac{੪}{੪੩}$
੨੨	ਕਛੋਭਣੀ	...	...

ਚਤੁਸ਼ ਚਤੁਸ਼ ਚਤੁਸ਼ਚੈਵ, ਖੜਜ ਮੱਧਮ ਪੰਚਮਾ: ।
ਦ੍ਵੈ ਦ੍ਵੈ ਨਿਖਾਦ ਗੰਧਾਰੋ, ਤ੍ਰਿਸਤ੍ਰੀ ਰਿਖਭ ਧੈਵਤੌ ॥

ਭਾਵ—ਖੜਜ, ਮੱਧਮ ਤੇ ਪੰਚਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਚਾਰ ਸੁਰਤੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਖਾਦ, ਗੰਧਾਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦੋ ਸੁਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਖਭ, ਧੈਵਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਸੁਰਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਜ ਬਾਈ ਸੁਰਤੀਆਂ ਸੱਤੇ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ੨੨ ਸੁਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਸੌਖਾ ਨਿਯਮ

ਸੁ: ਨੰ: ੧ ੨ ੩ ੪ ੫ ੬ ੭ ੮ ੯ ੧੦ ੧੧ ੧੨ ੧੩ ੧੪ ੧੫ ੧੬ ੧੭ ੧੮ ੧੯ ੨੦ ੨੧ ੨੨

ਤਾਰ

ਸਾ ਰ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨ

ਸਪਤਕ—ਖੜਜ, ਰਿਖਭ, ਗੰਧਾਰ, ਮੱਧਮ, ਪੰਚਮ, ਧੈਵਤ, ਨਿਖਾਦ

ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਪਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭੇਦ ਹਨ :—ਮੰਦ੍ਰ ਸਪਤਕ, ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਅਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ।

ਮੰਦ੍ਰ ਸਪਤਕ—ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਹੇਠਲਾ ਸਪਤਕ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਧੀਮਾਂ, ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਹੌਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਬਿੰਦੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸ੍ਰ ਰ੍ਹ ਗ੍ਹ ਮ੍ਹ ਆਦਿ। ਗਾਇਕ (ਰਾਗੀ) ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰੀਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਇਸੇ ਸਪਤਕ ਤੇ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਹਿਰਦੇ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਸਪਤਕ— ਇਸ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਨਾ ਬਹੁਤ ਹੌਲਾ ਅਤੇ ਨਾ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਆਦਮੀ ਇਸੇ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਗੀਤਮਈ ਤਰਜ਼ਾਂ (ਟਿਯੂਨਾਂ) ਇਸੇ ਸਪਤਕ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਬਿੰਦੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕੰਠ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਤਾਰ ਸਪਤਕ—ਇਸ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ (ਤੇਜ਼) ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ—ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਤੋਂ ਦੁਗੁਣਾ ਉੱਚਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਤਾਲੂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਰ ਦੇ ਸਾਜ਼ ਇਸੇ ਸਪਤਕ ਤੇ ਸੁਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਉਤੇ ਬਿੰਦੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਸਂ ਰਂ ਗਂ ਮਂ ਆਦਿ।

ਅਚੱਲ ਸੁਰ—ਜੋ ਸੁਰ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੇ। ਭਾਵ—ਉੱਚਾ ਨੀਵਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਵਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਸੁਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਸੁਰ ਕੇਵਲ ਦੋ ਹਨ ਖੜਜ ਤੇ ਪੰਚਮ।

ਚੱਲ ਸੁਰ—ਉਹ ਸੁਰ ਜੋ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਬਦਲੇ (ਹਿਲੇ) ਅਥਵਾ ਚੜ੍ਹੇ ਜਾਂ ਉਤਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਚੱਲ ਸੁਰ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਸੁਰ ਪੰਜ ਹਨ—ਰਿਖਭ, ਗੰਧਾਰ, ਮੱਧਮ, ਧੈਵਤ ਤੇ ਨਿਖਾਦ। ਪਰ—ਰੇ, ਗਾ, ਧਾ, ਨੀ, ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੋਂ

ਹਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਨੀਵਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਉਹ ਸੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਕੋਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਉਤਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਾਕੀ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਰੁ ਗੁ ਧੁ ਨੁ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਮਲ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤਾਂ ਇਕ ਛੋਟੀ ਲਕੀਰ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੱਧਮ ਤੀਵਰ ਦੇ ਉਤੇ ਇੰਜ ਮੰ, ਖੜੀ ਡੰਡੀ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਚਲ-ਅਚੱਲ ਕੁੱਲ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰ ਐਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੁਟੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਚਿੰਨ੍ਹ (ਨਿਸ਼ਾਨ) ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਕੋਮਲ ਅਤਿ ਕੋਮਲ, ਤੀਵਰ, ਤੀਵਰਤਰ ਤੇ ਤੀਵਰਤਮ ਸੁਰ ਭੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਗਾਅ ਕੇ ਜਾਂ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ਾਂ ਤੇ ਵਜਾ ਕੇ ਹੀ ਦੱਸੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਨਕ-ਜਨਯ ਠਾਟ—ਜਿਵੇਂ ਸੁਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਰ ਅਤੇ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਸਪਤਕ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਤਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਠਾਟ (ਥਾਟ) ਅਤੇ ਠਾਟ ਤੋਂ ਅਗੋਂ ਰਾਗ ਬਣਾਏ ਜਾਦੇ ਹਨ। ਠਾਟ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ :—

੧. ਨੌਂ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਠਾਟ ਨੂੰ ਜਨਕ ਠਾਟ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਠ ਤੇ ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਨਯ ਠਾਟ ਆਖਦੇ ਹਨ।

੨. ਠਾਟ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਠਾਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

੩. ਠਾਟ ਵਿੱਚ ਸਾ, ਰੇ, ਗਾ, ਮਾ, ਪਾ, ਧਾ, ਨੀ, ਸੱਤ ਸੁਰ ਨੰਬਰਵਾਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ—ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਕਰਮਵਾਰ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਕੋ ਨਾਮ ਦੇ ਦੋ ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।

੪. ਠਾਟ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਤੇ ਸੁਰ ਸਾ ਤੋਂ ਨੀ ਤਕ ਨੰਬਰਵਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਠਾਟ ਵਿਚ ਅਵਰੋਹ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕਰਨਾਟਕ ਸੰਗੀਤ (ਦੱਖਣੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਡਿਤ ਵਯੰਕਟਮਖੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ੭੨ ਬਹਾਤੱਰ ਠਾਟ (ਜਨਕ ਮੇਲ) ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ੩੬ ਠਾਟ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਭਾਵ—ਪੰਡਿਤ ਵਯੰਕਟ ਮਖੀ ਦੇ ੭੨ ਮੇਲ ਠਾਟਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਕੁਲ ੩੬ ਠਾਟ ਐਸੇ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਗ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੱਤੀਹ ਠਾਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਸ ਠਾਟ ਐਸੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲਗ-ਭਗ ਬਾਕੀ ਦੇ ਰਾਗ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਦਸ ਠਾਟ ਇਹ ਹਨ :—

੧. ਬਿਲਾਵਲ, ੨. ਕਲਿਆਨ, ੩. ਖਮਾਜ, ੪. ਕਾਫੀ,

੫. ਆਸਾਵਰੀ, ੬. ਭੈਰਵੀ, ੭. ਟੋਡੀ, ੮. ਭੈਰਉ, ੯. ਪੂਰਵੀ, ੧੦. ਮਾਰਵਾ।

ਰਾਗ —ਗਾਉਣ, ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਉਹ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਮਧੁਰ ਰਚਨਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੇ। ਰਾਗ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ :—

੧. ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਅਤੇ ਗਮਕ, ਮੀਂਡ, ਸੂਤ ਆਦਿ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

੨. ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਅਤੇ ਅਨਵਾਦੀ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

੩. ਰਾਗ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਠਾਟ (ਮੇਲ) ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

੪. ਰਾਗ ਵਿਚ ਘਟੋ-ਘਟ ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਘਟ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਰਾਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

੫. ਰਾਗ ਵਿਚ ਸਾ (ਖੜਜ) ਸੁਰ ਵਰਜਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਮੱਧਮ ਤੇ ਪੰਚਮ ਦੋਵੇਂ ਸੁਰ ਭੀ ਇਕੋ ਸਾਥ ਵਰਜਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

ਵਾਦੀ ਸੁਰ—ਇਹ ਰਾਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੁਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਰਾਜੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝੋ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਰਾਜੇ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਹਰ ਰਾਗ ਵਿਚ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ—ਜਿਹੜਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਤੋਂ ਘਟ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਲਗੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਦਰਜਾ ਵਜ਼ੀਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝੋ। ਇਹ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਸ ਮ, ਸ ਪ, ਰ ਪ, ਰ ਧ, ਗ ਧ, ਗ ਨ, ਮ ਸਂ, ਪ ਸਂ, ਇੰਜ ਇਹੋ ਸੁਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ ਗ, ਰ ਮ, ਗ ਪ, ਮ ਧ ਜਾਂ ਪ ਨ, ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

ਅਨਵਾਦੀ ਸੁਰ—ਰਾਗ ਵਿਚ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਅਨੁਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ—ਰਾਗ ਦਾ ਰੂਪ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੁਰ ਅਨਵਾਦੀ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਮੰਤ੍ਰੀ ਜਾਂ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਮਝੋ।

ਵਿਵਾਦੀ ਸੁਰ—ਜਿਸ ਦੇ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਬਿਗੜੇ। ਭਾਵ—ਰਾਗ ਦਾ ਰੂਪ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੁਰ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗ ਦਾ ਵਿਵਰਜਤ ਸੁਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ, ਅਨਵਾਦੀ, ਵਿਵਾਦੀ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸੁਰ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ—ਗ੍ਰਹਿ, ਅੰਸ, ਨਿਆਸ, ਅਪਨਿਆਸ ਆਦਿ। ਪਰ ਅੱਜ-ਕੱਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਥੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ—ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ, ਚੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਉਤਰਾਈ। ਜਦੋਂ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਦੇ ਖੜਜ ਤੋਂ ਸਾ, ਰੇ, ਗਾ, ਮਾ, ਪਾ, ਧਾ, ਨੀ, ਸੁਰ ਵਜਾਈਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰੋਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਦੇ ਖੜਜ ਤੇ ਆਈਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਵਰੋਹ ਕਰਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪੂਰਵਾਂਗ-ਉਤ੍ਰਾਂਗ—ਪੂਰਵ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ। ਭਾਵ ਇਕੋ ਸਪਤਕ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾ, ਰੇ, ਗਾ, ਮਾ, ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪਾ, ਧਾ, ਨੀ, ਸਾਂ, ਇਹ ਦੂਜਾ ਭਾਗ। ਇੰਜ ਖੜਜ ਤੋਂ ਮੱਧਮ ਤਕ ਪੂਰਵਾਂਗ ਤੇ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਦੇ ਖੜਜ ਤਕ ਨੂੰ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ—ਜਿਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਜਾਂ ਪੂਰਵਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ, ਪੂਰੀਆ, ਮੀਆਂ ਮਲ੍ਹਾਰ ਆਦਿ।

ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ—ਜਿਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚੋਂ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਜਾਂ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਰਾਗ ਬਸੰਤ, ਬਹਾਰ, ਸੋਹਣੀ, ਅਡਾਨਾ ਆਦਿ। ਉਂਜ ਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਤੀਂ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤਕ ਗਾਏ-ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਰਾਤੀਂ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤੋਂ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤਕ ਗਾਏ-ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜਾਤੀ—ਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪਰਮੁੱਖ ਜਾਤਾਂ ਹਨ—ਓਡਵ, ਖਾਡਵ ਤੇ ਸੰਪੂਰਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਜਾਤਾਂ ਤੋਂ ਅਗੋਂ ਦੋ ਦੋ ਜਾਤਾਂ ਹੋਰ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਜ ਨੌਂ ਜਾਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤ੍ਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਗ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਓਡਵ ਜਾਤੀ—ਜਿਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸੁਰ ਲਗਦੇ ਹੋਣ ਉਸ ਨੂੰ ਓਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਖਾਡਵ ਜਾਤੀ—ਜਿਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਛੇ ਸੁਰ ਲੱਗਣ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ—ਜਿਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸੱਤੇ ਸੁਰ ਲੱਗਣ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਜਾਤਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ :— ਓਡਵ-ਖਾਡਵ, ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ। ਖਾਡਵ-ਓਡਵ, ਖਾਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਣ-ਓਡਵ, ਸੰਪੂਰਣ-ਖਾਡਵ।

ਨੋਟ :—ਸੰਗੀਤ-ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸੰਬੰਧੀ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣ-ਅਵਗੁਣ

ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣ-ਅਵਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਣ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਗੈਰ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ, ਟੇਢਾ-ਮੇਢਾ, ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ, ਹੱਥ-ਪੈਰ ਜਾਂ ਸਿਰ ਹਿਲਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਐਸੇ ਦੋਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੀਰਤਨ (ਗਾਉਣਾ) ਤਾਂ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਆਰਾਧਨਾ ਜਾਂ ਉਸਤਤਿ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਖਦੇ ਹਨ :—

ਕਲਿਜੁਗ ਮਹਿ ਕੀਰਤਨ ਪਰਧਾਨਾ।. ਗੁਰਮੁਖ ਜਪੀਐ ਲਾਇ ਧਿਆਨਾ॥

ਜਾਂ ਤਹਾਂ ਬੈਕੁੰਠ ਜਿਹ ਕੀਰਤਨ ਤੇਰਾ, ਤੂ ਆਪੇ ਸਰਧਾ ਲਾਇ॥

ਸੋ. ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਭਗਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਨੁਖ ਆਪਣਾ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਭੀ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖੈਰ! ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਪਰਮਾਰਥ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹੋ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਕੀਰਤਨੀਏ (ਗਾਇਕ) ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਗੁਣ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੇਠਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ :—

ਗੁਣ

੧. **ਰਕਤੰ**—ਹਰ ਇਕ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗਾਣਾ (ਕੀਰਤਨ) ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਿਲਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

੨. **ਪੂਰਣ**—ਸੁਰ, ਸੁਰਤੀ, ਛੰਦ, ਪਦ, ਅੱਖਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਗਾਉਣਾ।

੩. **ਅਲੰਕ੍ਰਿਤੰ**—ਭਾਵ ਹਿਰਦਾ, ਕੰਠ ਅਤੇ ਮਸਤਕ (ਸਿਰ) ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਠੀਕ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨਾ।

੪. **ਪ੍ਰਸੰਨੰ**—ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਗਾਉਣਾ।

੫. **ਵਯਕਤੰ**—ਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ (ਸ਼ਬਦ) ਅਰਥ ਸਹਿਤ ਅਤੇ ਵਯਾਕਣ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

੬. **ਵਿਕਰੁਸ਼ਟੰ**—ਭਾਵ ਸ਼ਬਦਾਂ (ਅੱਖਰਾਂ) ਦਾ ਤਿੰਨੇ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨਾ।

੭. **ਸ਼ਲੱਕਛਣੰ**—ਲਯਕਾਰੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੀਣਤਾ ਅਤੇ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ।

੮. **ਸਮੰ**—ਸਮ (ਗੁਰ) ਆਦਿ ਠੀਕ ਸਮੇਂ ਤੇ ਦੇਣਾ।

੯. ਸੁਕੁਮਾਰੰ—ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕੋਮਲਤਾ, ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਤੀਵਰਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰਨਾ।

੧੦. ਮਧੁਰੰ—ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ (ਗਾਉਣ) ਵਾਲਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲਾ ਕੇ, ਭਾਵ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨੋਬਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰ, ਐਸਾ ਸੁਰੀਲਾ, ਮਧੁਰ ਤੇ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਰੋਤੇ (ਸੰਗਤ) ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਕੇ ਨਿਹਾਲੋ-ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਜਾਣ।

ਅਵਗੁਣ

੧. ਸੰਦੱਸ਼ਟ—ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਭੀਚ (ਘੁਟ) ਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੨. ਉਧ੍ਰਿਸ਼ਟ—ਬੇਰਸ (ਫਿੱਕਾ) ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੀਖਣ ਵਾਲਾ।

੩. ਭੀਤ—ਡਰਦੇ-ਡਰਦੇ ਜਾਂ ਦੱਬ ਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੪. ਸੰਕਿਤ—ਬੇਅਰਥ ਜਾਂ ਛੇਤੀ-ਛੇਤੀ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੫. ਕੰਪਿਤ—ਜਿਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਕੰਪਨ ਹੋਵੇ। ਭਾਵ ਸੁਰ ਜਾਂ ਅੱਖਰ ਥੁਰਾਏ, ਸੁਰ ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਾ ਟਿਕ ਸਕੇ।

੬. ਕਰਾਲੀ—ਭਯੰਕਰ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਮੂੰਹ ਫਾੜ ਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੭. ਕਾਕੀ—ਕਾਂ (ਕ੍ਰਾਕ) ਵਰਗੀ ਭੱਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੮. ਵਿਕਲ—ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧ-ਘਟ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੯. ਕਰਭ—ਊਠ ਵਾਂਗ ਗਰਦਨ ਅਕੜਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੧੦. ਝੋਂਬਕ—ਗਲੇ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਨੂੰ ਫੁਲਾ ਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੧੧. ਪ੍ਰਸਾਰੀ – ਹੱਥ-ਪੈਰ ਪਟਕ ਕੇ ਮਾਰਨ ਜਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਭੈੜੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਾਉਣਾ।

੧੨. ਵਿਰਸ—ਬੇਰਸਾ ਜਾਂ ਬੇਸੁਰਾ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੧੩. ਅਪਸੁਰ—ਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਲਾ ਕੇ, ਰਾਗ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲਾ।

੧੪. ਅਵਯੱਕਤ—ਜਿਸ ਦੇ ਗਾਣੇ ਵਿਚ ਅੱਖਰ ਸਪਸ਼ਟ ਸੁਣਾਈ ਨਾ ਦੇਣ।

੧੫. ਸਥਾਨ ਭ੍ਰਸ਼ਟ—ਜਿਸ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਯੋਗ ਥਾਂ ਤੇ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਭਾਵ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰ ਤੇ ਠੀਕ ਨਾ ਲਗ ਸਕੇ।

੧੬. ਵਿਸ਼ਮਹਾਤਮ —ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੧੭. **ਤਾਲਹੀਨਸ਼ਚ**—ਤਾਲ ਵਿਚ ਨਾ ਗਾਉਣਾ। ਭਾਵ ਲਯ-ਤਾਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਬੇਤਾਲ ਹੀ ਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ।

੧੮. **ਅਨਵਿਧਾਨ**—ਬਗੈਰ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ। ਭਾਵ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਯੋਗ ਗਿਆਨ ਨਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ।

ਨੋਟ :—ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅਵਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਾ ਵੀ ਕਰ ਸਕੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੀਰਤਨ ਸਿਖਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਰਮੇਂ (ਨੇਤ੍ਰਹੀਣ) ਤੋਂ ਕੀਰਤਨ (ਸੰਗੀਤ) ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸੁਤੇ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰੀਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ

ਸੁਰ-ਪਰਿਵਰਤਨ—ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਲੜਕੇ-ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਕੰਠ-ਨਲੀ (ਆਵਾਜ਼) ਇਕੋ ਜੇਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸੁਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਪਰ ਅਕਸਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ਼ੋਰ ਉਮਰ ਵਿਚ ਲੜਕਿਆਂ ਦਾ ਸੁਰ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ, ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਆਯੂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮਰਦਾਨੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਆਰੰਭ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਭੀ ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤਾਰ-ਸਪਤਕ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸੁਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇੰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਈ ਵੇਰ ਸੁਰ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਕਠਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸੁਰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲਗ ਸਕੇ ਉਥੋਂ ਤਕ ਹੀ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਸਿਆਣੇ ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਰ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਮੇਂ ਗਾਉਣਾ ਜਾਂ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਭੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਰ ਨੂੰ ਠੀਕ ਦਿਸ਼ਾ ਵਲ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਇਹੋ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਕ ਖਾਸ਼ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਸੁਰ-ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਰਿਆਜ਼ ਕਰਨਾ ਹਾਨੀ-ਕਾਰਕ ਹੈ, ਪਰ ਥੋੜਾ-ਥੋੜਾ ਗਾਉਣਾ ਤੇ ਸੌਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਇੰਜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਗਰਮ ਸੋਨੇ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨਾ। ਸੋ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਬਾਕੀ ਅੰਗ ਵਧਦੇ ਹਨ ਤਿਵੇਂ ਕੰਠ-ਨਲੀ ਦਾ ਭੀ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਿਆਜ਼

ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦੇਵੇ, ਸਗੋਂ ਰਿਆਜ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਗਲੇ ਵਿਚ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਸੋਜ਼ ਤੇ ਨਿਖਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਸਿਆਣੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਵਡਭਾਗੇ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ—ਸੁੰਦਰਤਾ, ਸੁਰੀਲਾ ਕੰਠ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ। ਇਹ ਅਕਸਰ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਮਨੁਖ ਦੇ ਪਾਸ ਸੁੰਦਰ ਗਲਾ ਨਹੀਂ ! ਜੇ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਹੀਂ !! ਜੇ ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਇਹ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸ ਹਨ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆ ਨਹੀਂ !!! ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਵਲੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਤੇ ਮਿਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਲਗਨ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ-ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤ (ਰੱਬੀ-ਸ਼ਕਤੀ) ਜ਼ਰੂਰ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਭੀ ਉੱਚ-ਕੋਟੀ ਦੇ ਕਈ ਐਸੇ ਕਲਾਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਰ-ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਮੇਂ ਕੰਠ ਫੁੱਟੇ ਘੜੇ ਵਾਂਗ ਬੋਲਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘੋਰ ਤਪੱਸਿਆ ਕੀਤੀ। ਭਾਵ, ਲਗਾਤਾਰ ਕਈ ਸਾਲ ਤਕ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਅਖੀਰ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਨ ਸੁਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਪੰਡਿਤ ਓਮਕਾਰ ਨਾਥ ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ (ਠੁਮਰੀ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ) ਬੜੇ ਗੁਲਾਮ ਅਲੀ ਖਾਂ।

ਪੰਡਿਤ ਓਮਕਾਰ ਨਾਥ ਠਾਕੁਰ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸੰਗੀਤਾਂਜਲੀ' ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਮੇਰਾ ਬਾਲ-ਕੰਠ ਅਤੀ ਮਧੁਰ ਸੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਵਾਨੀ ਆਉਣ ਤੇ ਫੁੱਟੇ ਘੜੇ ਵਾਂਗ ਬੋਲਣ ਲਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਆਵਾਜ਼ ਇਤਨਾ ਕੁਰੱਖਤ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਸੀ; ਮੈਂ ਗਾਉਣਾ ਛੱਡ ਕੇ ਮ੍ਰਿਦੰਗ, ਇਸਰਾਜ ਤੇ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਵਜਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਸਾਥ ਹੀ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਪੰ: ਵਿਸ਼ਣੂ ਦਿਗੰਬਰ ਜੀ 'ਪਲੁਸਕਰ' ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਤਾਨਪੂਰਾ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੌਣ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਪਾਸ ਬਾਹਰ ਬੈਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਤਾਏ ਹੋਏ ਰਾਹ ਤੇ ਮੰਦ੍ਰ-ਸਪਤਕ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਅੱਜ ਜੋ ਮੇਰੇ ਕੰਠ ਵਿਚ ਰਸ ਹੈ ਉਹ ਉਸੇ ਸਾਧਨਾ ਦਾ ਪਰਿਣਾਮ ਹੈ।" ਸੋ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਰਿਆਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭੱਦਾ ਤੇ ਬੇਸੁਰਾ ਗਲਾ ਭੀ ਸੁਰੀਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧੁਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ—ਬੰਦੇ ਦਾ ਸੁਰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ 'ਬਾਸ' ਤੇ ਦੂਜਾ 'ਟੇਨਰ'। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਸੁਰ ਭੀ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ 'ਕੋਂਟ੍ਰਾਲਟੋ' ਤੇ ਦੂਜਾ 'ਸੋਪ੍ਰਾਨੋ'। 'ਬਾਸ' ਸੁਰ (ਆਵਾਜ਼) ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਲਈ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਦੇ ਚੌਥੇ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਪੰਜਵੇਂ ਕਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਭੀ ਸੁਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਰ ਵਾਜੇ ਦੇ (ਮੰਦ੍ਰ-ਸਪਤਕ) ਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ, ਵਾਜੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚਿੱਟੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਸੁਰ। ਦੂਜਾ 'ਟੇਨਰ' ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਭੀ ਸੁਰ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ।

'ਬਾਸ' ਅਤੇ 'ਟੇਨਰ' ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ 'ਬੈਰੀਟੋਨ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਰ 'ਬਾਸ' ਤੋਂ ਥੋੜਾ ਉੱਚਾ ਤੇ 'ਟੇਨਰ' ਤੋਂ ਕੁਝ ਨੀਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆ ਦੀ 'ਕੌਂਟ੍ਰਾਲਟੋ' ਆਵਾਜ਼ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਆਵਾਜ਼ ਲਈ ਤੀਜੇ ਚਿੱਟੇ ਤੋਂ ਚੌਥੇ ਕਾਲੇ ਤਕ ਅਤੇ 'ਸੋਪ੍ਰਾਨੋ' ਆਵਾਜ਼ ਤਿੱਖੀ ਤੇ ਉੱਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਪੰਜਵੇਂ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚਿੱਟੇ ਤਕ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਕੌਂਟ੍ਰਾਲਟੋ' ਤੇ 'ਸੋਪ੍ਰਾਨੋ' ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਇਕ 'ਮੇਟਾ ਸੋਪ੍ਰਾਨੋ' ਆਵਾਜ਼ ਭੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਚੌਥੇ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਪੰਜਵੇਂ ਕਾਲੇ ਤਕ ਸੁਰ ਠੀਕ ਰਹਿਣਗੇ।

ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਗਾਉਣਾ ਤੇ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ—ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੁਰ ਮਧੁਰ ਤੇ ਸੁਰੀਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਉਤਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਤਨਾ ਨਿੱਤ ਭੋਜਨ ਛਕਣਾ। ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਸਾਲ ਦੋ ਸਾਲ ਨਹੀਂ, ਜੀਵਨ ਭਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਨਿੱਤ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਜਦੋਂ ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਰਸ ਆਉਣ ਲਗ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪੇ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਵਾਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਸਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਭੀ ਨਿੱਤ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਵੇਰੇ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ) ਲਗ-ਭਗ ਚਾਰ ਵਜੇ ਉਠ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁੱਚ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵੇਹਲੇ ਹੋ ਤਾਨਪੂਰਾ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਓ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਨਪੂਰਾ ਮਿਲਾਣਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਉਹ ਤਾਨਪੂਰੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਤਾਰ ਉਤਾਰ (ਢਿੱਲੇ ਕਰ) ਕੇ ਸਟੀਲ ਦੇ ਇਕ ਤਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਚਾ-ਨੀਵਾਂ ਕਰਕੇ ਮਿਲਾ ਲੈਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਤਾਨਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਇਕਤਾਰਾ ਜਾਂ ਸੁਰੀਲੇ ਵਾਜੇ (ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ) ਦਾ ਸੁਰ ਵਜਾ ਕੇ ਭੀ ਆਪਣਾ ਰਿਆਜ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬੈਠਕ-ਆਸਨ—ਮੰਦ੍ਰ-ਸਾਧਨਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਗਾਉਣ ਦੇ ਦੋ ਆਸਨ ਮੰਨੇ ਹਨ। ਇਕ ਬੀਰ ਆਸਨ ਤੇ ਦੂਜਾ ਸਿੱਧ ਆਸਨ, ਪਰ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨੀਏ ਲਈ ਚੌਕੜੀ ਮਾਰ ਬੈਠਣਾ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ।

ਖੜਜ-ਅਭਿਆਸ—ਆਪਣੇ ਸੁਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ 'ਸਾ' (ਖੜਜ) ਹੋਵੇ ਉਸ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਮੰਦ੍ਰ-ਸਪਤਕ ਵਲ ਆਵਾਜ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਦੇ ਜਾਓ, ਜੇਕਰ ਹੇਠਲੇ 'ਸਾ' (ਖੜਜ) ਤਕ ਸੁਰ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲਗਾਓ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਆਵਾਜ਼ ਉਤਰਨੋ ਰੁਕ ਜਾਵੇ ਉਥੇ ਆਪਣਾ ਸੁਰ ਕਾਯਮ ਕਰ ਕੇ ਉਸੇ ਸੁਰ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰੋ। ਘਟੋ-ਘਟ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਫਿਰ ਰੇ, ਗਾ, ਮਾ, ਪਾ, ਧਾ, ਨੀ ਸਾ—ਇੰਜ ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ ਸੁਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਮੱਧ-ਸਪਤਕ ਤੇ ਆ ਜਾਓ। ਇਥੇ ਥੋੜਾ ਬਿਸਰਾਮ ਕਰ ਕੇ ਮੁੜ—ਨੀ, ਧਾ, ਪਾ, ਮਾ, ਗਾ, ਰੇ ਸਾ—

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ ਬਿਲੰਬਿੱਤ ਲਯ ਤੋਂ ਮੱਧ-ਲਯ ਅਤੇ ਮੱਧ ਲਯ ਤੋਂ ਦਰੁੱਤ ਲਯ ਤਕ ਰਿਆਜ਼ ਕਰੋ। ਸੁਰ-ਸਰਗਮ ਦੇ ਨਾਲ ਆ, ਈ, ਊ, ਓਂ ਅਖਰ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਭੀ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਨੰਬਰ ਵਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਇੰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗਲੇ ਅਤੇ ਫੇਫੜਾਂ ਤੇ, ਸੁਵਾਸ ਨਲੀ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ, ਆਵਾਜ਼ ਗੋਲ-ਗੰਭੀਰ ਬਿਲੰਦ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਸਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਰੇਕ ਸੁਰ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਗਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ; ਸਗੋਂ ਅਤੀ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ। ਸੁਰ ਲਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਕਦੇ ਭੀ ਗਲੇ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਆਵਾਜ਼ ਸਹਜ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਲੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਬਾਦ ਰਿਆਜ਼ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਆਵਾਜ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਿਲੰਦ ਤੇ ਮਧੁਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ (ਗਾਯਕ) ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਤਨਾ ਸੁਰ (ਆਵਾਜ਼) ਹੇਠਾਂ ਮੰਦ੍ਰ-ਸਪਤਕ ਵਲ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਤਨਾ ਹੀ ਉੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੁਰ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਅਲੰਕਾਰ ਤੇ ਪਲਟੇ :—

ਅਲੰਕਾਰ-ਪਲਟੇ—ਸ, ਰ, ਗ, ਮ, ਪਾ, ਧ, ਨੀ, ਸਂ; ਸਂ, ਨ, ਧਾ, ਪਾ, ਮਾ, ਗਾ, ਰੇ, ਸਾ।

੧. ਸਗ, ਰਮ, ਗਪ, ਮਧ, ਪਨ, ਧਸਂ; ਸਂਧ, ਨਪ, ਧਮ, ਪਗ, ਮਰ, ਗਸ।

੨. ਸਰਗ, ਰਗਮ, ਗਮਪ, ਮਪਧ, ਪਧਨ, ਧਨਸਂ; ਸਂਨਧ, ਨਧਪ, ਧਪਮ, ਪਮਗ, ਮਗਰ, ਗਰਸ।

੩. ਸਰਗਮ, ਰਗਮਪ, ਗਮਪਧ, ਮਪਧਨ, ਪਧਨਸਂ; ਸਂਨਧਪ, ਨਧਪਮ, ਧਪਮਗ, ਪਮਗਰ, ਮਗਰਸ।

੪. ਸਰ, ਸਰਗ, ਰਗ, ਰਗਮ, ਗਮ, ਗਮਪ, ਮਪ, ਮਪਧ, ਪਧ, ਪਧਨ, ਧਨ, ਧਨਸਂ; ਸਂਨ, ਸਂਨਧ, ਨਧ, ਨਧਪ, ਧਪ, ਧਪਮ, ਪਮ, ਪਮਗ, ਮਗ, ਮਗਰ, ਗਰ, ਗਰਸ।

੫. ਸਰਗਰ, ਰਗਮਗ, ਗਮਪਮ, ਮਪਧਪ, ਪਧਨਧ, ਧਨਸਂਨ, ਨਸਂਰਂਸਂ, ਸਂਨਧਨ, ਨਧਪਧ, ਧਪਮਪ, ਪਮਗਮ, ਮਗਰਗ, ਗਰਸਰ।

੬. ਸਰਸ, ਸਰਗ, ਰਗਰ, ਰਗਮ, ਗਮਗ, ਗਮਪ, ਮਪਮ, ਮਪਧ, ਪਧਪ, ਪਧਨ ਧਨਧ, ਧਨਸਂ; ਸਂਨਸਂ, ਸਂਨਧ, ਨਧਨ, ਨਧਪ, ਧਪਧ, ਧਪਮ, ਪਮਪ, ਪਮਗ, ਮਗਮ, ਮਗਰ, ਗਰਗ, ਗਰਸ।

੭. ਸਨ੍ਰਸ, ਗਰਮਗ, ਪਮਧਪ, ਨਧਸਂਨ, ਰਂਸਂਗਂਰਂ, ਸਂਨਰਂਸਂ, ਨਧਸਂਨ, ਧਪਨਧ, ਪਮਧਪ, ਮਗਪਮ, ਗਰਮਗ, ਰਸਗਰ।

੮. ਰਸਨ਼ਸ, ਗਰਸਰ, ਮਗਰਗ, ਪਮਗਮ, ਧਪਮਪ, ਨਧਪਧ, ਸੰਨਧਨ਼, ਰੰਸੰਨਸੰ, ਨਧਪਧ, ਪਮਗਮ, ਗਰਸਰ ।

੯. ਸਰਸ, ਸਰਗਰਸ, ਸਰਗਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਨਧਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਨਸੰਨਧਪਮਗਰਸ—ਸਰਗਮਪਧਨਸੰਰੰਸੰਨਧਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਨਸੰਰੰਗੰਰੰਸੰਨਧਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਨਸੰਰੰਗੰਮੰਗੰਰੰਸੰਨਧਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਨਸੰਰੰਗੰਮੰਪੰ—ਮੰਗੰਰੰਸੰਨਧਪਮਗਰਸ ।

੧੦. ਸਨ਼ਸਰ, ਸਨ਼ਧ਼ਨ਼ਸਰਗਰ, ਸਨ਼ਧ਼ਪ਼ਧ਼ਨ਼ਸਰਗਮਗਰ, ਸਨ਼ਧ਼ਪ਼ਮ਼ਪ਼ਧ਼ਨ਼ਸਰਗਮਪਮਗਰ, ਸਨ਼ਧ਼ਪ਼ਮ਼ਗ਼ਮ਼ਪ਼ਧ਼ਨ਼ਸਰਗਮਪਧਪਮਗਰ, ਸਨ਼ਧ਼ਪ਼ਮ਼ਗ਼ਰ਼ਗ਼ਮ਼ਪ਼ਧ਼ਨ਼ ਸਰਗਮਪਧਨਧਪਮਗਰ, ਸਨ਼ਧ਼ਪ਼ਮ਼ਗ਼ਰ਼ਸ਼ਰ਼ਗ਼ਮ਼ਪ਼ਧ਼ਨ਼ਸਰਗਮਪਧਨਸੰਨਧਪਮਗਰ ।

ਇੰਜ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਲੰਕਾਰ ਤੇ ਪਲਟੇ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੰਦ੍ਰ-ਸਾਧਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਇਹੋ ਠੀਕ ਹਨ ।

ਮੰਦ੍ਰ-ਸਾਧਨਾ ਤੋਂ ਬਾਦ ਜਾਂ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਿਸ਼ਰੀ ਦੀ ਇਕ ਡਲੀ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲੈਣ, ਇਸ ਨਾਲ ਗਲੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਦੂਰ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚੇਗਾ । ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਮਿੰਟ ਬਾਦ ਉਬਲੇ ਹੋਏ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਇਕ ਚੱਮਚ ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਜਾਂ ਬਦਾਮ ਰੋਗਨ ਤੇ ਮਿਸ਼ਰੀ ਘੋਲ ਕੇ ਪੀ ਲੈਣ, ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਬਦਾਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ ਘਿਸ ਕੇ ਕੋਸੇ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਘੰਟਾ ਭਰ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ।

ਪੱਥ-ਪਰਹੇਜ਼—ਸੁਰ-ਸਾਧਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਤੇ ਸਰੀਰ ਦੋਵੇਂ ਆਰੋਗ ਰਹਿਣ, ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਰੋਗ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਹਰ ਬੰਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਇਥੇ ਤਾਂ ਵੀ ਕੀਰਤਨ (ਸੰਗੀਤ) ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਖਾਸ ਗੱਲਾਂ ਬਤਾਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ।

ਸੁਰ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਨ ਹੈ ਜ਼ੁਕਾਮ-ਸਰਦੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਾਣੂ ਹਾਂ । ਜ਼ੁਕਾਮ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਸਾਧਾਰਣ ਤੇ ਦੂਜਾ ਪੁਰਾਣਾ । ਸਾਧਾਰਣ ਜ਼ੁਕਾਮ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਦਵਾ ਦੇ ਦੋ-ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਕਈ ਵੇਰ ਜ਼ੁਕਾਮ ਬਿਗੜ ਕੇ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਨਾ ਦਵਾ-ਦਾਰੂ ਦੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਫੌਰਨ ਇਲਾਜ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਰੰਬਾਰ ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋਣ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ—੧. ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਵਾਯੂ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਤੋਂ ਅਧਿਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਰਦੀ ਲਗਣ ਨਾਲ ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਛਾਤੀ ਤੇ ਗਲਾ ਗਰਮ ਕਪੜੇ ਨਾਲ ਢੱਕ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

੨. ਗਰਮ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਬਾਹਰ ਠੰਢ ਵਿਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਭੀ ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

੩. ਰਾਤੀਂ ਬਾਹਰ ਤ੍ਰੇਲ (ਓਸ) ਵਿਚ ਸੌਣ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

੪. ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਠੰਡਾ (ਬਰਫ) ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਜਾਂ ਠੰਡੀ ਚੀਜ਼ ਖ਼ਾਣ ਨਾਲ ਵੀ ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ੁਕਾਮ ਦਾ ਇਲਾਜ—ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜ਼ੁਕਾਮ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਦੇਸੀ ਗੋਲੀਆਂ ਆਦਿ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਠੀਕ ਇਲਾਜ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਹਨ। ਇਕ ਹੈ—ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਨੱਕ ਰਾਹੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੋਸਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਜਾਂ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਥੋੜਾ ਨਮਕ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਕ ਨਾਸ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਨਾਸ ਰਾਹੀਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ। ਦੂਜਾ ਹੈ—ਨੱਕ ਵਿਚ ਰੁਜ਼ਾਨਾ ਨੇਤੀ ਫੇਰਨੀ। ਭਾਵ, ਸੂਤ ਦੀ ਵੱਟੀ ਹੋਈ ਲਗ-ਭਗ ਡੂਢ ਫੁਟ ਲੰਮੀ ਰੱਸੀ ਨਾਸ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਮੂੰਹ ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਨੇਤੀ ਇਕ-ਇਕ ਵਾਰ ਨੱਕ ਤੋਂ ਕੱਢੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਜ਼ੁਕਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਂ, ਸਰੀਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਾ ਉਹ ਸਰਦੀ ਸਹਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਗਰਮੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਚੰਗੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ, ਸਰੀਰ ਰਿਸ਼ਟ-ਪੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਖਾਣ-ਪੀਣ—ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਭੋਜਨ ਛਕੇ, ਜਿਹੜਾ ਛੇਤੀ ਹਜ਼ਮ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਪੁਚਾਵੇ। ਜਿਵੇਂ, ਦੁੱਧ, ਦਹੀਂ, ਦੇਸੀ ਘਿਓ, ਬਦਾਮ ਰੋਗਨ, (ਸਰਦਾਈ) ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਮਿੱਠੇ ਪੱਕੇ ਫਲ ਬਹੁਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹਨ।

ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਕਸਰ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਨਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ। ਸੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਸਰੀਰ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਿਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੁਰ–ਲਿੱਪੀ ਚਿੰਨ੍ਹ

	ਮੰਦ੍ਰ–ਸਪਤਕ	ਮੱਧ–ਸਪਤਕ	ਤਾਰ–ਸਪਤਕ
ਤਿੰਨ ਸਪਤ ਸ਼ੁਧ–ਸੁਰ	ਸ਼ ਰ਼ ਗ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਨ਼	ਸ ਰ ਗ ਪ ਧ ਨ	ਸੰ ਰੰ ਗੰ ਪੰ ਧੰ ਨੰ
ਕੋਮਲ, ਸੁਰ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ	ਰੁ਼ ਗੁ਼ ਮ਼´ ਧੁ਼ ਨੁ਼	ਰੁ ਗੁ ਮ´ ਧੁ ਨੁ	ਰੁੰ ਗੁੰ ਮੰ´ ਧੁੰ ਨੁੰ

ਪ — — — ਰੇ ऽ ऽ ऽ	ਪਾ ਦੇ ਅੱਗੇ ਤਿੰਨ ਡੈਸ਼ ਹਨ, ਇੰਜ ਪਾ ਦੇ ਚਾਰ ਮਾਤਰੇ ਹੋਏ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੰਨੇ ਡੈਸ਼ ਕਿਸੇ ਸੁਰ ਨਾਲ ਹੋਣਗੇ ਹੇਠਲਾ ਅੱਖਰ ਉਤਨੇ ਮਾਤਰੇ ਦਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।
× ੦ ੨ ੩	ਜੋੜੀ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਮ (ਗੁਰ) ਜਿਥੋਂ ਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇ, ਖਾਲੀ ੦ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਇਕ ਦੋ ਤਿੰਨ ਅੱਗੇ ਤਾਲੀਆਂ ਹਨ।
* * ਸ — * * * *	ਦੋ ਮਾਤਰੇ ਚੁਪ ਰਹਿਣ ਲਈ, ਤੇ ਦੋ ਮਾਤਰੇ ਸਿਰਫ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਣ ਲਈ, ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਰੂਪ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਰ ਗ ਗ —; ਮ,	ਉਤਲੀ ਸੁਰ ਛੋਹ ਕੇ ਹੇਠਲੀ ਸੁਰ ਵਜਾਓ ਜਾਂ ਗਾਓ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਣ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਕਣ ਮਾਤਰੇ ਦੇ ਚੌਥੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
(ਮ)	ਉਤਲੀ ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਸੁਰ ਨਾਲ ਵਜਾਓ, ਪਮਗਮ, ਜਾਂ ਰਸਨ਼ਸ, ਇਸ ਨੂੰ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਗਮਕ' ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ।
ਧਪ, ਮ ਪਾ ऽ ऽ	ਇਕ ਮਾਤਰੇ ਨੂੰ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਅੱਧੇ ਮਾਤਰੇ ਵਿਚ 'ਧਪ' ਤੇ ਅੱਧੇ ਵਿਚ 'ਮਾ', ਹੇਠਾਂ ਪਾ ਜਾਂ ਜਿਹੜਾ ਅੱਖਰ ਹੋਵੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਗਾਓ। ਇਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਇੰਜ ਹੋਵੇਗਾ, ਧਪ,ਮ– ਜਾਂ ਪਮ,ਗ– ।

ਤਾਲ-ਠੇਕੇ

ਦਾਦਰਾ

ਤਾਲੀ	×			੦		
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਤਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬

ਢਾਈ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	⊕			੧		੨	
ਠੇਕਾ	ਤੀਂ	ਤੀਂ	ਤਕ	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾ	ਧਾ
ਦੂਜਾ ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਦੀਂ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭

ਰੂਪਕ ਜਾਂ ਗੀਤ

ਤਾਲੀ	⊕			੧		੨	
ਠੇਕਾ	ਤੀਂ	ऽ	ਤ੍ਰਕ	ਧੀਂ	ऽ	ਧਾ	ਗੇ
ਦੂਜਾ ,,	ਧੀਂ	ਧਾ	ਤ੍ਰਕ	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾ	ਤ੍ਰਕ
ਤੀਜਾ ,,	ਧੀਂ	ऽ	ਤਕ	ਧੀਂ	ऽ	ਧਾ	ਧਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭

ਕਹਿਰਵਾ

ਤਾਲੀ	×				੦			
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਤਾ
ਦੂਕਾ ,,	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰ	ਤਾ	ਤਾ	ਤਾਗੇ	ਤਿੰ	ਤਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮

ਮੱਤ-ਤ੍ਰਾਲ

ਤਾਲੀ	×		੨			੩			
ਠੇਕਾ	ਧੀਂ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧੀਂ	ਧਾ	ਤਿ	ਟ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ	ਧਿੰ	ਨਕ	ਧਿੰ	ਨਕ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯

ਝਪ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×		੨			੦		੩		
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਤਿ	ਟ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਾ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਿੰ	ਨਗ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਗ	ਤਿੰ	ਨਗ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਗ
ਤੀਜਾ ,,	ਧਾ	ऽ	ਧਾ	ਗੇ	ਤਿ	ਟ	ਕਿੜ	ਧਾ	ਤਿ	ਟ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦

ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਸੂਲ-ਸੂਲਫਾਕਤਾ)

ਤਾਲੀ	×		੦		੨		੩		੦	
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਕੱਤ	ਤੀ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਨਾ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ	ਧਾ	ਦੀਂ	ਤਾ	ਕਿਟ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦

ਭਾਨ-ਮਤੀ ਜਾਂ ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਸਵਾਰੀ

ਤਾਲੀ	×				੨		੩		੪		
ਠੇਕਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਤਿੰ	ਨਾ	ਕੱਤ	ਤੀ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ	ਤਿਟ	ਧਿੰ	ਨਗ	ਧਿਟ	ਧਿਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧

ਜਗਪਾਲ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×					੨		੩		੪	
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧਿੰਕ	ਨਗ	ਥੂੰ	ਨਾ	ਧੁਮ	ਕਿਟ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧

ਚਾਰ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਤਾ	ਕੱਤ	ਤਾ	ਧਿੰ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਦੂਜਾ ,,	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਤਿੰ	ਨਾ	ਕ	ਤੀ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਨਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨

ਧੱਕਾ (ਇਕ-ਤਾਲਾ)

ਤਾਲੀ	×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਬਿਲੰ: ਠੇਕਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟਕਿਟ	ਤੂ	ਨਾ	ਕੱਤ	ਤਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟਕਿਟ	ਧਿੰ	ਧਾਧਾ
ਦਰੁੱਤ: ,,	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਤਿੰ	ਨਾ	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧਿੰ	ਨਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨

ਜੈਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×					੨				੩		੪	
ਠੇਕਾ	ਧੀਂ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿ	ਟਾ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩

ਚੰਚਲ (ਦੀਪਚੰਦੀ)

ਤਾਲੀ	×			੨				੦			੩			
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧੀਂ	S	ਧਾ	ਗੇ	ਤੀਂ	S	ਤਾ	ਤੀਂ	S	ਧਾ	ਗੇ	ਧੀਂ	S
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ	ਧੀਂ	S	ਧਾ	ਧਾ	ਤੀਂ	S	ਤਾ	ਤੀਂ	S	ਧਾ	ਧਾ	ਧੀਂ	S
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪

ਆਡਾ-ਚੌਤਾਲਾ

ਤਾਲੀ	×		੨		੦		੩		੦		੪		੦	
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ऽਕੜ	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿ	ਟ	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ
ਦੂਜਾ ,,	ਧੀਂ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧੀਂ	ਨਾ	ਤੁ	ਨਾ	ਕੱਤ	ਤਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧੀਂ	ਨਾ	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਨਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪

ਫਰੋਦੱਸਤ

ਤਾਲੀ	×		੦		੨		੩		੪			੫		
ਠੇਕਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਿਕਤ	ਤੁ	ਨਾ	ਕੱਤ	ਤੀ	ਧਾਤ੍ਰਿ	ਕੜਧਿੰ	ਨਗ	ਧਾਤ੍ਰਿ	ਕੜਧਿੰ	ਨਗ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਤ੍ਰਕ	ਤਿੰ	ਨਾ	ਕੱਤ	ਤਾ	ਧਾਤ੍ਰਿ	ਕਧਿੰ	ਨਗ	ਧਾਤ੍ਰਿ	ਕਧਿੰ	ਨਗ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪

ਧਮਾਰ

ਤਾਲੀ	×					੨		੦			੩			
ਠੇਕਾ	ਤਾ	ਧੀਂ	ऽਕੜ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧਾਗੇ	ਤੀਂ	ऽਕੜ	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਤਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ
ਦੂਜਾ ,,	ਕੇ	ਧਿ	ਟ	ਧਿ	ਟ	ਧਾ	ऽ	ਗੇ	ਤਿ	ਟ	ਤਿ	ਟ	ਤਾ	ऽ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪

ਸਵਾਰੀ ਪੰਜ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×			੨				੩				੪		੫	
ਠੇਕਾ	ਧੀਂ	ऽਤਾ	ऽਕ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿ	ਟ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ	ਧੁਮ	ਕਿਟ	ਧਿੱਤ	ਧੁਮ	ਕਿਟ	ਤਕ	ਧੇ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪	੧੫

ਤਿੰਨ ਤਾਲ (ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ, ਬਿਲੰਬਿਤ-ਲਯ)

ਤਾਲੀ	×				੨				੦				੩			
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ऽਧੀਂ	ऽਗ	ਧਾ	ਧਾ	ऽਧੀਂ	ऽਗ	ਤਾ	ਤਾ	ऽਤੀਂ	ऽਗ	ਧਾ	ਧਾ	ऽਧੀਂ	ऽਗ	ਧਾ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ	ਕੜਧੀ	ऽਕੜ	ਧੀਂ	ਧਾਗੇ	ਨਾਤੀਂ	ऽਕੜ	ਤੀਂ	ਤਾ	ਕੜਤੀਂ	ऽਕੜ	ਤੀਂ	ਧਾ	ਕੜਧੀਂ	ऽਕੜ	ਧੀਂ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੭	੬	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪	੧੫	੧੬

ਛੋਟੀ-ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×				੨				੦				੩			
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ऽਧਿੰ	ऽ	ਧਾ	ਧਾ	ऽਧਿੰ	ऽ	ਤਾ	ਤਾ	ऽਤਿੰ	ऽ	ਧਾ	ਧਾ	ऽਧਿੰ	ऽ	ਧਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪	੧੫	੧੬

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×				੨				੦				੩			
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਤਾ	ਤਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪	੧੫	੧੬

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ

ਸੁਰ-ਸਰਗਮ

੧. ਸ, ਰ, ਗ, ਮ, ਪ, ਧ, ਨ, ਸਂ । ਸਂ, ਨ, ਧ, ਪ, ਮ, ਗ, ਰ, ਸ ।

੨. ਸਗ, ਰਮ, ਗਪ, ਮਧ, ਪਨ, ਧਸਂ । ਸਂਧ, ਨਪ, ਧਮ, ਪਗ, ਮਰ, ਗਸ ।

੩. ਸਰ ਗ, ਰਗ ਮ, ਗਮ ਪ, ਮਪ ਧ, ਪਧ ਨ, ਧਨ ਸਂ । ਸਂਨ ਧ, ਨਧ ਪ, ਧਪ ਮ, ਪਮ ਗ, ਮਗ ਰ, ਗਰ ਸ ।

੪. ਸਰ ਗਮ, ਰਗ ਮਪ, ਗਮ ਪਧ, ਮਪ ਧਨ, ਪਧ ਨਸਂ । ਸਂਨ ਧਪ, ਨਧ ਪਮ, ਧਪ ਮਗ, ਪਮ ਗਰ, ਮਗ ਰਸ ।

੫. ਸਰ ਗਰ, ਰਗ ਮਗ, ਗਮ ਪਮ, ਮਪ ਧਪ, ਪਧ ਨਧ, ਧਨ ਸਂਨ, ਨਸਂ ਰਂਸਂ । ਸਂਨ ਧਨ, ਨਧ ਪਧ, ਧਪ ਮਪ, ਪਮ ਗਮ, ਮਗ ਰਗ, ਗਰ ਸਰ ।

੬. ਸਰਸ, ਰਗਰ, ਗਮਗ, ਮਪਮ, ਪਧਪ, ਧਨਧ, ਨਸਂਨ, ਸਂਰਂਸਂ । ਨਧਨ, ਧਪਧ, ਪਮਪ, ਮਗਮ, ਗਰਗ, ਰਸਰ ।

੭. ਸਰਸ ਸਰਗ, ਰਗਰ, ਰਗਮ, ਗਮਗ, ਗਮਪ, ਮਪਮ ਮਪਧ, ਪਧਪ ਪਧਨ, ਧਨਧ ਧਨਸਂ । ਸਂਨਸਂ ਸਂਨਧ, ਨਧਨ ਨਧਪ, ਧਪਧ ਧਪਮ, ਪਮਪ ਪਮਗ ਮਗਮ ਮਗਰ, ਗਰਗ ਗਰਸ ।

੮. ਸਨ਼ਰਸ, ਗਰਮਗ, ਪਮਧਪ, ਨਧਸਂਨ, ਰਂਸਂਗਂਰਂ, ਸਂਨਰਂਸਂ, ਨਧਸਂਨ, ਧਪਨਧ, ਪਮਧਪ ਮਗਪਮ, ਗਰਮਗ, ਰਸਗਰ ।

ਨੋਟ :—ਉੱਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ਸਰਗਮਾਂ ਜਦੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਠ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰੋ ।

ਤਾਲ-ਕਹਿਰਵਾ, ਮਾਤਰੇ ੪—ਧਾ ਦੀ ਤਕ ਧੀਂ ।

੧.	×				×				×				×			
	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
੨.	ਸਗ	ਰਮ	ਗਪ	ਮਧ	ਪਨ	ਧਸਂ	ਸਂਧ	ਨਪ	ਧਮ	ਪਗ	ਮਰ	ਗਸ				
੩.	ਸਰ	ਗ.	ਰਗ	ਮ	ਗਮ	ਪ,	ਮਪ	ਧ	ਪਧ	ਨ,	ਧਨ	ਸਂ	ਸਂਨ	ਧ,	ਨਧ	ਪ
	ਧਪ	ਮ.	ਪਮ	ਗ	ਮਗ	ਰ,	ਗਰ	ਸ								
੪.	ਸਰ	ਗਮ,	ਰਗ	ਮਪ,	ਗਮ	ਪਧ,	ਮਪ	ਧਨ,	ਪਧ	ਨਸਂ	ਸਂਨ	ਧਪ,	ਨਧ	ਪਮ,	ਧਪ	ਮਗ,
	ਪਮ	ਗਰ,	ਮਗ	ਰਸ												
੫.	ਸਨ਼	ਰਸ,	ਗਰ	ਮਗ,	ਪਮ	ਧਪ,	ਨਧ	ਸਂਨ,	ਰਂਸਂ	ਗਂਰਂ,	ਸਂਨ	ਰਂਸਂ,	ਨਧ	ਸਂਨ,	ਧਪ	ਨਧ,
	ਪਮ	ਧਪ,	ਮਗ	ਪਮ,	ਗਰ	ਮਗ,	ਰਸ	ਗਰ,								

ਬੈਂਡ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ—ਤਾਲ-ਕਹਿਰਵਾ, ਮਾਤਰੇ ੪

×				×				×				×			
ਸ	ਗ	ਸ	ਗ	ਸਗ	ਰਸ	ਨ਼	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਗਰ	ਸਨ਼	ਸ	ਗ	ਸ	ਗ
ਸਰ	ਗਮ	ਪ	—	ਮਗ	ਰਸ	ਗਰ	ਸਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ,	ਸਂ	ਨਧ	ਪ	ਮ
ਗ	ਮ	ਪ	ਧਨ	ਸਂ	ਨਧ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਗਮ	ਰ	—,	ਸਂ	ਨਧ	ਪ	ਮ
ਗ	ਮ	ਪ	ਧਨ	ਸਂ	ਨਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਮਗ	ਰਸ	ਗਰ	ਸਨ਼

ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ

ਵਾਦੀ—ਧ	ਠਾਟ—ਬਿਲਾਵਲ	ਸਮਾਂ—ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ।
ਸੰਵਾਦੀ—ਗ	ਜਾਤੀ—ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਆਰੋਹੀ ਵਿਚ 'ਮਧਮ' ਤੇ ਅਵਰੋਹੀ ਵਿਚ 'ਨਿਖਾਦ' ਦੁਰਬਲ।

ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀ ਆਰੋਹੀ-ਅਵਰੋਹੀ

੧. ਸ, ਰ ਗ, ਮ ਪ, ਨਧ, ਨ ਸਂ। ਸਂ, ਨਧ, ਪ, ਮਗ, ਰ ਸ।

ਮ
੨. ਸ, ਰ ਗ, ਮਗ, ਪ, ਨਧ, ਨ ਸਂ। ਸਂ ਨਧ, ਪਮ, ਗ, ਰ, ਸ।

ਅਲਹੀਯਾ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀ ਆਰੋਹੀ-ਅਵਰੋਹੀ

ਨ
੧. ਸ, ਰ ਸ, ਗ ਰ, ਗ ਪ, ਧ; ਨ ਧ, ਨ ਸਂ। ਸਂ ਨ ਧ, ਪ, ਧਨੁਧਪ, ਮਗ, ਮਰ, ਸ।

ਬਿਲਾਵਲ ਬੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਾਵਲੀ, ਵੇਲਾਵਲੀ, ਬੇਲਾਵਲ ਆਦਿ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੇ ਰਾਗ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਤ-ਭੇਦ ਵੀ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ—ਚਤੁਰਦੰਡਿਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾ, ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਸੁਰਮੇਲ ਕਲਾਨਿਧਿ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਰ "ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ" ਦੇ ਕਰਤਾ ਨੇ ਬੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ (ਠਾਟ) ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਕੋਈ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਬਿਲਾਵਲੀ ਦੋ ਵਖੋ-ਵਖ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ "ਰਾਗ ਵਿਵੋਧ, ਸੰਗੀਤ-ਦਰਪਣ ਤੇ ਲੱਕਸ਼ ਸੰਗੀਤ" ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ "ਸੰਕਰਾ ਭਰਣ" ਮੇਲ (ਠਾਟ) ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਹਾਂ, ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਗੀਤ "ਰਾਗ-ਵਿਵੋਧ" ਵਿਚ ਬੇਲਾਵਲੀ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੱਸੇ ਹਨ—੧. ਸੰਪੂਰਣ ਬੇਲਾਵਲੀ ਤੇ ੨. ਓਡਵ ਬੇਲਾਵਲੀ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਤੇ ਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੀ ਹੈ। ਓਡਵ-ਜਾਤੀ ਵਿਚ 'ਰੇ ਪਾ' ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ, ਜੋ ਬਿਲਾਵਲ ਦੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੋ, ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਬਿਲਾਵਲੀ ਇਕੋ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਬਿਲਾਵਲ ਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ "ਅਲਹੀਯਾ ਬਿਲਾਵਲ" ਆਖਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਅਲਹੀਯਾ-ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਵਖੋ-ਵਖ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ, ਉਂਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਅਲਹੀਯਾ ਬਿਲਾਵਲ ਵਕ੍ਰ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ।

ਆਧੁਨਿਕ ਠਾਟ ਪੱਧਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਠਾਟ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁਖ ਰਾਗ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ

ਆਰੋਹ ਵਿਚ 'ਮੱਧਮ' ਦੇ ਨਾਲ 'ਪੰਚਮ' ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਈ ਭੀ "ਗੰਧਾਰ-ਪੰਚਮ" ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਹੋਣ ਨਾਲ

ਨ
ਇਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—"ਗਰ, ਗਮਗ, ਪ, ਨਧ, ਨਸਂ" ਜਾਂ ਗਰ, ਗਪ, ਧ, ਨਧਨਸਂ। ਇਹ ਤਾਨ ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਨ "ਪ ਪ, ਨਧ, ਨਸਂ" ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਵਰੋਹੀ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਲਗਾ ਕੇ ਮੀਂਡ ਨਾਲ ਰਿਖਭ ਤੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੰਧਾਰ ਤੋਂ ਬਾਦ ਰਿਖਭ ਸਿੱਧਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ 'ਧ-ਮ' ਤੇ 'ਧ-ਗ' ਦੀ ਸੁਰ ਸੰਗਤਿ ਰਾਗ ਦੀ ਰੰਜਕਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਕੰਪਿਤ ਅਤੇ ਨਿਖਾਦ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਕੋਈ ਕੋਈ ਗਾਇਕ ਇਸ ਨੂੰ "ਧੈਵਤ ਤੇ ਮੂਰਛਨਾ" ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ, ਜੋ ਸੁਰ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਨਾ ਆਵੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਆਵੇ, ਫਿਰ ਘਟ ਤੇ ਵਧ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗੇ ਉਸ ਸੁਰ ਦੇ ਹਿਲਣ ਨੂੰ ਮੂਰਛਨਾ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ।*

ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਹੈ, ਧੈਵਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਿਖਾਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹੇਗਾ। ਅਵਰੋਹੀ ਵਿਚ ਕਦੀ ਕਦੀ ਧੈਵਤ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਵੀ ਲਗਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦੇ ਕੁਝ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਕੇਦਾਰ, ਕਾਮੋਦ, ਹਮਰੀ, ਛਾਇਆ ਨਟ ਆਦਿ। ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਨਾ ਲਗੇ ਤਾਂ ਵੀ ਰਾਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ, ਇਹ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦਾ ਤਾਰ ਖੜਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਆਰੰਭ ਤਾਰ ਖੜਜ ਤੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੱਧ ਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਹੀ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੰਦ੍ਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਅਲਾਪ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਲਿਆਣ ਠਾਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਾਗ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਖੇੜੇ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਅਨੰਦ-ਮੰਗਲ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦਾ ਗਾਇਨ ਵਾਦਨ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

੧. ਸ—ਗ, ਰਗਮਗ, ਰਸ—ਸ ਨ਼ਧ਼, ਪ਼, ਨ਼ਧ਼, ਨ਼ਸ—ਸਰਗ, ਮਗ, ਰਗ, ਰਸ—ਸਗ, ਰਗਮਗ, ਪਮਗ, ਰਸ-।

ਗ ਨ ਮ ਨ— ਨ ਮ
੨. ਸ—ਰਗ, ਮਗ, ਪਮਗ, ਪ, ਧ, ਪਮਗ, ਰ, ਸ—ਸਗ, ਮਗਪ, ਧ-ਮਗ, ਪ, ਧ, ਪਮਗ, ਰਗ, ਰ,
ਨ ਨ ਨ਼—
ਸ—ਸਰਗਮਗ, ਪ, ਧ, ਸਂ- ਧ, ਪਮਗ, ਪਧ, ਧ-ਗਰ, ਗਮਗ, ਪਮਗ, ਰਸ-।

---

*ਮੂਰਛਨਾ ਸੰਬੰਧੀ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ "ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ" ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਵੇਖੋ।

ਨ ਨ ਮ ਨ

੩. ਪ, ਨਧ, ਨਸਂ—ਨਧ, ਪ, ਧ, ਸਂ ਧ, ਪਮਗ, ਰ, ਸ—ਸਗ, ਮਗਪ, ਧ, ਪ, ਨਧ, ਨਸਂ—ਰਂਸਂ,

ਨ ਨ ਨ

ਨਧ, ਨਸਂ—ਧ, ਗ, ਗਰ, ਗਪ, ਧ, ਨਸਂ—ਸਂਨਧ, ਪ, ਧ-ਮਗ, ਪ, ਧ, ਨਸਂ—ਰਂਸਂ, ਸਂਗਂ, ਮਂਰਂ,

ਸਂ—ਸਂਨਧ, ਨਸਂਰਂਸਂ, ਸਂ-ਧ, ਪਮਗ, ਰਗਮਗ, ਰਸ— ।

ਨ ਨ ਗਂ ਨ

੪. ਗਰਗਮਪ, ਧ, ਪ, ਨਧਨਸਂ—ਰਂਸਂ, ਧ, ਪ, ਨਧ,ਨਸਂ—ਰਂਗਂ,ਮਂਗਂ, ਮਂਰਂ, ਸਂ—ਸਂ-ਧ, ਪਮਗ, ਧ,

ਗਂ ਮਂ ਨ ਗ ਗ ਮ

ਨਸਂ—ਰਂਸਂ, ਸਂਗਂਮਂਗਂ, ਰਂਗਂਪਂਮਂਗਂ, ਰਂ, ਸਂ—ਸਂਨਧ, ਨਧਨਸਂਰਂਸਂ—ਧ, ਪਮਗ, ਰ, ਮ, ਗ ਰ,

ਗਂ ਮਂ ਮ

ਸ—ਪ, ਨਧ, ਨਧਨਸਂ—ਸਂਗਂ, ਰਂਗਂਮਂਗਂ, ਪਂ, ਮਂਗਂ, ਰਂ ਸਂ-ਸਂ—ਧ-ਮਗ, ਪਮਗ, ਰ, ਸ— ।

ਅਲਹੀਯਾ ਬਿਲਾਵਲ

ਨੋਟ :—ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਆਰੋਹੀ ਵਿਚ 'ਮੱਧਮ' ਸੁਰ ਬਹੁਤ ਘਟ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਨੂੰ ਭੀ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ—"ਸਂ, ਨਧ, ਪ, ਧਨੁਧਪ; ਸਂ, ਧ, ਨੁਪ, ਜਾਂ ਸਂ; ਨੁਧ ਪ" ਆਦਿ ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਮ

੧. ਸ—ਗ, ਰ, ਸ—ਸਰਸ, ਸਗ, ਮਗ, ਪਮਗ, ਮਰ, ਸ—ਰਸ, ਨ਼ਧ਼, ਨ਼ਪ਼, ਨ਼ਧ਼, ਨ਼ਸ— ।

ਗ ਮ ਗ ਮ

੨. ਸ—ਗ, ਰ, ਗਮਗ, ਪਮਗ, ਰ, ਸ—ਸਰਸ, ਸਰਗ, ਮਰ, ਸ—ਸਰਗਮਗ, ਰਗਪਮਗ, ਰ, ਸ—

ਗ ਮ ਨ਼ ਗ ਪ

ਰਗ, ਪਮਗ, ਮਰ, ਸ—ਧ਼ ਨ਼ਪ਼, ਨ਼ਧ਼, ਨ਼ਸ—ਰਸ, ਰ, ਗ, ਪਮਗ, ਗਪਧ-ਮਗ, ਮਰ, ਸ— ।

ਗ ਨ ਪ ਗ ਮ

੩. ਸ—ਸਰਗ, ਮਗ, ਰਗਪ, ਧ, ਪਮਗ, ਮਰ, ਗਪਧ—ਨੁਪ, ਧ-ਗ, ਰਗਪ—ਮਗ, ਰ, ਰਸ—

ਪ ਗ ਗ

ਸਰਗਮਗ, ਗਪਧਨੁਧ, ਪਮਗ, ਮਰ, ਸ—ਸਰਗਪ, ਧ; ਨੁਪ, ਮਗ, ਮਰ, ਰਸ—ਸਗ, ਮਗ, ਰ,

ਪ ਗ

ਗਮਗਪ, ਧਨੁਧ, ਗਪਧ, ਨੁਪ, ਧ-ਮਗ, ਮਰ, ਸ—ਸਰਗਪਧ, ਪ, ਧਨੁਧਪ, ਧ-ਮਗ, ਰਗਮਰ
ਰਸ— ।

ਗ ਨ ਨ ਗ ਪ ਨ

੪. ਸ—ਰਗਮਗਪ, ਧ, ਧਪਮਗ, ਧ, ਮਗ, ਰ, ਗਪ, ਧ, ਨਧ,ਨਸਂ—ਨਧ, ਪ, ਨਧ, ਨਸਂ—ਨਧਧਪ,

ਗ ਮ ਨ

ਧਪ, ਧਨੁਧ, ਨੁਪਮਗ, ਰਗਪਮਗ, ਰ, ਰਸ—ਪ,ਪ, ਧ,ਨਧ, ਨਸਂ—ਰਂਸਂ, ਸਂ-ਧ, ਨੁਪ, ਮਗਪ ਧ,

ਗ ਪ ਨ
ਨਧਨਸੰ—ਨਧ, ਪ, ਧ-ਮਗ, ਪ, ਧ, ਪਮਗ, ਰਗਮਗ, ਪਮਗ, ਧ, ਪਮਗ, ਗਪ ਧ; ਪ, ਨਧਨਸੰ—

ਨ ਨ ਗ
ਰੰਸੰ, ਸੰ-ਧ, ਪਮਗਰਗਪ ਧ, ਨਸੰ—ਧ, ਨੁਪ, ਰਗਪਮਗ, ਮਰ, ਰਸ— ।

ਨ
੫. ਪ—ਧ, ਨਸੰ—ਰੰਸੰ, ਨਧ, ਨਸੰ—ਸੰ, ਧ, ਮਗ, ਪ, ਨਧ, ਨਧਨਸੰਰੰਸੰ—ਸੰਗੰ, ਮੰਰੰ, ਸੰ—ਨਧ,

ਗੰ ਮੰ ਗੰ ਨ ਧ ਨ
ਨਧਨਸੰ—ਰੰਸੰ, ਸੰਗੰ, ਰੰਗੰਮੰਗੰ, ਰੰ, ਰੰਸੰ—ਰੰਗੰਮੰਗੰ, ਪੰਮੰਗੰ, ਮੰਰੰ, ਸੰ—ਧ, ਨਸੰ—ਨੁਪਮਗ, ਧ,

ਪ ਗ ਨ ਨ ਗ ਗੰ
ਪਮਗ, ਗਪਧ, ਮਗ, ਰਗਪ, ਧ, ਨਧਨਸੰ—ਧਨਸੰਰੰਸੰ—ਰੰਗੰ, ਮੰਗੰ, ਮੰਰੰ, ਰੰਸੰ—ਸੰਗੰ, ਰੰਗੰਪੰ,

ਨ ਨ ਧ ਗ ਮ
ਮੰਗੰ, ਮੰਰੰ, ਸੰ—ਧ, ਧਪਮਗ, ਨੁਧ, ਮਗ, ਰਗਪਮਗ, ਰ,ਸ— ।

ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦				੩				×				੨			
	ਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ								
੧.	ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਸਰ	ਗਮ	ਪਧ	ਨਸੰ,	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੩.	ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਸਰ	ਗਰ	ਗਮ	ਪਮ	ਪਧ	ਨਧ	ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
੪.	ਚ	ਰ	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼ਨ਼	ਸਰ	ਗਮ	ਪਧ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੫.	ਰਗ	ਮਗ,	ਮਪ	ਮਗ,	ਮਪ	ਧਪ	ਮਗ,	ਮਪ	ਧਨ	ਧਪ	ਮਗ,	ਮਪ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ
੬.	ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੇ	ऽ	ਨਿ	ਤ	ਧਿਆ	ऽ	ਸਰ	ਗ,ਰ
	ਗਮ,	ਗਮ	ਪ,ਮ	ਪਧ,	ਪਧ	ਨ,ਧ	ਨਸੰ,	ਸੰਨ	ਧ,ਨ	ਧਪ,	ਧਪ	ਮ,ਪ	ਮਗ;	ਮਗ	ਰ,ਗ	ਰਸ
੭.	ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੇ	ऽ	ਨਿ	ਤ	ਸਰ	ਗਮ,	ਰਗ	ਮਪ
	ਗਮ	ਪਧ,	ਮਪ	ਧਨ,	ਪਧ	ਨਸੰ,	ਸੰਨ	ਧਪ,	ਨਧ	ਪਮ,	ਧਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰ,	ਮਗ	ਰਸ
੮.	ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੇ	ऽ	ਨਿ	ਤ	ਧਿਆ	ऽ	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼
	ਧ਼ਨ਼	ਸਰ,	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼ਨ਼	ਸਰ	ਗਰ	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼ਨ਼	ਸਰ	ਗਮ	ਗਰ	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼ਨ਼
	ਸਰ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰ	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼ਨ਼	ਸਰ	ਗਮ	ਪਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼ਨ਼	ਸਰ
	ਗਮ	ਪਧ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸਨ	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼ਨ਼	ਸਰ	ਗਮ	ਪਧ	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ

ਅੰਤਰਾ .

	ਪ	—	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ								
੧.	ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਕ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸਰ	ਗਮ	ਪਧ	ਨਸੰ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੩.	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੪.	ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਕ	ਰਹੁ	ऽ	ਪੁ	ਭ	ਮੇ	ऽ	ਸੰਨ	ਧਧ,
	ਨਧ	ਪਪ,	ਧਪ	ਮਮ,	ਪਮ	ਗਗ,	ਮਗ	ਰਰ,	ਗਰ	ਸਸ,	ਗਰ	ਮਗ	ਪਮ	ਧਪ	ਨਧ	ਸੰਨ
੫.	ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਕ	ਰਹੁ	ऽ	ਪੁ	ਭ	ਧਨ	ਸੰ,ਧ	ਨਸੰ,	ਧਨ
	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਪ	ਧਨ	ਸੰਨ
੬.	ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ
	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ	ਪੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਨ
੭.	ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਸੰਨ	ਧਨ,	ਨਧ	ਪਧ,	ਧਪ	ਮਪ	ਪਮ	ਗਮ	ਮਗ	ਰਗ
	ਗਰ	ਸਰ	ਰਸ	ਨ਼ਸ	ਸਰ	ਗਰ	ਰਗ	ਮਗ	ਗਮ	ਪਮ	ਮਪ	ਧਪ	ਪਧ	ਨਧ	ਧਨ	ਸੰਨ
੮.	ਨਧ	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪਪ,	ਨਧ	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਪਪ,	ਨਧ	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਪ,	ਨਧ
	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਮ	ਪਪ,	ਨਧ	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸਰ	ਗਮ	ਪਪ	ਨਧ	ਨਸੰ

ਅਲਹੀਯਾ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੩)

ਅਸਥਾਈ

	o				੩				×				੨			
	ਪ		ਸੰ		ਪ											
	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ								
੧.	ਮ	ਨ	ਬੇ	ਧਿ	ਆ	ऽ	ਦਯਾ	ਲ	ਸਰ	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੩.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੪.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਗਪ	ਧਧ	ਪਮ	ਗ.	ਧਨੁ	ਧਪ	ਧਧ
	ਪਮ	ਗ,	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਧ	ਪਮ	ਗ.	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
੫.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਗਪ	ਧਨੁ	ਧਪ,	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਨੁ	ਧਪ,
	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨੁ	ਧਪ,	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ

੬.	ਸਰ ਗਗ ਰਗ ਪਪ	ਗਪ ਧਧ ਪਧ ਨਨ	ਧਨ ਸਂਸਂ ਨਸਂ ਰਂਰਂ	ਸਂਰਂ ਗਂਗਂ ਰਂਗਂ ਮਂਮਂ —
	ਗਂਰਂ ਗਂਗਂ ਰਂਸਂ ਰਂਰਂ	ਸਂਨ ਸਂਸਂ ਨਧ ਨਨ	ਧਪ ਧਧ ਪਮ ਪਪ	ਮਗ ਮਮ ਗਰ ਗਗ
੭.	. . . .	. . . .	ਗਗ ਰਗ ਗ,ਰ ਗਗ	ਰਸ, ਧਧ ਪਧ ਧ,ਪ
	ਧਧ ਧਮ, ਗਂਗਂ ਰਂਗਂ	ਗਂ,ਰਂ ਗਂਗਂ ਗਂਸਂ, ਰਂਰਂ	ਸਂਰਂ ਰਂ,ਸਂ ਰਂਰਂ ਸਂਨ,	ਨਨ ਧਨ ਨ,ਧ ਨਨ
	ਧਪ, ਧਧ ਪਧ ਧ,ਪ	ਧਧ ਪਮ, ਪਪ ਮਪ	ਪ,ਮ ਪਪ ਮਗ, ਗਗ	ਰਗ ਗ,ਰ ਗਗ ਰਸ
੮.	ਸਰ ਗਪ ਮਗ ਮਰ,	ਧਨੁ ਧਪ ਮਗ ਮਰ,	ਧਨ ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ	ਮਗ ਮਰ, ਧਨ ਸਂਰਂ
	ਗਂਰਂ ਸਂਨ ਧਨੁ ਧਪ	ਮਗ ਮਰ, ਧਨ ਸਂਰਂ	ਗਂਮਂ ਗਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ	ਧਨੁ ਧਪ ਮਗ ਮਰ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ ਪ — —	ਧਨ ਧ ਨ ਨ		
੧.	ਜੀ ਅ ऽ ऽ	ਜੰऽ ਤ ਸ ਭ	ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ	ਗਰ ਗਪ ਧਨੁ ਧਧ
੨.	. . . .	. . ਧਨ ਸਂਨ	ਧਨੁ ਧਪ ਮਗ ਰਸ	ਗਪ ਧਨ ਸਂਰਂ ਸਂ
੩.	ਧਨ ਸਂਨ ਧਨੁ ਧਪ,	ਧਨ ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਨੁ	ਧਪ ਧਨ ਸਂਰਂ ਗਂਮਂ	ਗਂਰਂ ਸਂਨ ਧਨੁ ਧਪ
੪.	. . . .	. . . .	. . . .	ਗਪ ਧਨ ਸਂਰਂ ਗਂਰਂ
	ਸਂਸਂ ਨਨ ਧਧ ਪਪ	ਮਮ ਗਗ ਰਰ ਸਸ	ਰਗ ਪਪ ਗਪ ਧਧ	ਪਧ ਨਨ ਧਨ ਸਂਸਂ
੫.	. . . .	. . . .	ਧਨ ਸਂ,ਧ ਨਸਂ ਧਨ	ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ ਧਨ
	ਸਂਰਂ ਗਂਮਂ ਗਂਰਂ ਸਂਨ	ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਸਰ	ਗਰ ਗਮ ਗਰ ਗਪ	ਧਨੁ ਧਪ ਧਨ ਸਂ
੬.	ਰਂਗਂ ਮਂ,ਰਂ ਗਂਮਂ ਗਂਸਂ,	ਧਨ ਸਂ,ਧ ਨਸ ਧਪ	ਰਗ ਮ,ਰ ਗਮ ਰਸ,	ਸਰ ਗਰ ਗਮ ਗਰ
	ਗਪ ਧਪ ਧਨ ਸਂਨ	ਸਂਰਂ ਗਂਰਂ ਗਂਮਂ ਗਂਰਂ	ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ	ਰਸ ਗਪ ਧਨ ਸਂ
੭.	. . . .	ਸਂਰਂ ਸਂ,ਨ ਸਂਨ ਧਨੁ	ਧ,ਪ ਧਪ ਮਪ ਮ,ਗ	ਮਗ ਰਗ ਰ,ਸ ਰਸ,
	ਸਰ ਰਗ ਗਪ ਪਧ	ਧਨ ਨਸਂ ਸਂਰਂ ਰਂਗਂ	ਪਂਪਂ ਮਂਗਂ ਰਂਸਂ ਨਧ	ਪਮ ਗਰ ਗਪ ਧਨ
	ਸਂਰਂ ਗਂਮਂ ਗਂਰਂ ਸਂਨ	ਧਪ ਮਗ ਰਸ, ਸਰ	ਗਪ ਧਨ ਸਂ ਗਪ	ਧਨ ਸਂ ਗਪ ਧਨ

੧. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਵਨ ਸੰਜੋਗ ਮਿਲਉ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੇ ॥
ਪਲੁ ਪਲੁ ਨਿਮਖ ਸਦਾ ਹਰਿ ਜਪਨੇ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਨਿਤ ਧਿਆਵਉ ॥
ਕਵਨ ਸੁਮਤਿ ਜਿਤੁ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਪਾਵਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਐਸੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ॥
ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਬਿਸਰੁ ਨ ਕਾਹੂ ਬੇਰੇ ॥ ੨ ॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੦੬)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਪ!	—	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੇ	਽	ਨਿ	ਤ	ਧਿਆ	਽	ਵਉ	਽
						ਨ									
ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ਕ	ਵ	ਨ	ਸੁ	ਮ	ਤ	ਜਿ	ਤ	ਪ੍ਰੀ	਽	ਤ	ਮ	ਪਾ	਽	ਵਉ	਽

ਅੰਤਰਾ

੦				੩				×				੨			
ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਸੰ	ਜੋ	਽	ਗ	ਮਿ	ਲਉ	਽	ਪ੍ਰ	ਭ	ਅ	ਪ	ਨੇ	਽
						ਨ									
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ਪ	ਲ	ਪ	ਲ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਸ	ਦਾ	਽	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਪ	ਨੇ	਽

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰੀਤ ਝਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀ ਹੈ)

੨. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਝਪਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਪ									
ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ
ਚ	ਰ	ਨ	਽	ਕ	ਮ	ਲ	ਪ੍ਰ	਽	ਭ
							ਮ		
ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	—	ਸ
ਕੇ	਽	ਨਿ	਽	ਤ	ਧਿਆ	਽	ਵਊ	਽	਽

							ਨ		
ਸ	ਸ	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਧ
ਕ	ਵ	ਨ	ऽ	ਸੁ	ਮ	ਤ	ਜਿ	ऽ	ਤ
							ਸਂ		
ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਪ
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ऽ	ਮ	ਘਾ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

		ਨ	ਨ						
ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕ	ਵ	ਨ	ऽ	ਸਂ	ਜੋ	ऽ	ਗ	ऽ	ਮਿ
							ਸਂ		
ਨਧ	ਨ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਪ
ਲਉ	ऽ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਭ	ਅ	ਪ	ਨੇ	ऽ	ऽ
ਪ਼									
ਸਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਪ	ਲ	ਪ	ऽ	ਲ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ऽ	ਸ
ਨ							ਨ	ਨ	
ਧ	—	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ
ਦਾ	ऽ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ਜ	ਪ	ਨੇ	ऽ	ऽ

੩. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਨੁ ਮੰਦਰੁ ਤਨੁ ਵੇਸ ਕਲੰਦਰੁ ਘਟ ਹੀ ਤੀਰਥਿ ਨਾਵਾ ॥
ਏਕੁ ਸਬਦੁ ਮੇਰੈ ਪ੍ਰਾਨਿ ਬਸਤੁ ਹੈ ਬਾਹੁੜਿ ਜਨਮਿ ਨ ਆਵਾ ॥੧॥
ਮਨੁ ਬੇਧਿਆ ਦਇਆਲ ਸੇਤੀ ਮੇਰੀ ਮਾਈ ॥
ਕਉਣੁ ਜਾਣੈ ਪੀਰ ਪਰਾਈ ॥
ਹਮ ਨਾਹੀ ਚਿੰਤ ਪਰਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਅਲਖ ਅਪਾਰਾ ਚਿੰਤਾ ਕਰਹੁ ਹਮਾਰੀ ॥
ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਭਰਿਪੁਰਿ ਲੀਣਾ ਘਟਿ ਘਟਿ ਜੋਤਿ ਤੁਮ੍ਹਾਰੀ ॥੨॥
ਸਿਖ ਮਤਿ ਸਭ ਬੁਧਿ ਤੁਮਾਰੀ ਮੰਦਿਰ ਛਾਵਾ ਤੇਰੇ ॥
ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਨਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬਾ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਨਿਤ ਤੇਰੇ ॥
ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ ਸਰਣਿ ਤੁਮਾਰੀ ਸਰਬ ਚਿੰਤ ਤੁਧੁ ਪਾਸੇ ॥
ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਚੰਗਾ ਇਕ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸੇ ॥੪॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੯੫)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਪ		ਸਂ		ਪ				ਮ				ਮ			
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਮ	ਪ	ਮਗ	ਰ	—	ਸ	—
ਮ	ਨ	ਬੇ	ਧਿ	ਆ	ऽ	ਦਇਆ	ਲ	ਸੇ	ਤੀऽ	ਮੇ	ਰੀऽ	ਮਾ	ऽ	ਈ	ऽ
ਨ਼								ਸ		ਸ		ਸ			
ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਰ	ਸ	ਧ਼	—	ਪ਼	—
ਕਉ	ऽ	ਨ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਪੀ	ऽ	ਰ	ਪ	ਰਾ	ऽ	ਈ	ऽ
ਪ				ਪ		ਨ									
ਗ	ਗ	ਗਮ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਨ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਹ	ਮ	ਨਾऽ	ਹੀ	ਚਿੰ	ऽ	ਤ	ਪ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਈऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

				ਧ											
ਪ	ਪ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਮ	ਨ	ਮੰ	ऽ	ਦ	ਰ	ਤ	ਨ	ਵੇ	ऽ	ਸ	ਕ	ਲੈ	ऽ	ਦ	ਰ
								ਸਂ				ਸਂ	ਨ਼		
ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਨ	(ਸਂ)	—	ਧ	ਪ	ਪ	—
ਘ	ਟ	ਹੀ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਰ	ਥ	ਨਾਂ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵਾ	ऽ
ਨ															
ਧ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ਼ਪ	ਪ	ਮਗ	ਮਰ	ਰ	ਗਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—
ਏ	ऽ	ਕ	ਸ	ਬऽ	ਦ	ਮੇऽ	ਰੈऽ	ਪ੍ਰਾ	ऽऽ	ਨ	ਬऽ	ਸ	ਤ	ਹੈ	ऽ
ਪ				ਪ											
ਗ	—	ਗਮ	ਰ	ਗ	ਪ	ਨ	ਧਨ	ਸਂਸਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਨ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਬਾ	ऽ	ਹੁऽ	ੜ	ਜ	ਨ	ਮ	ਨऽ	ਆऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਵਾऽ	ऽऽ

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਤੂ ਸੁਲਤਾਨ ਕਹਾ ਹਉ ਮੀਆ ਤੇਰੀ ਕਵਨ ਵਡਾਈ ॥
ਜੋ ਤੂ ਦੇਹਿ ਸੁ ਕਹਾ ਸੁਆਮੀ ਮੈ ਮੂਰਖ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ ॥੧॥
ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਦੇਹਿ ਬੁਝਾਈ ॥
ਜੈਸੇ ਸਚ ਮਹਿ ਰਹਉ ਰਜਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਹੋਆ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੁਝ ਤੇ ਤੇਰੀ ਸਭ ਅਸਨਾਈ ॥
ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਣਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬ ਮੈ ਅੰਧੁਲੇ ਕਿਆ ਚਤੁਰਾਈ ॥੨॥

ਕਿਆ ਹਉ ਕਥੀ ਕਥੇ ਕਥਿ ਦੇਖਾ ਮੈ ਅਕਥੁ ਨ ਕਥਨਾ ਜਾਈ ॥
ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਆਖਾ ਤਿਲੁ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ॥੩॥
ਏਤੇ ਕੂਕਰ ਹਉ ਬੇਗਾਨਾ ਭਉਕਾ ਇਸੁ ਤਨੁ ਤਾਈ ॥
ਭਗਤਿ ਹੀਣੁ ਨਾਨਕੁ ਜੇ ਹੋਇਗਾ ਤ ਖਸਮੈ ਨਾਉ ਨ ਜਾਈ ॥੪॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੯੫)

ਅਸਥਾਈ

×ੑ				੨				੦				੩			
											ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ
											ਤੇ	ਰੇ	ਗੁ	S	ਨ
				ਨ											
ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗਰ	ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	—	ਪ
ਗਾ	S	ਵਾ	S	ਦੇ	ਹਿ	S	ਬੁ	ਝਾ	SS	ਈ,	ਜੋ	S	ਸੋ	S	S
				ਮ											
ਧ	ਧ	ਪ	—	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ					
ਸ	ਚ	ਮਹਿ	S	ਰ	ਹਉ	S	ਰ	ਜਾ	S	ਈ					

ਅੰਤਰਾ

×				੨				੦				੩			
*	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
*	ਤੂ	ਸੁ	ਲ	ਤਾ	S	ਨ	ਕ	ਹਾ	S	ਹਉ	S	ਮੀ	S	ਆ	S
								ਸਂ							
—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	—	—	—	ਸਂ	ਧ	ਪ	—
S	ਤੇ	S	ਰੀ	ਕ	ਵ	ਨ	ਵ	ਡਾ	S	S	S	S	S	ਈ	S
	ਧ							ਮ							
—	ਗ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	—	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
S	ਜੋ	S	ਤੂ	ਦੇ	ਹਿ	S	ਸੁ	ਕ	ਹਾ	S	ਸੁ	ਆ	S	ਮੀ	S
	ਗ					ਨ									
ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ					
ਮੈ	ਮੂ	ਰ	ਖ	ਕ	ਹਿ	ਣ	ਨ	ਜਾ	S	ਈ,					

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

[illegible]

੫. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਹਮ ਤੇ ਬਿਗਰੀ ॥
ਸੀਲੁ ਧਰਮੁ ਜਪੁ ਭਗਤਿ ਨ ਕੀਨੀ ਹਉ ਅਭਿਮਾਨ ਟੇਢ ਪਗਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਅਮਰ ਜਾਨਿ ਸੰਚੀ ਇਹ ਕਾਇਆ ਇਹ ਮਿਥਿਆ ਕਾਚੀ ਗਗਰੀ ॥
ਜਿਨਹਿ ਨਿਵਾਜਿ ਸਾਜਿ ਹਮ ਕੀਏ ਤਿਸਹਿ ਬਿਸਾਰਿ ਅਵਰ ਲਗਰੀ ॥੧॥
ਸੰਧਿਕ ਤੋਹਿ ਸਾਧ ਨਹੀ ਕਹੀਅਉ ਸਰਨਿ ਪਰੇ ਤੁਮਰੀ ਪਗਰੀ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਇਹ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨੀਅਹੁ ਮਤ ਘਾਲਹੁ ਜਮ ਕੀ ਖਬਰੀ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੮੫੬)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
ਗ															
ਪ	—	ਨਧ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਰਾ	ऽ	ਖਙ	ਲੇ	ਚੂ	ऽ	ਹ	ਮ	ਤੇ	ऽ	ਬਿ	ਗ	ਰੀ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਗ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗਪ	ਧਨ਼	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ
ਸੀ	ऽ	ਲ	ਧऽ	ਰ	ਮ	ਜ	ਪ	ਭऽ	ਗऽ	ਤ	ਨ	ਕੀ	ऽ	ਨੀ	ऽ
		ਗ								ਨ					
ਸ	—	ਰ	ਗ	ਗਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ
ਹਉ	ऽ	ਅ	ਭਿ	ਮਾऽ	ऽ	ਨ	ਟੇ	ऽ	ਢ	ਪ	ਗ	ਰੀऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਧ	ਪ	ਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਗੰਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	—
ਅ	ਮ	ਰ	ਜਾऽ	ऽ	ਨ	ਸੰ	ऽ	ਚੀ	ऽऽ	ਇ	ਹ	ਕਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ
ਨ															
ਧ	ਪ	ਗਮ	ਰ	ਗ	ਪ	ਨਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ਼	ਧਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਇ	ਹ	ਮਿऽ	ਥਿ	ਆ	ऽ	ਕਾऽ	ऽ	ਚੀ	ऽऽ	ਗऽ	ਗऽ	ਰੀऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੬, ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਾਂਤਿ ਪਾਈ ਗੁਰਿ ਸਤਿਗੁਰਿ ਪੂਰੇ ॥
ਸੁਖ ਉਪਜੇ ਬਾਜੇ ਅਨਹਦ ਤੂਰੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤਾਪ ਪਾਪ ਸੰਤਾਪ ਬਿਨਾਸੇ ॥
ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਕਿਲ ਵਿਖ ਸਭ ਨਾਸੇ ॥੧॥
ਅਨਦੁ ਕਰਹੁ ਮਿਲਿ ਸੁੰਦਰ ਨਾਰੀ ॥
ਗੁਰਿ ਨਾਨਕਿ ਮੇਰੀ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੦੬)

ਅਸਥਾਈ

				੩				×				੨			
										ਗ					
—	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਪ	ਪ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ऽ	ਸਾਂ	ਤ	ਪਾ	ਈ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ਪੂ	ऽ	ਰੇ	ऽ
—	ਪ	ਪ	ਧ	ਪਧ	ਨਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ऽ,	ਸੁਖ	ਉ	ਪ	ਜੇऽ	ऽऽ	ਵਾ	ਜੇ	ਅ	ਨ	ਹ	ਦ	ਤੂ	ऽ	ਰੇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨ	ਰਂ	ਸਂ	—
	ਤਾ	ਪ	ਪਾ	ऽ	ਪ	ਸੰ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਪ	ਬਿ	ਨਾऽ	ऽ	ਸੇ	ऽ
—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ऽ	ਹਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਕਿ	ਲ	ਵਿ	ਖ	ਸ	ਭ	ਨਾ	ऽ	ਸੇ	ऽ

੭. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ. ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਪਨੇ ਸੇਵਕ ਕਉ ਕਬਹੁ ਨ ਬਿਸਾਰਹੁ ॥
ਉਰਿ ਲਾਗਹੁ ਸੁਆਮੀ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਪੂਰਬ ਪ੍ਰੀਤਿ ਗੋਬਿੰਦ ਬੀਚਾਰਹੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਭ ਬਿਰਦ ਤੁਮ੍ਹਾਰੋ ਹਮਰੇ ਦੋਖ ਰਿਦੈ ਮਤ ਧਾਰਹੁ ॥
ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਨ ਹਰਿ ਧਨੁ ਸੁਖੁ ਤੁਮਹੀ ਹਉਮੈ ਪਟਲੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਜਾਰਹੁ ॥੧॥
ਜਲ ਬਿਹੂਨ ਮੀਨ ਕਤ ਜੀਵਨ ਦੂਧ ਬਿਨਾ ਰਹਨੁ ਕਤ ਬਾਰੋ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਪਿਆਸ ਚਰਨ ਕਮਲਨੁ ਕੀ ਪੇਖਿ ਦਰਸੁ ਸੁਆਮੀ ਸੁਖ ਸਾਰੋ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੨੯)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			ਗ
															ਅਪ
ਪ	ਧਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ
ਨੇ	ਸੇऽ	ਵ	ਕ	ਕਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ਓ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਅਪ
ਪ	ਧਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਨੇ	ਸੇऽ	ਵ	ਕ	ਕਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕਬ	ਹੁ	ਨ	ਬਿ	ਸਾ	ऽ	ਰਹੁ	ऽऽ
ਗ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗਪ	ਧਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ
ਉ	ਰ	ਲਾ	ऽऽ	ਗਹੁ	ऽ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀऽ	ऽऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ
		ਗ													
ਸ	—	ਮ	ਗ	ਪ	—	ਨ	ਧਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗਮਰ	ਗ
ਪੂ	ऽ	ਰ	ਬ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਗੋऽ	ਬਿਂ	ऽ	ਦ	ਬੀ	ਚਾ	ऽ	ਰਹੁऽऽ,	ਆਪ

ਅੰਤਰਾ

ਪ															
ਗ	ਪ	ਨਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਗਂਰਂ	ਗ਼ਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ
ਪ	ਤਿ	ਤS	ਪਾ	ਵ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਬਿ	ਰS	ਦ	ਤੁ	ਮਾ	S	ਰੇS	SS
		ਗ਼		ਪ		ਨ									
ਗ	ਮ	ਰ	—	ਗ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਗਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਗ
ਹ	ਮ	ਰੇ	S	ਦੇ	S	ਖ	ਰਿ	ਦੇS	SS	ਮS	ਤS	ਧਾS	SS	ਰਹੁ,	ਆਪ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੮. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਦਾਸ ਤੇਰੇ ਕੀ ਬੇਨਤੀ ਰਿਦ ਕਰਿ ਪਰਗਾਸੁ ॥
ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੋਖਨ ਕੋ ਨਾਸੁ ॥੧॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਕਾ ਆਸਰਾ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰਖ ਗੁਣ ਤਾਸੁ ॥
ਕੀਰਤਨ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਤ ਰਹਉ ਜਬ ਲਗੁ ਘਟਿ ਸਾਸੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਬੰਧਪ ਤੂਹੈ ਤੂ ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੁ ॥
ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਸਰਣਾਗਤੀ ਜਾ ਕੋ ਨਿਰਮਲ ਜਾਸੁ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੧੮)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
			ਗ਼	ਪ	ਪ	ਪ	ਪਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	—	ਮ	—
			ਕੀ	ਰ	ਤ	ਨ	ਨਾS	S	S	ਮ	S	S	S
ਗ	—	—	ਗ	ਗ	ਗ਼	ਰ	ਗ਼	ਪ	—	—	ਮ	ਗ਼	ਗ਼
S	S	S	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਰ	ਹਉ	S	S	S	ਜ	ਬ
ਰ	ਗ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	—	—	ਸ	—	—	—
ਲ	ਗ਼	S	S	S	ਘ	ਟ	ਸਾ	S	S	ਸ	S	S	S
—	—	—											
S	S	S											

ਅੰਤਰਾ

			ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਧ	ਨ	—	—	—
			ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	S	ਕਾ	S	S	S
ਧ	ਪ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	—	ਸਂ	ਨ
S	S	S	ਆ	S	S	ਸ	ਰਾ	S	S	S	S	ਪ੍ਰ	ਭ

ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨੁ	ਧ	—	—	ਧ	—	—	—
ਧੁ	ਰ	ਖ	ऽ	ऽ	ਗੁ	ਣ	ਡਾ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—											
ऽ	ऽ	ऽ											

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੯. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਭੂਲੇ ਮਾਰਗੁ ਜਿਨਹਿ ਬਤਾਇਆ ॥ ਐਸਾ ਗੁਰੁ ਵਡਭਾਗੀ ਪਾਇਆ ॥੧॥
ਸਿਮਰਿ ਮਨਾ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਚਿਤਾਰੇ ॥
ਬਸਿ ਰਹੇ ਹਿਰਦੈ ਗੁਰ ਚਰਨ ਪਿਆਰੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਾਮਿ ਕ੍ਰੋਧਿ ਲੋਭਿ ਮੋਹਿ ਮਨੁ ਲੀਨਾ ॥ ਬੰਧਨ ਕਾਟਿ ਮੁਕਤਿ ਗੁਰਿ ਕੀਨਾ ॥੨॥
ਦੁਖ ਸੁਖ ਕਰਤ ਜਨਮਿ ਫੁਨਿ ਮੂਆ ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਗੁਰਿ ਆਸ੍ਰਮੁ ਦੀਆ ॥੩॥
ਅਗਨਿ ਸਾਗਰ ਬੂਡਤ ਸੰਸਾਰਾ ॥ਨਾਨਕ ਬਾਹ ਪਕਰਿ ਸਤਿਗੁਰਿ ਨਿਸਤਾਰਾ ॥੪॥
(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੦੩)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		
ਸ	ਸ	-ਰ	ਸਨ਼	ਸ	ਸ	ਗਮ	ਮਧ	-ਧ	ਪਮ'	ਖ	—
ਸਿਮ	ਰ	ऽਮ	ਨਾऽ	ਰਾ	ਮ	ਨਾऽ	ਮऽ	ऽਚਿ	ਤਾऽ	ਰੇ	ऽ
ਗ											
ਰ	ਰ	ਗ	ਮ	ਮਧ	ਪਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਮਮ	ਰ	ਸ	—
ਬਸ	ਰ	ਹੇ	ਹਿਰ	ਦੈऽ	ਗੁਰ	ਚਰ	ਨऽ	ऽਪਿ	ਆ	ਰੇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

			ਨ								
ਧ	ਪ	—	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	-ਨ	ਰਂਸਂ	ਸਂ	—
ਭੂ	ਲੇ	ऽ	ਮਾ	ਰ	ਗ	ਜਿ	ਨਹਿ	ऽਬ	ਤਾऽ	ਇਆ	ऽ
ਨ	ਨ					ਸਂ					
ਧ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਧਨ਼	ਧਧ	ਪਪ
ਐ	ਸਾ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਵਡ	ਭਾ	ਗੀ	ऽ	ਪਾऽ	ਇਆ,	ਵਡ
ਮ											
ਗ	ਮ	—	ਰ	ਸ	—						
ਭਾ	ਗੀ	ऽ	ਪਾ	ਇਆ	ऽ	ਸਿਮਰ	ਮਨਾ	—			

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਾਲ ਸੂਲਫਾਕ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਮਨੁ ਸਹਜ ਧਿਆਨੇ ॥
ਹਰਿ ਕੈ ਰੰਗਿ ਰਤਾ ਮਨੁ ਮਾਨੇ ॥
ਮਨਮੁਖ ਭਰਮਿ ਭੁਲੇ ਬਉਰਾਨੇ ॥
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕਿਉ ਰਹੀਐ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਪਛਾਨੇ ॥੧॥
ਬਿਨੁ ਦਰਸਨ ਕੈਸੇ ਜੀਵਉ ਮੇਰੀ ਮਾਈ ॥
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਜੀਅਰਾ ਰਹਿ ਨ ਸਕੈ ਖਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਬੂਝ ਬੁਝਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਸਰੈ ਹਉ ਮਰਉ ਦੁਖਾਲੀ ॥
ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਜਪਉ ਅਪੁਨੇ ਹਰਿ ਭਾਲੀ ॥
ਸਦ ਬੈਰਾਗਨਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨਿਹਾਲੀ ॥
ਅਬ ਜਾਨੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਨਾਲੀ ॥੨॥
ਅਕਥ ਕਥਾ ਕਹੀਐ ਗੁਰ ਭਾਇ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਦੇਇ ਦਿਖਾਇ ॥
ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਕਰਣੀ ਕਿਆ ਕਾਰ ਕਮਾਇ ॥
ਹਉਮੈ ਮੇਟਿ ਚਲੈ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਸਮਾਇ ॥੩॥
ਮਨਮੁਖੁ ਵਿਛੁੜੈ ਖੋਟੀ ਰਾਸਿ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮਿ ਮਿਲੈ ਸਾਬਾਸਿ ॥
ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰੀ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਨਾਮ ਧਨੁ ਰਾਸਿ ॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੯੬)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ		ਨ							
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	—	—
ਬਿ	ਨ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਕੈ	ਸੇ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਜੀ	ਉ	ਮੇ	ਰੀ	ਮਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਜੀ	ਅ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰ	—	ਸ	ਸ	—	—
ਰ	ਹਿ	ਨ	ਸ	ਕੈ	ऽ	ਖਿ	ਨ	ऽ	ऽ
ਗ									
ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਬੂ	ऽ	ਝ	ਬੁ	ਝਾ	ਈ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਨਧ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਗੁ	ਰ	ਬS	ਚ	ਨੀ	S	ਮ	ਨ	S	S
ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਨ	—	ਸਂ	ਧ	—	ਪ
ਸੁ	ਹੁ	ਜੁ	ਧਿ	ਆS	S	ਨੇ	S	S	S
ਗ	ਧ	ਧ	—	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—	ਪ
ਹੁ	ਰਿ	ਕੈ	S	ਰੰ	S	ਗ	S	S	ਰ
ਮਗ	—	ਗ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਤਾS	S	ਮੁ	ਨ	ਮਾ	S	ਨੇ	S	S	S

ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੧. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਗਮੁ ਅਨੰਤੁ ਅਨਾਦਿ ਆਦਿ ਜਿਸੁ ਕੋਇ ਨ ਜਾਣੈ ॥
ਸਿਵ ਬਿਰੰਚਿ ਧਰਿ ਧ੍ਯ੍ਯਾਨੁ ਨਿਤਹਿ ਜਿਸੁ ਬੇਦੁ ਬਖਾਣੈ ॥
ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਵਰੁ ਨਹੀ ਦੂਸਰ ਕੋਈ ॥
ਭੰਜਨ ਗੜ੍ਹਣ ਸਮਰਥੁ ਤਰਣ ਤਾਰਣ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਈ ॥
ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਿਨਿ ਜਗੁ ਕੀਓ ਜਨੁ ਮਥੁਰਾ ਰਸਨਾ ਰਸੈ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਚਿਤਹ ਬਸੈ ॥੧॥

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੪੦੪).

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸਂ	—	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਆ	S	ਦ	S	ਜਿ	ਸ	ਕੋ	S	ਇ	ਨ	ਜਾ	ਣੈ
ਰ	ਸ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਪ	ਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਅ	ਗ	ਮ	ਅ	ਨੰ	S	ਤ	ਅ	ਨਾS	SS	ਦS	SS;
ਸ	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਸਿ	ਵ	ਬਿ	ਰੰ	S	ਚ	ਧ	ਰ	S	ਧਿਆ	S	ਨ
ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਪ	ਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਨਿ	ਤਹਿ	ਜਿ	ਸ	ਬੇ	S	ਦS	ਬ	ਖਾS	SS	ਣੈS	SS

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	—	ਧਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਨਿ	ਰੰ	S	ਕਾS	S	ਰ	ਨਿ	ਰ	ਵੈ	S	ਰ	S

ਸੰ	ਗੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	—	ਧ	ਪ
ਅ	ਵ	ਰ	ਨ	ਹੀ	ਦੂ	ਸ	ਰ	ਕੋ	S	ਈ	S
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	—	ਸ
ਭੰ	ਜ	ਨ	ਗ	ੜ੍ਹ	ਣ	ਸ	S	ਮ	ਰ	S	ਥ
ਰ	ਸ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਪ	ਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਤ	ਰ	ਨ	ਤਾ	ਰ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਸੋS	SS	ਈS	SS

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੨. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਧੀਰਉ ਦੇਖਿ ਤੁਮ੍ਹਾਰੇ ਰੰਗਾ ॥
ਤੁਹੀ ਸੁਆਮੀ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਤੂਹੀ ਵਸਹਿ ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਖਿਨ ਮਹਿ ਥਾਪਿ ਨਿਵਾਜੇ ਠਾਕੁਰ ਨੀਚ ਕੀਟ ਤੇ ਕਰਹਿ ਰਾਜੰਗਾ ॥
ਕਬਹੂ ਨ ਬਿਸਰੈ ਹੀਏ ਮੋਰੇ ਤੇ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਇਹੀ ਦਾਨੁ ਮੰਗਾ ॥੨॥
(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੨੪)

ਅਸਥਾਈ*

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਪ			ਨ			ਗ					
ਸੰ	—	—	ਧ	—	ਪ	ਰ	—	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਪ
ਰੰ	S	S	ਗਾ	S	ਮੈਂ	ਵਾ	S	ਰੀ	ਧੀ	SS	ਰਉ
ਮ									ਸ		
ਗ	—	ਰ	ਗ	—	ਮ	ਗਰ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਸ	—
ਦੇ	S	S	ਖ	S	ਤੁ	ਮ੍ਹਾS	S	S	ਰੇ	S	S,
ਨ਼					ਗ						
ਸ	—	—	ਸ	ਸ	ਮ	ਗ	—	—	ਗ	—	—
*	*	*	ਤੁ	ਹੀ	ਸੁ	ਆ	S	S	ਮੀ	S	S
ਮ	ਰ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	—	ਮ	ਰ	—
S	S	S	ਅੰ	ਤ	ਰ	ਜਾ	S	S	ਮੀ	S	S
ਸ	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
S	S	S	ਤੂ	S	ਹੀ	ਵ	ਸਹਿ	S	ਸਾ	ਧ	ਕੈ
			ਨ			ਗ					
ਸੰ	—	—	ਧ	—	ਪ	ਰ	—	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਪ
ਸੰ	S	S	ਗਾ	S	ਮੈ	ਵਾ	S	ਰੀ	ਧੀ	SS	ਰਉ

*ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਸਾ: ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ ।

ਅੰਤਰਾ

			ਪਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	—	—
			ਖਿS	ਠ	ਮਹਿ	ਬਾ	S	S	ਪ	S	S
			ਨ			ਸੰ					
ਸੰ	—	—	ਧ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਨ	—	—	ਸੰ	ਧ	—
*	*	*	ਨਿ	ਵਾ	ਜੇS	ਠਾ	S	S	ਕ	ਰ	S
ਪ	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ
S	S	S	ਨੀ	ਕ	ਕੀ	S	ਟ	ਤੇ	ਕ	ਰੈ	ਰਾ
			ਨ			ਗ					
ਸੰ	—	—	ਧ	—	ਪ	ਰ	—	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਪ
ਜੰ	S	S	ਗਾ	S	ਮੈ	ਵਾ	S	ਰੀ	ਧੀ	SS	ਰਉ

—ਦੇਖ ਤੂ—

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੩. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ			ਨ								
ਸੰ	—	—	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮ	—	ਪ
ਸਾਂ	S	S	ਤ	S	ਪਾ	ਈ	S	S	ਗੁ	S	ਰ
ਮ						ਮ					
ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—
ਸ	ਤ	S	ਗੁ	S	ਰ	ਪੂ	S	S	ਰੇ	S	S,
ਸ	ਸ	—	ਗ	—	ਮ	ਪ	—	—	ਨਧ	—	ਨ
ਸੁ	ਖ	S	ਉ	S	ਪ	ਜੇ	S	S	ਬਾS	S	ਜੇ
ਸੰ	ਸੰ	—	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਪ	ਧ	ਨ
ਅ	ਨੰ	S	ਹ	S	ਦ	ਤੂ	S	S	ਰੇ	S	S

ਅੰਤਰਾ

			ਨ								
ਧ	—	—	ਧ	—	ਨ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	—	ਸੰ
ਤਾ	S	S	ਪ	S	S	ਪਾ	S	S	ਪ	S	ਸੰ
ਨ						ਸੰ				ਨ	
ਧ	—	ਨ	ਸੰ	—	ਰੰ	ਨ	—	—	ਸੰ	ਧ	ਪ
ਤਾ	S	S	ਪ	S	ਬਿ	ਨਾ	S	S	ਸੇ	S	S

ਪ			ਗਂ			ਗਂ					
ਸਂ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਗ਼ਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	--	ਸਂ
ਹ	ਰਿ	ऽ	ਸਿ	ऽ	ਮ	ਰ	ਤ	ऽ	ਕਿ	ऽ	ਲ
ਨ									ਨ	ਨ	
ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਪ	—	—	ਧ	ਧ	ਨ
ਵਿ	ਖ	ऽ	ਸ	ऽ	ਭ	ਨਾ		ऽ	ਸੇ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਪੁਸਤਕ ਪੰਨਾ ੩੩ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਚਾਰ ਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ ਤੇ ਚੌਗੁਨ ਕਰਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਹੈ।

੧੪. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਪੜਤਾਲ=ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੋ ॥
ਹਰਿ ਸੰਤ ਭਗਤ ਤਾਰਨੋ ॥
ਹਰਿ ਭਰਿਪੁਰੇ ਰਹਿਆ ॥ ਜਲਿ ਥਲੇ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ॥
ਨਿਤ ਗਾਈਐ ਹਰਿ ਦੂਖ ਬਿਸਾਰਨੋ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਕੀਆ ਹੈ ਸਫਲ ਜਨਮੁ ਹਮਾਰਾ ॥
ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਹਰਿ ਦੂਖ ਬਿਸਾਰਨਹਾਰਾ ॥
ਗੁਰੁ ਭੇਟਿਆ ਹੈ ਮੁਕਤਿ ਦਾਤਾ ॥ ਹਰਿ ਕੀਈ ਹਮਾਰੀ ਸਫਲ ਜਾਤਾ ॥
ਮਿਲਿ ਸੰਗਤੀ ਗੁਨ ਗਾਵਨੋ ॥੧॥
ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਰਿ ਆਸਾ ॥ ਭਾਉ ਦੂਜਾ ਬਿਨਸਿ ਬਿਨਾਸਾ ॥
ਵਿਚਿ ਆਸਾ ਹੋਇ ਨਿਰਾਸੀ ॥ ਸੋ ਜਨੁ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਪਾਸੀ ॥
ਕੋਈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਣ ਗਾਵਨੋ ॥ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸੁ ਪਗਿ ਲਾਵਨੋ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੪, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੮੦੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਬੋਂ	ऽ	ਲਹੁ	ऽ	ਭਈ	ਆ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ਮ
ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਧ	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਪ	ਤਿ	ਤ	ਪਾ	ऽ	ਵ	ਨੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
											ਹਰਿ
			ਨ								
ਪ	—	ਪ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਸੰ	ऽ	ਤ	[illegible]	ਗ	ਤ	ਤਾ	ऽ	ਰ	ਨੋ	ऽ	ऽ

ਨ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਧ	ਪ
ਹ	ऽ	ਰਿ	ਭ	ਰ	ऽ	ਪੂ	ਰੇ	ऽ	ਰ	ਹਿ	ਆ
ਗ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਧ	ਨ਼	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ
ਜ	ऽ	ਲ	ਥ	ऽ	ਲ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ਮ
		ਨ									
ਧ	ਪ	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਨਿ	ਤ	ਗਾਈ	ਐ	ਹ	ਰਿ	ਦੂ	ਖ	ਬਿ	ਸਾ	ਰ	ਨੋ

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਇਕ ਤਾਲੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਗ			ਧ										
ਪ	—	ਪ	ਨ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	—
ਹ	ऽ	ਰਿ	ਕੀ	ਆ	ਹੈ	ऽ	ਸ	ਫ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਗਂ	—	—	ਮਂ	ਰਂ	—	—	ਸਂ	—	—	—
ਜ	ਨ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ			ਨ										
ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਪ	—	—	—
ਹ	ऽ	ਰਿ	ਜ	ਪਿ	ਆ	ऽ	ਹ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਦੂ	ਖ	ਬਿ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਨ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ

ਤਾਲ ਸੂਲਫਾਕ (ਇਕ ਤਾਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਗੁਰ	ਰ	ਭੇ	ऽ	ਟਿਆ	ऽ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਗ	—	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਮੁ	ਕ	ऽ	ਤ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਧ	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ਈ	ऽ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ
ਮ	ਗ	—	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਸ	ਫ	ऽ	ਲ	ਜਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ

ਪ	ਪ	ਨ	ਧਨ	ਸਂ	—	—	—	—	—
ਮਿ	ਲ	ਸੰ	ਗS	ਤੀ	S	S	S	S	S
ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ਵ	ਨੋ	S	S	S	S	S ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਿੰਨ ਤਾਲ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ)

×				੨				੦				੩			
				ਨ											
*	ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
*	ਮ	S	ਨ	ਰਾ	ਮ	ਨਾਂ	ਮ	ਕ	S	ਰ	S	ਆ	S	ਸਾ	S
								ਸਂ				ਰ			
ਸਂ	ਨਧ	—	ਧ	ਨ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਧ	—	ਪ	—
*	ਭਾS	S	ਉ	ਦੂ	S	ਜਾ	S	ਬਿ	ਨ	ਸ	ਬਿ	ਨਾ	S	ਸਾ	S
								ਨ							
—	ਗਂ	—	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਧ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
*	ਵਿ	S	ਚ	ਆ	S	ਸਾ	S	ਹੋ	S	ਇ	ਨਿ	ਰਾ	S	ਸੀ	S
	ਗ							ਮ							
—	ਰ	—	ਗ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗ	—	ਗ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—
S	ਸੋ	S	S	ਜ	ਨ	ਮਿ	ਲਿ	ਆ	S	ਹ	ਰਿ	ਪਾ	S	ਸੀ	S

ਮੂਲਵਾਕ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	—
ਕੋ	ਈ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	S	ਮ	S	S	S
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	—	—
ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ਵ	ਨੋ	S	S	S	S	S
ਸਂ	—	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਜ	S	ਨ	S	ਨਾ	S	ਨ	ਕ	S	S,
								ਤਿ	ਸ
ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਪ	ਗ	ਲਾ	ਵ	ਨੋ	S	S	S	S	S ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੫: ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਪੜਤਾਲ=ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੋਹਨ ਨੀਦ ਨ ਆਵੈ ਹਾਵੈ, ਹਾਰ ਕਜਰ ਬਸਤ੍ਰ ਅਭਰਨ ਕੀਨੇ ॥
ਉਡੀਨੀ ਉਡੀਨੀ ਉਡੀਨੀ ਕਬ ਘਰਿ ਆਵੈ ਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਰਣਿ ਸੁਹਾਗਨਿ ਚਰਨ ਸੀਸੁ ਧਰਿ ॥
ਲਾਲਨੁ ਮੋਹਿ ਮਿਲਾਵਹੁ ਕਬ ਘਰਿ ਆਵੈ ਰੀ ॥੧॥
ਸੁਨਹੁ ਸਹੇਰੀ ਮਿਲਨ ਬਾਤ ਕਹਉ, ਸਗਰੋ
ਅਹੰ ਮਿਟਾਵਹੁ ਤਉ ਘਰ ਹੀ ਲਾਲਨੁ ਪਾਵਹੁ ॥
ਤਬ ਰਸ ਮੰਗਲ ਗੁਨ ਗਾਵਹੁ ॥ ਆਨਦ ਰੂਪ ਧਿਆਵਹੁ ॥
ਨਾਨਕ ਦੁਆਰੈ ਆਇਓ ॥ ਤਉ ਮੈ ਲਾਲਨੁ ਪਾਇਓ ਰੀ ॥ ੨ ॥
ਮੋਹਨ ਰੂਪੁ ਦਿਖਾਵੈ ॥ ਅਬ ਮੋਹਿ ਨੀਦ ਸੁਹਾਵੈ ॥
ਸਭ ਮੇਰੀ ਤਿਖਾ ਬੁਝਾਨੀ ॥ ਅਬ ਮੈ ਸਹਿਜ ਸਮਾਨੀ ॥
ਮੀਠੀ ਪਿਰਹਿ ਕਹਾਨੀ ॥ ਮੋਹਨੁ ਲਾਲਨੁ ਪਾਇਓ ਰੀ ॥ ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ ॥੧॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੮੩੦)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਗ				
											ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
											ਮੋਂ	ऽ	ਹ	ऽ	ਨ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਨ̱	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
ਨੀ	ऽ	ਦ	ਨ	ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਵੈ,	ਮੋਂ	ऽ	ਹ	ऽ	ਨ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਨ̱	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	—	—	ਮ	ਰ	ਸ	—
ਨੀ	ऽ	ਦ	ਨ	ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—
*	ਹਾ	ਰ	ਕ	ਜ	ਰ	ਬਸ	ਤ੍ਰ	ਅ	ਭ	ਰ	ਨ	ਕੀ	ऽ	ਨੇ	ऽ,
ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ
ਉ	ਡੀ	ਨੀ	ਉ	ਡੀ	ऽ	ਨੀ	ਉ	ਡੀ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਕ	ਬ	ਘ	ਰ
ਨ															
ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਧ	—	ਪ	ਮ	ਗ	—	ਪ	--	ਨ		
ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਮੋਂ	ऽ	ਹਨ ਨੀਦ...		

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ (ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੨		੩		੪	
ਪ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸ	ਰ	ऽ	ਨ	ऽ	ਸੁ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ਨ
ਨ	ਧ	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਧ
ਚ	ਰ	ऽ	ਨ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ऽ	ਸ	ਧ	ऽ	ਰ
ਪ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਨ	ਮੈਂ	ऽ	ਹਿ	ਮਿ	ਲਾ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ
ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ
ਕ	ਬ	ਘ	ਰ	ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਕ	ਬ	ਘ	ਰ
ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ̱	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽऽ,	ਮੋਂ	ऽ	ਹ	ऽ	ਨ

ਨੀਂਦ...

ਸੰਚਾਰੀ, ਸੂਲਫਾਕ (ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	—
ਸੁ	ਨਹੁ	ऽ	ਸ	ਹੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਪ	ਧ	ਨ̱	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	—	—
ਮਿ	ਲ	ਨ	ਬਾ	ऽ	ਤ	ਕ	ਹਉ	ऽ	ऽ,
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਸ
ਸ	ਗ	ਰੰ	ਅ	ਹੰ	ਮਿ	ਟਾ	ऽ	ਵਹੁ	ਤਉ
ਸ·	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	—
ਘ	ਰ	ਹੀ	ਲਾ	ਲ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ

ਅਭੋਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ)

×				੨				੦				੩			
				ਨ											
*	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
*	ਤਬ	ਰ	ਸ	ਮੰ	ऽ	ਗ	ਲ	ਗੁ	ऽ	ਨ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ
—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	—	—	ਸਂ	ਧ	—	ਪ
ऽ	ਆ	ਨ	ਦ	ਗੂ	ऽ	ਪ	ਧਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਧ	—	ਪ	—
ऽ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਦੁਆ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ਆਂ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ਤਉ	ऽ	ਮੈ	ऽ

ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ̱	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽऽ,	ਮੋ	ऽ	ਹ	ऽ	ਨ

ਨੀਦ ..

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ ਤਿੰ: ਦੀ)

×			੨				੦			੩			
ਸ	—	—	ਸ	—	ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	—	ਗਮ	—	—	ਗ
*	*	*	ਮੋ	ऽ	ਹ	ਨ	ਰੂ	ऽ	ऽ	ਪऽ	ऽ	ऽ	ਦਿ
ਪ	—	ਪ	ਪ	—	—	—	—	—	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ
ਖਾ	ऽ	ਵੈ,	*	*	*	*	*	*	*	ਅ	ਬ	ਮੋ	ਹਿ
ਧ	—	ਪ	ਧ	—	—	ਨ̱	ਧ	—	—	ਨ̱	ਪ	—	—
ਨੀ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	—	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	—	ਸਂ	—	—	ਰਂ
*	*	*	ਸ	ਭ	ਮੇ	ਰੀ	ਤਿ	ਖਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬੁ
ਨ	ਸਂ	—	—	—	—	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ
ਝਾ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	*	*	*	ਅ	ਬ	ਮੈ	ऽ
ਧ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ̱	ਧ	ਧ	—	ਨ̱	ਪ	—	—
ਸ	ਹ	ऽ	ਜ	ऽ	ऽ	ਸ	ਮਾ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	—	—	ਗਂ	—	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ
*	*	*	ਮੀ	ऽ	ਠੀ	ऽ	ਪਿ	ਰਹਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕ
ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—	ਸਂ	—	—	ਪ	—	ਪ	ਪ
ਹਾ	ऽ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	*	*	*	ਮੋ	ऽ	ਹ	ਨ

ਅਗੋਂ ਤਿੰਨਤਾਲ

ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ̱	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	—	ਪ	ਪ
ਲਾਂ	ऽ	ਲ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੋ	ऽ	ਹ	ਨ
ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ̱	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽऽ,	ਮੋ	ऽ	ਹ	ऽ	ਨ

ਨੀਦ...

ਨੋਟ :—ਇਸ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ । —ਕਰਤਾ

੧੬. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਪੜਤਾਲ=ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਮੋਰੀ ਅਹੰ ਜਾਇ ਦਰਸਨ ਪਾਵਤ ਹੇ ॥
ਰਾਚਹੁ ਨਾਥ ਹੀ ਸਹਾਈ ਸੰਤਨਾ ਅਬ ਚਰਨ ਗਹੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਹੇ ਮਨ ਅਵਰੁ ਨ ਭਾਵੈ ਚਰਨਾਵੈ
ਚਰਨਾਵੈ ਉਲਝਿਓ ਅਲਿ ਮਕਰੰਦ ਕਮਲ ਜਿਉ ॥
ਅਨ ਰਸ ਨਹੀ ਚਾਹੈ ਏਕੈ ਹਰਿ ਲਾਹੈ ॥੧॥
ਅਨ ਤੇ ਟੂਟੀਐ ਰਿਖ ਤੇ ਛੂਟੀਐ :। ਮਨ ਹਰਿ ਰਸ ਘੂਟੀਐ ਸੰਗਿ ਸਾਧੂ ਉਲਟੀਐ ॥
ਅਨ ਨਾਹੀ ਨਾਹੀ ਰੇ ॥ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚਰਨ ਚਰਨ ਹੇ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੮੩੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸਂ	—	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਮੋ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਅ	ਹੰ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ
ਰ	ਸ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਪ	ਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਵऽ	ਤ	ਹੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਸ	ਸ	ਸ	—	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	—
ਰਾ	ਚਹੁ	ਨਾ	ऽ	ਥ	ਹੀ	ऽ	ਸ	ਹਾ	ऽ	ਈ	ऽ
ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—
ਸੰ	ਤ	ਨਾ	ऽ	ਅ	ਬ	ਚ	ਰ	ਨ	ਗ	ਹੇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਆ	ऽ	ਹੇ	ऽ	ਮ	ਨ	ਅ	ਵ	ਰ	ਨ	ਭਾ	ਵੈ
ਨ		ਨ						ਸਂ			
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	—	ਸਂ	ਧ
ਚ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ
ਪ	ਪ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ
ਉ	ਲ	ਝਿਓ	ऽ	ਅ	ਲਿ	ਮ	ਕ	ਰੰ	ऽ	ਦ	ਕ
				ਨ		ਨ					
ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ
ਮ	ਲ	ਜਿ	ਉ	ਅ	ਨ	ਰ	ਸ	ਨ	ਹੀ	ਚਾ	ਹੈ
ਗ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—
ਏ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਲਾ	ऽ	ਹੈ	ऽ

ਮੋਰੀਆ ऽ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਸੂਲਫਾਕ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ ਦੀ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	—
ਅ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ਟੂ	ਟੀ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ									
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	—	—
ਰਿ	ਖ	ਤੇ	ऽ	ਛੂ	ਟੀ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ

ਤਿੰਨਤਾਲ (ਬਰਾਬਰ ਲਯ)

×				੨				੦				੩			
*	ਪ	—	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
*	ਮ	ऽ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਰ	ਸ	ਘੂ	ऽ	ऽ	ਟੀ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨਸਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਧ	—	ਪ
ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਸਾ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਉऽ	ਲ	ऽ	ਟੀ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ

ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਭਾਵ—ਦੋ ਮਾਤਰੇ ਨੂੰ ਇਕ ਮਾਤਰੇ ਦੀ ਲਯ ਵਿਚ ਗਾਓ ।

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਨ			ਨ										
ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ	—	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਪ	—	—	—
ਅ	ऽ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ			ਨ										
ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ	—	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਪ	—	ਪ	ਪ
ਅ	ऽ	ਨ	ਨ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ਰੇ	ऽ	ਨਾ	ਨਕ
ਮ							ਮ						
ਗ	—	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਸ
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਚ	ਰ	ਨ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ਹੇ	ऽ	ਨਾ	ਨਕ
ਮ							ਮ						
ਗ	—	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਚ	ਰ	ਨ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅਗੋਂ ਮੋਰੀ ਅਹੰ ਜਾਇ...

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਆਸਾ

ਵਾਦੀ—ਮ	ਠਾਟ—ਬਿਲਾਵਲ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ)
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਦੁਰਬਲ ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਰ, ਮ, ਪ, ਧ, ਸਂ ।

ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ ਨਧ, ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ ।

ਇਹ ਇਕ 'ਦੇਸੀ ਰਾਗ' ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ (ਪੰਜਾਬ) ਦੀ ਲੋਕ 'ਧੁਨ' ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੈ । ਭਾਵੇਂ, ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਹ ਬੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੇ ਮਨੋਹਰ ਰਾਗ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ (ਕੀਰਤਨੀਏ) ਬੜੇ ਬੜੇ ਬਿਖੜੇ 'ਤਾਲਾਂ' ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ (ਟਿਯੂਨਾਂ) ਗਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ । ਗੁਰੂ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ) 'ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ' ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 'ਸੋਦਰ ਦੀ ਧੁਨ' ਇਸੇ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਦੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜਜ ਹੈ । ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਖਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ । ਇਹ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੁਰ ਤਾਰ
ਰਂ ਨ ਪ ਨ
ਸਪਤਕ ਦਾ ਖੜਜ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ—"ਪਧਸਂਰਂ ਗਂਰਂਗਂ ਸਂ, ਧ, ਮ; ਪਧ ਸਂ" ਜਾਂ ਸ ਰ ਮ, ਪ ਧ ਸਂ, ਧ,
ਪ ਰ
ਮ; ਪ, ਮਗਰਸ ਰਗ ਸ—" ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਗਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਹਲ ਤੇ ਭਗਤੀ ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ ।

ਰਾਗ ਦੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸਿਆਣੇ ਰਾਗੀ ਨਿਖਾਦ ਤੇ
ਪ ਸਂ ਨ
ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਭੀ ਲਗਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ—"ਪਧ ਮ, ਗ਼ਮਪ, ਧਨੁਧਪ ਮ; ਪਧ ਸਂ—ਸਂਰਗੁ, ਰਂ, ਸਂ,
ਧ ਨ
ਨ, ਧਪ, ਧ, ਸਂ–" ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੋਦਰ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਵਿਚ ਸੂਝਵਾਨ ਰਾਗੀ ਅਜੇ ਭੀ 'ਯਮਨ-ਕਲਿਆਨ' ਦਾ ਅੰਗ ਵਿਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਸੇ ਲਈ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁਝ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ 'ਭੂਪ-ਕਲਿਆਨ' ਵਾਂਗ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ।*

---

*ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ (ਟਿਯੂਨਾਂ) ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਰਲ-ਗੱਡ ਰੀਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ।

ਆਸਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਇਕ 'ਮਾਂਡ' ਰਾਗ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ, ਰਾਜਿਸਥਾਨ, ਗੁਜਰਾਤ (ਮਾਰਵਾੜ) ਤੇ ਉੱਤਰ-ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਗਾਉਂਦੇ ਬਜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕ੍ਰ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ ਅਤੇ 'ਆਸਾ' ਔਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਰ ਨ਼ ਰ ਰ
੧. ਸ—ਰਸ, ਸਰਗ ਸ—ਧ਼, ਪ਼, ਪ਼ਧ਼ਸਰਗ ਸ—ਸਰ, ਗਰਗ ਸ— ।

ਰ ਰ ਪ
੨. ਸ—ਰਮ, ਗਰ, ਸਰਗ ਸ—ਸਰਮ; ਪ, ਮਗਰ ਸਰਗ ਸ—ਸ, ਰ, ਮ, ਪਧ, ਮ—ਪ, ਮਗਰਸ,
ਰ ਰ ਰ
ਗਰਗ ਸ—ਪ਼ਧ਼ਸਰਗ ਸ, ਰਮਗਰਗ ਸ— ।

ਰ ਰ
੩. ਸ—ਰਮਪਧ, ਪਮ—ਮਪਮਗਰ, ਸਰਗ ਸ—ਸ, ਰਮ, ਪਧਨ਼ਧ, ਪਮ—ਪਮਗਰਸ, ਸਗਰਗ ਸ—
ਨ ਪ ਰ
ਸ, ਰਮਪਧਸੰ—ਧ, ਮ—ਮਪਧਸੰ—ਸੰਨਧ, ਨ਼ਧਪਮ—ਪਮਗਰ, ਸਰਗ ਸ—ਪਨ਼ਧਨ਼ਪਧਮਪਮ—
ਰ
ਗਰਗ ਸ— ।

ਨ ਪ ਨ ਪ ਧ ਨ
੪. ਸ—ਰ, ਮ, ਪ, ਧ, ਸੰ—ਸੰਨਧਪਮ, ਮਪ, ਪਧ, ਧਸੰ, ਰੰਸੰ, ਧ, ਮ, ਰਮਪਧਸੰ, ਧ, ਮ; ਪ, ਧ, ਸੰ—
ਰ ਰੰ
ਸੰਨਧ, ਪਮ, ਪਧ ਮਪ ਮਗਰ ਸਰਗਰਗ ਸ—ਸ, ਰਮਪਧਸੰ—ਸੰ ਧ, ਮ, ਪਧਸੰਰੰਗੰ ਸੰ—ਸੰਨਧਪਮ,
ਰੰ ਨ ਪ ਰ ਰ
ਪਧਸੰਰੰਸੰ—ਪਧਸੰਰੰਗੰਰੰਗੰ ਸੰ, ਧ, ਮ; ਪ, ਮਗਰਸ ਗਰਗ ਸ—ਸਰਮਪਧ ਮ, ਗਰਗ ਸ—ਸ,
ਰੰ ਰ ਰ ਰ
ਰਮਪਧਸੰ—ਪਧਸੰਰੰਗੰ ਸੰ—ਸੰਨਧਪਮ; ਪ, ਮਗਰ, ਰਸ ਗ ਸ, ਮਗਰਗ ਸ— ।

ਨ ਪ ਰੰ
੫. ਸ—ਰਮਪਧਸੰ—ਧ, ਮ; ਪਧਸੰ—ਧਸੰਰੰਸੰ, ਸੰਨਧ, ਪਧਸੰਰੰਗੰ ਸੰ, ਸੰਨਧਪਮ; ਪਧਸੰ, ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਧਨ
ਰੰ ਰੰ ਰੰ
ਪਧ ਮ; ਪਧਸੰ—ਗੰਰੰਗੰ ਸੰ—ਰੰਮੰ; ਗੰਰੰਗੰ ਸੰ, ਪੰ, ਮੰਗੰਰੰ, ਸੰਰੰਗੰ ਸੰ—ਸੰਨਧਪਮ, ਪਧਸੰ—
ਰੰ ਨ ਪ ਰੰ ਰੰ
ਪਧਸੰਰੰਗੰ ਸੰ—ਧ, ਮ, ਮਪ, ਪਧ, ਧਸੰ—ਸੰਰੰਗੰ ਸੰ, ਗੰ, ਰੰਗੰਸੰ, ਮੰ, ਗੰਰੰ, ਰੰਸੰ ਗੰਰੰਗੰ ਸੰ – ਸੰਰੰਗੰ,
ਸੰ ਨ ਧ ਨ ਨ ਪ ਰ
ਰੰ ਸੰ ਨ ਧਪ, ਧ, ਸੰ—ਸੰ ਧ, ਮ; ਪ, ਮਗਰਸ ਗਰਗ ਸ—ਰਮਪਧਸੰ, ਨਧਪਮ, ਰਮਪਧਸੰ,
ਰੰ ਰੰ ਨ ਪ ਰ
ਸੰਨਧਪਮ, ਪਧਸੰਰੰਗੰਰੰਗੰ ਸੰ—ਪੰ, ਮੰਗੰਰੰਸੰ, ਗੰਰੰਗੰ ਸੰ—ਧ, ਮ, ਪਮਗਰ, ਗਰਗ ਸ—ਰਮਪਧਸੰ --

ਆਸਾ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦				੩				×				੨			
	ਗ															
	ਰ	—	ਮ	ਮ਼	ਪ	—	ਧ	ਪਧ								
੧.	ਚੰ	ऽ	ਦ	ਨ	ਕਾ	ऽ	ਬਿ	ਰऽ	ਸ,	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੩.	.	.	.	.	ਸਰ	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਮ਼ਪ਼	ਧ਼ਸ	ਰਮ	ਗਰ	ਸਰ	ਮਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੪.	ਸਰ	ਮਮ	ਰਮ	ਪਪ	ਮਪ	ਧਧ	ਪਧ	ਸੰਸੰ	ਧਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੫.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਮਗ	ਰਗ,
	ਸਰ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਗ,	ਸਰ	ਮਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਗ,	ਸਰ	ਮਪ	ਧਸੰ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਗ,	ਸਤ
	ਮਪ	ਧਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਗ,	ਸਰ	ਮਪ	ਧਸੰ	ਤੰਗੰ	ਰੰਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ
੬.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਮਗ	ਰਸ,	ਸਰ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ,	ਸਰ	ਮਥ	ਧਪ
	ਮਗ	ਰਸ,	ਸਰ	ਮਪ	ਧਨ਼	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ,	ਸਰ	ਮਪ	ਧਸੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ,	ਸਰ
	ਮਪ	ਧਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ;	ਸਰ	ਮਪ	ਧਸੰ	ਰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੭.	.	.	.	.	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਮ	ਗਰ.	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਧ	ਪਮ–
	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਧ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ–
	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਤ	ਗਸ

ਅੰਤਰਾ

	*	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਪ	ਧ								
੧.	*	ਓ	ਇ	ਭੀ	ਚੰ	ऽ	ਦ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਰੰ
੨.	ਸੰ,	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰਮ	ਪਧ
	ਸੰ,	ਓ	ਇ	ਭੀ	ਚੰ	ऽ	ਦ	ਨ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ਰ	ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ
੩.	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ,	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਧ	ਪਮ	ਗਤ	ਸ,	ਟਮ	ਪਧ	ਮਮ	ਪਧ	ਸੰਰੰ
੪.	ਸੰ,	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਰੰ	ਸੰ.ਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨਧ,	ਧਨ	ਧ਼,ਧ	ਨਧ	ਪਮ,
	ਮਪ	ਮ,ਮ	ਪਮ	ਮਗ,	ਸਰ	ਗ,ਸ	ਰਗ	ਸਰ,	ਮਮ	ਰਮ	ਪਪ	ਮਪ	ਧਧ	ਪਧ	ਸੰਸੰ	ਧਸੰ
੫.	ਨਧ,	.	.	.	.	.	.	.	ਧਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸਸ,	ਨਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ,
	ਸੰਸੰ	ਨਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ,	ਰੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ਼ਗ	ਰਸ,	ਮੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ

੬.	ਰਮ,	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	ਸੰਸੰ	ਸੰਟ.
	ਧਪ,	ਨਨ	ਨਧ	ਪਮ	ਧਧ	ਧਪ	ਮਗ,	ਪਪ	ਪਮ	ਗਰ	ਮਮ	ਮਗ	ਰਸ,	ਧ਼ਸ	ਗਰ	ਮਗ
	ਪਮ	ਧਪ	ਨਧ	ਸੰਨ	ਰੰਸੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰਮ	ਮ,ਮ	ਪਪ	ਪਧ	ਧ,ਧ	ਸੰਸੰ,
੭.	ਸੰਰੰ	ਗੰ,ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਸੰਰੰ,	ਪਧ਼	ਸੰ,ਪ	ਧਸੰ	ਨਧ,	ਮਪ	ਧ,ਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਸਰ	ਗ,ਸ	ਰਗ	ਸਰ
	ਗਗ	ਰ,ਗ	ਗਤ	ਸਰ	ਧਧ	ਪ,ਧ	ਧਪ	ਮਪ	ਸੰਸੰ	ਧ,ਸੰ	ਸੰਧ	ਪਧ	ਗੰਗੰ	ਰੰ,ਗੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਰੰ

੧. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤ੍ਰਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਬੀਰ ਚੰਦਨ ਕਾ ਬਿਰਵਾ ਭਲਾ ਬੇੜ੍ਹਿਓ ਢਾਕ ਪਲਾਸ ॥
ਓਇ ਭੀ ਚੰਦਨੁ ਹੋਇ ਰਹੇ ਬਸੇ ਜੁ ਚੰਦਨ ਪਾਸਿ ॥੧੧॥

(ਸਲੋਕ ਭ: ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੩੬੫)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਗ															
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਪਧ	ਸੰ	—	—	ਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਚੰ	ऽ	ਦ	ਨ	ਕਾ	ऽ	ਬਿ	ਰऽ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ਭ	ਲਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
—	ਮ	—	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ऽ	ਬੇ	ऽ	ੜਿਓ	ਢਾ	ऽ	ਕ	ਪ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽਸ	ਕ	ਬੀ	ऽਰ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	—	—
	ਓ	ਇ	ਭੀ	ਚੰ	ऽ	ਦ	ਨ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ਰ	ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	—	ਗੰ	ਗੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ऽ	ਬ	ਸੇ	ਜੁ	ਚੰ	ऽ	ਦ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽਸ

੨. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਹਾ ਭਇਓ ਜਉ ਤਨੁ ਭਇਓ ਛਿਨੁ ਛਿਨੁ ॥
ਪ੍ਰੇਮੁ ਜਾਇ ਤਉ ਡਰਪੈ ਤੇਰੋ ਜਨੁ ॥੧॥
ਤੁਝਹਿ ਚਰਨ ਅਰਬਿੰਦ ਭਵਨ ਮਨੁ ॥
ਪਾਨ ਕਰਤ ਪਾਇਓ ਪਾਇਓ ਰਾਮਈਆ ਧਨੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੰਪਤਿ ਬਿਪਤਿ ਪਟਲ ਮਾਇਆ ਧਨੁ ॥
ਤਾ ਮਹਿ ਮਗਨ ਹੋਤ ਨ ਤੇਰੋ ਜਨੁ ॥੨॥
ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਜੇਵਰੀ ਬਾਧਿਓ ਤੇਰੋ ਜਨ ॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਛੂਟਿਬੋ ਕਵਨ ਗੁਨ ॥੩॥

(ਆਸਾ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੮੬)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
—	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ऽ	ਤੂ	ਝਹਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਅ	ਰ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ਭ	ਵ	ਨ	ਮ	ਨ
—	ਗਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਪਧ	ਨ
ऽ	ਪਾऽ	ਨ	ਕ	ਰ	ਤ	ਪਾ	ਇਓ	ਪਾ	ਇਓ	ऽ	ਰਾ	ਮਈ	ਆ	ਧऽ	ਨ
—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ऽ	ਪਾ	ਨ	ਕ	ਰ	ਤ	ਪਾ	ਇਓ	ਪਾ	ਇਓ	ऽ	ਰਾ	ਮਈ	ਆ	ਧ	ਨ

ਅੰਤਰਾ

												ਰਂ			
	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ
	ਕ	ਹਾ	ਭ	ਇਓ	ऽ	ਜਉ	ऽ	ਤ	ਨ	ਭ	ਇਓ	ਛਿ	ਨ	ਛਿ	ਨ
ਧਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ऽऽ	ਪ੍ਰੇ	ਮ	ਜਾ	ਇ	ऽ	ਤਉ	ऽ	ਡ	ਰ	ਪੈ	ਤੇ	ਰੇ	ऽ	ਜ	ਨ
—	ਧ	ਧ	ਪ												
ऽ,	ਤੂ	ਝਹਿ	ਚਰਨ												

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੩. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਾਤੀ ਤੋਰੈ ਮਾਲਿਨੀ ਪਾਤੀ ਪਾਤੀ ਜੀਉ ॥
ਜਿਸੁ ਪਾਹਨ ਕਉ ਪਾਤੀ ਤੋਰੈ ਸੋ ਪਾਹਨ ਨਿਰਜੀਉ ॥੧॥
ਭੂਲੀ ਮਾਲਨੀ ਹੈ ਏਉ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਾਗਤਾ ਹੈ ਦੇਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਾਤੀ ਬਿਸਨੁ ਡਾਰੀ ਫੂਲ ਸੰਕਰ ਦੇਉ ॥
ਤੀਨਿ ਦੇਵ ਪ੍ਰਤਖਿ ਤੋਰਹਿ ਕਰਹਿ ਕਿਸ ਕੀ ਸੇਉ ॥੨॥
ਪਾਖਾਨ ਗਢਿ ਕੈ ਮੂਰਤਿ ਕੀਨੀ ਦੇ ਕੈ ਛਾਤੀ ਪਾਉ ॥
ਜੇ ਏਹ ਮੂਰਤਿ ਸਾਚੀ ਹੈ ਤਉ ਗੜ੍ਹਣਹਾਰੇ ਖਾਉ ॥੩॥
ਭਾਤੁ ਪਹਿਤਿ ਅਰੁ ਲਾਪਸੀ ਕਰਕਰਾ ਕਾਸਾਰੁ ॥
ਭੋਗਨ ਹਾਰੇ ਭੋਗਿਆ ਇਸੁ ਮੂਰਤਿ ਕੇ ਮੁਖ ਛਾਰੁ ॥੪॥
ਮਾਲਿਨਿ ਭੂਲੀ ਜਗੁ ਭੁਲਾਨਾ ਹਮ ਭੁਲਾਨੇ ਨਾਹਿ ॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਹਮ ਰਾਮ ਰਾਖੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥੫॥

(ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੭੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਪ	—	ਪ	—	—	ਧ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਗਂ
						ਭੁ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ਲ	ਨੀ	ऽ	ਹੈ
ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨਧ	ਨ	ਧਪ	—	ਧ
ਦੇ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ऽ	ਜਾऽ	ਗ	ਤਾऽ	ऽ	ਹੈ
ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	—	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਗ	ਰ	—	ਸ
ਦੇ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਸ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ऽ	ਜਾ	ਗ	ਤਾ	ऽ	ਹੈ
ਸ	ਸ	—	—	—	—										
ਦੇ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ										

ਅੰਤਰਾ

											ਨ				
						ਪ	—	ਪ	—	—	ਧ	—	ਸਂ	—	—
						ਪਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ਤੋਂ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	ਰਂ	—	ਰਂ	—	—	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ
ਮਾ	ਲ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	—	ਗਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	—	ਰਂ
ਜੀ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜਿ	ਸ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਹ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ऽ
											ਨ				
ਸਂ	—	—	—	—	—	ਧ	—	ਪ	—	—	ਧ	—	ਸਂ	—	ਨਧ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ਤੋਂ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽऽ
ਸਂ	—	—	ਨ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਨ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਹ	ਨ	ਨਿ	ऽ	ਰ
ਪ	ਧ	—	ਪ	—	—	ਪ	—	ਪ							
ਜੀ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਭੁ	ऽ	ਲੀ							

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਚਾਰਿ ਬਰਨ ਚਉਹਾ ਕੇ ਮਰਦਨ ਖਟੁ ਦਰਸਨ ਕਰ ਤਲੀ ਰੇ ॥
ਸੁੰਦਰ ਸੁਘਰ ਸਰੂਪ ਸਿਆਨੇ ਪੰਚਹੁ ਹੀ ਮੋਹਿ ਛਲੀ ਰੇ ॥੧॥
ਜਿਨਿ ਮਿਲਿ ਮਾਰੇ ਪੰਚ ਸੂਰਬੀਰ ਐਸੋ ਕਉਨੁ ਬਲੀ ਰੇ ॥
ਜਿਨਿ ਪੰਚ ਮਾਰਿ ਬਿਦਾਰਿ ਗੁਦਾਰੇ ਸੋ ਪੂਰਾ ਇਹ ਕਲੀ ਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥

ਵਡੀ ਕੋਮ ਵਸਿ ਭਾਗਹਿ ਨਾਹੀ ਮੁਹਕਮ ਫਉਜ ਹਠਲੀ ਰੇ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਿਨਿ ਜਨਿ ਨਿਰਦਲਿਆ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਕੈ ਝਲੀ ਰੇ ॥੨॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੦੪)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
												ਗ			
						ਸ	—	ਮ	—	—	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਮ
						ਐ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਕਉ	ऽ	ਨ	ऽ	ਬ
ਪ	—	ਪ	ਧ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ
ਲੀ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਐ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਕਉ	ऽ	ਨ	ऽऽ	ਬ
ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਪ	—	ਮ
ਲੀ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜਿ	ਨ	ਮਿ	ਲ	ऽ	ਮਾ	ਰੇ	ਪੰ	ऽ	ਚ
ਗ	—	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ										
ਸੂ	ऽ	ऽ	ਰ	ਬੀ	ਰ										

ਅੰਤਰਾ

						ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਧ	—	ਸਂ	—	ਨਧ
						ਜਿ	ਨ	ਪੰ	ਚ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽऽ
ਸਂ	—	—	—	—	—	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਧ	ਸਂ	—	ਰਂ	—	ਸਂ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬਿ	ਦਾ	ਰ	ऽ	ਗੁ	ਦਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ
ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਪੂ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਇ	ਹ	ਕ
ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ
ਲੀ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਪੂ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਇ	ਹऽ	ਕ
ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਪ	—	ਮ
ਲੀ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜਿ	ਨ	ਮਿ	ਲ	ऽ	ਮਾ	ਰੇ	ਪੰ	ऽ	ਚ
ਗ	—	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ										
ਸੂ	ऽ	ऽ	ਰ	ਬੀ	ਰ	ਐਸੋ ..									

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੫. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਉੜੀ ॥ ਤਿਥੈ ਤੂ ਸਮਰਥੁ ਜਿਥੈ ਕੋਇ ਨਾਹਿ ॥
ਓਥੈ ਤੇਰੀ ਰਖ ਅਗਨੀ ਉਦਰ ਮਾਹਿ ॥
ਸੁਣਿ ਕੈ ਜਮ ਕੇ ਦੂਤ ਨਾਇ ਤੇਰੈ ਛਡਿ ਜਾਹਿ ॥
ਭਉਜਲੁ ਬਿਖਮੁ ਅਸਗਾਹੁ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਪਾਰਿ ਪਾਹਿ ॥
ਜਿਨ ਕਉ ਲਗੀ ਪਿਆਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸੇਇ ਖਾਹਿ ॥
ਕਲਿ ਮਹਿ ਏਹੋ ਪੁੰਨੁ ਗੁਣ ਗੋਵਿੰਦ ਗਾਹਿ ॥
ਸਭਸੈ ਨੋ ਕਿਰਪਾਲੁ ਸਮ੍ਹਾਲੇ ਸਾਹਿ ਸਾਹਿ ॥
ਬਿਰਥਾ ਕੋਇ ਨ ਜਾਇ ਜਿ ਆਵੈ ਤੁਧੁ ਆਹਿ ॥ ੯ ॥

(ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਵਾਰ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੯੬੧)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਪ	ਧ	ਪ	ਧਪ	ਮ	ਗ	—	ਰ	—	ਸ
						ਕ	ਲ	ਮਹਿ	SS	S	ਏ	S	ਹੋ	S	S
ਸ	ਸ	—	—	—	—	ਮ	—	ਮ	—	—	ਪ	—	ਧ	ਨ	ਨ
ਪੁੰ	ਨ	S	S	S	S,	ਗੁ	S	ਣ	S	S	ਗੋ	S	ਵਿੰ	S	ਦ
ਧ	ਪ	—	ਮ	ਮ	—										
ਗਾ	S	S	S	ਹਿ	S										

ਅੰਤਰਾ

						ਪ	—	ਪ	—	—	ਧ	—	ਸਂ	—	ਨਧ
						ਤਿ	S	ਥੈ	S	S	ਤੂ	S	ਸ	S	ਮS
ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	—	ਸਂ	—	ਰਂ	—	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ
ਰ	ਥੁ	S	S	S	S	ਜਿ	S	ਥੈ	S	S	ਕੋ	S	ਇ	S	S
ਧ	—	ਪ	—	ਪ	—	ਰਂ	—	ਰਂ	—	—	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ
ਨਾ	S	S	S	ਹਿ	S	ਓ	S	ਥੈ	S	S	ਤੇ	S	ਰੀ	S	S
ਗਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਨ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ
ਰ	ਖ	S	S	S	S	ਅ	ਗ	ਨੀ	S	S	ਉ	S	ਦ	S	ਰ
ਧ	ਪ	—	ਮ	ਮ	—										
ਮਾ	S	S	S	ਹਿ	S, ਕਲ ਮਹਿ...										

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੬. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕੋ ਠਾਕੁਰੁ ਸੁਆਮੀ, ਸਰਬ ਜੀਆ ਕਾ ਦਾਤਾ ਰੇ ॥
ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ ਨਿਤ ਸਾਰਿ ਸਮਾਲੈ ਇਕੁ ਗੁਨੁ ਨਹੀ ਮੂਰਖਿ ਜਾਤਾ ਰੇ ॥੧॥
ਹਰਿ ਆਰਾਧ ਨ ਜਾਨਾ ਰੇ ।।
ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਕਰਤਾ ਰੇ ॥
ਹਰਿ ਜੀਉ ਨਾਮ ਪਰਿਓ ਰਾਮਦਾਸੁ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਸਰਬ ਘਟਾ ਭਰਪੂਰੀ ਰੇ ॥
ਪੇਖਤ ਸੁਨਤ ਸਦਾ ਹੈ ਸੰਗੇ ਮੈ ਮੂਰਖ ਜਾਨਿਆ ਦੂਰੀ ਰੇ ॥੨॥
ਹਰਿ ਬਿਅੰਤੁ ਹਉ ਮਿਤਿ ਕਰਿ ਵਰਨਉ ਕਿਆ ਜਾਨਾ ਹੋਇ ਕੈਸੋ ਰੇ ॥
ਕਰਉ ਬੇਨਤੀ ਸਤਿਗੁਰ ਅਪੁਨੇ ਮੈ ਮੂਰਖ ਦੇਹੁ ਉਪਦੇਸੋ ਰੇ ॥੩॥
ਮੈ ਮੂਰਖ ਕੀ ਕੇਤਕ ਬਾਤ ਹੈ ਕੋਟਿ ਪਰਾਧੀ ਤਰਿਆ ਰੇ ॥
ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨ ਸੁਣਿਆ ਪੇਖਿਆ ਸੇ ਫਿਰਿ ਗਰਭਾਸਿ ਨ ਪਰਿਆ ਰੇ ॥੪॥
(ਰਾਗੁ ਸੋਰਠਿ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੨)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਸ									
						ਧ̣	—	ਸ	ਰ	—	ਗਰ	ਗ	ਰ	—	ਸ
						ਨਾ	ऽ	ਮ	ਪ	ऽ	ਰਿਓ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ
ਗ	ਰ	—	--	—	ਰ	ਸ	ਧ̣	ਸ	ਰ	—	ਗਤ	ਗ	ਰ	—	ਸ
ਦਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਪ	ऽ	ਰਿਓ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ
ਸ	--	—	—	—	ਸ	ਸ	—	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਮ	ਗ
ਦਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ,	*	*	*	ਹ	ਰਿ	ਅ	ਰਾ	ऽ	ਧ	ਨ
ਗ															
ਰ	—	ਮ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ
ਜਾ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਤਿ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਰ
ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	ਪ	—	—	—	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ
ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ऽ
ਮ	ਪਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਧ̣	ਸ	ਰ—						
ਪ	ਰਿਓ	ਰਾ	ਮ	ਦਾ	ऽਸ,	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਪ:ਤਿਓ...						

ਅੰਤਰਾ

									ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ
									ਕੋ	ਟ	ਬ੍ਹ	ਮੰ	ਡ	ਕੋ	S
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਪ	ਧ
ਠਾ	S	ਕੁ	ਰ	ਸੁਆ	S	ਮੀ	S	S	ਸਰ	ਬ	ਜੀ	ਆ	S	ਕਾ	S
ਪ															
ਮ	—	ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਪ							
ਜਾ	S	ਤਾ	S	ਰੇ	S	S	S	S,	—	—	ਧ	—	ਸਂ	—	ਨਧ
						ਪੂ	ਤ	ਪਾ	S	S	ਲੇ	S	ਠਿ	S	SS
ਸਂ	—	—	—	—	—	ਪ	—	ਪ	ਧ	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ
ਤ	S	S	S	S	S	ਸਾ	S	ਰ	ਸ	S	ਮਾ	S	ਲੈ	S	S
ਸਂ	—	—	ਨ	ਧ	—	—	—	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਂਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
S	S	S	S	S	S,	S	S	ਇਕ	ਗੁ	ਨ	ਨਹੀ	ਮੂ	S	ਰ	ਖ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਰ—						
ਜਾ	S	ਤਾ	S	ਰੇ	S,	ਨਾ	S	ਮ	ਪਰਿਓ...						

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

ਨੋਟ :—ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰੀਤ (ਟਿਯੂਨ) ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ ਵਿਚ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀ ਹੈ ।

੭. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×				०				×				०			
												ਸ	ਧ਼	ਮ	ਰ
												ਹ	ਰਿ	ਆ	S
ਰ	ਗ਼	—	—	—	ਰ	—	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	—	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਰ
ਰਾ	S	S	S	S	ਧ	S	ਨ	ਜਾ	S	ਨਾ	S	ਹ	ਰਿ	ਆ	S
ਗ	—	—	—	—	ਰ	—	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	—	ਸ	—	—	—
ਰਾ	S	S	S	S	ਧ	S	ਨ	ਜਾ	S	ਨਾ	S	ਰੇ	S	S	S
—	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—
S	ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਕ	ਰ	ਤਾ	S	ਰੇ	S	S	S

—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ
ऽ	ਹਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਪ	ਰਿਓ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਦਾ	ਸ,	ਆ	ऽ
ਰ	ਗ	—	—												
ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	—ਧ ਨ ਜਾਨਾ...											

ਅੰਤਰਾ

								ਗ							
	ਸ	ਸ	ਰਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਰ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ
	ਕੋ	ਟ	ਬ੍ਰਹ	ਮੰ	ਡ	ਕੋ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ
—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—
ऽ	ਸਰ	ਬ	ਜੀ	ਆ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ऽ	ਪ੍	ਤ	ਪਾ	ਲੈ	ऽ	ਨਿ	ਤ	ऽ	ਸਾ	ਰ	ਸ	ਮਾ	ऽ	ਲੈ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ
ਇਕ	ਗੁ	ਨ	ਨਹੀ	ਮੂ	ऽ	ਰ	ਖ	ਜਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ,	ਆ	ऽ
ਰ	ਗ	—													
ਰਾ	ऽ	ਧ ਨ ਜਾਨਾ ..													

ਨੋਟ :—ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਿੱਠੀ ਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਟਿਯੂਨ ਹੈ ।

੮. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤੁਮ ਚੰਦਨ ਹਮ ਇਰੰਡ ਬਾਪੁਰੇ ਸੰਗਿ ਤੁਮਾਰੇ ਬਾਸਾ ॥
ਨੀਚ ਰੂਖ ਤੇ ਊਚ ਭਏ ਹੈ ਗੰਧ ਸੁਗੰਧ ਨਿਵਾਸਾ ॥੧॥
ਮਾਧਉ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਸਰਨਿ ਤੁਮਾਰੀ ॥
ਹਮ ਅਉਗਨ ਤੁਮ੍ਹ ਉਪਕਾਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੁਮ ਮਖਤੂਲ ਸੁਪੇਦ ਸਪੀਅਲ ਹਮ ਬਪੁਰੇ ਜਸ ਕੀਰਾ ॥
ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਰਹੀਐ ਮਾਧਉ ਜੈਸੇ ਮਧੁਪ ਮਖੀਰਾ ॥੨॥
ਜਾਤੀ ਓਛਾ ਪਾਤੀ ਓਛਾ,ਓਛਾ ਜਨਮੁ ਹਮਾਰਾ ॥
ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਕੀ ਸੇਵ ਨ ਕੀਨੀ੍ ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਚਮਾਰਾ ॥੩॥

(ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੮੬)

ਅਸਥਾਈ

×				੦				×				੦		ਪ੍	ਧ੍
														ਮਾ	ऽ
ਧ੍	ਸ	—	—	—	—	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—	ਪ	ਮ
ਧਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਧਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਤ

ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—	ਸ	ਸ
ਸੰ	S	ਗ	ਤ	ਸ	ਰ	ਨ	ਤੁ	ਮਾ	S	ਰੀ	S	S	S	ਹ	ਮ
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਪ	ਮ
S	ਅਉ	ਗ	ਨ	ਤੁ	ਮ	ਉ	ਪ	ਕਾ	S	ਰੀ	S	S	S,	ਸ	ਤ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—		
ਸੰ	S	ਗ	ਤ	ਗ	ਸ	ਨ	ਤੁ	ਮਾ	S	ਰੀ	S	S	S		

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ਼	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਧ	ਪਧ	ਨ
	ਤੁ	ਮ	ਚੰ	ਦ	ਨ	ਹ	ਮ	ਇੰ	ਰ	ਡ	ਬਾ	S	ਪ	ਰੇS	S
—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	—	—	—	—
S	ਸੰ	ਗ	ਤੁ	ਮਾ	S	ਰੇ	S	ਬਾ	S	ਸਾ	S	S	S	S	S
—	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
S	ਨੀ	ਚ	ਰੂ	S	ਖ	ਤੇ	S	ਊ	S	ਚ	ਭ	ਏ	S	ਹੈ	S
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਪ	ਮ
S	ਗੰ	ਧ	ਸੁ	ਗੰ	S	ਧ	ਨਿ	ਵਾ	S	ਸਾ	S	S	S,	ਸਤਿ ਸੰ:	

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੬. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਉਣੁ ਉਪਾਇ ਧਰੀ ਸਭ ਧਰਤੀ ਜਲ ਅਗਨੀ ਕਾ ਬੰਧੁ ਕੀਆ ॥
ਅੰਧੁਲੈ ਦਹਿਸਿਰਿ ਮੂੰਡੁ ਕਟਾਇਆ ਰਾਵਣੁ ਮਾਰਿ ਕਿਆ ਵਡਾ ਭਇਆ ॥੧॥
ਕਿਆ ਉਪਮਾ ਤੇਰੀ ਆਖੀ ਜਾਇ ॥
ਤੂੰ ਸਰਬੇ ਪੂਰਿ ਰਹਿਆ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੀਅ ਉਪਾਇ ਜੁਗਤਿ ਹਥਿ ਕੀਨੀ ਕਾਲੀ ਨਥਿ ਕਿਆ ਵਡਾ ਭਇਆ ॥
ਕਿਸੁ ਤੂ ਪੁਰਖੁ ਜੋਰੂ ਕਉਣ ਕਹੀਐ ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ॥੨॥
ਨਾਲਿ ਕੁਟੰਬੁ ਸਾਥਿ ਵਰਦਾਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਭਾਲਣ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਗਇਆ ॥
ਆਗੈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਓ ਤਾ ਕਾ ਕੰਸੁ ਛੇਦਿ ਕਿਆ ਵਡਾ ਭਇਆ ॥੩॥
ਰਤਨ ਉਪਾਇ ਧਰੇ ਖੀਰੁ ਮਥਿਆ ਹੋਰਿ ਭਖਲਾਏ ਜਿ ਅਸੀ ਕੀਆ ॥
ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਛਪੈ ਕਿਉ ਛਪਿਆ ਏਕੀ ਏਕੀ ਵੰਡਿ ਦੀਆ ॥੪॥

(ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧, ਪੰਨਾ ੩੫੦)

ਅਸਥਾਈ

×				੦				×				੦		ਧ	—
														ਕਿਆ	ਤ
ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਮ	—
ਉ	ਪ	ਮਾ	ਤ	ਤ	ਤ	ਤੇ	ਰੀ	ਆ	ਤ	ਖੀ	ਤ	ਜਾ	ਇ,	ਕਿਆ	ਤ
ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	—
ਉ	ਪ	ਮਾ	ਤ	ਤ	ਤ	ਤੇ	ਰੀ	ਆ	ਤ	ਖੀ	ਤ	ਜਾ	ਤ	ਇ	ਤ
ਸ	ਰ	ਰ	ਰ	ਰ	—	ਰ	ਰ	ਗਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ
ਤੂੰ	ਸ	ਰ	ਬੇ	ਪੂ	ਤ	ਰ	ਰਹਿ	ਆਤ	ਤ	ਲਿ	ਵ	ਲਾ	ਇ,	ਕਿਆ	ਤ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
	ਪਉ	ਣ	ਉ	ਪਾ	ਤ	ਇ	ਧ	ਰੀ	ਤ	ਸ	ਭ	ਧਤ	ਰ	ਤੀ	ਤ
—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਮ	ਧ	ਪ	—	—	—
ਤ	ਜਲ	ਅ	ਗ	ਨੀ	ਤ	ਕਾ	ਤ	ਬੰ	ਤ	ਧ	ਕੀ	ਆ	ਤ	ਤ	ਤ
—	ਧ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਤ	ਅੰ	ਧ	ਲੈ	ਦ	ਹ	ਸਿ	ਰ	ਮੂੰ	ਤ	ਡ	ਕ	ਟਾ	ਤ	ਇਆ	ਤ
—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਧ	—	ਪ	ਮ	ਮ	ਧ	ਪ	—	ਧ	—
ਤ	ਰਾ	ਵ	ਣ	ਮਾ	ਤ	ਰ	ਤ	ਕਿਆ	ਵ	ਡਾ	ਭ	ਇਆ	ਤ,	ਕਿਆ	ਤ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨਾਹੀ ਮੈ ਦੂਜਾ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਮਾਹੀ ॥
ਤੂੰ ਸਾਜਨੁ ਸੰਗੀ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਕਾਹੇ ਜੀਅ ਡਰਾਹੀ ॥ ੧ ॥
ਤੁਮਰੀ ਓਟ ਤੁਮਾਰੀ ਆਸਾ ॥
ਬੈਠਤ ਊਠਤ ਸੋਵਤ ਜਾਗਤ ਵਿਸਰੁ ਨਾਹੀ ਤੂੰ ਸਾਸ ਗਿਰਾਸਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਰਾਖੁ ਰਾਖੁ ਸਰਣਿ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੀ ਅਗਨਿ ਸਾਗਰ ਵਿਕਰਾਲਾ ॥
ਨਾਨਕ ਕੇ ਸੁਖਦਾਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਹਮ ਤੁਮਰੇ ਬਾਲ ਗੁਪਾਲਾ ॥੨॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੭੮)

ਅਸਥਾਈ

×			○			×			○		
ਸਸ	ਸ	—	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	—	ਪ	ਧ	—
ਤੁਮ	ਰੀ	ऽ	ਓ	ਟ	ਤੂ	ਮਾ	ਰੀ	ऽ	ਆ	ਸਾ	ऽ
ਪਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸ	—
ਤੁਮ	ਰੀ	ऽ	ਓ	ਟऽ	ਤੂ	ਮਾ	ਰੀ	ऽ	ਆ	ਸਾ	ऽ
ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਧ
ਬੈ	ਠ	ਤ	ਉ	ਠ	ਤ	ਸੋ	ਵ	ਤ	ਜਾ	ਗ	ਤ
ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	—
ਵਿਸ	ਰ	ਨਾ	ਹੀ	ਤੂੰ	ऽ	ਸਾ	ਸ	ਗਿ	ਰਾ	ਸਾ	ऽ
ਪਧ	ਪ	ਪ	ਗ								
ਤੁਮ	ਰੀ	ऽ	ਓਟ ਤੂ...								

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਸੰ	ਸੰ	—
ਤੁਝ	ਬਿ	ਨ	ਅਵ	ਰ	ਨਾ	ਹੀ	ਮੈ	ऽ	ਦੂ	ਜਾ	ऽ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਪ	—	—	—	—
ਤੂੰ	ऽ	ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨऽ	ਮਾ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	—
ਤੂੰ	ऽ	ਸਾ	ਜ	ਨ	ਸੰ	ਗੀ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਮੇ	ਰਾ	ऽ
ਪਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—	—
ਕਾऽ	ਹੇ	ऽ	ਜੀ	ਅ	ਡ	ਰਾ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੧. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਪਾਵਤੁ ਰਲੀਆ ਜੋਬਨਿ ਬਲੀਆ ॥
ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਮਾਟੀ ਸੰਗਿ ਰਲੀਆ ॥੧॥
ਕਾਨ ਕੁੰਡਲੀਆ ਬਸਤ੍ਰ ਓਢਲੀਆ ॥
ਸੇਜ ਸੁਖਲਈਆ ਮਨਿ ਗਰਬਲੀਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤਲੈ ਕੁੰਚਰੀਆ ਸਿਰਿ ਕਨਿਕ ਛਤਰੀਆ ॥
ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਬਿਨਾ ਲੇ ਧਰਨਿ ਗਡਲੀਆ ॥੨॥

ਰੂਪ ਸੁੰਦਰੀਆ ਅਨਿਕ ਇਸਤਰੀਆ ॥
ਹਰਿ ਰਸ ਬਿਨੁ ਸਭਿ ਸੁਆਦ ਫਿਕਰੀਆ ॥੩॥
ਮਾਇਆ ਛਲੀਆ ਬਿਕਾਰ ਬਿਖਲੀਆ ॥
ਸਰਣਿ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰਖ ਦਇਆਲੀਆ ॥੪॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾਂ ੩੯੫)

ਅਸਥਾਈ

×		०		੨		੩		०	
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਧਾ	ऽ	ਵ	ਤ	ਰ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ
ਜੋ	ऽ	ਬ	ਨ	ਬ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਬਿ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ
ਗ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	—	—	—
ਟੀ	ऽ	ਸੰ	ਗ	ਰ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	—	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ਕਾ	ऽ	ਨ	ਕੁ	ਡ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਬ	ऽਸ	ਤ੍ਰ	ਓ	ਢ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸੇ	ऽ	ਜ	ਸੁ	ਖ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ
ਮ	ਨ	ਗ	ਰ	ਬ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ,
ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਬਿ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੨. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਤੁ ਪਿਛੈ ਰੀ ਮਾਈ ॥ ਗੁਰੁ ਲਾਗੋ ਚੇਲੇ ਕੀ ਪਾਈ ॥੧॥
ਏਕੁ ਅਚੰਭਉ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਭਾਈ ॥ ਦੇਖਤ ਸਿੰਘੁ ਚਰਾਵਤ ਗਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਲ ਕੀ ਮਛੁਲੀ ਤਰਵਰਿ ਬਿਆਈ ॥ ਦੇਖਤ ਕੁਤਰਾ ਲੈ ਗਈ ਬਿਲਾਈ ॥੨॥
ਤਲੈ ਰੇ ਬੈਸਾ ਊਪਰਿ ਸੂਲਾ ॥ ਤਿਸ ਕੈ ਪੇਡ ਲਗੇ ਫਲ ਫੂਲਾ ॥ ੩ ॥
ਘੋਰੈ ਚਰਿ ਭੈਸ ਚਰਾਵਨ ਜਾਈ ॥ ਬਾਹਰਿ ਬੈਲੁ ਗੋਨਿ ਘਰਿ ਆਈ ॥੪॥
ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਜੁ ਇਸ ਪਦ ਬੂਝੈ ॥ ਰਾਮ ਰਮਤ ਤਿਸੁ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਸੂਝੈ ॥੫॥

(ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੮੧)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	—	ਮ	ਮਗ	ਮ	ਪ	ਪ	—	—	ਧ
ਏ	ऽ	ਕ	ਅ	ਚੰ	ऽ	ਭਉ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	—	—	—
ਸੁ	ਨਹੁ	ਤੁ	ਮ	ਭਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	—	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਮ
ਦੇ	ऽ	ਖ	ਤ	ਸਿੰ	ऽ	ਘ	ऽ	ऽ	ਚ
ਗ	—	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	—	—	—
ਰਾ	ऽ	ਵ	ਤ	ਗਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਪ	ਹਿ	ਲਾਂ	ऽ	ਪੂ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ	ਪਿ
ਸਂ	—	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—
ਛੈ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰਂ	ਗਂ	ਗਂ	—	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਗੁ	ਰ	ਲਾ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਚੇ
ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	—	—	—
ਲੇ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੩. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਝਪਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸੁਤੁ ਅਪਰਾਧ ਕਰਤ ਹੈ ਜੇਤੇ ॥
ਜਨਨੀ ਚੀਤਿ ਨ ਰਾਖਸਿ ਤੇਤੇ ॥ ੧ ॥
ਰਾਮਈਆ ਹਉ ਬਾਰਿਕੁ ਤੇਰਾ ॥
ਕਾਹੇ ਨ ਖੰਡਸਿ ਅਵਗਨੁ ਮੇਰਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੇ ਅਤਿ ਕ੍ਰੋਪ ਕਰੇ ਕਰਿ ਧਾਇਆ ॥
ਤਾ ਭੀ ਚੀਤਿ ਨ ਰਾਖਸਿ ਮਾਇਆ ॥ ੨ ॥
ਚਿੰਤ ਭਵਨਿ ਮਨੁ ਪਰਿਓ ਹਮਾਰਾ ॥
ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਕੈਸੇ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਾ ॥ ੩ ॥
ਦੇਹਿ ਬਿਮਲ ਮਤਿ ਸਦਾ ਸਰੀਰਾ ॥
ਸਹਜਿ ਸਹਜਿ ਗੁਨ ਰਵੈ ਕਬੀਰਾ ॥ ੪ ॥

(ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੭੮)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
							ਰ		
ਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	—	ਰ	ਗ	ਸ	—	—
ਰਾ	ऽऽ	ਮਈ	ऽऽ	ऽ	ਆ	ऽ	ਹਉ	ऽ	ऽ
					ਗ				
ਰ	ਗ	ਮਗ	ਰਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪਧ	ਸਂ
ਬਾ	ऽ	ਰਿऽ	ऽऽ	ਕ	ਤੇ	ऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽ,
ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਧ
ਕਾ	ऽ	ਹੇ	ऽ	ਨ	ਖਂ	ऽ	ਡ	ऽ	ਸ
					ਗ				
ਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪਧ	ਸਂ
ਅ	ਵऽ	ਗऽ	ऽऽ	ਨ	ਮੇ	ऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽ ਰਾਮ...

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	—	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸੁ	ਤ	ਅ	ऽ	ਪ	ਰਾ	ऽ	ਧ	ऽ	ਕ
ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ
ਰ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ਜੇ	ऽऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ;
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਧ
ਜ	ਨ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ਚੀ	ऽ	ਤ	ऽ	ਨ

					ਗ				
ਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪਧ	ਸਂ
ਰਾ	ऽऽ	ਖऽ	ऽऽ	ਸ	ਤੇ	ऽ	ਤੇऽ	ऽऽ	ऽ ਰਾਮਈਆ..

ਨੋਟ :—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ, ਜਾਂ ਅਗੋਂ "ਏਕ ਅਚੰਭਉ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਭਾਈ" ਵਾਲੀ ਟਿਯਨ ਤੇ ਗਾਓ।

੧੪. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਮੱਤਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਦੂਖੁ ਘਨੋ ਜਬ ਹੋਤੇ ਦੂਰਿ ॥
ਅਬ ਮਸਲਤਿ ਮੋਹਿ ਮਿਲੀ ਹਦੂਰਿ ॥ ॥੧॥
ਚੁਕਾ ਨਿਹੋਰਾ ਸਖੀ ਸਹੇਰੀ ॥
ਭਰਮੁ ਗਇਆ ਗੁਰਿ ਪਿਰ ਸੰਗਿ ਮੇਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਿਕਟਿ ਆਨ ਪ੍ਰਿਅ ਸੇਜ ਧਰੀ ॥
ਕਾਣਿ ਕਢਨ ਤੇ ਛੂਟ ਪਰੀ ॥ ੨ ॥
ਮੰਦਰਿ ਮੇਰੈ ਸਬਦਿ ਉਜਾਰਾ ॥
ਅਨਦ ਬਿਨੋਦੀ ਖਸਮੁ ਹਮਾਰਾ ॥ ੩ ॥
ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਮੈ ਪਿਰੁ ਘਰਿ ਆਇਆ ॥
ਥਿਰੁ ਸੋਹਾਗੁ ਨਾਨਕ ਜਨ ਪਾਇਆ ॥ ੪ ॥ (ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੯੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੩				
	ਨ				ਮ			ਰ	
ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਪਧ	ਪਮ	–ਪ	ਗਗ	ਰਸ	ਗਰ,ਗ	ਸ	
ਚੁਕਾ	ऽਨਿ	ਹੋऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਸਖੀ	ऽਸ	ਹੇऽऽ	ਰੀ,	
ਰਰ	ਮਮ	ਪਪ	–,ਧਨ	ਪਧ	ਸਂਸਂ	ਰਂਰਂ	ਸਂਰਂਗਂਰਂ	ਸਂਨਧਪ	
ਭਰ	ਮਗ	ਇਆ	ऽਗੁऽ	ऽਰ	ਪਿਰ	ਸੰਗ	ਮੇऽऽऽ	ਰੀऽऽऽ	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪਧ	ਸਂ	ਸਂਸਂ	—	ਸਂਰਂ	ਰਂ	ਸਂਰਂਗਂਰਂ	ਸਂਨਧਪ
ਦੂ	ਖਘ	ਨੋ	ਜਬ	ऽ	ਹੋऽ	ਤੇ	ਦੂऽऽऽ	ਰऽऽऽ,
			ਰਂ					
ਗਂਗਂ	ਗਂਤਂ	ਰਂਗਂ	ਸਂਸਂ	ਪਧ	ਸਂਸਂ	ਧਪ,ਧ,	ਸਂਨਧਪ	ਮਗਰਸ
ਅਬੁ	ਮਸ.	ਲਤਿ	ਮੋਹਿ	ऽऽ	ਮਿਲੀ	ऽऽ,ਹ,	ਦੂऽऽऽ	ਰऽऽऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਕੇ ਲਾਓ।

ਇਹ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਹੈ।

੧੫. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਓਹਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਨਿਕ ਮਾਣਿਕ ਗਜ ਮੋਤੀਅਨ ਲਾਲਨ ਨਹ ਨਾਹ ਨਹੀ ॥੧॥
ਰਾਜ ਨ ਭਾਗ ਨ ਹੁਕਮ ਨ ਸਾਦਨ ॥ ਕਿਛੁ ਕਿਛੁ ਨ ਚਾਹੀ ॥੨॥
ਚਰਨਨ ਸਰਨਨ ਸੰਤਨ ਬੰਦਨ ॥ ਸੁਖੋ ਸੁਖੁ ਪਾਹੀ ॥
ਨਾਨਕ ਤਪਤਿ ਹਰੀ ॥ ਮਿਲੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਰੀ ॥੩॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੦੬)

ਅਥਸਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
									ਸ	—	ਰ
									ਓਂ	ऽ	ਹਾ
ਗਰ	ਮਗ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਪ਼ਧ਼	ਸ	—	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ
ਪ੍ਰੇऽ	ऽऽ	ਮ	ਪਿ	ਰੀ	ऽऽ	ਪ੍ਰੇ	ऽ	ਮ	ਪਿ	ਰ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ			
ਪ੍ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ	ਪਿ	ਰੀ	ऽ	ऽ			

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸੋਸਂ
ਕਨਿ	ਕ	ਮਾ	ਣਿਕ	ਗ	ਜ	ਮੋ	ਤੀ	ਅ	ਨ	ਲਾ	ਲ ਨ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਨਧ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ਼	ਪ
ਨਹ	ऽ	ਨਾ	ਹऽ	ऽ	ਨ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਨ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ
ਰਾ	ਜ	ਨ	ਭਾ	ਗ	ਨ	ਹੁਕ	ਮ	ਨ	ਸਾ	ਦ	ਨ
ਧ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਰ
ਕਿ	ਛ	ਕਿ	ਛ	ਨ	ਚਾ	ਹੀ	ऽ	ऽ,	ਓ	ऽ	ਹਾ—
											ਪ੍ਰੇਮ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਪ	ਧ.	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਚਰ	ਨ	ਨ	ਸਰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਤ	ਨ	ਬੰ	ਦ	ਨ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨਧ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸੁ	ਖੋ	ਸੁ	ਖऽ	ऽ	ਪਾ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਨ	—	—	—	ਧ	ਧ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਤਪ	ਤ	ਹ	ਰੀS	S	S	S	ਮਿ	ਲੇ
ਪ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਰ
ਪ੍ਰੇ	S	S	S	ਮ	ਪਿ	ਰੀ	S	S,	ਓ	S	ਹਾ

ਪ੍ਰੇਮ...

੧੬. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਦੋਇ ਮੁਹਾਰ ਲਗਾਮੁ ਪਹਿਰਾਵਉ ॥ ਸਗਲ ਤ ਜੀਨੁ ਗਗਨ ਦਉਰਾਵਉ ॥੧॥
ਅਪਨੈ ਬੀਚਾਰਿ ਅਸਵਾਰੀ ਕੀਜੈ ॥
ਸਹਜ ਕੈ ਪਾਵੜੈ ਪਗੁ ਧਰਿ ਲੀਜੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਚਲੁ ਰੇ ਬੈਕੁੰਠ ਤੁਝਹਿ ਲੇ ਤਾਰਉ ॥ ਹਿਚਹਿ ਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕੈ ਚਾਬੁਕ ਮਾਰਉ ॥੨॥
ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਭਲੇ ਅਸਵਾਰਾ ॥ ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਤੇ ਰਹਹਿ ਨਿਰਾਰਾ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੩੨੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	—	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	—	ਧਪ	ਪ	ਧ
*	*	ਚ	ਲ,	ਚ	ਲ	ਰੇ	S	S	ਬੈS	ਕੁੰ	S
ਪ										ਰ	
ਮ	—	—	ਪ	ਮਗ	—	ਰ	ਸ	ਗਰ	ਗ	ਸ	—
ਠ	S	S	ਤੁ	ਝਹਿ	S	ਲੇ	S	ਤਾS	S	ਰਉ	S;
ਸ	ਸ	—	ਮ	—	ਮ	ਪ	--	ਮੰ	ਧ	ਪ	—
ਹਿ	ਚਹਿ	S	S	S	ਤ	ਪ੍ਰੇ	S	S	ਮ	ਕੈ	S
ਪ	ਧ	(ਪ)	—	—	ਮ	ਗ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਚਾ	S	ਬੁ	S	S	ਕ	ਮਾ	S	ਰਉ	S	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਦੇ	ਇ	S	S	S	ਮੁ	ਹਾ	S	ਰ	S	S	ਲ
ਪ	—	ਧ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂਗਂਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—
ਗਾ	S	ਮ	S	S	ਪਹਿ	ਰਾ	SSS	ਵਉ	S	S	S
			ਨ					ਪ			
ਸਂ	ਸਂ	—	ਧ	—	ਪ	ਧਪ	ਧ	ਮ	—	—	ਪ
ਸ	ਗ	S	ਲ	S	ਤ	ਜੀS	S	ਨ	S	S	S

								ਰ			
ਮਗ	ਗ	—	ਰ	—	ਸ	ਗਰ	ਗ	ਸ	—	—	—
ਗS	ਗ	S	ਨ	S	ਦਉ	ਰਾS	S	ਵਉ	S	S	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੭. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਕਾਲੁ ਨਾਹੀ ਜੋਗੁ ਨਾਹੀ ਨਾਹੀ ਸਤ ਕਾ ਢਬੁ ॥
ਥਾਨਸਟ ਜਗ ਭਰਿਸਟ ਹੋਏ ਡੂਬਤਾ ਇਵ ਜਗੁ ॥੧॥
ਕਲ ਮਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸਾਰੁ ॥
ਅਖੀ ਤ ਮੀਟਹਿ ਨਾਕ ਪਕੜਹਿ ਠਗਣ ਕਉ ਸੰਸਾਰੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਂਟ ਸੇਤੀ ਨਾਕੁ ਪਕੜਹਿ ਸੂਝਤੇ ਤਿਨਿ ਲੋਅ ॥
ਮਗਰ ਪਾਛੈ ਕਛੁ ਨ ਸੂਝੈ ਏਹੁ ਪਦਮੁ ਅਲੋਅ ॥੨॥
ਖਤ੍ਰੀਆ ਤ ਧਰਮੁ ਛੋਡਿਆ ਮਲੇਛ ਭਾਖਿਆ ਗਹੀ ॥
ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਸਭ ਇਕ ਵਰਨ ਹੋਈ ਧਰਮ ਕੀ ਗਤਿ ਰਹੀ ॥੩॥
ਅਸਟ ਸਾਜ ਸਾਜਿ ਪੁਰਾਣ ਸੋਧਹਿ ਕਰਹਿ ਬੇਦ ਅਭਿਆਸੁ ॥
ਬਿਨੁ ਨਾਮ ਹਰਿ ਕੇ ਮੁਕਤਿ ਨਾਹੀ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਦਾਸੁ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੬੬੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	ਰਗ	ਗ	ਰਗ	ਧਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪਧ	ਸੰ	—
ਰਾ	SS	ਮ	ਨਾS	SS	ਮ	ਸਾ	S	ਰ	ਕਲ	ਮਹਿ	S
ਪ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	—
ਰਾ	S	ਮ	ਨਾS	SS	ਮ	ਸਾ	S	S	ਰ	S	S;
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਨਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਅ	ਖੀ	ਤ	ਮੀ	ਟਹਿ	S	ਨਾS	S	ਕ	ਪਕ	ੜਹਿ	S
			ਨ			ਧ					
ਨ	ਨ	ਸੰ	ਧ	—	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਠ	ਗ	ਣ	ਕਉ	S	ਸੰ	ਸਾ	S	S	ਰ	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—
ਕਾ	S	ਲ	ਨਾ	ਹੀ	S	ਜੋ	S	ਗ	ਨਾ	ਹੀ	S
ਸੰ	ਰੰ	—	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	—
ਨਾ	ਹੀ	S	ਸ	ਤ	ਕਾ	ਢS	S	S	ਬ	S	S

ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਨ	–ਨ	ਸਂ	(ਨ)ਧ	ਧ	ਪ
ਥਾ	ਨਸ	ਟ	ਜ	ਗ	ਭ	ਰਿS	Sਸ	ਟ	ਹੋਂ	ਏ	S
ਨ	—	ਸਂ	(ਨ)ਧ	—	ਪ	(ਧ)ਪ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਡੂ	S	ਬ	ਤਾ	S	ਇਵ	ਜ	S	S	ਗ	S	S

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੯. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਸਜਣੁ ਮੈਡਾ ਚਾਈਆ ਹਭ ਕਹੀਦਾ ਮਿਤੁ ॥
ਹਭੇ ਜਾਣਨਿ ਆਪਣਾ ਕਹੀ ਨ ਠਾਹੇ ਚਿਤੁ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੯੬)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
							ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ
							ਸ	ਜ	ਣ	ਮੈ	ਡਾ
ਧਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਨ	(ਧ)ਪ	ਧ
ਚਾ	ਈ	ਆਂ	S	S	ਹ	ਭ	ਕ	ਹੀ	S	ਦਾ	S
ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ					
ਮਿ	S	ਤ	S	S	S	S					

ਅੰਤਰਾ

						ਪ	ਪ	ਧ	—	ਸਂ	ਸਂ
						ਹ	ਭੈ	ਜਾ	S	ਣ	ਨ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਰਂ	ਸਂ
ਆ	ਪ	ਣਾ	S	S	S,	ਹ	ਭੈ	ਜਾ	S	ਣ	ਨ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	ਰਂ	—
ਆ	ਪ	ਣਾ	S	ਕ	ਹੀ	S	ਨ	ਠਾ	S	ਹੇ	S
ਰਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ
ਚਿ	SS	ਤ	S	S	S	SS,	ਸS	ਜ	ਣ	ਮੈ	ਡਾ

ਚਾਈਆ...

੧੯. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਲਾਲੁ ਚੋਲਨਾ ਤੈ ਤਨਿ ਸੋਹਿਆ ॥
ਸੁਰਿ ਜਨ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਮਨੁ ਮੋਹਿਆ ॥ ੧ ॥
ਕਵਨ ਬਨੀ ਰੀ ਤੇਰੀ ਲਾਲੀ ॥
ਕਵਨ ਰੰਗਿ ਤੂੰ ਭਈ ਗੁਲਾਲੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੁਮ ਹੀ ਸੁੰਦਰਿ ਤੁਮਹਿ ਸੁਹਾਗੁ ॥
ਤੁਮ ਘਰਿ ਲਾਲਨੁ ਤੁਮ ਘਰਿ ਭਾਗੁ ॥ ੨ ॥
ਤੂੰ ਸਤਵੰਤੀ ਤੂੰ ਪਰਧਾਨਿ ॥
ਤੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤੁਹੀ ਸੁਰ ਗਿਆਨਿ ॥ ੩ ॥
ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਰੰਗਿ ਗੁਲਾਲ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਭ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨਿਹਾਲ ॥ ੪ ॥
ਸੁਨਿ ਰੀ ਸਖੀ ਇਹ ਹਮਰੀ ਘਾਲ ॥
ਪ੍ਰਭ ਆਪਿ ਸੀਗਾਰਿ ਸਵਾਰਨਹਾਰ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ ॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੮੪)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦						
			ਗ							੩			
			ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	—	ਧ	ਨ	ਧਪ	ਧ
			ਕ	ਵ	ਨ	ਬ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽऽ	ऽ
—	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨਧ	ਨ	—	—	ਧ
ऽ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ऽऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪਮ	ਗਰ	ਸ	ਪ	ਧ	ਧ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨਧ	ਨ	—	—
ऽऽ	ऽऽ	ऽ;	ਕ	ਵ	ਨ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ਤੂੰऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਪ	—	ਪ	ਧ	—	ਪ	ਮ	—	—	ਗ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਭ	ਈ	ऽ	ਗੁ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰ	ਸ	—											
ऽ	ऽ	ऽ											

ਅੰਤਰਾ

			ਪ	—	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	—
			ਲਾ	ऽ	ਲ	ਚੋ	ऽ	ਲ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਤੈ	ऽ	ਤ	ਨ	ਸੋ	ऽ	ਹਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ

ਰੰ	ਸੰ	—	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਲ	ਚੋਂ	ऽ	ਲ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਨਧ	ਨ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਤੈ	ऽ	ਤ	ਨ	ਸੋਂ	ऽ	ਹਿऽ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਨਧ	ਨ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਰ	ਜ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ऽऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਮ	ਗ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਮ	ਨ	ਮੋਂ	ऽ	ਹਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰ	ਸ	—											
ऽ	ऽ	ऽ	ਕਵਨ ਬ...										

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੨੦. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ
ਸੈਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ—ਜਪੁ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਧ	—	ਪਮ	ਪ	ਮਗ	ਰਸ,ਰ	ਗ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਏ	ऽ	ਕਓ	ਕਾ	ऽऽ	ऽऽਰ	ਸ	ऽ	ਤ	ਨਾ	ऽ	ਮ;
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	—	—
ਕ	ਰ	ਤਾ	ਪੁ	ਰ	ਖ	ਨਿ	ऽ	ਰ	ਭਉ	ऽ	ऽ
ਰੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ
ਨਿ	ऽ	ਰ	ਵੈ	ਰ	ਅ	ਕਾ	ऽ	ਲऽ	ਮੂ	ਰ	ਤਅ
ਨ	ਨ	ਧਪ	ਧਪ	ਮ	—	ਗ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਜੂ	ਨੀ	ਸੈऽ	ਭੰऽ	ऽ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਪ੍ਰ	ਸਾ	ऽ	ਦ

੨੧. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਲੋਕ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੰਤਿਆ ਕਛੁ ਨ ਕਹੈ ਜਮਕਾਲੁ ॥
ਨਾਨਕ ਮਨੁ ਤਨੁ ਸੁਖੀ ਹੋਇ ਅੰਤੇ ਮਿਲੈ ਗੋਪਾਲੁ ॥ ੧ ॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੫੭)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
							ਗ						
							ਰਰ	ਮ	-ਮ	ਪ	—	ਧਨ	ਪਧ
							ਕਛੁ	ਨ	Sਕ	ਹੈ	S	SS	ਜਮ
ਸਂ	—	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰ	ਮ	-ਮ	ਪ	—	ਧਨ	ਪਧ
ਕਾ	S	SS	SS	SS	SS	Sਲ;	ਕਛੁ	ਨ	Sਕ	ਹੈ	S	SS	ਜਮ
			ਸਂ										
ਸਂ	—	ਸਂਰਂ	ਨ	—	ਧ	-ਧ	ਧ	ਧ	ਧਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	-ਧ
ਕਾ	S	SS	S	S	S	Sਲ	ਹਰਿ	ਹ	Sਰਿ	ਨਾ	S	ਮ	Sਜ
ਪ	ਪਧ	-ਪ	ਮ	-ਗ	ਰਗ	ਰਸ							
ਪੰ	SS	Sਤਿ	ਆ	SS	SS	SS							

ਅੰਤਰਾ

							ਪ	ਪ	-ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
							ਨਾ	ਨ	Sਕ	ਮ	ਨ	ਤ	ਨ
ਰਂ	ਰਂਸਂ	ਰਂਗਂ	ਸਂ	-ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	-ਰਂ
ਸੁ	ਖੀS	SS	ਹੋਂ	SS	S	ਇ	ਅੰ	ਤੇ	S	ਮਿ	ਲੈ	S	Sਗੋ
ਸਂ	—	-ਨ	ਧ	-ਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਕਛੁ ਨ...						
ਪਾ	S	SS	S	SS	SS	Sਲ,							

ਨੋਟ :—ਠਾਅ, ਦੂਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ ਤੇ ਚੌਗੁਨ ਕਰਕੇ ਤਿਹਾਈ ਲਾਉਣੀ ਅਤੇ ਸੁਰ-ਤਾਲ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

੨੨. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
							ਗ						
						ਸਸ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਧ	ਪਧ
						ਐਸੋਂ	ਕਉ	S	S	ਨ	S	S	Sਥ
ਸਂ	—	—	ਨ	—	ਧ	ਧਪ	ਧ	ਮ	—	ਪ	—	ਧ	ਪਧ
ਲੀ	S	S	S	S	S	Sਥ,	ਲੀ	S	S	S	S	S	Sਥ
ਸਂਨ	ਧ	-ਪ	ਮ	-ਗ	ਰਗ	ਰਸ							
ਲੀ	ਰੇ	SS	S	SS	SS,	ਐਸੋਂ							

ਅੰਤਰਾ

×					੨		੦			੩			
							ਰਂਰਂ	ਸਂ	-ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨਧ
							ਜਿਨ	ਮਿ	Sਲ	ਮਾ	S	ਰੇ	SS
ਸਂ	—	—	ਪ	—	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧਸਂ	ਰਂਗਂ
S	S	S	ਪਂ	S	S	ਚ	ਸੂ	ਰ	S	ਬੀ	ਰ	ਹਾਂਜੀ	ਮੋਰੇ
ਰਂ	ਰਂ												
ਗਂ	ਸਂ	—	ਨ	—	ਧ	—	ਪਧ	ਮ	—	ਪ	—	ਧ	ਪਧ
ਪ੍ਰਿਆ	ਰੇ	S	S	S	S	S;	ਸੋS	ਪੂ	S	ਰਾ	S	S	Sਕ
ਸਂਨ	ਧ	-ਪ	ਮ	-ਗ	ਰਗ	ਰਸ	ਰ						
ਲੀS	ਰੇ	SS	S	SS	SS	ਐਸੋਂ	ਕਉ ..						

ਨੋਟ :—ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਸੀਨਾ-ਬਸੀਨਾ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ ੪ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗੋਂ ਸ਼ਬਦ 'ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ' ਵਿਚ ਗਾਉਣਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਰਹੇਗਾ ।

੨੩. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਆੜਾ ਚੌਤਾਲਾ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਜਿ ਚੀਨਸੀ ਆਸਾ ਤੇ ਨ ਭਾਵਸੀ ॥
ਰਾਮਾ ਭਗਤਹ ਚੇਤੀਅਲੇ ਅਚਿੰਤ ਮਨੁ ਰਾਖਸੀ ॥੧॥
ਕੈਸੇ ਮਨ ਤਰਹਿਗਾ ਰੇ,ਸੰਸਾਰੁ ਸਾਗਰੁ ਬਿਖੈ ਕੋ ਬਨਾ ॥
ਝੂਠੀ ਮਾਇਆ ਦੇਖਿ ਕੈ ਭੂਲਾ ਰੇ ਮਨਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਛੀਪੇ ਕੇ ਘਰਿ ਜਨਮੁ ਦੈਲਾ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ ਭੈਲਾ ॥
ਸੰਤਹ ਕੈ ਪਰਸਾਦਿ ਨਾਮਾ ਹਰਿ ਭੇਟੁਲਾ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੪੮੬)

ਅਸਥਾਈ

×		੨		੦		੩		੦		੪		੦	
									ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ
									ਕੈ	ਸੋ	ਮ	ऽ	ਨ
ਗ ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸ	ਸ	ਸਤ	ਮਮ	ਰਮ	ਪਧ
ਤ	ਰਹਿ	ਗਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੇ;	ਸੰ	ਸਾ	ऽਰ	ਸਾऽ	ਗਾऽ
ਸੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਪ
ਰ	ਬਿऽ	ਖੇऽ	ਕੋਂऽ	ऽਬ	ਨਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਝੂ	ਠੀ	ਮਾऽ	ऽऽ	ਇਆ
ਮ	ਪਧ	ਨ	ਨਨ	ਧਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ					
ਦੇ	ऽਖ	ਕੈ	ਭੂऽ	ਲਾऽ	ਰੇऽ	ऽਮ	ਨਾ	ऽऽ					

ਅੰਤਰਾ

									ਪ	ਪਧ	ਪਨ	ਸੰ	-ਸੰ
									ਪਾ	ਰ,ਤ੍ਰਹ	ਮਜੰ	ਚੀ	ऽਨ
									ਛੀ	ਪੇਕੇ	ਘਾ	ਜਨ	ਮਦੈ
ਸੰ	ਪ	ਪ	ਧਸੰ	ਸੰ	ਗੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਪ	ਪਧ	ਪਧ
ਸੀ	ਆ	ਸਾ	ਤੇऽ	ਨਾ	ਭਾऽ	ऽਵ	ਸੀऽ	ऽऽ,	ਰਾऽ	ਮਾऽ	ਭਗ	ਤਹ	ਚੇਤੀ
ਲਾ	ਗੁਰ	ਉਪ	ਦੇऽ	ਸ	ਭੇऽ	ऽऽ	ਲਾऽ	ऽऽ,	ਸੰऽ	ਤਹ	ਕੇऽ	ਪਤ	ਸਾऽ
ਸੰ	-ਰੰ	ਸੰਨ	ਪਧ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸ					
ਅਲੇ	ऽਅ	ਚਿੰਤ	ਮਨ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਖऽ	ऽऽ	ਸੀ,	ਕੰਸੇ...				
ਦऽ	ऽਨਾ	ਮਾऽ	ਹਰਿ	ਭੇऽ	ऽऽ	ਟऽ	ऽऽ	ਲਾ,	ਕੈਸ...				

ਨੋਟ :—ਇਹ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਹੈ ।

੨੪. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਪੜਤਾਲ, ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਬਾਪਾਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਨਾਏ ॥
ਸਾਧ ਸੰਤ ਮਨਾਏ ਪ੍ਰਿਅ ਪਾਏ ਗੁਨ ਗਾਏ ਪੰਚ ਨਾਦ ਤੂਰ ਬਜਾਏ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਿਰਪਾ ਪਾਏ ਸਹਜਾਏ ਦਰਸਾਏ ਅਬ ਰਾਤਿਆ ਗੋਵਿੰਦ ਸਿਉ ॥
ਸੰਤ ਸੇਵਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਾਥ ਰੰਗੁ ਲਾਲਨ ਲਾਏ ॥੧॥
ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਮਨਿ ਦ੍ਰਿੜਾਏ ਰਹਸਾਏ ਨਹੀ ਆਏ ਸਹਜਾਏ ਮਨਿ ਨਿਧਾਨੁ ਪਾਏ ॥
ਸਭ ਤਜੀ ਮਨੈ ਕੀ ਕਾਮ ਕਰਾ ॥
ਚਿਰੁ ਚਿਰੁ ਚਿਰੁ ਚਿਰੁ ਭਇਆ ਮਨਿ ਬਹੁਤੁ ਪਿਆਸ ਲਾਗੀ ॥
ਹਰਿ ਦਰਸਨੋ ਦਿਖਾਵਹੁ ਮੋਹਿ ਤੁਮ ਬਤਾਵਹੁ ॥
ਨਾਨਕ ਦੀਨ ਸਰਣਿ ਆਏ ਗਲਿ ਲਾਏ ॥੨॥ (ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰ. ੪੦੮)

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	ਸ ਬਾ
ਪ਼	ਧ਼	ਧ਼	ਧ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	ਰਗ	—	—	ਰ ਸ
ਪਾ	ऽ	ਰ	ਗੋਂ	ऽ	ਵਿੰ	ਦ	ਨ	ऽ	ऽ	ਏऽ	ऽ	ऽ,	ਬਾ
ਪ਼	ਧ਼	ਧ਼	ਧ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	ਰਗ	—	—	ਰਸ
ਪਾ	ऽ	ਰ	ਗੋਂ	ऽ	ਵਿੰ	ਦ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਏऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ
ਧ	—	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	—	—
ਸਾ	ऽ	ਧ	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ऽ,
ਮ	ਮ	—	ਮ	—	ਮ	—	ਪ	ਪ	—	ਧ	—	ਧ	—
ਪ੍ਰਿ	ਅ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਗੁ	ਨ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਏ	ऽ
ਸੰ	—	ਨ ਧ	ਪ ਮ	—	—	ਪ	ਮ ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਸਾ
ਪੰ	ऽ	ਚ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ਤੂ	ਰ	ਬ	ਜਾ	ऽ	ਏ,	ਬ

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ (ਰੂਪਕ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਪਾ	ऽ	ਏ	ਸ	ਹ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਏ
ਰੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧਪ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਅ	ਬ	ਰਾ	ऽ	ਤਿਆ	ऽ	ਗੋऽ	ऽ	ਵਿੰ	ਦ	ਸਿ	ਉ,
ਰੰਗੰ	—	ਗੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਸੰ	—	ਸੰ
ਸੈਂऽ	ऽ	ਤ	ਸੇ	ऽ	ਵ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਨਾ	ऽ	ਬ
ਨਧ	—	ਪ	ਮਗ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਟੰऽ	ऽ	ਗ	ਲਾऽ	ਲ	ਨ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ਬਾ ..

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਰੂਪਕ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਸ	ਟ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	—	—
ਗੁ	ਰऽ	ਗਿਆ	ਨ	ਮਨ	ਦ੍ਰਿ	ੜਾ	ਏ	ऽ	ऽ
ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	—
ਰ	ਹ	ਸਾ	ਏ	ਨ	ਹੀ	ਆ	ऽ	ਏ	ऽ

ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਗੁਗ...

ਧ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ
ਸ	ਹ	ਜਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ਮ	ਨ	ਨਿ	ਧਾ
ਧਪ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ
ऽऽ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ਸ	ਭ	ਤ	ਜੀ
ਰੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	—
ਮ	ਨੈ	ऽ	ਕੀ	ਕਾऽ	ऽਮ	ਕ	ਰਾ	ऽ	ऽ

ਇਕਤਾਲਾ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ
ਚਿ	ਰ	ਚਿ	ਰ	ਚਿ	ਰ	ਚਿ	ਰ	ਭ	ਇਆ	ऽ	ਮਨ
ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪਧ	ਪ	—	—
ਬ	ਹੁ	ਤ	ਪਿਆ	ऽ	ਸ	ਲਾ	ऽ	ऽऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ,
ਪ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰਸੰ	—	ਸੰ
ਹ	ਰਿ	ऽ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨੋ	ऽ	ਦਿ	ਖਾऽ	ऽ	ਵਹੁ
ਨ	—	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਧਪ	—	—
ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਤੁ	ਮ	ਬ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ	ऽ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਮ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਦੀ	ऽ	ਨ	ਸ	ਰ	ਣ	ਆ	ऽ	ਏ
ਗ	—	—	ਰ	—	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਸ	—	—
ਗ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ਬਾ...

ਨੋਟ :—ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ ਦੀ ਚਾਲ ਇਕ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਤਾਲ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚਲੇ, ਤਾਂ ਹੀ ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਦਾ ਅਨੰਦ ਹੈ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੨੫. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਪੜਟਾਲ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਤਿਆਗੁ ॥ ਮਨਿ ਸਿਮਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ॥
ਹਰਿ ਭਜਨ ਸਫਲ ਕਾਮ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤਜਿ ਮਾਨ ਮੋਹ ਵਿਕਾਰ ਮਿਥਿਆ ਜਪਿ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ॥
ਮਨ ਸੰਤਨਾ ਕੈ ਚਰਨਿ ਲਾਗੁ ॥੧॥
ਪ੍ਰਭ ਗੋਪਾਲ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹਰਿ ਚਰਣ ਸਿਮਰ ਜਾਗੁ ॥
ਕਰਿ ਭਗਤਿ ਨਾਨਕ ਪੂਰਨ ਭਾਗੁ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੪੦੮)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਪ
ਕਾ	ऽ	ਮ	ਕ੍ਰੋ	ऽ	ਧ	ਲੋ	ऽ	ਭ	ਤਿਆ	ऽ	ਗ
ਮਗ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਮऽ	ਨ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਗੋ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ਨਾ	ऽ	ਮ,
ਰ	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਧਨ	ਪ	ਧ
ਹ	ਰ	ऽ	ਭ	ਜ	ਸ	ਫ	ਲ	ऽ	ਕਾऽ	ऽ	ਮ

ਅੰਤਰਾ—ਰੂਪਕ (ਇਕਤਾਲੇ ਦੀ ਠਾਅ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਮਾ	ऽ	ਨ	ਮੋ	ਹ	ऽ	ਵਿ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਮਿ	ਥਿ	ਆ	ਤਜ
ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਮਾ	ऽ	ਨ	ਮੋ	ਹ	ऽ	ਵਿ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਮਿ	ਥਿ	ਆ	ऽ
ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂਸਂ	ਸਂ	ਪ	ਧ
ਜ	ऽ	ਪ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਰਾऽ	ਮ	ਮ	ਨ
ਸਂ	—	ਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ਸੰ	ऽ	ਤ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਕੈ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ਲਾ	ऽ	ਗ	ऽ

ਕਮ ਕ੍ਰੋਧ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰ—ਇਕਤਾਲਾ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	ਰ	ਗ	ਸ	—	ਸ	ਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼	ਸ	—	ਸ
ਪ੍ਰ	ਭ	ਗੋ	ਪਾ	ऽ	ਲ	ਦੀ	ऽऽ	ਨ	ਦਯਾ	ऽ	ਲ
ਗਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਧ
ਪऽ	ਤਿ	ਤ	ਪਾ	ਵ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਰ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ
ਪ	—	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਹ	ऽ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਣ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਗ
										ऽਗ	ਕਰ
ਨ											
ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਭ	ਗ	ਤ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਪੂऽ	ਰ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ਗ

ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ...

੨੬. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਪੜਤਾਲ, ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਰਖ ਸੋਗ ਬੈਰਾਗ ਅਨੰਦੀ ਖੇਲੁ ਰੀ ਦਿਖਾਇਓ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਖਿਨਹੂੰ ਭੈ ਨਿਰਭੈ ਖਿਨਹੂੰ ਖਿਨਹੂੰ ਉਠਿ ਧਾਇਓ ॥
ਖਿਨਹੂੰ ਰਸ ਭੋਗਨ ਖਿਨਹੂੰ ਖਿਨਹੂੰ ਤਜਿ ਜਾਇਓ ॥੧॥
ਖਿਨਹੂੰ ਜੋਗ ਤਾਪ ਬਹੁ ਪੂਜਾ ਖਿਨਹੂ ਭਰਮਾਇਓ ॥
ਖਿਨਹੂੰ ਕਿਰਪਾ ਸਾਧੂ ਸੰਗ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਲਾਇਓ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੪੦੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼	ਸ	—	ਸ	—	—	ਸ
ਹ	ਰ	ऽऽ	ਖ	ਸੋ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ਬੈ
ਸ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਰਾ	ऽ	ਗ	ਅ	ਨੰ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-ਪ
ਖੇ	ਲ	ਰੀ	ਦਿ	ਖਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽऽ
ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	—	—	—
ਖੇ	ਲ	ਰੀ	ਦਿ	ਖਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਸੂਲ ਦੀ ਠਾਅ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—
ਖਿ	ਨ	ਹੂੰ	ਭੈ	ऽ	ਨਿ	ਰ	ਭੈ	ऽ	ऽ	ਖਿ	ਨ	ਹੂੰ	ऽ
ਸੰ	ਰੰ	—	ਰੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਸੰ	—	—	—
ਖਿ	ਨ	ऽ	ਹੂੰ	ऽ	ਉ	ਠ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗੰ	ਗੰ	ਗੰ	ਗੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—
ਖਿ	ਨ	ਹੂੰ	ਰ	ਸ	*	*	ਭੋ	ਗ	ਨ	ਖਿ	ਨ	ਹੂੰ	ऽ
ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	—	—
ਖਿ	ਨ	ऽ	ਹੂੰ	ऽ	ਤ	ਜਿ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ

ਹਰਿ ..

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਿੰਨਤਾਲ (ਸੂਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ)

×				੨				੦				੩			
*	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	—	ਮ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	—	ਧ	—
*	ਖਿ	ਨ	ਹੂ	ਜੋ	ऽ	ਗ	ਡਾ	ऽ	ਪ	ਬ	ਹੂ	ਪੂ	ऽ	ਜਾ	ऽ
—	ਧ	—	ਸਂ	ਧ	—	ਧ	ਪ	ਮ	—	—	ਧ	ਪ	—	—	—
ऽ	ਖਿ	ऽ	ਨ	ਹੂੰ	ऽ	ਭ	ਰ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ,
*	ਪ	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—
*	ਖਿ	ਨ	ਹੂੰ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ऽ
—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ऽ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਹ	ਰਿ	ਰੰ	ਗ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ

(ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪੜਤਾਲਾਂ ਦੀ ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਆਸਾ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ

ਵਾਦੀ—ਧੁ	ਠਾਟ—ਆਸਾਵਰੀ	ਸਮਾਂ— ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ
ਸੰਵਾਦੀ—ਗੁ	ਜਾਤੀ—ਓੜਵ-ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼— ਪ ਗੁ ਤੇ ਧੁ ਗੁ ਦੀ ਸੁਰ ਸੰਗਤਿ ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਰ ਮ ਪ ਧੁ, ਸਂ ।

ਮ
ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ, ਨੁਧੁ, ਪ ਧੁ ਮਪ ਗੁ, ਰ ਸ ।

ਆਸਾਵਰੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਹੈ। ਰਾਗਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਤਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਿਖੇ ਸੰਗੀਤ-ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਰਾਗ ਵਿਚ ਥੋੜਾ-ਬਹੁਤ ਪਰਿਵਰਤਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਈ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ, ਭੈਰਵੀ ਰਾਗ ਪਹਿਲਾਂ ਭੈਰਉ ਠਾਟ (ਰਾਗ-ਵਰਗ) ਵਿਚ ਸੀ। ਭਾਵ, ਇਸ ਦੇ 'ਰੇ ਧਾ' ਕੋਮਲ ਤੇ 'ਗਾ ਨੀ' ਸੁਰ ਤੀਵਰ ਸਨ। ਫਿਰ 'ਗਾ ਨੀ' ਕੋਮਲ ਤੇ 'ਰੇ ਧਾ' ਤੀਵਰ (ਕਾਫੀ ਠਾਟ) ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਤੋਂ 'ਧਾ' ਕੋਮਲ ਹੋਣ ਨਾਲ (ਆਸਾਵਰੀ ਠਾਟ) ਵਿਚ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ 'ਰੇ ਗਾ ਧਾ ਨੀ' ਕੋਮਲ ਹਨ, ਇੰਜ ਇਹ (ਭੈਰਵੀ ਠਾਟ) ਹੋ ਗਿਆ। ਕੋਮਲ ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਭੀ ਇਸੇ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ।

ਉਤੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਭੀ ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੋਵੀਰੀ, ਸੌਵੀਰ, ਸਾਵੇਰੀ, ਸਾਵਰੀ ਤੇ ਆਸਾਵਰੀ ਇਕੋ ਰਾਗ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਨਾਮ ਤੇ ਰੂਪ ਹਨ। ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿਚ ਆਸਾ ਰਾਗ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਿਖਿਆ ਆਸਾਵਰੀ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਵਿਚ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਆਸਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਆਸਾਵਰੀ ਭੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਬਦਲਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਰੂਪ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ—(੧) ਕੋਮਲ ਰਿਖਭ ਦੀ ਆਸਾਵਰੀ ਤੇ (੨) ਤੀਵਰ ਰਿਖਭ ਦੀ ਆਸਾਵਰੀ। ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ 'ਕੋਮਲ ਆਸਾਵਰੀ' ਦਾ ਹੀ ਵਰਣਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤਕ ਧ੍ਰੁਪਦ-ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਆਮ ਸੀ। ਸੰਨ ੧੭੧੯ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਾਹ ਰੰਗੀਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ (ਖਯਾਲ-ਗਾਇਕੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕਈ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਭੀ ਆਸਾਵਰੀ ਵਾਂਗ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗਾਇਕੀ 'ਤਾਨ' ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਲਯ ਵਿਚ ਤਾਨ ਲਾਉਣ ਸਮੇਂ ਜਿਥੇ ਰੁਕਾਵਟ ਆਈ ਉਥੇ ਸੁਰ ਦਾ ਥੋੜਾ ਰੂਪ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹੋ ਵੀਚਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ, ਗਵਾਲੀਅਰ, ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਆਦਿ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚ 'ਤੀਵਰ ਰਿਖਭ' ਵਾਲੀ ਆਸਾਵਰੀ ਗਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਕੋਈ ਗਾਯਕ ਜਾਂ ਵਜੰਤ੍ਰੀ ਦੋਵੇਂ ਰਿਖਭ ਲਾ ਕੇ ਵੀ ਗਾਉਂਦੇ-ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਆਸਾਵਰੀ ਠਾਟ ਦਾ ਇਹ ਜਨਕ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ, ਜਾਤੀ, ਔਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗਾ-ਨੀ, ਵਰਜਿਤ, ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੂਰਜ ਉਦਯ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਦ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ "ਨੁਸੰ, ਨੁਸੰਰੰਸੰਨੁਧੁ, ਪ" ਇੰਜ ਖੜਜ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ "ਮਪਧੁਮਪਗੁ" ਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਿਚ "ਰਮਪ ਧੁ ਪ" ਇਹ ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਆਸਾਵਰੀ ਤੇ ਜੌਨਪੁਰੀ ਦੋਵੇਂ ਜੋੜੀ ਦੇ ਰਾਗ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਚਲੰਤ ਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਸੁਰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ "ਰਮਪਧੁਸੰ, ਮਪਧੁਸੰ, ਦੀ ਥਾਂ ਰਮਪਧੁਨੁਸੰ, ਪਧੁਨੁਸੰ, ਮਪਨੁਸੰ" ਇੰਜ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਲਗਣ ਨਾਲ ਜੌਨਪੁਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਰਿਖਭ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਉਤੇ ਮੱਧਮ ਦੀ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਉਤੇ ਨਿਖਾਦ ਦੀ ਮੀਂਡ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਅ ਤੇ ਕਰੁਣਾ-ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਨੁ ਨੁ ਮ ਮ ਨੁ ਮੰ ਸ
੧. ਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪ ਗੁ—ਰਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਪ, ਮਪਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਗੁ—ਰਸ।

ਨੁ ਨੁ. ਮ ਨੁ
੨. ਸ, ਰਗੁਰਸ, ਰ ਧ਼ੁ—ਪ਼, ਧ਼ੁ, ਸ—ਸ, ਰਮਪਨੁਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਮਪਧੁਗੁ, ਰ, ਸ—ਰਸਨ਼ੁਧ਼ੁ, ਪ਼, ਮ਼ਪ਼

ਨੁ.
ਧ਼ੁਸ—ਰਮਪਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ, ਰ,ਸ—।

ਮ ਨੁ ਨੁ ਸ ਨੁ
੩. ਸ, ਰਮਪ ਧੁ ਧੁ, ਪ, ਮਪਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਧੁਮਪਗੁ, ਰ, ਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਸੰ—ਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ,

ਮ ਨੁ ਨੁ ਸ ਨੁ
ਸੰ—ਰੰਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਧੁਗੁ, ਰਸ, ਰਮਪ ਧੁ ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ, ਰ; ਸ—ਸ, ਰਮਪਨੁਧੁ, ਧੁ, ਸੰ—

ਨੁ ਮ ਨੁ ਸ
ਨੁਸੰਰੰਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਸੰ, ਨੁਧੁ, ਪ, ਰੰ, ਸੰਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਨੁਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਰਮਪ ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ, ਰ, ਸ—।

ਮ ਨੁ ਨੁ ਨੁ ਨੁ
੪. ਸ, ਰਮਪ, ਮਪਨੁਧੁ, ਧੁ, ਸੰ —ਰੰਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ, ਸੰ—ਨੁਸੰਰੰ ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਸੰ ਧੁ, ਪ, ਰੰ ਸੰਨੁਧੁ,

ਨੁ ਨੁ ਮ ਸੰ
ਪ, ਧੁ ਧੁ, ਸੰ—ਸੰਰੰਗੁੰ, ਰੰਸੰਨੁਧੁ, ਪ, ਰਮਪਨੁਧੁ, ਸ—ਸੰਰੰਗੁੰ, ਰੰ, ਸੰਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਨੁਧੁ, ਪ, ਸੰ,

ਸ ਨ ਨੁ
ਨੁਧੁ, ਪ, ਰਂ, ਸਂਨੁਧੁ, ਪ, ਗੁਂ—ਰਂਸਂਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ, ਰ,ਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਸਂ—ਸਂਰਂਗੁਂ, ਰਂਸਂ,
ਨੁ ਨੁ ਮ ਨੁ
ਨੁਸਂਰਂਸਂਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਧੁਗੁ, ਰ,ਸ—ਸ, ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਰਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਸਂਰਂਗੁਂ, ਰਂਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁਗੁ,
ਰ,ਸ— ।

ਨੁ ਨੁ ਨੁ ਨੁ ਨੁ
੫. ਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਸਂ—ਨੁਸਂ, ਨੁਸਂਰਂਨੁਧੁ, ਧੁਸਂ—ਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਗੁਂ—ਰਂਸਂਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਨੁਧੁ,
ਸ ਨੁ
ਸਂ, ਰਂ,ਸਂਨੁਧੁ, ਸਂ—ਗੁਂ, ਰਂਸਂਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ ਰ, ਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਸਂਰਂਗੁਂ; ਰਂਸਂ, ਨੁਸਂਰਂਸਂਨੁਧੁ,
ਮ ਪ ਨੁ
ਪ, ਰ, ਮ, ਪ, ਧੁ, ਸਂ—ਸਂਰਂਗੁਂ, ਰਂਗੁਂਰਂ, ਸਂਰਂਸਂ, ਨੁਸਂਰਂ ਨੁਧੁ, ਪ, ਸਂ—ਨੁਧੁ, ਪ, ਗੁਂ, ਰਂਸਂਨੁਧੁ, ਪ,
ਸ ਨੁ ਨੁ ਸ
ਮਪਧੁਮਪਗੁ, ਰ, ਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਨੁਸਂਰਂਧੁ, ਗੁਂ, ਰਂਸਂਨੁਧੁ. ਧੁ, ਪ, ਮਪਧੁ, ਗੁ, ਰ, ਸ—
ਸ, ਰਮਪਧੁਮਪ ਸਂ,ਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ, ਰ, ਸ— ।

ਆਸਾ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੨)

ਅਸਥਾਈ

	੩				×				੨				੦			
					ਨੁ											
	ਰ	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	ਪ								
੧.	ਮਾ	ਈ	ਮੋ	ਰੋ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਮ	ਸਰ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਰਮ	ਪਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
੩.	.	.	.	.	ਸਰ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
੪.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਤ	ਮਗੁ
	ਰਸ,	ਰਮ	ਪਮ	ਗੁਤ.	ਮਪ	ਨੁਧੁ	ਪਮ,	ਪਧੁ	ਸਂਨ	ਧੁਪ,	ਰਂਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ
੫.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਗੁ,ਸ
	ਰਗੁ	ਸਰ,	ਮਪ	ਧੁ,ਪ	ਪਧੁ	ਮਪ,	ਨੁਸਂ	ਰਂ,ਨੁ	ਸਂਰਂ	ਨੁਸਂ,	ਰਂਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ
੬.	.	.	.	.	ਰਰ	ਸਨੁ	ਧੁਪ,	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ,	ਸਂਸਂ	ਨੁਧੁ	ਪਮ,	ਗੁਂਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਧੁ,
	ਸਗੁ	ਰਸ,	ਰਮ	ਗੁਰ	ਮਧੁ	ਪਮ	ਧੁਸਂ	ਨੁਧੁ	ਸਂਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਰਂਮਂ	ਗੁਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
੭.	ਸਰ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁ,	ਰਮ	ਪਨੁ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁ,	ਰਂਮ	ਪਧੁ	ਸਂਨ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁ,
	ਰਮ	ਪਧੁ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁ,	ਰਮ.	ਪਧੁ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ

੮.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਰਰ	ਸਨੁ
	ਧੁਪ,	ਪਪ	ਮਗੁ	ਰਸ,	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਸੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਰੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧੁ
	ਮੰਮੰ	ਗੁੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਰੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਸੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ				ਨੁ		ਨੁ									
	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਧੁ								
੧.	ਜਨ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਕੈ	ऽ	ਮ	ਨ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ
੨.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	ਰਮ	ਪਧੁ	ਸੰ
੩.	ਰੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਸੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਮਮ	ਗੁਰ	ਸਰ	ਮਪ
੪.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਰੰ	ਗੁੰਰੰ	ਨੁਸੰ	ਰੰਸੰ
	ਪਧੁ	ਨੁਧੁ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਰਮ	ਪਮ	ਸਰ	ਗੁਰ	ਸਰ	ਮਮ	ਰਮ	ਪਪ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	ਪਧੁ	ਨੁਸੰ
੫.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰ,ਗੁੰ	ਗੁੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ;ਰੰ
	ਰੰਸੰ	ਨੁਧੁ,	ਧੁਧੁ	ਪ,ਧੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗੁਗੁ	ਰ,ਗੁ	ਗੁਰ	ਸਸ;	ਸਰ	ਮਪ	ਧੁ,	ਰਮ	ਪਧੁ	ਸੰ,
੬.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਰੰ.	ਗੁੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਨੁਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ
	ਪਧੁ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	ਸਰ	ਗੁਰ	ਰਮ	ਪਮ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਪਧੁ	ਸੰ,
੭.	ਧੁਧੁ	ਪ,ਧੁ	ਧੁਪ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਤ	ਸ,	ਸੰਸੰ	ਨੁ;ਸੰ	ਸੰਨੁ	ਸੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਤ	ਸ,	ਗੁੰਗੁੰ
	ਰੰ,ਗੁੰ	ਗੁੰਰੰ	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ,	ਰਮ	ਪਧੁ	ਸੰ	ਰਮ	ਪਧੁ	ਸੰ	ਰਮ	ਪਧੁ,
੮.	ਗੁੰਰੰ	ਗੁੰਰੰ	ਸੰਨੁ,	ਰੰਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧੁ,	ਸੰਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ,	ਨੁਧੁ	ਨੁਧੁ	ਪਮ,	ਧੁਪ	ਧੁਪ	ਮਗੁ,	ਪਮ
	ਪਮ	ਗੁਤ,	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰਸ,	ਗੁਰ	ਗੁਰ	ਸਨੁ,	ਸਰ	ਰਮ	ਮਪ	ਪਧੁ	ਧੁਸੰ	ਸੰਰੰ	ਰੰਗੁੰ	ਰੰਮੰ,

੧. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ; ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਮਾਈ ਮੋਰੋ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਰਾਮੁ ਬਤਾਵਹੁ ਰੀ ਮਾਈ ॥
ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ
ਜੈਸੇ ਕਰਹਲੁ ਬੇਲਿ ਰੀਝਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਮਰਾ ਮਨੁ ਬੈਰਾਗ ਬਿਰਕਤੁ ਭਇਓ ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਮੀਤ ਕੈ ਤਾਈ ॥
ਜੈਸੇ ਅਲਿ ਕਮਲਾ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕੈ ਤੈਸੇ ਮੋਹਿ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਰਹਨੁ ਨ ਜਾਈ॥੧॥
ਰਾਖੁ ਸਰਣਿ ਜਗਦੀਸੁਰ ਪਿਆਰੇ ਮੋਹਿ ਸਰਧਾ ਪੂਰਿ ਹਰਿ ਗੁਸਾਈ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੈ ਮਨਿ ਅਨਦੁ ਹੋਤ ਹੈ ਹਰਿ ਦਰਸਨੁ ਨਿਮਖ ਦਿਖਾਈ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾਵਰੀ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੩੬੬)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
					ਨ̱										
				ਪ	ਧ̱	-ਪ	ਮਪ	ਸਂਨ̱	ਸਂਨ̱	ਧ̱ਪ	ਧ̱ਪ	ਮਗ̱	ਰਸ	ਰਮ	-ਮ
				ਮਾ	ਈ	ਸਮੋ	ਸਰੋ	ਪ੍ਰੀਸ	ਸਸ	ਤਸ	ਮਸ	ਸਸ	ਸਰਾ	ਸਮ	ਸਬ
					ਮ										
ਪ	ਪ	—	ਪਮ	ਗ̱ਤ	ਰਗ̱	-ਰ	ਸ	—	-ਰਂ	-ਰਂ	-ਰਂ	ਰਂਗ̱ਂ	ਰਂਗ̱ਂ	-ਰਂ	ਸਂਰਂ
ਤਾ	ਵਹੁ	ਸ	ਰੀਸ;	ਮਾਸ	ਈਸ	ਸਮੋ	ਰੋ	ਸ	ਸਪ੍ਰੀ	ਸਤ	ਸਮ	ਰਾਸ	ਸਸ	ਸਮ	ਸਬ
					ਨ̱										
ਨ̱ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂਨ̱	ਧ̱ਪ	ਪਧ̱	-ਪ	ਮਪ	ਸਂਨ̱	ਸਂਨ̱	ਧ̱ਪ	ਧਪ̱	ਮਗ̱	ਰਸ	ਰਮ	-ਮ
ਤਾਸ	ਵਹੁ	ਸ	ਰੀਸ	ਮਾਸ	ਈ	ਸਮੋ	ਸਰੋ	ਪ੍ਰੀਸ	ਸਸ	ਤਸ	ਮਸ	ਸਸ	ਸਰਾ	ਸਮ	ਸਬ
					ਮ										
ਪ	ਪ	—	ਪਮ	ਗ̱ਰ	ਰਗ̱	-ਰ	ਸ	—	—						
ਤਾ	ਵਹੂ	ਸ	ਰੀਸ	ਮਾਸ	ਈਸ	ਸਮੋ	ਰੋ	ਸ	ਸ						

ਅੰਤਰਾ

													ਨ̱		
										ਪ	ਮਮ	ਮਪ	ਧ̱ਧ̱	-ਨ̱	ਧ̱
										ਹਉ	ਹਰਿ	ਬਿਨ	ਖਿਨ	ਸਪ	ਸ
					ਮਂ		ਸਂ						ਨ̱		
ਸਂ	—	—	ਸਂਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਰਂ,ਗ̱ਂ	-ਰਂ	ਨ̱ਸਂ	ਰਂਸਂ	—	ਸਂ	ਮਮ	ਮਪ	ਧ̱ਧ̱	-ਨ̱	ਧ̱
[illegible]	ਸ	ਸ	ਰਹਿ	ਨਸ	ਕਉਸ	ਸਸ	ਸਸ	ਸਸ	ਸ	ਹਉ	ਹਰਿ	ਖਿਖ	ਖਿਨ	ਸਪ	ਸ

					ਮਂ		ਸਂ						ਮ ਰ		
ਸਂ	—	—	ਸਂਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਰਂ,ਗੁਂ	-ਰਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਧੁ	ਪਪ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ ਸ	ਰਮ	-ਮ
ਲ	ऽ	ऽ	ਰਹਿ	ਨਸ	ਕਉਿऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਜੈਸੇ	ਕਰ	ਹਲ	ਬੇऽ	ऽਲ	ऽਰੀ
					ਮ										
ਪ	ਪ	—	ਪਮ	ਗੁਰ	ਰਗੁ	-ਰ	ਸ	—	-ਰਂ	-ਰਂ	-ਰਂ	ਰਂਗੁਂ	ਰਂਗੁਂ	-ਰਂ	ਸਂਰਂ
ਝਾ	ਈ	ऽ,	ਰੀऽ	ਮਾऽ	ਈऽ	ऽਮੋ	ਰੌ	ऽ	ऽਪ੍ਰੀ	ऽਤ	ऽਮ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽਮ	ऽਥ
					ਨੁ										
ਨੁਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਪਧੁ	-ਪ	ਮਪ								
ਤਾऽ	ਵਹੁ	ऽ	ਰੀऽ	ਮਾऽ	ਈऽ	ऽਮੋ	ऽਰੋ	ਪ੍ਰੀ...							

੨. ਨੋਟ—ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰੀਤ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
												ਰ	ਮ	ਪ	ਸਂ
												ਮਾ	ਈ	ਮੋ	ਰੇ
ਨੁ								ਮ							
ਧੁ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	ਸ
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਮ	ਰਾ	ऽ	ਮऽ	ਥऽ	ਤਾ	ऽ	ਵਹੁ	ਰੀ;	ਮਾ	ऽ	ਈ	ਹਉ
ਨੁ															
ਧੁ̣	ਧੁ̣	ਪ̣	ਧੁ̣	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ
ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਖਿ	ਨ	ਪ	ਲ	ਰ	ਹਿ	ਨ	ਸ	ਕਉ	ऽ	ਜੈ	ਸੇ
								ਨੁ				ਮ			
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪਮ	ਗੁਰਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਸਂ
ਕ	ਰ	ਹ	ਲ	ਬੇਂऽ	ऽ	ਲ	ਰੀ	ਝਾ	ऽ	ਈऽ	ऽऽऽ,	ਮਾ	ਈ	ਮੋ	ਰੇ

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਨੁ		ਨੁ									
ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਹ	ਮ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨ	ਬੈ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਗ	ਬਿਰ	'ਕ	ਤ	ਭ	ਇਓ
ਨੁ		ਨੁ										ਨੁ			
ਧੁ	—	ਧੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਹ	ऽ	ਰ	ऽ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਮੀऽ	ऽ	ਤ	ਕੇ	ਤਾ	ऽ	ਈ	ऽ

				ਨੁ								ਮ			
ਸਂ	ਝਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਜੈ	ਸੈ	ਅ	ਲਿ	ਕਮ	ਲਾ	ਬਿ	ਨ	ਰਹਿ	ऽ	ਨ	ਸਾऽ	ਕੈ	ਤੈ	ਸੇ	ਮੋਹਿ
				ਸਂ						ਨੁ		ਮ			
ਸ	ਸ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ	ਰ	ਪ	ਪ	ਸਂ
ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਰਹਿ	ऽ	ਨ	ਨ	ਜ਼ਾऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ,	ਮਾ	ਈ	ਸੋ	ਰੇ

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਇਸੇ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੩. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਜੋ ਮਾਗਉ ਸੋ ਪਾਵਉ ਰੇ ॥
ਨਾਮਿ ਰੰਗਿ ਇਹੁ ਮਨੁ ਤ੍ਰਿਪਤਾਨਾ ਬਹੁਰਿ ਨ ਕਤਹੂੰ ਧਾਵਉ ਰੇ ॥੧॥
ਹਮਰਾ ਠਾਕੁਰੁ ਸਭ ਤੇ ਊਚਾ ਰੈਣਿ ਦਿਨਸੁ ਤਿਸੁ ਗਾਵਉ ਰੇ ॥
ਖਿਨ ਮਹਿ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪਨਹਾਰਾ ਤਿਸ ਤੇ ਤੁਝਹਿ ਡਰਾਵਉ ਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਬ ਦੇਖਉ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪੁਨਾ ਸੁਆਮੀ ਤਉ ਅਵਰਹਿ ਚੀਤਿ ਨ ਪਾਵਉ ਰੇ ॥
ਨਾਨਕੁ ਦਾਸੁ ਪ੍ਰਭਿ ਆਪਿ ਪਹਿਰਾਇਆ ਭ੍ਰਮੁ ਭਉ ਮੇਟਿ ਲਿਖਾਵਉ ਰੇ ॥੨॥
(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੦੪)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
				ਨੁ				ਮ							
—	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—
ऽ	ਹ	ਮ	ਰਾ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਸ	ਭ	ਤੇ	ऽ	ਊ	ऽ	ਚਾ	ऽ
														ਨੁ	
—	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਰੈ	ਣ	ਦਿ	ਨ	ਸ	ਤਿ	ਸ	ਗਾऽ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ਰੇऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ			ਨੂ		ਨੁ									
	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
	ਖਿ	ਨ	ਮਹਿ	ਥਾ	ऽ	ਪ	ਉ	ਥਾ	ऽ	ਪ	ਨ	ਹਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ
									ਸਂ			ਨੁ			
—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨੁ	ਨੁਰਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ऽ	ਤਿ	ਸ	ਤੇ	ਤੁ	ਝਹਿ	ऽ	ਡ	ਰਾ	ऽ	ਵਉ	ऽऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਵਿਦਿਆ ਵੀਚਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ॥
ਜਾਂ ਪੰਚ ਰਾਸੀ ਤਾਂ ਤੀਰਥ ਵਾਸੀ ॥੧॥
ਘੁੰਘਰੂ ਵਾਜੈ ਜੇ ਮਨੁ ਲਾਗੈ ॥
ਤਉ ਜਮੁ ਕਹਾ ਕਰੇ ਮੋ ਸਉ ਆਗੈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਆਸ ਨਿਰਾਸੀ ਤਉ ਸੰਨਿਆਸੀ ॥
ਜਾਂ ਜਤੁ ਜੋਗੀ ਤਾਂ ਕਾਇਆ ਭੋਗੀ ॥੨॥
ਦਇਆ ਦਿਗੰਬਰੁ ਦੇਹ ਬੀਚਾਰੀ ॥
ਆਪਿ ਮਰੈ ਅਵਰਾ ਨਹ ਮਾਰੀ ॥੩॥
ਏਕੁ ਤੂ ਹੋਰਿ ਵੇਸ ਬਹੁਤੇਰੇ ॥
ਨਾਨਕੁ ਜਾਣੈ ਚੋਜ ਨ ਤੇਰੇ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੩੫੬)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
	ਪ			ਨ̲								ਮ			
*	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਧ̲	—	ਪ	—	ਧ̲	ਮ	ਪਧ̲	ਮਪ	ਗ̲	—	ਰ	ਸ
*	ਘੁੰ	ਘ	ਰੂ	ਵਾ	ऽ	ਜੈ	ऽ	ਜੇ	ऽ	ਮऽ	ਨऽ	ਲਾ	ऽ	ਗੈ	ऽ
ਸ														ਨ̲	.
ਰ	—	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ̲ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧ̲	ਪ
ਤਉ	ऽ	ਜ	ਮ	ਕ	ਹਾ	ऽ	ਕ	ਰੈ	ऽ	ਮੋ	ਸਿਉ	ਆऽ	ऽऽ	ਗੈਂ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ		ਨ̲	ਨ̲									ਨ̲			
ਮ	ਪ	ਧ̲	ਧ̲	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗ̲ਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ̲	—	ਪ	—
ਵਿ	ऽ	ਦਿਆ	ਵੀ	ਚਾ	ऽ	ਰੀ	ਤਾਂ	ਪ	ਰ	ਉ	ਪ	ਕਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ
								ਮ							
ਮ	—	ਪ	ਧ̲	ਸਂ	—	ਪਧ̲	ਮਪ	ਗ̲	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—
ਜਾਂ	ऽ	ਪੰ	ਚ	ਰਾ	ऽ	ਸੀऽ	ਤਾਂऽ	ਤੀ	ऽ	ਰ	ਥ	ਵਾ	ऽ	ਸ਼ੀ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੫. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤੂ ਠਾਕੁਰੋ ਬੈਰਾਗਰੋ ਮੈ ਜੇਹੀ ਘਣ ਚੇਰੀ ਰਾਮ ॥
ਤੂ ਸਾਗਰੋ ਰਤਨਾਗਰੋ ਹਉ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ਤੇਰੀ ਰਾਮ ॥
ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ਤੂ ਵਡਦਾਣਾ, ਕਰਿ ਮਿਹਰੰਮਤ ਸਾਂਈ ॥
ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ ਸਾ ਮਤਿ ਦੀਜੈ ਆਠ ਪਹਰ ਤੁਧੁ ਧਿਆਈ ॥
ਗਰਬੁ ਨ ਕੀਜੈ ਰੇਣ ਹੋਵੀਜੈ ਤਾ ਗਤਿ ਜੀਅਰੇ ਤੇਰੀ ॥
ਸਭ ਊਪਰਿ ਨਾਨਕ ਕਾ ਠਾਕੁਰੁ ਮੈ ਜੇਹੀ ਘਣ ਚੇਰੀ ਰਾਮ ॥੧॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੭੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਪ															
ਸਂ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਧ̱	ਪ	ਪਧ̱	ਨ̱	—	ਧ̱	ਪਧ̱	ਪਮ	ਗ̱ਰ	ਸ
ਤੂ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰੋ	ऽ	ਬੈ	ऽ	ਰਾऽ	ऽ	ऽ	ਗ	ਰੋऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ
—	ਰ	ਮ	ਮ	ਪਧ̱	ਮ	ਪ	ਧ̱	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਧ̱	ਪ
ऽ	ਮੈ	ऽ	ਜੇ	ਹੀऽ	ऽ	ਘ	ਣ	ਚੇ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽਮ

ਅੰਤਰਾ

				ਨ̱											
ਪ	ਮ	—	ਪ	ਧ̱	—	ਪ	ਧ̱	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ਤੂ	ਸਾਂ	ऽ	ਗ	ਰੋ	ऽ	ਰ	ਤ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਗ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਮਂ				ਨ̱			
ਸਂ	ਪ	ਪ	ਧ̱	ਸਂ	—	ਰਂ	—	ਗ̱ਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਧ̱	—	ਪ	ਪ
ਹਉ	ਸਾ	ਰ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਣਾ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽਮ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੬. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਕੀ ਮਨਿ ਭੂਖ ਲਗਾਈ ॥
ਨਾਮਿ ਸੁਨਿਐ ਮਨੁ ਤ੍ਰਿਪਤੈ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ॥੧॥
ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਮੇਰੇ ਗੁਰਸਿਖ ਮੀਤਾ ॥
ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਨਾਮੇ ਸੁਖੁ ਪਾਵਹੁ ਨਾਮੁ ਰਖਹੁ ਗੁਰਮਤਿ ਮਨਿ ਚੀਤਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਨਾਮੋ ਨਾਮੁ ਸੁਣੀ ਮਨੁ ਸਰਸਾ ॥
ਨਾਮੁ ਲਾਹਾ ਲੈ ਗੁਰਮਤਿ ਬਿਗਸਾ ॥੨॥
ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਕੁਸਟੀ ਮੋਹ ਅੰਧਾ ॥
ਸਭ ਨਿਹਫਲ ਕਰਮ ਕੀਏ ਦੁਖੁ ਧੰਧਾ ॥੩॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਜਪੈ ਵਡਭਾਗੀ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮਿ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੩੬੭)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
ਪ				ਮ								ਨੁ			
ਧੁ	ਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਨਾ	ऽ	ਮऽ	ਜऽ	ਪਹੁ	ऽ	ਮੇ	ਰੇ	ਗੁ	ਰ	ਸਿ	ਖ	ਮੀ	ऽ	ਤਾ	ऽ
				ਨੁ				ਮ							
ਧੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਜ	ਪਹੁ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਸੁ	ਖ	ਪਾ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ
ਰ						ਸਂ									
ਮ	—	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਧੁ	—	ਪ	—
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਰ	ਖਹੁ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤ	ਮ	ਨ	ਚੀऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਨੁ		ਨੁ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮ	ਕੀ	ਮਨ	ਭੂ	ऽ	ਖ	ਲ	ਗਾ	ऽ	ਈ	ऽ
ਨੁ		ਨੁ										ਨੁ			
ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਨਾ	ਮ	ਸੁ	ਨਿ	ਐ	ऽ	ਮ	ਨ	ਤ੍ਰਿਪ	ਤੈ	ਮੇ	ਰੇ	ਭਾ	ऽ	ਈ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

ਨੋਟ :—ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ (ਟਿਯੂਨਾਂ) ਦੀ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਗ ਦੀ ਥਿਉਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ।

੭. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਠਾਕੁਰ ਹੋਇ ਆਪਿ ਦਇਆਲ ॥
ਭਈ ਕਲਿਆਣ ਆਨੰਦ ਰੂਪ ਹੋਈ ਹੈ ਉਬਰੇ ਬਾਲ ਗੁਪਾਲ ॥ਰਹਾਉ॥
ਦੁਇ ਕਰ ਜੋੜਿ ਕਰੀ ਬੇਨੰਤੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਮਨਿ ਧਿਆਇਆ ॥
ਹਾਥੁ ਦੇਇ ਰਾਖੇ ਪਰਮੇਸੁਰਿ ਸਗਲਾ ਦੁਰਤੁ ਮਿਟਾਇਆ ॥੧॥
ਵਰ ਨਾਰੀ ਮਿਲਿ ਮੰਗਲੁ ਗਾਇਆ ਠਾਕੁਰ ਕਾ ਜੈਕਾਰੁ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਨ ਕਉ ਬਲਿ ਜਾਈਐ ਜੋ ਸਭਨਾ ਕਰੇ ਉਧਾਰੁ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੫੩੨ ਤੇ ੪੯੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਪ	ਨ			
											ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ
											ਠਾ	S	ਕੁ	S	ਰ
ਨ		ਪ		ਮ								ਮ			
ਧ	—	ਮ	ਪ	ਗ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—	ਗ	ਗ	ਰ	ਰ
ਹੋ	S	ਇ	S	ਆ	S	ਪ	ਦ	ਇਆ	S	ਲ,	S	ਭ	ਈ	ਕ	ਲਿ
				ਨ								ਰ			
ਸ	—	ਸ	ਸ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸ	ਸ	ਸ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ
ਆ	S	ਣ	ਅ	ਨੰ	ਦ	ਰੂ	ਪ	ਹੋ	ਈ	ਐ	S	ਉ	ਬ	ਰੇ	S
								ਨ							
ਸਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਧ	—	ਪ					
ਬਾ	S	ਲ	ਗੁ	ਪਾ	S	S	S	S	S	ਲ					

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਨ		ਨ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਧ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਦੋ	ਇ	ਕ	ਰ	ਜੋ	S	ੜ	S	ਕ	ਰੀ	S	ਬੇ	ਨੰ	S	ਤੀ	S
ਸਂਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨਧ	—	—	—	ਪ	—	—	—
ਪਾS	S	ਰ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਮ	ਨ	ਧਿਆ	S	S	S	ਇਆ	S	S	S

ਧ								ਮੁ							
ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਪਧੁ	ਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	ਸ
ਹਾ	ऽ	ਥ	ऽ	ਦੇऽ	ਇ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਖੇ	ऽ	ਪ	ਰ	ਮੇ	ऽ	ਸ	ਰ
								ਨੁ							
ਸ	ਸ	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ					
ਸ	ਕ	ਲਾ	ऽ	ਦੂ	ਰ	ਭ	ਮਿ	ਟਾ	ऽ	ਇਆ					

—ਅਖੀਰ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੮. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਗਮੁ ਅਨੰਤੁ ਅਨਾਦਿ ਆਦਿ ਜਿਸੁ ਕੋਇ ਨ ਜਾਣੈ ॥
ਸਿਵ ਬਿਰੰਚਿ ਧਰਿ ਧ੍ਯ੍ਯਾਨੁ ਨਿਤਹਿ ਜਿਸੁ ਬੇਦੁ ਬਖਾਣੈ ॥
ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਵਰੁ ਨਹੀ ਦੂਸਰ ਕੋਈ ॥
ਭੰਜਨ ਗੜ੍ਹਣ ਸਮਥੁ ਤਰਣ ਤਾਰਣ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਈ ॥
ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਿਨਿ ਜਗੁ ਕੀਓ ਜਨੁ ਮਥੁਰਾ ਰਸਨਾ ਰਸੈ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਚਿਤਹ ਬਸੈ ॥੧॥

(ਸਵਈਏ ਮ: ੪ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੪੦੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
								ਮ							
*	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਪਧੁ	ਸਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਗੁਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਪ
*	ਅਗ	ਮ	ਅ	ਨੰऽ	ऽ	ਤऽ	ਅऽ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ਦ	ਆ	ऽ	ਦ
								ਮ			ਮ				
*	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਪਧੁ	ਸਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ
*	ਅਗ	ਮ	ਅ	ਨੰऽ	ऽ	ਤऽ	ਅऽ	ਨਾ	ऽ	ਦਿ	ਆ	ऽ	ਦ	ਜਿ	ਸ
ਮ											ਰ				
ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਮ
ਕੋ	ऽ	ਇ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਣੇ	ऽ	ਸਿ	ਵ	ਬਿ	ਰੰ	ऽ	ਚ	ਧ	ਰ
														ਨੁ	
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ਧਾ	ऽ	ਨ	ਨਿ	ਤਹਿ	ऽ	ਜਿ	ਸ	ਬੇ	ऽ	ਦ	ਬ	ਖਾऽ	ऽऽ	ਣੇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਨੁ											
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ
ਨਿ	ਰੰ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਨਿ	ਰ	ਵੈ	ऽ	ਰ	ਅ	ਵ	ਰ	ਨ	ਹੀ
						ਨੁ									
ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ
ਦੂऽ	ऽ	ਸ	ਰ	ਕੋ	ऽऽ	ਈ	ऽ	ਭੰ	ਜ	ਨ	ਗ	ੜ੍ਹ	ਣ	ਸ	ऽ
ਨੁ														ਨੁ	
ਧੁ	—	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ਮ	ऽ	ਥ	ਤ	ਰ	ਣ	ਤਾ	ऽ	ਰऽ	ਣ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਸੋऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। ਇਸ ਰੀਤ (ਟਿਯੂਨ) ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਨੂੰ ਇਕੋ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਗਾਉਣਾ ਹੈ।

੯. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ਪਗ ਕੀ ਧੂਰਿ ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮਨ ਮੋਹਨ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮੇਰੀ ਲੋਚਾ ਪੂਰਿ ॥ਰਹਾਉ॥
ਦਹਦਿਸ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਜਸੁ ਤੁਮਰਾ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਦਾ ਹਜੂਰਿ ॥
ਜੋ ਤੁਮਰਾ ਜਸੁ ਗਾਵਹਿ ਕਰਤੇ ਸੇ ਜਨ ਕਬਹੂ ਨ ਮਰਤੇ ਝੂਰਿ ॥੧॥
ਧੰਧ ਬੰਧ ਬਿਨਸੇ ਮਾਇਆ ਕੇ ਸਾਧੂ ਸੰਗਤਿ ਮਿਟੇ ਬਿਸੂਰ ॥
ਸੁਖ ਸੰਪਤਿ ਭੋਗ ਇਸੁ ਜੀਅ ਕੇ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਜਾਨੇ ਕੂਰ ॥੨॥
(ਰਾਗੁ ਟੋਡੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੧੬)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
								ਮ							
ਪ	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਪਧੁ	ਸਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ
ਪ੍ਰਭ	ਤੇऽ	ऽ	ਰੇ	ਪऽ	ਗ	ਕੀऽ	ऽऽ	ਧੂ	ऽ	ਰऽ	ਧੁ	ऽ	ਰ	ਪ੍ਰ	ਭ
								ਮ							
—	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਪਧੁ	ਸਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਗੁਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਪ
ऽ	ਤੇऽ	ऽ	ਰੇ	ਪऽ	ਗ	ਕੀऽ	ऽऽ	ਧੂ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ਰ	ਧੁ	ऽ	ਰ
								ਮ							
	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਰਂਸਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	ਸ
	ਦੀ	ਨ	ਦ	ਇਆ	ऽऽ	ਲऽ	ਪ੍ਰੀऽ	ਤ	ਮ	ਮ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਹ	ਨ

														ਨੁ	
—	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਕ	ਰ	ਕਿਰ	ਪਾ	ऽ	ਮੇ	ਰੀ	ਲੋऽ	ऽ	ਚਾ	ऽ	ਪੂऽ	ऽऽ	ਰ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ			ਨੁ		ਨੁ									
—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ऽ	ਦਹ	ਦਿ	ਸ	ਰ	ऽ	ਵਿ	ਰਹਿ	ਆ	ऽ	ਜ	ਸ	ਤੁ	ਮ	ਰਾ	ऽ
	ਨੁ							ਸਂ						ਨੁ	
—	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਅੰ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਹ	ਜੂऽ	ऽऽ	ਰ	ऽ
								ਮ							
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਰਂਸਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	—
ऽ	ਜੋ	ਤੁ	ਮ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਜऽ	ਸऽ	ਗਾ	ऽ	ਵਹਿ	ऽ	ਕ	ਰ	ਤੇ	ऽ
														ਨੁ	
—	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਸੇ	ਜ	ਨ	ਕ	ਬ	ਹੂ	ਨ	ਮਾ	ਰ	ਤੇ	ऽ	ਝੂऽ	ऽऽ	ਰ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਸੁਪਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਿਤ੍ਰ ਬਾਨਕ ਬਨੇ ਬਚਿਤ੍ਰ,
ਪਾਵਨ ਪਵਿਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰ ਆਜ ਮੋਰੇ ਆਏ ਹੈਂ ॥
ਪਰਮ ਦਯਾਲ ਲਾਲ ਲੋਚਨ ਬਿਸਾਲ,
ਮੁਖ ਬਚਨ ਰਸਾਲ ਮਧੁ ਮਧੁਰ ਪੀਆਏ ਹੈਂ ॥
ਸੋਭਤ ਸਿਹਜਾਸਨ ਬਿਲਾਸਨ ਦੈ ਅੰਕਮਾਲ,
ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਬਿਸਮ ਹ੍ਵੈ ਸਹਜ ਸਮਾਏ ਹੈਂ ॥
ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਸਬਦ ਸੁਨਿ ਅਖੀਆਂ ਉਘਰ ਗਈ,
ਭਈ ਜਲ ਮੀਨ ਗਤਿ ਬਿਰਹ ਜਗਾਏ ਹੈਂ ॥੨੦੫॥ (ਕਬਿੱਤ, ਭਾ: ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
				ਨੁ											
			ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ
			ਆ	ਜ	ਮੋ	ऽ	ਰੇ	ਆ	ऽ	ऽ	ਏ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੁ				ਨੁ											
ਧੁ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਆ	ਜ	ਮੋ	ऽ	ਰੇ	ਆ	ऽ	ऽ	ਏ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ	ऽ

						ਨੁ		ਮ				ਸ			
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਙ	ਸ	ਸ
ऽ	ਸੁਪ	ਨ	ਚ	ਰਿऽ	ਤ੍ਰऽ	ਚਿ	ਤ੍ਰ	ਬਾ	ਨ	ਕ	ਬ	ਨੇ	ਬ	ਚਿ	ਤ੍ਰ
						ਨੁ									
ਰ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ
ਪਾ	ਵ	ਨ	ਪ	ਵਿ	ਤ੍ਰ	ਮਿ	ਤ੍ਰ	ਆ	ਜ	ਮੋ	ਰੇ	ਆ	ਏ	ਹੈਂ	ऽ
ਨੁ															
ਧੁ	—	ਪ													
ऽ	ऽ	ऽ													

ਅੰਤਰਾ

				ਨੁ		ਨੁ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਪ	ਰ	ਮ	ਦ	ਯਾ	ਲ	ਲਾ	ਲ	ਲੋ	ਚ	ਨ	ਬਿ	ਸਾ	ਲ,	ਮੁ	ਖ
ਨੁ															
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ
ਬ	ਚ	ਨ	ਰ	ਸਾ	ऽਲ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਧੁ	ਰ	ਪੀ	ਆ	ਏ	ਹੈਂ	ऽ
ਨੁ				ਨੁ											
ਧੁ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸਂ	—						
ऽ	ऽ	ऽ,	ਆ	ਜ	ਮੋ	ऽ	ਰੇ	ਆਏ		—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।					

੧੧. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਮੇਰੋ ਬਾਪੁ ਮਾਧਉ ਤੂ ਧਨੁ ਕੇਸੌ, ਸਾਂਵਲੀਓ ਬੀਠੁਲਾਇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕਰ ਧਰੇ ਚਕ੍ਰ ਬੈਕੁੰਠ ਤੇ ਆਏ ਗਜ ਹਸਤੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਉਧਾਰੀਅਲੇ ॥
ਦੁਹਸਾਸਨ ਕੀ ਸਭਾ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਅੰਬਰ ਲੇਤ ਉਬਾਰੀਅਲੇ ॥੧॥
ਗੋਤਮ ਨਾਰਿ ਅਹਲਿਆ ਤਾਰੀ ਪਾਵਨ ਕੇਤਕ ਤਾਰੀਅਲੇ ॥
ਐਸੇ ਅਧਮੁ ਅਜਾਤਿ ਨਾਮਦੇਉ ਤਉ ਸਰਨਾਗਤਿ ਆਈਅਲੇ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਲੀਗਉੜਾ, ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੯੮੮)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
										ਮ		ਸ			
						ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਮ	—	ਪ
						ਸਾਂ	ऽ	ਵ	ਲੀ	ਓ	ऽ	ऽ	ਬੀ	ऽ	ਠ
ਨੁ						ਮ									
ਧੁ	—	—	—	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	—	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ
ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ;	ਮੋ	ਰੋ	ਬਾ	ऽ	ਪ	ਮਾ	ਧਉ	ਤੂ	ਧ	ਨ
ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ										
ਕੇ	ऽ	ਸੋਂ	ऽ	ऽ	ऽ										

ਅੰਤਰਾ

						ਪ					ਨੁ				
						ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਨੁ	—	ਧੁ
						ਕ	ਰ	ਧ	ਰੇ	ऽ	ਚ	ऽ	ਕੂ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	—	—	—	ਸਂ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬੈ	ਕੁੰ	ऽ	ਠ	ਡੇ	ऽ	ਆऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ
ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗ	ਜ	ऽ	ਹਸ	ਤੀ	ਕੇ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਨ	ਉ
				ਨੁ											
ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ						
ਧਾ	ऽ	ਰੀ	ਅ	ਲੇ	ऽ,	ਸਾਂ	ऽ	ਵ	ਲੀਓ...						

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੨. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਸਨਕ ਸਨੰਦ ਅੰਤੁ ਨਹੀ ਪਾਇਆ ॥
ਬੇਦ ਪੜੇ ਪੜਿ ਬ੍ਰਹਮੇ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ॥੧॥
ਹਰਿ ਕਾ ਬਿਲੋਵਨਾ ਬਿਲੋਵਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ॥
ਸਹਜਿ ਬਿਲੋਵਹੁ ਜੈਸੇ ਤਤੁ ਨ ਜਾਈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤਨੁ ਕਰਿ ਮਟੁਕੀ ਮਨ ਮਾਹਿ ਬਿਲੋਈ ॥
ਇਸੁ ਮਟੁਕੀ ਮਹਿ ਸਬਦੁ ਸੰਜੋਈ ॥੧॥
ਹਰਿ ਕਾ ਬਿਲੋਵਨਾ ਮਨ ਕਾ ਬੀਚਾਰਾ ॥
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪਾਵੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰਾ ॥੩॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਜੇ ਮੀਰਾ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਗਿ ਉਤਰੇ ਤੀਰਾ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੪੭੮)

ਅਥਸਾਈ

×		0		2		3		0	
ਮ ਹ	ਮ ਰਿ	ਪ ਕਾ	ਸਂ ਬਿ	ਨੁ ਧੁ ਲੱ	ਧੁ ਵ	ਨਾ	— S	— S	ਧੁ ਬਿ
ਮ ਗੁ ਲੱ	ਗੁ ਵਹੁ	ਰ ਮੇ	ਸ ਰੇ	ਰ ਭਾ	— S	ਸ ਈ	— S	— S	— S
ਮ ਰ ਸ	ਰ ਹ	ਮ ਜ	ਮ ਬਿ	ਪ ਲੱ	ਨੁ ਧੁ S	ਧੁ ਵਹੁ	ਪ ਜੈ	— S	ਧੁ ਸੇ
ਰਂ ਤ	ਗੁਂ S	ਰਂ ਤ	ਸਂ ਨ	ਨੁਸਂ. ਜਾS	ਰਂਸਂ SS	ਨੁ ਧੁ ਈ	— S	ਪ S	— S

ਅੰਤਰਾ

ਪ ਮ ਸ	ਪ ਨ	ਨੁ ਧੁ ਕ	ਧੁ ਸ	ਸਂ ਨੰ	— S	ਸਂ ਦ	— S	— S	— S
ਰਂ ਅੰ	ਗੁਂ ਤ	ਰਂ ਨ	ਸਂ ਹੀ	ਨੁ ਧੁ ਪਾ	— S	ਪ ਇਆ	— S	— S	— S
ਮ ਰ ਬੇ	— S	ਮ ਦ	ਮ ਪ	ਪ ੜ੍ਹੇ	ਨੁ ਧੁ S	ਧੁ ਪੜ੍ਹ	ਪ ਬ੍ਰਹ	ਪ ਮੇ	— S
ਰਂ ਜ	ਗੁਂ ਨ	ਰਂ ਮ	ਸਂ ਗ	ਨੁਸਂ ਵਾS	ਰਂਸਂ SS	ਨੁ ਧੁ ਇਆ	— S	ਪ S	— S

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੩. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਗੁਣਾ ਕਾ ਹੋਵੈ ਵਾਸੁਲਾ ਕਢਿ ਵਾਸੁ ਲਈਜੈ ॥
ਜੇ ਗੁਣ ਹੋਵਨਿ ਸਾਜਨਾ ਮਿਲਿ ਸਾਝ ਕਰੀਜੈ ॥
ਸਾਝ ਕਰੀਜੈ ਗੁਣਹ ਕੇਰੀ ਛੋਡਿ ਅਵਗਣ ਚਲੀਐ ॥
ਪਹਿਰੇ ਪਟੰਬਰ ਕਰਿ ਅਡੰਬਰ ਆਪਣਾ ਪਿੜੁ ਮਲੀਐ ॥
ਜਿਥੈ ਜਾਇ ਬਹੀਐ ਭਲਾ ਕਹੀਐ ਝੋਲਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਜੈ ॥
ਗੁਣਾ ਕਾ ਹੋਵੈ ਵਾਸਲਾ ਕਢਿ ਵਾਸੁ ਲਈਜੈ ॥ ੩ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੬੬)

ਅਸਥਾਈ

×			0			×			0		
										ਮ ਰ ਜਿ	ਮ ਥੈ
ਪ ਜਾ	— ऽ	ਪ ਇ	ਪ ਬਹੀ	ਧੁਪ ਐऽ	ਧੁਪ ऽऽ	ਮ ਭ	ਮਧੁ ਲਾऽ	ਪਮ ऽऽ	ਗੁਰ ਕਹੀ	ਗੁਰ ਐऽ	ਸ ऽ
ਮ ਰ ਝੋ	ਮ ऽ	ਮ ਲ	ਪ ਅੰ	ਪ ਮ੍ਰਿ	ਸਂ ਤ	ਨੁ ਧੁ ਪੀ	— ऽ	— ऽ	ਪ ਜੈ,	— ऽ	— ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ ਮ ਗੁ	ਮ ਣਾ	ਪ ਕਾ	ਨੁ ਧੁ ਹੋ	— ऽ	ਧੁ ਵੈ	ਸਂ ਵਾ	— ऽ	ਸਂ ਸ	ਸਂ ਲਾ	— ऽ	— ऽ
ਧ ਕ	ਪ ਢ	ਧੁ ऽ	ਸਂ ਵਾ	ਸਂ ਸ	ਰਂ ਲ	ਸਂਰਂ ਈऽ	ਗੁਂ ऽ	ਰਂਸਂ ऽऽ	ਨੁ ਧੁ ਜੈ,	ਪ ਮ ਜਿ	ਮ ਥੈ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੪. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਰਾਜ ਲੀਲਾ ਤੇਰੈ ਨਾਮਿ ਬਨਾਈ ॥
ਜੋਗੁ ਬਨਿਆ ਤੇਰਾ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਈ ॥ ੧ ॥
ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਬਨੇ ਤੇਰੈ ਓਲ੍ਹੈ ॥
ਭ੍ਰਮ ਕੇ ਪਰਦੇ ਸਤਿਗੁਰ ਖੋਲ੍ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹੁਕਮੁ ਬੂਝਿ ਰੰਗ ਰਸ ਮਾਣੇ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵਾ ਮਹਾ ਨਿਰਬਾਣੇ ॥ ੨ ॥
ਜਿਨਿ ਤੂੰ ਜਾਤਾ ਸੋ ਗਿਰਸਤ ਉਦਾਸੀ ਪਰਵਾਣੁ ॥
ਨਾਮਿ ਰਤਾ ਸੋਈ ਨਿਰਬਾਣੁ ॥ ੩ ॥
ਜਾ ਕਉ ਮਿਲਿਓ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨਾ ॥
ਭਨਤਿ ਨਾਨਕ ਤਾ ਕਾ ਪੂਰ ਖਜਾਨਾ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੯੫)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦				੩			
			ਮ ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ ਧੁ	—	ਪ	—	—	—	
			ਸ	ਰ	ਬ	ਸੁ	ਖਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	
—	—	—	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ ਧੁ	—	ਸਂ	—	—	—
*	*	*	ਬ	ਨੇ	ਤੇ	ਰੇ	ਓ	ऽ	ऽ	ਲ੍ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ ਧੁ	ਧੁ	—	ਪ	—	—	—
*	*	*	ਭ	ਰ	ਮ	ਕੇ	ਪ	ਰ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—	ਪ ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ ਧੁ	—	—	ਪ	—	—	ਮ
*	*	*	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਖੋਂ	ऽ	ऽ	ਲੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗੁ	ਰ	ਸ											
ऽ	ऽ	ऽ											

ਅੰਤਰਾ

			ਪ		ਨੁ	⌐	¬						
			ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਸੰ	—	—
			ਰਾ	ऽ	ਜ	ਲੀ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ਰੇ	ऽ	ऽ
—	—	—	ਪ	ਧੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਗੁੰ
ऽ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਬ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਈऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁਧੁ	—	—	ਪ	ਧੁ	ਪ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਜੋ	ऽ	ਗ	ਬ	ਨਿਆ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ਰਾ	ऽ	ऽ
							ਨੁ						
ਮ	—	—	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧੁ	—	—	ਪ	—	—	ਮ
ऽ	ऽ	ऽ	ਕੀ	ਰ	ਤ	ਨ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗੁ	ਰ	ਸ											
ऽ	ऽ	ऽ											

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੫. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਲੋਕੁ ॥ ਲਾਲ ਗੁਪਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਪ੍ਰਭ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਅਥਾਹ ॥
ਦੂਸਰ ਨਾਹੀ ਅਵਰ ਕੋ ਨਾਨਕ ਬੇਪਰਵਾਹ ॥ ੧ ॥
(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੫੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
							ਪ		ਨੁ		
							ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਮਪ
							ਲਾ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽਗੁ
ਮ									ਨੁ		
ਗੁ	—	ਰਸ	ਰ	—	ਮ	—	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	—	ਮਪ
ਪਾ	ऽ	ऽऽ	ਲ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਲਾ	ऽऽ	ਲ	ऽ	ऽਗੁ
ਮ						ਮ				⏜	⏜
ਗੁ	—	ਰਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਸ
ਪਾ	ऽ	ऽऽ	ਲ	ऽ	ਗੋ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਭ
									ਨੁ		
ਸ	ਸ	—	ਰਮ	—	ਮ	ਪ	—	—	ਧੁ	—	ਪਧੁ
ਗ	ਹਿ	ऽ	ਰऽ	ऽ	ਗੰ	ਭੀ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽਅ

ਧ਼				ਨ਼							
ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਧ਼	—	ਪ					
ਥਾ	ਹ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ					

ਅੰਤਰਾ

ਪ			ਨ਼								
ਮ	ਪ	—	ਧ਼	—	ਧ਼	ਸੰ	—	—	ਸੰ	—	—
ਦੂ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ऽ

ਨ਼			ਧ਼			ਸੰ			ਨ਼		
ਧ਼	—	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	ਧ਼	—	ਪ
ਅ	ऽ	ऽ	ਵ	ऽ	ਰ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;

						ਨ਼					
ਮ	—	—	ਪ	—	ਪ	ਧ਼	—	—	ਸੰ	—	ਰੰ
ਨਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ਕ,	ਥੇ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ਰ

ਰੰ				ਨ਼			ਪ		ਨ਼		
ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਧ਼	—	ਪ	ਮ	ਪ	ਧ਼	—	ਮਪ
ਵਾ	ਹ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਛਾ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽਗੁ

੧੬: ਰਾਗ ਆਸਾ, ਪੜਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਲਿਲ ਮੈ ਧਰਨਿ ਧਰਨਿ ਮੈ ਸਲਿਲ ਜੈਸੇ,
ਰੂਪ ਅਨਰੂਪ ਕੈ ਬਿਮਲ ਜਲ ਛਾਏ ਹੈਂ ॥
ਤਾਹੀ ਜਲ ਮਾਟੀ ਕੈ ਬਨਾਈ ਘਟਿਕਾ ਅਨੇਕ,
ਏਕੈ ਜਲ ਘਟ ਘਟ ਘਟਕਾ ਸਮਾਏ ਹੈਂ ॥
ਜਾਹੀ ਜਾਹੀ ਘਟਿਕਾ ਮੈਂ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਕੈ ਦੇਖੀਅਤਿ,
ਪੇਖੀਅਤ ਆਪਾ ਆਪ ਆਨ ਨ ਦਿਖਾਏ ਹੈਂ ॥
ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਏਕੰਕਾਰ ਕੈ ਆਕਾਰ,
ਬ੍ਰਹਮ ਬਿਬੇਕ ਏਕ ਏਕ ਠਹਿਰਾਏ ਹੈਂ ॥ ੧੧੦ ॥

(ਕਬਿੱਤ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

x		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ						ਨ਼					
ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਸੰ	ਧ਼	—	—	ਪ	—	ਪ
ਸ	ਲਿ	ऽ	ਲ	ऽ	ਮੈ	ਧ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਨ

ਮ						ਮ					
ਗੁ	ਗੁ	ਰਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਸ	ਸ
ਧ	ਰ	ऽऽ	ਨ	ऽ	ਮੈ	ਸ	ਲਿ	ਲ	ਜੈ	ऽ	ਸੇ
							ਨੁ				
ਸ	—	ਜ	ਮ	—	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	-ਪ
ਭੂ	ऽ	ਪ	ਅ	ऽ	ਨ	ਰੂ	ऽ	ਪ	ਕੈ	ऽ	ऽਬਿ
				ਗੁੰ					ਨੁ		
ਰੰ	ਗੁੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਰੰ	ਧੁ	—	ਪ
ਮ	ਲ	ऽ	ਜ	ऽ	ਲ	ਛਾਂ	ऽ	ਏ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੩		੦	
		ਨੁ							
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	—	ਸੰ
ਤਾ	ਹੀ	ਜ	ਲ	ਮਾ	ਟੀ	ਕੈ	ऽ	ऽ	ਬ
ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ
ਨਾ	ਈ	ਘ	ਟਿ	ਕਾ	ਅ	ਨੇ	ऽ	ऽ	ਕ,
ਮ									
ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	—
ਏ	ਕੈ	ਜ	ਲ	ਘ	ਟ	ਘ	ਟ	ऽ	ऽ
ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ
ਘ	ਟ	ਕਾ	ਸ	ਮਾ	ਏ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੭. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਪੜਤਾਲ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ)

ਹਉ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿਨਾਮੁ ਕੀਰਤਨੁ ਕਰਉ ॥
ਸਤਿਗੁਰਿ ਮੋ ਕਉ ਹਰਿਨਾਮੁ ਬਤਾਇਆ ॥
ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਮਰੈ ਸ੍ਰਵਣੁ ਸਿਮਰਨੁ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ
ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ਹਉ ਇਕੁ ਖਿਨੁ ॥
ਜੈਸੇ ਹੰਸੁ ਸਰਵਰ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕੈ ਤੈਸੇ ਹਰਿ ਜਨੁ ਕਿਉ ਰਹੈ ਹਰਿ ਸੇਵਾ ਬਿਨੁ ॥੧॥
ਕਿਨਹੂੰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਈ ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਰਿਦ ਧਾਰਿ ਕਿਨਹੂੰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਈ ਮੋਹ ਅਪਮਾਨ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਪ੍ਰੀਤ ਲਾਈ ਹਰਿ ਨਿਰਬਾਣ ਪਦ
ਨਾਨਕ ਸਿਮਰਤ ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਗਵਾਨ ॥੨॥ (ਰਾਗੁ ਆਸਾਵਰੀ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੩੬੯)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		
											ਸ
											ਹਉ
ਮ						ਨੁ					
ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪ	—	ਮਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਪ
ਅਨ	ਦਿਨ	ਹਰਿ	ਨਾ	ऽ	ऽਮ	ਕੀਰ	ਤਨ	ਕ	ਰਉ	ऽ;	ਹਉ
ਮ						ਨੁ					
ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪ	—	ਮਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	—
ਅਨ	ਦਿਨ	ਹਰਿ	ਨਾ	ऽ	ऽਮ	ਕੀਰ	ਤਨ	ਕ	ਰਉ	ऽ	ऽ
ਮ			ਮ			ਸ					
ਗੁ	ਗੁ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁਰ	ਰ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸਤਿ	ਗੁ	ਰऽ	ਮੈਂ	ਕਉ	ਹਰਿ	ਨਾ	ਮ	ऽਥ	ਤਾ	ਇਆ,	ਹਉ
									ਨੁ		
ਸ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਰਂਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ
ਹਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਖਿਨ	ਪ	ਲ	ਰਹਿ	ਨऽ	ਸ	ਕਉ	ऽ	ਹਉ

ਅੰਤਰਾ—ਸੂਲਛਾਕ (ਦਾਦਰੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ		ਨੁ							
ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਹ	ਮ	ਰੇ	ऽ	ਸੂ	ਵ	ਣ	ऽ	ऽ	ਸਿਮ
				ਨੁ					
ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	—
ਰ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ਰ	ਤ	ਨ	ऽ	ऽ; ਹਉ
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਰ	ਹਿ	ਨ	ऽ	ऽ	ਸ
				ਨੁ					
ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	—
ਕਉ	ऽ	ਹਉ	ऽ	ਇ	ਕ	ਖਿ	ਨ	ऽ	ऽ;
				ਨੁ		ਨੁ			
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਜੈ	ਸੇ	ਹੰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਵ	ਰ	ਬਿ	ਠ

ਮ ਗੁ	ਗੁ	ਮ ਗੁ	ਗੁ	ਰੇ	—	ਸ	—	ਸ ऽ	ਸ ऽ
ਰ	ਹਿ	ਨ	ਸ	ਕੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ਸੇ,
ਮ ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	—
ਹ	ਰਿ	ਜ਼	ਨ	ਕਿਉ	ऽ	ਰ	ਹੈ	ऽ	ऽ
ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ ਧੁ	—	ਪ	ਪ	—	—
ਹ	ਰਿ	ਸੇ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ਬਿ	ਨ	ऽ	ऽ

ਹਉ ਅਨਦਿਨੁ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਰੂਪਕ (ਦਾਦਰੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਸ	ਸ	—	ਨੁ ਧੁੰ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ
ਕਿਨ	ਹੂੰ	ऽ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਲਾ	ਈ	ਦੂ	ਜਾ	ਭਾਉ	ਰਿ	ਦ	ਧਾ	ਰ
ਮ ਰ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ ਧੁ	ਧੁ	ਧੁਪ	ਨੁ ਧੁ	—	ਪ	—
ਕਿਨ	ਹੂੰ	ऽ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਲਾ	ਈ	ਮੋ	ਹ	ਅਪ	ਮਾ	ऽ	ਨ	ऽ
ਪ ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ ਧੁ	ਧੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਗੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਜ	ਨ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਲਾ	ਈ	ਹ	ਰਿ	ਨਿਰ	ਬਾ	ਣ	ਪ	ਦ
ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁ ਧੁ	—	ਪ	ਪ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਜਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਭਗ	ਵਾ	ऽ	ਨ,	ऽ

ਹਉ ਅਨਦਿਨੁ...

ਨੋਟ :—ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਤਾਲਾਂ ਦੀ 'ਲਯ' ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।

(ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੮. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਪੜਤਾਲ. ਤਾਲ ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਓਇ ਪਰਦੇਸੀਆ ਹਾਂ ॥ ਸੁਨਤ ਸੰਦੇਸੀਆ ਹਾਂ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਾ ਸਿਉ ਰਚਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ॥ ਸਭ ਕਉ ਤਜਿ ਗਏ ਹਾਂ ॥
ਸੁਪਨਾ ਜਿਉ ਭਏ ਹਾਂ ॥ ਹਰਿਨਾਮੁ ਜਿਨਿ ਲਏ ਹਾਂ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਤਜਿ ਅਨ ਲਗੇ ਹਾਂ ॥ ਜਨਮਹਿ ਮਰਿ ਭਗੇ ਹਾਂ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਨਿ ਲਹੇ ਹਾਂ ॥ ਜੀਵਤ ਸੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ॥
ਜਿਸਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਹੋਇ ਹਾਂ ॥ ਨਾਨਕ ਭਗਤੁ ਸੋਇ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾਵਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੧੦-੧੧)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
										ਮ			
										ਰ	ਮ	ਪ	ਸਂ
										ਓ	ਇ	ਪ	ਰ
ਨੀ̱							ਮ			ਸ			
ਧ̱	—	ਧ̱	ਪ	—	—	ਧ̱	ਗ̱	ਰ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਦੇ	ऽ	ਸੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਾਂ	ऽ	ऽ;	ਸੁ	ਨ	ਤ	ਸੰ
ਨੀ̱							ਮ						
ਧ̱	—	ਪ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਗ̱	ਰ	ਸ				
ਦੇ	ऽ	ਸੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਾਂ	ऽ	ऽ				

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ		ਨੀ̱							
ਮ	ਪ	ਧ̱	ਧ̱	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ਜਾ	ਸਿਉ	ਰ	ਚਿ	ਰ	ਹੇ	ਹਾਂ	ऽ	ऽ	ऽ
				ਨੀ̱					
ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ̱	ਧ̱	ਪ	—	—	—
ਸਭ	ਕਉ	ਤ	ਜਿ	ਗ	ਏ	ਹਾਂ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੀ̱						ਮ			
ਧ̱	ਧ̱	ਪ	ਧ̱	ਮ	ਪ	ਗ̱	—	ਰ	ਸ
ਸੁਪ	ਨਾ	ਜਿ	ਉ	ਭ	ਏ	ਹਾਂ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੀ̱	ਧ̱	ਧ̱	ਪ	ਪ	—	—
ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮ	ਜਿ	ਨ	ਲ	ਏ	ऽ	ऽ
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੀ̱	ਧ̱	ਧ̱	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਂ
ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮ	ਜਿ	ਨ	ਲ	ਏ,	ਪ	ਰ

ਦੇਸੀਆ, ਧਮਾਰ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਧਮਾਰ·ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ)

×				०				×				०			
								ਮ				ਨੁ			
ਸ	ਸ	ਨੁਧੁ	ਨੁਧੁ	ਸ	ਸ	ਸ	—	ਰ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—
ਹਰਿ	ਤਜ	ਅऽ	ਨऽ	ਲ਼	ਗੇ	ਹਾਂ	ऽ	ਜਨ	ਮਹਿ	ਮ	ਰऽ	ਭ	ਗੇ	ਹਾਂ	ऽ
				ਮੰ						ਨੁ	ਨੁ				
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਰੰ	ਗੁੰ	ਗੁੰ	ਗੁੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—
ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਜ	ਨऽ	ਲ	ਹੇ	ਹਾਂ	ऽ	ਜੀ	ਵ	ਤ	ਸੇ	ਰ	ਹੇ	ਹਾਂ	ऽ
								ਮ			ਮ				
ਸੰ	-ਸੰ	ਸੰ	-ਰੰ	ਨੁਸੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	-ਗੁ	ਰ	—	ਸ	—
ਜਿਸਹਿ	ऽਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ऽਲ	ਹੋऽ	ਏऽ	ਹਾਂ	ऽ	ਨਾ	ਨਕ	ਭਗ	ऽਤ	ਸੋ	ऽ	ਇ	ऽ
ਮ			ਮ												
ਗੁ	ਗੁ	ਰ	-ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰਮ	ਪਸੰ								
ਨਾ	ਨਕ	ਭਗ	ऽਤ	ਸੋ	ਇ,	ਓਇ	ਪਰ	ਦੇਸੀਆ—ਧਮਾਰ ..							

ਨੋਟ :—ਇਸ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। —ਕਰਤਾ

—ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਭੈਰਉ

ਵਾਦੀ—ਧੁ	ਠਾਟ—ਭੈਰਉ	ਸਮਾਂ—ਸਵੇਰੇ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ)
ਸੰਵਾਦੀ—ਰੁ	ਜਾਤੀ—ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਰਿਖਭ-ਧੈਵਤ ਅੰਦੋਲਨ ਸਹਿਤ ।

ਮ ਨ
ਆਰੋਹ—ਸ, ਗ, ਮ ਪ ਧੁ, ਨ ਸਂ ।

ਨ ਗ ਗ
ਅਵਰੋਹ—ਸਂ, ਨਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਮਗ ਰੁ, ,ਰੁ ਸ ।

ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਛੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭੈਰਉ ਇਕ ਪਰਮੁਖ ਰਾਗ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਦਾਮੋਦਰ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ "ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ" ਵਿਚ ਆਦਿ ਰਾਗ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਕੀ ਭੈਰਉ ਆਦਿ ਰਾਗ ਹੈ ?

ਅਤੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਹੀ ਸੁਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਉਚਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅੱਗੇ ਚਲ ਕੇ ਇਕ-ਇਕ ਸੁਰ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਇੰਜ ਸੱਤ ਸੁਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਸਾਮਗਾਨ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਸੰਗੀਤ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਧਿਕਤਰ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਆਦਿਮ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਵਖੋ-ਵਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਉਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ, ਬ੍ਰਿਹੱਦੇਸ਼ੀ, ਮਕਰੰਦ, ਸਮਜਸਾਰ ਤੇ ਰਤਨਾਕਰ, ਆਦਿ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਰਾਗ ਪੁਲਿੰਡਿਕਾ, ਬਕਲਾ, ਕੌਸ਼ਿਕ, ਅੰਧਾਲੀ, ਗੁਰਜਰੀ, ਸੋਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀ, ਅਮੀਰੀ, ਅਹੀਰੀ, ਇਤਿਆਦਿ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਤਿਵੇਂ, ਇਕ ਖਾਨਾ-ਬਦੋਸ਼ "ਭੀਰਵਾ" ਜ਼ਾਤੀ ਹਿਮਾਲਯ ਪਰਬਤ ਵਿਖੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਲੋਗ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਨ, ਗੰਧ੍ਰਵ ਲੋਗ ਭੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ (ਕਾਬੁਲ ਕੰਧਾਰ) ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਪੰਡਿਤ ਸਾਰੰਗਦੇਵ ਨੇ ਆਪਣੇ "ਸੰਗੀਤ ਰਤਨਾਕਰ" ਵਿਚ ਗੰਧ੍ਰਵ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਰਗ-ਦੇਸ਼ੀ ਸੰਗੀਤ ਬਤਾਇਆ ਹੈ। ਸੋ, ਭੀਰਵਾ ਜਾਤੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀਯ ਗੀਤ ਵਿੱਚ ਭੈਰਉ ਤੇ ਭੈਰਵੀ ਦੇ ਸੁਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਹੀਯ (ਗੰਧ੍ਰਵ) ਲੋਗਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ 'ਮਾਰਗ-ਸੰਗੀਤ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਇੰਜ ਭੀਰਵਾ ਜਾਤੀ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਭੈਰਵ ਤੇ ਭੈਰਵੀ ਪੈ ਗਿਆ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਣਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਠਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਡਿਤ ਨਾਰਦ ਦਾ ਲਿਖਿਆ "ਸੰਗੀਤ ਮਕਰੰਦ" ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਮਨੁਖ ਰਾਗ ਤੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਪੇਹਿਲੀ ਵੇਰ੍ਹ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਗੋਂ ਇਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਚਾਰ ਮਤ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਏ—ਸ਼ਿਵ ਮਤ, ਭਰਤ ਮਤ, ਕਾਲੀ ਨਾਥ ਮਤ ਅਤੇ ਹਨੂਮਾਨ ਮਤ।

ਭੈਰਉ, ਮਾਲਕੌਂਸ, ਹਿੰਡੋਲ, ਦੀਪਕ, ਸਿਰੀ ਰਾਗ, ਮੇਘ ਜਾਂ ਬਸੰਤ, ਪੰਚਮ, ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਇਤਿਆਦਿ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਅਤੇ ਪਾਰਬਤੀ ਦੇ ਮੁਖ ਤੋਂ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤੇ ਬਤਾਏ ਗਏ, ਅਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਪੁੱਤ੍ਰ, ਪੁੱਤ੍ਰ-ਵਧੂ, ਇੰਜ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਇਕ 'ਪ੍ਰਵਾਰ-ਵਰਗ' ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਜੋ ਸਭ ਮਨੋ-ਕਲਪਤ ਗੱਲਾਂ ਸਨ। ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਗੀਤਵੇਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਪੋਲ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹਾਸੋਹੀਣੀਆਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਗ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਮੱਧ-ਕਾਲ ਵਿਚ ਭੈਰਉ ਦਾ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਕੀ ਸੀ ?

ਸੰਗੀਤ ਰਤਨਾਕਰ ਦਾ ਭੈਰਉ 'ਰੇ ਪਾ' ਵਰਜਤ ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੇ 'ਮਾਲਕੌਂਸ' ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਸੀ। ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਚੰਦ੍ਰਕੌਂਸ' ਵਾਂਗ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਪਾਰਜਾਤ (੧੭ਵੀਂ ਸਦੀ) ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਦੀ ਥਾਂ ਤੀਵਰ ਹੋ ਗਏ, ਇੰਜ ਇਹ ਪੰਚਮ ਵਰਜ 'ਖਾਡਵ-ਭੈਰਉ' ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਵਿਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸੇ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਆਧੁਨਿਕ 'ਭੈਰਉ' ਦਾ ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਖਭ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਭੈਰਉ ਦਾ ਰੂਪ 'ਧਾ-ਰੇ' ਸੁਰ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਿਲਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ

ਨ ਨ ਗ

ਅੰਦੋਲਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ, "ਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਮਗਰੁ ਰੁ, ਸ" ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠੀਕ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਭੈਰਉ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਖਭ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਸੁਰ

ਮ ਨ ਨ ਗ ਨ ਨ

ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ "ਸ, ਗਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ, ਜਾਂ ਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਪ,

—— ਗ

ਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ" ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਭਗਤੀ-ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ, ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਵਿਚ ਮੰਦ੍ਰ ਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਆਲਾਪ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਇਕਾਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਧੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਭੀ ਤਿੰਨੇ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਨ਼ ਗ ਗ ਨ਼ ਨ਼ —— ਗ

੧. ਸ—ਧੁ਼, ਨ਼ਸ, ਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਨ਼ਸ ਧੁ਼, ਧੁ਼, ਨ਼ਸ—ਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ—।

ਨ਼ ਨ਼ ਨ਼—— ਗ ਗ ਮ ਗ ਨ਼ ਨ਼ ——

੨. ਸ—ਧੁ਼, ਪ਼, ਮ਼ਪ਼ ਧੁ਼, ਧੁ਼, ਸ—ਸਰੁ, ਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਗਮਪ, ਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਧੁ਼, ਧੁ਼, ਰੁਸ—ਗਮਰੁ,

ਗ ਮ ਗ

ਰੁ, ਸ, ਗਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ—।

ਨ਼ ਨ਼ ਨ਼ ⎴ ਗ ਨ਼ ਨ਼ ਨ਼ ਗ ਗ
੩. ਸ—ਧ਼, ਪ਼. ਮ਼ਪ਼ ਧ਼, ਧ਼, ਨ਼ਸ—ਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ ਧ਼, ਸ, ਨ਼ਸ ਧ਼, ਪ਼, ਮ਼ਪ਼ ਧ਼, ਨ਼ਸ—ਰੁ, ਰੁ,

ਗ ਮ ਨ ਨ ਗ ਨ਼ ਨ਼ ਨ਼ ਨ਼
ਗਮਰੁ, ਗਮਪਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਸ ਗਮਪ, ਧੁ ਧੁ ਪਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ ਧ਼, ਧ਼, ਨ਼ਸਰੁ ਧ਼, ਧ਼, ਸ— ।

ਮ ਨ ਨ ਪ ਨ ਨ ਮ ਗ ਨ ਨ ਨ
੪. ਸ—ਗਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਗਮਪਗਮ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਗਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਮਪਗਮ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ—ਮ;

ਗ ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ
ਪਗਮਰੁ, ਗਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਮਪ ਧੁ; ਨਸਂ, ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗਮ ਧੁ, ਧੁ, ਨਸਂ—ਸਂ, ਧੁ ਧੁ,

ਪ ਗ ਨਨਨ ਨ ਨ ਨ ਗਂ ਨ ਨ
ਪ, ਗਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਸ, ਧੁਧੁਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ, ਨਸਂ—(ਸਂ) ਧੁ, ਧੁ, ਨਸਂ, ਸਂਰੁਂ, ਰੁਂ, ਸਂ ਧੁ, ਧੁ,

ਗ ਗ
ਪ, ਮਪਗਮਰੁ ਰੁ, ਗਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ— ।

ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ ਗਂ ਗਂ ਨ ਨ ਪ ਨ
੫. ਮਪ ਧੁ, ਨਸਂ, ਰੁਂਸਂ, ਧੁ, ਧੁਸਂ—ਨਸਂਰੁਂ ਧੁ, ਧੁ, ਰੁਂ, ਸਂ—ਗਂਮਂ ਰੁਂ, ਰੁ, ਸਂ, ਨਸਂ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਗਮ ਧੁ;

ਗਂ ਨ ਗਂ ਨ ਨ ਨ ਨ ਗਂ ਗਂ
ਨਸਂਰੁਂ, ਰੁਂ, ਸਂ ਧੁ,ਪਮਗਰੁ—ਰੁਂ, ਰੁਂ, ਸਂ—ਧੁ, ਧੁ, ਸਂ—ਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਸਂਰੁਂ, ਰੁਂ, ਰੁਂ; ਸਂ, ਗਂਮਂਰੁਂ,

ਗਂ ਨ ਨ ਨ ਗ ਮ ਨ ਨ ਗਂ
ਗਂਮਂਪਂਗਂਮਂਰੁਂ, ਰੁਂ, ਸਂ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗਮ ਧੁ, ਪਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਗਮਗਮ ਧੁ, ਸਂ—ਧੁ, ਰੁਂ, ਰੁਂ,

ਨਨਨ ਮ ਗ
ਸਂ—ਨਸਂਰੁਂ, ਧੁ, ਧੁਧੁਧੁ, ਪ, ਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ— ।

ਭੈਰਉ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦				੩				×				੨			
	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ								
੧.	*	ਰਾ	ऽ	ਖਾ	ਏ	ऽ	ਕ	ਹ	ਨ਼ਸ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਸਂ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸਸ
੨.	.	.	.	.	ਨ਼ਸ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਸਂ	ਰੁਂਸਂ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸਸ
੩.	ਸਰੁ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਸਂ	ਸਂਰੁਂ	ਗਂਮਂ	ਗਂਰੁਂ	ਸਂਸਂ	ਨਸਂ	ਰੁਂਸਂ	ਨਧੁ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸਸ
੪.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਰੁਰੁ	ਸਸ	ਗਮ	ਧਮ
	ਰੁਰੁ	ਸਸ.	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਧੁ	ਪਮ	ਰੁਰੁ	ਸਸ,	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਸਂ	ਰੁਂਸਂ	ਨਧੁ	ਪਮ	ਰੁਰੁ	ਸਸ

੫.	. . . . ਨਧੁ ਨਸਂ ਨ;ਸਂ ਰੁਸਂ	. . . . ਰੁਂਗਂ ਰਂ,ਨ ਸਂਨ ਧੁਨ	ਸਰੁ ਸ,ਰੁ ਗਰੁ ਗਮ ਧੁ,ਪ ਧੁਪ ਮਪ ਮ,ਗ	ਗ,ਮ ਪਮ ਪਧੁ ਪ,ਧੁ ਮਗ ਰੁਗ ਰੁ,ਸ ਰੁਸ
੬.	. . . . ਰੁਸਂ ਰੁਂਰੁਂ ਸਂਨ ਧੁਪ	. . . . ਗਂਗਂ ਰੁਂ,ਗਂ ਗਂਰੁਂ ਗਂਗਂ	ਧੁਧੁ ਪ,ਧੁ ਧੁਪ ਧੁਧੁ ਰੁਸਂ ਨਸਂ ਨਧੁ ਪਧੁ	ਪਮ ਗਰੁ, ਰੁਂਰੁਂ ਸਂ,ਰੁਂ ਪਮ ਗਮ ਗਰੁ ਸਰੁ
੭.	ਨ਼ਸ ਰੁਰੁ ਸਸ, ਰੁਗ ਸਂਸਂ ਨਧੁ, ਨਸਂ ਰੁਂਰੁਂ	ਮਮ ਗਰੁ, ਗਮ ਪਪ ਸਂਨ, ਸਂਰੁਂ ਗਂਗਂ ਰੁਂਸਂ,	ਮਗ, ਮਪ ਧੁਧੁ ਪਮ, ਰੁਂਰੁਂ ਸਂਨ ਧੁਧੁ ਮਪ	ਪਧੁ ਨ਼ਨ਼ ਧੁਪ, ਧੁਨ ਧੁਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸਸ
੮.	. . . . ਗਮ ਪਨ਼ ਧੁਧੁ ਪਮ, ਪਧੁ ਨਸਂ ਰੁਂਗਂ ਰੁਂਸਂ	. . . . ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ ਨਧੁ ਨਧੁ ਪਮ, ਗਮ ਪਧੁ	. . . . ਪਮ, ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ ਨਸਂ ਮਂਮਂ ਗਂਰੁਂ ਸਂਨ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ, ਰੁਸਂ ਨਧੁ ਪਮ, ਗਮ ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ ਨ਼ਸ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ * ਮ ਪ ਪ	ਨ ਧੁ ਧੁ ਨ —		
੧.	* ਉ ਠ ਤ	ਸੁ ਖੀ ਆ ऽ	ਸਂਨ ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ,
੨.	* . . .	ਸਂਰੁਂ ਸਂਨ ਧੁਪ ਮਪ	ਗਮ ਰੁਰੁ ਸਸ ਨ਼ਸ	ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ ਰੁਸਂ,
੩.	ਸਂਰੁਂ ਗਂਮਂ ਗਂਰੁਂ ਗਂਰੁਂ	ਸਂਰੁਂ ਸਂਨ ਧੁਪ ਮਪ	ਧੁਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਗਰੁ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ,
੪.	* . . . ਧੁਪ ਧੁਧੁ ਪਮ ਗਮ	. . . . ਰੁਰੁ ਸ,ਰੁ ਰੁਸ ਧੁਧੁ	ਰੁਂਰੁਂ ਸਂ,ਰੁਂ ਰੁਸਂ ਰੁਂਰੁਂ ਪ,ਧੁ ਧੁਪ ਰੁਂਰੁਂ ਸਂ,ਰੁ	ਸਂਨ ਧੁਪ, ਧੁਧੁ ਪ,ਧੁ ਰੁਂਸਂ ਨਧੁ ਪਧੁ ਨਸਂ,
੫.	* . . . ਮਪ ਧੁਪ ਗਮ ਪਮ	. . . . ਰੁਗ ਮਗ ਸਰੁ ਗਰੁ,	ਸਂਰੁਂ ਗਂਰੁਂ ਨਸਂ ਰੁਸਂ ਗਮ ਪਧੁ ਸਂ, ਗਮ	ਧੁਨ ਸਂਨ ਪਧੁ ਨਧੁ ਪਧੁ ਸਂ, ਗਮ ਪਧੁ,
੬.	ਰੁਂਰੁਂ ਸਂ,ਰੁਂ ਰੁਂਸਂ ਨਸਂ ਸਰੁ ਸਸ ਰੁਗ ਰੁਰੁ	ਧੁਧੁ ਪ,ਧੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਗਗ ਮਪ ਮਮ	ਗਮ ਮ,ਗ ਮਮ ਰੁਗ ਪਧੁ ਪਪ ਧੁਨ਼ ਧੁਧੁ	ਰੁਰੁ ਸ,ਰੁ ਰੁਸ ਨ਼ਸ ਨਸਂ ਨਨ ਸਂਰੁਂ ਸਂਸਂ,
੭.	ਨਸਂ ਗਂਗਂ ਰੁਂਸਂ, ਨਸਂ ਪਪ ਮਗ ਰੁਗ ਮਮ	ਰੁਂਰੁਂ ਸਂਨ, ਧੁਨ ਸਂਸਂ ਗਰੁ ਸਰੁ ਗਗ ਰੁਸ.	ਨਧੁ, ਪਧੁ ਨਨ ਧੁਪ; ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ	ਮਪ ਧੁਧੁ ਪਮ, ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ ਪਧੁ ਨਸਂ,
੮.	ਸਂਰੁਂ ਗਂਮਂ ਗਂਰੁਂ ਸਂਸਂ ਗਮ ਪਪ ਮਪ ਮਗ, ਨਸਂ ਰੁਂਰੁਂ ਸਂਰੁਂ ਸਂਨ	ਧੁਪ ਗਮ ਗਰੁ ਸਸ ਮਪ ਧੁਧੁ ਪਧੁ ਪਮ, ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ, ਮਪ	ਨ਼ਸ ਰੁਰੁ ਸਰੁ ਸਨ਼, ਪਧੁ ਨਨ ਧੁਨ਼ ਧੁਪ ਧੁਧੁ ਸਂ, ਮਪ ਧੁਧੁ	ਰੁਗ ਮਮ ਗਮ ਗਰੁ, ਧੁਨ ਸਂਸਂ ਨਸਂ ਨਧੁ, ਸਂ, ਮਪ ਧੁਧੁ ਸਂ,

੧. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਉਠਤ ਸੁਖੀਆ ਬੈਠਤ ਸੁਖੀਆ ॥ ਭਉ ਨਹੀ ਲਾਗੈ ਜਾਂ ਐਸੇ ਬੁਝੀਆ ॥੧॥
ਰਾਖਾ ਏਕੁ ਹਮਾਰਾ ਸੁਆਮੀ ॥ ਸਗਲ ਘਟਾ ਕਾ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੋਇ ਅਚਿੰਤਾ ਜਾਗਿ ਅਚਿੰਤਾ ॥ ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਪ੍ਰਭੁ ਤੂੰ ਵਰਤੰਤਾ ॥੨॥
ਘਰਿ ਸੁਖਿ ਵਸਿਆ ਬਾਹਰਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੧੩੬)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
								ਨ				ਗ			
—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ऽ	ਰਾ	ऽ	ਖਾ	ਏ	ऽ	ਕ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਸੁਆਂ	ऽ	ਮੀ	ऽ
												ਗ			
—	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	ਰੁ	ਗ	—	ਮ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ऽ	ਸਗ	ਲ	ਘ	ਟਾ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਅਂ	ऽ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਮੀ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ			ਨ											
—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—
ऽ	ਉ	ਠ	ਤ	ਸੁ	ਖੀ	ਆ	ऽ	ਬੈ	ऽ	ਠ	ਤ	ਸੁ	ਖੀ	ਆ	ऽ
	ਨ											ਨ			
—	ਧੁ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—
ऽ	ਭਉ	ਨ	ਹੀ	ਲਾ	ऽ	ਗੈ	ਜਾਂ	ਐ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਬੁ	ਝੀ	ਆ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਭਿ ਘਟ ਤੇਰੇ ਤੂ ਸਭਨਾ ਮਾਹਿ ॥ ਤੁਝ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਕੋਈ ਨਾਹਿ ॥੧॥
ਹਰਿ ਸੁਖਦਾਤਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਾਪੁ ॥
ਹਉ ਤੁਧੁ ਸਾਲਾਹੀ ਤੂ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਬਾਪੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਹ ਜਹ ਦੇਖਾ ਤਹ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ ॥
ਸਭ ਤੇਰੈ ਵਸਿ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥੨॥
ਜਿਸ ਕਉ ਤੁਮ ਹਰਿ ਰਾਖਿਆ ਭਾਵੈ ॥ ਤਿਸ ਕੈ ਨੇੜੈ ਕੋਇ ਨ ਜਾਵੈ ॥੩॥
ਤੂ ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਸਭਤੈ ਭਰਪੂਰਿ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜਪਿ ਹਾਜਰਾ ਹਜੂਰਿ ॥੪॥ (ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੧੩੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
	ਨ			ਮ				ਗ				ਗ			
—	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਗ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ऽ	ਹਰਿ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ਮੇ	ਰੇ	ऽ	ਮ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਪ	ऽ
									ਨ						
ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	—
ਹਉ	ਤੁ	ਧ	ਸ	ਲਾ	ਹੀ	ਤੁ	ਮੇ	ਰਾ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਬਾ	ऽ	ਪ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

				ਨ											
—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—
ऽ	ਸਭ	ਘ	ਟ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ਤੂ	ਸ	ਭ	ਨਾ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਹਿ	ऽ
														ਨ	
—	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਤੁ	ਝ	ਤੇ	ਬਾ	ऽ	ਹ	ਰ	ਕੋ	ऽ	ਈ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹਿ	ऽ

੩. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ, (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਤਿਗੁਰ ਸਚਾ ਪਾਤਿਸਾਹੁ, ਬੇਪਰਵਾਹੁ ਅਥਾਹੁ ਸਹਾਬਾ।
ਨਾਉ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੁ ਹੈ, ਬੇਮੁਹਤਾਜ ਨ ਮੋਹੁ ਮੁਹਾਬਾ।
ਬੇਸੁਮਾਰੁ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਹੈ, ਅਲਖ ਅਪਾਰੁ ਅਲਾਹ ਸਿਵਾਬਾ।
ਕਾਇਮੁ ਦਾਇਮੁ ਸਾਹਿਬੀ, ਹਾਜਰੁ ਨਾਜਰੁ ਵੇਦ ਕਿਤਾਬਾ॥
ਅਗਮੁ ਅਡੋਲੁ ਅਤੋਲੁ ਹੈ, ਤੋਲਣਹਾਰੁ ਨ ਡੰਡੀ ਛਾਬਾ।
ਇਕੁ ਛਤਿ ਰਾਜੁ ਕਮਾਂਵਦਾ, ਦੁਸਮਣੁ ਦੂਤੁ ਨ ਸੋਰ ਸਰਾਬਾ।
ਆਦਲੁ ਅਦਲੁ ਚਲਾਇਦਾ, ਜਾਲਮੁ ਜੁਲਮੁ ਨ ਜੋਰ ਜਰਾਬਾ।
ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਜਗਤੁ ਗੁਰੁ ਬਾਬਾ ॥੩॥

(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੨੪, ਪਉੜੀ ਨੰ: ੩)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
								ਨ				ਗ			
—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ऽ	ਜ਼ਾ	ਹ	ਰ	ਪੀ	ऽ	ਰ	ਜ	ਗ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਬਾ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

				ਨ								ਨ			
—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ऽ	ਚਾ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਤ	ਸਾਹ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਗਂ											ਨ			
—	ਰੁਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	—	ਪ	—
ऽ	ਥੇ	ऽ	ਪਰ	ਵਾ	ਹੁ	ऽ	ਅ	ਥਾ	ਹੁ	ऽ	ਸ	ਹਾ	ऽ	ਥਾ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਭੈਰਉ; ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ)

ਤੁਝ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਕਿਛੂ ਨ ਹੋਇ ॥ ਤੂ ਕਰਿ ਕਰਿ ਦੇਖਹਿ ਜਾਣਹਿ ਸੋਇ ॥੧॥
ਕਿਆ ਕਹੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ ॥
ਜੋ ਕਿਛ ਅਹੈ ਸਭਿ ਤੇਰੀ ਰਜਾਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੋ ਕਿਛ ਕਰਣਾ ਸੁ ਤੇਰੈ ਪਾਸਿ ॥ ਕਿਸੁ ਆਗੈ ਕੀਚੈ ਅਰਦਾਸਿ ॥੨॥
ਆਖਣੁ ਸੁਨਣਾ ਤੇਰੀ ਬਾਣੀ ॥ ਤੂ ਆਪੇ ਜਾਣਹਿ ਸਰਬ ਵਿਡਾਣੀ ॥੩॥
ਕਰੇ ਕਰਾਇ ਜਾਣੈ ਆਪਿ ॥ ਨਾਨਕ ਦੇਖੈ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪਿ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੧੨੫)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
ਮ				ਨ				ਮ							
ਗ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	—	ਸ	ਸ
ਕਿਆ	ऽ	ऽ	ਕਹੀ	ਐ	ऽ	ਕਿ	ਛ	ਕ	ਹੀ	ऽ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਇ;
ਨ਼								ਮ				ਗ			
ਧੁ਼	—	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਗ	—	ਮ	(ਮ)	ਰੁ	—	ਸ	ਸ
ਜੋ	ऽ	ਕਿ	ਛ	ਅ	ਹੈ	ਸ	ਭ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਇ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਨ						ਨ				ਗਂ			
*	ਮ	ਪਧੁ	~ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	—
*	ਤੁ	ਝ ਤੇ	ऽऽ	ਬਾ	ऽ	ਹ	ਰ	ਕਿ	ਛੂ	ऽ	ਨ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ऽ
ਨ	ਨ			ਨੁ				ਮ				ਗ			
ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	—	ਪ	—	ਗ	—	ਮ	ਗ	ਰੁ	—	ਸ	—
ਤੂ	ਕਰਿ	ਕ	ਰ	ਦੇ	ऽ	ਖਹਿ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਣਹਿ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਇ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੫. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਗੰਗ ਗੁਸਾਇਨਿ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ॥ ਜੰਜੀਰ ਬਾਂਧਿ ਕਰਿ ਖਰੇ ਕਬੀਰ ॥੧॥
ਮਨੁ ਨ ਡਿਗੈ ਤਨੁ ਕਾਹੇ ਕਉ ਡਰਾਇ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਚਿਤੁ ਰਹਿਓ ਸਮਾਇ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗੰਗਾ ਕੀ ਲਹਰਿ ਮੇਰੀ ਟੁਟੀ ਜੰਜੀਰ ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਛਾਲਾ ਪਰ ਬੈਠੇ ਕਬੀਰ ॥੨॥
ਕਹਿ ਕੰਬੀਰ ਕੋਊ ਸੰਗ ਨ ਸਾਥ ॥ ਜਲ ਥਲ ਰਾਖਨ ਹੈ ਰਘੁਨਾਥ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੧੬੨)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
		ਮ						ਸਂ				ਨ			
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਮ	ਨ	ਨ	ਡਿ	ਗੈ	S	ਤ	ਨ	ਕਾ	ਹੇ	ਕਉ	ਡ	ਰਾ	S	ਇ	S;
				ਨੂ				ਮ				ਗ			
ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਚਿ	ਤ	ਰ	ਹਿਓ	S	ਸ	ਮਾ	S	ਇ	S

ਅੰਤਰਾ

				ਨ											
ਮ	—	ਧ	ਧ	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	—
ਗੰ	S	ਗ	ਗੁ	ਸਾ	S	ਇ	ਨ	ਗਹਿ	S	ਰ	ਗੰ	ਭੀ	S	ਰ	S
ਨ								ਗਂ						ਨ	
ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਨਸਂ	—	ਧੁ	ਪ
ਜੰ	ਜੀ	ਰ	ਬਾਂ	S	ਧ	ਕ	ਰ	ਖ	ਰੇ	S	ਕ	ਬੀS	S	ਰ	S
								ਮ				ਗ			
ਮ	ਮ	ਧ	ਧੁ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	—	ਸ	—
ਜੰ	ਜੀ	ਰ	ਬਾਂ	S	ਧ	ਕ	ਰ	ਖ	ਰੇ	S	ਕ	ਬੀ	S	ਰ	S

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ਅਤੇ ਅਖੀਰਲੀ ਤੁਕ ਦੁਬਾਰਾ ਗਾਓ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਸਥਾਈ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਫੜ ਸਕੋਂ ।

੬. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਲਜੁਗ ਮਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਉਰਧਾਰੁ ॥ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਮਾਥੈ ਪਾਵੈ ਛਾਰੁ ॥੧॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਦੁਲਭੁ ਹੈ ਭਾਈ ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਨ ਭਾਲਹਿ ਸੋਇ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥੨॥
ਹਰਿ ਕਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਹਿ ਸੇ ਜਨ ਪਰਵਾਣੁ ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਨਾਮ ਨੀਸਾਣੁ ॥੩॥
ਸੋ ਸੇਵਹੁ ਜੋ ਕਲ ਰਹਿਆ ਧਾਰਿ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਪਿਆਰਿ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੩, ਪੰਨਾ ੧੧੨੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
														ਮ	ਗ
														ਰਾ	ਮ
	ਨੁ							ਗ		ਗ					
ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—
ਨਾ	ਮ	ਦੁ	ऽ	ਲ	ਭੁ	ਹੈ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੁ		ਮ						ਸਂ							
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ		
ਗੁ	ਰ	ਪ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ਦਿ	ਵ	ਸੈ	ऽ	ਮ	ਨਿ	ਆ	ਈ		

ਅੰਤਰਾ

				ਨ											
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੇਂ	—	ਸਂ	—
ਕ	ਲ	ਜੁ	ਗ	ਮਹਿ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮ	ਉ	ਰ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ऽ
ਨ															
ਧੁ	ਧੁ	ਰੇਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ
ਬਿ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਮਾ	ਥੈ	ਪਾ	ऽ	ਵੈ	ਛਾ	ऽ	ਰੁ,	-ਰਾ	ਮ-

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਦੇ ਲਾਓ।

੭. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਸਰਬ ਫਲ ਪਾਏ ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਮੈਲੁ ਮਿਟਾਏ ॥੧॥
ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੁ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੋ ਨਾਉ ॥
ਪੂਰਬਿ ਕਰਮਿ ਲਿਖੇ ਗੁਣ ਗਾਉ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਹੋਵੈ ਉਧਾਰੁ ॥ ਸੋਭਾ ਪਾਵੈ ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਦੁਆਰ ॥੨॥
ਸਰਬ ਕਲਿਆਣ ਚਰਣ ਪ੍ਰਭ ਸੇਵਾ ॥
ਧੂਰਿ ਬਾਛਹਿ ਸਭਿ ਸੁਰਿ ਨਰ ਦੇਵਾ ॥੩॥
ਨਾਨਕ ਪਾਇਆ ਨਾਮ ਨਿਧਾਨੁ ॥
ਹਰਿ ਜਪਿ ਜਪਿ ਉਧਰਿਆ ਸਗਲ ਜਹਾਨੁ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੧੩੮)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
		ਮ				ਨ॒									
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ॒	ਪਧ॒	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਧ॒	ਧ॒ਰ॒ਂ	ਸਂ
ਪ	ਤਿ	ਤ	ਪਾ	ਵ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਭS	ਤੇ	S	ਰੋ	S	S	S	ਨਾS	S
								ਗ							
ਨ	ਧ॒	ਪ	ਮ	ਗ	—	ਮਪ	ਮ	ਰ॒	—	ਸ	—	—	—	—	—
ਉ	S	S	S	S	S	ਤੇS	ਰੋ	ਨਾ	S	ਉ	S	S	S	S	S
ਨ਼		ਨ਼						ਮ		ਮ		ਗ			
ਧ਼॒	—	ਧ਼॒	ਧ਼॒	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਗ	—	ਪ	ਮ	ਰ॒	—	ਸ	—
ਪੂ	S	ਰ	ਬ	ਕ	ਰ	ਮ	ਲਿ	ਖੇ	S	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	S	ਉ	S

ਅੰਤਰਾ

				ਨ								ਨ			
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ॒	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ॒	ਰ॒ਂ	ਸਂ	—
ਸ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ਸੇ	S	ਵ	ਸ	ਰ	ਬ	ਫ	ਲ	ਪਾ	S	ਏ	S
ਰ॒ਂ	ਰ॒ਂ	ਰ॒ਂ	ਰ॒ਂ	ਗਂ	ਮਂਗਂ	ਰ॒ਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧ॒	ਪ	ਮਗ	ਰ॒ਸ
ਜ	ਨ	ਮ	ਜ	ਨ	ਮS	ਕੀ	S	ਮੈ	S	ਲ	ਮਿ	ਟਾ	S	ਏS	SS

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੮. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸੁਕ੍ਰਿਤੁ ਕਰਣੀ ਸਾਰੁ ਜਪਮਾਲੀ ॥
ਹਿਰਦੈ ਫੇਰਿ ਚਲੈ ਤੁਧੁ ਨਾਲੀ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਬਨਵਾਲੀ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮੇਲਹੁ ਸਤਸੰਗਤਿ ਤੂਟਿ ਗਈ ਮਾਇਆ ਜਮਜਾਲੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੇਵਾ ਘਾਲ ਜਿਨਿ ਘਾਲੀ ॥
ਤਿਸੁ ਘੜੀਐ ਸਬਦੁ ਸਚੀ ਟਕਸਾਲੀ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਗੁਰਿ ਅਗਮ ਦਿਖਾਲੀ ॥
ਵਿਚਿ ਕਾਇਆ ਨਗਰ ਲਧਾ ਹਰਿ ਭਾਲੀ ॥ ੩ ॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਹਰਿ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੀ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਤਾਰਹੁ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲੀ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੧੩੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਮ		ਨੁ										ਮ			
ਗ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਪ	ਪ	ਗ	—	ਪ	ਮ
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	S	ਮS	ਜS	ਪਹੁ	SS	ਬ	ਨ	ਵਾ	S	S	ਲੀ;
ਗੁ								ਸ		ਨ਼		ਗ			
ਰੁ	ਰੁ	ਰੁ	ਰੁ	ਗਰੁ	—	ਸ	—	ਧੁ	—	ਸ	ਸ	ਰੁ	—	ਸ	ਸ
ਕ	ਰ	ਕਿ	ਰ	ਪਾS	S	ਮੇ	S	ਲਹੁ	S	ਸ	ਤ	ਸੰ	S	ਗ	ਤ
ਸ		ਮ									ਨ				
ਨ਼	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਧੁ	ਪ	ਪਧੁ	ਨਸੰ	ਸੰ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਧ
ਤੂ	S	ਟ	ਗ	ਈ	S	ਮਾ	S	ਇਆ	SS	ਜ	ਮ	S	ਜਾ	S	ਲੀS

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਨ											
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	--	ਸੰ	—
ਸੁ	S	ਕ੍ਰਿ	ਤੁ	ਕ	ਰ	ਣੀ	ਸਾ	S	ਰ	ਜ	ਪ	ਮਾ	S	ਲੀ	S
ਸੰ				ਗੰ				ਨ			ਨ				
ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੁੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਧੁ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ
ਹਿ	ਰ	ਦੈ	SS	ਫੇ	S	ਰ	ਚ	ਲੈ	S	ਤੁ	ਧ	S	ਨਾ	S	ਲੀS

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੯. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਹਰਿ ਕਾ ਸੰਤੁ ਹਰਿ ਕੀ ਹਰਿ ਮੂਰਤਿ ਜਿਸੁ ਹਿਰਦੈ ਹਰਿਨਾਮੁ ਮੁਰਾਰਿ ॥
ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਹੋਵੈ ਜਿਸੁ ਲਿਖਿਆ ਸੋ ਗੁਰਮਤਿ ਹਿਰਦੈ ਹਰਿਨਾਮੁ ਸਮਾਰਿ ॥੧॥
ਮਧੁ ਸੂਦਨੁ ਜਪੀਐ ਉਰਧਾਰਿ ॥
ਦੇਹੀ ਨਗਰਿ ਤਸਕਰ ਪੰਚ ਧਾਤੂ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਹਰਿ ਕਾਢੇ ਮਾਰਿ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਿਨ ਕਾ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਤਿਨ ਕਾਰਜ ਹਰਿ ਆਪਿ ਸਵਾਰਿ ॥
ਤਿਨ ਚੂਕੀ ਮੁਹਤਾਜੀ ਲੋਕਨ ਕੀ ਹਰਿ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕੀਆ ਕਰਤਾਰਿ ॥੨॥
ਮਤਾ ਮਸੂਰਤਿ ਤਾਂ ਕਿਛੁ ਕੀਜੈ ਜੇ ਕਿਛੁ ਹੋਵੈ ਹਰਿ ਬਾਹਰਿ ॥
ਜੋ ਕਿਛ ਕਰੇ ਸੋਈ ਭਲ ਹੋਸੀ ਹਰਿ ਧਿਆਵਹੁ ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮੁ ਮੁਰਾਰ ॥ ੩ ॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੇ ਸੁ ਆਪੇ ਆਪੇ ਓਹੁ ਪੁਛਿ ਨ ਕਿਸੈ ਕਰੇ ਬੀਚਾਰਿ ॥
ਨਾਨਕ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਧਿਆਈਐ ਜਿਨਿ ਮੇਲਿਆ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ॥੪॥

ਅਸਥਾਈ (ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ,ਮ: ੪,ਪੰ.੧੧੩੫)

੦				੩				×				੨			
ਮ		ਨ						ਗ			ਗ		ਗ		
ਗ	ਮ	ਧੁ	—	ਪ	ਪ	ਪਧੁ	ਪਮ	ਮ	—	(ਮ)	ਰੁ	—	ਰੁ	—	ਸ
ਮ	ਧ	ਸੂ	਽	ਦ	ਨ	ਜ਽	ਪੀ਽	ਐ	਽	ਉ	ਰ	਽	ਧਾ	਽	ਰ,
ਨ਼		ਨ਼						ਸ				ਗ			
ਸ	—	ਧੁ਼	ਧੁ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਰੁ	ਰੁ	ਰੁ	ਰੁ	—	ਸ	—
ਦੇ	਽	ਹੀ	ਨ	ਗ	ਰ	ਤ	ਸ	ਕ	ਰ	ਪੰ	ਚ	ਧਾ	਽	ਤੂ	਽,
ਨ਼		ਮ						ਸਂ						ਗ	
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ
ਗੁ	ਰ	ਸ	ਬ	ਦੀ	਽	ਹ	ਰਿ	ਕਾ	ਢੇ	਽	਽	ਮਾ	਽	਽	ਰ

ਅੰਤਰਾ

				ਨ											
ਪ	ਪ	ਪ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਹ	ਰਿ	ਕਾ	਽	ਸਂ	ਤ	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	਽	ਹ	ਰਿ	ਮੂ	਽	ਰ	ਤ
ਨ													ਨ		
ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧੁ	ਪ
ਜਿ	ਸ	ਹਿ	ਰ	ਦੈ	਽	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	਽	ਮ	ਮੁ	ਰਾ	਽	਽	ਰ
ਮ				ਧੁ		ਨ						ਗ			
ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ
ਮ	਽ਸ	ਤ	ਕ	ਭਾ	਽	ਗ	ਹੋ	ਵੈ	਽	ਜਿ	ਸ	ਲਿ	ਖਿ	ਆ,	ਸੋ

ਨ਼		ਮ										ਨ		ਗ	
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ॒	ਨ	ਸਂ	ਰੇਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧ॒	ਪ	ਮ	ਗ
ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤ	ਹਿਰ	ਦੈ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	S	ਮ	ਸ	ਮੁ	S	S	ਰ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਸਲੋਕ ਮ: ੧ ॥

ਗੁਰੁ ਦਾਤਾ ਗੁਰੁ ਹਿਵੈ ਘਰੁ, ਗੁਰੁ ਦੀਪਕੁ ਤਿਹ ਲੋਇ ॥

ਅਮਰ ਪਦਾਰਥ ਨਾਨਕਾ, ਮਨਿ ਮਾਨਿਐ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥੧॥

(ਵਾਰ ਮਾਝ ਕੀ, ਪੰਨਾ ੧੩੭)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨		ਮ	
														ਪ	ਮ
														ਗੁ	ਰ
ਗ								ਗ							
ਰ॒	—	—	ਸ	—	ਰ॒	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਮ	—	ਮ	ਮ	—	ਮ	—
ਦਾ	S	S	ਤਾ	S	ਗੁ	S	ਰ	ਹਿ	ਵੈ	S	ਘ	ਰ	S;	*	*
ਗ								ਧ॒		ਨ					
ਰ॒	ਰ॒	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ॒	ਸਂ	—	ਧ॒	ਧ॒ਨ॒	ਧ॒	ਪ		
ਗੁ	ਰ	ਦੀ	S	ਪ	ਕ	ਤਿ	ਹ	ਲੋ	S	S	SS	ਇ	S,		

ਅੰਤਰਾ

				ਨ								ਨ			
ਪ	ਪ	ਪ	—	ਧ॒	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਗੁ	ਰ	ਦਾ	S	ਤਾ	S	ਗੁ	ਰ	ਹਿ	ਵੈ	S	S	ਘ	S	ਰ	S
ਨ														ਨ	
ਧ॒	ਧ॒	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੇਂ	ਸਂ	—	—	ਨ	ਸਂ	ਧ॒	ਪ
ਗੁ	ਰ	ਦੀ	S	ਪ	ਕ	ਤਿ	ਹ	ਲੋ	S	S	S	S	S	ਇ	S;
				ਨ											
ਪ	ਧ॒	ਸਂ	ਸਂ	ਧ॒	ਨ॒	ਧ॒	ਪ	ਮ	—	—	ਮ	(ਮ)	ਗਮ	—	—
ਅ	ਮ	ਰ	ਪ	ਦਾ	S	ਰ	ਥ	ਨਾ	S	S	ਨ	ਕਾ	SS	S	S
ਗ	ਰ॒	ਰ॒	ਰ॒ਪ	ਮ	—	ਗ	ਰ॒	—	ਸ	ਸ	ਰ॒	ਨ਼	ਸ		
ਮ	ਨ	S	ਮਾS	S	S	ਨਿਐ	S	S	ਸੁ	ਖ	ਹੋ	S	ਇ		

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ 'ਨਿਖਾਦ' ਬੜੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕ ਚੰਗੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਹੈ ।

੧੧. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਜੋਗੀ ਗ੍ਰਿਹੀ ਪੰਡਿਤ ਭੇਖਧਾਰੀ ॥ ਏ ਸੂਤੇ ਆਪਣੇ ਅਹੰਕਾਰੀ ॥ ੧ ॥
ਮਾਇਆ ਮਦ ਮਾਤਾ ਰਹਿਆ ਸੋਇ ॥ ਜਾਗਤੁ ਰਹੈ ਨ ਮੂਸੈ ਕੋਇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੋ ਜਾਗੈ ਜਿਸੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ॥ ਪੰਚ ਦੂਤ ਓਹੁ ਵਸਗਤਿ ਕਰੈ ॥ ੨ ॥
ਸੋ ਜਾਗੈ ਜੋ ਤਤੁ ਬੀਚਾਰੈ ॥ ਆਪਿ ਮਰੈ ਅਵਰਾ ਨਹ ਮਾਰੈ ॥ ੩ ॥
ਸੋ ਜਾਗੈ ਜੋ ਏਕੋ ਜਾਣੈ ॥ ਪਰਕਿਰਤਿ ਛੋਡੈ ਤਤੁ ਪਛਾਣੈ ॥ ੪ ॥
ਚਹੁ ਵਰਨਾ ਵਿਚਿ ਜਾਗੈ ਕੋਇ ॥ ਜਮੈ ਕਾਲੈ ਤੇ ਛੂਟੈ ਸੋਇ ॥ ੫ ॥
ਕਹਤ ਨਾਨਕ ਜਨ ਜਾਗੈ ਸੋਇ ॥ ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਜਾ ਕੀ ਨੇਤ੍ਰੀ ਹੋਇ ॥ ੬ ॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੩, ਪੰਨਾ ੧੧੨੮)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
							ਨ਼						
			ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	—	—	ਪ	—	—	—
			ਮਾ	ਇਆ	ਮ	ਦ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਗ						
ਧ	ਮ	—	ਗ	—	ਮ	—	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਹਿਆ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ
			ਸ										
—	—	—	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਰੁ	—	ਗ	ਰੁ	—	—
ऽ	ऽ	ऽ;	ਜਾ	ऽ	ਗ	ਤ	ਰ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
			ਨ਼										
ਸ	—	ਸ	ਧ਼	—	ਨ਼	—	ਸ	—	ਰੁ	ਸ	—	—	—
ऽ	ऽ	ਨ	ਮੂ	ऽ	ਸੈ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

			ਪ		ਨ		ਸਂ						
—	—	—	ਮ	—	ਧ	—	ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ;	ਜੋ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ਗ੍ਰਿ	ऽ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਗਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਪੰ	ਡਿਤ	ਭੇ	ਖ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ

ਨ										ਨ			
ਧ̲	—	ਪ	ਮ	—	ਪ	ਧ̲	ਸਂ	—	—	ਧ̲	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ਸੁ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
			ਮ				ਗ						
ਪ	—	ਪ	ਗ	—	ਮ	ਮ	ਰ̲	—	—	ਸ	—	—	—
ऽ	ऽ	ਅਪ	ਣੈ	ऽ	ਅ	ਹੰ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—											
ऽ	ऽ	ऽ											

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।
(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੨. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਦਸ ਮਿਰਗੀ ਸਹਜੇ ਬੰਧਿ ਆਨੀ ॥ ਪਾਂਚ ਮਿਰਗ ਬੇਧੇ ਸਿਵ ਕੀ ਬਾਨੀ ॥੧॥
ਸੰਤ ਸੰਗਿ ਲੇ ਚੜਿਓ ਸਿਕਾਰ ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਪਕਰੇ ਬਿਨੁ ਘੋਰ ਹਥੀਆਰ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਆਖੇਰ ਬਿਰਤਿ ਬਾਹਰਿ ਆਇਓ ਧਾਇ ॥ ਅਹੇਰਾ ਪਾਇਓ ਘਰ ਕੈ ਗਾਂਇ ॥ ੨ ॥
ਮ੍ਰਿਗ ਪਕਰੇ ਘਰਿ ਆਣੇ ਹਾਟਿ ॥ ਚੁਖ ਚੁਖ ਲੇ ਗਏ ਬਾਂਢੇ ਬਾਟਿ ॥ ੩ ॥
ਏਹੁ ਅਹੇਰਾ ਕੀਨੋ ਦਾਨੁ ॥ ਨਾਨਕ ਕੈ ਘਰਿ ਕੇਵਲ ਨਾਮੁ ॥ ੪ ॥
(ਰਾਗੁ, ਭੈਰਉ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੧੩੬)

ਅਸਥਾਈ

×		0				੩		0	
		ਮ							
ਸ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ̲	ਪ	—	—	ਧ̲
ਸੰ	ऽ	ਤ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਲੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ				ਨ					
ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ̲	—	ਪ	—	—	—
ਚ	ੜਿ	ਓ	ਸਿ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ						ਗ			
ਧ̲	ਧ̲	ਪ	ਧ̲	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	—	—
ਮ੍ਰਿ	ਗ	ਪ	ਕ	ਰੇ	ऽ	ਬਿ	ਨੁ	ऽ	ऽ
				ਗ					
ਗ	ਰ̲	ਗ	ਮ	ਰ̲	—	ਸ	—	—	—
ਘੋ	ਰ	ਹ	ਥੀ	ਆ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਧ		ਨ							
ਮ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	—	ਸੰ	—	—	—
ਦ	ਸ	ਮਿ	ਰ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	—	—	—
ਸਹ	ਜੋ	ਬੰ	ਧ	ਆ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
				ਨ					
ਨ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਪ	—
ਘੰ	ऽ	ਚ	ਮਿ	ਰ	ਗ	ਬੇ	ऽ	ਧੇ	ऽ
ਮ				ਗ					
ਗ	ਗ	ਮ	—	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—
ਸ਼ਿ	ਵ	ਕੀ	ऽ	ਬਾਂ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੩. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਕੋਟਿ ਮਨੋਰਥ ਆਵਹਿ ਹਾਥ ॥
ਜਮ ਮਾਰਗ ਕੈ ਸੰਗੀ ਪਾਂਥ ॥ ੧ ॥
ਗੰਗਾ ਜਲੁ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ॥
ਜੋ ਸਿਮਰੈ ਤਿਸ ਕੀ ਗਤਿ ਹੋਵੈ, ਪੀਵਤ ਬਹੁੜਿ ਨ ਜੋਨਿ ਭ੍ਰਮਾਮ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪੂਜਾ ਜਾਪ ਤਾਪ ਇਸਨਾਨ ॥ ਸਿਮਰਤ ਨਾਮ ਭਏ ਨਿਹਕਾਮ ॥ ੨ ॥
ਰਾਜ ਮਾਲ ਸਾਦਰ ਦਰਬਾਰ ॥ ਸਿਮਰਤ ਨਾਮ ਪੂਰਨ ਆਚਾਰ ॥ ੩ ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਇਹੁ ਕੀਆ ਬੀਚਾਰ ॥
ਬਿਨੁ ਹਰਿਨਾਮੁ ਮਿਥਿਆ ਸਭ ਛਾਰ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੧੩੭)

ਅਸਥਾਈ

×		०		੨		੩		०	
ਸੰ						ਨ			
ਨ	—	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਗੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਜ	ਲ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸੰ						ਨ			
ਨ	—	ਸੰ	—	ਨੰ	ਸੰ	ਧੁ	--	ਪ	ਪ
ਗੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਜ	ਲ	ऽ	ऽ	ਗੁ	ਰ

ਮ ਗ ਗੋ	— ऽ	ਮ ਬਿੰ	ਮ ਦ	ਗ ਰੁ ਨਾ	— ऽ	ਸ ਮ	— ऽ	— ऽ	— ऽ;
ਸ ਜੋ	— ऽ	ਨ਼ ਧ਼ ਸਿ	ਧ਼ ਮ	ਨ਼ ਰੈ	— ऽ	ਸ ऽ	— ऽ	ਸ ਤਿ	ਰੁ ਸ
ਗ ਕੀ	— ऽ	ਮ ਗ	ਮ ਤ	ਗ ਰੁ ਹੋ	— ऽ	ਸ ਵੈ	— ऽ	— ऽ	— ऽ
ਸ ਪੀ	— ऽ	ਮ ਗ ਵ	ਮ ਤ	ਪ ਬ	ਧੁ ਹੁ	ਪ ੜ	— ऽ	— ऽ	ਧੁ ਨ
ਨ ਜੋ	ਨ ਨ	ਸਂ ਭ	ਸਂ ਰ	ਨ ਧੁ ਮਾ	— ऽ	ਪ ਮ	— ऽ	— ऽ	— ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ ਮ ਕੋ	— ऽ	ਨ ਧੁ ਟ	ਧੁ ਮ	ਨ ਸਂ ਨੋ	— ऽ	ਸਂ ਰ	ਸਂ ਥ	— ऽ	— ऽ
ਨ ਧੁ ਆ	— ऽ	ਨ ਵਹਿ	ਸਂ ऽ	ਰੁਂ ਹਾ	— ऽ	ਸਂ ਥ	— ऽ	— ऽ	— ऽ
ਨ ਸਂ ਜ	ਸਂ ਮ	ਸਂ ਮਾ	— ऽ	ਨ ਰ	ਸਂ ਗ	ਨ ਧੁ ਕੇ	— ऽ	ਪ ऽ	— ऽ
ਮ ਗ ਸੰ	— ऽ	ਮ ਗੀ	ਗ ऽ	ਰੁ ਸਾ	— ऽ	ਸ ਥ	— ऽ	— ऽ	— ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੪. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਤੇ ਭਗਤਿ ਕਮਾਈ ॥ ਤਬ ਇਹ ਮਾਨਸ ਦੇਹੀ ਪਾਈ ॥
ਇਸ ਦੇਹੀ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ ਦੇਵ ॥ ਸੋ ਦੇਹੀ ਭਜੁ ਹਰਿ ਕੀ ਸੇਵ ॥ ੧ ॥
ਭਜਹੁ ਗੋੁਬਿੰਦ ਭੂਲਿ ਮਤ ਜਾਹੁ ॥ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਕਾ ਏਹੀ ਲਾਹੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਬ ਲਗੁ ਜਰਾ ਰੋਗੁ ਨਹੀ ਆਇਆ ॥ ਜਬ ਲਗ ਕਾਲਿ ਗ੍ਰਸੀ ਨਹੀ ਕਾਇਆ ॥
ਜਬ ਲਗੁ ਬਿਕਲ ਭਈ ਨਹੀ ਬਾਨੀ ॥ ਭਜਿ ਲੇਹਿ ਰੇ ਮਨ ਸਾਰਿਗਪਾਨੀ ॥ ੨ ॥
ਅਬ ਨ ਭਜਸਿ ਭਜਸਿ ਕਬ ਭਾਈ ॥ ਆਵੈ ਅੰਤੁ ਨ ਭਜਿਆ ਜਾਈ ॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰਹਿ ਸੋਈ ਅਬਸਾਰ ॥ ਫਿਰਿ ਪਛੁਤਾਹੁ ਨ ਪਾਵਹੁ ਪਾਰ ॥ ੩ ॥
ਸੋ ਸੇਵਕੁ ਜੋ ਲਾਇਆ ਸੇਵ ॥ ਤਿਨ ਹੀ ਪਾਏ ਨਿਰੰਜਨ ਦੇਵ ॥
ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਤਾ ਕੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਕਪਾਟ ॥ ਬਹੁਰਿ ਨ ਆਵੈ ਜੋਨੀ ਬਾਟ ॥ ੪ ॥
ਇਹੀ ਤੇਰਾ ਅਉਸਰੁ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਾਰ ॥ ਘਟ ਭੀਤਰਿ ਤੂ ਦੇਖੁ ਬਿਚਾਰਿ ॥
ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਜੀਤਿ ਕੈ ਹਾਰਿ ॥ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕਹਿਓ ਪੁਕਾਰਿ ਪੁਕਾਰਿ ॥ ੫ ॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੧੫੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਨ						ਗ			
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	—	—	—
ਭ	ਜਹੁ	ऽ	ਗ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ				ਗ					
ਰੁ	ਰੁ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—
ਭੂ	ਲ	ਮ	ਤ	ਜਾ	ऽ	ਹੁ	ऽ	ऽ	ऽ;
					ਨ				
ਮ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	—	—
ਮਾ	ऽ	ਨ	ਸ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕਾ	ऽ	ऽ
				ਨ					
ਨ	—	ਸਂ	—	ਧੁ	—	ਪ	—	—	—
ਏ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਹੁ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

		ਨ							
ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	—	—
ਗੁ	ਰ	ਸੇ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਇ	ਸ	ਦੇ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਕਉ	ऽ	ऽ	ऽ

				ਸਂ					
ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਨ	—	ਸਂ	—	—	—
ਭ	ਗ	ਤ	ਕ	ਮਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਿ	ਮ	ਰਹਿ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ਵ	ऽ	ऽ	ऽ
				ਨ					
ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	ਪ	—	—
ਤ	ਬ	ਇ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ਨ	ਸ	ऽ	ऽ
ਸੋ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਭ	ਜ	ऽ	ऽ
ਮ				ਗ					
ਗ	—	ਮ	—	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—
ਦੇ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਵ	ऽ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਵੀ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਦੋ ਦੋ ਲਾ ਕੇ ਹੀ ਅਸਥਾਈ ਫੜਨੀ ਹੈ।

੧੫. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਸੋਇ ਰਹੀ ਪ੍ਰਭ ਖਬਰਿ ਨ ਜਾਨੀ ॥
ਭੋਰੁ ਭਇਆ ਬਹੁਰਿ ਪਛੁਤਾਨੀ ॥ ੧ ॥
ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਜਿ ਮਨਿ ਅਨਦੁ ਧਰਉ ਰੀ ॥
ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਬੇ ਕੀ ਲਾਲਸਾ ਤਾ ਤੇ ਆਲਸੁ ਕਹਾ ਕਰਉ ਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਰ ਮਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਆਣਿ ਨਿਸਾਰਿਓ ॥
ਖਿਸਰਿ ਗਇਓ ਭੂਮ ਪਰਿ ਡਾਰਿਓ ॥ ੨ ॥
ਸਾਦਿ ਮੋਹਿ ਲਾਦੀ ਅਹੰਕਾਰੇ ॥ ਦੋਸੁ ਨਾਹੀ ਪ੍ਰਭ ਕਰਣੈਹਾਰੇ ॥ ੩ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਮਿਟੇ ਭਰਮ ਅੰਧਾਰੇ ॥ ਨਾਨਕ ਮੇਲੀ ਸਿਰਜਣਹਾਰੇ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੯੯)

ਅਥਸਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਨ									
ਧੁ	—	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	—	—	—
ਭੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ਭ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ
		ਗ			ਮ		ਗ	ਗ	
—	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	—	ਪ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ
*	ਬ	ਹੁ	ਰ	ऽ	ਮ	ਛ	ਤਾ	ऽ	ਨੀ

ਨ਼		ਮ			ਨ				
ਸ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਪ	ਪ	—
ਸੋ	਽	ਇ	ਕੇ	ਹੀ	਽	਽	ਪ੍ਰ	ਭ	਽
ਮ						ਨ		ਮ	
ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਧੁ	ਪ	ਗ	ਮ
ਖ	ਬ	ਰ	ਨ	ਜਾ	਽	ਨੀ	਽	਽	਽

ਅੰਤਰਾ

ਪ		ਨ		ਨ					
ਮ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਪ੍ਰਿ	ਅ	ਪ੍ਰੇ	ਮ	ਸਹ	ਜ	ਮ	ਨ	਽	਽
ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰੇਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਅ	ਨ	ਦ	ਧ	ਰਉ	਽	ਰੀ	਽	਽	਽
ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ
ਪ੍ਰਭ	ਮਿਲ	ਬੇ	ਕੀ	ਲਾ	ਲ	ਸਾ	਽	ਤਾ	ਤੇ
ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	—	—
ਆ	ਲਸ	ਕਢਾ	ਕ	ਰਉ	਽	ਰੀ	਽	਽	਽

ਨੋਟ :—ਇਹ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦ ਗੀਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸਿੱਖੀ ਸੀ ਤਿਵੇਂ ਨੁਟੇਸ਼ਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

੧੬. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਗੋਵਿੰਦ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਨਕਾਦਿਕ ਉਧਾਰੇ ॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਬਦਿ ਬੀਚਾਰੇ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਜੀਉ ਅਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੁ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੇ ਲਗੈ ਪਿਆਰੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅੰਤਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਭਗਤਿ ਸਾਚੀ ਹੋਇ॥ ਪੂਰੈ ਗੁਰਿ ਮੇਲਾਵਾ ਹੋਇ ॥ ੨ ॥
ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਸੈ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥੩॥
ਆਪੇ ਵੇਖੈ ਵੇਖਣਹਾਰੁ ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਰਖਹੁ ਉਰਧਾਰਿ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਮ: ੩, ਪੰਨਾ ੧੧੨੯)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		
ਨ			ਨ						ਮ		
ਧੁ	ਧੁ	ਧੁਪ	ਧੁ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਮਗ	ਪ	—	ਪ
ਹਰਿ	ਜੀ	ਉ਽	ਅਪ	ਣੀ	਽	ਕਿ	ਰ	ਪਾ਽	ਧਾ	਽	ਰ
ਮ							ਗ				
ਗ	ਗ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—	ਸ
ਗੁਰ	ਮੁ	ਖ	ਨਾ	ਮੇ	਽	ਲ	ਗੈ	਽	ਪਿਆ	਽	ਰ

ਅੰਤਰਾ

ਪ			ਠ			ਠ					
ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਠ	ਠ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਠ	ਸਂ	—
ਗੋ	ਵਿੰ	ਦ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਸਨ	ਕਾ	ਦਿਕ	ਉ	ਧਾ	ਰੇ	ऽ
ਗਂ											
ਰੁਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਠ	ਸਂ	ਠ	ਧੁ	ਪ	—
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਸਬ	ਦ	ਬੀ	ਚਾ	ਰੇ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੭. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਰਾਮ ਨਾਮ ਪਰਮ ਧਾਮ ਸੁਧ ਬੁਧ ਨਿਰੀਕਾਰ ਬੇਸੁਮਾਰ ਸਰਬਰ ਕਉ ਕਾਹਿ ਜੀਉ ॥
ਸੁਥਰ ਚਿਤ ਭਗਤ ਹਿਤ ਭੇਖੁ ਧਰਿਓ ਹਰਨਾਖਸੁ ਹਰਿਓ ਨਖ ਬਿਦਾਰਿ ਜੀਉ ॥
ਸੰਖ ਚਕ੍ਰ ਗਦਾ ਪਦਮ ਆਪਿ ਆਪੁ ਕੀਓ ਛਦਮ,
ਅਪਰੰਪਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਲਖੈ ਕਉਨੁ ਤਾਹਿ ਜੀਉ ॥
ਸਤਿ ਸਾਚੁ ਸ੍ਰੀ ਨਿਵਾਸੁ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਸਦਾ ਤੁਹੀ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿ ਜੀਉ ॥੨॥

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੪੦੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
	ਠ										
ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ
ਵਾ	ऽ	ਹਿ	ਗੁ	ਰੂ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ਹਿ	ਗੁ	ਰੂ	ऽ
ਠ											
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਠ
ਵਾ	ऽ	ਹਿ	ਗੁ	ਰੂ	ऽ,	ਵਾ	ऽ	ਹ	ਜੀ	ਉ	ऽ,
ਪ			ਠ						ਗ		
ਸਂ	—	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	—	ਮ
ਸ	ऽ	ਤਿ	ਸਾ	ऽ	ਚ	ਸ੍ਰਿ	ਰੀ	ਨਿ	ਵਾ	ऽ	ਸ
ਗ							ਗ				
ਰੁ	—	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	ਸ	—
ਆ	ऽ	ਦ	ਪੁ	ਰ	ਖ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਤੁ	ਹੀ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

									ਨ		
						ਮ	—	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ
						ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ਮ
ਨ						ਗਂ			ਗਂ		
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰੁਂ	—	ਰੁਂ	ਰੁਂ	—	ਰੁਂ
ਪ	ਰ	ਮ	ਧਾ	ऽ	ਮ	ਸੁ	ऽ	ਧ	ਬੁ	ऽ	ਧ
			ਨ			ਨ			ਨ		
ਸਂ	ਸਂ	—	ਧੁ	—	ਪ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਧੁ	—	ਧੁ
ਨਿ	ਗੀ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਬੇ	ऽ	ਸੁ	ਮਾ	ऽ	ਰ
ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਨ
ਸ	ਰ	ਬ	ਰ	ਕਉ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਹਿ	ਜੀ	ਉ	ऽ

ਨੋਟ :—ਤਿੰਨ ਵਾਰ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਤਵੀਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਤੋਂ ।
ਭਾਵ—ਖਾਲੀ ਤੋਂ ਅੰਤਰਾ ਫੜਨਾ ਹੈ ।

੧੯ ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਬੀਰ ਅਪਾਰ ਬਡੇ ਬਰਿਆਰ ਅਬਿਚਾਰਹਿ ਸਾਰ ਕੀ ਧਾਰ ਭਛੱਯਾ ॥
ਤੋਰਤ ਦੇਸ ਮਲਿੰਦ ਮਵਾਸਨ ਮਾਤੇ ਗਜਾਨ ਕੇ ਮਾਨ ਮਲੱਯਾ ॥
ਗਾੜ੍ਹੇ ਗੜ੍ਹਾਨ ਕੇ ਤੋੜਨਹਾਰ ਸੁ ਬਾਤਨ ਹੀ ਚਕ ਚਾਰ ਲਵੱਯਾ ॥
ਸਾਹਿਬੁ ਸ੍ਰੀ ਸਭ ਕੋ ਸਿਰਨਾਇਕ ਜਾਚਕ ਅਨੇਕ ਸੁ ਏਕ ਦਿਵੱਯਾ ॥੬॥੨੬॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਵੱਯੇ ਪਾ:੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
						ਗ					
ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—
ਬੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ਅ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ; ਬ
ਨ਼	—	—	ਸ	—	ਰੁ	ਸ	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	ਸ
ਡੇ	ऽ	ऽ	ਬ	ऽ	ਰਿ	ਆ	ऽ	ਰ	ऽ	ਅ	ਬਿ
ਸ	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	ਧੁ	ਪ	ਧੁ
ਚਾ	ऽ	ऽ	ਰਹਿ	ऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਕੀ
ਨ	—	—	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮਗ	ਮ
ਧਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਭ	ਛੱ	ऽ	ऽ	ऽ	ਯਾऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ			ਨ								
ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ
ਤੋਂ	ਰ	ਤ	ਦੇ	ਸ	ਮ	ਲਿੰ	ਦ	ਮ	ਵਾ	ਸ	ਨ
					ਸਂ						
ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨ	ਧੁਪ	ਮ
ਮਾ	ਤੇ	ਗ	ਜਾ	ਨ	ਕੇ	ਮਾ	ਨ	ਮ	ਲੱS	ਯਾS	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੯. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਕੋਊ ਭਇਓ ਮੁੰਡੀਆ ਸੰਨਿਆਸੀ ਕੋਊ ਜੋਗੀ ਭਇਓ,
ਕੋਊ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਕੋਊ ਜਤੀ ਅਨੁਮਾਨਬੋ ॥
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਕੋਊ ਰਾਫਜੀ ਇਮਾਮ ਸਾਫੀ,
ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਬੈ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੋ ॥
ਕਰਤਾ ਕਰੀਮ ਸੋਈ ਰਾਜਕ ਰਹੀਮ ਓਈ,
ਦੂਸਰੋ ਨ ਭੇਦ ਕੋਈ ਭੂਲ ਭ੍ਰਮ ਮਾਨਬੋ ॥
ਏਕ ਹੀ ਕੀ ਸੇਵ ਸਭ ਹੀ ਕੋ ਗੁਰਦੇਵ ਏਕ,
ਏਕ ਹੀ ਸਰੂਪ ਸਬੈ ਏਕੈ ਜੋਤ ਜਾਨਬੋ ॥ ੧੫ ॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਕਬਿੱਤ ਨੰ: ੧੫॥੮੫॥)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ								ਮ			
ਧੁ	—	ਧੁ	ਪ	—	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	—	ਪ
ਏ	S	ਕ	ਹੀ	S	ਕੀ	ਸੇ	S	ਵ	ਸ	S	ਭ
	ਗ					ਮ		ਗ			
ਮ	ਰੁ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ	—	ਸ
ਹੀ	ਕੋ	S	ਗੁ	S	ਰ	ਦੇ	S	ਵ	ਏ	S	ਕ;
ਨ਼	ਨ਼										
ਸ	ਧੁ਼	—	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਰੁ	—	ਰੁ	ਸ	ਸ	—
ਏ	ਕ	S	ਹੀ	S	ਸ	ਰੂ	S	ਪ	ਸ	ਬੈ	S
			ਮ					ਗ			
ਗ	ਰੁ	—	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—
ਏ	ਕੈ	S	ਜੋ	S	ਤ	ਜਾ	S	ਨ	ਬੋ	S	S

ਅੰਤਰਾ

			ਨ								
ਮ	ਪ	—	ਧ਼	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕੌ	ਊ	ऽ	ਭ	ऽ	ਇਓ	ਮੂੰ	ਛੀ	ऽ	ਆ	ऽ	ਸੰ
ਨ											
ਧ਼	ਧ਼	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਨਿਆ	ਸੀ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ਊ	ਜੋ	ਗੀ	ऽ	ਭ	ऽ	ਇਓ
ਨ								ਮ			
ਧ਼	—	ਧ਼	ਪ	ਪ	ਧ਼	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	—	ਮ
ਕੌ	ऽ	ਊ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਚਾ	ਰੀ	ऽ	ਕੌ	ऽ	ਊ
ਗ						ਮ		ਗ			
ਰੇ	ਰੇ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸ	—	—
ਜ	ਤੀ	ऽ	ਅ	ਨੂ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਨ	ਬੌ	ऽ	ऽ

ਏਕ ਹੀ ਸੇਵ...

ਸੰਚਾਰੀ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
						ਨ			ਨ		
ਮ	—	ਗਮ	ਪ	—	ਪ	ਧ਼	ਧ਼	—	ਧ਼	—	ਪ
ਹਿੰ	ऽ	ऽऽ	ਦੂ	ऽ	ਤੁ	ਰ	ਕ	ऽ	ਕੌ	ऽ	ਊ
			ਨ			ਧ਼			ਨ		
ਮ	ਪ	—	ਧ਼	—	ਧ਼	ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ਼	—	ਪ
ਤਾ	ਬ	ऽ	ਜੀ	ऽ	ਇ	ਮਾ	ऽ	ਮ	ਸਾ	ऽ	ਫੀ
ਮ			ਮ						ਮ		
ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਰੇ	—	ਸ
ਮਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ਸ	ਕੀ	ਜਾ	ऽ	ਤ	ਸ	ऽ	ਬੈ
						ਨ					
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਧ਼	—	ਧ਼	ਪ	—	ਧ਼
ਦੇ	ऽ	ਕੈ	ਪ	ਹਿ	ऽ	ਚਾ	ऽ	ਨ	ਬੈ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ

			ਨ			ਨ			ਨ		
ਮ	ਪ	—	ਧ਼	—	ਧ਼	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕ	ਰ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਕ	ਰੀ	ऽ	ਮ	ਸੋ	ऽ	ਈ

ਗਂ						ਗਂ					
ਰੁਂ	ਰੁਂ	—	ਗਂ	—	ਮਂ	ਰੁਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਰਾ	ਜ	ऽ	ਕ	ऽ	ਰ	ਹੀ	ऽ	ਮ	ੳ	ऽ	ਈ
ਪ		ਮ				ਨ			ਨ		
ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ
ਦੂ	ਸ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਨ	ਭੇ	ऽ	ਦ	ਕੋਂ	ऽ	ਈ
ਮ			ਮ								
ਗ	ਮ	ਰੁ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ	—	—
ਭੂ	ऽ	ਲ	ਭੂ	ऽ	ਮ	ਮਾ	ऽ	ਨ	ਬੋਂ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਦਾ 'ਸੰਚਾਰੀ ਤੇ ਅਭੋਗ' ਇਕੱਠਾ ਹੀ ਗਾਉਣਾ ਹੈ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੨੦. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਅਬ ਰਾਖਹੁ ਦਾਸ ਭਾਟ ਕੀ ਲਾਜ ॥
ਜੈਸੀ ਰਾਖੀ ਲਾਜ ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਕੀ ਹਰਨਾਖਸ ਫਾਰੇ ਕਰ ਆਜ ॥
ਫੁਨਿ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਲਾਜ ਰਖੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਛੀਨਤ ਬਸਤ੍ਰ ਦੀਨ ਬਹੁ ਸਾਜ ॥
ਸੋਦਾਮਾ ਅਪਦਾ ਤੇ ਰਾਖਿਆ ਗਨਿਕਾ ਪੜ੍ਹਤ ਪੂਰੇ ਤਿਹ ਕਾਜ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਕਲਜੁਗ ਹੋਇ ਰਾਖਹੁ ਦਾਸ ਭਾਟ ਕੀ ਲਾਜ ॥੪॥੧੨॥

(ਸਵਈਏ ਮ: ਚਉਥੇ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੪੦੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
						*	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—
						*	ਅ	ਬ	ਰਾ	ਖਹੁ	ऽ
ਨ			ਨ								
ਧੁ	—	ਧੁ	ਧੁ	—	ਪ	*	ਮ	ਗ	ਮਰੁ	ਗਮ	ਪ
ਦਾ	ऽ	ਸ	ਭਾ	ऽ	ਟ	*	ਕੀ	ऽ	ऽऽ	ਲਾऽ	ਜ
ਮ				ਗ							
ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਰੁ	ਸ	—
ਜੈ	ਸੀ	ਰਾ	ਖੀ	ਲਾ	ऽ	ਜ	ਭ	ਗ	ਤ	ਪ੍ਰਹਿ	ऽ
ਨ਼						ਨ਼	ਗ	ਗ			
[illegible]	—	ਧੁ	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	ਮ	ਰੁ	—	ਗ	ਮ
ਲਾ	ऽ	ਦ	ਕੀ	ऽ	ऽ	ਹ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਖ	ਸ

				ਗ							
ਪ	ਮ	—	ਗਮ	ਰੁ	—	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—
ਫਾ	ਰੇ	ऽ	ਕਰ	ਆ	ऽ	ਜ,	ਅ	ਬ	ਰਾ	ਖਹੁ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

			ਨ								
*	ਪ	—	ਧੁ	—	ਨ	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	—	—
*	ਫੁ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ਦੂੰ	ऽ	ਪ	ਤੀ	ऽ	ऽ
ਸੰ			ਸੰ						ਨ		
ਰੁੰ	—	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	—	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	—	ਪ
ਲਾ	ऽ	ਜ	ਰ	ਖੀ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ऽ	ਜੀ
ਮ						ਪ	ਨ		ਨ		
ਪ	ਮਗ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਸੰ	ਧੁ	—	ਧੁ	—	ਪ
ਛੀ	ऽऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ਤ	ਬऽਸ	ਤ੍ਰ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ਨ
ਮ				ਗ							
ਪ	ਮ	—	ਗਮ	ਰੁ	—	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	...	
ਬ	ਹੁ	ऽ	ऽऽ	ਸਾ	ऽ	ਜ	ਅ	ਬ	ਰਾਖਹੁ	...	

ਸੰਚਾਰੀ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
						ਨ			ਨ		
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	ਧੁ	—	—	ਧੁ	—	ਧ
ਸੋ	ऽ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਅ	ऽ	ਪ
ਨ						ਸੰ			ਨ		
ਧੁ	—	—	ਨ	ਸੰ	—	ਰੁੰ	ਸੰ	—	ਧੁ	—	ਪ
ਦਾ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਖਿਆ	ऽ	ऽ
ਮ						ਮ			ਮ		
ਪ	ਮ	ਗ	ਮਰੁ	—	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	—	ਸ
ਗ	ਨ	ऽ	ਕਾऽ	ऽ	ऽ	ਪ	ਤ੍ਰ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ
ਨ਼	ਨ਼					ਸ			ਮ		
ਸ	ਧ਼ੁ	—	ਨ਼	ਸ	—	ਮ	—	ਗ	ਰੁ	—	ਸ
ਪੂ	ਰੇ	ऽ	ਤਿਹ	ऽ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜ

ਅਭੋਗ

			ਨ								
ਮ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—
ਸਿ	ਰੀ	ऽ	ਸ	ऽ	ਤ	ਗੁ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ
ਨ			ਸਂ						ਨ		
ਧੁ	--	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ
ਸੁ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ਰ	ਸੰ	ऽ	ਨ	ਬ	ਲ	ऽ
			ਨ						ਨ		
ਮ	—	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਨ	—	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ
ਜੁ	ऽ	ਗ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ਰਾ	ऽ	ਖਹੁ	ਦਾ	ऽ	ਸ
ਮ				ਗ							
ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ...	
ਭਾ	ऽ	ਟ	ਕੀ	ਲਾ	ऽ	ਜ,	ਅ	ਬ	ਥਾ	ਖਹੁ ਦਾਸ...	

ਨੋਟ—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ 'ਰਾਖਾ ਏਕ ਹਮਾਰਾ ਸੁਆਮੀ' ਦੀ 'ਟਿਯੂਨ' ਤੇ ਵੀ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ ਚੌਗੁਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨਤਾਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਾਲ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਆਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਚਾਰੀ ਤੇ ਅਭੋਗ ਕੱਠੇ ਗਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

੨੧. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਪੜਤਾਲ ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਪਰਤਿਪਾਲ ਪ੍ਰਭ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਵਨ ਗੁਨ ਗਨੀ ॥
ਅਨਿਕ ਰੰਗ ਬਹੁ ਤਰੰਗ ਸਰਬ ਕੋ ਧਨੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅਨਿਕ ਗਿਆਨ ਅਨਿਕ ਧਿਆਨ ਅਨਿਕ ਜਾਪ ਜਾਪ ਤਾਪ ॥
ਅਨਿਕ ਗੁਨਿਤ ਧੁਨਿਤ ਲਲਿਤ ਅਨਿਕ ਧਾਰ ਮੁਨੀ ॥੧॥
ਅਨਿਕ ਨਾਦ ਅਨਿਕ ਬਾਜ ਨਿਮਖ ਨਿਮਖ ਅਨਿਕ ਸ੍ਵਾਦ
ਅਨਿਕ ਦੋਖ ਅਨਿਕ ਰੋਗ ਮਿਟਹਿ ਜਸ ਸੁਨੀ ॥
ਨਾਨਕ ਸੇਵ ਅਪਾਰ ਦੇਵ ਤਟਹ ਖਟਹ ਬਰਤ ਪੂਜਾ
ਗਵਨ ਭਵਨ ਜਾਤ੍ਰ ਕਰਨ ਸਗਲ ਫਲ ਪੁਨੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੧੧੫੩)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	ਮ ਗਮ ਪਰਤਿ
ਨ									ਮ		
ਧ਼	—	ਧ਼	'ਪ	ਪ	ਪਧ਼	ਮ	—	ਪ	ਗ	ਮ	—
ਧਾ	ऽ	ਲ	ਪੁ	ਭ	ਕ੍ਰਿऽ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ
						ਗ					
ਗ	ਗ	ਰੁ	ਗ	ਮ	(ਮ)	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਗੁ	ਨ	ਗ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	ऽ
ਨ਼	ਨ਼										
ਸ	ਧ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਰੁ	—	ਰੁ	ਸ	—	ਸ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਰੈ	ऽ	ਗ	ਬਹੁ	ऽ	ਤ	ਰੰ	ऽ	ਗ
									ਨ		ਮ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	—	ਧ	ਪਮ	ਗਮ
ਸ	ਰ	ਬ	ਕੌ	ऽ	ਧ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ,	ਪਰਤਿ ..

ਅੰਤਰਾ ਤਾਲ ਰੂਪਕ—ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
			ਨ							ਨ			
ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਗਿਆ	ऽ	ऽ	ਨ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਧਿਆ	ऽ	ऽ	ਨ
										ਨ			
ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	(ਸਂ)	ਧ	—	ਪ	ਪ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਪ	ਜਾ	ऽ	ਪ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਪ
ਨ			ਨ							ਮ			
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਧ	ਪ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਗ	ਗ	ਮ	—
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਗੁ	ਨਿ	ਤ	ऽ	ਧੁ	ਨਿ	ਤ	ਲ	ਲਿ	ਤ	ऽ
							ਗ					ਮ	
ਗ	ਗ	ਰੁ	ਗ	—	ਮ	(ਮ)	ਰੁ	—	—	ਸ	—	ਗ	ਮ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ਮੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਪਰ	ਤਿ-ਪਾਲ

ਸੰਚਾਰੀ, ਇਕਤਾਲਾ—ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਜਾਂ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਮ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਨਾ	ऽ	ਦ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਬਾ	ऽ	ਜ
ਗ						ਗ					
ਰੁ	ਰੁ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	—	ਸ
ਨਿ	ਮ	ਖ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਸ੍ਵਾ	ऽ	ਦ
ਨ਼											
ਧੁ਼	ਧੁ਼	ਧੁ਼	ਨ਼	—	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—	ਸ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਦੋ	ऽ	ਖ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਰੋ	ऽ	ਗ
ਮ						ਗ					
ਗ	ਗ	—	ਮਪ	ਮ	ਮ	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—
ਮਿ	ਟਹਿ	ऽ	ਜऽ	ਸ	ਸੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ, ਤਿੰਨ ਤਾਲ—ਇਕਤਾਲੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ

×				੨				੦				੩			
				ਨ								ਨ			
*	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
*	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਸੈ	ऽ	ਵ	ਅ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ਵ
												ਨ			
ਸਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
*	ਤ	ਟਹ	ऽ	ਖ	ਟਹ	ऽ	ऽ	ਬ	ਰ	ऽ	ਤ	ਪੂ	ऽ	ਜਾ	ऽ
												ਮ			
*	ਪਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	—	—	ਪ	ਗ	ਗ	ਮ	—
*	ਗऽ	ਵ	ਨ	ਭ	ਵ	ਨ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਤੂ	ਕ	ਰ	ਨ	ऽ
												ਨ		ਮ	
—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	—	—	—	ਧੁ	ਪ	ਗ	ਮ
ऽ	ਸ	ਗ	ਲ	ਫ	ਲ	ऽ	ਪੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪਰ	ਭਿ
ਨ															
ਧੁ	—	ਧੁ													
ਪਾ	ऽ	ਲ	ਇਥੋਂ ਚਾਰਤਾਲ।												

ਨੋਟ—ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਤਾਲ ਦੀ 'ਲਯ' ਇਕੋ ਥਾਂ ਟਿਕੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਤਾਲ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਸੁਰ ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। —ਕਰਤਾ

—ਭੈਰਉ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ

ਵਾਦੀ—ਮ	ਠਾਟ—ਭੈਰਵੀ	ਸਮਾਂ—ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਬਾਰਾਂ ਸੁਰ ਵੀ ਲਗਦੇ ਹਨ ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਰੁ ਗੁ ਮ, ਪ ਧੁ ਨੁ ਸਂ ।

ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ, ਨੁ ਧੁ ਪ, ਮ, ਗੁ ਰੁ ਸ ।

ਭੈਰਵੀ ਠਾਟ ਦੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜਜ ਹੈ । ਜਾਤੀ-ਸੰਪੂਰਣ ਤੇ ਗਾਂਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ—ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ । ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਮੇਂ ਦਾ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ', ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ।

ਭੈਰਵੀ ਅਤੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਅੱਜ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਜਾਂ ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਸਭ ਕੋਮਲ ਸੁਰ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਦੋਵੇਂ ਰਿਖਭ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ—ਸਰੁਗੁ, ਮ, ਗੁਰਗ, ਸਰੁਸ—ਜਾਂ ਸ, ਰੁਗੁਮ, ਮੰਮਗੁਰਗੁ ਸਰੁਸ, ਨੁਧੁਨੁਸਰੁਸ—ਉਂਜ ਗੁਣੀ ਜਨ ਰਾਗ ਦੀ ਰੰਜਕਤਾ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬਾਰਾਂ ਹੀ ਸੁਰ ਲਗਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਵਿਚ "ਸ, ਰੁਗੁਮ, ਗੁਰੁਸ, ਰੁਨੁਸਧੁਨੁਸਰੁਸ" ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਗਦੀ ਹੈ । ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ ਭੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ—

ਗੁਮ ਧੁਨੁਸਂ ਜਾਂ ਪ, ਧੁਮ, ਧੁਨੁਸਂ—ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ 'ਰਿਖਭ' ਤੇ 'ਪੰਚਮ' ਛੱਡ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ "ਸਂਨੁਧੁ, ਜਾਂ ਨੁਰੁੰਸਂਨੁਧੁ, ਪ" ਇੰਜ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਉਤੇ ਠਹਿਰਣ ਨਾਲ ਆਸਾਵਰੀ ਜਾਂ ਬਿਲਾਸਖਾਨੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ, "ਨੁਧੁਪ, ਸਂਨੁਧੁਪ, ਧੁਨੁਸਂਰੁੰ, ਸਂਨੁਧੁਪ" ਇੰਜ ਸਿੱਧੀ ਤਾਨ ਹੀ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸੇ ਲਈ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਸਾਵਰੀ ਤੇ ਬਿਲਾਸਖਾਨੀ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਵੀ ਧੈਵਤ ਹੈ । ਹਾਂ, ਖੜਜ ਤੇ ਪੰਚਮ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਧੁਰਪਦ-ਧਮਾਰ, ਤਰਾਨੇ, ਟੱਪੇ, ਠੁਮਰੀ, ਗ਼ਜ਼ਲ, ਗੀਤ ਆਦਿ ਹੀ ਅਧਿਕ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਨੋਹਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਤੇ ਭਗਤਿ-ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਕਸਰ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਭੈਰਵੀ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹਨ ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

੧. ਸ, ਧ਼, ਨ਼ਸ, ਰੁਸ—ਧ਼ਨ਼ਸਰੁਸ, ਰੁਨ਼ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸਰੁਗੁਰੁਸ, ਰੁਸ ਧ਼ਨ਼ਸਰੁਨ਼ਸ— ਗੁ, ਰੁਸ, ਸਰੁਗੁ, ਰਗੁਰੁਸ,

ਰੁਨ਼ਸ ਧ਼ਨ਼ਸਰੁਸ— ।

੨. ਨ਼ਸਗੁ, ਰਗੁ, ਰਗੁਮਗੁਰੁਸ, ਸਰੁਗੁਮ, ਮਗੁਮ, ਰਗੁਮ, ਮਗੁਰੁਸ, ਰੁਨ਼ਸਧ਼ਨ਼ਸਰੁਸ, ਸਰੁਗੁਮ, ਗੁਰਗੁ,

ਮਗੁ, ਪਮਗੁਰੁਸ—ਸ, ਰੁਗੁਮ, ਮੰਮਗੁਰਗੁ, ਸਰੁਮਗੁਰੁਸ— ।

੩. ਨ਼ਸ ਗੁਮ, ਮਗੁਮ, ਰਗੁਮ, ਸਰੁਗੁਮ, ਸੰਮ, ਮਗੁ, ਰਗੁਮ, ਪਮਗੁ, ਮਗੁਰੁ ਗੁਰੁਸ, ਰੁਨ਼ਸਧ਼ਨ਼ਸ,

ਨ਼ਸਗੁਮਪਧੁਪ, ਗੁਮਪਧੁਪ, ਮਪਧੁਪ, ਮਗੁਮ, ਗੁਰਮਗੁਰੁਸ, ਨ਼ਸਗੁਮਪਧੁਪ, ਧੁਪਮ, ਮੰਮਗੁਰਗੁ, ਸਰੁਸ,

ਰੁਸਗੁਰ ਮਗੁਪਮਧੁਪਮਗੁਰੁਸ, ਧ਼ਨ਼ਸਰੁਸ ।

੪. ਸ, ਮ, ਗੁਮ, ਗੁਸ, ਗੁਮਪਧੁਪ, ਧੁਮ, ਪਗੁ, ਮਗੁ, ਧੁ, ਨਸਰੁਸ, ਨ਼ਸਗੁਮਪਧੁਪਮਗੁਰੁਸ ਰੁਨ਼ਸਗੁਮਪਧੁਪ,

ਨੁਧੁਪ, ਧੁਨੁਧੁਪ, ਨੁਧ,ਮ, ਪਧੁਪ, ਗੁਮਧੁਨੁਧੁਪ. ਨੁਨੁਧੁਨੁਧੁਪ, ਸੰਨੁਧੁਪ, ਧੁਨੁਸੰਨੁਧੁਪ, ਗੁਮਧੁਨੁਸੰਨੁਧੁਪ,

ਪਧੁਨੁਸੰਨੁਧੁਪ, ਨੁਧਨੁਪਧੁਪ, ਮ, ਗੁਮ, ਪਧੁਪਮਗੁਰੁਸ—ਗੁਮ, ਧੁ,ਨੁਸੰਰੁਸੰ—ਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰਨੁਧੁਪ, ਧੁਨੁਸੰ

ਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰ, ਧੁਮ, ਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰ, ਸੰਨੁਧੁਪ, ਨੁਧੁਪਮ, ਧੁਪਮਗੁ, ਪਮਗੁਰੁ, ਮਗੁਰੁਸ— ।

੫. ਸ, ਸਧੁਪਧੁਪਗੁਮ, ਗੁਮਧੁਨੁਸੰ, ਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰਨੁਧੁਪ, ਧੁਮ, ਗੁਮਧੁਨੁਸੰ, ਰੁਸੰ, ਸੰਰੁਗੁਰੁਸੰ, ਨੁਮੰਗੁੰ, ਰੰਗੁੰਰੁਸੰ,

ਗੁੰਰੰਗੁੰ ਸੰਰੁਸੰ, ਰੁੰਨੁਸੰਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰ, ਸੰਰੁਗੁੰ, ਰੰਗੁੰ, ਮੰਗੁੰਰੁਸੰ, ਸੰਰੁਗੁੰਮੰ, ਗੁੰ, ਰੁੰਨੁ,ਸੰਰੁਸੰ, ਸੰਰੁੰਨੁਸੰਨੁਧੁਪ,

ਗੁਮਪਧੁਪ, ਧੁਪਮ, ਗੁਮ, ਰਗੁ ਮ, ਸਰੁਗੁਮ, ਨ਼ਸਗੁਮ, ਮੰਮ, ਗੁਰ,ਮਗੁ, ਪਮ, ਧੁਪ, ਨੁਧੁ ਸੰਨੁ ਰੁਸੰ,

ਗੁੰਰੰ ਮੰਗੁੰਰੁਸੰ, ਰੁੰਨੁਸੰਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰਨੁਧੁ ਪਮਗੁਰੁਸ— ।

ਭੈਰਵੀ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੩				×				੨				੦			
	ਸ ਨ	ਸ	ਮ ਗ	ਮ	ਨ ਧ	ਧ	ਪ	ਮ								
੧.	ਅ	ਬ	ਹ	ਮ	ਚ	ਲੀ	ऽ	ਠਾ	ਨਸ	ਗਮ	ਪਧ	ਨਸਂ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	ਨਸ	ਗਮ	ਪਧ	ਨਸਂ	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
੩.	*	ਨਰ	ਸਗ	ਰਮ	ਗਪ	ਮਧ	ਪਨ	ਧਸਂ	ਨਰਂ	ਸਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੪.	. ਗਰ	. ਮਗ	. ਪਮ	. ਧਪ	. ਨਧ	. ਸਂਨ	. ਰਂਸਂ	. ਗਂਰਂ	. ਸਂਰਂ	. ਨਸਂ	. ਧਨ	. ਪਧ	. ਮਧ	. ਗਮ	ਸਨ ਰਗਂ	ਰਸ ਸਰ
੫.	. ਸਂਰਂ	. ਸਂਰਂ	. ਗਂ,ਰਂ	. ਗਂਰਂ,	. ਸਂਰਂ	. ਸਂ,ਨ	. ਸਂਨ	. ਧਨ	ਨਸ ਧਂ,ਪ	ਗ,ਸ ਧਪ	ਗਮ ਮਪ	ਗਮ ਮ,ਗ	ਧ,ਮ ਮਗ	ਧਨ ਰਗ	ਧਨ ਰ,ਸ	ਸਂ,ਨ ਰਸ
੬.	ਨਸ ਸਂਨ	ਰਸ ਰਂਸਂ	ਸਰ ਨਧ	ਗਰ ਸਂਨ	ਰਗ ਧਪ	ਮਗ ਨਧ	ਗਮ ਪਮ	ਪਮ ਧਪ	ਪਧ ਮਗ	ਨਧ ਪਮ	ਧਨ ਗਰ	ਸਂਨ ਮਗ	ਨਸਂ ਰਸ	ਰਂਸਂ ਗਰ	ਸਂਰਂ ਸਨ	ਗਂਰਂ ਰਸ
੭.	. ਗਰ ਧਨ	. ਸਰ ਗਂ,	. ਪ, ਰਂਸਂ	. ਮਗ ਨਸਂ	. ਰਗ ਮਂ,	. ਧ, ਮਂਗਂ	. ਪਮ ਗਂਰਂ,	. ਗਮ ਰਂਸਂ	. ਨ, ਸਂਨ,	. ਧਪ ਨਧ	. ਮਪ ਧਪ	. ਸਂ, ਪਮ	ਸ, ਨਧ ਮਗ	ਰਸ ਪਧ ਗਰ	ਨਸ ਰਂ, ਰਸ	ਮ ਸਂਨ ਸਨ
੮.	. ਪਧ ਧਨ	. ਪਪ ਧਧ	. ਧਪ ਸਂਨ	. ਮਗ, ਧਪ,	. ਧਨ ਪਧ	. ਧਧ ਪਪ	. ਨਧ ਨਧ	. ਪਮ, ਪਮ,	* ਨਸਂ ਮਪ	. ਨਨ ਮਮ	. ਸਂਨ ਪਮ	. ਧਪ, ਗਰ,	ਰਂਗਂ ਸਂਰਂ ਗਮ	ਰਂਰਂ ਸਂਸਂ ਗਗ	ਮਗ ਰਂਸਂ ਮਗ	ਰਸ, ਨਧ, ਰਸ

ਅੰਤਰਾ

	੩				×				੨				੦			
	ਮ ਗ	ਮ	ਨ ਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ								
੧.	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ	ਸ	ਰ	ਣ	ਤੁ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਨਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ
੨.	.	.	.	.	.	.	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਨਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂ
੩.	,	.	.	.	ਧਨ	ਸਂਸਂ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਨਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ
੪.	*	ਸਂਨ	ਧ,ਨ	ਧਪ	ਧਪ	ਮ,ਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰ,ਗ	ਰਸ	ਨਸ	ਗਮ,	ਗਮ	ਧਨ,	ਮਧ	ਨਸਂ

੫.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਨੁ	ਧੁਧੁ
	ਨੁਧੁ	ਪਪ	ਧੁਪ	ਮਮ	ਪਮ	ਗੁਗੁ	ਮਗੁ	ਰੁਰੁ	ਗੁਰੁ	ਸਸ	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰ
੬.	.	.	.	.	.	.	ਧੁਨੁ	ਸੰ,ਧੁ	ਨੁਸੰ	ਧੁਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੁਸ	ਨੁਸ	ਗੁਮ
	ਸਗੁ	ਮਧੁ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਮਧੁ	ਨੁਸੰ	ਧੁਨੁ	ਸੰਰੁੰ	ਨੁਸੰ	ਰੁੰਗੁੰ	ਸੰਰੁੰ	ਗੁੰਮੰ	ਗੁਗੁੰ	ਰੁੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ
੭.	.	.	ਸੰਧੁੰ	ਗੁੰਰੁੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ,	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਗੁ	ਮਗੁ	ਰੁਸ,	ਨੁਸ	ਗੁਮ
	ਪ,	ਗੁਮ	ਪਧੁ	ਨੁ,	ਮਪ	ਧੁਨੁ	ਸੰ,	ਪਧੁ	ਨੁਸੰ	ਰੁੰ,	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੁਸ	ਨੁਸ	ਗੁਮ
੮.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਰੁੰ	ਸੰਗੁੰ	ਰੁੰਸੰ	ਨੁਸੰ,	ਨੁਸੰ	ਨੁਰੁੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਨੁ,
	ਧੁਨੁ	ਧੁਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਧੁ,	ਪਧੁ	ਪਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ,	ਮਪ	ਮਧੁ	ਪਮ	ਗੁਮ,	ਗੁਮ	ਗੁਪ	ਮਗੁ	ਰਗੁ,
	ਰਗੁ	ਰਮ	ਗੁਰੁ	ਸਰੁ,	ਸਰੁ	ਸਗੁ	ਰੁਸ	ਨੁਸ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ

੧. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ, (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਬ ਹਮ ਚਲੀ ਠਾਕੁਰ ਪਹਿ ਹਾਰਿ ॥
ਜਬ ਹਮ ਸਰਣਿ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਆਈ ਰਾਖੁ ਪ੍ਰਭੂ ਭਾਵੈ ਮਾਰਿ ॥ ੧ ॥
ਲੋਕਨ ਕੀ ਚਤੁਰਾਈ ਉਪਮਾ ਤੇ ਬੈਸੰਤਰਿ ਜਾਰਿ ॥
ਕੋਈ ਭਲਾ ਕਹਉ ਭਾਵੈ ਬੁਰਾ ਕਹਉ ਹਮ ਤਨੁ ਦੀਓ ਹੈ ਢਾਰਿ ॥ ੧ ॥
ਜੋ ਆਵਤ ਸਰਣਿ ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮਰੀ ਤਿਸੁ ਰਾਖਹੁ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਤੁਮਾਰੀ ਹਰਿ ਜੀਉ ਰਾਖਹੁ ਲਾਜ ਮੁਰਾਰਿ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੫੨੭)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
ਸ		ਮ		ਨੁ				ਮ				ਗ			
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	ਰੁ
ਅੰ	ਬ	ਹ	ਮ	ਚ	ਲੀ	ऽ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਪਹਿ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਰ
				ਸ											
ਸ	—	—	—	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ
*	*	*	*	ਜੰ	ਬ	ਹ	ਮ	ਮ	ਰ	ਣ	ਪ੍ਰ	ਭੂ	ऽ	ਕੀ	ऽ
	ਪ								ਮ						
ਮ	ਧੁ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਰੁ
ਆ	ऽ	ਈ	ऽ	ਰਾऽ	ऽ	ਖ	ਪ੍ਰ	ਭੂ	ऽ	ਭਾ	ਵੈ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਰ

ਅੰਤਰਾ

ਮ		ਨੁ												ਨੁ	
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	—	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਪ
ਲੋਂ	ऽ	ਕ	ਨ	ਕੀ	ऽ	ਚ	ਤੁ	ਰਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ਉ	ਪ	ਮਾ	ऽ
ਪ												ਨੁ			
ਗੁਂ	—	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਤੇ	ऽ	ऽ	ਬੈ	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ
ਪ	ਸ	ਸ	ਧੁ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	—	—	—
ਕੋਈ	ਭ	ਲਾ	ਕ	ਹੁ	ऽ	ਭਾਂ	ਵੇ	ਬੁ	ਰਾ	ऽ	ਕ	ਹੁ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਰੁ
ਹ	ਮ	ਤ	ਨ	ਦੀ	ਓ	ऽ	ਹੈ	ਢਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੨. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਨ ਜਿਉ ਆਪੁਨੇ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵਉ ॥
ਨੀਚਹੁ ਨੀਚੁ ਨੀਚੁ ਅਤਿ ਨਾਨ੍ਹਾ ਹੋਇ ਗਰੀਬੁ ਬੁਲਾਵਉ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਨਿਕ ਆਡੰਬਰ ਮਾਇਆ ਕੇ ਬਿਰਥੇ ਤਾ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤ ਘਟਾਵਉ ॥
ਜਿਉ ਅਪੁਨੋ ਸੁਆਮੀ ਸੁਖੁ ਮਾਨੈ ਤਾ ਮਹਿ ਸੋਭਾ ਪਾਵਉ ॥੧॥
ਦਾਸਨ ਦਾਸ ਰੇਣੁ ਦਾਸਨ ਕੀ ਜਨ ਕੀ ਟਹਲ ਕਮਾਵਉ ॥
ਸਰਬ ਸੂਖ ਬਡਿਆਈ ਨਾਨਕ ਜੀਵਉ ਮੁਖਹੁ ਬੁਲਾਵਉ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੫੨੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨		ਮ	ਮ
														ਮ	ਨ
						ਨੁ									
(ਗੁ)	—	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—	—	—	—	—
ਜਿਉ	ऽ	ਅ	ਪ	ਨੇ	ऽ	ਪ੍ਰੰ	ਭੰ	ਭਾ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ऽ	ऽ;	ऽ	ऽ
ਧੁ															
ਨੁ	—	ਨੁ	—	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ	ਸ	—	ਸ	—
ਨੀ	ऽ	ਚਹੁ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਚ	ਨੀ	ऽ	ਚ	ਅ	ਤਿ	ਨਾ	ऽ	ਨ੍ਹਾ	ऽ

		ਨੁ													
ਸ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ
ਹੋ	S	ਇ	ਗ	ਰੀ	S	ਥS	ਬੁ	ਲਾ	S	ਵਉ	S	S	S,	ਮ	ਨ

ਅੰਤਰਾ

ਨੁ															
ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਅ	ਡੰ	ਬਰ	ਮਾ	S	ਇਆ	S	ਕੇ	S	ਬਿ	ਰ	ਥੇ	S
ਸਂ															
ਨੁ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	—	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ
ਤਾ	S	ਜਿਉ	S	ਪ੍ਰੀ	S	ਤ	ਘ	ਟਾ	S	S	S	ਵਉ	S	S	S
ਸਂ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਪ	—	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਜਿਉ	S	ਅ	ਪੁ	ਨੋ	S	ਸੁਆ	S	ਮੀ	S	ਸੁ	ਖ	ਮਾ	S	ਨੇ	S
ਮ															
ਗੁ	—	ਧੁ	—	ਪ	—	ਪਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ
ਤਾ	S	ਮਹਿ	S	ਸੋ	S	ਭਾS	S	ਪਾ	S	ਵਉ	S	S	S,	ਮ	ਨ

ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੩. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਮਾਰੀ ਪਿਆਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰੀ ॥
ਗੁਰਿ ਨਿਮਖ ਨ ਮਨ ਤੇ ਟਾਰੀ ਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਦਰਸਨ ਪਰਸਨ ਸਰਸਨ ਹਰਸਨ ॥
ਰੰਗਿ ਰੰਗੀ ਕਰਤਾਰੀ ਰੇ ॥ ੧ ॥
ਖਿਨੁ ਰਮ ਗੁਰ ਗਮ ਹਰਿ ਦਮ ਨਹ ਜਮ ॥
ਹਰਿ ਕੰਠਿ ਨਾਨਕ ਉਰਿ ਹਾਰੀ ਰੇ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੦੪)

ਅਸਥਾਈ

×											ਪ	ਧੁ	ਪ	—	ਧੁ
											ਹ	ਮਾ	ਰੀ	S	S
				ਮ		ਪ									
ਮ	ਪ	—	—	ਗੁ	—	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸਨੁ
ਪਿਆ	ਰੀ	S	S	ਅੰ	S	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਧਾ	ਰੀ	S	S	ਗੁਰ	ਨਿਮ	ਖ	ਨS
ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	—					
ਮ	ਨ	ਤੇ	S	S	ਟਾS	S	ਰੀ	ਰੇ	S	S					

ਅੰਤਰਾ

											ਧ॒	ਮ	ਧ॒	—	ਨ॒
											ਦ	ਰ	ਸ	ऽ	ਨ
ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	—	ਰ॒ਂ	—	ਸਂ	—	—	ਰ॒ਂ	ਨ॒	ਸਂ	—	ਸਂ
ਪ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ਸ	ਰ	ਸ	ऽ	ਨ
								ਨ॒							
ਰ॒ਂ	ਰ॒ਂ	—	—	ਸਂ	—	ਰ॒ਂਨ॒	ਸਂ	ਧ॒	—	ਪ	ਸ	ਧ॒	ਪ	—	ਪ
ਹ	ਰ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਨऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ਰੰ
				ਮ											
ਧ॒	—	ਪ	ਪ	ਗ॒	—	—	ਮ	ਪ	—	—	ਮ	ਮ̍	ਗ॒	ਰ	ਸਨ਼
ਗੀ	ऽ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਗੁਰ	ਨਿਨ	ਖ	ਨऽ
ਮ	ਰ॒	ਗ॒	ਮ	—	ਗ॒ਰ	ਗ॒	ਰ॒	ਸ	—	—					
ਮ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਟਾऽ	ऽ	ਰੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ, ਹਮਾਰੀ...					

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਤੂ ਠਾਕੁਰ ਤੁਮ ਪਹਿ ਅਰਦਾਸਿ ॥ ਜੀਉ ਪਿੰਡ ਸਭ ਤੇਰੀ ਰਾਸਿ ॥
ਤੁਮ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਤੇਰੇ ॥ ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮਹਿ ਸੂਖ ਘਨੇਰੇ ॥
ਕੋਇ ਨ ਜਾਨੈ ਤੁਮਰਾ ਅੰਤੁ ॥ ਊਚੇ ਤੇ ਊਚਾ ਭਗਵੰਤ ॥
ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਤੁਮਰੈ ਸੂਤ੍ਰਿ ਧਾਰੀ ॥ ਤੁਮ ਤੇ ਹੋਇ ਸੁ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ॥
ਤੁਮਰੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਤੁਮਹੀ ਜਾਨੀ ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀ ॥੮॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੬੮)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
ਪ	—	ਪ	—	ਪ	ਧ॒	ਨ॒	ਸਂ	ਨ॒	ਧ	ਨ॒	—	ਧ॒	ਪ	ਮ	ਗ॒
ਤੂ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਤੁ	ਮ	ਪਹਿ	ऽ	ਅ	ऽ	ਰ	ਦਾ	ऽ	ਸ
ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧ॒	ਪ	ਮ	ਗ॒	ਰ	ਗ॒	ਮ	—	ਪਧ॒	ਪਮ	ਗ॒ਰ॒	ਸਨ॒	ਸ
ਜੀ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ਜੀ	ਉ	ਪਿੰ	ਡ	ਸ	ਭ	ऽ	ਤੇऽ	ਰੀऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਸਿ

ਅੰਤਰਾ

				ਨ਼											
ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	—	ਨ਼	ਨ਼	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਰੁਂ	ਸਂ	—
ਤੁਮ	ਮਾ	ਤ	ਪਿ	ਤਾ	S	ਹ	ਮ	ਬਾ	S	ਰਿ	ਕ	ਤੇ	S	ਰੇ	S
ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨ਼	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ
ਤੁ	ਮ	ਰੀ	S	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਮਹਿ	ਸੂ	S	ਖ	ਘ	ਨੇ	ਰੇ;	ਸੂ	ਖ
ਨ਼	ਸਂ	—	ਸਂ	ਪ	ਨ਼	ਧ	ਨ਼	—	ਨ਼	ਮ	ਪਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰੁ	ਸਨ਼	ਸ
ਘ	ਨੇ	S	ਰੇ	ਸੂ	ਖ	ਘ	ਨੇ	S	ਰੇ	ਸੂ	ਖS	ਘS	ਨੇS	SS	ਰੇ

ਨੋਟ—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। ਜਿਥੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ ਉਥੋਂ ਤੁਕ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਹੋਰ ਕਹਿਣੀ ਹੈ।

੫. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਮ ਅਵਗੁਣਿ ਭਰੇ ਏਕੁ ਗੁਣੁ ਨਾਹੀ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਛਾਡਿ ਬਿਖੈ ਬਿਖੁ ਖਾਈ ॥
ਮਾਯਾ ਮੋਹ ਭਰਮ ਪੈ ਭੂਲੇ ਸੁਤ ਦਾਰਾ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਈ ॥
ਇਕੁ ਉਤਮ ਪੰਥੁ ਸੁਨਿਓ ਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਤਿਹ ਮਿਲੰਤ ਜਮ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਾਈ ॥
ਇਕ ਅਰਦਾਸਿ ਭਾਟ ਕੀਰਤ ਕੀ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਰਾਖਹੁ ਸਰਣਾਈ ॥੪॥

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੪੦੬)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
					ਮ			ਨ਼							
ਸ	ਸਰੁ	ਨ਼	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	—
ਹਮ	ਅਵ	ਗੁ	ਣ	ਭ	ਰੇ	S	S	ਏ	ਕੁ	ਗੁ	ਣੁ	ਨਾ	S	ਹੀ	S
								ਗੁ				ਗੁ			
—	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਮਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
S	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤੁ	ਛਾ	S	ਡ	ਬਿ	ਖੈ	SS	ਬਿS	ਖ	ਖਾ	S	ਈ	S

ਅੰਤਰਾ

	ਸ	—	ਰੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਪਧੁ	ਪ	—
	ਮਾ	S	ਯਾ	ਮੋ	ਹ	S	ਭ	ਰ	ਮ	ਪੈ	S	ਭੂS	SS	ਲੇ	S
									ਮ			ਗੁ			
—	ਮ	ਪ	ਪ	ਪਧੁ	ਨ਼	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
S	ਸੁ	ਤ	ਦਾ	ਰਾS	S	ਸਿ	ਉ	ਪ੍ਰੀ	S	ਤS	ਲ	ਗਾ	S	ਈ	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਨੋਟ—ਇਸ ਸ਼ਬਦ-ਗੀਤ ਨੂੰ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਤੋਂ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

੬. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਮੋ ਕਉ ਤੂੰ ਨ ਬਿਸਾਰਿ ਤੂ ਨ ਬਿਸਾਰਿ ॥
ਤੂ ਨ ਬਿਸਾਰੇ ਰਾਮਈਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਲਾਵੰਤੀ ਇਹੁ ਭ੍ਰਮੁ ਜੋ ਹੈ ਮੁਝ ਊਪਰਿ ਸਭ ਕੋਪਿਲਾ ॥
ਸੂਦੁ ਸੂਦੁ ਕਰਿ ਮਾਰਿ ਉਠਾਇਓ ਕਹਾ ਕਰਉ ਬਾਪ ਬੀਠੁਲਾ ॥੧॥
ਮੂਏ ਹੂਏ ਜਉ ਮੁਕਤਿ ਦੇਹੁਗੇ ਮੁਕਤਿ ਨ ਜਾਨੈ ਕੋਇਲਾ ॥
ਏ ਪੰਡੀਆ ਮੋ ਕਉ ਢੇਢ ਕਹਤ ਤੇਰੀ ਪੈਜ ਪਿਛੰਉਡੀ ਹੋਇਲਾ ॥੨॥
ਤੂ ਜੁ ਦਇਆਲੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈਂ ਅਤਿ ਭੁਜ ਭਇਓ ਅਪਾਰਲਾ ॥
ਫੇਰਿ ਦੀਆ ਦੇਹੁਰਾ ਨਾਮੇ ਕਉ ਪੰਡੀਅਨ ਕਉ ਪਿਛਵਾਰਲਾ ॥੩॥
(ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੨੯੨)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
											ਸ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ	ਸ
											ਮੋ	ਕਉ	ऽ	ਤੂੰ	ऽ
ਪ	—	ਪ	ਪ	—	ਧੁ	ਮ	—	ਪਧੁ	ਨੁਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ
ਨ	ऽ	ਬਿ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਤੂ	ऽ	ਨऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਤੂ	ऽ
							ਸ								
ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ	ਸ	—	—	—	—	—	—	—
ਨ	ऽ	ਬਿ	ਸਾऽ	ਰੇ	ਰਾ	ऽ	ਮਈ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ,	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ			ਨੁ											
—	ਗੁ	—	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰੁਂ	ਸਂ	—
*	ਆ	ऽ	ਲਾ	ਵੰ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਇ	ਹੁ	ਭ੍ਰ	ਮ	ਜੋ	ऽ	ਹੈ	ऽ
*	ਸੂ	ਦ	ਸੂ	ऽ	ਦ	ਕ	ਰ	ਮਾ	ऽ	ਰ	ਉ	ਠਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ
—	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	—
ऽ	ਮੁ	ਝ	ਊ	ਪ	ਰ	ਸ	ਭ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ਪਿ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ऽ	ਕ	ਹਾ	ਕ	ਰਉ	ऽ	ਬਾ	ਪ	ਬੀ	ऽ	ऽ	ਠਾ	ਲਾ	ऽ,	ਤੂ	ऽ
ਮ							ਸ								
ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ	ਸ	—	—	ਸ	ਸ	ਰੁ		
ਨ	ऽ	ਬਿ	ਸਾऽ	ਰੇ	ਰਾ	ऽ	ਮਈ	ਆ	ऽ	ऽ,	ਮੋ	ਕਉ	ਤੂ...		

ਨੋਟ :—ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਦੋ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਲਾਓ ।

੭. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਤੂ ਠਾਕੁਰੋ ਬੈਰਾਗਰੋ ਮੈ ਜੇਹੀ ਘਣ ਚੇਰੀ ਰਾਮ ॥
ਤੂੰ ਸਾਗਰੋ ਰਤਨਾਗਰੋ ਹਉ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ਤੇਰੀ ਰਾਮ ॥
ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ਤੂ ਵਡ ਦਾਣਾ, ਕਰਿ ਮਿਹਰੰਮਤ ਸਾਂਈ ॥
ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ ਸਾ ਮਤਿ ਦੀਜੈ ਆਠ ਪਹਰ ਤੁਧੁ ਧਿਆਈ ॥
ਗਰਬੁ ਨ ਕੀਜੈ ਰੇਣ ਹੋਵੀਜੈ ਤਾ ਗਤਿ ਜੀਅਰੇ ਤੇਰੀ ॥
ਸਭ ਊਪਰਿ ਨਾਨਕ ਕਾ ਠਾਕੁਰੁ ਮੈ ਜੇਹੀ ਘਣ ਚੇਰੀ ਰਾਮ ॥ ੧ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੭੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਸ	ਸ	—	ਰੁ	ਗੁ	—	ਪ	ਮ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	—	—
				ਰੋ	ऽ	ਬੈ	ऽ	*	ਰਾऽ	ऽ	ਗੁ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤੂ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ												
					ਨੁ										ਗੁ
			ਸ	ਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	—	—	ਨੁ	ਸਰੁ	ਗੁਮ	—	ਰੁ
ਰੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ												
ऽ	ऽ	ऽ	ਮੈ	ਜੇ	ਹੀ	ਘ	ਣ	ਚੇ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽ	ਮ;
ਗੁ	ਸ	—	ਰੁ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	—	—	ਮ
ਤੂੰ	ਸਾ	ऽ	ਗ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰਤ	ਨਾ	ऽ -	ਗ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ऽ
															ਗ
ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	—	—	ਨੁ	ਸਰੁ	ਗੁਮ	—	ਰੁ
ऽ	ऽ	ਹਉ	ਸਾ	ਰ	ਨ	ਜਾ	ਣਾ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽ	ਮ
ਗੁ	ਸ	—	ਰੁ												
ਤੂ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ												

ਅੰਤਰਾ

				ਪ		ਮ		ਨੁ							
				ਧੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਨੁ
				ਸਾ	ऽ	ਰ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਣਾ	ऽ	ਤੂ	ऽ	ਵ	ਡ
											ਮ			ਗ	
ਸੰ	ਗੁੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪਧੁ	ਨੁਧੁ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਰੁ	—
ਦਾ	ऽ	ਣਾ	ऽ	ਕ	ਰ	ਮਿ	ਹ	ਰੰऽ	ऽऽ	ਮ	ਤ	ऽ	ਸਾਂ	ਈ	ऽ
ਗੁ	ਸ	—	ਰੁ	ਗੁ	—										
ਤੂ	ਠਾ	ऽ	ਕ	ਰੋ ..											

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੮. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਜਗਤ ਮਹਿ ਝੂਠੀ ਦੇਖੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥
ਅਪਨੇ ਹੀ ਸੁਖ ਸਿਉ ਸਭ ਲਾਗੇ ਕਿਆ ਦਾਰਾ ਕਿਆ ਮੀਤ ॥੧॥
ਮੇਰੋ ਮੇਰੋ ਸਭੈ ਕਹਤ ਹੈ ਹਿਤ ਸਿਉ ਬਾਂਧਿਓ ਚੀਤ ॥
ਅੰਤਿ ਕਾਲਿ ਸੰਗੀ ਨਹ ਕੋਊ ਇਹ ਅਚਰਜ ਹੈ ਰੀਤਿ ॥੧॥
ਮਨ ਮੂਰਖ ਅਜਹੂ ਨਹ ਸਮਝਤਿ ਸਿਖ ਦੈ ਹਾਰਿਓ ਨੀਤ ॥
ਨਾਨਕ ਭਉਜਲੁ ਪਾਰਿ ਪਰੈ ਜਉ ਗਾਵੈ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਗੀਤ ॥੨॥
(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, ਮਹਲਾ ੯, ਪੰਨਾ ੫੩੬)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
			ਸ	ਸ	ਧੁ	ਪ	ਮ	—	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	ਧੁ	ਨੁ
			ਜ	ਗ	ਤ	ਮਹਿ	ऽ	ऽ	ਝੂऽ	ऽ	ਠੀ	ਦੇ	ऽ	ਖੀ	ऽ
ਸ	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਧੁ	ਪ	ਮ	—							
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ,	ਜ	ਗ	ਤ	ਮਹਿ	ऽ	ऽ							

ਅੰਤਰਾ

									ਮ			ਨੁ			
									ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	--	ਨੁ	ਨੁ
									ਅ	ਪ	ਨੇ	ਹੀ	ऽ	ਸੁ	ਖ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ
ਸਿਉ	ऽ	ਸ	ਭ	ਲਾ	ऽ	ਗੇ	ऽ	ऽ	ਕਿਆ	ऽ	ਦਾ	ਰਾऽ	ऽ	ਕਿਆ	ऽ
ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	—							
ਮੀ	ऽ	ਤ,	ਜ	ਗ	ਤ	ਮਹਿ	ऽ	ऽ	ਝੂਠੀ...						

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੯. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਉ ਵਾਰਿ ਵਾਰਿ ਜਾਉ ਗੁਰ ਗੋਪਾਲ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨ ਤੁਮ ਪੂਰਨ ਦਾਤੇ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦਇਆਲ ॥੧॥
ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋਵਤ ਜਾਗਤ ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਧਨ ਮਾਲ ॥੨॥
ਦਰਸਨ ਪਿਆਸ ਬਹੁਤੁ ਮਨਿ ਮੇਰੈ ਨਾਨਕ ਦਰਸ ਨਿਹਾਲ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਨਟ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੯੮੦)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
										ਸ					
ਮ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸਰੁ	ਨੁ	ਸ	ਮ	—	—	ਮ
ਹਉ	ऽ	ਵਾ	ਰਿ	ਵਾऽ	ऽ	ਰਿ	ਜਾ	ਉ	ਗੁ	ਰੰ	ਗੋ	ਪਾਂ	ऽ	ऽ	ਲ ;
										ਸ					
ਮ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸਰੁ	ਨੁ	ਸ	ਮ	—	—	—
ਹਉ	ऽ	ਵਾ	ਰਿ	ਵਾऽ	ऽ	ਰਿ	ਜ	ਉ	ਗੁऽ	ਰੰ	ਗੋ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	ਮ	—	—											
ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ											

ਅੰਤਰਾ

					ਮ			ਨੁ							
					ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗੁਂ
					ਮੋ	ਹਿ	ਨਿਰ	ਗੁ	ਨ	ਤੁ	ਮ	ਪੂ	ऽ	ਰ	ਨ
ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	—	—	ਮ
ਦਾ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ਨਾ	ਨਾ	ऽ	ਥ	ਦ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ਲ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਨੋਟ —

੧੦. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ (ਸਿੰਧ ਭੈਰਵੀ), ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤਿਚਰੁ ਵਸਹਿ ਸੁਹੇਲੜੀ ਜਿਚਰੁ ਸਾਥੀ ਨਾਲਿ ॥
ਜਾ ਸਾਥੀ ਉਠੀ ਚਲਿਆ ਤਾ ਧਨ ਖਾਕੂ ਰਾਲਿ ॥ ੧ ॥
ਮਨਿ ਬੈਰਾਗੁ ਭਇਆ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਣੈ ਕਾ ਚਾਉ ॥
ਧੰਨ ਸੁ ਤੇਰਾ ਥਾਨੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਿਚਰੁ ਵਸਿਆ ਕੰਤੁ ਘਰਿ ਜੀਉ ਜੀਉ ਸਭਿ ਕਹਾਤਿ ॥
ਜਾ ਉਠੀ ਚਲਸੀ ਕੰਤੜਾ ਤਾ ਕੋਇ ਨ ਪੁਛੈ ਤੇਰੀ ਬਾਤ ॥੨॥
ਪੇਈਅੜੈ ਸਹੁ ਸੇਵਿ ਤੂੰ ਸਾਹੁਰੜੈ ਸੁਖਿ ਵਸੁ ॥
ਗੁਰਿ ਮਿਲਿ ਚਜੁ ਆਚਾਰੁ ਸਿਖੁ ਤੁਧੁ ਕਦੇ ਨ ਲਗੈ ਦੁਖੁ ॥ ੩ ॥
ਸਭਨਾ ਸਾਹੁਰੈ ਵੰਞਣਾ ਸਭਿ ਮੁਕਲਾਵਣਹਾਰ ॥
ਨਾਨਕ ਧੰਨੁ ਸੁਹਾਗਣੀ ਜਿਨ ਸਹ ਨਾਲਿ ਪਿਆਰੁ ॥ ੪ ॥

(ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੫੦)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਨ									
						ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਰਂ
						ਮ	ਨ	ਬੈ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਗ	ऽ	ਭ
ਨ (⌒)															
ਸਂ	—	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਮ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਸ	—	ਨ਼
ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ऽ	ਦੇ	ਖ	ਣੈ	ऽ	ਕਾ
						ਮ					ਨ		ਨ		
ਸ	—	—	—	—	ਸ	ਗੁ	—	ਗੁ	ਮ	—	ਧੁ	—	ਸਂ	—	ਨ
ਚਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਉ;	ਧੰ	ऽ	ਨ	ਸੁ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	—	—	—	ਸਂ										
ਥਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨ										

ਅੰਤਰਾ

						ਮ					ਨ		ਨ		
						ਗੁ	—	ਗੁ	ਮ	—	ਧੁ	—	ਸਂ	—	ਨ
						ਤਿ	ऽ	ਚ	ਰ	ऽ	ਵ	ऽ	ਸਹਿ	ऽ	ਸੁ
						—: ਜਾ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਥੀ	ऽ	ਉ	ऽ	ਠੀ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਰਂ
ਹੇ	ਲ	ੜੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜਿ	ऽ	ਚ	ਰ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਥੀ	ऽ	ऽ
ਚ	ਲਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਧ	ਨ	ऽ	ਖਾ	ऽ	ਕੂ	ऽ	ऽ

ਨ															
ਸਂ	—	ਪ	—	ਮ	ਗੁ										
ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲ :-	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਮ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਸ	—	ਨ਼
ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲ,	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ऽ	ਦੇ	ਖ	ਣੈ	ऽ	ਕਾ
ਚਾਉ...															

ਨੋਟ :—ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਦੋ ਦ ਤੁਕਾਂ ਲਾ ਕੇ ਅਸਥਾਈ ਫੜੋ । ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਵਿੱਚ 'ਰੇ ਤੇ ਨੀ' ਤੀਵਰ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ।

੧੧. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਾਧਉ ਜਲ ਕੀ ਪਿਆਸ ਨ ਜਾਇ ॥
ਜਲ ਮਹਿ ਅਗਨਿ ਉਠੀ ਅਧਿਕਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੂੰ ਜਲ ਨਿਧਿ ਹਉ ਜਲ ਕਾ ਮੀਨੁ ॥
ਜਲ ਮਹਿ ਰਹਉ ਜਲਹਿ ਬਿਨੁ ਖੀਨੁ ॥ ੧ ॥
ਤੂੰ ਪਿੰਜਰੁ ਹਉ ਸੂਅਟਾ ਤੋਰ ॥
ਜਮੁ ਮੰਜਾਰੁ ਕਹਾ ਕਰੈ ਮੋਰ ॥ ੨ ॥
ਤੂੰ ਤਰਵਰੁ ਹਉ ਪੰਖੀ ਆਹਿ ॥
ਮੰਦਭਾਗੀ ਤੇਰੋ ਦਰਸਨੁ ਨਾਹਿ ॥ ੩ ॥
ਤੂੰ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹਉ ਨਉਤਨੁ ਚੇਲਾ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਮਿਲੁ ਅੰਤ ਕੀ ਬੇਲਾ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੨੨੩)

ਅਸਥਾਈ

×				○				×				○		ਸ	ਨ਼
														ਮਾ	ਧੰਉ
ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਨ਼	ਸ	—	—	—	ਸ	ਸ
ਜ	ਲ	ਕੀ	ऽ	ਪਿਆ	ऽ	ਸ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਜਲ	ਮਹਿ
ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨ਼	ਧ਼	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	—	—		
ਅ	ਗ	ਨ	ਉ	ਠੀ	ऽ	ਅ	ਧਿ	ਕਾ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ,		

ਅੰਤਰਾ

	ਮ			ਨੁ											
—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	—
ऽ	ਤੂੰ	ਜ	ਲ	ਨਿ	ਧ	ਹਉ	ऽ	ਜ	ਲ	ਕਾ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਨ	ऽ
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ
ऽ	ਜ	ਲ	ਮਹਿ	ਰ	ਹਉ	ऽ	ਜ	ਲਹਿ	ऽ	ਬਿ	ਨ	ਖੀ	ਨ,	ਮਾ	ਧਉ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੨. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੈ ਬੰਦਾ ਬੈਖਰੀਦੁ ਸਚੁ ਸਾਹਿਬੁ ਮੇਰਾ ॥
ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਤਿਸ ਦਾ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਹੈ ਤੇਰਾ ॥ ੧ ॥
ਮਾਣੁ ਨਿਮਾਣੇ ਤੂੰ ਧਣੀ ਤੇਰਾ ਭਰਵਾਸਾ ॥
ਬਿਨੁ ਸਾਚੇ ਅਨ ਟੇਕ ਹੈ ਸੋ ਜਾਣਹੁ ਕਾਚਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੇਰਾ ਹੁਕਮੁ ਅਪਾਰ ਹੈ ਕੋਈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਏ ॥
ਜਿਸੁ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਭੇਟਸੀ ਸੋ ਚਲੈ ਰਜਾਏ ॥ ੨ ॥
ਚਤੁਰਾਈ ਸਿਆਣਪਾ ਕਿਤੈ ਕਾਮਿ ਨ ਆਈਐ ॥
ਤੁਠਾ ਸਾਹਿਬੁ ਜੋ ਦੇਵੈ ਸੋਈ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ॥ ੩ ॥
ਜੇ ਲਖ ਕਰਮ ਕਮਾਈਅਹਿ ਕਿਛੁ ਪਵੈ ਨ ਬੰਧਾ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੀਤਾ ਨਾਮੁ ਧਰ ਹੋਰੁ ਛੋਡਿਆ ਧੰਧਾ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਕਾਫੀ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੯੬)

ਅਥਸਾਈ

×				○				×				○			
						ਸ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ
						ਮੈ	ऽ	ਬੰ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ਬੈ	ਤੇ	ਖ
ਸ	—	—	—	—	ਸ	—	—	ਸ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ
ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਦੁ;	*	*	ਸ	ਚ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਹਿ	ऽ	ਬ
ਮ	ਪ	ਮ	—	ਗੁ	—										
ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ										

ਅੰਤਰਾ

		ਨੁ													
*	ਸ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਸ	—	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—
*	ਜੀ	ऽ	ਉ	ਪਿੰ	ਡ	ਸ	ਭ	ऽ	ਤਿ	ऽ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	—	ਸ	ਨੁ
ऽ	ਸ	ऽ	ਭ	ਕਿ	ਛ	ਹੈ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਮੈ	ऽ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ

		ਨੁ													
*	ਸ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—	—	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—
*	ਮਾ	ਣ	ਨਿ	ਮਾ	ऽ	ਣੇ	ऽ	ऽ	ਤੂੰ	ऽ	ਧ	ਣੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ऽ	ਬਿ	ਨ	ਸਾ	ਚੇ	ऽ	ਅ	ਨ	ऽ	ਟੋ	ऽ	ਕ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਪ	—	—	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	—	—	—
ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਭ	ਰ	ਵਾ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ऽ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਣਹੂ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਨੁ
														ਮੈ	ऽ

ਨੋਟ ;—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਦੂਜੇ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਦੋ ਦੋ ਲਾ ਕੇ ਅਸਥਾਈ ਫੜੋ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਤੋਂ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

੧੩. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਮਾਤਾ ॥
ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਬੰਧਪੁ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਭ੍ਰਾਤਾ ॥
ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਰਾਖਾ ਸਭਨੀ ਥਾਈ ਤਾ ਭਉ ਕੇਹਾ ਕਾੜਾ ਜੀਉ ॥
ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਤੁਧੁ ਪਛਾਣਾ ॥
ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਓਟ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਮਾਣਾ ॥
ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ਸਭੁ ਤੇਰਾ ਖੇਲੁ ਅਖਾੜਾ ਜੀਉ ॥੨॥
ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ ਤੁਧੁ ਉਪਾਏ ॥
ਜਿਤੁ ਜਿਤੁ ਭਾਣਾ ਤਿਤੁ ਤਿਤੁ ਲਾਏ ॥
ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਕੀਤਾ ਤੇਰਾ ਹੋਵੈ ਨਾਹੀ ਕਿਛੁ ਅਸਾੜਾ ਜੀਉ ॥ ੩ ॥
ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ਮਹਾ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਸੀਤਲਾਇਆ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਵਜੀ ਵਾਧਾਈ ਨਾਨਕ ਜਿਤਾ ਬਿਖਾੜਾ ਜੀਉ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਝ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੩)

ਅਸਥਾਈ

੦				×				੦				×			ਸ ਹ
ਰੁ	ਸ	ਨੁ.	ਨੁ.	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	—	ਮ
ਰਿ	ਗੁ	ऽ	ਣ	ਗਾ	ऽ	ਇ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ
ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸ	—	—	—	ਨੁ ਰੁੰ	ਸ	—	—	—	—	—	
ਨ	ਸੀ,	ऽ	ਤ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	

ਅੰਤਰਾ

															ਮ ਗੁ ਤੂੰ ਤੂੰ
ਮ	ਨੁ ਧੁ	—	ਨੁ	ਸੰ	ਸੰ	—	—	ਨੁ	ਰੁੰ	ਸੰ	—	—	—	—	ਨੁ
ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ਪਿ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤੂੰ
ऽ	ਮੈ	ऽ	ਰਾ	ਬੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਧ	ਪ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤੂੰ
ਨੁ	ਸੰ	—	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	—	—	—	—	
ਹੈ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ਮਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਗੁੰ
ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ਭ੍ਰਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤੂੰ
—	ਗੁੰ	—	ਗੁੰ	ਰੰ	—	—	—	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨੁ	—	—	—	—
ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਖਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਗੁੰ	ਰੁੰ	—	—	ਸੰ	—	—	—	—	—	—	—
ਸ	ਭ	ਨੀ	ऽ	ਥਾਂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸੰ	—	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	—	—	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ
ਤਾਂ	ऽ	ਭਉ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਮ	—	—	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	—	—	—	ਸ–
ਝਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ ਹਰਿ...	

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਉਤੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੪. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਘਰ ਮੰਦਰ ਹਟਨਾਲੇ ਸੋਹੇ ਜਿਸੁ ਵਿਚਿ ਨਾਮੁ ਨਿਵਾਸੀ ਰਾਮ ॥
ਸੰਤ ਭਗਤ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਰਾਧਹਿ ਕਟੀਐ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸੀ ਰਾਮ ॥
ਕਾਟੀ ਜਮ ਫਾਸੀ ਪ੍ਰਭਿ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਏ ॥
ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਪੂਰਨ ਹੋਈ ਮਨ ਇਛੇ ਫਲ ਪਾਏ ॥
ਸੰਤ ਸਜਨ ਸੁਖਿ ਮਾਣਹਿ ਰਲੀਆ ਦੂਖ ਦਰਦ ਭਰਮ ਨਾਸੀ ॥
ਸਬਦਿ ਸਵਾਰੇ ਸਤਿਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਨਾਨਕ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਸੀ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ: ਛੰਤ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੮੩)

ਅਸਥਾਈ

×				○				×				○			
											ਮ				
—	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਮਪ	—	ਗ॒	ਮ	ਪ	ਪਨ॒	ਧ॒
ऽ	ਘ	ਰ	ਮੰ	ਦ	ਰ	ਹ	ਟ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਲੇ	ਸੋ	ऽ	ਹੇऽ	ऽ
					ਪ	ਮ			ਨ॒						
—	ਪਧ॒	ਪ	ਮ	ਮਪ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਧ॒	—	ਮ	ਗ॒	—	ਰ॒	ਸ
ऽ	ਜਿਸ	ਵਿ	ਚ	ਨਾऽ	ऽ	ਮ	ऽ	ਨਿ	ਵਾ	ऽ	ਸੀ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽਮ

ਅੰਤਰਾ

—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ॒	ਨ॒	ਧ॒	ਧ॒	—	ਧ॒	ਨ॒	ਧ॒	ਨ॒ਸੰ	—	ਸੰ	—
ऽ	ਸੰ	ਤ	ਭ	ਗ	ਤ	ਹ	ਰਿ	ऽ	ਨਾ	ਮ	ਅ	ਰਾऽ	ऽ	ਧਹਿ	ऽ
	ਗ॒ੰ			ਸੰ											
—	ਰ॒ੰ	ਰ॒ੰ	ਰ॒ੰ	ਨ॒	ਨ॒	ਧ॒	ਮ	ਗ॒	ਸਰ॒	ਗ॒	ਰ॒	ਸ	—	—	ਸ
ऽ	ਕ	ਟੀ	ਐ	ਜ	ਮ	ਕੀ	ऽ	ऽ	ਫਾऽ	ऽ	ਸੀ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽਮ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੫. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਲਗ-ਭਗ ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਬੰਗ ਕੇ ਬੰਗਲੀ ਫਿਰੰਗ ਕੇ ਫਿਰੰਗਾ ਵਾਲੀ
ਦਿਲੀ ਕੇ ਦਿਲਵਾਲੀ ਤੇਰੀ ਆਗਿਆ ਮੈ ਚਲਤ ਹੈਂ।
ਰੋਹ ਕੇ ਰੁਹੇਲੇ ਮਾਘ ਦੇਸ ਕੇ ਮਘੇਲੇ ਬੀਰ
ਬੰਗਸੀ ਬੁੰਦੇਲੇ ਪਾਪ ਪੁੰਜ ਕੋ ਮਲਤ ਹੈਂ।
ਗੋਖਾ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ਚੀਨ ਮਚੀਨ ਕੇ ਸੀਸ ਨਜਾਵੈ,
ਤਿਬਤੀ ਧਿਆਇ ਦੋਖ ਦੇਹ ਕੋ ਦਲਤ ਹੈਂ।
ਜਿਨੈ ਤੋਹਿ ਧਿਆਇਓ ਤਿਨੈ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪਾਇਓ,
ਸਰਬ ਧਨਧਾਮ ਫਲ ਫੂਲ ਸੋ ਫਲਤ ਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ੨੫੫ ॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

○				×				○				×			ਸ ਜਿ
ਸ	—	ਸ	ਰੁ	ਨ਼	ਸ	ਨ਼	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸ	—	—	—	—	—
ਨੈ	ऽ	ਤੋਂ	ਹਿ	ਧਿਆਂ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ਤਿ	ਨੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	—	—	—	—	ਪ
ਪੂ	ਰ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਪ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ
ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ
ਰ	ਬ	ਧ	ਨ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਮ	ਫ	ऽ	ਲ	ऽ	ਫੂ	ऽ	ਲ	ऽ
ਰੁ	—	—	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—	—	—	—	ਸ
ਸੋਂ	ऽ	ऽ	ਫ	ਲ	ऽ	ਤ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਜਿ

ਅੰਤਰਾ

				ਸਂ											
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	—	—	—	ਸਂ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਧੁ
ਬੰ	ਗ	ਕੇ	ਬੰ	ਗਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਫਿ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ऽ
ਧੁ	—	—	ਨੁ	ਧੁ	—	ਧੁ	—	ਪ	—	ਪ	—	—	—	—	—
ਕੇ	ऽ	ऽ	ਫਿ	ਰੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ
ਦਿ	ਲੀ	ਕੇ	ਦਿਲ	ਵਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਆ	ऽ	ਗਿਆ	ऽ
ਰੁ	—	—	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—	—	—	—	—	ਸ
ਮੈ	ऽ	ऽ	ਚ	ਲ	ਤ	ऽ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜਿ

੧੬. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ (ਸਿੰਧ ਭੈਰਵੀ), ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਰੋਮ ਰੋਮ ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਕੋ ਨਿਵਾਸ ਜਾਸ,
ਮਾਨਸ ਔਤਾਰ ਧਾਰ ਦਰਸ ਦਿਖਾਏ ਹੈਂ ।
ਜਾ ਕੇ ਓਅੰਕਾਰ ਕੇ ਅਕਾਰ ਹੈਂ ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ,
ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਸਿਖਨ ਸੁਨਾਏ ਹੈਂ ।
ਜਗ ਭੋਗ ਨਈਵੇਦ ਜਗਤ ਭਗਤ ਜਾਹਿ,
ਅਸਨ ਬਸਨ ਗੁਰੁ ਸਿਖਨ ਲਡਾਏ ਹੈਂ ।
ਨਿਗਮ ਸੇਖਾਦਿਕ ਕਥਿਤ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਕਰ,
ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਸਿਖਨ ਲਖਾਏ ਹੈਂ ॥ ੩੫ ॥

(ਕਬਿੱਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

×				੦				×				੪			
—	—	—	ਸ	ਗੁ	ਮ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ਨਸ	ਐ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ऽ
					ਨ਼								ਨ਼		
—	—	—	ਸ	ਸ	ਧੁ	—	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	ਗੁ	—	ਸ	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਦ	ਰ	ਸ	ऽ	ਦਿ	ਖਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

			ਧ	ਪ	ਪ	—	ਧੁ	ਨੁ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—
			ਰੋ	ਮ	ਰੋ	ऽ	ਮ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਟ	ऽ	ऽ
												ਪ			
—	—	—	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਬ੍ਰਹ	ਮਾਂ	ਡ	ਕੋ	ਨਿ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ਸ	ਜਾ	ऽ	ਸ	ऽ
			ਸਂ												
—	—	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਪ	—	ਮ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ਨਸ	ਅ	ऽ	ਵ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ऽ
													ਨ਼		
ਗੁ	—	—	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—	—	ਸ	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਦ	ਰ	ਸ	ऽ	ਦਿ	ਖਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੭. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×				੦				×				੦			
ਸ	ਪ	—	ਪ	ਪਧੁ	ਨੁਧੁ	ਪ	ਮ	—	ਮ	ਮ̍	ਮ	ਗੁਰ	ਮ	ਗੁ	—
ਹ	ਮਾ	ऽ	ਰੀ	ਪਿਆ	ऽऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਧਾ	ऽ	ਟੀ	ऽ
		ਸ													
ਗੁ	ਰ	ਨੁ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਗੁ	ਮ	—	ਗੁ	—	ਰੁ	ਸ	—	—	—
ਗੁਰ	ਨਿਮ	ਖੰ	ਨੰ	ਮ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਟਾ	ऽ	ਰੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

*	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਗੁਰ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ
*	ਦਰ	ਸ	ਨ	ਪ	ਰ	ਸ	ਨ	*	ਸਰ	ਸ	ਨ	ਹ	ਰ	ਸ	ਨ
—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਨੁ	—	ਧੁ	ਪ	—	ਮ	ਗੁ
*	ਰੰ	ਗ	ਰੰ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕਰ	ਤਾ	ऽ	ਰੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨੰ: ੩ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । —ਗੁਰ ਨਿ :—

੧੮. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਬਿਰਥੀ ਸਾਕਤ ਕੀ ਆਰਜਾ ॥
ਸਾਚ ਬਿਨਾ ਕਹ ਹੋਵਤ ਸੂਚਾ ॥
ਬਿਰਥਾ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਤਨੁ ਅੰਧ ॥
ਮੁਖਿ ਆਵਤ ਤਾਕੈ ਦੁਰਗੰਧ ॥
ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਬ੍ਰਿਥਾ ਬਿਹਾਇ ॥
ਮੇਘ ਬਿਨਾ ਜਿਉ ਖੇਤੀ ਜਾਇ ॥
ਗੋਬਿਦ ਭਜਨ ਬਿਨੁ ਬ੍ਰਿਥੇ ਸਭ ਕਾਮ ॥
ਜਿਉ ਕਿਰਪਨ ਕੇ ਨਿਰਾਰਥ ਦਾਮ ॥
ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਤੇ ਜਨ ਜਿਹ ਘਟਿ ਬਸਿਓ ਹਰਿ ਨਾਉ ॥
ਨਾਨਕ ਤਾਕੈ ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ ॥ ੬ ॥

(ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੬੯)

ਅਸਥਾਈ

×			0			×					
					ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ
					ਗੋ	ਬਿੰS	S	S	ਦ	S	ਭ
ਸ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਮ	—	—	ਪ	ਧੁ
ਜ	ਨ	S	ਬਿ	ਨ	ਬਿ	ਰ	ਥੇ	S	S	ਸ	ਭ
ਧਮ	ਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	—	ਸ	ਸ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—
ਕਾS	S	S	ਮS	S;	S	ਜਿਉ	ਕਿ	ਰ	ਪ	ਨ	S
ਪ	—	ਧ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁਪ	ਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਮ
ਕੇ	S	ਨਿ	ਰਾ	ਰ	ਥ	ਦਾS	S	SS	ਮS	S,	ਗੋ ਬਿੰਦ ਭ ..

ਅੰਤਰਾ

ਧੁ	ਮ	—	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਬਿ	ਰ	S	ਥੀ	S	S	ਸਾ	S	S	ਕ	ਤ	S
ਨੁ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਨੁ ਧੁ	—	ਪ
ਕੀ	S	S	ਆ	S	ਰ	ਜਾ	S	S	S	S	S
ਸ	ਸ	ਧੁ	ਪ	—	—	ਪ	—	—	ਪ	ਧੁ	ਨੁ
ਸਾ	ਚ	ਬਿ	ਨਾ	S	S	ਕਹਿ	S	S	ਹੋ	ਵ	ਤ
ਧੁਪ	ਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਮ						
ਸੂS	S	SS	ਚਾS	S,	ਗੋ	ਬਿੰਦ...					

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਦੀ ਚਾਲ ਕੁਝ ਟੇਢੀ ਹੈ। ਭਾਵ—ਸਮ(ਗੁਤ) ਥੇ, ਦੀ ਥਾਂ 'ਰੇ' ਤੇ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੯. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਉੜੀ॥ ਜਾ ਤੂ ਮੇਰੈ ਵਲਿ ਹੈਂ ਤਾ ਕਿਆ ਮੁਹਛੰਦਾ ॥
ਤੁਧੁ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਮੈਨੋ ਸਉਪਿਆ ਜਾ ਤੇਰਾ ਬੰਦਾ ॥
ਲਖਮੀ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵਈ ਖਾਇ ਖਰਚਿ ਰਹੰਦਾ ॥
ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਮੇਦਨੀ ਸਭ ਸੇਵ ਕਰੰਦਾ ॥
ਏਹ ਵੈਰੀ ਮਿਤ੍ਰ ਸਭਿ ਕੀਤਿਆਂ ਨਹ ਮੰਗਹਿ ਮੰਦਾ ॥
ਲੇਖਾ ਕੋਇ ਨ ਪੁਛਈ ਜਾ ਹਰਿ ਬਖਸੰਦਾ ॥
ਅਨੰਦ ਭਇਆ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਮਿਲਿ ਗੁਰ ਗੋਵਿੰਦਾ ॥
ਸਭੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰੀਐ ਜਾ ਤੁਧੁ ਭਾਵੰਦਾ ॥ ੭ ॥

(ਮਾਰੂ ਡਖਣੇ ਵਾਰ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੯੬)

ਅਸਥਾਈ

×			०			×			०		ਸ
											ਜਾ
			ਪ		ਪ	ਮ					ਸ
ਪ	—	—	ਧੁ	—	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਗੁਰ	ਸਰ	ਨੁ.
ਤੂ	ऽ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰੈ	ਵ	ऽ	ਲ	ਹੈऽ	ऽऽ	ਤਾ
ਸ	—	ਸ	ਰੁ	ਗੁਰ	ਸਰੁ	ਸ	—	—	ਸਰੁ	ਨੁ.	
ਕਿਆ	ऽ	ਮੁ	ਹ	ਛऽ	ऽऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ,	

ਅੰਤਰਾ

											ਸ
											ਤੁਧ
						ਸਂ				ਧ	
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨੁ	—	ਨਧ	ਪਧ	ਮ	ਮ
ਸਭ	ਕਿ	ਛ	ਮੈ	ਨੋ	ऽऽ	ਸਉ	ऽ	ਪਿऽ	ਆऽ.	ऽ	ਜਾ
ਧ	—	ਪ	ਧੁ	ਨੁਧ	ਪਧੁ	ਪ	—	—	ਗੁਮ	ਸਰੁ	ਨੁਸ
ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਬੰऽ	ऽऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ,	ਜਾ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨੦. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਉੜੀ॥ ਓਥੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵੰਡੀਐ ਸੁਖੀਆ ਹਰਿ ਕਰਣੇ ॥
ਜਮ ਕੈ ਪੰਥਿ ਨ ਪਾਈਅਹਿ ਫਿਰਿ ਨਾਹੀ ਮਰਣੇ ॥
ਜਿਸਨੋਂ ਆਇਆ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸੁ ਤਿਸੈ ਹੀ ਜਰਣੇ ॥
ਬਾਣੀ ਉਚਰਹਿ ਸਾਧ ਜਨ ਅਮਿਓ ਚਲਹਿ ਝਰਣੇ ॥
ਪੇਖਿ ਦਰਸਨੁ ਨਾਨਕ ਜੀਵਿਆ ਮਨ ਅੰਦਰਿ ਧਰਣੇ ॥ ੯ ॥

(ਗਉੜੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੨੦)

ਅਸਥਾਈ

×			०			×			०		
ਸ	ਗੁ	ਗੁਸ	ਸਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁਸ	ਰੁਨ਼	ਸ	—	ਨ਼ਧ਼
ਬਾ	ਣੀ	ऽऽ	ਉਚ	ਰਹਿ	ऽ	ਸਾऽ	ऽऽ	ऽਧ	ਜਨ	ऽ	ऽऽ
ਪ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ
ਅਮਿ	ਓ	ऽ	ਚऽ	ਲਹਿ	ऽ	ਝਰ	ਣੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਪਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਨੁ	ਪਧੁ	ਨੁਧੁ	ਪ	—
ਓ	ਥੈ	ऽऽ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਵੰऽ	ऽ	ऽਡੀ	ਐऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਪ	ਪਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਸਰੁ	ਗੁਰੁ	ਸ	—
ਸੁਖੀ	ਆ	ऽऽ	ਹ	ਰਿ	ਕਰ	ਣੇऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ

੨੧. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਨ ਕਹਾ ਲੁਭਾਈਐ ਆਨ ਕਉ ॥
ਈਤ ਊਤ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਸਹਾਈ ਜੀਅ ਸੰਗਿ ਤੇਰੇ ਕਾਮ ਕਉ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਨੋਹਰ ਇਹੈ ਅਘਾਵਨ ਪਾਨ ਕਉ ॥
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਹੈ ਸਾਧ ਸੰਤਨ ਕੀ ਠਾਹਰ ਨੀਕੀ ਧਿਆਨ ਕਉ ॥੧॥
ਬਾਣੀ ਮੰਤ੍ਰ ਮਹਾ ਪੁਰਖਨ ਕੀ ਮਨਹਿ ਉਤਾਰਨ ਮਾਨ ਕਉ ॥
ਖੋਜਿ ਲਹਿਓ ਨਾਨਕ ਸੁਖ ਥਾਨਾਂ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਕਉ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੦੮)

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	ਸ ਮਨ
	ਮ				ਨ̱								
ਸਰ̱	ਗ̱	-ਰ̱	ਸਨ̣̱	ਸ	ਧ̣̱	ਨ̣̱	ਸ	—	ਸਰ̱	ਸ	—	—	—
ਕS	ਹਾ	Sਲੁ	ਭਾS	ਈ	ਐ	S	ਆ	S	Sਨ	ਕਉ	S	S,	S
									ਮ				
ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪਮ	ਪ	ਗ̱	ਮਪ	ਧ̱	ਪ	—
ਈ	ਤ	S	ਊ	ਤ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਸS	ਦਾ	ਸ	ਹਾS	S	ਈ	S
ਪ	ਪ	ਧ̱	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ̱	ਗ̱ਮ	ਪਧ̱	ਪਮ	ਗ̱ਰ̱	ਸ	—	ਸ
ਜੀ	ਅ	ਸੈਂ	S	ਗ	ਤੇ	ਰੇ	ਕਾS	SS	Sਮ	ਕਉ	S	S,	ਮਨ

ਅੰਤਰਾ

					ਨ̱								
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ̱	ਨ̱	ਸਂ	ਰਂ̱	ਸਂਨ̱	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਨਾ	ਮ	ਪ੍ਰਿ	ਅ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮS	ਨੋ	S	ਹ	ਰ
ਨ̱ਧ	ਧ	ਧ	ਨ̱	—	ਸਂ	ਰਂ̱	ਸਂਨ̱	ਸਂ	-ਨ̱	ਧ̱ਪ	ਮਗ̱	ਰ̱ਸ	ਸ-
ਇS	ਹੈ	ਅ	ਘਾ	S	ਵ	ਨ	ਪਾS	S	Sਨ	ਕਉ	SS	SS,	ਮਨ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨੨. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਲਾਲੁ ਲੋਚਨਾ ਤੈ ਤਨਿ ਸੋਹਿਆ ॥ ਸੁਰਿ ਜਨ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਮਨੁ ਮੋਹਿਆ ॥੧॥
ਕਵਨ ਬਨੀ ਰੀ ਤੇਰੀ ਲਾਲੀ ॥ ਕਵਨ ਰੰਗਿ ਤੂੰ ਭਈ ਗੁਲਾਲੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤੁਮ ਹੀ ਸੁੰਦਰਿ ਤੁਮਹਿ ਸੁਹਾਗੁ ॥ ਤੁਮ ਘਰਿ ਲਾਲਨੁ ਤੁਮ ਘਰਿ ਭਾਗੁ ॥੨॥
ਤੂੰ ਸਤਵੰਤੀ ਤੂੰ ਪਰਧਾਨਿ ॥ ਤੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤੁਹੀ ਸੁਰ ਗਿਆਨਿ ॥੩॥
ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਰੰਗਿ ਗੁਲਾਲ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਭ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨਿਹਾਲ ॥੪॥
ਸੁਨਿ ਰੀ ਸਖੀ ਇਹ ਹਮਰੀ ਘਾਲ ॥
ਪ੍ਰਭ ਆਪਿ ਸੀਗਾਰਿ ਸਵਾਰਨਹਾਰ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਦੂਜਾ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੮੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ	ਧ̱	ਪ	ਮ	ਗ̱	ਪ	ਮ	—	—	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਬ	ਨੀ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਗ̱	ਪ	ਮ	ਗ̱	ਰ̱	ਸ	—	—	—
ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ̱	ਸ	ਗ̱	ਮ	ਪ	ਧ̱	ਪ	—	—	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਤੂੰ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸੰ	ਸੰ	—	ਨ̱	ਸੰ	ਨ̱	ਧ̱	ਪ	ਮ	ਗ̱
ਭ	ਈ	ऽ	ਗੁ	ਲਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ		ਨ̱							
ਗ̱	ਮ	ਧ̱	ਨ̱	ਸੰ	ਰੰ̱	ਸੰ	—	—	—
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਚੋ	ऽ	ਲ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ̱	—	ਸੰ	ਰੰ̱	ਨ̱	ਸੰ	ਸੰ	ਨ̱	ਧ̱	ਪ
ਤੋ	ऽ	ਤ	ਨ	ਸੋ	ਹਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ̱	ਨ̱	ਨ̱	ਧ	ਪ	ਧ̱	ਪ	ਮ	—	ਗ̱
ਸੁ	ਰ	ਜ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਗ̱	ਪ	ਮ	ਗ̱	ਰ̱	ਸ	—	—	—
ਤਾ	ऽ	ਮ	ਨ	ਮੋ	ਹਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨੩. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਝਪਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਕਰਵਤ ਭਲਾ ਨ ਕਰਵਟ ਤੇਰੀ ॥ ਲਾਗੁ ਗਲੇ ਸੁਨੁ ਬਿਨਤੀ ਮੇਰੀ ॥੧॥
ਹਉ ਵਾਰੀ ਮੁਖ ਫੇਰਿ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕਰਵਟੁ ਦੇ ਮੋ ਕਉ ਕਾਹੇ ਕਉ ਮਾਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਉ ਤਨੁ ਚੀਰਹਿ ਅੰਗੁ ਨ ਮੋਰਉ ॥ ਪਿੰਡੁ ਪਰੈ ਤਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਤੋਰਉ ॥੨॥
ਹਮ ਤੁਮ ਬੀਚੁ ਭਇਓ ਨਹੀ ਕੋਈ ॥ ਤੁਮਹਿ ਸੁ ਕੰਤ ਨਾਰਿ ਹਮ ਸੋਈ ॥
ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਲੋਈ ॥ ਅਬ ਤੁਮਰੀ ਪਰਤੀਤਿ ਨ ਹੋਈ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੪੮੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਪ	—	ਗੁਮ	ਪਧੁ	ਪਮ	ਮਧੁ	ਪਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ
ਹਉ	S	ਵਾS	SS	SS	ਰੀS	SS	ਮੁ	S	ਖ;
							ਗੁ		
ਸ	ਗੁ	—	ਮ	ਮਗੁ	ਗੁਮਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ
ਫੇ	S	S	ਰ	SS	***	ਪਿ	ਆ	S	ਰੇ
*	ਨੁਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਮਪਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਧੁ	ਧ
*	ਕਰ	ਵ	ਟ	ਦੇS	SS	SSS	ਮੋS	SS	ਕਉ
*	ਨੁਸ	ਮ	ਮ	ਮਗੁ	ਗੁਮ	ਗੁਮ,ਧੁ	ਮੰਮ	ਗੁਮੰ	ਮ
*	ਕਰ	ਵ	ਟ	ਦੇS	SS	SSS	ਮੋS	SS	ਕਉ
ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਧੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੁਸ
ਕਾ	S	ਹੇ	S	ਕਉ	ਮਾS	SS	ਰੇS	SS	SS

ਅੰਤਰਾ

		ਨੁ							
ਧੁ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕ	ਰ	ਵ	S	ਤ	ਭਾ	ਲਾ	S	S	ਨ
ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨੁਰੁਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਪ	—
ਕ	ਹS	ਵ	S	ਟ	ਤੇS	SS	ਰੀ	S	S
ਪ		ਗੁਂ	ਸਂ						
ਗੁਂ	—	ਰੁਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁਸਂ	ਸਂਗੁਂ	ਰੁਂਸਂ	ਨੁਰੁਂ	ਸਂ
ਲਾ	S	ਗ	S	ਗ	ਲੇS	SS	ਸੁS	SS	ਛ
ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਧੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੁਸ
ਬਿ	ਨ	ਤੀ	S	S	ਮੋS	SS	ਰੀS	SS	SS

ਨੋਟ :—ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਅਤੀ ਮਧੁਰ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੨੪. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਪੂਛਤ ਪਥਿਕ ਤਿਹ ਮਾਰਗਿ ਨ ਧਾਰੈ ਪਗਿ,
ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੈ ਦੇਸ ਕੈਸੇ ਬਾਤਨ ਸੇ ਜਾਈਐ ॥
ਪੂਛਤ ਹੈ ਬੈਦ ਖਾਤ ਔਖਧਿ ਨ ਸੰਜਮ ਸੈ,
ਕੈਸੇ ਮਿਟੈ ਰੋਗ ਸੁਖ ਸਹਜਿ ਸਮਾਈਐ ॥
ਪੂਛਤਿ ਸੁਹਾਗਨਿ ਹੈ ਕਰਮਿ ਦੁਹਾਗਨਿ ਕੈ,
ਰਿਦੈ ਬਿਭਚਾਰ ਕਤ ਸਿਹਜਾ ਬੁਲਾਈਐ ॥
ਗਾਇ ਸੁਨੈ ਆਂਖੇ ਮੀਚੈ ਪਾਈਐ ਨ ਪਰਮ ਪਦੁ,
ਗੁਰੁ ਉਪਦੇਸ ਗਹਿ ਜੌ ਲੌ ਨ ਕਮਾਈਐ ॥ ੪੩੯ ॥

(ਕਬਿੱਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ											
ਗੁ	ਰ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸਰੁ	ਨੁ	ਸ
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ऽ	ਤ	ਮ	ਕੈ	ਦੇऽ	ऽ	ਸ	ਕੈऽ	ऽ	ਸੇ
ਮ	—	ਮ	—	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ
ਬਾ	ऽ	ਤਨ	ऽ	ऽ	ਸੇ	ਜਾ	ਈ	ਐऽ	ऽ	ऽ	ऽ;
ਸ											
ਨੁ	ਸ	—	ਗੁ	—	ਗੁ	ਮ	ਮ	—	ਮ	—	—
ਪੂੰ	ਛ	ऽ	ਤ	ऽ	ਪ	ਥਿ	ਕ	ऽ	ਤਿਹ	ऽ	ऽ
ਪ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	—	ਪ	—	ਮ
ਮਾ	ਰ	ऽ	ਗ	ऽ	ਨ	ਪ	ਰੈ	ऽ	ਪ	ऽ	ਗ

ਅੰਤਰਾ

ਮ			ਨੁ								
ਗੁ	ਮ	—	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਪੂ	ਛ	ऽ	ਤ	ऽ	ਹੈ	ਬੈ	ऽ	ਦ	ਖਾ	ऽ	ਤ
ਨੁ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	—
ਔ	ਖ	ऽ	ਧਿ	ऽ	ਨ	ਸੰ	ਜ	ਮ	ਸੈ	ऽ	ऽ;
ਪ	ਪ	—	ਪ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—
ਕੈ	ਸੇ	ऽ	ਮਿ	ਟੈ	ऽ	ਰੋऽ	ऽ	ਗ	ਸੁ	ਖ	ऽ
ਮ	ਮ	ਮ	—	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ
ਸ	ਹ	ਜ	ऽ	ऽ	ਸ	ਮਾ	ਈ	ਐऽ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨੫. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁਨਹਿ ਕਰਨ ਨਾਦ ॥ ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪੇਖਹਿ ਬਿਸਮਾਦ ॥
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬੋਲਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸਨਾ ॥ ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁਖਿ ਸਹਜੇ ਬਸਨਾ ॥
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹਸਤ ਕਰ ਚਲਹਿ ॥ ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੰਪੂਰਨ ਫਲਹਿ ॥
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪਰਮ ਗਤਿ ਪਾਵਹਿ ॥ ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁਖਿ ਸਹਜਿ ਸਮਾਵਹਿ ॥
ਐਸਾ ਪ੍ਰਭੁ ਤਿਆਗਿ ਅਵਰ ਕਤ ਲਾਗਹੁ ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਾਨਕ ਮਨਿ ਜਾਗਹੁ ॥੬॥੮॥

(ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੭੦)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
			ਸ	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—	—
			ਐ	ਸਾ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤਿਆ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ऽ
		ਨੁ											
ਰੁਸ	ਨੁਸ	ਧੁ	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—	—
ऽऽ	ऽऽ	ऽ;	ਐ	ਸਾ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤਿਆ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ऽ
					ਪ			ਮ					
—	—	ਸ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਧੁਪ	ਨੁਧੁ	ਪ	—
ऽ	ऽ	ਅ	ਵ	ਰ	ਕ	ਤ	ਲਾऽ	ऽ	ऽ	ਗਹੁ	ऽऽ	ऽ	ऽ
							ਨੁ						
ਮ	—	—	ਗੁ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	—	ਪ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਪ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ऽ
					ਪ			ਮ					
—	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਧੁਪ	ਨੁਧੁ	ਮ	ਗੁ
ऽ	ऽ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਮ	ਨ	ਜਾऽ	ऽ	ऽ	ਗਹੁ	ऽऽ	ऽ	ऽ
		ਨੁ											
ਰੁਸ	ਨੁਸ	ਧੁ											
ऽऽ	ऽऽ	ऽ											

ਅੰਤਰਾ

							ਗੁ						
			ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਰੁਂ	—	—	ਸਂ	—	—	—
			ਜਿ	ਹ	ਪ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ऽ
						ਸਂ	ਨੁ						
—	—	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਧੁ	—	—	ਪ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਨਹਿ	ਕਰ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ऽ

— ऽ	— ऽ	— ऽ	ਪ ਜਿ	ਪ ਹ	ਮ ਪ	ਪ ਰ	ਨੂ ਧੁ ਸਾ	— ऽ	— ऽ	ਪ ਦ	— ऽ	— ऽ	— ऽ
— ऽ	— ऽ	ਪ ਪੇ	ਪ ਖਹਿ	ਧੁ ऽ	ਪ ਮ ਬਿ	ਮ ਸ	ਮਪ ਮਾऽ	ਮ ਗੁ ऽ	ਮ ऽ	ਧੁਪ ਦऽ	ਨੁਧੁ ऽऽ	ਮ ऽ	ਗੁ ऽ
ਗੁਸ ऽऽ	ਨੁਸ ऽऽ	ਨੂ ਧੁ ऽ											

ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੨੬. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਓਇ ਜੁ ਦੀਸਹਿ ਅੰਬਰਿ ਤਾਰੇ ॥ ਕਿਨਿ ਓਇ ਚੀਤੇ ਚੀਤਨਹਾਰੇ ॥੧॥
ਕਹੁ ਰੇ ਪੰਡਿਤ ਅੰਬਰੁ ਕਾ ਸਿਉ ਲਾਗਾ ॥ ਬੂਝੈ ਬੂਝਨਹਾਰੁ ਸਭਾਗਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੂਰਜ ਚੰਦੁ ਕਰਹਿ ਉਜੀਆਰਾ ॥ ਸਭ ਮਹਿ ਪਸਰਿਆ ਬ੍ਰਹਮ ਪਸਾਰਾ ॥੨॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਜਾਨੈਗਾ ਸੋਇ ॥ ਹਿਰਦੈ ਰਾਮੁ ਮੁਖਿ ਰਾਮੈ ਹੋਇ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੩੨੯)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
										ਸ ਨੁ ਓ	ਸ ऽ	ਨੂ ਧੁ ਇ	ਨੁ ਜੁ
ਸ ਦੀ	ਰੁ ऽ	— ऽ	ਸ ਸਹਿ	— ऽ	— ऽ	— ऽ	— ऽ	— ऽ	— ऽ;	ਸ ਨੁ ਓ	ਸ ऽ	ਨੂ ਧੁ ਇ	ਨੁ ਜੁ
ਸ ਦੀ	— ऽ	ਸ ਸਹਿ	ਸ ਅੰ	ਰੁ ऽ	ਸ ਬ	ਨੁ ਰ	ਸ ਤਾ	ਗੁ ऽ	— ऽ	ਗੁ ਰੇ	— ऽ	— ऽ	— ऽ
— *	— *	— *	ਸ ਕਿ	ਗੁ ਨਿ	ਮ ਓ	ਪ ਇ	ਮਗ ਚੀऽ	ਮ ऽ	— ऽ	ਗੁ ਤੇ	— ऽ	— ऽ	— ऽ
— ऽ	— ऽ	ਰੁ ਸ ऽ	ਸ ਚੀ	ਗੁ ऽ	ਮ ਤ	ਪ ਨ	ਮ ਹਾ	— ऽ	ਗੁ ਰੇ	ਰੁ ऽ	ਸ ऽ	ਨੂ ਧੁ ਓਇ	ਨੁ ਜੁ

ਅੰਤਰਾ

			ਸ	ਸ	—	ਰੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—
			ਕ	ਹੁ	S	ਰੇ	ਪੰ	ਡਿ	ਤ	ਅੰ	ਬ	ਰ	S
—	—	—	ਸ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗ ਰੁ	—	—	ਸ	—	—	—
S	S	S	ਕਾ	S	ਸਿਉ	S	ਲਾ	S	S	ਗਾ	S	S	S
—	—	—	ਪ	—	ਪ	—	ਪ	ਨੁ ਧੁ	—	ਪ	ਪ	ਮ	—
S	S	S	ਬੂ	S	ਝੈ	S	ਬੂ	S	S	ਝ	ਨ	S	S
ਗੁ	—	ਰੁ ਸ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	—	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਨੁ ਧੁੰ	ਨੁ
*	*	*	ਹਾ	S	ਰ	ਸ	ਭਾ	S	ਗਾ	S	S;	ਓਇ	ਜੁ

ਨੋਟ :—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਤੋਂ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

੨੭. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਫਰੋਦਸਤ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪ੍ਰੀਤਮ ਜਾਨਿ ਲੇਹੁ ਮਨ ਮਾਹੀ ॥
ਅਪਨੇ ਸੁਖ ਸਿਉ ਹੀ ਜਗੁ ਫਾਂਧਿਓ, ਕੋ ਕਾਹੂ ਕੋ ਨਾਹੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੁਖ ਮਹਿ ਆਨਿ ਬਹੁਤੁ ਮਿਲਿ ਬੈਠਤ, ਰਹਤ ਚਹੂੰ ਦਿਸਿ ਘੇਰੈ ॥
ਬਿਪਤਿ ਪਰੀ ਸਭ ਹੀ ਸੰਗੁ ਛਾਡਿਤ ਕੋਊ ਨ ਆਵਤ ਨੇਰੈ ॥੧॥
ਘਰ ਕੀ ਨਾਰਿ ਬਹੁਤ ਹਿਤੁ ਜਾ ਸਿਉ ਸਦਾ ਰਹਿਤ ਸੰਗਿ ਲਾਗੀ ॥
ਜਬ ਹੀ ਹੰਸ ਤਜੀ ਇਹ ਕਾਇਆ ਪ੍ਰੇਤ ਪ੍ਰੇਤ ਕਰ ਭਾਗੀ ॥੨॥
ਇਹ ਬਿਧਿ ਕੋ ਬਿਉਹਾਰੁ ਬਨਿਓ ਹੈ, ਜਾ ਸਿਉ ਨੇਹੁ ਲਗਾਇਓ ॥
ਅੰਤਿ ਬਾਰ ਨਾਨਕ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਜੀ ਕੋਊ ਕਾਮਿ ਨ ਆਇਓ ॥੩॥
(ਰਾਗੁ ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੯, ਪੰਨਾ ੬੩੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੨		੩		੪					੬		
						ਪ ਧੁ	ਪਮ	ਪ ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਰੁ
						ਪ੍ਰੀ	ਤਮ	ਜਾ	ਨ	ਲੇ	ਹੁ	ਮ	ਨ
ਮ	—	ਮ	—	—	—	—	—	ਮ ਗੁ	ਮ ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਮਾ	S	ਹੀ	S	S	S;	*	*	ਅ	ਪ	ਨੇ	ਸੁ	ਖ	ਸਿਉ

—	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰੁ	ਸ	ਰੁ
ऽ	ਹੀ	ਸ	ਭ	ਛੌ	ऽ	ਧਿਓ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ਕਾ	ਹੂऽ	ऽ	ਕਉ
ਮ	—	ਮ	—	—	—								
ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ								

ਅੰਤਰਾ

								ਮ			ਨੁ		
								ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ
								ਸੁ	ਖ	ਮਹਿ	ਆ	ਨ	ਬ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ
ਹੁਤ	ਮਿ	ਲ	ਬੈ	ਠ	ਤ	*	*	ਰਹ	ਤ	ਚ	ਹੂੰ	ਦਿ	ਸ
								ਮ	ਮ				
ਨੁ̣	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	—	—	—	ਗੁ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਘੇ	ऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	*	*	ਬਿਪ	ਤ	ਪ	ਰੀ	ਸ	ਭ
								ਮ					
ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	—	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰੁ	ਸ	ਰੁ
ਹੀ	ਸੰ	ਗ	ਛਾ	ਡਿ	ਤ	*	*	ਕੋ	ਊ	ਨ	ਆਂऽ	ਵ	ਤ
ਮ	—	ਮ	—	—	—								
ਨੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ								

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ 'ਟਿਯੂਨ' ਬਹੁਤ ਮਧੁਰ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਹੈ।

੨੮. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਪੜਤਾਲ, ਤਾਲ ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਹਮ ਘਰਿ ਸਾਜਨ ਆਏ ॥ ਸਾਚੈ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਏ ॥
ਸਹਜਿ ਮਿਲਾਏ ਹਰਿ ਮਨਿ ਭਾਏ, ਪੰਚ ਮਿਲੇ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਸਾਈ ਵਸਤੁ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਈ, ਜਿਸੁ ਸੇਤੀ ਮਨੁ ਲਾਇਆ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਮੇਲੁ ਭਇਆ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ, ਘਰ ਮੰਦਰਿ ਸੋਹਾਏ ॥
ਪੰਚ ਸਬਦ ਧੁਨਿ ਅਨਹਦ ਵਾਜੇ, ਹਮ ਘਰਿ ਸਾਜਨ ਆਏ ॥੧॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ, ਛੰਤ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੬੪)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
						ਮ						ਨੁ	
					ਸਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ	ਸ	ਧੁਂ	ਨੁ
					ਹऽ	ਮ	ਘ	ऽ	ਰ	ਸਾਂ	ऽ	ਜਂ	ਠਂ
ਸ	—	ਸ	—	—	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਪ	ਧੁ	ਧ	ਮ
ਆ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਚੈ	ऽ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਲ	ਮਿ
ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	—									
ਲਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ									

ਅੰਤਰਾ—ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ ਗਾਓ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ		ਨੁ							
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	—	—
ਸ	ਹ	ਜ	ਮਿ	ਲਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ऽ
						ਨੁ			
ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਹ	ਰਿ	ਮ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ऽ;
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	—
ਪਂ	ऽ	ਚ	ਮਿ	ਲੇ	ऽ	ਸੁ	ਖ	ਪਾ	ऽ
ਮ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਨੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ
ਇਆ	ऽ	ਹ	ਮ	ਘ	ਰ	ਸਾਂ	ऽ	ਜਂ	ਠਂ ਆਏ . ਧਮਾਰ

ਸੰਚਾਰੀ—ਇਕਤਾਲਾ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਵਿਚ ਗਾਓ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	—	ਸ	—	—	ਰੁ	ਗੁ	-ਗੁ	ਮ	—	—	ਮ
ਸਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵ	ऽਸ	ਤ	ऽ	ऽ	ਧ
						ਗ					
ਮ	ਗੁ	ਪ	ਮ	—	—	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—
ਰਾ	ऽ	ਪ	ਤ	ऽ	ऽ	ਹੈ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ;
ਸ	—	ਪ	—	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	—	ਧੁ	ਧੁ
ਜਿ	ऽ	ਸ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ	ਨ
ਪ	ਮ	ਪ	—	—	—	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ
ਲਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਸ	—	ਪ	—	ਪ	—	ਪ	ਧ̱	ਨ̱	—	ਧ̱	ਧ̱
ਜਿ	ऽ	ਸ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ	ਨ
ਪ	—	ਮ	—	ਗ̱	ਗ̱	ਮ	ਮ	ਧ̱	—	ਨ̱	ਨ̱
ਲ਼ਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਲ	ਭ

ਅਭੰਗ–ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਰਹੇਗੀ)

×				੨				੦				੩			
								ਮ				ਨ̱			
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਰ̱ਂ	ਸਂ	—	ਗ̱	ਗ̱	ਮ	ਮ	ਧ̱	—	ਨ̱	ਨ̱
ਇਆ	ऽ	ਮ	ਨ	ਮਾ	ऽ	ਨਿਆ	ऽ	ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਲ	ਭ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਰ̱ਂ	ਸਂ	—	ਨ̱	ਨ̱	—	ਨ̱	ਸਂ	ਸਂ	—	ਰ̱ਂ
ਇਆ	ऽ	ਮ	ਨ	ਮਾ	ऽ	ਨਿਆ	ऽ	ਘ	ਰ	ऽ	ਮੰ	ਦ	ਰ	ऽ	ਸੋ
														ਸਂ	
ਸਂ	ਨ̱	ਸਂ	ਨ̱	ਧ̱	—	ਪ	—	ਗ̱ਂ	—	ਗ̱ਂ	ਗ̱ਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਨ̱	ਨ̱
ਹਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪੰ	ऽ	ਚ	ਸ	ਬ	ਦ	ਧ̱	ਨਿ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਗ̱ਂ	ਰ̱ਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰ̱ਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਪ	ਧ̱
ਅ	ਨ	ਹ	ਦ	ਵਾ	ऽ	ਜੇ	ऽ	'ਹ	ਮ	ਘ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ਜ	ਨ
ਸਂ	ਨ̱	ਧ̱	ਪ	ਮ	ਗ̱	ਰ̱	ਸ	ਸ	ਰ̱	ਮ	ਗ̱	ਰ̱	ਸ	ਧ̱	ਨ̱
ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ऽ'	ਹ	ਮ	ਘ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ਜੰ	ਨੰ

ਤਾਲ–ਧਮਾਰ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਕਹਿ ਕੇ (ਸਮ) ਤੇ ਮੁਕਾਓ।

×						ਮ						ਨ̱	
ਸ	—	ਸ	—	—	ਸਰ̱	ਗ̱	ਰ̱	ਸ	ਰ̱	ਨ̱	ਸ	ਧ̱ਂ	ਨ̱
ਆ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ਹऽ	ਮ	ਘ	ऽ	ਰ	ਸਾਂ	ऽ	ਜੰ	ਨੰ

ਆਏ...

ਨੋਟ :—ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਤਾਲ ਦੀ ਲਯ ਵਲ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ।
ਭਾਵ —ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਤਾਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਲਯ ਨਾਲ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ 'ਟਿਯੂਨ' ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਭੈਰਵੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ

ਵਾਦੀ—ਰ	ਠਾਟ—ਕਾਫੀ	ਸਮਾਂ— ਦਿਨ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ (ਦੁਪਹਿਰ)
ਸੰਵਾਦੀ—ਪ	ਜਾਤੀ— ਓਡਵ-ਓਡਵ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼— ਇਸ ਨੂੰ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਭੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ।

ਆਰੋਹ —ਨ਼ ਸ, ਰ, ਮ ਪ, ਨ ਸਂ ।

ਅਵਰੋਹ—ਸਂ, ਨ਼ ਪ, ਮ ਰ, ਸ ।

ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਿਖੇ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ :—ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਰੰਗ, ਮਧਮਾਦ ਸਾਰੰਗ, ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ, ਮੀਏਂ ਕੀ ਸਾਰੰਗ, ਸਾਮੰਤ ਸਾਰੰਗ, ਵਡਹੰਸ ਸਾਰੰਗ ਆਦਿ । ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਸਾਰੰਗ' ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਿਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਤਾਂ ਉਹ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਹੀ ਆਰੰਭ ਕਰੇਗਾ । ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੰਗ ਕਹਿਣ ਤੇ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਹੀ ਅਰਥ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੰਗ ਕਹੋ ਜਾਂ 'ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ' ਸਾਰੰਗ', ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਭਾਵ ਇਕ ਹੀ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ, 'ਦਰਬਾਰੀ' ਜਾਂ ਦਰਬਾਰੀ ਕਨੜਾ ਅਤੇ 'ਟੋਡੀ' ਜਾਂ ਮੀਏਂ ਕੀ ਟੋਡੀ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਅਰਥ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਸਾਰੰਗ ਜਾਂ 'ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ' ਇਕ ਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ।

ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ । ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਖਮਾਜ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । ਪਰ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਗੰਧਾਰ ਭੀ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਣਾ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਠੀਕ ਹੈ ।

ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ 'ਰਿਖਭ' ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ 'ਪੰਚਮ' ਹੈ, ਗੰਧਾਰ-ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਓਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ । ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ (ਮੱਧ ਦਿਨ) ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਹੈ । ਮਧਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਤੇ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦੋਵੇਂ ਸਮਪਰਕ੍ਰਿਤਿਕ ਰਾਗ ਹਨ, ਪਰ ਮਧਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਵਿਚ (ਤੀਵਰ-ਕੋਮਲ) ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਭਾਵ—ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਤੀਵਰ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਲਗਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ "ਨ਼ਸ, ਰ; ਮਰ, ਪ ਮ ਰ, ਸ" ਅਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਿਚ "ਪ, ਨ਼ਪ, ਮਰ", ਇਹ ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਗਦੀ ਹੈ । ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਸਮੇਂ "ਮਪ, ਨ਼ਪ, ਨ...ਸਂ" ਇੰਜ ਨਿਖਾਦ ਤੇ ਥੋੜਾ ਰੁਕਨ ਨਾਲ ਤਾਰ ਖੜਜ ਅਧਿਕ ਸੁੰਦਰ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਇਹ ਰਾਗ ਇਤਨਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਲੋਗ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੇਕ ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਇਸ ਰਾਗ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ । ਭਾਵ —ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਧਾਰਣ ਧੁਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦੀਆਂ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਇਸ ਵਿਚ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਹ ਸਰਲ, ਮਧੁਰ ਤੇ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗ ਹੈ ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਪ਼
੧. ਸ—ਰਨ਼, ਸ; (ਸ) ਨ਼ੁ ਪ਼, ਨ਼—ਸ, ਨ਼ਸਨ਼ੁਪ਼, ਪ਼ਨ—ਸ—ਸਰ, (ਸ) ਨ਼ੁਪ਼, ਮ਼ਪ਼, ਨ—ਸ

ਮ
ਨ਼ਸਰ, ਸਰਮਰ, ਰ ਮਰ, ਨ਼—ਸ ।

ਰ ਮ ਪ਼
੨, ਸ—ਰ, ਰਸਨ਼ਸ, ਨ਼ੁ—ਪ਼, ਨ਼—ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸ, ਨ਼ਸਰ, ਰ—ਮ, ਮਰ, ਨ਼—ਸ, ਨ਼ੁ—ਮ਼ਪ਼ ਨ਼—ਸ,

ਮ ਮ ਰ
ਪ਼ਨ਼ਸਰ, ਨ਼ੁ ਪ਼, ਨ਼ੁਨ਼ੁਪ਼, ਮ਼ਪ਼ਨ਼—ਸ, ਰ—ਮ ਰ—ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸਰਮਰ, ਮ—ਰ, ਸਨ਼ੁਪ਼, ਨ਼ੁਮ਼ਪ਼ਨ਼,

ਸ— ।

ਮ ਰ ਪ਼ ਮ ਰ ਮ ਪ
੩. ਸ—ਪ਼ਨ਼ਸਰ, ਮ-ਰ, ਰਮਰਸਨ਼ੁਪ਼, ਨ਼ਸਰ, ਰ; ਮ-ਰ, ਰਮਪਰ—ਰ ਮਪ, ਮਰ, ਸ—ਸਰਮਪਮਰ;

ਮ ਮ ਮ ਪ
ਰਮਪ, ਮਪ, ਮਰਸਨ਼ਸਰ—ਰਮਪਰ, ਰਮਰਸਨ਼ੁਪ਼ਮ਼ਪ਼ਨ਼—ਸ, ਰ ਮਪ—ਮਪ, ਮਪਨੁਪ, ਰਮਪਨੁਮਪ

ਮ ਮ
—(ਪ) ਰ, ਮਪ ਰ, ਰਮਪ ਰ—ਨ਼ਸ—ਸਰਮਪ, ਮਪਨੁਪ, ਨੁਨੁਪ, ਮਪਮਰ, ਰਮਪਰ, ਨ਼-ਸ— ।

ਮ
੪. ਸ—ਨ਼ਸਰਮਪਨੁਪ, ਨੁਨੁਪਮਪਮਰਮਪ—ਮਪਨੁਮਪਨੁਨੁਪਮਰ, ਰਮਪਨੁਪਮਰ, ਨ਼—ਸ, ਰਮਪਨੁ,

ਪਨੁਮਪ, ਪਨੁਸਂਨੁਪ, ਮਪਨੁਮਪਨ—ਸਂ, (ਸਂ) ਨੁ-ਪ, ਨੁਨੁਮਪਨ—ਸਂ, ਪਨੁਪ, ਮਪਨੁਮਪਨੁਪਮਰ,

ਸਂ
ਰਮਪਨੁ, ਪਨੁਪ਼ਮਰ, ਨ਼ਸ—ਨ਼ਸਰਮਰਸ, ਨ਼ਸਰਮਪਨੁਪ, ਮਪਨੁਮਪਨ—ਸਂ, ਨਸਂਪਨੁ-ਪ, ਨੁਨੁਪ,

ਮ ਮ ਮ ਸ
ਰਮਪਨੁਮਪਨ—ਸਂ, (ਸਂ) ਨੁ-ਪ, ਮਪਨਸਂਰਂਨਸਂਨੁਨੁਪ, ਰਮਪਨੁਪ, ਨੁਨੁਪਮਰ, ਰਮਪਨੁਪਮਰਨ਼, ਸ- ।

ਪ ਪ ਸਂ ਪ ਪ
੫. ਮ, ਪ, ਨੁਪ, ਮਪਠ—ਸਂ, ਪਨਸਂਪਸਂ, ਪਨਸਂਰਂ, ਨਸਂਨੁਪ, ਮਪਨੁਮਪਨ—ਸਂ, ਨਸਂਰਂਨਸਂ, ਨੁ ਨੁਪ,

ਮ ਮਂ
ਰਮਪ, ਨੁਮਪਨ—ਸਂ, ਨਸਂਟਂ, ਰਂਮਂਰਂ, ਮਪਨਸਂਰਂਮਂਰਂ, ਨਸਂਰਂਨਸਂਨੁਪ, ਮਪਨ—ਸਂ, ਮਪਨਸਂਰਂ, ਰਂਮਂਰਂ,

ਮਂ ਰਂ ਸਂ ਮਂ ਪ
ਰਂਮਂ, ਮਂਰਂ, ਨ, ਸਂ—ਨਸਂਰਂ, ਰਂ-ਸਂ, ਰਂਰਂਸਂਨਸਂ, ਨੁਪਮਪਨਸਂਰਂਮਂਰਂ, ਰਂਮਂਪਂਰਂ, ਰਂਮਂਰਂਨਸਂ, ਨਸਂਰਂਨਸਂਨੁਪ,

ਮਂ
ਮਪਨੁਮਪਨ-ਸਂ, ਨਸਂਰਂਮਂਰਂ, ਮਂਪਂਮਂਰਂ, ਰਂਮਂਰਂਸਂਨਸਂਰਂਸਂਨੁਪਮਪਨੁਨੁਪਮਰ, ਨ਼-ਸ, ਨ਼ਸਰਮਪਨੁਮਪਨਸਂਰਂ
ਮਂਰਂਸਂ, ਨਸਂਰਂਸਂਨੁਪ, ਮਪਨੁਨੁਪਮਰਰਸ ।

ਸਾਰੰਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	×	੨	੦	੩
			ਪਨ਼ ਮੋਂS	ਮ ਪ ਰ — ਸ ਹਨ ਘ S ਰ
੧.	* ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨ਼	ਮਪ ਨਸਂ ਰੰਸਂ ਨ਼ਪ	ਮਪ ਰਰ ਸਸ, ਮੋਂS	ਹਨ . . .
੨.	. . . . ਰਮ ਪਨ਼ ਮਪ ਨਸਂ	. . . . ਰੰਸਂ ਨ਼ਪ ਮਪ ਨ਼ਨ਼	. . . . ਪਮ ਰਰ ਸਸ. ਮੋਂS	ਨ਼ਸ ਰਮ ਰਸ ਨ਼ਸ ਹਨ ਘ . .
੩.	. . . . ਨਸਂ ਰੰਮਂ ਰੰਰੰ ਸੰਸਂ	. . . . ਪਨ਼ ਪਮ ਰਰ ਨ਼ਸ	ਸਰ ਮਪ ਰਮ ਪਨ਼ ਰਮ ਰਸ ਨ਼ਸ ਮੋਂS	ਮਪ ਨਸਂ ਪਨ ਸੰਰੰ ਹਨ ਘ S ਰ
੪.	. . . . ਸੰਰੰ ਨਸਂ ਰੰਮਂ ਸੰਰੰ	. . ਸਰ ਨ਼ਸ ਨਸਂ ਪਨ਼ ਮਪ ਰਮ	ਰਮ ਸਰ ਮਪ ਰਮ ਸਰ ਨ਼ਸ ਰਮ, ਮੋਂS	ਪਨ਼ ਮਪ ਨਸਂ ਪਨ ਹਨ . . .
੫.	. . ਨ਼ਸ ਰ,ਸ ਰੰਸਂ ਨਸਂ ਨ਼,ਪ ਨ਼ਪ	ਰਮ ਰਮ ਪ,ਮ ਪਨ਼ ਮਪ ਮ,ਰ ਮਰ ਸਰ	ਪਨ ਸਂ,ਨ ਸੰਰੰ ਸੰਰੰ ਸ,ਨ਼ ਸਰ ਮਪ ਮੋਂS	ਮਂ,ਰੰ ਮਂਪਂ ਰੰਮਂ ਰੰ,ਸਂ ਹਨ . . .
੬.	. . . . ਰਰ, ਨ਼ਨ਼ ਪ,ਨ਼ ਨ਼ਪ ਮਪ, ਸੰਨ਼ ਪਨ਼, ਰੰਸਂ	. . . . ਮਪ, ਰੰਰੰ ਸਂ,ਰੰ ਰੰਸਂ ਨਸਂ, ਮੰਰੰ ਸੰਰੰ, ਸੰਨ਼	. . . . ਰੰਰੰ, ਨਸਂ ਨ਼ਪ, ਮਰ ਪਮ ਰਸ ਨ਼ਸ ਮੋਂS	. ਰਰ ਸ,ਰ, ਰਸ ਸਰ, ਪਮ ਰਮ, ਨ਼ਪ ਹਨ . . .

ਅੰਤਰਾ

	×	੨	੦	੩
	ਪ ਮ ਮ ਮ ਮ	ਨ਼ ਪ — ਨ ਨ		
੧.	ਨਿ ਕ ਟ ਸੁ	ਨਹੁ S ਅ ਰ	ਨਸਂ ਰੰਸਂ ਨ਼ਪ ਮਪ	ਰਰ ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨ਼,
੨.	. . . .	ਨਸਂ ਰੰਸਂ ਨ਼ਪ ਮਪ	ਨ਼ਨ਼ ਪਮ ਰਰ ਸਸ	ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨ਼ ਮਪ
੩.	ਮਪ ਨਸਂ ਰੰਮਂ ਰੰਸਂ	ਨਸਂ ਰੰਰੰ ਸੰਸਂ ਨ਼ਨ਼	ਪਮ ਰਰ ਸਸ ਨ਼ਸ	ਰਮ ਪਨ਼ ਮਪ ਨਸਂ,
੪.	. . . . ਪਮ ਮਰ ਮਮ ਰਸ	, . . . ਨ਼ਸ ਰਸ ਸਰ ਮਰ	ਨਸਂ ਰੰਮਂ ਰੰਰੰ ਪਨ ਰਮ ਪਮ ਮਪ ਨ਼ਪ	ਸੰਸਂ ਨ਼ਪ ਮਪ ਨ਼ਨ਼ ਪਨ ਸੰਨ ਨਸਂ ਰੰਸਂ,
੫.	ਪਨ ਸਂ,ਪ ਨਸਂ ਪਨ ਮੰਮਂ ਰੰਸਂ ਸੰਸਂ ਨ਼ਪ	ਸੰਰੰ ਨਸਂ ਪਨ਼ ਮਪ ਨ਼ਨ਼ ਪਮ ਪਪ ਮਰ	ਰਮ ਸਰ ਨ਼ਸ S ਮਮ ਰਸ ਸਰ ਮ,ਰ	ਨਸਂ ਰੰ,ਨ ਸੰਰੰ ਨਸਂ ਮਪ ਮਪ ਨ਼,ਪ ਨਸਂ,
੬.	. . . . ਰਰ ਸਰ, ਮਮ ਰਮ, ਨ਼ਨ਼ ਪਨ਼ ਪਮ ਰਮ,	. . . . ਮਪ ਮਪ, ਨ਼ਨ਼ ਪਨ਼, ਪਪ ਮਪ ਮਰ / ਸਰ,	ਰੰਰੰ ਸਂ,ਰੰ ਰੰਸਂ ਰੰਰੰ ਸੰਸਂ ਨਸਂ, ਰੰਰੰ ਸੰਰੰ, ਪਨ਼ ਮਪ ਨਸਂ ਪਨ਼	ਸੰਨ਼ ਪਮ ਰਸ ਨ਼ਸ, ਮੰਮਂ ਰੰਮਂ ਰੰਸਂ ਨਸਂ, ਮਪ ਨਸਂ ਪਨ਼ ਮਪ

੧. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਮੋਹਨ ਘਰਿ ਆਵਹੁ ਕਰਉ ਜੋਦਰੀਆ ॥
ਮਾਨੁ ਕਰਉ ਅਭਿਮਾਨੈ ਬੋਲਉ ਭੂਲ ਚੂਕ ਤੇਰੀ ਪ੍ਰਿਅ ਚਿਰੀਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਿਕਟਿ ਸੁਨਉ ਅਰੁ ਪੇਖਉ ਨਾਹੀ, ਭਰਮਿ ਭਰਮਿ ਦੁਖ ਭਰੀਆ ॥
ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੁਰ ਲਾਹਿ ਪਾਰਦੋ ਮਿਲਉ ਲਾਲੁ ਮਨੁ ਹਰੀਆ ॥੧॥
ਏਕ ਨਿਮਖ ਜੇ ਬਿਸਰੈ ਸੁਆਮੀ ਜਾਨਉ ਕੋਟਿ ਦਿਨਸ ਲਖ ਬਰੀਆ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਕੀ ਭੀਰ ਜਉ ਪਾਈ ਤਉ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਮਿਰੀਆ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੦੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਪ				
											ਨ਼	ਪ	ਮਰ	—	ਸ
											ਮੋ	ਹਨ	ਘS	S	ਰ
ਮ								ਮ							
ਰ	—	—	ਸ	ਰ	ਮ	ਪਨ਼	ਪ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਨ਼	-	ਨ਼	ਨ਼
ਆ	S	S	ਵਹੁ	ਕ	ਰਉ	SS	ਜੋ	ਦ	ਰੀ	ਆ;	S	ਮਾ	S	ਨ	ਕ
ਸ	—	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਪ	ਨ਼	ਪ	—	ਮ	—	ਪ	—
ਰਉ	S	ਅ	ਭਿ	ਮਾ	S	ਨੈ	S	ਬੋ	S	ਲਉ	S	ਭੁ	S	ਲ	S
ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ਼	ਪਨ਼	ਪਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ					
ਚੂ	S	ਕ	ਤੇ	ਰੀS	SS	ਪ੍ਰਿS	ਅS	ਚਿS	ਰੀS	ਆS					

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਨ਼											
ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—
ਨਿ	ਕ	ਟ	ਸੁ	ਨਉ	S	ਅ	ਰ	ਪੇ	S	ਖਉ	S	ਨਾ	S	ਹੀ	S
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਮਂ	—	—	ਪ	ਨ਼	ਪ	—
ਭ	ਰ	ਮ	ਭ	ਰ	ਮ	ਦੁ	ਖ	ਭS	ਰੀ	S	S	ਆ	S	S	S
ਪ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ	—
ਹੋ	S	ਇ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾS	ਲ	ਗੁ	ਰ	ਲਾ	S	ਹਿ	ਪਾ	S	ਰ	ਦੇ	S
											ਪ				
ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਪਨ਼	ਪਮ	ਰਸ	ਨ਼	ਪ			
ਮਿ	ਲਉ	S	ਲਾ	S	ਲ	ਮ	ਨ	ਹS	ਰੀS	ਆS,	ਮੋ	ਹਨ ਘਰ...			

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਪੁਨੇ ਠਾਕੁਰ ਕੀ ਹਉ ਚੇਰੀ ॥
ਚਰਨ ਗਹੇ ਜਗ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਹਉਮੈ ਮਾਰਿ ਨਿਬੇਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪੂਰਨ ਪਰਮਜੋਤਿ ਪਰਮੇਸਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਹਮਾਰੇ ॥
ਮੋਹਨ ਮੋਹਿ ਲੀਆ ਮਨੁ ਮੇਰਾ ਸਮਝਸਿ ਸਬਦੁ ਬੀਚਾਰੇ ॥੧॥
ਮਨਮੁਖ ਹੀਨ ਹੋਛੀ ਮਤਿ ਝੂਠੀ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪੀਰ ਸਰੀਰੇ ॥
ਜਬ ਕੀ ਰਾਮ ਰੰਗੀਲੈ ਰਾਤੀ ਰਾਮੁ ਜਪਤ ਮਨੁ ਧੀਰੇ ॥੨॥
ਹਉਮੈ ਛੋਡਿ ਭਈ ਬੈਰਾਗਨਿ ਤਬ ਸਾਚੀ ਸੁਰਤਿ ਸਮਾਨੀ ॥
ਅਕੁਲ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿਉ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਬਿਸਰੀ ਲਾਜ ਲੋਕਾਨੀ ॥੩॥
ਭੂਰ ਭਵਿਖ ਨਾਹੀ ਤੁਮ ਜੈਸੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ ॥
ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਮਿ ਰਤੀ ਸੋਹਾਗਨਿ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਭਤਾਰਾ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਚਉਪਦੇ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੧੯੭)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
													ਪਨੁ	ਮ	ਪ
													ਅS	ਪ	ਨੇ
ਨ								ਮ							
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	—	ਪਨੁ	ਮ	ਪ
ਠਾ	S	ਕੁ	ਰ	ਕੀ	S	ਹਉ	S	ਚੇ	S	ਰੀ	S	S)	ਅS	ਪ	ਨੇ
ਨ				ਪ				ਮ							
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ
ਠਾ	S	ਕੁ	ਰ	ਕੀ	S	ਹਉ	S	ਚੇ	S	ਰੀ	S	ਚ	ਰ	ਨ	ਗ
ਮ															
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	—	ਮ	—	ਪ	—
ਹੇ	S	ਜ	ਗ	ਜੀ	S	ਵ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੇ	S	ਹਉ	S	ਮੈ	S
ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਪਨੁ	ਪਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ	—			
ਮਾ	S	ਰ	ਨਿ	ਬੇ	S	SS	SS	ਰੀS	SS	SS	SS	*			

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਪ											
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਪੂ	S	ਰ	ਨ	ਪ	ਰ	ਮ	ਜੋ	S	ਤ	ਪ	ਰ	ਮੇ	S	ਸ	ਰ
												ਪ			
ਨ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਪ	—
ਪ੍ਰੀ	S	ਤ	ਮ	ਪ੍ਰਾ	S	ਨ	ਹ	ਮਾ	S	S	S	ਰੇ	S	S	S

				ਮਂ											
ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	—	ਪ	—
ਮੋ	ऽ	ਹ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ਮ	ਨ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ਼ਪ	ਮਰ	ਸ			
ਸ	ਮ	ਝ	ਸ	ਸ	ਬ	ਦ	ਬੀ	ਚਾऽ	ऽऽ	ਰੇऽ	ऽऽ	ऽ, ਅਪਨੇ...			

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੩. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਿਉ ਜੀਵਨੁ ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਿਨੁ ਮਾਈ ॥
ਜਾ ਕੇ ਬਿਛੁਰਤ ਹੋਤ ਮਿਰਤਕਾ ਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਰਹਨੁ ਨ ਪਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੀਅ ਹੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਕੋ ਦਾਤਾ ਜਾ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸੁਹਾਈ ॥
ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੰਤਹੁ ਮੋਹਿ ਅਪਨੀ ਪ੍ਰਭ ਮੰਗਲ ਗੁਣ ਗਾਈ ॥੧॥
ਚਰਨ ਸੰਤਨ ਕੇ ਮਾਥੇ ਮੇਰੇ ਊਪਰਿ ਨੈਨਹੁ ਧੂਰਿ ਬਾਂਛਾਈ ॥
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮਿਲੀਐ ਪ੍ਰਭ ਨਾਨਕ ਬਲਿ ਬਲਿ ਤਾ ਕੈ ਹਉ ਜਾਈ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੦੭)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨		ਨ	
														ਸਂ	—
														ਕਿਉ	ऽ
								ਮ							
ਨ਼	ਪ	ਪ	ਪਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	—	—	—	ਸ	—	—	—
ਜੀ	ਵ	ਨ	ਪ੍ਰੀऽ	ਤ	ਮ	ਬਿ	ਨ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ,	ऽ	ऽ
ਨ਼	—	ਸ	—	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	—
ਜਾ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ਬਿ	ਛ	ਰ	ਤ	ਹੋ	ऽ	ਤ	ਮਿ	ऽਰ	ਤ	ਕਾ	ऽ
ਨ਼	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	—	ਨ਼	ਪ		
ਗ੍ਰਿ	ਹ	ਮ	ਹਿ	ਰ	ਹ	ਨ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ		

ਅੰਤਰਾ

												ਸਂ			
ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ਼	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	—	ਸਂ	—
ਜੀ	ਅ	ऽ	ऽ	ਹੀ	ਅ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਨ	ਕੋ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ
ਸਂ				ਮਂ											
ਨ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਪ		
ਜਾ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਸ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ		

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੪. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਅਬ ਮੋਰੋ ਨਾਚਨੋ ਰਹੋ ॥
ਲਾਲ ਰੰਗੀਲਾ ਸਹਜੇ ਪਾਇਓ ਸਤਿਗੁਰ ਬਚਨਿ ਲਹੋ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕੁਆਰ ਕੰਨਿਆ ਜੈਸੇ ਸੰਗਿ ਸਹੇਰੀ ਪ੍ਰਿਅ ਬਚਨ ਉਪਹਾਸ ਕਹੋ ॥
ਜਉ ਸੁਰਿਜਨੁ ਗ੍ਰਿਹ ਭੀਤਰਿ ਆਇਓ ਤਬ ਮੁਖੁ ਕਾਜਿ ਲਜੋ ॥੧॥
ਜਿਉ ਕਨਿਕੋ ਕੋਠਾਰੀ ਚੜਿਓ ਕਬਰੋ ਹੋਤ ਫਿਰੋ ॥
ਜਬ ਤੇ ਸੁਧ ਭਏ ਹੈ ਬਾਰਹਿ ਤਬ ਤੇ ਥਾਨ ਥਿਰੋ ॥੨॥
ਜਉ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਤਊ ਲਉ ਬਜਿਓ ਮੂਰਤ ਘਰੀ ਪਲੋ ॥
ਬਜਾਵਨਹਾਰੋ ਊਠਿ ਸਿਧਾਰਿਓ ਤਬ ਫਿਰਿ ਬਾਜ ਨ ਭਇਓ ॥੩॥
ਜੈਸੇ ਕੁੰਭ ਉਦਕਿ ਪੂਰਿ ਆਨਿਓ ਤਬ ਉਹੁ ਭਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸਟੋ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕੁੰਭੁ ਜਲੈ ਮਹਿ ਡਾਰਿਓ ਅੰਭੈ ਅੰਭ ਮਿਲੋ ॥੪॥

(ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ੧੨੦੨)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
							ਮ					ਮ			
ਮ	ਪ	ਸਂ	—	ਨ̱	ਪ	—	ਰ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਰ	—	—	ਸ
ਅ	ਬ	ਮੋ	ऽ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ਚ	ਨੋ	ऽ	ਰ	ਹੋ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ															
ਨ਼	—	ਸ	ਸ	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਪ	ਨ̱	ਪ	—
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਰੰ	ਗੀ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਸ	ਹ	ਜੇ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ
ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ̱ਪ	ਮਪ	ਨ̱ਨ̱	ਪਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਬ	ਚ	ਨ	ਲ	ਹੋऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ														ਨ	
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ̱	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਕੁਆ	ऽ	ਰ	ਕੰ	ਨਿਆ	ऽ	ਜੈ	ਸੇ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਸ	ਹੇऽ	ऽ	ਰੀ	ਪ੍ਰਿਅ
												ਪ			
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ̱	—	ਪ	—
ਬ	ਚ	ਨ	ਉਪ	ਹਾ	ऽ	ਸ	ਕ	ਹੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;
												ਪ			
ਮ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਨ̱	ਮ	ਪ	—
ਜਉ	ऽ	ਸੁ	ਰ	ਜ	ਨ	ਗ੍ਰਿ	ਹ	ਭੀ	ऽ	ਤ	ਰ	ਆ	ऽ	ਇਓ	ऽ

ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਤ	ਬ	ਮੁ	ਖ	ਲਾ	ऽ	ਜ	ਲ	ਜੋਂऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੫. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਬਦਹੁ ਕੀ ਨ ਹੋਡ ਮਾਧਉ ਮੋ ਸਿਉ ॥
ਠਾਕੁਰ ਤੇ ਜਨੁ ਜਨ ਤੇ ਠਾਕੁਰੁ ਖੇਲੁ ਪਰਿਓ ਹੈ ਤੋ ਸਿਉ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਪਨ ਦੇਉ ਦੇਹੁਰਾ ਆਪਨ ਆਪ ਲਗਾਵੈ ਪੂਜਾ ॥
ਜਲ ਤੇ ਤਰੰਗ ਤਰੰਗ ਤੇ ਹੈ ਜਲੁ ਕਹਨ ਸੁਨਨ ਕਉ ਦੂਜਾ ॥੧॥
ਆਪਹਿ ਗਾਵੈ ਆਪਹਿ ਨਾਚੈ ਆਪਿ ਬਜਾਵੈ ਤੂਰਾ ॥
ਕਹਤ ਨਾਮਦੇਉ ਤੂੰ ਮੇਰੋ ਠਾਕੁਰੁ ਜਨ ਊਰਾ ਤੂ ਪੂਰਾ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੨੫੨)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਨ						ਮ		ਮ							
ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	ਸ	ਰ	—	—	—	ਸ	—	—	—
ਬ	ਦਹੁ	ਕੀ	ਨ	ਹੋ	ਡ	ਮਾ	ਧਉ	ਮੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸਿਉ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੁ	—	ਸ	ਸ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ
ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਤੇ	ऽ	ਜ	ਨ	ਜ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ
ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮਰ	ਸ
ਖੇ	ऽ	ਪ	ਰਿਓ	ਰਿਓ	ऽ	ਹੈ	ऽ	ਤੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸਿਉ	ऽ	ऽऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਪ								ਨ			
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਆ	ऽ	ਪ	ਨ	ਦੇ	ਉ	ऽ	ਦੇ	ਹੁ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਆ	ऽ	ਪ	ਨ
ਨ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਪ	—
ਆ	ऽ	ਪ	ਲ	ਗਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਪੂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ															
ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	—	ਪ	ਪ	—	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ
ਜ	ਲ	ਤੇ	ऽ	ਤ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਤ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਤੇ	ਹੈ	ਜ	ਲ
ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮਰ	ਸ
ਕ	ਹ	ਨ	ਸੁ	ਨ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ਦੂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽऽ	ऽ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੬. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਗੋਪਾਲ ਤੇਰਾ ਆਰਤਾ ॥
ਜੋ ਜਨ ਤੁਮਰੀ ਭਗਤਿ ਕਰੰਤੇ ਤਿਨ ਕੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰਤਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਦਾਲਿ ਸੀਧਾ ਮਾਗਉ ਘੀਉ ॥ ਹਮਰਾ ਖੁਸੀ ਕਰੈ ਨਿਤ ਜੀਉ ॥
ਪਨ੍ਹੀਆ ਛਾਦਨੁ ਨੀਕਾ ॥ ਅਨਾਜੁ ਮਾਗਉ ਸਤ ਸੀ ਕਾ ॥੧॥
ਗਊ ਭੈਸ ਮਾਗਉ ਲਾਵੇਰੀ ॥ ਇਕ ਤਾਜਨਿ ਤੁਰੀ ਚੰਗੇਰੀ ॥
ਘਰ ਕੀ ਗੀਹਨਿ ਚੰਗੀ ॥ ਜਨੁ ਧੰਨਾ ਲੇਵੈ ਮੰਗੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ, ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੬੯੫)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			ਮਪ ਗੋS
ਸਂ	—	—	—	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਧ
ਧਾ	S	S	S	S	ਲ	ਤੇ	S	ਰਾ	S	S	ਆ	ਰ	ਤਾ	S;	S
ਮ ਰ	—	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—
ਜੋ	S	ਜ	ਨ	ਤੁ	ਮ	ਰੀ	S	ਭ	ਗ	ਤ	ਕ	ਰੰ	S	ਤੇ	S
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਧ
•	ਤਿ	ਨ	ਕੇ	ਕਾ	S	ਜ	ਸ	ਵਾ	S	SS	ਰS	ਤਾ	S	S,	ਗੋ

ਅੰਤਰਾ

* *	ਧ ਮ	—	ਮ	ਨ਼ ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ ਸਂ	—	ਧਂ	—
	ਦਾ	S	ਲ	ਸੀ	S	ਧਾ	S	ਮਾ	S	ਗਉ	S	ਘੀ	S	ਉ	S
* *	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	—	ਪ	—
	ਹ	ਮ	ਰਾ	ਖੁ	ਸੀ	S	ਕ	ਰੈ	S	ਨਿ	ਤ	ਜੀ	S	ਉ	S
—	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ		—	—	ਮ ਪ	—	—	—
S	ਧ	ਨੀ	ਆ	ਛਾ	S	ਦ	ਨ	ਨੀ	S	S	S	ਕਾ	S	S	S
ਪ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਪ
ਅ	ਨਾ	ਜ	ਮ	ਗਉ	S	ਸ	ਤ	ਸੀ	S	S	S	ਕਾ	S	S	ਗੋ

ਨੋਟ :—ਇਹ ਪੁਰਾਂਤਨ ਸ਼ਬਦ ਗੀਤ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ ਗਾਂਉਂਦੇ ਸਨ।

੭. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਇਹੁ ਤਨੁ ਮਾਇਆ ਪਾਹਿਆ ਪਿਆਰੇ ਲੀਤੜਾ ਲਬਿ ਰੰਗਾਏ ॥
ਮੇਰੈ ਕੰਤ ਨ ਭਾਵੈ ਚੋਲੜਾ ਪਿਆਰੇ ਕਿਉ ਧਨ ਸੇਜੈ ਜਾਏ ॥ ੧ ॥
ਹੰਉ ਕੁਰਬਾਨੈ ਜਾਉ ਮਿਹਰਵਾਨਾ ਹੰਉ ਕੁਰਬਾਨੈ ਜਾਉ ॥
ਹੰਉ ਕੁਰਬਾਨੈ ਜਾਉ ਤਿਨਾ ਕੈ ਲੈਨਿ ਜੋ ਤੇਰਾ ਨਾਉ ॥
ਲੈਨਿ ਜੋ ਤੇਰਾ ਨਾਉ ਤਿਨਾ ਕੈ ਹੰਉ ਸਦ ਕੁਰਬਾਨੈ ਜਾਉ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕਾਇਆ ਰੰਙਣਿ ਜੇ ਥੀਐ ਪਿਆਰੇ ਪਾਈਐ ਨਾਉ ਮਜੀਠ ॥
ਰੰਙਣ ਵਾਲਾ ਜੇ ਰੰਙੈ ਸਾਹਿਬੁ ਐਸਾ ਰੰਗੁ ਨ ਡੀਠ ॥੨॥
ਜਿਨ ਕੇ ਚੋਲੇ ਰਤੜੇ ਪਿਆਰੇ ਕੰਤੁ ਤਿਨਾ ਕੈ ਪਾਸਿ ॥
ਧੂੜਿ ਤਿਨਾ ਕੀ ਜੇ ਮਿਲੈ ਜੀ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸਿ ॥੩॥
ਆਪੇ ਸਾਜੇ ਆਪੇ ਰੰਗੇ ਆਪੇ ਨਦਰਿ ਕਰੇਇ ॥
ਨਾਨਕ ਕਾਮਣਿ ਕੰਤੈ ਭਾਵੈ ਆਪੇ ਹੀ ਰਾਵੇਇ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੧, ਪੰਨਾ ੭੨੧)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਪ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ
ਹੰਉ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ਹੰਉ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ਹੰਉ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ
		ਮ													
—	ਪ	ਧ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	—	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	—	—
ऽ	ਨੈ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—
ऽ;	ਹੰਉ	ਕੂ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਜਾ	ਉ	ਮਿਹ	ਰ	ਵਾ	ऽ	ਨਾ	ऽ
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ
ऽ	ਹੰਉ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਉ	ऽ	ਪਿਆ	ਰੇ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ														
	ਮ	ਮ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	—
	ਹੰਉ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਉ	ਤਿ	ਨਾ	ऽ	ਕੈ	ऽ
												ਪ			
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨਸਂ	-ਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਪ	—
ऽ	ਲੈ	ਨ	ਜੋ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਨਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ

—	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਪ	—
ऽ	ਲੇ	ਨ	ਜੋ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਉ	ਤਿ	ਨਾ	ऽ	ਕੇ	ऽ
ਪ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ̱	ਪ	ਮ	ਪ
ਹਉ	ਸਦ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਉ	ऽ	ਪਿਆ	ਰੇ

ਨੋਟ .—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਸੁਰਗਵਾਸੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ।

੯. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਵੁਠੇ ਮੇਘ ਸੁਹਾਵਣੇ ਹੁਕਮੁ ਕੀਤਾ ਕਰਤਾਰਿ ॥
ਰਿਜਕੁ ਉਪਾਇਓਨੁ ਅਗਲਾ ਠਾਂਢਿ ਪਾਈ ਸੰਸਾਰਿ ॥
ਤਨੁ ਮਨੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਮਰਤ ਅਗਮ ਅਪਾਰ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਆਪਣੀ ਸਚੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ॥
ਕੀਤਾ ਲੋੜਹਿ ਸੋ ਕਰਹਿ ਨਾਨਕ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਵਾਰ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੫੧)

ਅਸਥਾਈ

0				੩				×				੨			
ਨ̱ਸ	ਰਮ	ਰਸ,	ਰਮ	ਪਨ̱	ਪਮ,	ਪਨ	ਸਂਨ	ਸਂ	—	—	—	ਨ̱	ਪ	ਮ	ਰ
ਵੁऽ	ऽऽ	ਠੇऽ	ਮੇऽ	ऽऽ	ਘਸੁ	ਹਾऽ	ਵऽ	ਣੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਸਂ			ਨ											
ਸ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨ̱	ਪ	ਮਪ	ਸਂਸਂ	ਨ̱ਪ	ਮਪ	ਨ̱ਨ̱	ਪਮ	ਰਸ	ਨ̱ਸ
*	ਹੁਕ	ਮ	ਕੀ	ਤਾ	ऽ	ਕ	ਰ	ਤਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽਰ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	—
ਰਿ	ਜ	ਰ	ਉ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ਨ	ਅ	ऽ	ऽ	ਗ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰਂ	—	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ̱ਪ	ਮਪ	ਨ̱ਨ̱	ਪਮ	ਰਸ	ਨ̱ਸ
ਠਾਂ	ऽ	ਢ	ਪਾ	ਈ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਸਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽਰ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੯. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਨਾਮ ਭਗਤਿ ਮਾਗੁ ਸੰਤ ਤਿਆਗ ਸਗਲ ਕਾਮੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਇ ਹਰਿ ਧਿਆਇ ਗੁਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਦਾ ਗਾਇ ॥
ਹਰਿਜਨ ਕੀ ਰੇਨੁ ਬਾਂਛ ਦੈਨਹਾਰ ਸੁਆਮੀ ॥੧॥
ਸਰਬ ਕੁਸਲ ਸੁਖ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਆਨੰਦਾ ਅਨੰਦ ਨਾਮ,
ਜਮ ਕੀ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ਤ੍ਰਾਸ ਸਿਮਰਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ॥
ਏਕ ਸਰਨ ਗੋਬਿੰਦ ਚਰਨ ਸੰਸਾਰ ਸਗਲ ਤਾਪ ਹਰਨ ॥
ਨਾਵ ਰੂਪ ਸਾਧ ਸੰਗ ਨਾਨਕ ਪਾਰਗਰਾਮੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਪੜਤਾਲ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੩੦)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		
						ਮ					
ਸ	—	ਸ	ਰ	ਰ	ਪ	ਰ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਨਾ	S	ਮ	ਭ	ਗ	ਤ	ਮਾਂ	S	ਗ	ਸੰ	S	ਤ
ਨ਼	ਪ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਨ਼	ਸ	—	—
ਤਿਆ	S	ਗ	ਸ	ਗ	ਲ	ਕਾ	S	S	ਮੀ	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਮ	—	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ
ਪ੍ਰੀ	S	ਤ	ਲਾ	S	ਇ	ਹ	ਰ	ਧਿ	ਆ	S	ਇ
ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	(ਸੰ)	—	ਨ	—	ਪ
ਗੁ	ਨ	ਗੋ	ਬਿੰ	S	ਦ	ਸ	ਦਾ	S	ਗਾ	S	ਇ
			ਮੰ								
ਰੰ	ਰੰ	—	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਨ	—	ਪ
ਹ	ਰਿ	S	ਜ	ਨ	ਕੀ	ਰੇ	S	ਨ	ਬਾਂ	S	ਛ
ਮ	—	ਮ	ਪ	—	ਸੰ	ਨ	ਪ	—	ਮ	ਰ	—
ਦੈ	S	ਨ	ਹਾ	S	ਰ	ਸੁਆ	S	S	ਮੀ	S	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੦. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ ਸਹਾਈ ਮਨ ਕਾ ॥
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਸੁਤ ਬਨਿਤਾ ਹਿਤੁ ਲਾਗੋ ਸਭ ਫਨ ਕਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਆਗੇ ਕਉ ਕਿਛੁ ਤੁਲਹਾ ਬਾਂਧਹੁ ਕਿਆ ਭਰਵਾਸਾ ਧਨ ਕਾ ॥
ਕਹਾ ਬਿਸਾਸਾ ਇਸ ਭਾਂਡੇ ਕਾ ਇਤਨਕੁ ਲਾਗੈ ਠਨਕਾ ॥੧॥
ਸਗਲ ਧਰਮ ਪੁੰਨ ਫਲ ਪਾਵਹੁ ਧੂਰਿ ਬਾਂਛਹੁ ਸਭ ਜਨ ਕਾ ॥
ਕਹੈ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਇਹੁ ਮਨੁ ਉਡਨ ਪੰਖੇਰੂ ਬਨ ਕਾ ॥੨॥
(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੧੨੫੩)

ਅਸਥਾਈ

੦			×			੦			×		
									ਸਂ		
ਪਨ਼	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	~ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨ	ਸਂ	—
ਹਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਕਉ	ਨ	Sਸ	ਹਾ	ਈ	SS	ਮਨ	ਕਾ	S;
			ਨ						ਮ		
ਨ਼	ਪ	—	ਸਂ	ਸਂ	—ਸਂ	ਨ਼	ਪ	ਪ	ਰ	—	ਸਰ
S	S	S	ਮਾ	ਤ	Sਪਿ	ਤਾ	S	ਭਾ	ਈ	S	ਸੁਤ
ਸ			ਮ								
ਨ਼	ਸ	—	ਰ	ਮ	ਪ	ਨਸਂ	ਰਂਮਂ	ਰਂਸਂ	ਨ	ਸਂ	—
ਬਨ	ਤਾ	S	ਹਿ	ਤ	ਲਾ	ਗੋS	SS	ਸਭ	ਫਨ	ਕਾ	S

ਅੰਤਰਾ

×			੦			×			੦		
ਮ	ਪ	—	ਪਨ਼	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—
ਆ	ਗੇ	S	ਕਉ	S	ਕਿਛ	ਤੁਲ	ਹਾ	S	ਬਾਂ	ਧਹੁ	S
						ਸਂ					
ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ਼	ਪ	—
ਕਿਆ	S	ਭਰ	ਵਾ	ਸਾ	SS	ਧਨ	ਕਾ	S	S	S	S
ਰਂ	ਰਂ	~ਰਂ	ਮਂਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨ	ਸਂ	—
ਕ	ਹਾ	Sਬਿ	ਸਾS	S	ਸਾ	ਇ	ਸ	ਭਾਂS	ਡੇ	ਕਾ	S
ਨ											
ਸਂ	ਸਂ	-ਸਂ	ਨ਼ਪ	ਮਰ	ਸਰ	ਨ਼	ਸ	—	ਪਨ਼	ਮ	ਪ
ਇਤ	ਨ	Sਕੁ	ਲਾS	SS	ਗੈS	ਠਨ	ਕਾ	S,	ਹਰਿ	ਬਿ	ਨ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਦਾਸ ਅਨਿੰਨ ਮੇਰੋ ਨਿਜ ਰੂਪ ॥
ਦਰਸਨ ਨਿਮਖ ਤਾਪ ਤ੍ਰਈ ਮੋਚਨ ਪਰਸਤ ਮੁਕਤਿ ਕਰਤ ਗ੍ਰਿਹਕੂਪ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੇਰੀ ਬਾਂਧੀ ਭਗਤੁ ਛਡਾਵੈ ਬਾਂਧੈ ਭਗਤੁ ਨ ਛੂਟੈ ਮੋਹਿ ॥
ਏਕ ਸਮੈ ਮੋ ਕਉ ਗਹਿ ਬਾਂਧੈ ਤਉ ਫੁਨਿ ਮੋ ਪੈ ਜਬਾਬੁ ਨ ਹੋਇ ॥ ੧ ॥
ਮੈ ਗੁਨ ਬੰਧ ਸਗਲ ਕੀ ਜੀਵਨਿ ਮੇਰੀ ਜੀਵਨਿ ਮੇਰੇ ਦਾਸ ॥
ਨਾਮਦੇਵ ਜਾ ਕੇ ਜੀਅ ਐਸੀ ਤੈਸੋ ਤਾ ਕੈ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਗਾਸ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੨੫੨)

ਅਸਥਾਈ

੧		੨		⊕			੧		੨		⊕		
				ਮ									
ਪਨੁ	—	ਪ	ਪ	ਰ	—	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਰ
ਦਾ	S	ਸ	ਅ	ਨਿੰ	S	ਨ	ਮੇ	ਰੋਂ	ਨਿ	ਜ	ਰੂ	S	ਪ
				ਸ									
ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪੁ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਤਾ	ਪ	ਤ੍ਰ	ਈ	ਮੋ	ਚ	ਨ
ਮ													
ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਪ
ਪ	ਰ	ਸ	ਤ	ਮੁ	ਕ	ਤ	ਕਰ	ਤ	ਗ੍ਰਿ	ਹ	ਕੂ	S	ਪ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	—	ਪ	—	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਮੇ	S	ਰੀ	S	ਬਾਂ	S	ਧੀ	ਭ	ਗ	ਤ	ਛ	ਡਾ	S	ਵੈ
ਨ													
ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਪ
ਬਾਂ	S	ਧੈ	ਭ	ਗ	ਤ	ਨ	ਛੂ	S	ਟੈ	S	ਮੋ	S	ਹਿ
ਨ													
ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ
ਏ	S	ਕ	ਸ	ਮੈ	S	ਮੋ	ਕਉ	S	ਗ	ਹਿ	ਬਾਂ	S	ਧੈ
ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਪ
ਤਉ	S	ਫੁ	ਨ	ਮੋ	S	ਪੈ	ਜ	ਬਾ	ਬ	ਨ	ਹੋ	S	ਇ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੨. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਐਸੀ ਹੋਇ ਪਰੀ ॥ ਜਾਨਤੇ ਦਇਆਰ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮਾਤਰ ਪਿਤਰ ਤਿਆਗਿ ਕੈ ਮਨੁ ਸੰਤਨ ਪਾਹਿ ਬੇਚਾਰਿਓ ॥
ਜਾਤਿ ਜਨਮ ਕੁਲ ਖੋਈਐ ਹਉ ਗਾਵਉ ਹਰਿ ਹਰੀ ॥ ੧ ॥
ਲੋਕ ਕੁਟੰਬ ਤੇ ਟੂਟੀਐ ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਤਿ ਕਿਰਤਿ ਕਰੀ ॥
ਗੁਰਿ ਮੋ ਕਉ ਉਪਦੇਸਿਆ ਨਾਨਕ ਸੇਵਿ ਏਕ ਹਰੀ ॥ ੨ ॥ ੮ ॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੩੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸੰ ਨ੍	ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਨ੍	—	ਪ	ਮ	ਨ੍	ਪ
ਐ	ਸੀ	ਹੋਇ	ਪ	ਰੀ	ऽ	ਐ	ऽ	ਸੀ	ਹੋ	ਇ	ਪ
ਮ	—	ਰ	ਮ	ਨ੍	ਪ	ਮ	—	ਰ	—	ਸ	—
ਰੀ	ऽ	ऽ	ਹੋ	ਇ	ਪ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਰ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—
ਜਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ਤੇ	ਦ	ਇਆ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਮਾ	ਤ	ਰ	ਪਿ	ਤ	ਰ	ਤਿਆ	ऽ	ਗ	ਕੈ	ਮ	ਨ
ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ੍	ਪ	ਮ	—	ਰ	—	ਸ	—
ਸੰ	ਤ	ਨ	ਪ	ਹਿ	ਬੇ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ
ਮ	ਪ	ਪ	ਨ੍ ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਜਾ	ऽ	ਤ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕੁ	ऽ	ਲ	ਖੋਈ	ਐ	ਹਉ
ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ੍	—	ਪ	—	—	—
ਗਾ	ऽ	ਵਉ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਅਗਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੩. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, ਤਾਲ ਆੜਾ ਚੌਤਾਲਾ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਮਾਨੀ ਤੂੰ ਰਾਮ ਕੈ ਦਰਿ ਮਾਨੀ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਏ ਬਿਨਸੀ ਸਭ ਅਭਿਮਾਨੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਧਾਰਿ ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ ਅਪਨੀ ਕਰਿ ਲੀਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪੂਰ ਗਿਆਨੀ ॥
ਸਰਬ ਸੂਖ ਆਨੰਦ ਘਨੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਦਰਸ ਧਿਆਨੀ ॥
ਨਿਕਟਿ ਵਰਤਨਿ ਸਾ ਸਦਾ ਸੁਹਾਗਨਿ ਦਹਦਿਸ ਸਾਈ ਜਾਨੀ ॥
ਪ੍ਰਿਅ ਰੰਗ ਰੰਗਿ ਰਾਤੀ ਨਾਰਾਇਨ, ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਕੁਰਬਾਨੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੨੮)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦		੪		੦	
ਮ													
ਰ	—	ਪ	—	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਮ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸ	ਨੁ	ਸ
ਮਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਤੂੰ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਕੈ	ਦ	ਰ	[illegible]	ਨੀ
ਨੁ													
ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸ	—	ਸ	—
ਸਾ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਮਿ	ਲ	ਹੰ	ਰਿ	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ऽ	ਏ	ऽ
ਮ													
ਰ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਪਮ	ਰਸ
ਬਿ	ਨ	ਸੀ	ऽ	ਸ	ਭ	ਅ	ਭਿ	ਮਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਨੀऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ													
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਧਾ	ਰ	ਅ	ਨੁ	ਗ੍ਰਹੁ	ऽ	ਅ	ਪ	ਨੀ	ਕ	ऽ	ਰ	ਮਾ	ਨੀ
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	—	ਪ	ਨੁ	ਪ
ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖ	ਪੂ	ऽ	ਰ	ਗਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ
ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	—	ਮੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ
ਸ	ਰ	ਬ	ਸੂ	ऽ	ਖ	ਆ	ऽ	ਨੰ	ਦ	ਘ	ਨੇ	ऽ	ਰੇ
ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਪਮ	ਰਸ
ਠਾ	ऽ	ਕ	ਰ	ਦ	ਰ	ਸ	ਧਿ	ਆऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਨੀऽ	ऽऽ	ऽऽ

—ਅਗਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੪. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, ਤਾਲ ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਾਸਤੁ ਬੇਦ ਪੁਰਾਣ ਪੜ੍ਹੰਤਾ ॥ ਪੂਕਾਰੰਤਾ ਅਜਾਣੰਤਾ ॥
ਜਾਂ ਬੂਝੈ ਤਾਂ ਸੂਝੈ ਸੋਈ ॥ ਨਾਨਕੁ ਆਖੈ ਕੂਕ ਨ ਹੋਈ ॥੧॥

(ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ, ਸਲੋਕ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੨੪੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ											
ਸਂ	—	ਸਂ	ਨੁਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	—	ਰ	ਮ	—	ਪ
ਸਾ	ऽ	ऽਸ	ਤऽ	ऽ	ਰ	ਬੇ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਪੁ
ਪ	—	—	ਪਮ	ਨੁ	ਪ	ਮ	—	ਰ	ਸ	—	—
ਰਾ	ऽ	ऽ	ਣऽ	ऽ	ਪ	ੜ੍ਹੰ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ
ਸ	—	—	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	—	—	ਨੁ	ਮ	ਪ
ਪੂ	ऽ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ਰੰ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ
ਨ	—	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	—	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ
ਅ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਣੰ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	—	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—
ਜਾਂ	ऽ	ऽ	ਬੂ	ऽ	ऽ	ਝੈ	ऽ	ऽ	ਤਾਂ	ऽ	ऽ
ਨੁ	ਪ	—	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ
ਸੂ	ऽ	ऽ	ਝੈ	ऽ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ
ਮ	—	—	ਪਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	—	ਪ	—	—
ਨਾ	ऽ	ऽ	ਨऽ	ऽ	ਕ	ਆ	ऽ	ऽ	ਖੈ	ऽ	ऽ
ਨ	—	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	—	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ
ਕੂ	ऽ	ऽ	ਕ	ऽ	ਨ	ਹੋ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਝਪਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ ਜਾਂ ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਠਾਅ, ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਤਿਹਾਈ ਲਾ ਕੇ 'ਸਮ' ਤੇ ਆਓ। ਭਾਵ—ਲਯਤਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣ ਨੂੰ ਹੀ 'ਧੁਰਪਦ-ਧਮਾਰ' ਗਾਉਣਾ ਆਖਦੇ ਹਨ।

੧੫. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, 'ਪੜਤਾਲ', ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸੁਭ ਬਚਨ ਬੋਲਿ ਗੁਨ ਅਮੋਲ ॥
ਕਿੰਕਰੀ ਬਿਕਾਰ ॥ ਦੇਖ ਰੀ ਬੀਚਾਰ ॥
ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਧਿਆਇ ਮਹਲੁ ਪਾਇ ॥
ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਰੰਗ ਕਰਤੀ ਮਹਾ ਕੇਲ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੁਪਨ ਰੀ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ਮਿਥਨੀ ਬਿਸਥਾਰੁ ॥
ਸਖੀ ਕਾਇ ਮੋਹਿ ਮੋਹਿਲੀ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰਿਦੈ ਮੇਲ ॥੧॥
ਸਰਬ ਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਆਰ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਰੀ ਦਇਆਰੁ ॥
ਕਾਂਏ ਆਨ ਆਨ ਰੁਚੀਐ ॥ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਸੰਗਿ ਖਚੀਐ ॥
ਜਉ ਸਾਧ ਸੰਗ ਪਾਏ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਧਿਆਏ ॥
ਅਬ ਰਹੇ ਜਮਹਿ ਮੇਲ ॥੨॥੧॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਪੜਤਾਲ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੨੯)

ਅਸਥਾਈ

x		੦		੨		੦		੩		੪	ਮਪ
											ਸੁਭ
ਸਂ											
ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰੰਸਂ	ਨੁ	-ਨੁ	ਮਪ
ਬ	ਚ	ਨ	ਬੋ	ऽ	ਲ	ਗੁ	ਨ	ਅऽ	ਮੋ	ऽਲ	ਸੁਭ
ਸਂ											
ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰੰਸਂ	ਨੁ	—	ਪ
ਬ	ਚ	ਨ	ਬੋ	ऽ	ਲ	ਗੁ	ਨ	ਅऽ	ਮੋ	ऽ	ਲ
ਮ	—	ਰ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—
ਕਿੰ	ऽ	ਕ	ਰੀऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ
ਮ	—	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	—	—	ਰੰਸਂ	ਨੁਪ	ਮਪ
ਦੇ	ऽ	ਖ	ਰੀ	ऽ	ਬਿ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ਰऽ	ऽऽ,	ਸੁਭ

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

x		੦		੨		੦		੩		੪	ਪਪ
											ਗੁਰ
ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਸ	ਬ	ਦ	ਧਿਆ	ऽ	ਇ	ਮ	ਹ	ਲ	ਪਾ	ਇ,	ਹਰਿ
ਧ	—	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—
ਸੰ	ऽ	ਗ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਕ	ਰ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ

						ਨ					
ਨ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	—	—	ਨ਼	ਮ	ਪ
ਮ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ऽ	ਲ,	ਸੁ	ਭ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗਨ ਵਿੱਚ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਨ਼			ਮ										
ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ	—	—	—
ਸੁ	ਪ	ਨ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਸੈਂ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ਼	ਪ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	ਸ	ਸ
ਮਿ	ਥ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ਬਿਸ	ਥਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਸ	ਖੀ
			ਨ਼										
ਮ	—	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਕਾ	ऽ	ਇ	ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ऽ	ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰਿਅ
ਨ													
ਸਂ´	—	ਸਂਨ	ਸੰਰਂ	ਰਂ	—	—	ਸਂਨ	ਸਂ	—	ਨ਼	ਪ	—	—
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤऽ	ਰਿऽ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ਮੇऽ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ	ऽ

ਤਿੰਨਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ

×				੨				੦				੩			
	ਨ														
*	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਰ	ਸ	—	—	ਸ
*	ਸ	ਰ	ਬ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ऽ	ਤ	ਪਿਆ	ऽ	ऽ	ਰ
ਸ	ਰ	ਰ	—	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ਼	—	—	—	ਨ਼	ਪ	—	—
ਪ੍ਰਭ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ਦ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ,	ऽ	ऽ
														ਕਾਂ	ਏ

ਸੂਲਫ਼ਾਕ, ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿੱਚ

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਆ	ਨ	ਆ	ਨ	ਰੁ	ਚੀ	ਐ	ऽ,	ਕਾਂ	ਏ
ਪ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਆ	ਨ	ਆ	ਨ	ਰੂ	ਚੀ	ਐ	ऽ	ਹ	ਰਿ

ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਸੰ	ਗ	ਸੰ	ਗ	ਖ	ਚੀ	ਐ	ऽ	ऽ,	ਜਉ
ਪ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਸਾ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਪਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ਕਹੁ
ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂਨ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	—	ਪ
ਨਾ	ਨਕ	ਹਰਿ	ਧਿ	ਆऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਅ	ਬ
ਸਂ	ਸੁਂ	ਨੂ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਸ
ਰ	ਹੇ	ਜ	ਮਹਿ	ਮੇ	ऽ	ਲ	ऽ	ਅ	ਬ
ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	ਮ	ਪ
ਰ	ਹੇ	ਜ	ਮਹਿ	ਮੇ	ऽ	ਲ	ऽ,	ਸੁ	ਭ ਬਚਨ ਬੋ ..

ਨੋਟ :— ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ ਦਾ ਧਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭਾਵ—ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਲਯ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ ਜਾਂ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ ਗਾਉਣਾ ਹੈ।

੧੬. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, 'ਪੜਤਾਲ', ਝਪਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਜਪਿ ਮਨ ਨਿਰਭਉ ॥ ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਦਾ ਸਤਿ ॥
ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ॥ ਆਜੂਨੀ ਸੰਭਉ ॥
ਮੇਰੈ ਮਨ ਅਨਦਿਨੋ ਧਿਆਇ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਨਿਰਾਹਾਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਕਉ ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਕਉ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਤੇਤੀਸ ਸਿਧ ਜਤੀ ਜੋਗੀ
ਤਟ ਤੀਰਥ ਪਰਭਵਨ ਕਰਤ ਰਹਤ ਨਿਰਾਹਾਰੀ ॥
ਤਿਨ ਜਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਥਾਇ ਪਈ ਜਿਨ ਕਉ ਕਿਰਪਾਲ ਹੋਵਤੁ ਬਨਵਾਰੀ ॥੧॥
ਹਰਿ ਕੇ ਹੋ ਸੰਤ ਭਲੇ ਤੇ ਊਤਮ ਭਗਤ ਭਲੇ ਜੋ ਭਾਵਤ ਹਰਿ ਰਾਮ ਮੁਰਾਰੀ ॥
ਜਿਨ ਕਾ ਅੰਗੁ ਕਰੈ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਿਨ ਕੀ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ ॥੨॥੪॥
(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਪੜਤਾਲ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੨੦੧)

ਅਸਥਾਈ

✕		੨			੦		੩		
ਸਂ									
ਨ	ਸਂ	ਪ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—
ਜ	ਪ	ਮ	ऽ	ਨ	ਨਿ	ਰ	ਭਉ	ऽ	ऽ
ਨ਼					ਰ				
ਸ	ਸ	ਰ	—	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਸ	ਤ	ਸ	ऽ	ਤ	ਸ	ਦਾ	ਸ	ऽ	ਤ
ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ
ਨਿ	ਰ	ਵੈ	ਰ	ਅ	ਕਾ	ਲ	ਮੂ	ਰ	ਤ
ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਨ਼	ਪ	—	—
ਆ	ऽ	ਜੂ	ऽ	ਨੀ	ਸੈਂ	ऽ	ਭਉ	ऽ	ऽ ਜਪ ਮ.. ਦੁਬਾਰਾ

ਸੂਲਫਾਕ–ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

✕		੦		੨		੩		੦	
ਪ									
ਮ	—	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	—	—
ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਮ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	—	ਪ	—	—	—
ਅ	ਨ	ऽ	ਦਿ	ਨੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ	—	—	ਪ
ਧਿਆ	ऽ	ऽ	ਇ	ਨਿ	ਰੰ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ਰ
ਮ	ਰ	—	—	ਨ਼	ਰ	ਸ	—	—	—
ਨਿ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ ਜਪ ਮਨ ਨਿਰऽ—

ਅਗੇ ਅੰਤਰਾ

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ, ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	ਪ ਹਰਿ
ਪ			ਨ਼										
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਦਰ	ਸ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਦਰ	ਸ	ਨ	ਕਉ	ऽ,	ਹ	ਰਿ
ਪ			ਨ਼										
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—
ਦਰ	ਸ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਦਰ	ਸ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ऽ	ऽ

ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਕੋ	ऽ	ਟਿ	ਕੋ	ਟਿ	ਤੇ	ਤੀ	ਸ	ਸਿ	ਧ	ਜ	ਤੀ	ਜੋ	ਗੀ
			ਮਂ										
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	—
ਤ	ਟ	ਤੀ	ਰ	ਥ	ਪ	ਰ	ਭ	ਵ	ਨऽ	ਕ	ਰ	ਤ	ऽ
ਮ	ਪ	—	ਸਂ	—	ਨੁ	ਪ	ਮਰ	—	—	ਸ	—	—	[illegible]
ਰ	ਹ	ऽ	ਤ	ऽ	ਨਿ	ਰਾ	ਹਾऽ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ

[illegible]

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਿੰਨਤਾਲ, ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

×				੨				੦				੩			
	ਪ			ਨੁ											
*	ਮ	—	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—
*	ਹ	ऽ	ਰਿ	ਕੇ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਰ	ਲੇ	ऽ	ऽ	ऽ
*	ਨ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਪ	—
*	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ਤ	ਮ	ਭ	ਗ	ਤ	ਭ	ਲੇ	ऽ	ऽ	ऽ
												ਸ			
ਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਪ	—	ਮ	—	ਰ	ਰ	ਨੁ	—	ਸ	—
ਜੋ	ਭਾ	ਵ	ਤ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਮੁ	ਗਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ

ਸੂਲਫਾਕ—ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿੱਚ

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਜਿ	ਨ	ਕਾ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ਕ
ਨ									
ਸਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	(ਸਂ)	—	ਨੁ	ਪ	—	—
ਰੇ	ऽ	ਮੇ	ਰਾ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਤਿ	ਨ	ਕੀ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਹ	ਰਿ
ਸਂ									
ਨ	—	ਮਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	—	ਨੁ	ਪ	—	—
ਪੈ	ऽ	ਜ	ਸ	ਵਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ ਜਪ ਮਨ ਨਿਰ...

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ)

੧੭. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, 'ਪੜਤਾਲ', ਝਪਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਜਪਿ ਮਨ ਸਿਰੀ ਰਾਮੁ ॥ ਰਾਮ ਰਮਤ ਰਾਮੁ ॥ ਸਤਿ ਸਤਿ ਰਾਮੁ ॥
ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ ਸਦ ਰਾਮ ਰਾਮੁ ਰਾਮੁ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਰਬਗੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਰਾਮੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਆਪੇ ਸਭੁ ਕਰਤਾ, ਰਾਮੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਆਪਿ ਸਭਤੁ ਜਗੇ ॥
ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਰਾਮ ਰਾਮ,
ਰਾਮ ਰਾਇ ਸੋ ਜਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਿਵਲਾਗੇ ॥੧॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੀ ਉਪਮਾ ਦੇਖਹੁ ਹਰਿ ਸੰਤਹੁ,
ਜੋ ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਕੀ ਪਤਿ ਰਾਖੈ ਵਿਚਿ ਕਲਿਜੁਗ ਅਗੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਾ ਅੰਗੁ ਕੀਆ ਮੇਰੈ ਰਾਮ ਰਾਇ ਦੁਸਮਨ ਦੂਖ ਗਏ ਸਭਿ ਭਗੇ ॥੨॥
(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਪੜਤਾਲ, ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੨੦੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਸ					ਸਂ		ਨ		
ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਜ	ਪ	ਮ	ऽ	ਨ	ਸਿ	ਰੀ	ਰਾ	ऽ	ਮ
ਨ਼	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਸਂ	—	ਨ਼	ਪ	—
ਰਾ	ਮ	ਰ	ਮ	ਤ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ
ਮ	ਰ	ਸ	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	—
ਸ	ਤ	ਸ	ऽ	ਤ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ
ਪ	ਪ				ਮ				
ਮ	ਨ਼	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਬੋ	ਲਹੁ	ਭਈ	ਆ	ਸਦ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ऽ	ਮ
ਸ								ਪ	
ਨ਼	ਸ	ਸ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ਼ਨ਼	ਮ	ਪ
ਰਾ	ਮ	ਰ	ਵਿ	ਰ	ਹਿਆ	ऽ	ਸਰ	ਬ	ਗੇ

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ, ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਵਿੰਚ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	—	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	—	ਪ	—	—
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਆ	ऽ	ਪੇ	ਆ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ऽ
ਪ	—	ਮ	ਪ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—
ਆ	ऽ	ਪੇ	ਸ	ऽ	ਭ	ਕ	ਰ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ

ਮ	—	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	—	—
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਆ	ऽ	ਪੇ	ਆ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ऽ
ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	ਸੰ	—	ਨ	ਪ	—
ਆ	ऽ	ਪ	ਸ	ਭ	ਤ	ਜऽ	ऽ	ऽ	ਗੇ	ऽ	ऽ
ਪ	ਰੰ	—	ਰੰ	—	ਰੰ	ਮੰ ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਜਿ	ਸ	ऽ	ਆ	ऽ	ਪ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਕ	ਰੇ	ऽ
ਨ ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ਮੇ	ਰਾ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ,	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ऽ	ਇ	ऽ
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਸੇ	ऽ	ਜ	ਨ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮ	ਲਿ	ਵ	ਲਾ	ਗੇ

ਜਪ ਮਨ ਸਿਰੀ...

ਸੰਚਾਰੀ ਤੇ ਅਭੋਗ–ਤਾਲ ਭਾਨਮਤੀ, ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿੱਚ

×				੨		੩		੪		
ਮਰ	ਰਰ	-ਰ	ਸ	ਸਸ	ਸ	ਸ	ਨਸ	ਰਸ	ਨ	ਪਪ
ਰਾऽ	ਮਨਾ	ऽਮ	ਕੀ	ਉਪ	ਮਾ	ਦੇ	ਖਹੁ	ਹਰਿ	ਸੰ	ਤਹੁ,ਜੋ
ਮਮ	ਪਪ	ਨ	ਸ	ਸਸ	ਮਰ	ਮ	ਪਪ	ਮਮ	ਨਨ	ਪਪ
ਭਗ	ਤਜ	ਨਾ	ਕੀ	ਪਤਿ	ਰਾ	ਖੈ	ਵਿਚ	ਕਲਿ	ਜੁਗ	ਅਗੇ

ਸੂਲਫਾਕ–ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—
ਜ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਕਾ	ऽ	ਅੰ	ऽ
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਪ	ਪ
ਗ	ਕੀ	ਆ	ऽ	ਮੇ	ਰੈ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਇ,
ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	ਸੰ
ਦੁ	ਸ	ਮ	ਨ	ਦੂ	ऽ	ਖ	ऽ	ऽ	ਗ
ਨ ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	(ਸੰ)	—	ਨ	ਪ	—	—
ਦੇ	ऽ	ਸ	ਭ	ਭ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ऽ	ऽ ਜਪ ਮਨ...

(ਸ੍ਵੈ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ

ਵਾਦੀ—ਗ	ਠਾਟ—ਕਲਿਆਨ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ।
ਸੰਵਾਦੀ—ਧ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਓਡਵ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਕਲਿਆਨ ਅੰਗ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਰ, ਗ; ਪ, ਧ, ਸਂ।
ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ ਧ, ਪ ਗ, ਰ, ਸ।

ਭੁਪਾਲੀ ਇਕ ਸੌਖਾ ਤੇ ਸਰਲ ਰਾਗ ਹੈ। ਪਰ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਭੀ ਮਤ-ਭੇਦ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :—ਪਾਰਿਜਾਤ, ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਇੰਜ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਮਨੀ ਵਰਜਾਤੁ ਭੁਪਾਲੀ ਰੀ ਧੌ ਯੱਤ੍ਰ ਚ ਕੋਮਲੌ"। ਭਾਵ, ਓਡਵ ਜਾਤੀ ਦੇ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ 'ਰੇ-ਧਾ' ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਹਨ। 'ਸੁਰਮੇਲਕਲਾਨਿਧੀ' ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਭੀ ਲਗ-ਭਗ ਇੰਜ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭੁਪਾਲੀ ਵਰਗੇ ਸਾਧਾਰਣ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਭੀ ਅਗਰ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਮਤ-ਭੇਦ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਪਰਸਿੱਧ ਤੇ ਕਠਿਨ ਰਾਗਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਮਤ-ਭੇਦ ਹੋਣੇ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।

ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਦੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾ ਵਰਗ ਐਸੇ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਜੇ ਲਗਦਾ ਭੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਥੋੜਾ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ—ਭੁਪਾਲੀ, ਸ਼ੁੱਧ ਕਲਿਆਨ, ਜੈਤ ਕਲਿਆਨ, ਚੰਦ੍ਰਕਾਂਤ ਆਦਿ ਇਸੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ—ਈਮਨ, ਕਲਿਆਨ, ਹਿੰਡੋਲ ਆਦਿ। ਤੀਜਾ ਵਰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਲਗਦੇ ਹਨ—ਹਮੀਰ, ਕੇਦਾਰ, ਕਾਮੋਦ, ਛਾਇਆ ਨਟ, ਗੌਂਡ ਸਾਰੰਗ ਇਤਿਆਦਿ ਇਸੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਭੁਪਾਲੀ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਕਲਿਆਨ, ਜੈਤ ਕਲਿਆਨ ਆਦਿ ਰਾਗ ਹਨ। ਸੋ, ਭੁਪਾਲੀ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਬੜੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਦਾ ਇਕ 'ਦੇਸਕਾਰ' ਰਾਗ ਭੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਭੁਪਾਲੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਜਾਤੀ ਤੇ ਸੁਰ ਇਕੋ ਹਨ, ਪਰ ਅਨੋਖੀ ਤੇ ਸੁਵਾਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਭੁਪਾਲੀ ਨੂੰ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦਾ ਅਤੇ ਦੇਸਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਦਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਭੁਪਾਲੀ ਦਾ ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ, ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦੇਸਕਾਰ ਦਾ ਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਭੁਪਾਲੀ ਕਲਿਆਨ ਅੰਗ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਸਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਅੰਗ ਨਾਲ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭੁਪਾਲੀ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਆਲਾਪ ਬਹੁਤਾ ਮੰਦਰ ਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਹੀ ਕੀਤਾ

ਸ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :—ਸ, ਧ਼, ਪ਼, ਧ਼, ਸ—ਸ ਰ, ਗ—ਰ, ਸ— ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਕਲਪਨਾ ਰਾਹੀਂ ਆਲਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ ਅਕਸਰ 'ਗ, ਪ ਧ ਸਂ, ਪ ਧ ਸਂ, ਜਾਂ ਪ ਗ, ਪ ਧ ਸਂ" ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭੂਪਾਲੀ ਇਕ ਸਰਲ ਤੇ ਮਧੁਰ ਰਾਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਛੇਤੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਰ ਸ ਸ ਸ ਸ ਸ ਰ ਸ
੧. ਸ, ਰਗ, ਰ ਸ, ਧ਼ਸਰ, ਸਧ਼, ਸ—ਧ਼ਪ਼, ਧ਼ਸ—ਸ, ਧ਼, ਧ਼ਸ, ਧ਼ਪ਼, ਪ਼ਧ਼ਸ, ਧ਼ ਧ਼ਸ—ਧ਼ ਸਰ, ਰਸਧ਼ਪ਼,
ਸ ਸ ਰ ਗ
ਧ਼ਸਰ—ਸਧ਼ਸ, ਸਧ਼ਪ਼, ਧ਼ਸ, ਧ਼ ਸ ਰਗ—ਰਗਰ, ਸਧ਼ਪ਼, ਧ਼ਸ—।

ਸ ਸ ਗ ਗ ਗ ਗ
੨. ਸਰਗ—ਰ, ਗਗ ਰਸਰ,ਃ ਧ਼ ਧ਼ਗ, ਸਰਗ—ਰ, ਰ ਰਸ—ਪ਼ਧ਼ਸਰਗ—ਸਰਗ, ਰਗ, ਰ,ਸ—
ਸ ਗ ਸ ਗ ਗ
ਧ਼ਸਰਗ, ਸਰਗ—ਗਗਰਸਰ, ਸਧ਼, ਧ਼ਗ, ਪ਼ਧ਼, ਸਰਗ ਸ ਰਗ, ਸਰਗਪ—ਗ, ਰ ਗ, ਗਰ,
ਰਸਧ਼ ਸ—।

ਗ ਗ ਗ ਪ ਗ ਗ
੩: ਸਰਗ—ਰਗ, ਰ ਰਗ—ਗਪ—ਗ, ਪਪ ਗਰਗਪ—ਗ, ਰਗਪਰਗ, ਸਰਗ, ਰ ਰਸ—ਸਧ਼ਪ਼ਧ਼
ਗ ਪ ਪ ਪ ਧ
ਸਰਗਪ—ਗ, ਧਪ ਰਗ—ਰ,ਸਰਸ—ਸਰਗਪਰਗਪ, ਪਪਗਰਗਪ, ਗ ਪਧ, (ਪ) ਗ, ਰਗਪਧਪਗ,
ਗ ਪ ਗ ਗ ਗ ਪ ਪ ਪ ਧ
ਰਗਪਧ, ਗਪਧਪਗ, ਪਰਗ, ਰ ਰ ਸਧ਼,ਸਰਗ,ਰ, ਸ—ਰ ਗਪ, ਪਗਰਗਪ, ਗ ਪਧ, ਸਂ, ਸਂਧਪ,
ਸਂ ਗ
ਧਸਂ—ਧਪ—ਗ, ਰਗਪਧ, ਪਧਸਂਧਪਗ, ਰਗਪ ਰਗ—ਰ,ਸ—।

ਪ ਸਂ ਸਂ ਰਂ ਸਂ ਪ ਧ
੪. ਗ, ਪਧਸਂ—ਪ ਧਸਂ—ਸਂਸਂਧਪ ਧਸਂ—ਧ ਸਂਰਂ; ਸਂ (ਸਂ) ਧ, ਪ-ਗ, ਰਗਪਧਸਂ, ਪ ਧਸਂ—ਗ, ਪ
ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਧ ਪ ਗ ਗ
ਧਸਂ—ਧ ਧਸਂ—ਪਧਸਂਰਂ, ਰਂ (ਰਂ) ਸਂਧ, ਪਧਸਂਰਂ, ਧਸਂਰਂਸਂਧ, ਗੇਪਧਪ-ਗ, ਰ ਰਗ, ਰ,ਸ—
ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਰਂ ਸਂ ਸਂ
ਸਰਗਪਧਸਂ—ਪ ਧਸਂ—ਧ ਧਸਂ—ਸਂ (ਸਂ) ਧ, ਧ ਸਂ ਰਂ—ਰਂ ਰਂ ਸਂਧ, ਪਧਸਂਧਪਗ, ਰਗਪਗਰ,
ਸਂ ਸਂ ਗ ਗ
ਸ—ਸਰ, ਰਗ, ਗਪ, ਪਧ, ਧਸਂ, ਧ ਧਸਂ—ਧਸਂਧਪਗ. ਪਰਗ, ਗ-ਰ ਰਸ—।

ਪ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਗਂ ਰਂ ਸਂ ਸਂ
੫. ਗਪਧਸਂਰਂ, ਧਸਂ—ਧਪਗ, ਪਧਸਂ, ਧਸਂਰਂ, ਧਰਂਸਂ—ਸਂਰਂਗਂ—ਗਂਰਂ, ਸਂਧਪ, ਧਸਂ—ਗਪਧਸਂ, ਪਧਸਂ,
ਗਂ ਗਂ ਗਂ ਰਂ ਗਂ ਧ ਸਂ
ਪਧਸਂਰਂ, ਰਂਗਂ—ਰਂ ਰਂਸਂ—ਧਸਂ ਰਂਗਂ—ਰਂਗਂਰਂਸਂ—ਸਂ ਸਂਧਪਧਸਂਰਂਸਂਧ, ਸਂਧਪਗ, ਰਗਪਧਸਂ ਪਧਸਂ—
ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਰਂ ਗਂ ਗਂ
ਧ ਧਸਂ—ਧ ਸਂ ਰਂਗਂ, ਸਂਰਂਗਂ—ਗਂਗਂਰਂਸਂਰਂ, ਸਂਧ, ਪਧਸਂਰਂਗਂ, ਸਂਰਂਗਂਪਂਗਂ, (ਗਂ) ਰਂ,ਸਂ—ਧਸਂਰਂਗਂ,
ਗਂ ਪਂ ਗਂ ਸਂ ਗ ਗ
ਰਂ ਗਂਪਂਗਂ, ਰਂਗਂਰਂ, ਰਂਸਂਧਪਗ, ਰਗਪ ਰਗ, ਗਰ ਰ; ਸ— ।

ਗ ਪ ਸਂ ਸਂ ਗਂ ਸਂ ਗ
ਸਰਗਪ, ਰਗਪਧ, ਗਪਧਸਂ, ਪਧਸਂਰਂ, ਧਸਂਰਂਗਂ, ਸਂਰਂਗਂਪਂਗਂਰਂਸਂ, ਧਸਂਧਪਗ, ਰ, ਰਸ— ।

ਭੁਪਾਲੀ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੨)

ਅਸਥਾਈ

	×				੨				੦				੩			
												ਸ	ਧ਼	ਸ	—	ਰ
	ਗ	—	ਗ									ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ
੧.	ਜਾ	ऽ	ਉ	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਪਧ	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ,	ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ
੨.	.	.	.	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ,	ਧ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ
੩.	ਗਪ	ਧਸਂ	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਧਰਂ	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ,	ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ
੪.	.	.	ਸਰ	ਗਰ;	ਗਪ	ਗਰ,	ਗਪ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ.	ਗਪ	ਧਸਂ	ਰਂਰਂ	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗਰ,
	ਸਂ,	ਧਪ	ਗਰ	ਧ,	ਧਪ	ਗਰ,	ਗਪ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ,	ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ
੫.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਧ਼	ਸਰ	ਗਰ,	ਸਧ਼	ਸਰ	ਗਪ	ਗਰ,
	ਸਧ਼	ਸਰ	ਗਪ	ਧਪ	ਗਰ,	ਸਧ਼	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸ	ਧਪ	ਗਰ,	ਸਧ਼	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਰਂਸਂ
	ਧਪ	ਗਰ,	ਸਧ਼	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਰਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ,	ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ
੬.	.	.	.	.	ਸਰ	ਗਪ	ਗ,	ਰਗ	ਪਧ	ਗ,	ਰਗ	ਪਧ	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗ,	ਰਗ
	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗ,	ਰਗ	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗ,	ਗਂ,	ਗਂਰਂ	ਸਂਧ	ਰਂ,
	ਰਂਸਂ	ਧਪ	ਸਂ,	ਸਂਧ	ਪਗ	ਧ,	ਧਪ	ਗਰ	ਪ,	ਪਗ	ਰਸ	ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ
੭.	.	.	.	.	ਗਰ	ਗਰ	ਸਰ	ਸਧ਼	ਪ਼ਧ਼	ਸਰ	ਗ,	ਸਂਧ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਪਗ	ਰਗ
	ਪਧ	ਸਂ,	ਗਂਰਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਗਂ,	ਸਂਰਂ	ਰਂ,ਧ	ਸਂਸਂ	ਪਧ	ਧ,ਗ	ਪਪ	ਰਗ
	ਗ,ਸ	ਰਰ	ਧ਼ਸ	ਸਰ	ਗ,	ਧ਼ਸ	ਸਰ	ਗ,	ਧ਼ਸ	ਸਰ	ਗ,	ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ
੮.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਗਗ	ਰਸ,	ਰਗ	ਪਪ	ਗਰ,	ਗਪ	ਧਧ	ਪਗ,	ਪਧ	ਸਂਸਂ
	ਧਪ,	ਧਸਂ	ਰਂਰਂ	ਸਂਧ,	ਸਂਰਂ	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਧਪ	ਗਰ,	ਸਰ	ਗਪ;	ਰਗ	ਪ਼ਧ,	ਗਪ	ਧਸਂ,	ਪਧ
	ਸਂਰਂ,	ਧਸਂ	ਰਂਗਂ,	ਸਂਰਂ	ਗਂਪਂ,	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ,	ਰਂਰਂ,	ਸਂਧ,	ਸਂਸਂ	ਧਪ,	ਧਧ	ਪਗ,	ਪਪ	ਗਰ,	ਗਗ
	ਰਸ,	ਰਰ	ਸਧ਼,	ਸਰ	ਗ,	ਸਧ਼	ਸਰ	ਗ,	ਸਧ਼	ਸਰ	ਗ,	ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ

ਅੰਤਰਾ

													ਪ			
													ਗ	ਗ	ਪ	ਧ
	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ									ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ
੧.	ਦਾ	S	ਸ	ਨ	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ,	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ
੨.	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ,	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ
੩.	.	.	.	.	.	.	.	.	,	.	.	.	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ,	ਤਂਰਂ	ਸਂਧ
	ਸਂਸਂ	ਧਪ,	ਧਂਧ	ਪਗ,	ਪਪ	ਗਰ,	ਗਗ	ਰਸ,	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਪਧ,	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ
੪.	.	.	.	.	ਗਪ	ਧਸਂ	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਧਸਂ	ਰਂਗਂ	ਸਂਰਂ	ਗਂਪਂ	ਗਂਦਂ	ਸਂਰਂ,	ਰਂਸਂ	ਧਸਂ,
	ਸਂਧ	ਪਧ,	ਧਪ	ਗਪ,	ਪਗ	ਰਗ,	ਗਰ	ਸਰ,	ਗਪ	ਧਸਂ	ਪਧ	ਸਂ,	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ
.੫	.	.	.	.	ਸਂਰਂ	ਗਂ,ਸਂ	ਰਂਗਂ	ਸਂਰਂ,	ਪਧ	ਸਂਪ	ਧਸਂ	ਪਧ,	ਪਧ	ਸਂਸਂ	ਧਪ,	ਗਪ
	ਸਰ	ਗ,ਸ	ਰਗ	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਰਂਗਂ	ਰਸਂ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ,	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ
੬.	.	.	.	.	.	.	ਸਂਰਂ	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ,	ਧਸਂ	ਰਂਰਂ	ਸਂਧ,	ਪਧ	ਸਂਸਂ	ਧਪ,	ਗਪ
	ਧਧ	ਪਗ,	ਰਗ	ਪਪ	ਗਤ,	ਸਰ	ਗਗ	ਰਸ,	ਸਸ	ਗਗ	ਰਰ	ਪਪ	ਗਗ	ਧਧ	ਪਪ	ਸਂਸਂ
	ਧਧ	ਰਂਰਂ	ਧਧ	ਸਂਸਂ,	ਧਧ	ਰਂਰਂ	ਧਧ	ਸਂਸਂ,	ਧਧ	ਰਂਰਂ	ਧਧ	ਸਂਸਂ,	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ
੭.	.	.	.	.	ਸਂਰਂ	Sਰਂ	ਸਂਧ	ਸਂਧ,	ਧਸਂ	Sਸਂ	ਧਪ	ਧਪ,	ਪਧ	Sਧ	ਪਗ	ਪਗ
	ਗਪ	Sਪ	ਗਰ	ਗਰ,	ਸ	S	ਸਰ	ਸਸ	ਰਗ	ਰਰ	ਗਪ	ਗਗ	ਪਧ	ਪਪ	ਧਸਂ	ਧਧ
	ਸਂਰਂ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਸਂ,	ਸਂਰਂ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਸਂ,	ਸਂਰਂ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਸਂ,	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ
੮.	.	.	.	.	ਸਂਰਂ	ਸਂਗਂ	ਰਂਸਂ,	ਧਸਂ	ਧਰਂ	ਸਧ,	ਪਧ	ਪਸਂ	ਧਪ,	ਗਪ	ਗਧ	ਪਗ,
	ਰਗ	ਰਪ	ਗਰ	ਸ,	ਗਂ,	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਧਸਂ,	ਰਂ,	ਰਂਰਂ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਸਂ,	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗਪ
	ਧ,	ਧਧ	ਪਗ	ਰਗ	ਪ,	ਪਪ	ਗਰ	ਸਰ	ਗ,	ਗਗ	ਦਸ	ਧਸ,	ਸਰ	ਗਪ	ਪਸ	ਪਧ
	ਸਂ	ਸ,	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਪਧ	ਸਂ	ਸ,	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਪਧ	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ

੧. ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਕੀਰਤਿ ਕਰਨ ਸਰਨ ਮਨਮੋਹਨ ਜੋਹਨ ਪਾਪ ਬਿਦਾਰਨ ਕਉ ॥
ਹਰਿ ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਸਮ੍ਰਥ ਸਭੈ ਬਿਧਿ ਕੁਲਹ ਸਮੂਹ ਉਧਾਰਨ ਸਉ ॥
ਚਿਤ ਚੇਤਿ ਅਚੇਤ ਜਾਨਿ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਭਰਮ ਅੰਧੇਰ ਮੋਹਿਓ ਕਤ ਧਉਂ ॥
ਮੂਰਤ ਘਰੀ ਚਸਾ ਪਲੁ ਸਿਮਰਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਸਨਾ ਸੰਗਿ ਲਉ ॥
ਹੋਛਉ ਕਾਜੁ ਅਲਪ ਸੁਖ ਬੰਧਨ ਕੋਟਿ ਜਨੰਮ ਕਹਾ ਦੁਖ ਭਉਂ ॥
ਸਿਖ੍ਯ ਸੰਤ ਨਾਮੁ ਭਜੁ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਰੰਗਿ ਆਤਮ ਸਿਉਂ ਰਉਂ ॥੨॥

(ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੮੭)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
—	ਗ	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸ	ਧ	ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ
*	ਕੀ	ਰ	ਤ	ਕ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਮ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਹ	ਨ
—	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
*	ਜੋ	ਹ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਪ	ਬਿ	ਦਾ	ऽ	ਰ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਹਰਿ	ਤਾ	ਰ	ਨ	ਤ	ਰ	ਨ	ਸਮ	ਰ	ऽ	ਥ	ਸ	ਭੈ	ऽ	ਬਿ	ਧਿ
ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਕੁ	ਲਹ	ऽ	ਸ	ਮੂ	ਹ	ऽ	ਉ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ਨ	ਸਉ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੨. ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਮ੍ਹੂ ਲਾਲਨ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਨੀ ॥ਰਹਾਉ॥
ਤੋਰੀ ਨ ਤੂਟੈ ਛੋਰੀ ਨ ਛੂਟੈ ਐਸੀ ਮਾਧੋ ਖਿੰਚ ਤਨੀ ॥ ੧ ॥
ਦਿਨਸੁ ਰੈਨਿ ਮਨ ਮਾਹਿ ਬਸਤੁ ਹੈ, ਤੂ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੀ ॥੨॥
ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ ਸਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਕਉ, ਅਕਥ ਕਥਾ ਜਾ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ॥੩॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸੁ ਕਹੀਅਤਿ ਹੈ,ਮੋਹਿ ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਠਾਕੁਰ ਅਪਨੀ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੨੭)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
															ਸ
															ਬ
ਧ਼	ਸ	—	ਰ	ਗ	—	ਗ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਲ	ਬ	ऽ	ਲ	ਜਾ	ऽ	ਉ	ऽ	ਸਿਆ	ऽ	ਮ	ਸੁੰ	ਦ	ਰ	ਕਉ,	ऽ
ਗ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਅ	ਕ	ਥ	ਕ	ਥਾ	ऽ	ਜਾਂ	ਕੀ	ਬਾ	ऽ	ਤ	ਸੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ,	ਬ

ਅੰਤਰਾ

ਪ															
ਗ	—	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	—	ਰਂ	ਸਂ
ਮੂ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਲ	ਨ	ਜਿਉ	ऽ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਬ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤੋ	ऽ	ਰੀ	ਨ	ਤੂ	ऽ	ਟੈ	ऽ	ਛੋ	ऽ	ਰੀ	ਨ	ਛੂ	ऽ	ਟੈ	ऽ
ਸਂ															
ਧ	—	ਸਂ	—	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ	ਸ
ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਧੌ	ऽ	ਖਿੰ	ऽ	ਚ	ਤ	ਨੀऽ	ऽऽ	ऽ,	ਬ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੩. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਨਾ ਮੈਲਾ ਨਾ ਧੁੰਧਲਾ, ਨਾ ਭਗਵਾ ਨਾ ਕਚੁ ॥
ਨਾਨਕ ਲਾਲੋ ਲਾਲ ਹੈ, ਸਚੈ ਰਤਾ ਸਚੁ ॥

(ਮਾਰੂ ਵਾਰ, ਸਲੋਕ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੦੮੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਸਂ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸਰ	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਗ	—
ਨਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਮੈ	ਲਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਨਾऽ	ਧੁੰ	ऽ	ऽ	ਧ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਸਂ							
ਗ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਨਾ	ऽ	ਭ	ਗ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ਕ	ऽ	ऽ	ऽ	ਚ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ															
ਗ	—	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਧ	ਪਧ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਧ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਲਾ	ऽ	ਲੋ	ऽऽ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਲ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ															
ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ
ਸ	ऽ	ਚੇ	ऽ	ਰ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਸ	ऽ	ऽ	ऽ	ਚऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ

੪. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਭ ਸੁਖ ਦਾਤਾ ਰਾਮ ਹੈ, ਦੂਸਰ ਨਾਹਿਨ ਕੋਇ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨਿ ਰੇ ਮਨਾ, ਤਿਹ ਸਿਮਰਤ ਗਤਿ ਹੋਇ ॥ ੯ ॥

(ਸਲੋਕ ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੧੪੨੬)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਧ̣	ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਗ	—
ਸ	ਭ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਮ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ̣	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਦੂ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਹਿ	ਨ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ					ਧ							ਸਂ			
ਗ	ਗ	ਗ	—	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਧ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਕ	ਹੁ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਸੁ	ਨ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਤਿ	ਹ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਗ	ਤ	ਹੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ

੫. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਜਾਚਿਕੁ ਨਾਮੁ ਜਾਚੈ ਜਾਚੈ ॥
ਸਰਬਧਾਰ ਸਰਬ ਕੇ ਨਾਇਕ ਸੁਖ ਸਮੂਹ ਕੇ ਦਾਤੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕੇਤੀ ਕੇਤੀ ਮਾਂਗਨਿ ਮਾਗੈ ਭਾਵਨੀਆ ਸੋ ਪਾਈਐ ॥ ੧ ॥
ਸਫਲ ਸਫਲ ਸਫਲ ਦਰਸੁ ਰੇ ਪਰਸਿ ਪਰਸਿ ਗੁਨ ਗਾਈਐ ॥
ਨਾਨਕ ਤਤ ਤਤ ਸਿਉ ਮਿਲੀਐ ਹੀਰੈ ਹੀਰ ਬਿਧਾਈਐ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਗ	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ	—	ਰ	ਧ਼	ਸ	—
ਜਾ	ऽ	ਚਿ	ਕ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਜਾ	ऽ	ਚੇ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਚੇ	ऽ
								ਪ		ਪ					
—	ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ऽ	ਸ	ਰ	ਬ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ਸ	ਰ	ਬ	ਕੇ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਇ	ਕ
	ਧ														
—	ਗ	ਗ	ਗ	ਪ਼	ਪ	ਧ	—	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ
ऽ	ਸੁ	ਖ	ਸ	ਮੂ	ਹ	ਕੇ	ऽ	ਦਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ਤੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਧ														
—	ਗ	—	ਗ	ਪ	—	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ऽ	ਕੇ	ऽ	ਤੀ	ਕੇ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਮਾਂ	ऽ	ਗ	ਨ	ਮਾ	ऽ	ਗੈ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ
ਭਾ	ऽ	ਵ	ਨੀ	ਆ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਪਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਈ	ਐऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੬. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਤੂ ਚਉ ਸਜਣ ਮੈਡਿਆ ਡੇਈ ਸਿਸੁ ਉਤਾਰਿ ॥
ਨੈਣ ਮਹਿੰਜੇ ਤਰਸਦੇ ਕਦਿ ਪਸੀ ਦੀਦਾਰੁ ॥ ੧ ॥

(ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਡਖਣੇ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੯੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਧ															
ਸਂ	—	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	—
ਤੂ	ऽ	ਚਉ	ऽ	ਸ	ऽ	ਜ	ਣ	ਮੈ	ऽ	ऽ	ਡਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ				ਸਂ											
ਗ	—	ਪ	—	ਧ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਪਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ
ਡੇ	ऽ	ਈ	ऽ	ਸਿ	ऽ	ਸ	ਉ	ਤਾऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰ

ਅੰਤਰਾ

ਪ															
ਗ	—	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਨੈ	ऽ	ਣ	ਮ	ਹਿੰ	ऽ	ਜੇ	ऽ	ਤ	ਰ	ऽ	ਸ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	—	ਸਂ	—	ਰਂ	—	ਸਂਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ
ਕ	ਦ	ਪ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ਦਾऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰ
ਗਪ	ਧਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ							
ਤੂऽ	ऽऽ	ऽ	ਚਉ	ਸ	ऽ	ਜ	ਣ	ਮੈ...							

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੭. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਰਬ ਗੁਣ ਨਿਧਾਨੰ ਕੀਮਤਿ ਨ ਗਿਜਾਨੰ ਧਜਾਨੰ ਊਚੇ ਤੇ ਊਚੌ ਜਾਨੀਜੈ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੋ ਥਾਨੰ ॥
ਮਨੁ ਧਨੁ ਤੇਰੋ ਪ੍ਰਾਨੰ ਏਕੈ ਸੂਤਿ ਹੈ ਜਹਾਨੰ ॥
ਕਵਨ ਉਪਮਾ ਦੇਉ ਬਡੇ ਤੇ ਬਡਾਨੰ ॥
ਜਾਨੈ ਕਉਨੁ ਤੇਰੋ ਭੇਉ ਅਲਖ ਅਪਾਰ ਦੇਉ ਅਕਲ ਕਲਾ ਹੈ ਪ੍ਰਭ ਸਰਬ ਕੋ ਧਾਨੰ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਭਗਤੁ ਦਰਿ ਤੁਲਿ ਬ੍ਰਹਮ ਸਮਸਰਿ ਏਕ ਜੀਹ ਕਿਆ ਬਖਾਨੈ ॥
ਹਾਂ ਕਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰਿ ॥ ੪ ॥

(ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਾਕੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੮੬)

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਸ										ਸ			
ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	ਪ̣	—	ਪ̣	ਪ̣	ਸ	—	—
ਸ	ਰ	ਬ	ਗੁ	ऽ	ਣ	ਨਿ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਨੰ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਗ						
ਸ	—	ਰ	ਗ	ਗ	—	ਪ	ਰ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ਕੀ	ऽ	ऽ	ਮ	ਤ	ऽ	ਨ	ਗਜਾ	ऽ	ਨੰ	ਧਜਾ	ऽ	ਨੰ	ऽ
ਸ	—	ਰ	ਗ	—	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਧ	ਸਂ	—	—	—
ਊ	ऽ	ऽ	ਚੇ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਊ	ऽ	ऽ	ਚੌ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ													
ਸਂ	—	ਧ	ਪ	ਗ	ਧ	ਪ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ਜਾ	ऽ	ਨੀ	ਜੈ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤੇ	ऽ	ਰੋ	ਥਾ	ऽ	ਨੰ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ													
ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਧ	—	ਸਂ	—	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਮਨ	ਧ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ਰੌ	ऽ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ऽ	ਨੌ	ऽ	ਏ	ਕੋ
ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਗਂ	—	—	—
ਸੂ	ऽ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ਜ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਠੌਂ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਧ	ਸਂ	—	—	—
ਕ	ਥੰ	ਨ	ਉ	ਪ	ਮਾ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ਊ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	—	—
ਬ	ਡੇ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਬ	ਡਾ	ऽ	ऽ	ਠੌਂ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਾਲ ਸੂਲਫਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਲਾਲੁ ਚੋਲਨਾ ਤੈ ਤਨਿ ਸੋਹਿਆ ॥ ਸੁਰਿਜਨ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਮਨੁ ਮੋਹਿਆ ॥ ੧ ॥
ਕਵਨ ਬਨੀ ਰੀ ਤੇਰੀ ਲਾਲੀ ॥ ਕਵਨ ਰੰਗਿ ਤੂ ਭਈ ਗੁਲਾਲੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੁਮ ਹੀ ਸੁੰਦਰਿ ਤੁਮਹਿ ਸੁਹਾਗੁ ॥ ਤੁਮ ਘਰਿ ਲਾਲਨੁ ਤੁਮ ਘਰਿ ਭਾਗੁ ॥
ਤੂੰ ਸਤਵੰਤੀ ਤੂੰ ਪਰਧਾਨਿ ॥ ਤੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤੁਹੀ ਸੁਰ ਗਿਆਨਿ ॥ ੩ ॥
ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਰੰਗਿ ਗੁਲਾਲ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਭ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨਿਹਾਲ ॥ ੪ ॥
ਸੁਨਿ ਰੀ ਸਖੀ ਇਹ ਹਮਰੀ ਘਾਲ ॥ ਪ੍ਰਭ ਆਪਿ ਸੀਗਾਰਿ ਸਵਾਰਨਹਾਰ ॥੧॥
ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ ॥
(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੮੪)

ਅਸਥਾਈ

x		੦		੨		੩		੦	
ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਧ	ਪ	—	ਗ	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਬ	ਨੀ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਰਸ	ਧ਼	—	ਪ਼	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਰੰ	ऽ	ਗਿऽ	ਤੂ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਭ	ਈ	ऽ	ਗੁ	ਲਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	—	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਚੌ	ऽ	ਲ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਧ	—	ਪ	—
ਤੈ	ऽ	ਤ	ਨ	ਸੌ	ऽ	ਹਿਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	—
ਮੁ	ਰ	ਜ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ									
ਪ	—	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਤਾਂ	ऽ	ਮ	ਚ	ਮੌ	ऽ	ਹਿਆ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ, ਤਾਲ–ਸੂਲਫਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਏਕ ਸੈ ਅਧਿਕ ਏਕ ਨਾਇਕਾ ਅਨੇਕ ਜਾ ਕੈ,
ਦੀਨ ਕੇ ਦਇਆਲ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰੀ ਹੈ ॥
ਸਜਨੀ ਰਜਨੀ ਸਸਿ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਔਸਰ ਮੈ,
ਅਬਲੈ ਅਧੀਨ ਗਤਿ ਬੇਨਤੀ ਉਚਾਰੀ ਹੈ ॥
ਜੋਈ ਜੋਈ ਆਗਿਆ ਹ੍ਵੈ ਸੋਈ ਸੋਈ ਮਾਨਿ ਜਾਨਿ,
ਹਾਥ ਜੋਰੈ ਅਗ੍ਰਭਾਗਿ ਹੋਏ ਆਗਜਾਕਾਰੀ ਹੈ ॥
ਭਾਵਨੀ ਭਗਤਿ ਭਾਇ, ਚਾਇਕੈ ਚਈਲੋ ਭਜੋ,
ਸਫਲ ਜਨਮ ਧੰਨਿ ਆਜੁ ਮੇਰੀ ਬਾਰੀ ਹੈ ॥ ੨੧੨ ॥

(ਕਬਿੱਤ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

×		०		੨		੩		०	
ਪ									
ਗ	ਗ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਭਾ	ਵ	ਨੀ	ਭऽ	ਗ	ਤ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ਇ
ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਧ̣	ਪ̣	—
ਚਾ	ਇ	ਕੈ	ਚ	ਚ	ਈ	ऽ	ਭ	ਜੋਂ	ऽ
ਧ̣									
ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਪ	ਗ	—
ਸ	ਫ	ਲ	ਜ	ਨ	ਨ	ऽ	ਧੰ	ਨ	ऽ

ਪ									
ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧ	—	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ
ਅ	ਜ	ਮੇ	ਰੀ	ਬਾ	S	ਰੀ	ਹੈ	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਏ	ਕ	ਸੈ	ਅ	ਧਿ	ਕ	S	ਏ	S	ਕ
ਧ									
ਸਂ	ਸਂ	ਰੰ	ਗਂ	ਰੰ	—	ਸਂ	ਧ	—	ਪ
ਨਾ	ਇ	ਕਾ	ਅ	ਨੇ	S	ਕ	ਜਾ	S	ਕੈ
ਪ									
ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਧ
ਦੀ	ਨ	ਕੇ	ਦ	ਇਆ	S	ਲ	ਹੋ	ਇ	ਕ੍ਰਿ
ਧ									
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	—
ਪਾ	ਲ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਧਾ	S	ਰੀ	ਹੈ	S	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੦. ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ, ਤਾਲ–ਭਾਨਮਤੀ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਮਨਸਾ ਪੂਰਨ ਸਰਨਾ ਜੋਗ ॥ ਜੋ ਕਰਿ ਪਾਇਆ ਸੋਈ ਹੋਗੁ ॥
ਹਰਨ ਭਰਨ ਜਾ ਕਾ ਨੇਤ੍ਰ ਫੋਰੁ ॥ ਤਿਸ ਕਾ ਮੰਤ੍ਰ ਨ ਜਾਨੈ ਹੋਰੁ ॥
ਅਨਦ ਰੂਪ ਮੰਗਲ ਸਦ ਜਾ ਕੈ ॥ ਸਰਬ ਥੋਕ ਸੁਨੀਅਹਿ ਘਰਿ ਤਾ ਕੈ ॥
ਰਾਜ ਮਹਿ ਰਾਜੁ ਜੋਗ ਮਹਿ ਜੋਗੀ ॥ ਤਪ ਮਹਿ ਤਪੀਸਰੁ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਮਹਿ ਭੋਗੀ ॥
ਧਿਆਇ ਧਿਆਇ ਭਗਤਹ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਪੁਰਖ ਕਾ ਕਿਨੈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੮੪)

ਅਸਥਾਈ

X				੨		੩		੪		
						ਧ				
						ਸਂ-	ਧਪ	ਗਰ	ਸਰ	ਗ
						ਰਾS	ਜਮਹਿ	ਰਾS	ਜS	ਜੋ
ਧ	—	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸਰ	ਗ	ਪ	ਸਂ	ਧ
ਗ	S	ਮਹਿ	ਜੋ	S	ਗੀ	ਤਪ	ਮਹਿ	ਤ	ਪੀ	S
ਸ	ਸਂ	ਸਰੰ	ਗਂ,ਰੰਸਂ	ਧਸਂਧਪ	ਗਰਸ–					
ਸ	ਰ	ਗ੍ਰਿਹਸ	ਤ ਮਹਿ	ਭੋSSS	ਗੀSSS					

ਅੰਤਰਾ

						ਗ				
						ਪ	ਗ	ਗ	ਪ	ਸੰਧ
						ਮ	ਨ	ਸਾ	ਪੂ	ਰਨ
						ਧ				
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਸਂ	ਸਂ
ਸ	ਰ	ਨਾ	ਜੋ	ऽ	ਗ	ਜੋ	ਕ	ਰ	ਪਾ	ਇਆ
ਗਂਰਂ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਸਂ	ਧਪ	ਗ,ਰਸ					
ਸੋऽ	ऽऽ	ਈऽ	ਹੋ	ऽऽ	ਗऽऽ					

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। ਜੇ ਅਗੋਂ "ਕਵਨ ਬਨੀ ਰੀ ਤੇਰੀ ਲਾਲੀ" ਦੀ ਟਿਯੂਨ ਤੇ ਗਾਓ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਰਸ ਆਵੇਗਾ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਵੈਦੋ ਨ ਵਾਈ ਭੈਣੋ ਨ ਭਾਈ ਏਕੋ ਸਹਾਈ ਰਾਮੁ ਹੇ ॥ ੧ ॥
ਕੀਤਾ ਜਿਸੋ ਹੋਵੈ ਪਾਪਾਂ ਮਲੋ ਧੋਵੈ ਸੋ ਸਿਮਰਹੁ ਪਰਧਾਨ ਹੇ ॥ ੨ ॥
ਘਟਿ ਘਟੇ ਵਾਸੀ ਸਰਬਨਿ ਵਾਸੀ ਅਸਥਿਰੁ ਜਾ ਕਾ ਥਾਨੁ ਹੇ ॥ ੩ ॥
ਆਵੈ ਨ ਜਾਵੈ ਸੰਗੇ ਸਮਾਵੈ ਪੂਰਨ ਜਾ ਕਾ ਕਾਮੁ ਹੇ ॥ ੪ ॥
ਭਗਤ ਜਨਾ ਕਾ ਰਾਖਨਹਾਰਾ ॥
ਸੰਤ ਜੀਵਹਿ ਜਪਿ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ ॥
ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਸਮਰਥੁ ਸੁਆਮੀ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸੁ ਕੁਰਬਾਨੁ ਹੇ ॥ ੫ ॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਅੰਜਲੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੦੮)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		
ਸ	ਰਗ	ਰ	ਗ	—	ਗ	ਗ	ਪਧ	ਪ	ਧ	—	ਧ
ਵੈ	ਦੋऽ	ਨ	ਵਾ	ऽ	ਈ	ਭੈ	ਣੋऽ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ਈ
ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਧ	ਪਗ	ਰਸ	—
ਏ	ਕੋ	ਸ	ਹਾ	ऽ	ਈ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਹੇऽ	ऽऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ											
ਗ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਕੀ	ਤਾ	ਜਿ	ਸੋ	ਹੰ	ਵੈ	ਪਾ	ਪਾਂ	ਮ	ਲੋ	ਧੋ	ਵੇ
				ਧ							
ਸਂ	ਰਂਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਧ	ਪਗ	ਰਸ	—
ਸੋ	ਸਿS	ਮ	ਰਹੁ	ਪ	ਰ	ਧਾ	S	ਨ	ਹੋS	SS	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੨. ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਸ੍ਰਾਵਗਸੁੱਧ ਸਮੂਹ ਸਿਧਾਨ ਕੇ ਦੇਖਿ ਫਿਰਿਓ ਘਰ ਜੋਗ ਜਤੀ ਕੇ ॥
ਸੂਰ ਸੁਰਾਰਦਨ ਸੁੱਧ ਸੁਧਾਦਿਕ ਸੰਤ ਸਮੂਹ ਅਨੇਕ ਮਤੀ ਕੇ ॥
ਸਾਰੇ ਹੀ ਦੇਸ ਕੋ ਦੇਖਿ ਰਹਿਓ ਮਤ ਕੋਊ ਨ ਦੇਖੀਅਤ ਪ੍ਰਾਨਪਤੀ ਕੇ ॥
ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਕੀ ਭਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੂ ਤੇ ਏਕ ਰਤੀ ਬਿਨੁ ਏਕ ਰਤੀ ਕੇ ॥ ੧ ॥ ੨੧ ॥

(ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸ: ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×				○				×				○			
	ਪ											ਗ			
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—
S	ਏ	ਕ	ਰ	ਤੀ	S	ਬਿ	ਨ	S	ਏ	ਕ	ਰ	ਤੀ	S	ਕੇ	S
				ਰ								ਗ			
—	ਸ	ਰ	ਸ	ਗ	—	ਗ	ਗ	—	ਗ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	ਸ
S	ਸ੍ਰੀ	ਭ	ਗ	ਵਾ	S	ਨ	ਕੀ	S	ਭਾ	ਇ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	S	ਹੂ	ਤੇ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ														
	ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਧ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
	ਸ੍ਰਾ	ਵ	ਗ	ਸੁ	S	ਧ	S	ਸ	ਮੂਹ	S	ਸਿ	ਧਾ	S	ਨ	ਕੇ
										—				ਰਂ	
—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	—
S	ਦੇ	ਖ	ਫਿ	ਰਿਓ	S	ਘ	ਰ	S	ਜੋ	ਗ	ਜ	ਤੀS	S	ਕੇ	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੩. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ ਹੇ ਗੋਪਾਲ ਹੇ ਦਇਆਲ ਲਾਲ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਅਨਾਥ ਸਖੇ ਦੀਨ ਦਰਦ ਨਿਵਾਰ ॥ ੧ ॥
ਹੇ ਸਮ੍ਰਥ ਅਗਮ ਪੂਰਨ ਮੋਹਿ ਮਇਆ ਧਾਰਿ ॥ ੨ ॥
ਅੰਧਕੂਪ ਮਹਾ ਭਇਆਨ ਨਾਨਕ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰ ॥ ੩ ॥

(ਰਾਗੁ, ਮਲਾਰ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੭੩)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਗ	—	ਰ	ਗ	—	ਪ	ਗ	—	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ
ਹੇ	ऽ	ਗੋ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ਹੇ	ऽ	ਗੋ	ਪਾ	ऽ	ਲ
ਸ	—	ਧ਼	ਸ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਧ਼	—	ਪ਼
ਹੇ	ऽ	ਦ	ਇਆ	ऽ	ਲ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ,
ਸ	—	ਰ	ਪ/ਗ	ਪ	ਸੰਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਧ	ਰੰ	ਸੰ
ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ਥਅ	ਨਾ	ऽ	ਥ	ਸ	ऽ	ਖੇ
ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ
ਦੀ	ऽ	ਨ	ਦਰ	ਦ	ऽਨਿ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਗ/ਪ	ਗ	ਗ	ਪ	ਸੰ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਹੇ	ऽ	ਸਮ	ਰ	ऽ	ਥ	ਅ	ਗ	ਮ	ਪੂ	ਰ	ਨ
ਸੰ	ਸੰ/ਧ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ
ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਮ	ਇਆ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ
ਪ	ਗ	ਰ	ਪ/ਗ	ਪ	ਸੰਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਧ/ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਅੰ	ऽ	ਧ	ਕੂ	ऽ	ਪਮ	ਹਾ	ऽ	ਭ	ਇਆ	ऽ	ਨ
ਸੰ/ਗੰ	ਗੰ/ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਪਾ	ਰ	ऽਉ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾ ਕੇ ਸਮ ਤੇ ਆਓ।

੧੪. ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ, 'ਪੜਤਾਲ', ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਰਮੇਸੁਰ ਸੁਆਮੀ ਦੂਖ ਨਿਵਾਰਣੁ ਨਾਰਾਇਣੇ ॥
ਸਗਲ ਭਗਤ ਜਾਚਹਿ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਭਵਨਿਧਿ ਤਰਣ ਹਰਿ ਚਿੰਤਾਮਣੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਜਗਦੀਸ ਦਮੋਦਰ ਹਰਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਗੋਬਿੰਦੇ ॥
ਤੇ ਨਿਰਭਉ ਜਿਨ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਗੁਰਮਤਿ ਮੁਰਾਰਿ ਹਰਿ ਮੁਕੰਦੇ ॥ ੧ ॥
ਜਗਦੀਸੁਰ ਚਰਨ ਸਰਨ ਜੋ ਆਏ ਤੇ ਜਨ ਭਵਨਿਧਿ ਪਾਰਿ ਪਰੇ ॥
ਭਗਤ ਜਨਾ ਕੀ ਪੈਜ ਹਰਿ ਰਾਖੈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਆਪਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ, ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
							ਗ				
ਗ	—	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਪਾ	ऽ	ਰ	ਬ੍ਰਹ	ਮ	ਪਰ	ਮੇ	ਸੁ	ਰ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ
ਸ	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਧ਼	—	ਪ਼
ਦੂ	ਖ	ਨਿ	ਵਾ	ਰ	ਣ	ਨਾ	ਰਾ	ਇ	ਣੇ	ऽ	ऽ
ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਸ	ਗ	ਲ	ਭ	ਗ	ਤ	ਜਾ	ਚਹਿ	ਸੁਖ	ਸਾ	ਗ	ਰ
ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ਼	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ
ਭਵ	ਨਿ	ਧ	ਤਰ	ਣ	ਹਰਿ	ਚਿੰ	ਤਾ	ਮ	ਣੇ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ—ਤਿੰਨਤਾਲ (ਬਰਾਬਰ ਲਯ)

×				੨				੦				੩			
ਗ						ਧ						ਧ			
ਪ	—	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਦੀ	ऽ	ਨ	ਦ	ਇਆ	ਲ	ਜ	ਗ	ਦੀ	ऽ	ਸ	ਦ	ਮੋ	ਦਰ	ਹ	ਰਿ
ਸਂ	—	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	ਰਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਅੰ	ऽ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ਬਿੰ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ऽ;
ਧ												ਗ			
ਪ	—	ਧ	ਸਂ	ਧ	—	ਪ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—
ਤੇ	ऽ	ਨਿ	ਰ	ਭਉ	ऽ	ਜਿ	ਨ	ਸ੍ਰੀ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਧਿਆ	ऽ	ਇਆ	ऽ
ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤ	ਮੁ	ਰਾ	ऽ	ਰਿ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ਮੁ	ਕੰ	ऽ	ਦੇ	ऽ

—ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ–ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਇਕਤਾਲੇ ਦੀ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਸ	—	ਰ	ਗ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ
ਜ	ऽ	ਗ	ਦੀ	ऽ	ਸ	ਰ	ਚ	ਰ	ਠ	ਸ	ਰ	ਠ	ਜੋ
ਧਾ	—	ਗ	ਪ	—	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਆ	ऽ	ਏ	ਤੇ	ऽ	ਜ	ਠ	ਭਵ	ਨਿ	ਧਿ	ਪਾ	ਰ	ਧ	ਰੇ,
ਪ	ਪ	ਗ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਭ	ਗ	ਤ	ਜ	ਨਾ	ਕੀ	ऽ	ਪੈ	ਜ	ਹਰਿ	ਰਾ	ਖੇ	ਜ	ਨ
ਗਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਆ	ਪ	ਹ	ਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਕ	ਰੇ	ऽ	ऽ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

–ਭੁਪਾਲੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ–

ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ

ਵਾਦੀ—ਗ	ਠਾਟ—ਕਲਿਆਨ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ
ਸੰਵਾਦੀ—ਨ	ਜਾਤੀ—ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਘਟ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਨ਼, ਰ ਗ, ਮੱ ਧ ਨ, ਸਂ।

ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ ਨ, ਧ, ਪ, ਮੱਗ, ਰ ਸ।

ਕਲਿਆਨ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਯਮਨ, ਇਮਨ, ਯਮੁਨਾ-ਕਲਿਆਨ, ਜਾਂ ਕਲਿਆਣੀ ਇਤਿਆਦਿ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਯਮਨ ਇਕ ਫ਼ਾਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮੀਰ ਖੁਸਰੋ ਨੇ ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਕੋਮਲ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਯਮਨ-ਕਲਿਆਨ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਕਲਿਆਨ ਤੇ ਯਮਨ-ਕਲਿਆਨ ਦੋ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਯਮਨ-ਕਲਿਆਨ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਲਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਲਿਆਨ ਜਾਂ ਯਮਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਹੀ ਲਾਈਦਾ ਹੈ। ਯਮਨ-ਕਲਿਆਨ ਵਿਚ "ਗ ਮ ਪ, ਜਾਂ ਪ ਮ ਗ" ਇੰਜ ਸਿੱਧਾ ਕੋਮਲ ਮੱਧਮ ਨਹੀਂ ਲਾਈਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਪ, ਮੱਗ ਮਗ, ਜਾਂ ਨ਼ਰਗ ਮੱਗ, ਪਮੱਗ, ਮਗ, ਰਗ, ਨ਼ਰ ਗਰ, ਸ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨ ਇਕ ਜਨਕ ਰਾਗ ਹੈ। ਭਾਵ, ਆਧੁਨਿਕ ਦਸ ਠਾਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਠਾਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਲਗ-ਭਗ ਚੌਵੀਹ ਰਾਗ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗ ਯਮਨ ਕਹਿਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ, ਪਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕਲਿਆਨ ਜਾਂ ਕਲਿਆਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਖਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਭੀ ਤਿੰਨੇ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਅਕਸਰ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਲਾਪ ਦਾ ਆਰੰਭ ਨਿਖਾਦ ਸੁਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਨ਼ਰ, ਨ਼ਰਗ, ਮੱਗ, ਪਮੱਗ, ਰਗ, ਰ, ਨ਼ਰਸ। ਤਾਂਨ ਲਾਉਣ ਸਮੇਂ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਖੜਜ-ਪੰਚਮ ਦੋਵੇਂ ਸੁਰ ਬਹੁਤ ਘਟ ਲਾਈਦੇ ਹਨ, ਐਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤਾਂਨ ਵਿਚ ਇਕ ਖਾਸ ਮਧੁਰਤਾ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਿਖੇ ਲਗ-ਭਗ ਚੌਵੀਹ ਘੰਟੇ (ਅਖੰਡ) ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਚਾਰ ਚੌਕੀਆਂ ਖਾਸ ਨੀਯਤ ਹਨ। ਚੌਕੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ—ਚਾਰ ਰਾਗੀਆਂ ਦੀ ਭਜਨ ਮੰਡਲੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਥਾਪੀ ਹੋਈ ਕੀਰਤਨ ਮਰਯਾਦਾ। ਉਹ ਚਾਰ ਚੌਕੀਆਂ ਇਹ ਹਨ :—

੧. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀ ਚੌਕੀ। ੨. ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਦੀ ਚੌਕੀ। ੩. ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਰਹਿਰਾਸ ਦਾ ਪਾਠ ਆਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਦਰ ਦੀ ਚੌਕੀ। ੪. ਚਾਰ ਘੜੀ ਰਾਤ ਬੀਤਣ ਪੁਰ ਕਲਿਆਨ ਦੀ ਚੌਕੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਇਕ ਗੰਭੀਰ, ਸਰਲ ਤੇ ਭਗਤੀ ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਗਾਇਕ ਇਸ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਗਾ-ਬਜਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਸ ਸ ਸ
੧. ਗ, ਰਸ, ਨ਼ਰਸ, ਨ਼ਰਗ—ਰਸ, ਨ਼ਰ, ਨ਼ਰਗ, ਰਸ—ਨ਼ਧ਼ਪ਼, ਧ਼ਪ਼, ਨ਼ਧ਼ਪ਼, ਮ਼ੰਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਨ਼ਰ, ਨ਼ਰਗ, ਰ, ਸ—।

ਸ ਪ਼ ਨ਼ ਨ਼ ਸ
੨. ਸ—ਨ਼ਰਗ, ਰਗ—ਰਸ, ਨ਼ਰਨ਼ਧ਼ਪ਼, ਧ਼ਪ਼ ਮ਼ੰਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਪ਼, ਮ਼ੰਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਨ਼ਰ, ਨ਼ਰਗ, ਰਮੰਗ,
ਗ ਗ ਪ਼ ਨ਼ ਰ
ਰਗਰ, ਨ਼ਰਸ—ਰਗਰਸਨ਼ਧ਼ਪ਼, ਮ਼ੰਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਨ਼ਰਗ, ਨ਼ਰਗ, ਰ ਸ—।

ਗ
੩. ਰਗ—ਰਗਰ, ਨ਼ਰਗ, ਮੰਗ, ਪ, ਮੰਗ, ਰਗਰ, ਨ਼ਰਸ—(ਸ) ਨ਼ਧ਼ਪ਼, (ਪ਼) (ਧ਼) (ਨ਼) ਰਸ, ਨ਼ਧ਼ਪ਼, ਨ਼ਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਪ਼, ਮ਼ੰਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਨ਼ਰ, ਨ਼ਰਗ, ਰਗਮੰਗ, ਪਮੰਗ, ਰਗਰ, ਨ਼ਰਸ—ਨ਼ਰਗ, (ਪ) ਮੰਗ, ਮੰਪਮੰਗ; ਰਗਰਸ, ਨ਼ਰਗਰ, ਨ਼ਰਸ—।

ਨ਼
੪. ਸਨ਼ਰਸ ਗਰ ਮੰਗ, ਪ, ਮੰਗ, ਰਗ, ਨ਼ਰਗ, ਧ਼ਨ਼ਰਗ, ਮੰਧਪ, ਮੰਗ, ਮੰਧ, ਨਧਪਮੰਗ, ਰਗਮੰਧ,
ਸ ਗ ਸ ਗ ਗ ਸ ਗ ਮੰ
ਨਧਪਮੰਗ, ਰਸ, ਨ਼ਰਸ, ਗਰਮੰਗ, ਨ਼ਰਗਮੰਪਰ, ਸ, ਰਗ, ਨ਼ ਰਗ, ਰਮੰਗ, ਪਰ, ਗਰਸ, ਨ਼ ਰ ਗ
ਪ ਮੰ ਪ ਗ ਮੰ ਗ
ਮੰਪ—ਧਪ, ਮੰਧਪ, ਨਧਪ, ਗ ਮੰਨ, ਧਪਮੰਗ, ਰਸ—, ਰਗਮੰਧਨ, ਮੰਧਨ ਗਮੰਧਨ, ਰਗਮੰਧਨ, ਨ਼ਰ ਗਮੰਧਨ, ਸਂ, ਨਧਪਮੰਗ, ਰ, ਨ਼ਰਸ—।

੫. ਪ, ਮੰਗਮੰਪ, ਮੰਧਪ, ਨਧਪ, ਮੰਧਨਸਂ, ਨਧਪ, ਮੰਗ, ਮੰਧਨ, ਸਂ—ਨਰਂਸਂ, ਨਰਂਗਂ, ਰਂਸਂ, ਸਂਨਧਪ, ਮੰਗ,
ਸਂ ਗਂ
ਮੰਧਨਸਂ—ਨਸਂ, ਨਧਨਰਂ, ਨਧਪ, ਮੰਧਨਸਂ—ਨਸਂਨਧਨ, ਮੰਧਨ, ਰਂਸਂ—ਨਰਂਗਂ, ਰਂਗਂ, ਰਂ,ਸਂ—
ਸਂ ਸ ਗ ਮੰ ਪ ਧ ਨ ਸਂ ਗਂ
ਨਰਂਸਂ, (ਸਂ) ਨਧਪਮੰਗ—ਨ਼, ਰ, ਗ, ਮੰ, ਪ ਧ, ਨ,ਰਂ,ਸਂ—ਸਂਨਧ, ਨਰਂਗਂ, ਰਂਗਂ, ਮੰਗਂ, ਪਂ, ਮੰਗਂ,
ਸਂ ਗਂ ਸਂ ਗਂ ਮੰ ਪਂ
ਰਂ, ਨਰਂਸਂ—ਨਧ,ਨ ਰਂਗਂ—ਰਂਸਂ, ਨਧਨਰਂਗਂਰਂ, ਮੰਗਂ, ਪਂ, ਮੰਗਂਰਂ, ਨਰਂਸਂ, ਨ ਰਂ ਗਂ ਮੰ ਪਂ, ਮੰਗਂ,
ਗਂ
ਰਂਗਂ, ਰਂਸਂ, (ਸਂ) ਨਧਪ, (ਨ) ਧਪਮੰਗ, (ਪ) ਮੰਗ,ਰ,ਸ—।

ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	0				੩				×				੨			
	ਪ ਨ	(ਪ)	—	ਗ ਰ	—	ਸ	ਗ	ਰ								
੧.	ਹ	ਮਾ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ਇਹ	ਕਿ	ਰ	ਨ਼ਰ	ਗਮ'	ਪਧ	ਨਸਂ	ਨਧ	ਪਮ'	ਗਰ	ਸ
੨.	.	.	.	.	ਨ਼ਰ	ਗਮ'	ਪਧ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨਧ	ਪਮ'	ਗਰ	ਗਮ'	ਪਮ'	ਗਰ	ਸ
੩.	ਸਰ	ਗਮ'	ਗਰ,	ਗਮ'	ਪਧ	ਨਧ	ਪਮ'	ਗਰ,	ਗਮ'	ਪਧ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨਧ	ਪਮ'	ਗਰ	ਸ
੪.	ਨ਼ਰ	ਨ਼ਗ	ਰਗ	ਰਮ'	ਗਮ'	ਗਪ	ਮ'ਪ	ਮ'ਧ	ਪਧ	ਪਨ	ਧਨ	ਰਂਸਂ	ਨਧ	ਪਮ'	ਗਰ	ਸ
੫.	. ਗਪ	. ਮ'ਗ,	. ਮ'ਧ	. ਪਮ',	. ਪਨ	. ਧਪ,	. ਧਸਂ	. ਨਧ,	, ਨਰਂ	. ਸਂਨ,	. ਸਂਗਂ	. ਰਂਸਂ,	ਸਗ ਨਧ	ਰਸ, ਪਮ'	ਰਮ' ਗਰ	ਗਤ, ਸ
੬.	. ਮ'ਗ,	. ਨਧ	. ਨਧ	. ਪਮ',	. ਸਂਨ	. ਸਂਨ	. ਧਪ,	. ਰਂਸਂ	ਮ'ਗ ਰਂਸਂ	ਮ'ਗ ਨਧ,	ਰਸ, ਗਂਤਂ	ਪਮ' ਗਂਰਂ	ਪਮ' ਸਂਨ	ਗਤ, ਧਪ	ਧਪ ਮ'ਗ	ਧਪ ਰਸ
੭.	ਸਨ਼ ਸਂਨ	ਰਸ ਸਂਸਂ	ਗਰ ਨਧ	ਮ'ਗ ਨਨ	ਪਮ' ਧਪ	ਧਪ ਧਧ	ਨਧ ਪਮ'	ਸਂਨ ਪਪ	ਰਂਸਂ ਮ'ਗ	ਗਂਰਂ ਮ'ਮ'	ਮ'ਗਂ ਗਰ	ਪਂਮ' ਗਗ	ਗਂਰਂ ਰਸ	ਗਂਗਂ ਰਰ	ਰਂਸਂ ਸਨ਼	ਰਂਰਂ ਸ
੮.	. ਪਮ' ਗਰ,	. ਗਰ, ਗਮ'	. ਗਮ' ਪਧ	. ਪਧ ਨਸਂ	. ਪਮ' ਰਂਸਂ	. ਗਰ, ਨਧ	. ਗਮ' ਪਮ'	. ਪਧ ਗਰ,	. ਨਧ ਗਮ'	. ਪਮ' ਪਧ	. ਗਰ, ਨਰਂ	. ਗਮ' ਗਂਰਂ	ਗਤ ਪਧ ਸਂਨ	ਗਮ' ਨਸਂ ਧਪ	ਗਰ, ਨਧ ਮ'ਗ	ਗਮ' ਪਮ' ਰਸ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ' ਪ	ਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਸ	—	ਸਂ	—								
੧.	ਬਿ	ਨ	ਮਿ	ਲ	ਬੇ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮ'ਗ	ਰਸ	ਨ਼ਰ	ਗਮ'	ਧਨ	ਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮ'ਗ	ਰਗ	ਮ'ਪ	ਧਨ	ਸਂ
੩.	ਸਂਰਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮ'ਗ	ਰਸ	ਨ਼ਤ	ਗਮ'	ਧਨ	ਸਂ,	ਗਮ'	ਧਨ	ਸਂ,	ਗਮ'	ਧਨ	ਸਂ
੪.	. ਨਧ	. ਪਮ'	. ਗਮ'	. ਧਪ	. ਮ'ਗ	. ਰਗ	. ਮ'ਪ	. ਧਨ	. ਸਂਨ	. ਧਪ	. ਮ'ਗ	. ਰਸ	ਗਂਰਂ ਰਗ	ਸਂਨ ਮ'ਪ	ਧਨ ਧਨ	ਰਂਸਂ ਸਂ

੫.	. . . .	. . . .	ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਗ ਰਸ,	ਗੰਗੰ ਰੰਸੰ ਨਧ ਪਮੰ
	ਗਰ ਸ, ਸੰ, ਗੰਰੰ	ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਗ ਰਸ	ਨ਼ਰ ਗ,ਰ ਗਮੰ, ਗਮੰ	ਧ,ਮੰ ਧਨ, ਧਨ ਸੰ
੬.	ਗੰ, ਰੰਸੰ ਨਸੰ ਰੰ	ਸੰਨ ਧਨ ਸੰ, ਨਧ	ਪਧ ਨ, ਧਪ ਮੰਪ	ਧ, ਪਮੰ ਗਮੰ ਪ,
	ਮੰਗ ਰਸ, ਗਰ ਮੰਗ	ਪਮੰ ਧਪ ਨਧ ਸੰਨ	ਰੰਸੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ	ਮੰਗ ਰਸ ਰਗ ਮੰਪ
੭.	. . . .	. . . .	. . . .	ਸੰਨ ਸੰ, ਸੰਨ ਧਨ
	ਸੰ, ਸੰਨ ਧਪ ਧਨ	ਸੰ, ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਪ	ਧਨ ਸੰ, ਸੰਨ ਧਪ	ਮੰਗ ਮੰਪ ਧਨ ਸੰ,
	ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਗ ਰਗ	ਮੰਪ ਧਨ ਸੰ, ਸੰਨ	ਧਪ ਮੰਗ ਰਸ ਰਗ	ਮੰਪ ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰ
੮.	ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਨ ਮੰਧ	ਨਰੰ ਸੰਨ ਧਨ ਮੰਧ	ਨਰੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ ਧਨ	ਮੰਧ ਨਰੰ ਸੰਨ ਸੰ,
	ਧਨ ਸੰਰੰ ਗੰਮੰ ਗੰਰੰ	ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਗ ਰਸ	ਨ਼ਰ ਗਮੰ, ਰਗ ਮੰਧ,	ਗਮੰ ਧਨ, ਮੰਧ ਨਸੰ
	ਰੰਸੰ, ਗਮੰ ਧਨ ਮੰਧ	ਨਰੰ ਸੰ, ਗਮੰ ਧਨ	ਮੰਧ ਨਰੰ ਸੰ, ਗਮੰ	ਧਨ ਮੰਧ ਨਰੰ ਸੰ

੧. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਮਾਰੈ ਏਹ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ ॥
ਅਲਿ ਮਕਰੰਦ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਮਨੁ ਫੇਰਿ ਫੇਰਿ ਰੀਝੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਨ ਜਲਾ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਨ ਕਛੂਐ, ਹਰਿ ਬੂੰਦ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਕਉ ਦੀਜੈ ॥੧॥
ਬਿਨੁ ਮਿਲਬੇ ਨਾਹੀ ਸੰਤੋਖਾ, ਪੇਖਿ ਦਰਸਨੁ ਨਾਨਕ ਜੀਜੈ ॥੨॥
(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਪ			ਗ								ਪ		ਗ		
ਨ	(ਪ)	—	ਰ	—	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	—	—	ਮੰ	—	ਮੰ	ਪ	—
ਹ	ਮਾ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ਏਹ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ऽ	ਜੈ	ऽ
ਮੰ														ਨ਼	
ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮੰਗ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਨ਼ਰ	ਗਮੰ	ਪ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਅ	ਲਿ	ਮ	ਕ	ਰੰऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਚऽ	ਰऽ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਸਿਉ	ऽ
												ਧ			
ਨ਼	—	ਰ	—	ਗ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਨ	—	ਪ	—	—	—
ਮ	ऽ	ਨ਼	ऽ	ਫੇ	ਰ	ਫੇ	ਰ	ਰੀ	ऽ	ਝੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮੱ								ਨ							
ਪ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	—
ਆ	ऽ	ਨ	ਜ	ਲਾ	ऽ	ਸਿ	ਉ	ਕਾ	ऽ	ਜ	ਨ	ਕ	ਛੂ	ਐ	ऽ
				ਗ										ਨ਼	
ਪ	ਮੱ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸਰ	ਸ	ਸਰ	ਗਮੱ	ਪ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਹ	ऽ	ਰ	ऽ	ਬੂ	ऽ	ਦऽ	ਚਾ	ਤ੍ਰਿऽ	ਕऽ	ਕਉ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ਜੈ	ऽ

ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਲਾਲਨੁ ਰਾਵਿਆ ਕਵਨ ਗਤੀ ਰੀ ॥ ਸਖੀ ਬਤਾਵਹੁ ਮੁਝਹਿ ਮਤੀਰੀ ॥੧॥
ਸੂਹਬ ਸੂਹਬ ਸੂਹਵੀ ॥ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੈ ਰੰਗਿ ਰਤੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪਾਵ ਮਲੋਵਉ ਸੰਗਿ ਨੈਨ ਭਤੀਰੀ ॥ ਜਹਾ ਪਠਾਵਹੁ ਜਾਂਉ ਤਤੀਰੀ ॥੨॥
ਜਪ ਤਪ ਸੰਜਮ ਦੇਉ ਜਤੀ ਰੀ ॥ ਇਕ ਨਿਮਖ ਮਿਲਾਵਹੁ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਪਤੀਰੀ ॥੩॥
ਮਾਣੁ ਤਾਣੁ ਅਹੰਬੁਧਿ ਹਤੀ ਰੀ ॥ ਸਾ ਨਾਨਕ ਸੋਹਾਗਵਤੀਰੀ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੩੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਸ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਮੱ	ਪ	ਪ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਨ	ਰ	ਵਿ	ਆ	ऽ	ਕ	ਵ	ਨ	ਗ	ਤੀ	ऽ	ਰੀ	ऽ
ਨ਼ਰ	ਗਮੱ	ਪ	ਨ	ਧ	—	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਸਨ਼	ਰ	ਸ	—
ਸऽ	ਖੀऽ	ऽ	ਬ	ਤਾ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ	ਮੁ	ਝਹਿ	ऽ	ਮ	ਤੀऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

		ਮਂ													
ਪ	—	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਧ	ਪਧ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਸੂ	ऽ	ਹ	ਬ	ਸੂ	ऽ	ਹ	ਬऽ	ਸੂ	ऽ	ऽ	ਹ	ਵੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮੱ	ਪ	—	ਗ	ਰ	ਪ	ਰ	ਸ	—
ਅ	ਪ	ਨੇ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮ	ਕੈ	ऽ	ਰੰ	ऽ	ਗਿ	ਰ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੩. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਦੂਖੁ ਘਨੋ ਜਬ ਹੋਤੇ ਦੂਰਿ ॥ ਅਬ ਮਸਲਤਿ ਮੋਹਿ ਮਿਲੀ ਹਦੂਰਿ ॥੧॥
ਚੂਕਾ ਨਿਹੋਰਾ ਸਖੀ ਸਹੇਰੀ ॥ ਭਰਮੁ ਗਇਆ ਗੁਰਿ ਪਿਰ ਸੰਗਿ ਮੇਰੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਨਿਕਟਿ ਆਨਿ ਪ੍ਰਿਅ ਸੇਜ ਧਰੀ ॥ ਕਾਣਿ ਕਢਨ ਤੇ ਛੂਟਿ ਪਰੀ ॥੨॥
ਮੰਦਰਿ ਮੇਰੈ ਸਬਦਿ ਉਜਾਰਾ ॥ ਅਨਦ ਬਿਨੋਦੀ ਖਸਮੁ ਹਮਾਰਾ ॥੩॥
ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਮੈ ਪਿਰੁ ਘਰਿ ਆਇਆ ॥ ਥਿਰੁ ਸੋਹਾਗੁ ਨਾਨਕ ਜਨ ਪਾਇਆ ॥੪॥
(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੭੪)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
ਨ															
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਧ	ਮੰ	ਧ	—
ਦੂ	ऽ	ਖ	ਘ	ਨੋ	ऽ	ਜ	ਬ	ਹੋ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਦੂ	ऽ	ਰ	ऽ
ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੰ	ਧ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸਨ਼	ਰ	ਸ	—
ਅ	ਬ	ਮ	ਸ	ਲ	ਤ	ਮੋ	ਹਿ	ਮਿ	ਲੀ	ऽ	ਹ	ਦੂऽ	ऽ	ਰ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਧ	ਗ	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਚੂ	ऽ	ਕਾ	ਨਿ	ਹੋ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਸ	ਖੀ	ऽ	ਸ	ਹੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਧ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮੰਗ	ਰਸ
ਭ	ਰ	ਮ	ਗ	ਇਆ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਪਿ	ਰ	ਸੰ	ਗ	ਮੇऽ	ऽऽ	ਰੀऽ	ऽऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤੂ ਠਾਕੁਰੁ ਤੁਮ ਪਹਿ ਅਰਦਾਸਿ ॥ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਤੇਰੀ ਰਾਸਿ ॥
ਤੁਮ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਤੇਰੇ ॥ ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮਹਿ ਸੂਖ ਘਨੇਰੇ ॥
ਕੋਇ ਨ ਜਾਨੈ ਤੁਮਰਾ ਅੰਤੁ ॥ ਊਚੇ ਤੇ ਊਚਾ ਭਗਵੰਤ ॥
ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਤੁਮਰੈ ਸੂਤ੍ਰਿ ਧਾਰੀ ॥ ਤੁਮ ਤੇ ਹੋਇ ਸੁ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ॥
ਤੁਮਰੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਤੁਮ ਹੀ ਜਾਨੀ ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀ ॥
(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਸੁਖਮਨੀ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੬੮)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਪ															
ਨ	ਧ	—	ਪ	—	ਮੱ	ਗ	ਮੱ	ਪ	—	—	—	—	—	—	—
ਤੂ	ਮ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਤ	ऽ	ਪਿ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮੱ															
ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੱ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਤੁਮ	ਮਾ	ਤ	ਪਿ	ਤਾ	ऽ	ਹ	ਮ	ਬਾ	ऽ	ਰਿ	ਕ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ
ਨ਼	ਰ	ਗ	ਮੱ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਮੱ
ਤੁ	ਮ	ਰੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਮਹਿ	ਸੂ	ऽ	ਖ	ਘ	ਨੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਤੂ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਤੁ	ਮ	ਪਹਿ	ऽ	ਅ	ਰ	ਦਾ	ऽ	ਸ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮੱ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੱ
ਜੀ	ऽ	ਉ	ऽ	ਪਿੰ	ਡ	ਸ	ਭ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਸ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੫. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਦੁਖੁ ਪਾਵੈ ॥
ਭਗਤਿ ਬਿਨਾ ਸਹਸਾ ਨਹ ਚੂਕੈ ਗੁਰ ਇਹ ਭੇਦੁ ਬਤਾਵੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਹਾ ਭਇਓ ਤੀਰਥ ਬ੍ਰਤ ਕੀਏ, ਰਾਮ ਸਰਨਿ ਨਹੀ ਆਵੈ ॥
ਜੋਗ ਜਗ ਨਿਹਫਲ ਤਿਹ ਮਾਨਉ, ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜਸੁ ਬਿਸਰਾਵੈ ॥ ੧ ॥
ਮਾਨ ਮੋਹ ਦੋਨੋ ਕਉ ਪਰਹਰਿ, ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕੋ ਪ੍ਰਾਨੀ, ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਕਹਾਵੈ ॥ ੨ ॥
(ਰਾਗੁ, ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੮੩੦)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਮੱ				ਪ											
ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਮੱ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮੱ	ਰ	ਮੇ	—	ਪ	—	—	—
ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ऽ	ਨਾ	ਮ	ਬਿ	ਨਾ	ਦੂ	ਖ	ਪਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ऽ

ਪ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਗਮੱਪ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਭ	ਗ	ਤ	ਬਿ	ਨਾ	ऽ	ਸਹ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਨऽऽ	ਹ	ਚੂ	ऽ	ਕੈ	ऽ
				ਮੰ				ਮੰ							
ਨ਼	ਨ਼	ਰ	ਰ	ਗ	—	—	—	ਪ	—	—	ਨ	ਮੰ	ਧ	ਪ	—
ਗੁ	ਰ	ਇ	ਹ	ਭੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ਬ	ਤਾ	ऽ	ਵੇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	—	ਮੰ	ਗ	—	ਰ	—	ਗ	ਪ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਕ	ਹਾ	ऽ	ਭ	ਇਓ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਰ	ਬ	ਬੂ	ਤ	ਕੀ	ऽ	ਏ	ऽ
				ਸਂ											
ਸਂ	—	ਗਂ	ਰਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਸਂ	—	ਨ	—	ਮੰ	ਪ
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਸ	ਰ	ਨ	ਨ	ਹੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵੇ	ऽ	ऽ	ऽ-
'ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸਰ	ਗਮੰ	ਪਧ	ਨਸਂ	ਨਧ	ਪਮੱ	ਗਰ	ਸ
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਬਿ	ਨਾ	ऽ	ਦੁ	ਖ	ਪਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਵੈऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ'

ਨੋਟ—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। ਅੰਤਰਾ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਨਾਮ ਬਿਨਾਂ ਦੁਖ ਪਾਵੈ" ਦੀ ਤੁਕ ਗਾ ਕੇ ਹੀ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਲਯ ਵਧਾ ਕੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਹ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਹੈ।

੯. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ ਨ ਕਿਰਤਮ ਮਾਨੋ ॥
ਆਦਿ ਅਜੋਨਿ ਅਜੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ਤਿਹ ਪਰਮੇਸਰ ਜਾਨੋ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕਹਾ ਭਯੋ ਜੋ ਆਨ ਜਗਤ ਮੈ ਦਸਕ ਅਸੁਰ ਹਰਿ ਘਾਏ ॥
ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਪੰਚ ਦਿਖਾਇ ਸਭਨ ਕਹ ਆਪਹਿ ਬ੍ਰਹਮ ਕਹਾਏ ॥੧॥
ਭੰਜਨ ਗੜ੍ਹਨ ਸਮਰਥ ਸਦਾ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋ ਕਿਮ ਜਾਤਿ ਗਿਨਾਯੋ ॥
ਤਾਂ ਤੇ ਸਰਬ ਕਾਲ ਕੇ ਅਸਿ ਕੋ ਘਾਇ ਬਚਾਇ ਨ ਆਯੋ ॥੨॥
ਕੈਸੇ ਤੋਹਿ ਤਾਰਿ ਹੈ ਸੁਨਿ ਜੜ ਆਪ ਡੁਬਿਯੋ ਭਵਸਾਗਰ ॥
ਛੁਟਿਹੋ ਕਾਲ ਫਾਸ ਤੇ ਤਬ ਹੀ ਗਹੋ ਸਰਨਿ ਜਗਤਾਗਰ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ, ਸ਼ਬਦ ਹਜ਼ਾਰੇ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			ਸ ਬਿ
ਨ਼												ਗ			
ਧ਼	ਸ	—	ਰ	ਗ	—	ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—
ਨ	ਕ	ऽ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ਟ	ਨ	ਕਿ	ਰ	ਤ	ਮ	ਮਾ	ऽ	ਨੋ,	ऽ
				ਮੱ								ਨ			
ਪ	—	ਮੱ	ਗ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਧ	—	ਪ	—
ਆ	ऽ	ਦਿ	ਅ	ਜੋ	ऽ	ਨਿ	ਅ	ਜੈ	ऽ	ਅ	ਬਿ	ਨਾ	ऽ	ਸੀ	ऽ
ਮੱ	ਮੱ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	-ਧ	ਪ	-ਮੱ	ਗ	-ਰ	ਸ	ਸ
ਤਿ	ਹ	ਪ	ਰ	ਮੇ	ऽ	ਸ	ਰ	ਜਾ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ਨੋ,	ਬਿ

ਅੰਤਰਾ

	ਮੱ			ਪ											
*	ਪ	ਗ	ਗ	ਮੱ	—	ਧ	ਮੱਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
*	ਕ	ਹਾ	ਭ	ਯੋ	ऽ	ਜੋ	ऽऽ	ਆ	ऽ	ਨ	ਜ	ਗ	ਤ	ਮੇ	ऽ
														ਧ	
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	—	—	—	ਨਧ	ਨ	ਪ	—
ऽ	ਦਸ	ਕ	ਅ	ਸੁ	ਰ	ਹ	ਰਿ	ਘਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ਏ	ऽ
			ਮੱ	ਗਂ											
—	ਗਂ	ਗਂ	ਪਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	—
*	ਅਧਿ	ਕ	ਪਰ	ਪੰ	ऽ	ਚ	ਦਿ	ਖਾ	ऽ	ਇ	ਸ	ਭ	ਨ	ਕਹ	ऽ
				ਧ											
—	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	-ਧ	ਪ	ਪ	ਨ	-ਧ	ਪ	-ਮੱ	ਗ	-ਰ	ਸ,	ਸ
*	ਆ	ऽ	ਪਹਿ	ਬ੍ਰ	ਹऽ	ਮ	ਕ	ਹਾ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ਏ,	ਬਿ

ਨ ਕਰਤਾ...

— ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੭. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੇਰੇ ਲਾਲਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ॥
ਸਦ ਨਵਤਨ ਮਨ ਰੰਗੀ ਸੋਭਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬ੍ਰਹਮ ਮਹੇਸ ਸਿਧ ਮੁਨਿ ਇੰਦ੍ਰਾ ਭਗਤਿ ਦਾਨੁ ਜਸੁ ਮੰਗੀ ॥੧॥
ਜੋਗ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਸੇਖਨਾਗੈ, ਸਗਲ ਜਪਹਿ ਤਰੰਗੀ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੰਤਨ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਸਦ ਸੰਗੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੨)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨		ਪ	
														ਧ	—
														ਸੋ	ऽ
					ਰ										
ਪ	—	ਮੱ	ਗਰ	ਗ	ਸ	—	ਰ	ਗ	—	ਗ	ਗ	ਗ	—	—	—
ਭਾ	ऽ	ऽ	ਸੋऽ	ਭਾ	ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ਲਾ	ऽ	ਲ	ਨ	ਕੀ	ऽ;	ऽ	ऽ
—	ਰ	ਰ	ਰ	ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸਨ਼	ਰ	ਸ	—
ऽ	ਸਦ	ਨ	ਵ	ਤ	ਨ	ਮ	ਨ	ਰੰ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ਸੋऽ	ऽ	ਭਾ	ऽ
					ਰ										
ਪ	ਪ	ਮੱ	ਗਰ	ਗ	ਸ	—	ਰ								
ਸੋ	ਭਾ	ऽ	ਸੋऽ	ਭਾ	ਮੇ	ऽ	ਰੇ								

ਅੰਤਰਾ

	ਮੱ														
	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
	ਬ੍ਰਹ	ਮ	ਮ	ਹੇ	ऽ	ਸ	ऽ	ਸਿ	ਧ	ਮ	ਨਿ	ਇੰ	ऽ	ਦ੍ਰਾ	ऽ
														ਪ	
—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਧ	—
ऽ	ਭ	ਗ	ਤ	ਦਾ	ਨ	ਜ	ਸ	ਮੰ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੋ	ऽ
ਪ	—	ਮੱ	ਗਰ	ਗ	ਸ	—	ਰ								
ਭਾ	ऽ	ऽ	ਸੋऽ	ਭਾ	ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ਲਾਲ ..							

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੀ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ)

੮. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਰਾਮਾ ਰਮ ਰਾਮੈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ।
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੇ ਤੁਮਰੇ ਤੂ ਬਡ ਪੁਰਖੁ ਪਿਤਾ ਮੇਰਾ ਮਾਇਆ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਅਸੰਖ ਅਗਮ ਹਹਿ, ਅਗਮ ਅਗਮ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ॥
ਗੁਣੀ ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਤਿ ਬਹੁ ਕੀਨੀ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਕੀਮਤਿ ਪਾਇਆ ॥੧॥
ਗੋਬਿਦ ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦ ਸਦ ਗਾਵਹਿ, ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥
ਤੂ ਅਮਿਤਿ ਅਤੋਲੁ ਅਪਰੰਪਰ ਸੁਆਮੀ, ਬਹੁ ਜਪੀਐ ਥਾਹ ਨ ਪਾਇਆ ॥੨॥
ਉਸਤਤਿ ਕਰਹਿ ਤੁਮਰੀ ਜਨ ਮਾਧੌ ਗੁਨ ਗਾਵਹਿ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ॥
ਤੁਮੑ ਜਲਨਿਧਿ ਹਮ ਮੀਨੇ ਤੁਮਰੇ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਕਤਹੂ ਪਾਇਆ ॥੩॥
ਜਨ ਕਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਮਧਸੂਦਨ ਹਰਿ ਦੇਵਹੁ ਨਾਮੁ ਜਪਾਇਆ ॥
ਮੈ ਮੂਰਖ ਅੰਧੁਲੇ ਨਾਮੁ ਟੇਕ ਹੈ, ਜਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਇਆ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੩੧੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਗ	ਰ	ਗਮ́	ਪਧ	ਪ
											ਰਾ	ਮਾ	ਰS	SS	ਮ
ਗ															
ਰ	—	ਸ	—	ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਸ	ਰ	ਗਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਸ	ਰ
ਰਾ	S	ਮੈ	S	ਅੰ	SS	ਤ	ਨ	ਪਾS	ਇਆ	S,	S	ਹ	ਮS	ਬਾ	S
								ਮ́							
ਗ	ਗ	ਗ	ਗ	ਗ	—	ਗ	ਰ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਮ́	ਧ	ਨ	ਸਂ
ਰਿ	ਕ	ਪ੍ਰ	ਤ	ਪਾ	S	ਰੇ	S	ਤੁ	ਮ	ਰੇ	S	ਤੂ	S	ਬ	ਡ
		ਧ													
ਨਧ	ਨ	ਪ	ਪ	ਮ́	ਧ	ਪ	ਮ́	ਗ	ਗ	ਰਸ					
ਪੁS	ਰ	ਖ	ਪਿ	ਤਾ	S	ਮੇ	ਰਾ	ਮਾ	ਇਆ	SS;					

ਅੰਤਰਾ

												ਮ́			
												ਪ	ਪ	ਮ́	ਗ
												ਹ	ਰਿ	ਕੇ	S
ਪ				ਨ											
ਮ́	—	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ
ਨਾ	S	ਮ	ਅ	ਸੰ	S	ਖ	ਅ	ਗ	ਮ	ਹਹਿ	S,	ਅ	ਗ	ਮ	S

												ਨ			
ਨ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਨ	-ਧ	ਪ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ
ਅ	ਗ	ਮ	ऽ	*	*	ਹ	ਰਿ	ਰਾ	ऽऽ	ਇਆ	ऽ	ਗੁ	ਨੀ.	ऽ	ऽ
ਪ				ਮ´			ਮ´	ਗ							
ਮ´	ਧ	ਪ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	ਨ਼	ਰ	ਗ	ਮ´
ਗਿਆ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਸੁ	ਰ	ਤ	ਬਹੁ	ਕੀ	ऽ	ਨੀ	ऽ,	ਇ	ऽ	ਕ	ऽ
	ਧ														
ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪਮ´	ਗਰ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗਮ´	ਪਧ	
ਤਿ	ਲ	ਨ	ਹੀ	ਕੀ	ऽ	ਮ	ਤ	ਪਾऽ	ਇਆ	ऽ,	ਰਾ	ਮਾ	ਰਾ...		

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

ਨੋਟ :— ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਹੈ । (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਪ੍ਰਭ ਕੀਜੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਹਮ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਵਹਗੇ ॥
ਹਉ ਤੁਮਰੀ ਕਰਉ ਨਿਤ ਆਸ ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਕਬ ਗਲ ਲਾਵਹਿਗੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਮੁਗਧ ਇਆਨ, ਪਿਤਾ ਸਮਝਾਵਹਿਗੇ ॥
ਸੁਤੁ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਭੂਲਿ ਬਿਗਾਰਿ, ਜਗਤ ਪਿਤ ਭਾਵਹਿਗੇ ॥੧॥
ਜੋ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਸੋਈ ਹਮ ਪਾਵਹਗੇ ॥
ਮੋਹਿ ਦੂਜੀ ਨਾਹੀ ਠਉਰ, ਜਿਸੁ ਪਹਿ ਹਮ ਜਾਵਹਗੇ ॥੨॥
ਜੋ ਹਰਿ ਭਾਵਹਿ ਭਗਤ, ਤਿਨਾ ਹਰਿ ਭਾਵਹਿਗੇ ॥
ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ, ਜੋਤਿ ਰਲਿ ਜਾਵਹਗੇ ॥੩॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਆਪਿ ਲਿਵ ਲਾਵਹਿਗੇ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਸਰਨਿ ਦੁਆਰਿ ਹਰਿ ਲਾਜ ਰਖਾਵਹਿਗੇ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਅਸਥਾਈ

X				੨				੦				੩			
											ਸਸ	ਰਗਮ´ਪ	-ਰ	ਗਰ	ਸ
											ਪ੍ਰਭ	ਕੀऽऽऽ	ऽਜੈ	ਕਿਰ	ਪਾ
-ਸ	(ਸ)	ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਪ਼	ਸ	ਸ	ਸ	-ਸ	ਗਰ	ਗਰ	ਨ਼ਰ	ਸ
*ਨਿ	ਧਾ	ਨ	ਹਮ	ਹ	ਰਿ	ਗੁऽ	ਨ	ਗਾ	ਵਹ	ਗੇ,	ऽਗ	ਨऽ	ਗਾऽ	ਵਹ	ਗੇ
ਸ	—	ਗ	ਰ	ਗ	—	ਗ	ਗਗ	ਮ´	ਮ´ਗ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ´ਪਧਨ	-ਧ	ਪ
ਹਉ	ऽ	ਤੁ	ਮ	ਰੀ	ऽ	ਕ	ਰਉ	ਨਿ	ਤऽ	ਆ	ਸ	ਪ੍ਰ	ਭऽऽऽ	ऽऽ	ऽ

(ਪ)	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਪਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰਰ	ਸ	ਸਸ	ਰਗਮੰਪ			
ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ऽ	ਕऽ	ਬ	ਗ	ਲ	ਲਾ	ਵਹਿ	ਗੇ,	ਪ੍ਰਭ	ਕੀਜੈ...			

ਅੰਤਰਾ

												ਪ	ਗ	ਪ	ਧਪ
												ਹ	ਮ	ਬਾ	ਰਿਕ
ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	(ਸੰ)	ਸੰ	ਨ	-ਧ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਗੰ	ਰੰ	ਨਰੰ	ਸੰਸੰ
ਮੁਗ	ਧਇ	ਆ	ਨ	*	*ਪਿ	ਤਾ	ਸਮ	ਝਾ	ਵਹਿ	ਗੇ	ऽ	ਸੁ	ਤ	ਖਿਨ	ਖਿਨ
ਨ	ਧਧ	ਮੰਧਨ	(ਪ)	ਪਪ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰਰ	ਸ	ਸਸ	ਰਗਮੰਪ —			
ਭੂ	ਲਵਿ	ਗਾऽऽ	ਰ	ਜਗ	ਤ	ਪਿ	ਤ	ਭਾ	ਵਹਿ	ਗੇ,	ਪ੍ਰਭ	ਕੀਜੈ...			

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਗੀਤ ਨੂੰ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਵਿਚ ਹੀ ਗਾਉਣਾ ਹੈ, ਰਾਗ ਦਾ ਆਲਾਪ ਆਦਿ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਨਾ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਟਿਊਨ ਜੋ ਅਗੇ 'ਇਕਤਾਲੇ' ਵਿਚ ਨੁਟੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇੰਜ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਰਸ ਤੇ ਆਨੰਦ ਆਵੇਗਾ।

੧੦. ਰਾਗ ਯਮਨ ਕਲਿਆਨ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਆਇਆ ਸਫਲ ਤਾਹੂ ਕੋ ਗਨੀਐ ॥ ਜਾਸੁ ਰਸਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਭਨੀਐ ॥
ਆਇ ਬਸਹਿ ਸਾਧੂ ਕੈ ਸੰਗੇ ॥ ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮ ਧਿਆਵਹਿ ਰੰਗੇ ॥
ਆਵਤ ਸੋ ਜਨੁ ਨਾਮਹਿ ਰਾਤਾ ॥ ਜਾ ਕਉ ਦਇਆ ਮਇਆ ਬਿਧਾਤਾ ॥
ਏਕਹਿ ਆਵਨ ਫਿਰਿ ਜੋਨਿ ਨ ਆਇਆ ॥ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਕੈ ਦਰਸਿ ਸਮਾਇਆ ॥੧੩॥
(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੫੨)

ਅਸਥਾਈ

×				੦				×				੦			
													ਨ਼		
											ਨ਼	ਸ	ਧ਼	—	ਨ਼
											ਆ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ
		ਗ					ਸ								
ਸ	—	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਸ	—	—	ਸ	ਗ	ਗ	—	ਮ
ਸ	ऽ	ਫ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ਹੂ	ਕੋ	ऽ	ऽ
ਗ													ਮੰ		
ਰ	—	ਗ	—	ਸ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	—	—	ਮੰ	ਪ	ਗ	—	ਮੰ
ਗ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਸ	ऽ	ਰ

					ਮੱ										
ਪ	ਪ	ਪ	—	—	ਪ	ਪ	—	—	—	—	ਨ	ਨ	ਧ	—	ਧ
ਸ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹ	ਤਿ	ਜ	ऽ	ਸ
				ਮੰ											
ਮੰ	—	ਧ	—	ਗ	—	ਰ	—	ਸ	—	—					
ਭ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,					

ਅੰਤਰਾ

											ਮੱ				
											ਗ	—	ਮੰ	—	ਧ
											ਆ	ऽ	ਇ	ऽ	ਬ
ਸੰ	—	—	—	—	—	—	—	ਸੰ	—	—	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	—	ਰੰ
ਸਹਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	*	*	*	ਸਾ	ਧੂ	ਕੈ	ऽ	ऽ
ਨ	—	ਰੰ	—	—	ਸੰ	—	—	—	—	—	ਨ਼	ਸੰ	ਨ	—	ਧ
ਸੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਅ	ਨ	ਦਿ	ऽ	ਨ
ਧ										ਗ					
ਮੰ	—	ਧ	—	ਪ	—	—	—	—	—	ਰ	ਰ	—	ਗ	—	ਪ
ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਧਿਆ	ऽ	ਵਹਿ	ऽ	ऽ
ਗ													ਨ਼		
ਰ	—	—	—	—	ਸ	—	—	—	—	—	ਨ਼	ਸ	ਧ਼	—	
ਰੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਆ	ऽ	ਇਆ ਸਫਲ...		

੧੧. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਸੂਲਫਾਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਨ ਰਾਗੰ ਨ ਰੰਗੰ ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਰੇਖੰ ॥ ਨ ਮੋਹੰ ਨ ਕ੍ਰੋਹੰ ਨ ਦ੍ਰੋਹੰ ਨ ਦ੍ਵੈਖੰ ॥
ਨ ਕਰਮੰ ਨ ਭਰਮੰ ਨ ਜਨਮੰ ਨ ਜਾਤੰ ॥ ਨ ਮਿਤ੍ਰੰ ਨ ਸੱਤ੍ਰੰ ਨ ਪਿੱਤ੍ਰੰ ਨ ਮਾਤੰ ॥੧॥
ਨ ਨੇਹੰ ਨ ਗੇਹੰ ਨ ਕਾਮੰ ਨ ਧਾਮੰ ॥ ਨ ਪੁਤ੍ਰੰ ਨ ਮਿੱਤ੍ਰੰ ਨ ਸੱਤ੍ਰੰ ਨ ਭਾਮੰ ॥
ਅਲੇਖੰ ਅਭੇਖੰ ਅਜੋਨੀ ਸਰੂਪੰ ॥ ਸਦਾ ਸਿੱਧ ਦਾ ਬੁੱਧਿ ਦਾ ਬ੍ਰਿੱਧ ਰੂਪੰ ॥੨॥
ਨਹੀਂ ਜਾਨ ਜਾਈ ਕਛੂ ਰੂਪ ਰੇਖੰ ॥ ਕਹਾ ਬਾਸੁ ਤਾ ਕੋ ਫਿਰੈ ਕਉਨ ਭੇਖੰ ॥
ਕਹਾ ਨਾਮ ਤਾ ਕੈ ਕਹਾ ਕੈ ਕਹਾਵੈ ॥ ਕਹਾ ਕੈ ਬਖਾਨੋ ਕਹੇ ਮੋ ਨ ਆਵੈ ॥੩॥
ਨ ਰੋਗੰ ਨ ਸੋਗੰ ਨ ਮੋਹੰ ਨ ਮਾਤੰ ॥ ਨ ਕਰਮੰ ਨ ਭਰਮੰ ਨ ਜਨਮੰ ਨ ਜਾਤੰ ॥
ਅਦ੍ਵੈਖੰ ਅਭੇਖੰ ਅਜੋਨੀ ਸਰੂਪੇ ॥ ਨਮੋ ਏਕ ਰੂਪੇ ਨਮੋ ਏਕ ਰੂਪੇ ॥੪॥੯੪॥
(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ, ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

X		੦		੨		੩		੦	ਨ਼
									ਸ
									ਨ
ਗਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਸ	—	ਸ
ਮੋS	S	ਏ	S	ਕ	ਰੂ	S	ਪੇ	S	ਨ
					ਗ				
ਨ਼	ਰ	ਗ	—	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	ਸ
ਮੈਂ	S	ਏ	S	ਕ	ਰੂ	S	ਪੇ	S,	ਨ

ਅੰਤਰਾ

									ਪ
									ਨ
ਮ́					ਨ				
ਗ	—	ਮ́	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਰਾ	S	ਗੈ	S	ਨ	ਰੈ	S	ਗ	S	ਨ
ਨ	—	ਰਂ	—	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਰੂ	S	ਪੰ	S	ਨ	ਰੇ	S	ਖੰ	S,	ਨ
ਨ	—	ਧ	—	ਪ	ਮ́	ਧ	ਪ	—	ਪ
ਮੋ	S	ਹੰ	S	ਨ	ਕ੍ਰੋ	S	ਹੰ	S	ਨ
ਗ					ਗ				
ਰ	—	ਗ	—	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	ਸ
ਦੂੰ	S	ਹੰ	S	ਨ	ਦੈ	S	ਖੰ	S,	ਨ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।
(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਸੂਲਫਾਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਦੇਹੁ ਸੰਦੇਸਰੋ ਕਹੀਅਹੁ ਪ੍ਰਿਅ ਕਹੀਅਉ ॥
ਬਿਸਮੁ ਭਈ ਮੈ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਸੁਨਤੇ, ਕਹਹੁ ਸੁਹਾਗਨਿ ਸਹੀਅਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕੋ ਕਹਿਤੋ ਸਭ ਬਾਹਰਿ ਬਾਹਰਿ, ਕੋ ਕਹਤੋ ਸਭ ਮਹੀਅਉ ॥
ਬਰਨੁ ਨ ਦੀਸੈ ਚਿਹਨੁ ਨ ਲਖੀਐ ਸੁਹਾਗਨਿ ਸਾਂਤਿ ਬੁਝਹੀਅਉ ॥ ੧ ॥
ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਘਟਿ ਘਟਿ ਵਾਸੀ ਲੇਪ ਨਹੀ ਅਲਪਹੀਅਉ ॥
ਨਾਨਕੁ ਕਹਤ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਲੋਗਾ ਸੰਤ ਰਸਨ ਕੋ ਬਸਹੀਅਹੁ ॥ ੨ ॥
(ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੦੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਨ									
ਸਂ	—	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ´	ਧ	ਪ	ਮ´	ਪ
ਦੇ	ऽ	ਹੁ	ਸੰ	ਦੇ	ऽ	ਸ	ਰੇ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰ	ਮ´ਪ	—	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—
ਕ	ਹੀ	ਅਹੁ	ऽ	ਪ੍ਰਿ	ਅ	ਕ	ਹੀ	ਆਉ	ऽ
ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—	—	ਸ
ਬਿ	ਸ	ਮ	ਭ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੈ
ਗ	ਰ	ਗ	ਧ	ਗ	ਰੇ	ਸ	—	—	—
ਬ	ਹੁ	ਬਿ	ਧ	ਸੂ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ,
ਨ਼	ਰ	ਗ	ਮ´	ਧ	ਮ´ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਕ	ਹਹੁ	ਸੁ	ਹਾ	ਗ	ਨऽ	ਸ	ਹੀ	ਆਉ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਧ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਕੋ	ऽ	ਕ	ਹ	ਤੋਂ	ऽ	ਸ	ਭ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਨ	ਰੰ	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਬਾਂ	ऽ	ਹ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਹ	ਰ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ´	ਧ	ਪ	—	ਪ
ਕੋਂ	ऽ	ਕ	ਹ	ਤੋਂ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਭ
ਗ	ਰ	ਪ	—	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—
ਮ	ਹੀ	ਅਉ	ऽ,	ਪ੍ਰਿ	ਅ	ਕ	ਹੀ	ਅਉ	ऽ

— ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੩. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਝਪਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਰੇ ਮਨ ਡੀਗਿ ਨ ਡੋਲੀਐ ਸੀਧੈ ਮਾਰਗਿ ਧਾਉ ॥
ਪਾਛੈ ਬਾਘੁ ਡਰਾਵਣੋ ਆਗੈ ਅਗਨਿ ਤਲਾਉ ॥
ਸਹਸੈ ਜੀਅਰਾ ਪਰਿ ਰਹਿਓ ਮਾ ਕਉ ਅਵਰੁ ਨ ਢੰਗੁ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਛੁਟੀਐ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿਉ ਸੰਗੁ ॥ ੭ ॥

(ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੪੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਪ									
ਮੱ	ਪਧ	ਮੱਧ	ਨਸਂ	ਨਧ	ਧਮੱ	ਧ	ਪ	ਮੱਗ	ਮੱ
ਰੇ	ਮਨ	ਡੀS	ਗS	ਨS	ਡੋS	ਲੀ	ਐ	SS	S
				ਡ ਗ			ਮੱ		
ਧ	ਪ	ਮੱਗ	ਮੱ	ਰ ਰ	ਗਮੱ	ਪਧ	ਪ	—	—
ਸੋ	ਧੈ	ਮਾS	S	ਰਗ	ਧਾS	SS	ਉ	S	S
ਪ	ਮੱ	ਗ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—	—
ਪਾ	ਛੈ	ਬਾ	ਘ	ਤ	ਰਾ	ਵ	ਣੋ	S	S
ਨ਼	ਰ	ਗਗ	ਮੱ	ਪਪ	ਰਂਸਂ	ਨਧ	ਨਪ	ਧਮੱ	ਪ
ਆ	ਗੈ	ਅਗ	ਨ	Sਤ	ਲਾS	SS	SS	SS	ਉ

ਅੰਤਰਾ

ਪ									
ਮੱ	ਗ	ਮੱ	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂਸਂ	ਸਂ	—	—
ਸਹ	ਸੈ	ਜੀ	ਅ	ਰਾ	ਪ	ਰ,ਰ	ਹਿਓ	S	S
ਸਂ	ਸਂ	ਨਸ	ਧ	ਮੱਮੱ	ਮੱਧ	ਨਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਮਾ	ਕਉ	ਅਵ	ਰ	Sਨ	ਢੰS	SS	ਗ	S	S
ਪ	ਪਮੱ	ਗ	ਗ	ਰਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—	—
ਨਾ	ਨਕ	ਗੁ	ਰ	ਮੁਖ	ਛੂ	ਟੀ	ਐ	S	S
ਨ਼ਨ਼	ਰ	ਗ	ਮੱ	ਪਪ	ਰਂਸਂ	ਨਧ	ਨਪ	ਧਮੱ	ਧ
ਹਰਿ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮ	ਸਿਉ	ਸੰS	SS	SS	SS	ਗ

ਨੋਟ :--ਇਸ ਸ਼ਬਦ-ਗੀਤ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾ ਕੇ ਸਮ (ਗੁਰ) ਤੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

੧੪. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਪ੍ਰਭ ਕੀਜੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਹਮ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਵਹਗੇ ॥
ਹਉ ਤੁਮਰੀ ਕਰਉ ਨਿਤ ਆਸ ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਕਬ ਗਲ ਲਾਵਹਿਗੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਮੁਗਧ ਇਆਨ ਪਿਤਾ ਸਮਝਾਵਹਿਗੇ ॥
ਸੁਤੁ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਭੂਲਿ ਬਿਗਾਰ ਜਗਤ ਪਿਤ ਭਾਵਹਗੇ ॥੧॥
ਜੋ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਸੋਈ ਹਮ ਪਾਵਹਗੇ ॥
ਮੋਹਿ ਦੂਜੀ ਨਾਹੀ ਠਉਰ ਜਿਸੁ ਪਹਿ ਹਮ ਜਾਵਹਗੇ ॥੨॥
ਜੋ ਹਰਿ ਭਾਵਹਿ ਭਗਤ ਤਿਨਾ ਹਰਿ ਭਾਵਹਿਗੇ ॥
ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ ਜੋਤਿ ਰਲਿ ਜਾਵਹਗੇ ॥੩॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਆਪਿ ਲਿਵ ਲਾਵਹਿਗੇ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਸਰਨਿ ਦੁਆਰਿ ਹਰਿ ਲਾਜ ਰਖਾਵਹਿਗੇ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
										ਨ਼ਧ਼	ਸ
										ਪ੍ਰS	ਭ
ਰ					ਮੱ	ਗ					
ਗ	—	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	ਰ	—	—	ਸ	ਸ	ਸ
ਕੀ	S	ਜੈ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਨਿ	ਧਾ	S	S	ਨ,	ਹ	ਮ
											·
ਰਗ	ਗ	ਗ	ਗਮੱ	ਪ	ਮੱ	ਧ	—	—	—	ਪ	—
ਹਰਿ	ਗੁ	ਨ	ਗਾS	S	ਵਹ	ਗੇ	S	S	S,	ਹਉ	S
ਧ											
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਧ	ਧਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਤੁਮ	ਰੀ	ਕ	ਰਉ	ਨਿ	ਤ	ਆS	S	ਸ	ਪ੍ਰਭ	ਮੋ	ਹਿ
								ਧ			
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	—	ਧ	ਨਧ	ਨ	ਪ	ਗਰ	ਸ	ਰ
ਕਬ	ਗ	ਲ	ਲਾ	S	ਵਰਿ	ਗੇS	S	S	SS,	ਪ੍ਰ	ਭ

ਅੰਤਰਾ

											ਪ
											ਹਮ
ਮੱ						ਨ					
ਗ	ਗ	ਗ	ਮੱ	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਬਾ	ਰਿ	ਕ	ਮੁਗ	ਧ	ਇ	ਆ	S	S	ਨ	S	ਪਿ

ਨ	ਨ	ਨ	ਰੰ	—	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ
ਤਾ	ਸ	ਮ	ਝਾ	ऽ	ਵਹਿ	ਗੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਤ
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	—	ਸੰ
ਖਿਨ	ਖਿ	ਨ	ਭੁ	ਲ	ਵਿ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਜ
								ਧ			
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	—	ਧ	ਨਧ	ਨ	ਪ	ਗਰ	ਸ	ਰ
ਗਤ	ਪਿ	ਤ	ਭਾ	ऽ	ਵਹਿ	ਗੇऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ,	ਪ੍ਰ	ਭ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੋ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੫. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਹਰਿ ਚਰਨ ਸਰਨ ਕਲਿਆਨ ਕਰਨ ॥ ਪ੍ਰਭ ਨਾਮੁ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੋ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਜਪਿ ਨਿਸੰਗ ਜਮਕਾਲੁ ਤਿਸੁ ਨ ਖਾਵਨੋ ॥੧॥
ਮੁਕਤਿ ਜੁਗਤਿ ਅਨਿਕ ਸੂਖ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਲਵੈ ਨ ਲਾਵਨੋ ॥
ਪ੍ਰਭ ਦਰਸ ਲੁਬਧ ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਬਹੁੜਿ ਜੋਨਿ ਨ ਧਾਵਨੋ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੩)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
										ਸੰ	ਸੰ
										ਹ	ਰਿ
ਨ	ਧ	ਨ	—	—	ਧ	ਮ'	ਧ	ਪ	—	—	ਪ
ਚ	ਰੇ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨ	ऽ	ऽ	ਕ
ਗ	ਰ	ਗ	—	—	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਸ
ਲਿਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨ	ਕ	ਰ	ਨ	ऽ,	ਪ੍ਰ	ਭੁ
ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	—	ਰ	ਰ	ਗ	ਗ	ਮ'	—	ਪ	—
ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ	ਪ	ਤਿ	ਤ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰ	ਗ	—	—	ਰ	ਸ	—	—	—	ਸੰ	ਸੰ
ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵ	ਨੋ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਹ	ਰਿ

ਅੰਤਰਾ

ਧ	—	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	—	—	—	ਸਂ
ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਧ	ਸੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗ
ਨ	—	ਰਂ	—	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਜ	ऽ	ਪ	ऽ	ऽ	ਨਿ	ਸੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗ;
									ਗ,	ਜ	ਮ
ਨ	—	—	—	—	ਧ	ਮ॑	ਧ	ਪ	—	—	ਪ
ਕਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲ	ਤਿ	ऽ	ਸ	ऽ	ऽ	ਨ
ਗ	ਰ	ਗ	—	—	ਰ	ਸ	—	—	—	ਸਂ	ਸਂ
ਖਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵ	ਨੋ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਹ	ਰਿ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੯. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਐਸੀ ਲਾਲ ਤੁਝ ਬਿਨ ਕਉਨੁ ਕਰੈ ॥
ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੁ ਗੁਸਈਆ ਮੇਰਾ, ਮਾਥੈ ਛਤ੍ਰੁ ਧਰੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਾ ਕੀ ਛੋਤਿ ਜਗਤ ਕਉ ਲਾਗੈ, ਤਾ ਪਰ ਤੁਹੀ ਢਰੈ ॥
ਨੀਚਹ ਊਚ ਕਰੈ ਮੇਰਾ ਗੋਬਿੰਦੁ ਕਾਹੂ ਤੇ ਨ ਡਰੈ ॥ ੧ ॥
ਨਾਮਦੇਵ ਕਬੀਰੁ ਤਿਲੋਚਨੁ ਸਧਨਾ ਸੈਣ ਤਰੈ ॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਸੁਨਹੁ ਤੇ ਸੰਤਹੁ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤੇ ਸਭੈ ਸਰੈ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੧੦੬)

ਅਸਥਾਈ

x		0		੨		0		੩		੪	
				ਨ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ॑
				ਹੇ	ਗ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬ	ਨਿ
ਪ	—	—	—	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ॑
ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜ,	ਗ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬ	ਨਿ
ਪ	—	—	—	ਨ਼	ਰ	ਮ॑	—	ਗ	ਮ॑	—	ਧ
ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜ	ਗੁ	ਸਈਂ	ऽ	ਆ	ऽ	ऽ	ਮੇ
ਪ	ਮ॑	ਗ	ਮ॑	ਗ	—	ਮ॑	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ
ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਥੈ	ਛ	ਤ੍ਰ	ਧ

ਧ ਰੈ	ਨ ऽ	ਧ ऽ	ਪ ऽ	ਨ ਹੇ,	ਧ ਗ	ਪ ਰੀ	ਮੱ ऽ	ਗ ऽ	ਰ ऽ	ਗ ਬ	ਮੱ ਨਿ
ਪ ਵਾ	— ऽ	— ऽ	— ऽ	ਨ ਜ,	ਧ ਗ	ਪ ਰੀ	ਮੱ ऽ	ਗ ऽ	ਰ ऽ	ਗ ਬ	ਮੱ ਨਿ
ਮੱ ਧ ਐ	— ऽ	ਧ ਸੀ	ਨ ਸਂ ਲਾ	— ऽ	ਸਂ ਲ	ਸਂ ਤੁਝ	ਸਂ ਬਿ	ਸਂ ਨ	ਨ ਕਵ	ਰਂ ਨ	ਸਂ ਕ
ਨ ਰੈ	ਧ ऽ	ਨ ऽ	ਪ ऽ	ਨ ਹੇ	ਧ ਗ	ਪ ਰੀ	ਮੱ ऽ	ਗ ऽ	ਰ ऽ	ਗ ਬ	ਮੱ ਨਿ

ਅੰਤਰਾ

ਪ ਵਾ	— ऽ	— ਜ;	ਮੱ ਜਾਂ	ਧ ऽ	ਧ ਕੀ	ਨਸਂ ਛੋऽ	— ऽ	— ऽ	ਸਂ ਤ	— ऽ	ਨ ऽ
ਸਂ ऽ	— ऽ	ਸਂ ਜ	ਨ ਗ	ਧ ਤ	ਨ ਕਉ	ਸਂ ਲਾ	ਰਂ ऽ	— ऽ	ਨ ਗੈ	ਧ ऽ	ਨ ऽ
ਪ ऽ	— ऽ	— ऽ,	ਗ ਤਾ	ਗ ਪ	ਗ ਰ	ਮੱ ਤੁ	ਧ ऽ	— ऽ	ਨ ਹੀ	— ऽ	ਸਂ ਦ
ਧ ਰੈ	ਨ ऽ	ਧ ऽ	ਪ ऽ	ਨ ਹੇ	ਧ ਗ	ਪ ਰੀ	ਮੱ ऽ	ਗ ऽ	ਰ ऽ	ਗ ਬ	ਮੱ ਨਿ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ (ਟਿਯੂਨ) ਦੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਇੰਜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਗਵਈਯਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਗਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਤੇ ਗੁਰ (ਸਮ) ਹੋਣ ਨਾਲ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਤੋਂ ਮੰਦ੍ਰ ਸਪਤਕ ਦੀ ਨਿਖਾਨ ਸੁਰ ਤੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਰਾਗ ਵਿਚ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੋਤੇ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਨਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਾਰ।

੧੭. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਇਕਤਾਲਾ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਹਮਾਰੈ ਏਹ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ ॥
ਅਲਿ ਮਕਰੰਦ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਮਨੁ ਫੇਰਿ ਫੇਰਿ ਰੀਝੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਨ ਜਲਾ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਨ ਕਛੂਐ ਹਰਿ ਬੂੰਦ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਕਉ ਦੀਜੈ ॥ ੧ ॥
ਬਿਨੁ ਮਿਲਬੇ ਨਾਹੀ ਸੰਤੋਖਾ ਪੇਖਿ ਦਰਸਨੁ ਨਾਨਕੁ ਜੀਜੈ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਅਸਥਾਈ

੩		੪		×		੦		੨		੦	
ਗਗ	ਰਗਰ	(ਸ)	ਨ਼ਧ਼	ਸਸਨ਼ਧ਼	ਨ਼ਧ਼	ਪ਼	—	ਸ	—	ਸ	ਰ
ਹS	ਮਾSS	ਰੈ	ਏਹ	ਕਿSਰS	SS	ਪਾ	S	ਕੀ	S	ਜੈ	S
ਗਗ	ਰਰ	ਰ	ਨ਼ਸ	ਸ	ਸ	ਗ	ਗ	ਗ	ਗ	ਮਗ	ਰ
ਅਲਿ	ਮਕ	ਰੰ	ਦS	ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਸਿਉ	S
								ਨ਼			
ਧ	ਗ	ਪ	(ਪ)	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—
ਮ	ਨ	ਫੈ	ਰ	ਫੈ	S	S	ਰ	ਰੀ	S	ਝੈ	S

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗ	ਪ	ਧਪ	ਸਂ	—	ਸਂਸਂ	ਨਸਂ	ਸਂ	—	—	ਨਧ
ਆ	S	ਨ	Sਜ	ਲਾ	S	ਸਿਉ	SS	ਕਾ	S	S	ਜS
ਬਿ	ਨ	ਮਿ	Sਲ	ਬੇ	S	SS	SS	ਨਾ	S	S	ਹੀS
		ਮੰ		ਮੰ							
ਸਂਨਧ	ਨਧ	ਪ	(ਪ)	ਪ	(ਪ)ਮੰ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਨਧ	ਸਂ
ਨSS	SS	ਕ	ਛੂ	ਐ	S S	ਹ	ਰ	ਬੂੰ	S	ਦS	S
ਸੰSS	SS	ਤੋ	S	ਖਾ	S S	ਪੇ	ਖ	ਦ	ਰ	ਸS	ਨ
								ਨ਼			
—	ਨ	ਧ	ਪ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—
S	ਚਾ	S	ਤ੍ਰਿ	ਕ	ਕਉ	S	S	ਦੀ	S	ਜੈ	S
S	ਨਾ	S	S	S	ਨ	S	ਕ	ਜੀ	S	ਜੈ	S

ਨੋਟ :—ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਖ਼ਯਾਲ ਅੰਗ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ ਹੈ। ਭਾਵ—ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਵਿਚ 'ਇਕਤਾਲੇ' ਦਾ ਠੇਕਾ ਰੱਖ ਕੇ ਰਾਗ ਦਾ ਆਲਾਪ ਤਾਨ ਪਲਟੇ ਆਦਿ ਲਾਉਣੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਨੁਟੇਸ਼ਨ ਹੈ।

੧੮. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਪੜਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਕਉਨ ਬਿਧਿ ਤਾ ਕੀ ਕਹਾ ਕਰਉ ॥
ਧਰਤ ਧਿਆਨੁ ਗਿਆਨੁ ਸਸਤ੍ਰਗਿਆ ਅਜਰੁ ਪਦੁ ਕੈਸੇ ਜਰਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬਿਸਨ ਮਹੇਸ ਸਿਧ ਮੁਨਿ ਇੰਦ੍ਰਾ, ਕੈ ਦਰਿ ਸਰਨਿ ਪਰਉ ॥ ੧ ॥
ਕਾਹੂ ਪਹਿ ਰਾਜੁ ਕਾਹੂ ਪਹਿ ਸੁਰਗਾ ਕੋਟਿ ਮਧੇ ਮੁਕਤਿ ਕਹਉ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਰਸੁ ਪਾਈਐ ਸਾਧੂ ਚਰਨ ਗਹਉ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
									ਨ਼		
ਸੰ	ਨਧ	ਪਮ´	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗਰ	ਸ	—	ਸ
ਕਉ	ऽऽ	ਨऽ	ऽ	ਬਿ	ਧ	ਤਾ	ਕੀ	ਕਹਾ	ਕ	ऽ	ਰਉ
			ਗ								
ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰਰ	ਸਨ਼	ਰ	ਸ
ਧ	ਰ	ਤੰ	ਧਿਆ	ऽ	ਨ	ਗਿਆ	ਨ	ਸਸ	ਤ੍ਰऽ	ऽ	ਗਿਆ
ਨ਼	ਰ	ਗ	—	ਮ´	ਧ	ਪਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਅ	ਜ	ਰ	ऽ	ਪ	ਦੁ	ਕੈ'	ਸੇ	ऽ	ਜ	ऽ	ਰਉ

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੂਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
							ਨ						
ਪ	ਮ´ਗ	—	ਮ´	—	ਧ	ਮ´ਧ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	—	—	—
ਬਿ	ਸऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ਮऽ	ਹੇ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ऽ	ऽ
										ਨ			
ਨ	ਧ	—	ਨ	—	ਰੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	—	—	—
ਸਿ	ਧ	ऽ	ਮੁ	ऽ	ऽ	ਨਿ	ਇੰ	ऽ	ऽ	ਦ੍ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸੰ	—	ਨ	ਧ	—	ਪ	—	ਪ	ਮ´	ਧ	ਪ	ਪ	—	—
ਕੈ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਰ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨ	ਪ	ਰਉ	ऽ	ऽ
			ਮ´										
ਗ	—	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	—	—
ਕੈ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਰ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨ	ਪ	ਰਉ	ऽ	ऽ

ਕਉਨ...

ਸੰਚਾਰੀ, ਤਾਲ–ਸੂਲਫਾਕ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ

×		੦		੨		੩		੦	
	ਨ਼								
ਸ	ਧ਼	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਗ	—	—	—
ਕਾ	ਹੂ	ਙ	ਪਹਿ	ਰਾ	ਙ	ਜ	ਙ	ਙ	ਙ
				ਗ					
ਗ	ਰ	ਗ	ਧ	ਰ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਕਾ	ਹੂ	ਙ	ਪਹਿ	ਸੁ	ਰ	ਗਾ	ਙ	ਙ	ਙ
ਧ	—	ਪ	—	ਮੱ	ਧ	ਪ	—	—	—
ਕੌ	ਙ	ਟ	ਙ	ਮ	ਙ	ਧੇ	ਙ	ਙ	ਙ
				ਗ					
ਗ	ਰ	ਗ	ਧ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਮੁ	ਕ	ਤ	ਙ	ਕ	ਙ	ਹਉ	ਙ	ਙ	ਙ

ਅਭੋਗ–ਤਿੰਨਤਾਲ, ਸੂਲਫਾਕ ਦੀ ਲਯ ਵਿਚ

×				੨				੦				੩			
				ਪ				ਨ							
ਧ	ਧ	ਮੱ	ਗ	ਮੱ	—	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਕ	ਹੁ	ਙ	ਙ	ਨਾ	ਙ	ਨ	ਕ	ਨਾ	ਮ	ਰ	ਸ	ਪਾ	ਈ	ਐ	ਙ
				ਪ				ਨ							
ਧ	ਧ	ਮੱ	ਗ	ਮੱ	—	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਕ	ਹੁ	ਙ	ਙ	ਨਾ	ਙ	ਨ	ਕ	ਨਾ	ਮ	ਰ	ਸ	ਪਾ	ਈ	ਐ	ਙ
ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	—
ਸਾ	ਙ	ਧੂ	ਙ	ਚ	ਰ	ਨ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਗ	ਹਉ	ਙ	ਙ
ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	—
ਸਾ	ਙ	ਧੂ	ਙ	ਚ	ਰ	ਨ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਗ	ਹਉ	ਙ	ਙ

ਕਉਨ ..

ਨੋਟ :—ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਤਾਲਾਂ ਦੀ ਲਯ ਕਾਇਮ ਰਹੇ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੯. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਪੜਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਗੁਨ ਨਾਦ ਧੁਨਿ ਅਨੰਦ ਬੇਦ ॥
ਕਥਤ ਸੁਨਤ ਮੁਨਿ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਮਾਨ ਦਾਨ ਮਨ ਰਸਿਕ ਰਸਨ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਤਹ ਪਾਪ ਖੰਡਲੀ ॥੧॥
ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਗਿਆਨ ਭੁਗਤਿ ਸੁਰਤਿ ਸਬਦ ਤਤ ਬੇਤੇ ਜਪੁ ਤਪੁ ਅਖੰਡਲੀ ॥
ਓਤਿ ਪੋਤਿ ਮਿਲਿ ਜੋਤਿ ਨਾਨਕ ਕਛੂ ਦੁਖੁ ਨ ਡੰਡਲੀ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
											ਸਰ ਗੁਨ
ਗ ਨਾ	— ऽ	ਰ ਦ	ਗ ਧੁ	ਗ ਨਿ	ਰ ਅ	ਸ ਨੰ	— ऽ	ਸ ਦ	ਸ ਬੇ	ਨ਼ਧ਼ ऽਦ,	ਸਰ ਗੁਨ
ਗ ਨਾ	— ऽ	ਰ ਦ	ਗ ਧੁ	ਗ ਨ	ਰ ਅ	ਸ ਨੰ	— ऽ	ਸ ਦ	ਸਨ਼ ਬੇऽ	ਰ ऽ	ਸ ਦ
ਸ ਕ	ਸ ਥ	ਨ਼ਧ਼ ਤ	ਸ ਸੁ	ਸ ਨ	ਰ ਤ	ਗ ਮੁ	ਗ ਨਿ	ਮੱ ਪ ਜ	ਪ ਨਾ	ਪ ਮਿ	ਪ ਲ
ਪ ਸੰ	ਧ ऽ	ਨ ਤ	ਧ ਮੰ	ਪ ऽ	ਮੱ ਡ	ਗ ਲੀ	ਰ ऽ	ਸ ऽ	— ऽ	ਨ਼ਧ਼ ऽऽ,	ਸਰ ਗੁਨ ਨਾਦ...

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਪ ਗਿਆ	— ऽ	ਮੱ ਗ ਨ	ਮੱ ਧਿਆ	— ऽ	ਧ ਨ	ਮੱਧ ऽऽ	ਸਂ ਮਾ	— ऽ	ਸਂ ਨਿ	ਸਂ ਦਾ	— ऽ	ਸਂ ਨ	— ऽ
ਸਂ ਮ	ਸਂ ਨ	ਨ ਧ ऽ	ਸਂ ਰ	ਸਂ ਸ	ਰਂ ਕ	— ऽ	ਗਂ ਰ	ਗਂ ਸ	ਰਂ ऽ	ਸਂ ਨ	ਨ ऽ	ਧ ऽ	— ऽ
ਪ ਨਾ	— ऽ	ਮੱ ऽ	ਗ ਮ	ਮੱ ऽ	ਗ ਰ ऽ	ਰ ਜ	ਮੱ ਗ ਪ	ਪ ਤ	— ऽ	ਧ ਤ	ਧ ਹ	— ऽ	— ऽ

ਸਂ	—	ਨ	ਧ	—	ਪ	ਪ	—	—	ਮ́	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ
ਧਾ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ऽ	ਖੰ	ऽ	ऽ	ਡ	ਲੀ	ऽ,	ਗੁ	ਨ

ਨਦਰ...

ਸੰਚਾਰੀ—ਇਕਤਾਲਾ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਚੁਗੁਨ ਲਯ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	—	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ́
ਜੋ	ऽ	ਗ	ਜੁ	ਗ	ਤ	ਗਿਆ	ऽ	ਨ	ਭੂ	ਗ	ਤ
						ਗ					
ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਸੁ	ਰ	ਤ	ਸ	ਬ	ਦ	ਤ	ऽ	ਤ	ਬੇ	ऽ	ਤੇ
		ਨ਼									
ਸ	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਗ	—	—
ਜ	ਪ	ऽ	ਡ	ਪ	ਅ	ਖੰ	ऽ	ਡ	ਲੀ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ—ਸੂਲਫਾਕ, ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ	—	—	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	—
ਓ	ऽ	ऽ	ਤ	ਪੋ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	—
ਮਿ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ਜੋ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ́	ਧ	ਪ	—	—
ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਕ	ਛੂ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਰ
ਦੁ	ਖ	ਨ	ਭੰ	ऽ	ਡ	ਲੀ	ऽ	ਗੁ	ਨ ਨਾਦ ਧੁਨ ..

—ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ

ਵਾਦੀ—ਗ	ਠਾਟ—ਬਿਲਾਵਲ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ।
ਸੰਵਾਦੀ—ਨ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਤੇ ਰੇ-ਧਾ ਦੁਰਬਲ ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਗ; ਮ ਪ, ਨ, ਸਂ ।
ਧ ਮੰ ਰ
ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ ਨ, ਪ, ਗ,ਮਗ; ਮ ।

ਬਿਹਾਗ ਕੋਈ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਨਹੀਂ । ਸਗੋਂ ਇਹ ਬਿਹਾਗੜਾ ਰਾਗ ਦਾ ਇਕ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ "ਬਿਹੰਗ, ਬਿਹੰਗੜ, ਬਿਹਾਗਰਾ ਜਾਂ ਬਿਹਾਗੜਾ" ਨਾਮ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗਾਇਕ ਬਿਹਾਗੜਾ ਰਾਗ ਬਹੁਤ ਘਟ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਕਸਰ ਬਿਹਾਗ ਹੀ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਰਾਤੀਂ ਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਬਿਹਾਗ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਇਕ (ਰਾਗੀ) ਇਸ ਨੂੰ ਆਮ ਗਾਉਂਦੇ ਬਜਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਬਿਹਾਗ ਰਾਗ ਦੇ ਠਾਟ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਮਤ-ਭੇਦ ਹਨ । ਸੰਗੀਤਾਚਾਰੀਯ ਸ੍ਰੀ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਮਤ-ਭੇਦ ਬਿਹਾਗ ਵਿਚ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਲਗਣ ਕਰਕੇ ਹੈ । ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੇ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਿਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦੇ ਨਾਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਬਿਹਾਗ ਰਾਗ ਨੂੰ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਨੂੰ ਰਾਗ ਦਾ ਇਕ ਖਾਸ ਅੰਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜੋ ਬਿਹਾਗ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਾਇਕ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸੋ, ਬਿਹਾਗ ਇਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਗ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਆਖੋ ਜਾਂ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦਾ, ਇਸ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਬਜਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ ।

ਬਿਹਾਗ ਭਾਵੇਂ ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ । ਪਰ "ਸ, ਗ, ਪ, ਨ" ਇਹ ਚਾਰ ਐਸੇ ਸੁਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਿਹਾਗ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਖਭ-ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹੀ ਵਿਚ ਭੀ ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਬਾਕੀ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਭੀ ਖੁਲ੍ਹੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ । ਭਾਵ, ਗੰਧਾਰ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਬਾਦ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਤੇ ਥੋੜਾ ਰੁਕ ਕੇ ਖੜਜ ਤੇ ਆਈਦਾ ਹੈ । ਇਸੇ ਲਈ ਬਿਹਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ੰਕਰਾ ਰਾਗ ਝਲਕਦਾ ਹੈ ।

ਮੰ
ਜਿਵੇਂ—ਸ ਗ, ਮ ਪ, ਨਸਂਨ, ਪ, ਗ—ਸ" ਸੋ, ਨਿਖਾਦ ਤੇ ਥੋੜਾ ਰੁਕ ਕੇ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਠਹਿਰ ਕੇ ਖੜਜ ਤੇ ਇੰਜ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੈਵਤ-ਰਿਖਭ ਦੋਵੇਂ ਸੁਰ ਲਗ ਜਾਣ । ਉਂਜ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਹੈ । ਪਰ ਜੇ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਰਾਗ ਦੇ ਸੁਰ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਲਾਉਣੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਨ਼ ਪ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਸ
੧. ਸ—(ਸ) ਨ਼, ਸ, ਰਨ਼—ਨ਼—ਸ, (ਸ) ਨ਼, ਨ਼—ਪ਼—ਪ਼ਨ਼, ਨ਼ਸ—ਪ਼ਨ਼ਸ—ਰਸ, ਸਗ,
ਰ ਰ ਪ਼ ਸ
ਗ—ਸ, ਨ਼—ਪ਼, ਨ਼, ਨ਼ਸ— ।

ਰ ਮ਼ ਰ ਪ
੨. ਸ—ਰਨ਼ਸਗ—ਗ, ਰਨ਼, ਸ—ਨ਼—ਪ਼, ਪ਼ਨ਼, ਸਗ—ਰਨ਼ਸ—ਨ਼ਸਗ—ਗ, ਮਗ—ਸ, ਨ਼ਸਗਮਗ,
ਧ਼ ਸ ਮ ਪ ਪ ਰ
ਰਨ਼ਸ—ਨ਼—ਪ਼, ਮ਼ਪ਼—ਪ਼ਨ਼ਸਗ—ਰਨ਼, ਸ—ਨ਼ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸਗ—ਗ ਮ, ਮਗ—ਗ—ਸ— ।

ਰ ਪ ਪ ਸ
੩. ਨ਼ਸਰਨ਼ਸਗ—ਗ, ਮਗ, ਗਮਪ (ਪ) ਮੰਗਮਗ—ਮ ਮਗ—ਰਨ਼, ਸ—ਨ਼ਸਗਮਗ—ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸਗ,
ਮ ਰ ਧ ਪ ਪ
ਗਮਪਮੰਗਮਗ - ਗ—ਸ, ਸਗ, ਮਪ—ਪਮੰ, ਗਮਗ—ਗਮਪਧਗ, ਮਗ—ਰਨ਼, ਪ਼, ਪ਼ਨ਼, ਸਗ—
ਮ ਰ ਪ ਪ ਮੰ ਪ ਸ
ਗਮਪ ਗ, ਮਗ—ਸ, ਨ਼ਸਗ—ਗ ਮ ਗਮਪ—ਪਗ, ਗਮਪ, ਮੰਗਮਗ, ਸਗਮਪ—ਨ਼ਸਗਮਪ—
ਮੰ ਮੰ ਪ
ਗਮਪਨ—ਪ, ਪ ਪ—ਗ, ਮਗ—ਸ ।

ਪ ਪ ਰ ਰ
੪. ਸਮਗਪਮੰਧਗ, ਮਗ—ਗਮਪਗਮਪਨ—ਨ—ਪ, ਪਮੰਗਮਗ, ਗ—ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸਗ. ਨ਼ਸਗਮਪ, ਨ—ਪ,
ਧ ਪ ਪ
ਮੰਪਨ—ਪ, (ਪ) ਮੰਗਮਪਨ—ਨ—ਪਮੰਗਮਗ—ਗਮਪਨ—ਨਧਪ, ਮੰਪਧਮੰਪ ਗਮਗ, ਮਗ,
ਧ ਪ ਮੰ ਮੰ
ਗਮਪਨ—ਪ, ਪਮੰਗਮਗ, ਰਨ਼, ਸ—ਨ਼ਸਗਮਪਨ—ਨ—ਪ, ਮੰਪਨ, ਪਮੰਗਮਪ—ਨ—ਪ, ਪ ਪ
ਪ ਨ ਪ ਪ
ਗਮਪਨ—ਸਂ, ਸਂ (ਸਂ) ਨ—ਨ—ਪਮੰਗਮਪਨ—ਨਸਂ—ਪਨਸਂ, ਰਂਸਂ, ਨਸਂਰਂਸਂਨ—ਪ, ਪਮੰਗ
ਮਗ—ਸ— ।

ਪ
੫. ਗਮਪਨ—ਸਂ, ਨਸਂ—ਨ—ਪ, ਗਮਪਗਮਪਨ—ਸਂ, ਪਨਸਂਰਂਸਂ, (ਸਂ) ਨ, ਪਨ—ਨਸਂ—ਸਂਗਂ—
ਰਂ ਮੰ ਮ ਸਂ
ਗਂ—ਸਂ, ਸਂਨਸਂਗਂ—ਗਂ—ਸਂ, ਪਨਸਂਰਂਨ—(ਸਂ) ਨ, ਧਪ, ਪਮੰਗਮਗ, ਗਮਪਨ, ਸਂ—ਨਸਂਗਂ—ਰਂਸਂ,
ਧ ਪ ਸਂ ਰਂ ਨ ਪਂ ਰਂ
(ਸਂ) ਨ, ਨਪ, ਗਮਪਨ, ਨਸਂ—ਸਂਗਂਮਂਗਂ—ਗਂ—ਸਂ, ਨਸਂਗਂ—ਸਂ, ਪਨਸਂਗਂ, ਮਂਗਂ, ਨਸਂਗਂਮਂਗਂ—ਸਂ,
ਧ ਧ ਪਂ ਰਂ
ਸਂਰਂਸਂਨ, ਨ—ਪ—ਗਮਪਨਸਂ, ਪਨਸਂ, ਸਂਗਂ, ਮਂਗਂ, ਪਂ, ਗਂਮਂਗਂ, ਗਂ—ਸਂ, ਰਂਸਂਨਸਂਨ—ਪਨਸਂਗਂ,
ਰਂ ਪ ਪ
ਗਂਮਂਪਂਗਂ, ਗਂ—ਸਂ, ਨ—ਪ; ਪਮੰਗ; ਮਗ—ਸ ।

ਬਿਹਾਗ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਗੀਤ ਨੰ: ੨)

ਅਸਥਾਈ

	੦	੩	×	੨
	ਨ ਧ ਮ́ ਸਂ ਨ ਪ ਗ	ਮ ਗ ਸ ਨ਼		
੧.	ਮੂ ਙ ਲਾ ਲ	ਨ ਸਿ ਙ ਉ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸਂਰਂ	ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
੨.	. . . .	. . . .	ਗਮ ਪਨ ਸਂਗਂ ਰਂਸਂ	ਨਧ ਪਮ ਗਰ ਸ
੩.	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਧਪ	ਗਮ ਪਨ ਸਂਨ ਧਪ	ਗਮ ਪਨ ਸਂਗਂ ਰਂਸਂ	ਨਧ ਪਮ ਗਰ ਸ
੪.	. . . . ਸਂਨ ਧਪ ਮ́ਪ ਗਮ	ਪ਼ਨ਼ ਸਰ ਨ਼ਸ ਗਗ ਗਗ ਰਸ, ਗਮ ਪਨ	ਰਸ, ਗਮ ਪਮ́ ਗਮ ਸਂਰਂ ਨਸਂ ਗਂਗਂ ਰਂਸਂ	ਗਗ ਰਸ, ਗਮ ਪਨ ਨਧ ਪਮ ਗਰ ਸ
੫.	. . . . ਨਧ ਸਂਨ ਧਪ ਮ́ਪ	, . . . ਧਗ –ਮ ਗਰ ਸ,	ਸਂਨ ਧਪ ਮ́ਪ, ਸਂਨ ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸਂਰਂ	ਧਪ ਮ́ਪ ਸਂਨ ਧ,ਸਂ ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
੬.	. . . . ਗ, ਗਮ ਗ, ਨ਼ਸ ਸਂਨ ਪਮ́ ਗਮ ਗ,	. . . . ਗਮ ਪਨ ਸਂਨ ਪਮ́ ਗਮ ਗ, ਨ਼ਸ ਗਮ	. . . . ਗਮ ਗ, ਗਮ ਗ, ਪਨ ਸਂਗਂ ਰਂਸਂ ਨਧ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਮ́ ਗਮ ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸਂਰਂ ਪਮ́ ਗਮ ਗ, ਗਮ
੭.	. . . . ਮ́ਪ ਨਨ ਸਂਨ –ਧ ਰਂਸਂ ਨਸਂ ਗਂਰਂ ਨਸਂ	. . . . ਪਮ́ ਗਮ ਗ, ਰਸ ਗਮਂ ਗਂਰਂ ਸਂਨ –ਧ	ਗਮ ਗਰ ਸ, ਪਮ́ ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਪ ਗਮ ਪਮ́ ਗਮ ਗ, ਰਸ	ਗਮ ਗਰ ਸ, ਧਪ ਪਨ ਨਧ ਪਪ ਨਸਂ ਪਮ́ ਗਮ ਗ, ਰਸ
੮.	. . . . ਮ́ਪ ਗਮ ਗ, ਨ਼ਸ ਧਪ ਮ́ਪ ਗਮ ਗ,	ਨ਼ਸ ਗਮ ਗ, ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸਂਨ ਧਪ ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸਂਗਂ	ਗਮ ਪਮ́ ਗਮ ਗ, ਮ́ਪ ਗਮ ਗ, ਨ਼ਸ ਰਂਸਂ ਨਧ ਪਮ́ ਗਮ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਧਪ ਗਮ ਪਨ ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਗ, ਗਮ ਗ, ਗਮ

ਅੰਤਰਾ

੧.	ਜ ਨ ਨਾ ਨਕ	ਦਾ ਙ ਸ ਨ	ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸਂ
੨.	. . . .	ਪਨ ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ	ਮ́ਪ ਗਮ ਗਰ ਨ਼ਸ	ਗਮ ਪਨ ਸਂਰਂ ਸਂ
੩.	. . . . ਗਮ ਪਮ ਗਰ ਸ,	. . . . ਸਗ ਮਪ, ਗਮ ਪਨ,	ਨਰਂ ਸਂਨ ਧਪ, ਗਮ ਪਨ ਸਂਰਂ, ਨਸਂ ਗਂਰਂ	ਪਨ ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
੪.	. . . . ਪਨ ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ	. . . . ਗਮ ਪਮ ਗਰ ਸ,	ਨਸਂ ਗਂਰਂ ਸਂਨ, ਪਨ ਗਮ ਪਨ ਸਂ, ਗਮ	ਸਂਗਂ ਰਂਸਂ ਗਂਰਂ ਸਂਨ, ਪਨ ਸਂ, ਗਮ ਪਨ

੫.	• • • • ਗਮ, ਗਮ ਪਨ ਸੰਨ	• • • • ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਨ਼ਸ,	ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮੱਪ, ਨ਼ਸ ਗਮ ਸਗ ਮਪ	ਗਮ ਪਨ ਧਪ ਮੱਪ ਗਮ ਪਨ ਮਪ ਨਸੰ
੬.	ਸੰਨ ਧ,ਨ ਧਪ, ਧਪ ਸੰ, ਗੰਮੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ	ਮ,ਪ ਮਗ, ਮਗ ਰ,ਗ ਧਪ ਮਗ ਰਸ, ਨ਼ਸ	ਰਸ, ਨ਼ਸ ਗ,ਸ ਗਮ, ਗਮ ਪਨ ਸੰ, ਗਮ	ਗਮ ਪ,ਮ ਪਨ,ਪਨ ਪਨ ਸੰ; ਗਮ ਪਨ
੭.	• • • • ਨਸੰ ਰੰ,ਨ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਸੰਗੰ ਗੰਮੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ	• • • • ਰੰਸੰ ਨਧ ਪਮੇਂ ਗਮ ਧਪ ਮੱਪ ਨਸੰ ਰੰਸੰ	ਪਨ ਸੰ,ਪ ਨਸੰ ਪਨ ਗਰ ਸ, ਨ਼ਸ ਸਗ ਨਧ ਪਮ ਗਰ ਸ,	ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਗਮ ਮਧ ਪਨ ਨਸੰ ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸੰ
੮.	• • • • ਧ ਧਪ ਮਗ, ਪ ਪੰਮੇਂ ਗੰਮੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ	ਗੰ, ਗੰਰੰ ਸੰਨ, ਰੰ ਪਮ ਗ,ਰ ਨ਼ਸ, ਗਰ ਧਪ ਮਗ ਰਸ, ਗਮ	ਰੰਸੰ ਨਧ, ਸੰ ਸੰਨ ਮਗ ਪਮੇਂ ਧੱਪ ਨਧ ਪਨ ਸੰ; ਗਮ ਪਨ	ਧਪ, ਨ ਨਧ ਪਮ; ਸੰਨ ਰੰਸੰ ਗੰਰੰ ਮੰਗੰ ਸੰ, ਗਮ ਪਨ ਸੰ;

੧. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਤ ਲਯ)

ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਪਠਾਏ ਪੜਨ ਸਾਲ॥-
-ਸੰਗਿ ਸਖਾ ਬਹੁ ਲੀਏ ਬਾਲ ॥ ਮੋ ਕਉ ਕਹਾ ਪੜ੍ਹਾਵਸਿ ਆਲ ਜਾਲ ॥
ਮੇਰੀ ਪਟੀਆ ਲਿਖਿ ਦੇਹੁ ਸ੍ਰੀ ਗੋਪਾਲ ॥ ੧ ॥
ਨਹੀ ਛੋਡਉ ਰੇ ਬਾਬਾ ਰਾਮਨਾਮ ॥ ਮੇਰੋ ਅਉਰ ਪੜ੍ਹਨ ਸਿਉ ਨਹੀ ਕਾਮੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੰਡੈ ਮਰਕੈ ਕਹਿਓ ਜਾਇ ॥ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਬੁਲਾਏ ਬੇਗਿ ਧਾਇ ॥
ਤੂ ਰਾਮ ਕਹਨ ਕੀ ਛੋਡੁ ਬਾਂਨਿ ॥ ਤੁਝੁ ਤੁਰਤੁ ਛਡਾਊ ਮੇਰੋ ਕਹਿਓ ਮਾਨਿ ॥
ਮੋ ਕਉ ਕਹਾ ਸਤਾਵਹੁ ਬਾਰ ਬਾਰ ॥ ਪ੍ਰਭਿ ਜਲ ਥਲ ਗਿਰਿ ਕੀਏ ਪਹਾਰ ॥
ਇਕੁ ਰਾਮੁ ਨ ਛੋਡਉ ਗੁਰਹਿ ਗਾਰਿ ॥ ਮੋ ਕਉ ਘਾਲਿ ਜਾਰਿ ਭਾਵੈ ਮਾਰਿ ਡਾਰਿ ॥੩॥
ਕਾਢਿ ਖੜਗੁ ਕੋਪਿਓ ਰਿਸਾਇ ॥ ਤੁਝ ਰਾਖਨਹਾਰੋ ਮੋਹਿ ਬਤਾਇ ॥
ਪ੍ਰਭੁ ਥੰਭ ਤੇ ਨਿਕਸੇ ਕੈ ਬਿਥਾਰ ॥ ਹਰਨਾਖਸੁ ਛੇਦਿਓ ਨਖ ਬਿਦਾਰ ॥੪॥
ਓਇ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਦੇਵਾਧਿ ਦੇਵ ॥ ਭਗਤਿ ਹੇਤਿ ਨਰਸਿੰਘ ਭੇਵ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਕੋ ਲਖੈ ਨ ਪਾਰ ॥ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਉਧਾਰੇ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ॥੫॥

(ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੧੯੪)

ਅਸਥਾਈ

				੩				×				੨			
														ਸ	ਨ਼
														ਨ	ਹੀ
	ਮ					ਮੇਂ						ਰ			
ਸ	ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	—	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਨ਼
ਛੋ	ਡਉ	ਰੇ	ਬਾ	ਬਾ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ।	ਮੋ	ਰੋ

ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ	ਨ਼
ਅਉ	S	ਰ	ਪ	ੜ੍ਹ	ਨ	ਜਿਉ	S	ਨ	ਹੀ	S	ਕਾ	SS	ਮS;	ਨ	ਹੀ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ														
ਪ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਮ	—
ਪ੍ਰਹ	ਲਾ	ਦ	ਪ	ਠਾ	S	ਏ	S	ਪ	ੜ੍ਹ	ਨ	ਸਾ	S	S	ਲ	S
								ਧ		ਮੱ					
—	ਠ	ਨ	ਠ	ਸਂ	—	ਨ	ਨ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ	—
S	ਸੰ	ਗ	ਸ	ਖਾ	S	ਬ	ਹੁ	ਲੀ	S	S	ਬਾ	S	S	ਲ	S
													ਲ	ਮੋ	ਕਉ
ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਠ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਠ
S	ਕ	ਹਾ	ਪ	ੜ੍ਹਾ	S	ਵ	ਸ	ਆ	S	ਲ	ਜਾ	S	ਲ	ਮੇ	ਰੀ
										ਧ					
ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਗਮ	ਗ	ਗ	ਸ	ਨ਼
ਪ	ਟੀ	ਆ	S	ਲਿ	ਖ	ਦੇ	ਹੁ	ਸ੍ਰਿ	ਰੀ	ਗੋ	ਪਾS	S	ਲ,	ਨ	ਹੀ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਇਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਹੈ।

੨. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੂ ਲਾਲਨ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਨੀ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੋਰੀ ਨ ਤੂਟੈ ਛੋਰੀ ਨ ਛੂਟੈ ਐਸੀ ਮਾਧੋ ਖਿੰਚ ਤਨੀ ॥ ੧ ॥
ਦਿਨਸੁ ਰੈਨਿ ਮਨ ਮਾਹਿ ਬਸਤੁ ਹੈ, ਤੂ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੀ ॥ ੨ ॥
ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ ਸਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਕਉ ਅਕਥ ਕਥਾ ਜਾ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ॥ ੩ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸੁ ਕਹੀਅਤ ਹੈ, ਮੋਹਿ ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਠਾਕੁਰੁ ਅਪੁਨੀ ॥ ੪ ॥
(ਬਿਲਾਵਲ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੨੭)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਨ		ਧ	ਮੱ												
ਸਂ	ਨ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	ਨ਼	ਪ਼	—	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਗ	—
ਮੂ	S	ਲਾ	ਲ	ਨ	ਸਿ	S	ਉ	ਪ੍ਰੀ	S	ਤ	ਬ	ਨੀ	S	S	S
ਨ਼	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਸਂ	ਨ	ਪ	—	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ	—
ਤੋ	S	ਰੀ	ਨ	ਤੂ	S	ਟੈ	S	ਛੋ	S	ਰੀ	ਨ	ਛੂ	S	ਟੈ	S

ਨ਼	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਧੋ	ऽ	ਖਿੰ	ऽऽ	ਚ	ਤ	ਠੀऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	ਨ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਨ	ਪ
ਦਿ	ਨ	ਸ	ਰੈ	ऽ	ਨ	ਮ	ਨ	ਮਾ	ऽ	ਹਿ	ਬ	ਸ	ਤ	ਹੈ	ऽ
ਗ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਪਮ́	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ	—
ਤੂ	ऽ	ਕ	ਰ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਪੂ	ਭऽ	ਅ	ਪ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੩. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤ੍ਰਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੀਤਾ ਐਸੇ ਹਰਿ ਜੀਉ ਪਾਏ ॥
ਛੋਡਿ ਨ ਜਾਈ ਸਦ ਹੀ ਸੰਗੇ, ਅਨਦਿਨ ਗੁਰ ਮਿਲ ਗਾਏ ॥੧॥ਰਾਉ॥
ਮਿਲਿਓ ਮਨੋਹਰੁ ਸਰਬ ਸੁਖੈਨਾ, ਤਿਆਗਿ ਨ ਕਤਹੂ ਜਾਏ ॥
ਅਨਿਕ ਅਨਿਕ ਭਾਤਿ ਬਹੁ ਪੇਖੇ ਪ੍ਰਿਅ ਰੋਮ ਨ ਸਮਸਰਿ ਲਾਏ ॥੧॥
ਮੰਦਰਿ ਭਾਗੁ ਸੋਭ ਦੁਆਰੈ ਅਨਹਤ ਰੁਣੁ ਝੁਣੁ ਲਾਏ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਰੰਗੁ ਮਾਣੇ ਗ੍ਰਿਹ ਪ੍ਰਿਅ ਥੀਤੇ ਸਦ ਥਾਏ ॥੨॥
(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੫੩੩)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
												ਨ਼			
ਗਰ	ਨ਼ਸ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਗ	ਗ	ਸ	ਸ	ਸ	—	ਸ	—
ਮੀऽ	ऽऽ	ਤਾ	ऽ	ਐ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਪਾ	ऽ	ਏ	ऽ
(ਸ)	ਨ਼ਸ	ਸ	ਸ	ਸਰ	ਨ਼ਸ	ਸ	—	ਨ਼	ਨ਼	ਪ਼ਧ਼	ਮ́ਪ਼	ਪ਼	—	ਪ਼	—
ਛੋ	ऽऽ	ਡ	ਨ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ	ਸ	ਦ	ਹੀऽ	ऽऽ	ਸੰ	ऽ ·	ਗੇ	ऽ
ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਗ	ਗ	ਪ	ਧ	ਨ	–ਧ	ਮ́ਪ	–ਮ́	ਗ	–ਰ	ਸ	—
ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨ	ਗੁ	ਰ	ਮਿ	ਲ	ਗਾ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ਏ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

		ਨ													
ਪ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	(ਸੰ)	ਨ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਨ	—
ਮਿ	ਲਿ	ਓ	ਮ	ਨੋ	ऽ	ਹ	ਰ	ਸ	ਰ	ਬ	ਸੁ	ਖੈ	ऽ	ਨਾ	ऽ
								ਨ							
ਨ਼	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	-ਨ	(ਪ)	-ਮੱ	ਗ	-ਰ	ਸ	—
ਤਿਆ	ऽ	ਗ	ਨ	ਕ	ਤ	ਹੁऽ	ऽ	ਜਾ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ਏ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਲਾਓ।

੪. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਨਾਥ ਕਛੂਅ ਨ ਜਾਨਉ ॥ ਮਨੁ ਮਾਇਆ ਕੈ ਹਾਥਿ ਬਿਕਾਨਉ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤੁਮ ਕਹੀਅਤ ਹੌ ਜਗਤ ਗੁਰ ਸੁਆਮੀ ॥ ਹਮ ਕਹੀਅਤ ਕਲਿਜੁਗ ਕੇ ਕਾਮੀ ॥੧॥
ਇਨ ਪੰਚਨ ਮੇਰੋ ਮਨੁ ਜੁ ਬਿਗਾਰਿਓ ॥ ਪਲੁ ਪਲੁ ਹਰਿ ਜੀ ਤੇ ਅੰਤਰੁ ਪਾਰਿਓ ॥੨॥
ਜਤ ਦੇਖਉ ਤਤ ਦੁਖ ਕੀ ਰਾਸੀ ॥ ਅਜੌਂ ਨ ਪਤ੍ਯਾਇ ਨਿਗਮ ਭਏ ਸਾਖੀ ॥੩॥
ਗੋਤਮਿ ਨਾਰ ਉਮਾਪਤਿ ਸ੍ਵਾਮੀ ॥ ਸੀਸੁ ਧਰਨਿ ਸਹਸ ਭਗ ਗਾਮੀ ॥੪॥
ਇਨ ਦੂਤਨ ਖਲੁ ਬਧੁ ਕਰਿ ਮਾਰਿਓ ॥ ਬਡੋ ਨਿਲਾਜੁ ਅਜਹੂ ਨਹੀ ਹਾਰਿਓ ॥੫॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਕਹਾ ਕੈਸੇ ਕੀਜੈ ॥ ਬਿਨ ਰਘੁਨਾਥੁ ਸਰਨਿ ਕਾ ਕੀ ਲੀਜੈ ॥੬॥
(ਰਾਗੁ ਜੈਤਸਰੀ, ਸ੍ਰੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੭੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਪ		ਧ		
											ਨ	—	ਪ	ਗ	ਮ
											ਨਾ	ऽ	ਥ	ऽ	ਕ
ਗ	—	—	ਮ	ਗ	ਗ	—	ਰ	ਸਰ	ਨ਼ਸ	ਸ	—	ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਸ
ਛੂਅ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਕ	ਛੂਅ	ऽ	ਨ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਨਉ	ऽ	ਮ	ਨ	ਮਾ	ऽ
ਗ	-ਰ	ਸ	—	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ					
ਇਆ	ऽऽ	ਕੈ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਥ	ਬਿ	ਕਾ	ऽ	ਨਉ					

ਅੰਤਰਾ

												ਗ	ਮ	ਪ	ਨ
												ਤੁ	ਮ	ਕ	ਹੀ
				ਨ											
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	(ਸੰ)	ਨ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਨ	—	ਪ	ਪ	ਨ	ਸੰ
ਅ	ਤ	ਹੌ	ऽ	ਜਗ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਹ	ਮ	ਕ	ਹੀ

ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਧਪ	ਮੱਪ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ	ਨ਼	—
ਅ	ਤ	ਕ	ਲ	ਜੁ	ਗ	ਭੇS	SS	ਕਾS	SS	ਮੀ,	ਨਾ	S ਥ‿ ਕਢੂ ..

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੫. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਦੁਖੁ ਪਾਵੈ ॥
ਭਗਤਿ ਬਿਨਾ ਸਹਸਾ ਨਹ ਚੂਕੈ ਗੁਰ ਇਹ ਭੇਦੁ ਬਤਾਵੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਹਾ ਭਇਓ ਤੀਰਥ ਬ੍ਰਤ ਕੀਏ, ਰਾਮ ਸਰਨਿ ਨਹੀਂ ਆਵੈ ॥
ਜੋਗ ਜਗ ਨਿਹਫਲ ਤਿਹ ਮਾਨਉ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜਸੁ ਬਿਸਰਾਵੈ ॥ ੧ ॥
ਮਾਨ ਮੋਹ ਦੋਨੋ ਕਉ ਪਰਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕੋ ਪ੍ਰਾਨੀ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਕਹਾਵੈ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ, ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੭੦)
੮੩੦

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
ਪ਼	ਨ਼	ਸ	ਗ	—	ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	-ਮੰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	—	ਨ਼
ਹ	ਰਿ	ਕੇ	S	S	ਨਾ	ਮ	ਬਿS	ਨਾ	SS	ਦੁ	ਖ	ਪਾ	S	S	ਵੈ
ਨ਼	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਸੰ	ਨ	(ਪ)	—	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	—	ਸ
ਭ	ਗ	ਤ	ਬਿ	ਨਾ	S	ਸਹ	S	ਸਾ	S	ਨਹ	S	ਚੂ	S	S	ਕੈ
ਨ਼	ਸ	ਗ	ਗ	—	ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	-ਮੰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	—	ਨ਼
ਗੁ	ਰ	ਇ	ਹ	S	ਗੁ	ਰ	ਇਹ	ਭੇ	SS	ਦ	ਬ	ਤਾ	S	S	ਵੈ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨਧ	ਪਮੰ	ਪ
ਕ	ਹਾ	S	ਭ	ਇਓ	S	ਤੀ	S	ਰ	ਥ	ਬ੍ਰ	ਤS	ਕੀ	SS	SS	ਏ
						ਸੰ									
ਗ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	(ਪ)	-ਮੰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	—	ਨ਼
ਰਾ	S	ਮ	ਸ	ਰ	ਨ	ਨ	ਹੀ	ਆ	SS	S	S	S	S	S	ਵੈ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੬. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਤੂ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰੈ ॥
ਨਮਸਕਾਰ ਡੰਡਉਤਿ ਬੰਧਨਾ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਜਾਉ ਬਾਰੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋਵਤ ਜਾਗਤ ਇਹੁ ਮਨੁ ਤੁਝਹਿ ਚਿਤਾਰੈ ॥
ਸੂਖ ਦੂਖ ਇਸ ਮਨ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਤੁਝ ਹੀ ਆਗੈ ਸਾਰੈ ॥ ੧ ॥
ਤੂ ਮੇਰੀ ਓਟ ਬਲ ਬੁਧਿ ਧਨੁ ਤੁਮਹੀ ਤੁਮਹਿ ਮੇਰੈ ਪਰਵਾਰੈ ॥
ਜੋ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸੋਈ ਭਲ ਹਮਰੈ ਪੇਖਿ ਨਾਨਕ ਸੁਖ ਚਰਨਾਰੈ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੨੦)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਸ	ਗ	ਗਮ	ਧ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	—	—	ਨਧ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਤੂ	ਮੇ	ਰੇਣ	ਪ੍ਰਾ	ਣ	ਨ	ਣ	ਅ	ਧਾ	ਣ	ਣ	ਰੇਣ	ਪ੍ਰਣ	ਭਣ	ਜੀਣ	ਣਣ
ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	—	—	ਨਧ	ਪ	ਮੱ	ਪ	—
ਤੂ	ਮੇ	ਰੇਣ	ਪ੍ਰਾ	ਣ	ਨ	ਣ	ਅ	ਧਾ	ਣ	ਣ	ਰੇਣ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਜੀ	ਣ
ਪ	ਨ	ਸੇਂ	ਰੇਂ	ਸਂ	ਨ	ਧਪ	—	ਪ	-ਮੱ	ਗ	ਮ	ਗ	ਗ	ਸ	—
ਨ	ਮ	ਸ	ਕਾ	ਣ	ਰ	ਡੰਣ	ਣ	ਡਉ	ਣਣ	ਤ	ਬੰ	ਣ	ਧ	ਨਾ	ਣ
ਨ਼															
ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	—	—	ਨਧ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਅਨ	ਕ	ਬਾਣ	ਣ	ਰ	ਜਾ	ਣ	ਉ	ਬਾ	ਣ	ਣ	ਰੇਣ	ਪ੍ਰਣ	ਭਣ	ਜੀਣ	ਣਣ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ														
	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
	ਊ	ਠ	ਤ	ਬੈ	ਣ	ਠ	ਤ	ਸੋ	ਣ	ਵ	ਤ	ਜਾ	ਣ	ਗ	ਤ
												ਧ		ਧ	
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	—	—	—	ਨ	—	ਪ	—
ਣ	ਇਹ	ਮ	ਨ	ਤੁ	ਝਹਿ	ਣ	ਚਿ	ਤਾ	ਣ	ਣ	ਣ	ਣ	ਣ	ਰੈ	ਣ
—	ਗ	ਗ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਸ	—
ਣ	ਸੂ	ਖ	ਦੂ	ਣ	ਖ	ਇਣ	ਸ	ਮ	ਨ	ਕੀਣ	ਣ	ਬਿ	ਰ	ਥਾ	ਣ
ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	—	—	ਨਧ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਤੁ	ਝ	ਹੀਣ	ਆ	ਣ	ਗੈ	ਣ	ਣ	ਸਾ	ਣ	ਣ	ਰੈਣ	ਪ੍ਰਭ	ਭਣ	ਜੀਣ	ਣਣ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੭. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਰ ਲਯ)

ਕਬੀਰ ਐਸਾ ਬੀਜੁ ਬੋਇ ਬਾਰਹ ਮਾਸ ਫਲੰਤ ॥
ਸੀਤਲ ਛਾਇਆ ਗਹਿਰ ਫਲ ਪੰਖੀ ਕੇਲ ਕਰੰਤ ॥
ਕਬੀਰ ਦਾਤਾ ਤਰਵਰੁ ਦਯਾ ਫਲੁ ਉਪਕਾਰੀ ਜੀਵੰਤ ॥
ਪੰਖੀ ਚਲੇ ਦਿਸਾਵਰੀ ਬਿਰਖਾ ਸੁਫਲ ਫਲੰਤ ॥ ੨੩੦ ॥

(ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੩੭੬)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਨ				ਧ				ਪ							
ਸੰ	ਨ	—	ਸੰ	ਨ	—	ਪ	—	ਗ	—	—	ਮ਼	ਗ	—	ਸ	—
ਕ	ਬੀ	ऽ	ਰ	ਐ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਬੀ	ऽ	ऽ	ਜ	ਬੋ	ऽ	ਇ	ऽ
—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	—	-ਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ऽ;	ਬਾ	ऽ	ਰਹ	ਮਾ	ऽ	ਸ	ਫ	ਲੰ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ਤऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ														
	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	—
	ਸੀ	ਤ	ਲ	ਛਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ਗਹਿ	ऽ	ऽ	ਰ	ਫ	ਲ	ऽ	ऽ
	ਨ											ਧ			
—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਗੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	—	—	ਸੰ	ਨ	—	ਪ	—
ऽ	ਪੰ	ऽ	ਖੀ	ਕੇ	ऽ	ਲ	ਕ	ਰੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੮. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਰ ਲਯ ਤੋਂ ਥੋੜੀ ਵਧਾ ਕੇ)

ਲਾਲੁ ਚੋਲਨਾ ਤੈ ਤਨਿ ਸੋਹਿਆ ॥ ਸੁਰਿਜਨ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਮਨੁ ਮੋਹਿਆ ॥ ੧ ॥
ਕਵਨ ਬਨੀ ਰੀ ਤੇਰੀ ਲਾਲੀ ॥ ਕਵਨ ਰੰਗਿ ਤੂੰ ਭਈ ਗੁਲਾਲੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤੁਮ ਹੀ ਸੁੰਦਰਿ ਤੁਮਹਿ ਸੁਹਾਗੁ ॥ ਤੁਮ ਘਰਿ ਲਾਲਨੁ ਤੁਮ ਘਰਿ ਭਾਗੁ ॥੨॥
ਤੂੰ ਸਤਵੰਤੀ ਤੂੰ ਪਰਧਾਨਿ ॥ ਤੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤੁਹੀ ਸੁਰ ਗਿਆਨ ॥੩॥
ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਰੰਗਿ ਗੁਲਾਲ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਭ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨਿਹਾਲ ॥੪॥
ਸੁਨਿ ਰੀ ਸਖੀ ਇਹ ਹਮਰੀ ਘਾਲ ॥ ਪ੍ਰਭ ਆਪਿ ਸੀਗਾਰਿ ਸਵਾਰਨਹਾਰ॥ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੮੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
	ਸ							ਨ							
—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ	-ਧ	ਪਮ́	ਪ	ਗਮ	ਗ
ऽ;	ਕਵ	ਨ	ਬ	ਨੀ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽऽ	ਲਾऽ	ऽ	ਲੀऽ	ऽ
ਰ								ਮ				ਸ			
ਸ	ਗ	ਗ	ਸ	ਗਮ	ਪਧ	ਪਮ́	ਪ	ਗ	ਗ	—	ਰ	ਨ਼	—	ਸ	—
ऽ;	ਕਵ	ਨ	ਰੰ	ऽऽ	ऽऽ	ਤੂੰऽ	ऽ	ਭ	ਈ	ऽ	ਗੁ	ਲਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ														
	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
	ਲਾ	ਲ	ਚੋ	ऽ	ਲ	ਨਾ	ऽ	ਤ	ਹਿ	ਤ	ਨ	ਸੋਂ	ਹਿ	ਆ	ऽ
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	—	ਨਧ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਨਧ	ਪਮ́	ਧ	ਗਮ	ਗ
ऽ	ਸੁਰ	ਜ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ਨੀऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਮ	ਨऽ	ਮੋਂऽ	ਹਿ	ਆऽ	ऽ
ਰ	ਸ														
ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ...											
ऽ	ਕਵ	ਨ	ਬ	ਨੀ	ਰੀ	ਤੇਰੀ...		—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।							

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਚਰਨ ਕਮਲ ਸੰਗਿ ਲਾਗੀ ਡੋਰੀ ॥
ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਕਰਿ ਪਰਮ ਗਤਿ ਮੋਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅੰਚਲਾ ਗਹਾਇਓ ਜਨ ਅਪਨੇ ਕਉ, ਮਨੁ ਬੀਧੋ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਖੋਰੀ ॥
ਜਸੁ ਗਾਵਤ ਭਗਤਿ ਰਸੁ ਉਪਜਿਓ ਮਾਇਆ ਕੀ ਜਾਲੀ ਤੋਰੀ ॥ ੧ ॥
ਪੂਰਨ ਪੂਰਿ ਰਹੇ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਿ ਆਨ ਨ ਪੇਖਉ ਹੋਰੀ ॥
ਨਾਨਕ ਮੇਲਿ ਲੀਓ ਦਾਸੁ ਅਪੁਨਾ, ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਕਬਹੂ ਥੋਰੀ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਨਟ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੯੭੯)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		
ਸ	ਰ	ਸਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਧਮੰ	ਧਮੰ	ਧ	ਗਮ	ਗ	—
ਚਰ	ਨ	ऽਕ	ਮਲ	ਸੰ	ਗ	ਲਾऽ	ਗੋऽ	ऽ	ਛੋऽ	ਰੀ	ऽ
			ਧ				ਧ				
ਧ	ਨ	ਨਸੰ	ਨ	ਨ	ਪਪ	ਧਮੰ	ਧ	-ਮੰ	ਗਮ	ਗ	—
ਸੁ	ਖ	ਸਾऽ	ਗ	ਰ	ਕਰ	ਪ੍ਰਮ	ਕ	ऽਤ	ਮੋऽ	ਰੀ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਧ	ਨ	-ਨ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਨਧ	ਨ	ਪਪ	ਨਧ	ਨ	—
ਅੰਚ	ਲਾ	ऽਗ	ਹਾ	ਇਓ	ऽ	ਜਨ	ऽ	ਅਪ	ਨੇऽ	ਕਉ	ऽ
ਨ	ਨ	-ਸੰ	ਧਨ	ਪ	—	ਧਮੰ	ਧ	-ਮੰ	ਗਮ	ਗ	—
ਮ	ਨ	ऽऽ	ਬੀऽ	ਧੇ	ऽ	ਪ੍ਰੇऽ	ਮ	ऽਕੀ	ਖੋऽ	ਰੀ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੦. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਾਲ–ਰੂਪਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਿਤ੍ਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਹਾਲੁ ਮੁਰੀਦਾਂ ਦਾ ਕਹਣਾ ॥
ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਰੋਗ ਰਜਾਈਆਂ ਦਾ ਓਢਣ, ਨਾਗ ਨਿਵਾਸਾਂ ਦੇ ਰਹਣਾ ॥
ਸੂਲ ਸੁਰਾਹੀ ਖੰਜਰ ਪਿਆਲਾ ਬਿੰਗ ਕਸਾਈਆਂ ਦਾ ਸਹਣਾ ॥
ਯਾਰੜੇ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸਥਰ ਚੰਗਾ, ਭਠ ਖੇੜਿਆ ਦਾ ਰਹਣਾ ॥ ੧ ॥

(ਸ਼ਬਦ, ਖਿਆਲ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
							ਧ	ਧ					
ਸ	ਗ	-ਮ	ਪ	—	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਪ	—	ਮ	ਮਧ	ਪ	ਪ
ਹਾ	ਲ	ऽਮੁ	ਰੀ	ऽ	ਦਾਂ	ਦਾ	ਕਹ	ਣਾ	ऽ	ਮਿ	ऽऽ	ਤ੍ਰ	ਪਿ
ਮ		ਰ											
ਗ	—	ਸ	ਗ	—	—	—							
ਆ	ऽ	ਰੇ	ਨੂੰ	ऽ	ऽ	ऽ							

ਅੰਤਰਾ

							ਗ						
							ਮ	ਗ	-ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ
							ਤੁਧ	ਬਿ	਽ਨ	ਰੋ	਽	ਗ	ਰ
ਸਂ	ਸਂ	-ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਗਂ	-ਮਂ	ਗਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਜਾਈ	ਆ	਽ਦਾ	ਓ	਽	ਢ	ਣ	ਨਾ	ਗ	਽ਨਿ	ਵਾ	਽	ਸਾਂ	ਦੇ
							ਮ		ਰ				
ਨਰਂ	ਸਂਨ	ਧਧ	ਮ	ਮਧ	ਪ	ਪ	ਗ	—	ਸ	ਗ	—	—	—
ਰਹ	ਣਾ਽	਽਽	ਮਿ	਽਽	ਤ੍ਰ	ਪਿ	ਆ	਽	ਰੇ	ਨੂੰ	਽	਽	਽

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਝਪਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਡਿਠੇ ਸਭੇ ਥਾਵ ਨਹੀ ਤੁਧੁ ਜੇਹਿਆ ॥
ਬਧੋਹੁ ਪੁਰਖਿ ਬਿਧਾਤੈ ਤਾਂ ਤੂ ਸੋਹਿਆ ॥
ਵਸਦੀ ਸਘਨ ਅਪਾਰ ਅਨੂਪ ਰਾਮਦਾਸਪੁਰ ॥
ਹਰਿਹਾਂ ਨਾਨਕ ਕਸਮਲ ਜਾਹਿ ਨ੍ਹਾਇਐ ਰਾਮਦਾਸਸਰ ॥ ੧੦ ॥

(ਫੁਨਹੇ ਮਹਲਾ ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੬੨)

ਅਸਥਾਈ

X		੨			੦		੩		
ਨ		ਧ							
ਸਂ	ਨ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ	—	—
ਡਿ	ਠੇ	ਸ	਽	ਭੇ	ਥਾ	਽	ਵ	਽	਽
ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਗ	—	ਸ	—	—
ਨ	ਹੀ	ਤੁ	਽	ਧ	ਜੇ	਽	ਹਿਆ	਽	਽

ਅੰਤਰਾ

ਮ									
ਗ	ਮ	ਧਪ	ਨ	-ਨ	ਸਂ	-ਨ	ਸਂ	—	—
ਬ	ਧੋਹੁ	ਪੁਰ	ਖ	਽ਬਿ	ਧਾ	਽਽	ਤੇ	਽	਽
		ਧ							
ਨ	—	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗਮ	ਗ	ਸ	—
ਤਾ	਽	ਤੂ	਽	਽	ਸੋ	਽਽	ਹਿਆ	਽	਽

—ਡਿਠੇ ਸਭੇ...

ਸੰਚਾਰੀ–ਅਭੋਗ

ਨ਼									
ਸ	ਸ	ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਸ	-ਨ਼	ਸ	—	—
ਵਸ	ਦੀ	ਸਘ	ਨ	Sਅ	ਪਾ	SS	ਰ	S	S
ਗ	ਗ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਗ
ਅ	ਨੂ	ਪ	ਰਾ	ਮ	ਦਾ	S	ਸ	ਪੁ	ਰ
ਪਪ	ਪ	ਨ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	—	ਸੰ
ਹਰਿ	ਜਾਂ	ਨਾ	ਨਕ	ਕਸ	ਮ	ਲ	ਜਾ	S	ਹਿ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਪ	ਧ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	ਸ
ਨ੍ਹਾ	ਇਐ	ਰਾ	S	ਮ	ਦਾ	ਸੈ	ਸ	S	ਰ —ਡਿਠੇ ਸਭੈ...

ਨੋਟ :—ਲਯ-ਤਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੨. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਝਪਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਦਰਸਨ ਦੇਖਤ ਹੀ ਸੁਧ ਕੀ ਨ ਸੁਧ ਰਹੀ
ਬੁਧਿ ਕੀ ਨ ਬੁਧਿ ਰਹੀ ਮਤਿ ਮੈ ਨ ਮਤਿ ਹੈ ॥
ਸੁਰਤਿ ਮੈ ਨ ਸੁਰਤਿ ਔ ਧਯਾਨ ਮੈਂ ਨ ਧਯਾਨ ਰਹਯੋ,
ਗਯਾਨ ਮੈ ਨ ਗਯਾਨ ਰਹਯੋ ਗਤਿ ਮੈ ਨ ਗਤਿ ਹੈ ॥
ਧੀਰਜ ਕੋ ਧੀਰਜ ਗਰਬ ਕੋ ਗਰਬ ਗਯੋ,
ਰਤਿ ਮੈ ਨ ਰਤਿ ਰਹੀ ਪਤਿ ਰਤਿ ਪਤਿ ਹੈ ॥
ਅਦਭੁਤ ਪਰਮਦਭੁਤ ਬਿਸਮੈ ਬਿਸਮ,
ਅਸਚਰਜੈ ਅਸਚਰਜ ਅਤਿ ਅਤਿ ਹੈ ॥ ੨੫ ॥

(ਕਬਿੱਤ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

X		੨			੦		੩		
ਸੰ		ਧ			ਸੰ		ਧ		
ਨ	ਸੰ	ਨ	—	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	—	ਪ
ਦ	ਰ	ਸ	S	ਨ	ਦੇ	ਖ	ਤ	S	ਹੀ
ਮੰ		ਗ	ਰ						
ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਸੁ	ਧ	ਕੀ	S	ਨ	ਸੁ	ਧ	ਰ	S	ਹੀ

ਨ਼									
ਸ	ਸ	ਨ਼	—	ਪ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ
ਬੁ	ਧਿ	ਕੀ	ऽ	ਨ	ਬੁ	ਧਿ	ਰ	ऽ	ਹੀ
ਮ									
ਗ	ਗ	ਮ	—	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਮ	ਤ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਮ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਧਪ	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸੰਰੇਂ	ਨ	ਸੰ	—	—
ਸੁਰ	ਤ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਸੁਰ	ਤ	ਐ	ऽ	ऽ
ਨ	ਰੰ			ਧ					
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	—	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	—	ਧ
ਧਜਾ	ਨ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਧਜਾ	ਨ	ਰਹ	ऽ	ਯੋ
ਨ									
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	—	ਮੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਸੰ	—	ਸੰ
ਗਜਾ	ਨ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਗਜਾ	ਨ	ਰਹ	ऽ	ਯੋ
ਨ	ਰੰ			ਮ'					
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਗ	ਤ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਗ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

ਸੰਚਾਰੀ

ਨ਼		ਸ							
ਸ	ਸ	ਧ	—	ਧ	ਧਮ'	ਧ	ਗ	—	ਮ
ਧੀ	ਰ	ਜ	ऽ	ਕੋ	ਧੀऽ	ਰ	ਜ	ऽ	ऽ
		ਸੰ							
ਧ	ਪਧ	ਨ	—	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	—	ਧ
ਗ	ਰਥ	ਕੋ	ऽ	ਗ	ਰ	ਥ	ਗ	ऽ	ਯੋ
ਮ'					ਧ				
ਧ	ਧ	ਗ	ਮ	ਧ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਰ	ਤ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਰ	ਤ	ਰ	ऽ	ਹੀ
ਨ਼									
ਸ	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	—	—
ਧ	ਤ	ਰ	ऽ	ਤ	ਧ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ

ਮ									
ਗ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਅ	ਦ	ਭੂ	ਤ	ਪਰ	ਮ	ਦ	ਭੂ	ਤ	ऽ
ਨ	ਸਂ	ਨ	—	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਨ	—	ਪ
ਖਿ	ਸ	ਮੈ	ऽ	ऽ	ਖਿ	ਸ	ਮ	ऽ	ऽ
ਨ		ਮਂ			ਪਂ				
ਸਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਪਂ	ਪਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਸਂ
ਅ	ऽਸ	ਚ	ਰ	ਜੈ	ਅ	ऽਸ	ਚ	ਰ	ਜ
ਧ									
ਨ	ਨ	ਧ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗਮ	ਗ	—	ਸ
ਅ	ਤਿ	ਅ	ऽ	ਤ	ਅ	ਤऽ	ਹੈ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ:- [illegible]

੧੩. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਬਾਵਰ ਸੋਇ ਰਹੇ ॥ ੧ ਰਹਾਉ ॥
ਮੋਹ ਕੁਟੰਬ ਬਿਖੈ ਰਸ ਮਾਤੇ ਮਿਥਿਆ ਗਹਨ ਗਹੇ ॥ ੧ ॥
ਮਿਥਨ ਮਨੋਰਥ ਸੁਪਨ ਅਨੰਦ ਉਲਾਸ ਮਨਿਮੁਖਿ ਸਤਿ ਕਹੇ ॥੧॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਸੰਗੇ ਤਿਲੁ ਮਰਮ ਨ ਲਹੇ ॥ ੩ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਰਾਖੇ ਸਤਿਸੰਗੇ ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਆਹੇ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੦੬)

ਅਸਥਾਈ

x		0		2		0		3		4	
				ਮ							
				ਗ	ਗਮ	ਪ	—	—	ਨ	—	ਨ
				ਬਾ	ਵਰ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ਰ
ਸਂ	—	ਨ	—	ਪਮਂ	ਪ	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ
ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬਾऽ	ਵਰ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ਰ
			ਰ	ਪ							
ਗ	—	—	ਸ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ
ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੋਹ	ਕੁ	ਟੰ	ਬ	ਬਿ	ਖੈ	ਰ	ਸ

ਸ	ਸ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	—	—	ਨ	—	ਨ
ਮਾ	ਤੇ	ऽ	ਮਿ	ਥਿ	ਆ	ਗਹ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ਗ
ਸੰ	—	ਨ	—	ਪਮੰ	ਪ	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ
ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬਾऽ	ਵਰ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ਰ

ਅੰਤਰਾ

			ਧ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	ਨ	—	—
			ਮਿਥ	ਨ	ਮ	ਨੋ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ
ਸੰ	—	—	ਨਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	—	—
ਥ	ऽ	ऽ	ਸੁਪ	ਨ	ਅ	ਨੰ	ਦ	ਉ	ਲਾ	ऽ	ऽ
ਸੰ	ਨ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	ਨ	—	ਨ
ਸ	ऽ	ऽ	ਮਨ	ਮੁ	ਖ	ਸ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ	ਕ
ਸੰ	—	ਨ	—	ਪਮੰ	ਪ	ਗ	—	ਮ	[illegible]		
ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਬਾऽ	ਵਰ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਇ	ਰਹੇ...	

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਨੋਟ :—ਇਹ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਤੇ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਹੈ।

੧੪. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਬਿਸ੍ਵਪਾਲ ਜਗਤਪਾਲ ਦੀਨਦਿਆਲ ਬੈਰੀ ਸਾਲ
ਸਦਾ ਪ੍ਰਤਪਾਲ ਜਮ ਜਾਲ ਤੇ ਰਹਤ ਹੈਂ ॥
ਜੋਗੀ ਜਟਾਧਾਰੀ ਸਤੀ ਸਾਚੇ ਬਡੇ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ
ਧਿਆਨ ਕਾਜ ਭੂਖ ਪਿਆਸ ਦੇਹ ਪੈ ਸਹਤ ਹੈਂ ॥
ਨਿਉਲੀ ਕਰਮ ਜਲ ਹੋਮ ਪਾਵਕ ਪਵਨ ਹੋਮ
ਅਧੋ ਮੁਖ ਏਕ ਪਾਇ ਠਾਢੇ ਨ ਬਹਤ ਹੈਂ ॥
ਮਾਨਵ ਫਨਿੰਦ ਦੇਵ ਦਾਨਵ ਨ ਪਾਵੈ ਭੇਦ
ਬੇਦ ਔ ਕਤੇਬ ਨੇਤ ਨੇਤ ਕੈ ਕਹਤ ਹੈਂ ॥ ੫ ॥ ੭੫ ॥

(ਕਬਿੱਤ, ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

X		0		੨		0		੩		੪	
ਸ									ਸ		
ਨ਼	ਸ	ਮ	ਗ	—	ਸ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	—	ਸ
ਖਿ	ਸੁ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਲ	ਜ	ਗ	ਤ	ਕਾ	ऽ	ਲ
ਨ਼			ਮ						ਰ		
ਸ	—	ਸ	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਦੀ	ऽ	ਨ	ਦਿਆ	ऽ	ਲ	ਬੇ	ऽ	ਗੀ	ਸਾ	ऽ	ਲ
ਨ਼			ਮ								
ਸ	ਸ	—	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਨ	—	ਪ
ਸ	ਦਾ	ऽ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਤ	ਪਾ	ਲ	ऽ	ਜ	ऽ	ਮ
ਪ			ਪ								
ਮੱ	ਧ	—	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਜਾ	ਲ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰ	ਹ	ਤ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ											
ਗ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	—	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	—
ਜੋ	ਗੀ	ऽ	ਜ	ਟਾ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ਰੀ	ਸ	ਤੀ	ऽ
ਨ	ਰੰ		ਧ								
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	—	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਨ	—	ਪ
ਸਾ	ऽ	ਚੇ	ਬ	ਡੇ	ऽ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਚਾ	ऽ	ਰੀ
						ਮ					
ਪ	—	ਗਮ	ਗ	—	ਸ	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ
ਧਿਆ	ऽ	ਨऽ	ਕਾ	ऽ	ਜ	ਝੂ	ऽ	ਖ	ਪਿਆ	ऽ	ਸ
ਨ			ਰੰ		ਧ	ਮੱ			ਰ		
ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਨ	—	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਦੇ	ਹ	ऽ	ਪੇ	ऽ	ਸ	ਹ	ਤ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

ਸੰਚਾਰੀ

ਗ											
ਮ	ਗ	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ
ਨਿਉ	ਲੀ	ऽ	ਕ	ਰ	ਮ	ਜ	ਲ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਮ
ਨ਼			ਮ								
ਸ	ਸ	—	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਪਾ	ਵ	ऽ	ਕ	ऽ	ਪ	ਵ	ਨ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਮ

ਸ	ਨ਼	—	ਸ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਨ
ਅ	ਧੋ	ऽ	ਮੁ	ऽ	ਖ	ਏ	ऽ	ਕ	ਪਾ	ऽ	ਇ
ਪ	ਸੰ	—	ਨ	—	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਠਾ	ਢੇ	ऽ	ਨ	ऽ	ਬ	ਹ	ਤ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ

			ਸੰ								
ਪ	—	—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ
ਮਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ਵ	ਫ	ਨਿੰ	ऽ	ਦ	ਦੇ	ऽ	ਵ
ਸੰ	ਗੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਪ	ਪ	—	ਸੰ	ਨ	—	ਪ
ਦਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ਵ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਵੈ	ਭੇ	ऽ	ਦ
ਨ			ਮੰ						ਰੰ		
ਸੰ	—	ਸੰ	ਗੰ	—	ਮੰ	ਪੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	—	ਸੰ
ਬੇ	ऽ	ਦ	ਐਂ	ऽ	ਕ	ਤੇ	ऽ	ਬ	ਨੇ	ऽ	ਤ
ਨ	—	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਨੇ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ	ਕ	ਹ	ਤ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਧ੍ਰੁਪਦ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ-ਤਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ। ਭਾਵ—ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

—ਬਿਹਾਗ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ

ਵਾਦੀ—ਮ	ਠਾਟ—ਭੈਰਵੀ	ਸਮਾਂ—ਅੱਧੀ ਰਾਤ, ਲਗ-ਭਗ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ।
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਓਡਵ	ਮ ਨੁ ਸਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਗੁ, ਧੁ, ਨੁ, ਇੰਜ ਕਣ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਮ ਨ
ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਗੁ ਮ, ਧੁ, ਨੁ ਸਂ।

ਅਵਰੋਹੀ – ਸਂ ਨੁ ਧੁ ਮ, ਗੁ ਸ।

ਭੈਰਉ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਵਾਂਗ ਮਾਲਕੌਂਸ ਭੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਛੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ "ਮਾਲਵਕੌਸ਼ਿਕ, ਮਾਲਕੌਸ਼ਿਕ, ਮੱਲਕੌਸ਼ਿਕ ਜਾਂ ਮਾਲਕੰਸ" ਇਤਿਆਦਿ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗਾਇਕ (ਰਾਗੀ) ਜੋ ਮਾਲਕੌਂਸ ਗਾਇਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ "ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ, ਪਾਰਿਜਾਤ, ਕੌਤੁਕ, ਹਿਰਦਯ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਂ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ" ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦਾ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਸੰਪੂਰਣ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਵ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੇਂ 'ਭੈਰਵੀ ਠਾਟ' ਆਖਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਕਈ ਸੰਗੀਤ-ਵਿਦਿਆ ਤੋਂ ਅਨਜਾਨ ਲਿਖਾਰੀ ਅਜੇ ਭੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਛੇ ਪਰਮੁੱਖ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸੁਰ-ਰੂਪ, ਜਾਤੀ, ਠਾਟ ਆਦਿ ਤਬਦੀਲ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੱਖਣੀ ਸੰਗੀਤ (ਕਰਨਾਟਕੀ) ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀਯ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ) ਸੰਗੀਤ ਹੀ ਪਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਭਾਵ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਕੀਰਤਨੀਏਂ (ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ) ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਨੂੰ 'ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀਯ' ਸੰਗੀਤ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਮਨੁਖ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਵ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲਾਵ ਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਭੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਗੋਂ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਸੋ, ਮਾਲਕੌਂਸ, ਹਿੰਡੋਲ, ਮੇਘ ਇਤਿਆਦਿ ਜਿਹੜੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦੇ ਰਾਗ ਸਨ, ਉਹੋ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਦੀ ਲਕੀਰ ਸਮਝ ਕੇ ਚਲਣ ਦੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਮਾਲਕੌਂਸ ਭੈਰਵੀ ਠਾਟ ਦਾ (ਰੇ-ਪਾ ਵਰਜਿਤ) ਓਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜਜ ਹੈ, ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਪਰ ਆਮ ਗਾਇਕ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਰ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਤੇ ਬੀਰ-ਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨੇ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਬਖੂਬੀ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਨ. ਨ. ਸ ਸ ਨ. ਸ ਨ. ਧ.ਨ. ਸ

੧: ਸ—ਨਸ, ਧ ਧ ਨਸ—ਸਨ ਗਸ, ਧ ਨਸ—ਨਸਗਸਧ, ਨਧਮ, ਮਧ ਨਸ—ਗਸ— ।

ਸ ਸ ਨ. ਨ. ਸ ਨ. ਨ. ਮ ਨ. ਸ

੨. ਸ—ਗਸਨਧ ਨਸ —ਨਸਗ ਧ, ਮ, ਧਨਸ—ਨਗ, ਮਗਸ, ਧਨਸ—ਨਸ ਧਮ, ਗਮ—ਧ ਨਸ—

ਨ. ਸ ਗ ਨ.

ਸਗਸ, ਨਸਗਸਧ—ਧਨਸਗ —ਧ ਨ ਸਮ—ਗਮਗਸ—ਨਸਮ—ਮਗਸ, ਧਨਸ— ।

ਗ ਮ ਨ. ਸ ਗ

੩. ਸ—ਨਸ; ਧਨਸਗਮ—ਮਗ-ਸ, ਗਮ, ਸਗਮ, ਗਮਗਸਨਧਮ—ਮ ਮਗਸਨਧਮ, ਧ ਨ ਸਮ—

ਗ ਮ ਮ ਨ. ਮ ਮ ਸ ਨ

ਮਧਮ—ਸ, ਗਮਧ, ਧਮਗ-ਸ, ਧਨਸਗਮਧ, ਧਮ—ਗਧਮ, ਨਸਗਮ—ਗਮਧਮ, ਧ ਧਮ, ਗਸ,

ਮ ਨ.

ਸਗਮਧਮ, ਮਗ, ਮਧਮ, ਗਮਗ-ਸ, ਧ—ਨਸ— ।

ਨ. ਸ ਗ ਮ ਨ

੪. ਸਗਮਧ, ਮਗ, ਗਮਧਮਗ, ਧ ਨ ਸ ਗਮਧ—ਧਮਗ, ਮਗਮ ਧ, ਨਧਮ, ਧਮਗ, ਸਗਮ, ਨਸਗਮ,

ਮ ਮ ਸਂ ਮ ਨ ਸਂ ਮ ਨ

ਗਮਗਸ, ਨਸਗਮਧ, ਨਧਮਗਸ, ਗਮਧਨ ਨਧਮ, ਗਮ ਧ ਨਸਂ—ਨਸਂਨਧ, ਮ—ਗਮ ਧਨਸਂ—

ਸਂ ਨ ਨ ਨ

ਨਸਂ, ਧਨਸਂ—ਨਸਂਨਧ —ਮ, ਗ ਧ. ਮ ਨ ਧਨਸਂ—ਸਂਗਂਸਂ, ਨਸਂ ਧਨਸਂ—ਸਂਨਧਮ, ਗਮ ਧਨਸਂਗਂਸਂ

—ਸਂਨਗਂ—ਸਂ, ਨਸਂਨਧਮ, ਗਮ, ਮਧ ਧਨ ਨਸਂ—ਸਂਨਧ, ਮਗਸ—ਨਸਗਸ, ਗਮਗ ਮਧਮ

ਮ

ਧਨਧ, ਨਸਂ—ਸਂਗਂ, ਮਂਗਂਸਂ, ਨਸਂਨਧ—ਮ, ਗਮਗ ਸ— ।

ਮ ਧ ਨ ਸਂ ਨ ਮ ਨ ਸਂ

੫. ਗ ਮ ਧ ਨਸਂ—ਸਂਗਂਸਂ, ਧਨਸਂ —ਸਂਮਂ, ਗਂਮਂਗਂਸਂ, ਨਸਂਧਨਸਂ ਗ, ਮ ਧਨਸਂ—ਧਨਸਂਮਂਗਂ, ਨਸਂਮਂ

ਮ ਨ ਸਂ

—ਮਂਗਂਸਂਨਧਮ—ਮ-ਮਂ, ਗਂਮਂਗਂਸਂ—ਗਂ, ਸਂਨ, ਸਂ, ਨਧ, ਨ, ਧਮ, ਧ, ਮਗ, ਮ, ਗਸ, ਗਮ ਧ ਨਸਂ,

ਮ ਨ ਮਂ

ਨਸਂਨਧ, ਮ, ਗਮਧਨਸਂ, ਸਂਨ ਨਧ ਧਮ, ਗਮਧਨਸਂ—ਧਨਸਂਗਂਮਂ, ਗਂਮਂਗਂਸਂਨਸਂਧਨਸਂ—ਸਂਨਧਮਧ,

ਨੁਧੁਮਗੁਮ, ਧੁਮਗੁਸਗੁ, ਨੁਸਗੁਮਧੁਨੁਸਂ—ਸਂਨੁਸਂਨੁਧੁ, ਨੁਧੁਨੁਧੁਮ, ਧੁਮਧੁਮਗੁ, ਮਗੁਮਗੁ ਸ—ਨੁਸਗੁ,

ਸਗੁਮ, ਗੁਮਧੁ, ਮਧੁਨੁ, ਧੁਨੁਸਂ, ਨੁਸਂਗੁਂ, ਸਂਗੁਂਮਂ—ਮਂਗੁਂਸਂ, ਗੁਂਸਂਨੁ, ਸਂਨੁਧੁ, ਨੁਧੁਮ, ਧੁਮਗੁ, ਗੁਮਧੁ,

ਨੁਸਂ, ਨੁਸਂ ਗੁਂ—ਸਂ, ਨੁਧੁ—ਮ, ਗੁਮਗੁ—ਸ, ਨੁਸਗੁਮਧੁਨੁਸਂ—ਗੁਮਧੁਨੁਸਂ, ਮਧੁਨੁਸਂ, ਧੁਨੁਸਂ— ।

ਮਾਲਕੌਂਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੮)

ਅਸਥਾਈ

	×		੦		੨		੦		੩		੪	
	ਮ				ਨੁ							
	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਗੁ	—
	ਗ	ਗ	ਨ	ਦ	ਮਾ	ਮਾ	ਬਾ	ਜਿ	ਓ	ऽ	ऽ	ऽ
੧.	.	.	.	.	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ,
੨.	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਸਂਗੁਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ	ਨੁਸ,
੩.	.	.	.	.	ਧੁਨੁ	ਸਨੁ	ਸਗੁ	ਮਗੁ	ਮਧੁ	ਨੁਧੁ	ਨੁਸਂ	ਗੁਂਸਂ
	ਗੁਂਮਂ	ਗੁਂਸਂ	ਨੁਸਂ	ਗੁਂਸਂ	ਧੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਮਧੁ	ਨੁਧੁ	ਗੁਮ	ਧੁਮ	ਸਗੁ	ਮਗੁ,
੪.	ਨੁਸ	ਗੁਮ,	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਗੁਂ	ਸਂਨੁ
	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਗੁਂ	ਮਂਗੁਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਗੁਸ	ਨੁਸ	ਧੁਨੁ	ਸ,
੫.	ਨੁਸ	ਗੁਮ,	ਸਗੁ	ਮਧੁ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ,	ਮਧੁ	ਨੁਸਂ,	ਧੁਨੁ	ਸਂਗੁਂ,	ਨੁਸਂ	ਗੁਂਮਂ,
	ਗੁਂਗੁਂ	ਸਂਨੁ	ਸਂਸਂ	ਨੁਧੁ,	ਨੁਨੁ	ਧੁਮ,	ਧੁਧੁ	ਮਗੁ,	ਮਮ	ਗੁਸ,	ਗੁਗੁ	ਸਨੁ
੬.	ਸਗੁ	ਸਮ	ਗੁਗੁ	ਮਮ	ਮਧੁ	ਮਨੁ	ਧੁਧੁ	ਨੁਨੁ	ਨੁਸਂ	ਨੁਗੁਂ	ਧਸਂ	ਗੁਂਗੁਂ
	ਸਂਗੁਂ	ਸਂਮਂ	ਗੁਂਸਂ	ਨੁਸਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਨੁਧੁ	ਮਧੁ,	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਮਗੁ	ਸਗੁ
੭.	ਧੁਨੁ	ਸ,ਧੁ	ਨੁਸ	ਧੁਨੁ,	ਗੁਮ	ਧੁ,ਗੁ	ਮਧੁ	ਗੁਮ,	ਧੁਨੁ	ਸਂ,ਧੁ	ਨੁਸਂ	ਧੁਨੁ,
	ਸਂਮਂ	ਗੁਂਸਂ,	ਨੁਗੁਂ	ਸਂਨੁ,	ਧੁਸਂ	ਨੁਧੁ,	ਮਨੁ	ਧੁਮ,	ਗੁਧੁ	ਮਗੁ	ਸਮ	ਗੁਸ
੮.	.	.	.	.	ਨੁਸ	ਗੁ,ਨੁ	ਸਗੁ	ਨੁਸ	ਗੁਮ,	ਸਗੁ	ਮ,ਸ	ਗੁਮ
	ਸਗੁ	ਮਧੁ,	ਗੁਮ	ਧੁ ਗੁ	ਮਧੁ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ,	ਮਧੁ	ਨੁ,ਮ	ਧੁਨੁ	ਮਧੁ	ਨੁਸਂ
	ਧੁਨੁ	ਸਂ,ਧੁ	ਨੁਸਂ	ਧੁਨੁ,	ਸਂਗੁਂ	ਸਂ,ਨੁ	ਸਂਨੁ,	ਧੁਨੁ	ਧੁ,ਮ	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਗੁਸ

ਅੰਤਰਾ

੧.	ਸੂ	ऽ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਸਂਗੁਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ
੨.	.	.	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਗੁਂ	ਮਂਗੁਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ
੩.	.	.	.	.	ਨੁਸਂ	ਗੁਂਮਂ	ਗੁਂਸਂ,	ਨੁਸਂ	ਗੁਂਸਂ	ਨੁਧੁ,	ਮਧੁ	ਨੁਸਂ
	ਨੁਧੁ	ਮਗੁ,	ਮਧੁ	ਨੁਧੁ	ਮਗੁ	ਸਗੁ	ਮਧੁ	ਮਗੁ	ਸਨੁ	ਸਗੁ	ਮਧੁ	ਨੁਸਂ
੪.	ਸਂ	ਧੁਨੁ	ਸਂ,ਧੁ	ਨੁਸਂ	ਧੁਨੁ,	ਗੁਂਗੁਂ	ਸਂ,ਗੁਂ	ਗੁਂਸਂ	ਨੁਸਂ,	ਨੁਨੁ	ਧੁ,ਨੁ	ਨੁਧੁ
	ਮਧੁ,	ਮਮ.	ਗੁ,ਮ	ਮਗੁ	ਸਗੁ,	ਸਨੁ	ਗੁਸ	ਮਗੁ	ਧੁਮ	ਨੁਧੁ	ਸਂਨੁ	ਗੁਂਸਂ
੫.	.	.	.	.	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ,ਧੁ	ਨੁਸਂ	ਧੁਨੁ	ਸਂਗੁਂ	ਮਂਗੁਂ	ਸਂਸਂ
	ਨੁਸਂ	ਗੁਂਗੁਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਸਂਸਂ	ਨੁਧੁ,	ਮਧੁ	ਨੁਨੁ	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਧੁਧੁ	ਮਗੁ,
	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ,	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ
੬.	ਨੁਸਂ	ਮਂਮਂ	ਗੁਂਗੁਂ	ਮਂਗੁਂ	ਨੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਧੁ	ਨੁਧੁ,	ਮਮ	ਧੁਮ	ਗੁਗੁ	ਮਗੁ,
	ਸਮ	ਗੁਗੁ	ਮਨੁ	ਧੁਧੁ	ਧੁਸਂ	ਨੁਨੁ	ਨੁਗੁਂ	ਸਂਸਂ	ਸਂਮਂ	ਗੁਂਗੁਂ	ਸਂਸਂ	ਨੁਨੁ
	ਧੁਧੁ	ਮਮ	ਗੁਗੁ	ਸਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ.	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ
੭.	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਗੁਂ	ਗੁਂਸਂ;	ਨੁਸਂ	ਸਂਨੁ,	ਧੁਨੁ	ਨੁਧੁ,	ਮਧੁ	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਮਗੁ,
	ਸਗੁ	ਗੁਸ,	ਗੁਮ	ਮਧੁ	ਧੁਨੁ	ਨੁਸਂ	ਸਂਗੁਂ	ਗੁਂਮਂ	ਮਂਗੁਂ	ਗੁਂਸਂ	ਸਂਨੁ	ਨੁਧੁ
	ਧੁਮ	ਮਗੁ	ਗੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ
੮.	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ	ਨੁਸ,	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਧੁਮ	ਧੁਮ	ਨੁਧੁ	ਨੁਧੁ
	ਸਂਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ,	ਧੁਨੁ	ਨੁ,ਧੁ	ਨੁਨੁ	ਧੁਨੁ	ਮਧੁ	ਨੁਸਂ	ਧੁਨੁ	ਸਂ,ਧੁ
	ਨੁਸਂ	ਧੁਨੁ	ਮਧੁ	ਨੁਸਂ,	ਗੁਮ	ਧੁ,ਗੁ	ਮਧੁ	ਗੁਮੁ	ਧੁਨੁ	ਸਂਨ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ
	ਗੁਸ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ	ਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ	ਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ

੧. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਰੋਗਨ ਤੇ ਅਰ ਸੋਗਨ ਤੇ ਜਲ ਜੋਗਨ ਤੇ ਬਹੁ ਭਾਂਤ ਬਚਾਵੈ ॥
ਸੱਤ੍ਰ ਅਨੇਕ ਚਲਾਵਤ ਘਾਵ ਤਊ ਤਨ ਏਕ ਨ ਲਾਗਨ ਪਾਵੈ ॥
ਰਾਖਤ ਹੈ ਅਪਨੋ ਕਰ ਦੈ ਕਰ ਪਾਪ ਸੰਬੂਹ ਨ ਭੇਟਨ ਪਾਵੈ ॥
ਔਰ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਾ ਕਹ ਤੋ ਸੋ, ਸੁ ਪੇਟ ਹੀ ਕੇ ਪਟ ਬੀਚ ਬਚਾਵੈ ॥੬॥੨੪੮॥

(ਸਵੈਯੇ, ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਸਂ	—	ਧ̱	ਨ̱	ਧ̱
											ਰੇ	ऽ	ਗ	ऽ	ਨ
ਮ	—	—	ਗ̱	ਸ	ਗ̱	ਮ	ਗ̱	ਸ	—	—	ਨ̱̣	ਸ	ਧ̱̣	ਧ̱̣	ਨ̱̣
ਤੇ	ऽ	ऽ	ਅ	ਰਿ	ਸੋਂ	ਗ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ;	ਜੋ	ਲ	ਜੰ	ਗ	ਨ
ਸ	ਮ	—	ਗ̱	ਮ	ਧ̱ਨ̱	ਸਂ	ਸਂ	ਧ̱	ਨ̱	ਧ̱ਮ	ਸਂ	—			
ਤੇ	ऽ	ऽ	ਬ	ਹੁ	ਭਾਂऽ	ਤ	ਬ	ਚਾ	ऽ	ਵੇऽ,	ਰੇ	—ਗਨ ਤੇ...			

ਅੰਤਰਾ

											ਮ		ਨ̱		
											ਗ̱	ਮ	ਧ̱	—	ਨ̱
											ਸ	ऽ	ਤ੍ਰ	ऽ	ਅ
													ਨ̱		
ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ̱	ਨ̱	ਸਂ	ਮਂ	ਗ̱ਂ	ਸਂ	—	ਮਂ	ਗ̱ਂ	ਸਂ	ਧ̱	ਨ̱	ਧ̱
ਨੇ	ऽ	ਕ	ਚ	ਲਾ	ਵ	ऽ	ਤ	ਘਾ	ऽ	ਵ,	ਤ	ਉ	ਤ	ऽ	ਨ
ਮ	—	ਮ	ਗ̱	ਮ	ਧ̱ਨ̱	ਸਂਗ̱ਂ	ਸਂਨ̱	ਧ̱ਨ̱	ਧ̱ਮ	ਗ̱ਮ	ਸਂ	—	ਨ̱ਧ̱	ਨ̱	ਧ̱
ਏ	ऽ	ਕ	ਨਾ	ऽ	ਲਾऽ	ਗऽ	ਨऽ	ਪਾऽ	ऽऽ	ਵੈ,	ਰੇ	ऽ	ਗऽ	ऽ	ਨ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਖੰਡਾ ਪ੍ਰਿਥਮੈ ਸਾਜਿ ਕੈ ਜਿਨ ਸਭ ਸੈਸਾਰੁ ਉਪਾਇਆ ॥
ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਮਹੇਸ ਸਾਜਿ ਕੁਦਰਤੀ ਦਾ ਖੇਲੁ ਰਚਾਇ ਬਣਾਇਆ ॥
ਸਿੰਧ ਪਰਬਤ ਮੇਦਨੀ ਬਿਨੁ ਥੰਮ੍ਹਾ ਗਗਨਿ ਰਹਾਇਆ ॥
ਸਿਰਜੇ ਦਾਨੋ ਦੇਵਤੇ ਤਿਨ ਅੰਦਰਿ ਬਾਦੁ ਰਚਾਇਆ ॥
ਤੈਹੀ ਦੁਰਗਾ ਸਾਜਿ ਕੈ ਦੈਤਾ ਦਾ ਨਾਸੁ ਕਰਾਇਆ ॥
ਤੈਥੋਂ ਹੀ ਬਲੁ ਰਾਮ ਲੈ ਨਾਲ ਬਾਣਾ ਦਹਸਿਰੁ ਘਾਇਆ ॥
ਤੈਥੋਂ ਹੀ ਬਲੁ ਕ੍ਰਿਸਨ ਲੈ ਕੰਸੁ ਕੇਸੀ ਪਕੜਿ ਗਿਰਾਇਆ ॥
ਬਡੇ ਬਡੇ ਮੁਨਿ ਦੇਵਤੇ ਕਈ ਜੁਗ ਤਿਨੀ ਤਨੁ ਤਾਇਆ ॥
ਕਿਨੀ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥ ੨ ॥

(ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ, ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
	ਨੁ									ਨੁ					
—	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ
S	ਕਿ	ਨ	ਹੀ	ਤੇ	S	ਰਾ	S	ਅੰ	S	ਤ	ਨ	ਪਾ	S	ਇਆ	S
ਗੁ															
ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਨੁ̣	ਸ	ਧੁ̣	ਨੁ̣	ਸ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਮ	—
S;	ਕਿ	ਨ	ਹੀ	ਤੇ	S	ਰਾ	S	ਅੰ	S	ਤ	ਨ	ਪਾ	S	ਇਆ	S

ਅੰਤਰਾ

	ਮ			ਨੁ									ਸਂ		
—	ਗੁ	—	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਗੁਂ	ਨੁ	ਸਂ	—
S	ਖੰ	S	ਡਾ	ਪ੍ਰਿ	ਥ	ਮੈ	S	ਸਾ	S	S	ਜ	ਕੈ	S	S	S
ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—
ਜਿਨ	ਸ	ਭ	ਸੈ	ਸਾ	S	ਰ	ਉ	ਪਾ	S	S	S	ਇਆ	S	S	S
ਗੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਨੁ̣	ਸ	ਧੁ̣	ਨੁ̣	ਸ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ
S,	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮਾ	ਬਿ	ਸ	ਨ	ਮ	ਹੇ	S	ਸ	ਸਾ	S	ਜ	*	ਕੁ
ਮ				ਨੁ											
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ
ਦ	ਰ	ਤੀ	ਦਾ	ਖੇ	S	ਲ	ਰ	ਚਾ	S	ਇ	ਬ	ਣਾS	SS	ਇਆ	SS

ਗੁਸ
S S, ਕਿਨ ਹੀ...

—ਪਉੜੀ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।
(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੩. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪੰਡੀਆ ਕਵਨ ਕੁਮਤਿ ਤੁਮ ਲਾਗੇ ॥
ਬੂਡਹੁਗੇ ਪਰਵਾਰ ਸਕਲ ਸਿਉ ਰਾਮੁ ਨ ਜਪਹੁ ਅਭਾਗੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਪੜੇ ਕਾ ਕਿਆ ਗੁਨੁ ਖਰ ਚੰਦਨ ਜਸ ਭਾਰਾ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੀ ਗਤਿ ਨਹੀ ਜਾਨੀ ਕੈਸੇ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਾ ॥ ੧ ॥
ਜੀਅ ਬਧਹੁ ਸੁ ਧਰਮੁ ਕਰਿ ਥਾਪਹੁ ਅਧਰਮੁ ਕਹਹੁ ਕਤ ਭਾਈ ॥
ਆਪਸ ਕਉ ਮੁਨਿਵਰ ਕਰਿ ਥਾਪਹੁ ਕਾ ਕਉ ਕਹਹੁ ਕਸਾਈ ॥ ੨ ॥
ਮਨ ਕੇ ਅੰਧੇ ਆਪਿ ਨ ਬੂਝਹੁ ਕਾਹਿ ਬੁਝਾਵਹੁ ਭਾਈ ॥
ਮਾਇਆ ਕਾਰਨ ਬਿਦਿਆ ਬੇਚਹੁ ਜਨਮੁ ਅਬਿਰਥਾ ਜਾਈ ॥ ੩ ॥
ਨਾਰਦ ਬਚਨ ਬਿਆਸੁ ਕਹਤ ਹੈ ਸੁਕ ਕਉ ਪੂਛਹੁ ਜਾਈ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਰਾਮੈ ਰਮਿ ਛੂਟਹੁ ਨਾਹਿ ਤ ਬੂਡੇ ਭਾਈ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੧੧੦੨)

ਅਸਥਾਈ

x				੨				੦				੩			
						ਨੁ						ਗੁ			
						ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਧੁ	ਨੁਧੁ	ਮ	ਮ	ਸ	ਸ	ਨੁਧੁ	ਨੁ
						ਪੰਡੀ	ਆ	ਕS	ਵS	ਨ	ਕੁ	ਮ	ਤ	ਤੁS	ਮ
ਸ	—	ਮ	—	ਧੁਮ	ਗੁ	—	—	ਮ	—	ਗੁ	—	ਮ	—	ਨੁਧੁ	ਨੁ
ਲਾ	S	ਗੇ	S	SS	S;	S	S	ਬੂ	S	ਡਹੁ	S	ਗੇ	S	ਪS	ਰ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਗੁਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ
ਵਾ	S	ਰ	ਸ	ਕ	ਲ	ਸਿਉ	S	ਰਾ	S	ਮ	ਨ	ਜ	ਪਹੁ	S	ਅ
ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ										
ਭਾS	SS	SS	SS	ਗੇS	SS										

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਨੁਧੁ	ਨੁ
								ਬੇ	S	ਦ	ਪੁ	ਰਾ	S	ਨS	ਪ
ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ੜੇ	S	ਕਾ	S	ਕਿਆ	S	ਗੁ	ਨ	ਖ	ਰ	ਚੰ	S	ਦ	ਨ	ਜ	ਸ
ਗੁਂ	ਗੁਂਸਂ	ਨੁਸਂ	—	ਨੁਸਂ	ਗੁਂਸਂ	ਨੁਧੁ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਸਂ
ਭਾ	SS	SS	S	ਰਾS	SS	SS	S;	ਰਾ	S	ਮ	ਨਾ	S	ਮ	ਕੀ	S

ਸਂ	ਨੁ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	—	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ
ਗ	ਤ	ਨ	ਹੀ	ਜਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਉ	ਤ	ਰ	ਸ

						ਨੁ	
ਸਂਗੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ	ਸਂ	ਸਂ...
ਪਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰਾऽ	ऽऽ,	ਪੰ	ਡੀਆ...

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੪. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਾਈ ਮੈ ਮਨ ਕੋ ਮਾਨੁ ਨ ਤਿਆਗਿਓ ॥
ਮਾਇਆ ਕੇ ਮਦਿ ਜਨਮੁ ਸਿਰਾਇਓ ਰਾਮ ਭਜਨ ਨਹੀ ਲਾਗਿਓ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਮ ਕੋ ਡੰਡ ਪਰਿਓ ਸਿਰ ਊਪਰਿ ਤਬ ਸੋਵਤ ਤੇ ਜਾਗਿਓ ॥
ਕਹਾ ਹੋਤ ਅਬ ਕੈ ਪਛੁਤਾਏ ਛੂਟਨ ਨਾਹਿ ਨ ਭਾਗਿਓ ॥ ੧ ॥
ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਉਪਜੀ ਘਟ ਮਹਿ ਜਬ ਗੁਰ ਚਰਨਨ ਅਨੁਰਾਗਿਓ ॥
ਸਫਲੁ ਜਨਮੁ ਨਾਨਕ ਤਬ ਹੂਆ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜਸ ਮੈ ਪਾਗਿਓ ॥੨॥

(ਮਾਰੂ ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੧੦੦੮)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਗੁ			ਨ਼	
											ਮ	ਗੁ	ਸ	ਧ਼	ਨ਼
											ਮਾ	ਈ	ऽ	ਮੈ	ऽ
		•										ਮ			
ਸ	ਸ	ਮ	—	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਸ	—	ਗੁ	—	ਮ	—
ਮ	ਨ	ਕੋ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਨ	ਨ	ਤਿਆ	ऽ	ਗਿਓ;	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ
ਨੁ				ਨੁ											
ਧੁ	—	ਨੁ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਗੁਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ
ਕੇ	ऽ	ਮ	ਦ	ਜ	ਨ	ਮ	ਸਿ	ਰਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਭ
											ਗੁ				
ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਸ	ਮ	ਗੁ...			
ਜ	ਨ	ਨ	ਹੀ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗਿਓ	ऽऽ	ऽऽ,	ਮਾ	ਈ...			

ਅੰਤਰਾ

												ਮ		ਨ̱	
												ਗ̱	ਮ	ਧ̱	ਨ̱
												ਜ	ਮ	ਕੋ	ऽ
								ਨ̱	ਨ̱						
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧ̱	ਧ̱	ਨ̱	ਨ̱	ਸਂ	ਸਂ	ਮਂ	—
ਡੰ	ऽ	ਡ	ਪ	ਰਿਓ	ऽ	ਸਿ	ਰ	ਊ	ऽ	ਪ	ਰ,	ਤ	ਬ	ਸੋ	ऽ
ਗ̱ਂ	ਗ̱ਂ	ਸਂ	—	ਧ̱	ਨ̱	ਸਂ	ਨ̱	ਧ̱ਨ̱	ਧ̱ਮ	ਗ̱ਸ					
ਵ	ਤ	ਤੈ	ऽ	ਜਾਂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗਿਓ	ऽऽ	ऽऽ,	ਮਾ	ਈ...			

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

ਨੋਟ :—ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਪੁਰਾਤਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ 'ਟਿਯੂਨਾਂ' ਤੇ ਲਾਏ ਹਨ ।

੫. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਰੰਗਾ ਰੰਗ ਰੰਗਨ ਕੇ ਰੰਗਾ ॥ ਕੀਟ ਹਸਤ ਪੂਰਨ ਸਭ ਸੰਗਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬਰਤ ਨੇਮ ਤੀਰਥ ਸਹਿਤ ਗੰਗਾ ॥ ਜਲੁ ਹੇਵਤ ਭੂਖ ਅਰੁ ਨੰਗਾ ॥
ਪੂਜਾਚਾਰ ਕਰਤ ਮੇਲੰਗਾ ॥ ਚਕ੍ਰ ਕਰਮ ਤਿਲਕ ਖਾਟੰਗਾ ॥
ਦਰਸਨ ਭੇਟੇ ਬਿਨੁ ਸਤਸੰਗਾ ॥੧॥
ਹਠਿ ਨਿਗ੍ਰਹਿ ਅਤਿ ਰਹਤ ਬਿਟੰਗਾ ॥ ਹਉ ਰੋਗੁ ਬਿਆਪੈ ਚੁਕੈ ਨ ਭੰਗਾ ॥
ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਅਤਿ ਤ੍ਰਿਸਨ ਜਰੰਗਾ ॥ ਸੋ ਮੁਕਤੁ ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਚੰਗਾ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੦੫)

ਅਸਥਾਈ

x				੨				੦				੩			
						ਨ̱̣								ਨ̱̣	
						ਸ	ਸ	ਸਂ	ਨ̱	ਧ̱	ਮ	ਗ̱	ਸ	ਧ̱̣	ਨ̱̣
						ਰੰ	ਗਾ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਰੰ	ਗ	ਨ	ਕੇ	ऽ
ਗ̱														ਨ̱̣	
ਸ	—	ਮ	—	ਗ̱	ਸ	ਗ̱ਮ	ਧ̱ਨ̱ਸਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਧ̱	ਮ	ਗ̱	ਸ	ਧ̱̣	ਨ̱̣
ਰੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਰੰऽ	ਗਾऽऽ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਰੰ	ਗ	ਨ	ਕੇ	ऽ
ਗ̱										ਨ̱					
ਸ	—	ਮ	—	ਗ̱	—	ਸ	—	ਗ̱	ਮ	ਧ̱	ਨ̱̣	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਰੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਟ	ਹ	ऽਸ	ਤ	ਪੂ	ऽ
ਧ̱	ਨ̱	ਸਂ	ਗ̱ਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਗ̱ਮ	ਧ̱ਨ̱ਸਂ								
ਰ	ਨ	ਸ	ਭ	ਸੰ	ਗਾ,	ਰੰऽ	ਗਾऽऽ								

ਅੰਤਰਾ

								ਮ		ਨੁ					
								ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
								ਬ	ਰ	ਤ	ਨੇ	S	ਮ	ਤੀ	S
								ਨੁ							
ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਰ	ਥ	ਸਹਿ	ਤ	ਗੀ	S	ਗਾ	S	ਜ	ਲ	ਹੇ	S	ਵ	ਤ	S	ਭੂ
ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁਸਂ	ਸਂ							
S	ਖ	ਅ	ਰ	ਨੰ	ਗਾ,	ਰੰS	ਗਾSS	ਰੰ...							

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਹੈ।

[illegible]

੬. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਰਾਜਨ ਕਉਨੁ ਤੁਮਾਰੈ ਆਵੈ ॥
ਐਸੋ ਭਾਉ ਬਿਦਰ ਕੋ ਦੇਖਿਓ ਓਹੁ ਗਰੀਬੁ ਮੋਹਿ ਭਾਵੈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਸਤੀ ਦੇਖਿ ਭਰਮ ਤੇ ਭੂਲਾ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨੁ ਨ ਜਾਨਿਆ ॥
ਤੁਮਰੋ ਦੂਧੁ ਬਿਦਰ ਕੋ ਪਾਨੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਕਰਿ ਮੈ ਮਾਨਿਆ ॥੧॥
ਖੀਰ ਸਮਾਨਿ ਸਾਗੁ ਮੈ ਪਾਇਆ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਰੈਨਿ ਬਿਹਾਨੀ ॥
ਕਬੀਰ ਕੋ ਠਾਕੁਰ ਅਨਦ ਬਿਨੋਦੀ ਜਾਤਿ ਨ ਕਾਹੂ ਕੀ ਮਾਨੀ ॥੨॥
(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੧੦੫)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
	ਨੁ									ਨੁ					
—	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ
S	ਕਉ	ਨ	ਤੁ	ਮਾ	S	ਰੈ	S	ਆ	S	ਵੈ	S	ਰਾ	S	ਜ	ਨ
ਗੁ						ਨੁ									
ਸ	ਸ	—	ਸ	ਨੁ਼	ਸ	ਧੁ਼	ਨੁ਼	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਮ	—	ਮ	—
S;	ਐ	S	ਸੋ	ਭਾ	S	ਉ	ਬਿ	ਦ	ਰ	ਕੋ	S	ਦੇ	S	ਖਿਓ	S
				ਨੁ											
—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ
S	ਓ	ਹੁ	ਗ	ਰੀ	ਬ	ਮੋ	ਹਿ	ਭਾ	S	S	S	ਵੈS	SS	SS	SS

ਅੰਤਰਾ

	ਮ			ਨੁ											
	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਨੁ	—	ਸੰ	—
	ਹ	Sਸ	ਤੀ	ਦੇ	S	ਖ	ਭ	ਰ	ਮ	ਤੇ	S	ਭੂ	S	ਲਾ	S
—	ਗੁੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—
S	ਸ੍ਰੀ	ਭ	ਗ	ਵਾ	S	ਨ	ਨ	ਜਾ	S	S	S	ਨਿਆ	S	S	S
	ਗੁ					ਨੁ		ਗੁ							
—	ਸ	ਸ	ਸ	ਨੁ਼	ਸ	ਧੁ਼	ਨੁ਼	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਮ	—	ਮ	—
S	ਤੁ	ਮ	ਰੋ	ਦੂ	S	ਧ	ਖਿ	ਦ	ਰ	ਕੋ	S	ਪਾ	S	ਨੋ	S
	ਮ			ਨੁ											
—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	—	ਸੰ	—	—	ਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ
S	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਕ	ਰ	ਮੇ	S	ਮਾ	S	S	S	ਨਿਆ	SS	SS	SS
	ਨੁ														
—	ਸੰ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ								
S	ਕਊ	ਨ	ਤੁ	ਮਾ	S	ਰੇ	S...								

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੭. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਝਪਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਚੱਕ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਵਰਤੀ ਚੱਕ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਭੁਗਤੇ ॥
ਸੁਯੰਭਵ ਸੁਭੰ ਸਰਬਦਾ ਸਰਬ ਜੁਗਤੇ ॥
ਦੁਕਾਲੰ ਪ੍ਰਣਾਸੀ ਦਿਆਲੰ ਸਰੂਪੇ ॥
ਸਦਾ ਅੰਗ ਸੰਗੇ ਅਭੰਗੰ ਬਿਭੂਤੇ ॥੧੯੯॥

(ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਗੁ			ਨੁ		ਗੁ				
ਸ	ਸ	ਸ	ਧੁ਼	ਨੁ਼	ਸ	ਗੁ	ਮ	—	—
ਚੱ	ਕ੍ਰ	ਚੱ	S	ਕ੍ਰ	ਵ	ਰ	ਤੀ	S	S
ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਨੁਧੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਚੱ	ਕ੍ਰ	ਚੱ	S	ਕ੍ਰ	ਭS	ਗS	ਤੇ	S	S

ਮ		ਨੁ							
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਸੁਫੈ	ऽ	ਭ	ਵ	ਸੁ	ਭੈ	ऽ	ਸ	ਰ	ਬ
ਗੁੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁਧੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਦਾ	ऽ	ਸ	ਰ	ਬ	ਜੁऽ	ਗऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

									ਮਮ
									ऽਦੂ
ਮ									
ਗੁ	—	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ
ਕਾ	ऽ	ਲੰ	ऽ	ਪੂ	ਣਾ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ऽਦਿ
ਗੁੰ	—	ਸੰ	—	ਨੁਨੁ	ਨੁਧੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਆ	ऽ	ਲੰ	ऽ	ऽਸ	ਰੂऽ	ऽऽ	ਪੇ	ऽ	ऽ
ਮੰ	ਮੰ	ਗੁੰ	—	ਸੰ	ਨੁਧੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਸ	ਦਾ	ਅੰ	ऽ	ਗ	ਸੰऽ	ऽऽ	ਗੇ	ऽ	ऽ
ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰਸੰ	ਧੁਨੁ	ਸੰਸੰ	ਧੁਨੁ	ਸੰਸੰ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ
ਸਦਾ	ਅੰਗ	ਸੰਗੇ,	ਅੰਗ	ਸੰਗੇ,	ਅੰਗ	ਸੰਗੇ	ਅਭੰ	ਗੀਬਿ	ਭੂਤੇ,

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਠਾਅ, ਦੂਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਆਦਿ ਲਯ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਬੜਾ ਰਸ ਤੇ ਅਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ।

੮. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ ਵਿਚ)

ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ॥ ਗਗਨ ਦਮਾਮਾ ਬਾਜਿਓ ਪਰਿਓ ਨੀਸਾਨੈ ਘਾਉ ॥
ਖੇਤੁ ਜੁ ਮਾਂਡਿਓ ਸੂਰਮਾ ਅਬ ਜੂਝਨ ਕੋ ਦਾਉ ॥੧॥
ਸੂਰਾ ਸੋ ਪਹਿਚਾਨੀਐ ਜੁ ਲਰੈ ਦੀਨ ਕੇ ਹੇਤ ॥
ਪੁਰਜਾ ਪੁਰਜਾ ਕਟਿ ਮਰੈ ਕਬਹੂ ਨ ਛਾਡੈ ਖੇਤੁ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ, ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੧੧੦੫)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ				ਨ̱							
ਗ̱	ਮ	ਗ̱	ਸ	ਧ̱̣	ਨ̱̣	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਗ̱	—
ਗ	ਗ	ਨ	ਦ	ਮਾ	ਮਾ	ਬਾ	ਜਿ	ਓ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ̱	ਗ̱	ਮ	ਧ̱	ਨ̱	—	ਧ̱	ਨ̱	ਧ̱	ਮ	—	ਮ
ਪ	ਰਿ	ਓ	ਨੀ	ਸਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ऽ	ਘਾ	ऽ	ਓ
			ਨ̱								
ਗ̱	ਗ̱	ਮ	ਧ̱	—	ਨ̱	ਸਂ	—	ਨ̱	ਸਂ	—	—
ਖੇ	ਤ	ਜੁ	ਮਾਂ	ऽ	ਡਿਓ	ਸੁ	ऽ	ਰ	ਮਾ	ऽ	ऽ
ਗ̱ਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਧ̱	ਮਧ̱	ਨ̱	ਧ̱	ਨ̱	ਧ̱	ਮ	—	ਮ
ਅ	ਬ	ਜੂ	ऽ	ਝऽ	ਨ	ਕੈ	ऽ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ਉ

ਅੰਤਰਾ

		ਮ									
ਮ	—	ਗ̱	—	ਮ	ਧ̱	ਨ̱	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਸੁ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਪਹਿ	ऽ	ਚਾ	ਨੋ	ਐ	ऽ
ਸਂ	—	ਗ̱ਂ	ਗ̱ਂ	ਸਂ	—	ਗ̱ਂ	ਸਂ	ਨ̱ਧ̱	ਨ̱	ਧ̱	ਨ̱
ਜੁ	ऽ	ਲ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ਦੀ	ਨ	ਕੇऽ	ऽ	ਹੇ	ਤ
ਧ̱	ਧ̱	ਨ̱	ਸਂ	ਮਂ	ਮਂ	ਗ̱ਂ	ਮਂ	ਗ̱ਂ	ਸਂ	—	—
ਪੁ	ਰ	ਜਾ	ਪੁ	ਰ	ਜਾ	ਕ	ਟ	ਮ	ਹੈ	ऽ	ऽ
ਗ̱ਂ	ਗ̱ਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਧ̱	ਮਧ̱	ਨ̱	ਧ̱	ਮ	—	ਮ
ਕ	ਬ	ਹੂ	ਨ	ਛਾ	ऽ	ਡੇऽ	ऽ	ऽ	ਖੇ	ऽ	ਤ

ਨੋਟ:- ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਭਜਨ ਕਰੋ ਤੁਮਾਰੇ ਸਾਧੋ' ਸ਼ਬਦ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਫ਼ਿਆਂ ਦਾ [illegible] [illegible] ਹੈ।

੯. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਖਗ ਖੰਡ ਬਿਹੰਡੰ ਖਲ ਦਲ ਖੰਡੰ ਅਤਿ ਰਣ ਮੰਡੰ ਬਰਬੰਡੰ ॥
ਭੁਦਦੰਡ ਅਖੰਡੰ ਤੇਜ ਪਰਚੰਡੰ ਜੋਤਿ ਅਮੰਡੰ ਭਾਨ ਪ੍ਰਭੰ ॥
ਸੁਖ ਸੰਤਾ ਕਰਣੰ ਦੁਰਮਤਿ ਦਰਣੰ ਕਿਲਬਿਖ ਹਰਣੰ ਅਸਿ ਸਰਣੰ ॥
ਜੈ ਜੈ ਜਗ ਕਾਰਣ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਉਬਾਰਣ ਮਮ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਣ ਜੈ ਤੇਗੰ ॥੨॥

(ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ, ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

✗		੦		੨		੦		੩		੪	
				ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ
				ਜੈ	S	ਜੈ	ਜ	ਗ	ਕਾ	ਰ	ਣ
ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸ੍ਰਿਸ	ਟਿ	ਉ	ਬਾ	ਰ	ਣ	ਮਮ	ਪੂ	ਤ	ਪਾ	ਰ	ਣ
ਸ	ਗੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰ	ਨੁ
ਜੈ	S	S	ਜੈ	S	S	ਜੈ	S	S	ਜੈS	S	ਤੇ
ਸੰ	—	—	—								
ਤੇ	S	S	S								

ਅੰਤਰਾ

						ਮ			ਨੁ		
					ਸੰ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ
					ਖਗ	ਖੰ	ਡ	ਬਿ	ਹੰ	ਡੰ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	—
ਖਲ	ਦ	ਲ	ਖੰ	ਡੰ	S	ਅਤਿ	ਰ	ਣ	ਮੰ	ਡੰ	S
ਧੁ	ਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਮੰ	ਮੰ	ਮੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	—
ਬ	ਰ	ਬੰS	ਡੰ	S	ਭੁਜ	ਦੰ	ਡ	ਅ	ਖੰ	ਡੰ	S
ਨੁ											
ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਮ	—	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਸ	—
ਤੇ	ਜ	ਪ੍ਰ	ਚੰ	ਡੰ	S	ਜੋਂ	ਤ	ਅ	ਮੰ	ਡੰ	S
ਸ	ਗੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰ	ਨੁ
ਭਾ	S	ਨ	ਭਾ	S	ਨ	ਭਾ	S	ਨ	ਭਾS	Sਨ	ਪ੍ਰ
ਸੰ	—	—	—								
ਭੈ	S	S	S;	ਜੈ	S	ਜੈ	ਜ	ਗ			

—ਅੱਗੋਂ ਬਾਕੀ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਭੀ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

(ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਭਾ: ਸਾ: ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ)

੧੦. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਤੂ ਚਉ ਸਜਣ ਮੈਡਿਆ ਡੇਈ ਸਿਸੁ ਉਤਾਰਿ ॥
ਨੈਣ ਮਹਿੰਜੇ ਤਰਸਦੇ ਕਦਿ ਪਸੀ ਦੀਦਾਰੁ ॥੧॥

(ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਡਖਣੇ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੯੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
				ਨੁ			ਮ				
ਸ	—	ਸ	ਨੁ̣ਸ	ਧੁ̣	ਨੁ̣	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	--	—
ਤੂ	ऽ	ਚਉ	ਸऽ	ਜ	ਣ	ਮੈ	ऽ	ਡਿ	ਆ	ऽ	ऽ
ਮ			ਨੁ				ਨੁ				
ਗੁ	—	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	-ਨੁ	ਸਂ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਡੇ	ऽ	ਈ	ਸਿ	ਸ	ऽਉ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ			ਨੁ								
ਗੁ	ਗੁ	-ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਨੈ	ਣ	ऽਮ	ਹਿੰ	ऽ	ਜੇ	ਤ	ਰ	ਸ	ਦੇ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁਧੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਕ	ਦ	ਪ	ਸੀ	ऽ	ਦੀऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਜਉ ਤਉ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਣ ਕਾ ਚਾਉ ॥ ਸਿਰੁ ਧਰਿ ਤਲੀ ਗਲੀ ਮੇਰੀ ਆਉ ॥
ਇਤੁ ਮਾਰਗਿ ਪੈਰੁ ਧਰੀਜੈ ॥ ਸਿਰੁ ਦੀਜੈ ਕਾਣਿ ਨ ਕੀਜੈ ॥੨੦॥

(ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ, ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੪੧੨)

ਅਸਥਾਈ

੩				×					੨		੦		
									ਨੁ				
		ਸ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਸ	—	ਨੁ̣	ਧੁ̣	ਨੁ̣	ਧੁ̣	ਮ̣	—
		ਜਉ	ऽ	ਤਉ	ਪ੍ਰੇ	ਮ	ऽ	ਖੇ	ਲ	ਨ	ਕਾ	ऽ	ऽ
											ਨੁ̣		
ਗੁ̣	ਮ̣	ਧੁ̣	—	ਸ	ਸ	—	ਸ	—	ਸ	ਸ	ਧੁ̣	—	ਨੁ̣
ਚਾ	ऽ	ਉ	ऽ	ਸਿ	ਰ	ऽ	ਧ	ऽ	ਰ	ਤ	ਲੀ	ऽ	ऽ

ਸ	ਗੁ	—	ਮ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	ਗੁ	ਸ	—	ਨੁ̣	
ਗ	ਲੀ	S	S	ਮੇ	S	ਰੀ	ਆ	S	S	ਉ	S	S	S	
ਧੁ̣	ਨੁ̣	ਸ	ਮ											
S	S	ਜਉ,	S											

ਅੰਤਰਾ

ਮ		ਨੁ											
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨੁ
ਇ	ਤ	ਮਾ	S	S	ਰ	S	ਗ	ਪੈ	ਰ	ਧ	ਰੀ	S	ਜੈ
ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸਿ	S	ਰ	S	ਦੀ	S	ਜੈ	S	S	ਕਾ	S	ਣ	ਨ	ਕੀ
ਨੁ													
ਧੁ̣	ਨੁ̣	ਸ	ਮ	ਮ									
S	ਜੈ	ਜਉ	S	ਤਉ ਪ੍ਰੇਮ...									

੧੨. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਪੜਤਾਲ, ਸੂਲਫਾਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਨਿਰਧਨ ਆਦਰੁ ਕੋਈ ਨ ਦੇਇ ॥
ਲਾਖ ਜਤਨ ਕਰੈ ਓਹੁ ਚਿਤਿ ਨ ਧਰੇਇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਉ ਨਿਰਧਨੁ ਸਰਧਨ ਕੈ ਜਾਇ ॥ ਆਗੇ ਬੈਠਾ ਪੀਠਿ ਫਿਰਾਇ ॥ ੧ ॥
ਜਉ ਸਰਧਨੁ ਨਿਰਧਨ ਕੈ ਜਾਇ ॥ ਦੀਆ ਆਦਰੁ ਲੀਆ ਬੁਲਾਇ ॥ ੨ ॥
ਨਿਰਧਨੁ ਸਰਧਨੁ ਦੋਨਉ ਭਾਈ ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਕਲਾ ਨ ਮੇਟੀ ਜਾਈ ॥ ੩ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਨਿਰਧਨੁ ਹੈ ਸੋਈ ॥ ਜਾ ਕੇ ਹਿਰਦੈ ਨਾਮੁ ਨ ਹੋਈ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੧੧੫੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ									
ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	—	ਸ	ਸ	—	—
ਨਿ	ਰ	ਧ	ਨ	ਆ	S	ਦ	ਰ	S	S
		ਨੁ							
ਨੁ̣	ਸ	ਧੁ̣	ਨੁ̣	ਸ	—	ਮ	—	—	—
ਕੋ	S	ਈ	ਨ	ਦੇ	S	ਇ	S	S	S

ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਲਾ	S	ਖ	ਜ	ਤ	ਨ	ਕ	ਰੇ	ਓ	ਹੁ
ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	—
ਚਿ	ਤ	ਨ	ਧ	ਰੇ	S	ਇ	S	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਮ		ਨੁ							
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸੰ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਸੰ
ਜਉ	S	ਨਿ	ਰ	ਧ	ਨ	S	S	ਸ	ਰ
ਜਉ	S	ਸ	ਰ	ਧ	ਨ	S	S	ਨਿ	ਰ
ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	ਮ
ਧ	ਨ	ਕੈ	S	ਜਾ	S	S	S	S	ਇ
ਧ	ਨ	ਕੈ	S	ਜਾ	S	S	S	S	ਇ
ਗੰ	—	ਗੁੰ	ਮੰ	ਗੁੰ	—	ਸੰ	—	—	—
ਆ	S	ਗੇ	S	ਬੈ	S	ਠਾ	S	S	S
ਦੀ	S	ਆ	S	ਆ	S	ਦ	ਰ	S	S
ਨੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	ਮ
ਪੀ	S	ਠ	ਫਿ	ਰਾ	S	S	S	S	ਇ —ਨਿਰਧਨ..ਆਦਿ
ਲੀ	S	ਆ	ਬੁ	ਲਾ	S	S	S	S	ਇ —ਨਿਰਧਨ..ਆਦਿ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ ਸੂਲ ਦੀ)

×				0				×				0			
ਮ				ਨੁ											
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	—
ਨਿ	ਰ	ਧ	ਨ	ਸ	ਰ	ਧ	ਨ	ਦੋ	S	ਨਉ	S	ਭਾ	S	ਈ	S
ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—
ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੀ	S	ਕ	ਲਾ	S	ਨ	ਮੇ	S	ਟੀ	S	ਜਾ	S	ਈ	S

ਇਕਤਾਲਾ ਜਾਂ ਚਾਰਤਾਲ

×		0		੨		0		੩		੪	
ਮ			ਨੁ								
ਗੁ	ਮ	—	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸੰ	—	ਸ	ਸੰ	ਸੁੰ	—
ਕ	ਹਿ	S	S	S	ਕ	ਬੀ	S	ਰ	ਨਿ	ਰ	S
ਨੁ	ਨੁ	—	ਨੁ	—	—	ਧੁ	ਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁ	—	ਮ
ਧ	ਨ	S	ਹੈ	S	S	ਸੰ	S	SS	ਈ	S	S

ਸੰ ਗੁੰ	—	—	ਗੁੰ	—	ਮੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	—
ਜਾ	S	S	ਕੇ	S	S	ਹਿ	ਰ	S	ਦੇ	S	S
ਨੁ	—	—	ਨੁ	—	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁ	—	ਮ
ਨਾ	S	S	ਮ	S	ਨ	ਹੈ	S	SS	ਈ	S	S

—ਨਿਰਧਨ.ਅਸ।

ਨੋਟ :—ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਸੂਲ-ਤਾਲ ਵਿਚ ਭੀ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

੧੩. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਪੜਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਪਰਤਿਪਾਲ ਪ੍ਰਭ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਵਨ ਗੁਨ ਗਨੀ ॥
ਅਨਿਕ ਰੰਗ ਬਹੁ ਤਰੰਗ ਸਰਬ ਕੋ ਧਨੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅਨਿਕ ਗਿਆਨ ਅਨਿਕ ਧਿਆਨ, ਅਨਿਕ ਜਾਪ ਜਾਪ ਤਾਪ ॥
ਅਨਿਕ ਗੁਨਿਤ ਧੁਨਿਤ ਲਲਿਤ ਅਨਿਕ ਧਾਰ ਮੁਨੀ ॥ ੧ ॥
ਅਨਿਕ ਨਾਦ ਅਨਿਕ ਬਾਜ, ਨਿਮਖ ਨਿਮਖ ਅਨਿਕ ਸ੍ਵਾਦ,
ਅਨਿਕ ਦੋਖ ਅਨਿਕ ਰੋਗ, ਮਿਟਹਿ ਜਸ ਸੁਨੀ ॥
ਨਾਨਕ ਸੇਵ ਅਪਾਰ ਦੇਵ ਤਟਹ ਖਟਹ ਬਰਤ ਪੂਜਾ,
ਗਵਨ ਭਵਨ ਜਾਤ੍ਰ ਕਰਨ ਸਗਲ ਫਲ ਪੁਨੀ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੧੧੫੩)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਗੁ ਮ	ਗੁ	ਸ਼	ਨੁਸ਼	ਨੁ ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਮ
ਪ	ਰ	ਤ	ਪਾS	S	ਲ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	S	ਲ
ਗੁ ਮ	ਮ ਗੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਨੁਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਗੁ	ਨ	ਗS	ਨੀ	S	S	S	S	S;
ਮ ਗੁ	ਮ ਗੁ	ਮ	ਧੁ ਮ	—	ਧੁਨੁ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਰੰ	S	ਗS	ਬਹੁ	S	ਤ	ਰੰ	S	ਗ
ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ ਮ	ਮਧੁ	ਨੁਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	—	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਸ	ਰ	ਬ	ਕੋS	SS	ਧ	ਨੀ	S	S	S	S	S

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਮ			ਨੁ										
ਗੁ	ਮੇ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੂ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਗਿਆ	ऽ	ऽ	ਨ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਧਿਆ	ऽ	ऽ	ਨ
									ਸਂ				
ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	—	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	ਮ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਪ	ਜਾ	ऽ	ਧ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਪ
ਸਂ							ਨੁ						
ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਗੁ	ਨ	ਤ	ऽ	ਧੁ	ਨ	ਤऽ	ਲ	ਲਿ	ਤ	ऽ
ਮ					ਨੁ								
ਗੁ	ਗੁ	ਸ	ਨੁ਼	ਸ	ਧੁ਼	ਨੁ਼	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	—	—
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ਮੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਪੂਰਬਾ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ (ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ			ਨੁ								
ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਨਾ	ऽ	ਦ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਬਾ	ऽ	ਜ
									ਨੁ		
ਨੂ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਨ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਮ
ਨਿ	ਮ	ਖ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਸੁਾ	ऽ	ਦ
				ਨੁ							
ਗੁ	ਸ	ਸ	ਨੁ਼ਸ	ਧੁਂ	ਨੁ਼	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਮ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਦੇऽ	ऽ	ਖ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਰੋ	ऽ	ਗ
ਮ			ਨੁ				ਨੁ				
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਮਿ	ਟਹਿ	ऽ	ਜ	ਸ	ਸੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਤਿੰਨਤਾਲ–(ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਣ ਲਯ ਵਿਚ)

×				੨				੦				੩			
ਮ				ਨੁ											
ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	—	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	—
ਨਾ	S	ਨ	ਕ	ਸੰ	S	ਚ	S	ਅ	ਪਾ	S	ਰ	ਦੇ	S	ਵ	S
ਗੁੰ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਨੁ	—	—	ਧੁ	ਨੁ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—
ਤ	ਟਹ	S	S	ਖ	ਟਹ	S	S	ਬ	ਰ	S	ਤ	ਪੂ	S	ਜਾ	S
ਮ	ਗੁ	—	ਸ	ਸ	ਨ਼ੁ	ਧ਼ੁ	ਨ਼ੁ	ਸ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	—
ਗ	ਵ	S	ਨ	ਭ	ਚ	S	ਨ	ਜਾ	S	S	ਤੂ	ਕ	ਰ	ਨ	S
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	—
ਸ	ਗ	S	ਲ	ਬ	S	ਲ	ਪੂ	ਨੀ	S	S	S	S	S	S	S

—ਪ੍ਰਤਪਾਲ...

(ਇਸ ਪੁਰਾਤਨ 'ਪੜਤਾਲ' ਵਿਚ ਦੋ ਤਾਲ ਹੋਰ ਵਧਾਏ ਗਏ ਹਨ)

੧੪. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਪੜਤਾਲ, ਤਾਲ-ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਮਾਤੇ ਮਤੰਗ ਜਰੇ ਜਰ ਸੰਗ ਅਨੂਪ ਉਤੰਗ ਸੁਰੰਗ ਸਵਾਰੇ ॥
ਕੋਟ ਤੁਰੰਗ ਕੁਰੰਗ ਸੇ ਕੂਦਤ ਪਉਨ ਕੇ ਗਉਨ ਕਉ ਜਾਤ ਨਿਵਾਰੇ ॥
ਭਾਰੀ ਭੁਜਾਨ ਕੇ ਭੂਪ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਨਿਆਵਤ ਸੀਸ ਨ ਜਾਤ ਬਿਚਾਰੇ ॥
ਏਤੇ ਭਏ ਤੁ ਕਹਾ ਭਏ ਭੂਪਤਿ, ਅੰਤ ਕੋ ਨਾਂਗੇ ਹੀ ਪਾਂਇ ਪਧਾਰੇ ॥ ੨ ॥ ੨੨ ॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
												ਨੁ	
										ਸ	—	ਧ਼ੁ	ਨ਼ੁ
										ਮਾ	S	ਤੇ	ਮ
ਗੁ⌐										ਮ		ਨੁ	
ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ
ਤੰ	S	ਗ	ਜ	ਰੇ	ਜ	ਰ	ਸੰ	S	ਗ;	ਅ	ਨੂ	ਪ	ਉ
					ਨੁ					ਗੁ			
ਸੰ	ਸੰ	-ਸੰ	ਸੰ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਸ			
ਤੰ	ਗ	Sਸੁ	ਰੰ	S	ਗ	ਸ	ਵਾ	S	ਰੇ	ਮਾ...			

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
						ਮ			ਨੁ		
						ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ
						ਕੰ	ਟ	ਤੁ	ਰੰ	ਗ	ਕੁ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ
ਰੰ	ਗ	ਸੇ	ਕੁ	ਚ	ਤ;	ਪਉ	ਨ	ਕੇ	ਗਉ	ਨ	ਕੰ
									ਨੁ		
ਧੁ	ਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	ਗੁ	ਸ	—	ਧੁਂ	—	ਨੁ
ਜਾ	ਤ	ਨਿS	ਵਾ	ਰੇ	S;	ਮਾ	S	S	ਤੇ	S	ਮ

—ਮਤੰਗ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਸੂਲਫਾਕ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਭਾ	S	ਗੀ	ਭੁ	ਜਾ	S	ਨ	ਕੇ	S	S
ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	—
ਭੂ	S	ਪ	ਭ	ਲੀ	S	ਬਿ	ਧ	S	S

ਤਾਲ—ਰੂਪਕ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਜਾਂ ਸੂਲਫਾਕ ਦੀ ਠਾਅ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਗੁਂ	ਗੁਂ	-ਮਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਨਿਆ	ਵ	Sਤ	ਸੀ	S	ਸ	ਨ	ਜਾ	ਤ	Sਬਿ	ਚਾ	S	ਰੇ	S
ਗੁ	ਸ	—	ਨੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ							
ਮਾ	S	S	ਤੇ	S	S	ਮ							

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰ—ਤਿੰਨਤਾਲ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×				੨				੦				੩			
									ਮ			ਨੁ			
								*	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਨੁ
								*	ਏ	ਤੇ	ਭ	ਏ	S	ਤੁ	ਕ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਗੁ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਹਾ	S	ਭ	ਏ	ਭੂ	S	ਪ	ਤ	S;	ਅਂ	ਤ	ਕੌਂ	ਨਾਂ	S	ਗੇ	ਹੀ

ਧ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਮ	—	—	ਗ	ਸ	—	ਨ਼	ਸ	ਧ਼	ਨ਼
ਧਾਂ	ऽ	ਇ	ਪ	ਧਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ,	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਮ

ਤੱਕ...

ਨੋਟ :—ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ—ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਦੀ ਲਯ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਤਾਲ ਉਸੇ ਦੀ ਲਯ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਆਓ ਤਾਂ ਧਮਾਰ ਦੀ ਲਯ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਟਿਕੀ ਰਹੇ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਮਾਲਕੌਂਸ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ

ਵਾਦੀ—ਮ | ਠਾਟ—ਕਾਫੀ | ਸਮਾਂ—ਦਿਨ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ | ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ | ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਰੁਕਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

ਮ ਸੰ
ਆਰੋਹ—ਨ਼ ਸ, ਗੁ ਮ, ਪ ਨੁ, ਸਂ।

ਮ ਮ ਮ
ਅਵਰੋਹ—ਸਂ ਨੁ, ਧ, ਪ ਗੁ ਮ, ਗੁ ਰ ਸ।

ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਜਾਂ ਭੀਮਪਲਾਸਿਕਾ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਰਾਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ "ਸੰਗੀਤ ਪਾਰਿਜਾਤ, ਰਾਗ ਤੱਤ੍ਰ ਵਿਬੋਧ, ਅਨੂਪ ਵਿਲਾਸ, ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ, ਸਦ੍ਰਾਗਚੰਦ੍ਰੋਦਯ, ਜਾਂ ਸੁਰਮੇਲਕਲਾਨਿਧੀ" ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ। ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖੇ ਗਏ "ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ, ਰਾਗ ਕਲਪਦਰੁਮਾਕੁਰ, ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ, ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ" ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਗਾਇਕ-ਵਾਦਕ 'ਭੀਮ' ਤੇ 'ਪਲਾਸੀ' ਦੋ ਵਖੋ-ਵਖ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤ ਹੈ ਕਿ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਇਕ ਮਿਸ਼੍ਰਿਤ ਰਾਗ ਹੈ, ਜੋ ਉਕਤ ਦੋ ਰਾਗਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਹੈ ਕਿ—ਜਿਸ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਕੋਮਲ ਲਗੇ ਉਹ ਸ਼ੁੱਧ 'ਭੀਮ' ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਆਰੋ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਤੀਵਰ ਲਗੇ ਉਹ 'ਪਲਾਸੀ' ਰਾਗ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਲਗਣ। ਭਾਵ, ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਤੀਵਰ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਉਹ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਰਾਗ ਕਿਹਾ ਜਾਏਗਾ। ਦੂਜਾ ਹੈ:—ਨਿਖਾਦ ਕੋਮਲ, ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਖਾਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ 'ਭੀਮ' ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਸੰਯੁਕਤ ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਭੀਮਪਲਾਸੀ। ਕੋਈ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ 'ਪਲਾਸੀ' ਖਾਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਤੇ 'ਭੀਮ' ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਉਸਤਾਦੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਸਿਰਫ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਤਰੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਪਰਚਾਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਨਾਮ ਹੀ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ।

ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਦਾ ਇਕ ਧਨਾਸਰੀ ਰਾਗ ਭੀ ਹੈ; ਜੋ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਸੀ। ਪਰ ਅਜ-ਕਲ ਇਹ ਘਟ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਗਾਇਕ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਦੀ ਧਨਾਸਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਐਸਾ ਸਮਝਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਧਨਾਸਰੀ ਤੇ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦੋਵੇਂ ਸਮਪਰਕ੍ਰਿਤਿਕ ਰਾਗ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਕਾਫੀ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਤੀ. ਠਾਟ ਆਦਿ ਇਕੋ ਹੈ। ਪਰ ਹੋਰ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਭਿੰਨਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ :—

(੧) ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ **ਖੜਜ** ਹੈ। ਪਰ ਧਨਾਸਰੀ ਦਾ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ 'ਪਾ-ਸਾ' ਹੈ।

(੨) ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਵਿਚ "ਨ਼ ਸ ਮ" ਖਾਸ ਸੁਰ ਹਨ। ਪਰ ਧਨਾਸਰੀ ਵਿਚ "ਸ ਗ਼ ਪ" ਬੜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

(੩) ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਵਿਚ 'ਗਾ-ਨੀ' ਇਕ-ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸੁਰਤੀ ਉੱਚੇ (ਚੜ੍ਹੇ) ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ

ਸ ਮ

ਖੜਜ-ਮੱਧਮ ਆਸ਼੍ਰਿਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ "ਨ਼ ਗ਼" ਇਸ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਉਹ ਅੰਦੋਲਿਤ ਭੀ ਹਨ। ਪਰ ਧਨਾਸਰੀ ਵਿਚ **ਇਹ** ਮੁਕਤ ਹਨ।

ਪ

(੪) ਧਨਾਸਰੀ ਵਿਚ "ਸ ਗ਼, ਪ ਗ਼, ਜਾਂ ਨ਼ਪ ਗ਼" ਇੰਜ ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਵਿਚ ਐਸੀ ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਨਹੀਂ। ਇੰਜ ਇਹ ਜੋੜੀ ਦੇ ਰਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹਨ। ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦਾ ਠਾਟ ਕਾਫੀ ਤੇ ਜਾਤੀ ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜੱਜ

ਸ ਮ

ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ "ਨ਼ ਸ, ਗ਼ ਮ,

ਮ

ਪ ਗ਼ ਰ ਸ" ਇਹ ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਿਚ ਅਵਰੋਹ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਨਿਖਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧੈਵਤ ਤੇ ਪੰਚਮ ਦੀ ਅਤੇ ਰਿਖਭ ਤੇ ਖੜਜ ਦੀ ਆਂਸ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ

ਪ ਮ ਮ ਸ

ਰਾਗ ਦੀ ਰੰਜਕਤਾ ਵਧਦੀ ਹੈ :—ਸੰ ਨ਼ ਧ—ਪ ਗ਼ ਮ, ਗ਼ ਰ—ਸ ਇੰਜ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮ ਸੰ ਮ ਸੰ ਸੰ

ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ "ਮ ਪ ਗ਼ ਮ, ਪ ਨ਼—ਨ਼ ਸੰ, ਜਾਂ ਪ, ਮਪ ਗ਼ ਮ, ਪ ਨ਼, ਨ਼ ਸੰ— ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਾਇਕ-ਵਾਦਕ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਥੋੜਾ ਤੀਵਰ ਨਿਖਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਭੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਗ ਤਿੰਨੇ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਬੜੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਧੁਰ, ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਤੇ ਭਗਤੀ ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਰ ਮ ਸ ਸ ਮ

੧. ਸ—ਨ਼ ਸ, ਗ਼—ਰ—ਸ, ਸਰ ਨ਼, ਧ਼ਪ਼, ਨ਼ ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸ ਗ਼, ਰਸ—, ਪ਼ਨ਼ਸਰ ਨ਼, ਧ਼—ਪ਼, ਮ਼ਪ਼

ਸ

ਨ਼—ਪ਼ਨ਼ਸਗ਼ਰ,ਸ—।

ਸ ਮ ਮ ਸ ਸ ਰ ਗੁ ਸ ਗੁ ਮ
੨. ਨ਼ਸ, ਗੁਮ—ਗੁ—ਰ—ਸ, ਰਸਨ਼—ਮ਼ਪ਼ ਨ਼ ਸ, ਨ਼ ਸ ਮ, ਮ—ਗੁ—ਸਗੁਮਪ ਗੁ—ਮਗੁ

ਸ ਗੁ ਸ
ਰ—ਸ, ਸਮ ਮ—ਗੁ—ਸਗੁਮਪ—ਗੁ—ਮਗੁ ਰ—ਸ ।

ਸ ਪ਼ ਪ਼ ਸ ਸ ਨ਼. ਸ ਮ ਮ
੩. ਸ—ਨ਼ ਧ਼—ਪ਼, ਮ਼ਪ਼ਨ਼, ਪ਼ਨ਼ਸ,, ਰ—ਨ਼—ਪ਼, ਨ਼ਧ਼—ਪ਼, ਨ਼ ਸ—ਨ਼ਸਮ—ਗੁਮ, ਨ਼ਸ ਗੁਮ—

ਮ ਮ ਮ ਸ ਮ ਰ ਗੁ ਮ ਸ ਰ ਪ ਪ ਮ ਧ
ਮਪ ਗੁ ਸਗੁਮਪ ਗੁਮ, ਗੁ—ਰ—ਸ, ਗੁ—ਨ਼ ਸ ਗੁ—ਰ—ਸ, ਨ਼ਸਮ—ਮ ਮਗੁ—ਪ, ਮ, ਪ

ਮ ਮ ਮ ਮ ਸ ਸ ਸ ਮ ਗੁ ਮ ਮ
ਧਮ—ਗੁਮਪ ਗੁ—ਸ, ਸਗੁਮਪ ਗੁ, ਰ—ਸ, ਰਸਨ਼, ਨ਼ਸਮ—ਨ਼ਸ ਗੁਮ—ਸਗੁਮ, ਗੁਮਪ ਗੁ,

ਸ
ਸਗੁਰ ਸ— ।

ਸ ਮ ਪ ਮ ਗੁ ਮ ਸਂ ਧ ਸਂ ਮ
੪. ਨ਼ਸਗੁਮਪ—ਗੁਮ, ਪਨੁ ਧ, ਪ ਗੁਮ—ਸ, ਗੁਮਪ ਨੁ—ਧ, ਪ, ਮ ਪਨੁਧਪ, ਨੁ—ਧਪ ਗੁਮ, ਪਨੁ, ਪ

ਸਂ ਨੁ ਸਂ ਸਂ ਪ ਮ ਧ ਪ ਮ ਮ ਪ ਧ ਸਂ
ਨੁ—ਸਂ—ਪ ਨੁ ਨੁਸਂ—ਰੰਨੁ ਧ, ਪ ਗੁ—ਮ, ਪਨੁ ਧਪ—ਮਪ ਗੁ—ਮ, ਸ ਗੁ ਮਪ, ਮ ਪਨੁ—ਨੁ
ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਪ ਮ ਮ ਸ ਮ ਸਂ
ਪਨੁਸਂ—ਨੁਸਂ, ਪਨੁਸਂਰੰ ਨੁ ਨੁਪ ਨੁਸਂ—ਪ ਨੁ, ਧ—ਪ ਗੁ—ਮ, ਗੁ—ਰ—ਸ, ਗੁਮਪਨੁ—ਨੁਸਂ—
ਮਂ ਸਂ ਸਂ ਮ ਮ ਮ ਸ
ਗੁੰ—ਰੰ—ਸਂ, ਨੁਧ, ਪ ਗੁਮਪਨੁ, ਸਂ—ਨੁਸਂ, ਪਨੁਸਂਰੰ ਨੁਧ, ਪ—ਮਪ ਗੁ—ਮ, ਪ ਗੁ—ਰ—ਸ।

ਮ ਸਂ ਪ ਸਂ ਮ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਨੁ
੫, ਨ਼ਸਗੁਮਪ, ਗੁਮਪ ਨੁ—ਧਮਪ ਨੁਧ, ਪ—ਮਪ ਗੁਮਪਨੁ—ਸਂ; ਨੁ ਨੁ ਪ ਨੁ ਸਂ—(ਸਂ) ਨੁ ਨੁ ਪਸਂ—

ਸਂ ਮਂ ਸਂ ਸਂ ਧ ਮ
ਪਨੁਸਂਰੰ ਨੁਸਂ—ਨੁਸਂ ਗੁੰ—ਰੰਸਂ—ਰੰਸਂਨੁ— ਪਨੁਸਂਰੰਨੁਸਂਰੰਨੁ, ਪਨੁਸਂ—ਨੁ ਨੁ ਧ, ਪ, ਪ ਗੁ—ਮ,
ਸ ਮ ਪ ਮ ਮ ਮ ਸ ਸ
ਨ਼ਸ ਗੁਮਪਨੁ—ਸਂ—ਨੁ ਧਪ ਸਂ, ਨੁਸਂਰੰਨੁ,ਧਪ, ਗੁ ਗੁ, ਪ ਗੁ, ਗੁਮ, ਗੁ—ਰ—ਸ, ਸਮ, ਪ

ਮ ਸਂ ਮਂ ਮਂ ਸਂ ਮਂ ਸਂ ਮਂ ਮਂ ਮਂ ਸਂ
ਗੁਮਪਨੁ, ਪਨੁਸਂ, ਨੁਸਂ ਗੁੰਮੰ, ਗੁੰ—ਰੰਸਂ, ਰੰਨੁਸਂ, ਗੁੰ—ਨੁਸਂ ਗੁੰਮੰ, ਮੰਪੰ ਗੁੰ, ਗੁੰ—ਰੰ—ਸਂ, ਪਨੁਸਂਗੁੰ—
ਸਂ ਪ ਮ ਸਂ ਮਂ ਮਂ ਸਂ ਸਂ ਪ ਮ
ਰੰ—ਨੁਸਂ—ਰੰਨੁ, ਧ—ਪ, ਗੁਮਪਨੁ, ਸਂ, ਪਨੁਸਂ, ਨੁਸਂ ਗੁੰਮੰ, ਗੁੰ—ਰੰਸਂ, ਰੰਨੁ, ਧ—ਪ, ਮਪ ਗੁ—
ਮ
ਮ, ਪ ਗੁ, ਮਗੁਰਸ— ।

ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੭)

ਅਸਥਾਈ

	੦	੩	×	੨
	ਮਗੁ — ਰ ਸ			
੧.	ਏ਽ ਽ ਕੈ ਽	ਹੀ ਽ ਪਹਿ ਽	ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ.
੨.	. . . .	. . ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ	ਪਮ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ.
੩.	. . . .	ਪਮ ਗੁਮ ਪਨੁ ਧਪ	ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਗੁਂ ਰਂਸਂ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸ.
੪.	ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ ਪਨੁ ਧਪ	ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਨੁ ਧਪ	ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਗੁਂ ਰਂਸਂ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸ.
੫.	ਸਰ ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ ਪਮ	ਪਨੁ ਸਂਨੁ ਪਨੁ ਸਂਗੁਂ	ਰਂਸਂ ਨੁਧ ਪਨੁ ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ.
੬.	. . . .	. . . .	. , ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ	ਪਨੁ ਸਂਰਂ ਸਂਨੁ ਧਪ
	ਮਪ ਸਂ, ਸਂਨੁ ਧਪ	ਮਪ ਨੁ, ਨੁਧ ਪਮ	ਗੁਮ ਪ, ਪਮ ਗੁਰ	ਸਗੁ ਮ, ਮਗੁ ਰਸ.
੭.	. . . .	. . ਨ਼ੁਸ ਗੁਗੁ	ਸਗੁ ਮਮ ਗੁਮ ਪਪ	ਮਪ ਨੁਨੁ ਪਨੁ ਸਂਸਂ
	ਨੁਸਂ ਗੁਗੁਂ ਸਂਗੁਂ ਮਂਮਂ	ਗੁਂਰਂ ਸਂਨੁ ਧਪ; ਸਂਸਂ	ਨੁਧ ਪਮ, ਨੁਨੁ ਧਪ	ਮਗੁ, ਪਪ ਮਗੁ ਰਸ.
੮.	ਨ਼ੁਸ ਮਗੁ ਰਸ, ਨ਼ੁਸ	ਗੁਮ ਪਮ ਗੁਰ ਸ,	ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਨੁ	ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ, ਨ਼ੁਸ
	ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਰਂ ਸਂਨੁ	ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ, ਨ਼ੁਸ	ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਗੁਂ ਰਂਸਂ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸ.

ਅੰਤਰਾ

	੨	੦	੩	×
੧.	ਪ੍ਰ ਗ ਟਿਓ ਽	ਜੋ ਽ ਤ ਸ	ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ	ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂ.
੨.	. . . .	. . . .	ਪਨੁ ਸਂਰਂ ਸਂਨੁ ਧਪ	ਮਪ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂ.
੩.	. . . .	ਪਮ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ	ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂ.
੪.	. . . .	. . . .	ਪਨੁ ਧਪ, ਪਨੁ ਸਂਨੁ	ਧਪ, ਪਨੁ ਸਂਰਂ ਸਂਨੁ
	ਧਪ, ਪਨੁ ਸਂਗੁਂ ਰਂਸਂ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸ.	ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂ, ਗੁਮ	ਪਨੁ ਸਂ, ਗੁਮ ਪਨੁ.
੫.	ਸਂਰਂ ਸਂਰਂ ਸਂਨੁ, ਪਨੁ	ਪਨੁ ਪਮ, ਗੁਮ ਗੁਮ	ਗੁਰ, ਨ਼ੁਸ ਗੁਮ, ਸਗੁ	ਮਪ, ਗੁਮ ਪਨੁ, ਮਪ
	ਨੁਸਂ, ਪਨੁ ਸਂਗੁਂ, ਰਂਸਂ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਮ ਪਨੁ	ਸਂਰਂ ਸਂ, ਪਨੁ ਸਂਰਂ	ਸਂ, ਪਨੁ ਸਂਰਂ ਸਂ.

੬.	ਗੁਂਰਂ ਗੁਂ,ਰਂ ਸਂਰਂ ਸਂਨੁ	ਸਂ,ਨੁ ਪਨੁ ਧਪ ਧ,ਪ	ਮਪ ਮਗੁ ਮ,ਗੁ ਰਸ,	ਸਮ ਗੁਪ ਮਨੁ ਪਸਂ
	ਨੁਗੁਂ ਸਂਮਂ ਗੁਂਰਂ ਸਂਨੁ	ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ, ਗੁਮ	ਪਨੁ ਸਂ, ਗੁਮ ਪਨੁ	ਸਂ, ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂ.
੭.	. . . .	. . . .	. . . .	ਮਪ ਧਪ ਮਪ ਸਂਨੁ
	ਧਪ, ਮਪ ਨੁਸਂ ਗੁਂਰਂ	ਸਂਨੁ ਧਪ, ਮਪ ਨੁਸਂ	ਮਂਮਂ ਗੁਂਰਂ ਸਂਨੁ ਧਪ	ਮਗੁ ਰਸ, ਨੁਸ ਗੁਗੁ
	ਸਗੁ ਮਮ ਗੁਮ ਪਪ	ਮਪ ਨੁਨੁ ਪਨੁ ਸਂਸਂ	ਨੁਸਂ ਗੁਂਗੁਂ ਰਂਸਂ ਨੁਧ	ਪਮ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂ,
੮.	. . . .	ਸਂਗੁਂ Sਰਂ ਸਂਨੁ ਸਂਨੁ,	ਪਨੁ Sਧ ਪਮ ਪਮ,	ਗੁਮ Sਗੁ ਰਸ ਰਸ,
	ਨੁਸ Sਸ, ਗੁਮ Sਮ	ਪਨੁ Sਨੁ ਨੁਸਂ Sਸਂ	ਨੁਸਂ ਰਂਸਂ ਪਨੁ ਸਂਨੁ	ਮਪ ਧਪ ਗੁਮ ਪਮ
	ਗੁਰ ਸ, ਗੁਮ ਪਨੁ	ਸਂਨੁ ਪਨੁ ਸਂਸ ਗੁਮ	ਪਨੁ ਸਂਨੁ ਪਨੁ ਸਂਸਂ,	ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਨੁ ਪਨੁ

ਨੋਟ :—ਇਹੋ ਤਾਨਾਂ ਨੰ: ੨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਤੇ ਭੀ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ।

੧. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਿਆ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਸਾਰਿ ਸਮ੍ਹਾਲੀ ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨ ਕੇ ਦਾਤਾ ਰੇ ॥
ਬੈਖਰੀਦੁ ਕਿਆ ਕਰੇ ਚਤੁਰਾਈ ਇਹੁ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਥਾਰੇ ॥ ੧ ॥
ਲਾਲ ਰੰਗੀਲੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮਨਮੋਹਨ, ਤੇਰੇ ਦਰਸਨ ਕਉ ਹਮ ਬਾਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪ੍ਰਭੁ ਦਾਤਾ ਮੋਹਿ ਦੀਨੁ ਭਿਖਾਰੀ ਤੁਮ੍ਹ ਸਦਾ ਸਦਾ ਉਪਕਾਰੇ ॥
ਸੋ ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ ਜਿ ਮੈ ਤੇ ਹੋਵੈ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਅਗਮ ਅਪਾਰੇ ॥ ੨ ॥
ਕਿਆ ਸੇਵ ਕਮਾਵਉ ਕਿਆ ਕਹਿ ਰੀਝਾਵਉ ਬਿਧਿ ਕਿਤੁ ਪਾਵਉ ਦਰਸਾਰੇ ॥
ਮਿਤਿ ਨਹੀ ਪਾਈਐ ਅੰਤੁ ਨ ਲਹੀਐ ਮਨੁ ਤਰਸੈ ਚਰਨਾਰੇ ॥ ੩ ॥
ਪਾਵਉ ਦਾਨੁ ਢੀਠੁ ਹੋਇ ਮਾਗਉ ਮੁਖਿ ਲਾਗੈ ਸੰਤ ਰੇਨਾਰੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਗੁਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਪ੍ਰਭਿ ਹਾਥ ਦੇਇ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੩੮)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਪ			ਮ	
											ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ
											ਲਾ	ਲ	ਰੰ	ਗੀ	S
														ਮ	
ਪ	—	—	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਗੁਮ	ਪਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ
ਲੇ	S	S	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮ	ਮS	ਨS	ਮੋ	ਹ	ਨ,	ਤੇ	S	ਰੇ	ਦ	ਰ
						ਸਂ									
—	ਪਨੁ	ਸਂ	—	ਪਨੁ	ਸਂਰਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ					
S	ਸS	ਨ	S	ਕਉ	SS	ਹ	ਮ	ਬਾ	S	ਰੇ					

ਅੰਤਰਾ

				ਪ		ਮ									
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਕਿਆ	ऽ	ਗੁ	ਣ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਸ	ਮ	ऽ	ਲੀ	ऽ
				ਪ		ਮ									
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਕਿਆ	ऽ	ਗੁ	ਣ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਤ	ਸ	ਮਾ	ਲੀ	ਮੋਂ	ਹਿ
ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ					
ਨਿ	ਰ	ਗੁ	ਨ	ਕੇ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ, ਲਾਲ ਰੰਗੀਲੇ...					

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੨. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਕਾਹੇ ਰੇ ਬਨ ਖੋਜਨਿ ਜਾਈ ॥
ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਸਦਾ ਅਲੇਪਾ ਤੋਹੀ ਸੰਗਿ ਸਮਾਈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪੁਹਪ ਮਧਿ ਜਿਉ ਬਾਸੁ ਬਸਤੁ ਹੈ ਮੁਕਰ ਮਾਹਿ ਜੈਸੇ ਛਾਈ ॥
ਤੈਸੇ ਹੀ ਹਰਿ ਬਸਹਿ ਨਿਰੰਤਰਿ ਘਟ ਹੀ ਖੋਜਹੁ ਭਾਈ ॥੧॥
ਬਾਹਰਿ ਭੀਤਰਿ ਏਕੋ ਜਾਨਹੁ ਇਹੁ ਗੁਰਿ ਗਿਆਨ ਬਤਾਈ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਬਿਨੁ ਆਪਾ ਚੀਨੈ ਮਿਟੈ ਨ ਭ੍ਰਮ ਕੀ ਕਾਈ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ, ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੬੮੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਨੁ	—	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	(ਮ)ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	(ਸ)ਨੁ	ਸ
ਕਾ	ऽ	ਹੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਬ	ਨ	ਖੋ	ऽ	ਜ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਈ	ऽ
ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	(ਮ)ਗੁ	—	ਮ	—	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਸ	ਰ	ਬ	ਨਿ	ਵਾ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਅ	ਲੇ	ऽ	ਪਾ	ऽ
ਨੁ	—	ਨੁ	—	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	(ਸਂ)ਨੁ	—	—	—	ਧ	—	ਪ	—
ਤੋ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਸ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	(ਮ)ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਪੁ	ਹ	ਪ	ਮ	ऽ	ਪ	ਜਿ	ਉ	ਬਾ	ऽ	ਸ	ਬ	ਸ	ਤ	ਹੈ	ऽ
ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	—	—	ਧ	—	ਪ	—
ਮੁ	ਕ	ਰ	ਮਾ	ਹਿ	ऽ	ਜੈ	ਸੇ	ਛਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

ਮ	—	ਮ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ
ਤੈ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਬ	ਸੇ	ऽ	ਨਿ	ਰੰ	ऽ	ਤ	ਰ
ਸ ਨੁ	ਸ	ਮ ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਨੁ	—	—	—	ਧ	—	ਪ	—
ਘ	ਟ	ਹੀ	ऽ	ਖੇ	ऽ	ਜਹੁ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੩. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੀਤਾ ਐਸੇ ਹਰਿ ਜੀਉ ਪਾਏ ॥
ਛੋਡਿ ਨ ਜਾਈ ਸਦ ਹੀ ਸੰਗੇ ਅਨਦਿਨੁ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਗਾਏ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਮਿਲਿਓ ਮਨੋਹਰੁ ਸਰਬ ਸੁਖੈਨਾ ਤਿਆਗਿ ਨ ਕਤਹੂ ਜਾਏ ॥
ਅਨਿਕ ਅਨਿਕ ਭਾਤਿ ਬਹੁ ਪੇਖੇ ਪ੍ਰਿਅ ਰੋਮ ਨ ਸਮਸਰਿ ਲਾਏ ॥੧॥
ਮੰਦਰਿ ਭਾਗੁ ਸੋਭ ਦੁਆਰੈ ਅਨਹਤ ਰੁਣ ਝੁਣ ਲਾਏ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਰੰਗੁ ਮਾਣੇ ਗ੍ਰਿਹ ਪ੍ਰਿਅ ਥੀਤੇ ਸਦ ਥਾਏ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੫੩੩)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
								ਮ		ਸ					
ਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਮੀ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਐ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਪਾ	ऽ	ਏ	ऽ;
				ਸ											
ਸ	—	—	—	ਨੁ	—	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਮ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ
*	*	*	*	ਛੋ	ऽ	ਡ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ਸ	ਦ	ਹੀ	ऽ
										ਪ		ਮ			
ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਸੰ	ऽ	ਗੇ	ऽ	ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨ	ਗੁ	ਰ	ਮਿ	ਲ	ਗਾ	ऽ	ਏ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

				ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ
				ਮਿ	ਲਿ	ਓ	ਮ	ਨੋ	ऽ	ਹ	ਰ	ਸ	ਰ	ਬ	ਸੁ
										ਪ		ਮ			
ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਖੈ	ऽ	ਨਾ	ऽ,	ਤਿਆ	ऽ	ਗ	ਨ	ਕ	ਤ	ਹੂ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਏ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੪ ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤਨੁ ਰੈਨੀ ਮਨੁ ਪੁਨ ਰਪਿ ਕਰਿਹਉ ਪਾਚਉ ਤਤ ਬਰਾਤੀ ॥
ਰਾਮਰਾਇ ਸਿਉ ਭਾਵਰਿ ਲੈਹਉ ਆਤਮ ਤਿਹ ਰੰਗ ਰਾਤੀ ॥੧॥
ਗਾਉ ਗਾਉਰੀ ਦੁਲਹਨੀ ਮੰਗਲਚਾਰਾ ॥
ਮੇਰੇ ਗ੍ਰਿਹ ਆਏ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਭਤਾਰਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਨਾਭਿ ਕਮਲ ਮਹਿ ਬੇਦੀ ਰਚਿ ਲੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਉਚਾਰਾ ॥
ਰਾਮ ਰਾਏ ਸੋ ਦੂਲਹੁ ਪਾਇਓ ਅਸ ਬਡੇ ਭਾਗ ਹਮਾਰਾ ॥ ੨ ॥
ਸੁਰਿਨਰ ਮੁਨਿਜਨ ਕਉਤਕ ਆਏ ਕੋਟਿ ਤੇਤੀਸ ਉਜਾਨਾ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਮੋਹਿ ਬਿਆਹਿ ਚਲੇ ਹੈ ਪੁਰਖ ਏਕ ਭਗਵਾਨਾ ॥੩॥

(ਆਸਾ, ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੪੮੨)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
			ਪ		ਮ										
			ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁ	ਧ
			ਗਾ	ਉ	ਗਾ	ऽ	ਉ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਦੁ	ਲਹ	ऽऽ	ਨੀ	ऽ
					ਧ										
ਪ	—	—	ਨੁ	—	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	—	ਰ	ਮ	—	ਗੁ	—	ਰ
ऽ	ऽ	ऽ,	ਮੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ਲ	ਚਾ	ऽ	ਰਾ	ਮੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ਲ
ਸ	—	ਸ	—	—	—	—	—	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਸ	ਮ	—	ਗੁ	ਪ
ਚਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ਗ੍ਰਿ	ਹਾ	ऽ	ਆ	ऽ
ਪ	ਮ	ਧ	ਧ	ਪ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਪਨੁ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਧ	ਪਮ
ਏ	ਰਾ	ऽ	ਜਾ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਭ	ਤਾ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਗੁਰ	ਸ	—													
ਰਾऽ	ऽ	ऽ,	ਗਾ	ਉ...											

ਅੰਤਰਾ

						ਮ		ਧ							
	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
	ਤ	ਨ	ਰੈ	ਨੀ	ऽ	ਮ	ਨ	ਪੁ	ਮ	ਰ	ਪ	ਕ	ਰਿ	ਹਉ	ऽ
—	ਨੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ऽ	ਪਾ	ऽ	ਚਉ	ਤ	ऽ	ਤ	ਬ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ऽ

										ਮ					
	ਮ	-ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
S	ਰਾ	Sਮ	ਰਾ	ਇ	S	ਜਿ	ਉ	ਭਾ	S	ਵ	ਰ	ਲੈ	S	ਹਉ	S
ਸ		ਮ													
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਧਨੁ	ਧਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ
ਆ	S	ਤ	ਮ	ਤੇ	S	ਰੰ	ਗ	ਰਾ	S	S	S	ਤੀS	S	SS	SS
			ਪ	ਪ											
ਨੁਧ	ਧਮ	ਗੁਰਸ	ਸ												
SS	SS	SSS,	ਆ	ਆਉ ਗਾਉਰੀ...				—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।							

੫. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਮਨਸਾ ਪੂਰਨ ਸਰਨਾ ਜੋਗ ॥ ਜੋ ਕਰਿ ਪਾਇਆ ਸੋਈ ਹੋਗੁ ॥
ਹਰਨ ਭਰਨ ਜਾ ਕਾ ਨੇਤ੍ਰ ਫੋਰੁ ॥ ਤਿਸ ਕਾ ਮੰਤ੍ਰੁ ਨ ਜਾਨੈ ਹੋਰੁ ॥
ਅਨਦ ਰੂਪ ਮੰਗਲ ਸਦ ਜਾ ਕੈ ॥ ਸਰਬ ਥੋਕ ਸੁਨੀਅਹਿ ਘਰਿ ਤਾ ਕੈ ॥
ਰਾਜ ਮਹਿ ਰਾਜੁ ਜੋਗ ਮਹਿ ਜੋਗੀ ॥ ਤਪ ਮਹਿ ਤਪੀਸਰੁ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਮਹਿ ਭੋਗੀ ॥
ਧਿਆਇ ਧਿਆਇ ਭਗਤਹ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਪੁਰਖ ਕਾ ਕਿਨੈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੮੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
	ਪ					ਮ									
—	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਮ	ਮਪ	ਸਂਨੁ	ਧ	ਪ
S	ਰਾ	ਜ	ਮਹਿ	ਰਾ	S	ਜੁ	S	ਜੋ	S	ਗ	ਮਹਿ	ਜੋS	SS	ਗੀ	S
	ਪ					ਮ				ਮ					
—	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
S	ਰਾ	ਜ	ਮਹਿ	ਰਾ	S	ਜ	S	ਜੋ	S	ਗ	ਮਹਿ	ਜੋ	S	ਗੀ	S
ਨੁ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪਨੁ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ
ਤ	ਪ	ਮਹਿ	ਤ	ਪੀ	S	ਸ	ਰ	ਗ੍ਰਿਹ	Sਸ	ਤ	ਮਹਿ	ਭੋS	SS	ਗੀS	SS

						ਮ									
	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
	ਮ	ਨ	ਸਾ	ਪੂ	ऽ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਜੋ	ऽ	ਗ	ऽ
—	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਨੁ	—	ਨੁ	—	ਪਨੁ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ
ऽ	ਜੋ	ਕ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਈ	ऽ	ਹੋऽ	ऽऽ	ਗऽ	ऽऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੬. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਚੀਤਿ ਆਏ ਪ੍ਰਿਅ ਰੰਗਾ ॥
ਬਿਸਰਿਓ ਧੰਧੁ ਬੰਧੁ ਮਾਇਆ ਕੋ ਰਜਨਿ ਸਬਾਈ ਜੰਗਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਸੇਵਉ ਹਰਿ ਰਿਦੈ ਬਸਾਵਉ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਸਤ ਸੰਗਾ ॥
ਐਸੋ ਮਿਲਿਓ ਮਨੋਹਰੁ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਸੁਖ ਪਾਏ ਮੁਖ ਮੰਗਾ ॥ ੧ ॥
ਪ੍ਰਿਉ ਅਪਨਾ ਗੁਰਿ ਬਸਿ ਕਰਿ ਦੀਨਾ ਭੋਗਉ ਭੋਗ ਨਿਸੰਗਾ ॥
ਨਿਰਭਉ ਭਏ ਨਾਨਕ ਭਉ ਮਿਟਿਆ ਹਰਿ ਪਾਇਓ ਪਾਠੰਗਾ ॥ ੨ ॥

(ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੧੦)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
ਮ	ਪਨੁਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨੁਧ	—	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	—
ਮੇ	ਰੈऽऽ	ਮ	ਨ	ਚੀ	ਤ	ऽ	ਆऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ਪ੍ਰਿਅ	ਰੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ;
ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—	ਨੁ̣	ਨੁ̣	ਸ	—	ਮ	—	ਮ	—
ਪ੍ਰਿਅ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਬਿ	ਸ	ਰਿਓ	ऽ	ਧੰ	ऽ	ਧੁ	ऽ
ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨਸਂਰਂ	ਨਸਂ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ
ਬੰ	ਧ	ਮਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ਕੌ	ऽ	ਰ	ਜ	ਨऽऽ	ਸऽ	ਬਾ	ਈ	ਜੰ	ਗਾ

ਅੰਤਰਾ

ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—
ਹ	ਰਿ	ਸੇ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਰਿऽ	ਦੈ	ऽ	ਬ	ਸਾ	ऽ	ਵਉ	ऽ
ਨ	ਨ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ਹ	ਰਿ	ਪਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਤ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ
ਧ								ਮ							
ਸਂ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	ਸ
ਐ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਮਿ	ਲਿऽ	ਓ	ਮ	ਨੋ	ऽ	ਹ	ਰ	ਪ੍ਰੀऽ	ऽऽ	ਤ	ਮ

ਨੁ	ਨ਼	ਸ	—	ਮ	—	—	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ	—
ਸੁ	ਖ	ਧਾ	S	ਏ	S	S	S	ਮੁ	S	ਖ	S	ਮੰ	S	ਗਾ	S

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਗੀਤ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਤੁਕਾ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੭. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਜਿਸ ਕਾ ਤਨੁ ਮਨੁ ਧਨੁ ਸਭੁ ਤਿਸ ਕਾ ਸੋਈ ਸੁਘੜ ਸੁਜਾਨੀ ॥
ਤਿਨ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਦੁਖੁ ਸੁਖੁ ਮੇਰਾ ਤਉ ਬਿਧਿ ਨੀਕੀ ਖਟਾਨੀ ॥ ੧ ॥
ਜੀਅ ਕੀ ਏਕੈ ਹੀ ਪਹਿ ਮਾਨੀ ॥
ਅਵਰਿ ਜਤਨ ਕਰਿ ਰਹੇ ਬਹੁਤੇਰੇ ਤਿਨ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਕੀਮਤਿ ਜਾਨੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਨਿਰਮੋਲਕੁ ਹੀਰਾ ਗੁਰਿ ਦੀਨੋ ਮੰਤਾਨੀ ॥
ਡਿਗੈ ਨ ਡੋਲੈ ਦ੍ਰਿੜੁ ਕਰਿ ਰਹਿਓ ਪੂਰਨ ਹੋਇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਨੀ ॥ ੨ ॥
ਓਇ ਜੁ ਬੀਚ ਹਮ ਤੁਮ ਕਛੁ ਹੋਤੇ ਤਿਨ ਕੀ ਬਾਤ ਬਿਲਾਨੀ ॥
ਅਲੰਕਾਰ ਮਿਲਿ ਥੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾ ਤੇ ਕਨਿਕ ਵਖਾਨੀ ॥ ੩ ॥
ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਜੋਤਿ ਸਹਜ ਸੁਖ ਸੋਭਾ ਬਾਜੇ ਅਨਹਤ ਬਾਨੀ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਨਿਹਚਲ ਘਰੁ ਬਾਧਿਓ ਗੁਰਿ ਕੀਓ ਬੰਧਾਨੀ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੭੧)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
										ਸ		ਗੁ			
		ਮ	ਪ	ਮਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਨ਼	—	ਸ	—	ਮ	—
		ਜੀਅ	ਕੀ	ਏS	S	ਕੈ	S	ਹੀ	S	ਪਹਿ	S	ਮਾ	S	ਨੀ	S
										ਸ		ਗੁ			
—	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਨ਼	—	ਸ	—	ਮ	—
S	S,	ਜੀਅ	ਕੀ	ਏS	S	ਕੈ	S	ਹੀ	S	ਪਹਿ	S	ਮਾ	S	ਨੀ	S
ਗੁ	ਰ	ਸ	—	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ
S	S	S	S	ਅ	ਵ	ਰ	ਜ	ਤ	ਨ	ਕ	ਰ	ਰ	ਹੇ	ਬਹੁ	S
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਨੁਸਂ	ਨੁਧ	ਪਮ
ਤੇ	S	ਰੇ	ਤਿਲ	ਤਿ	ਲ	ਨ	ਹੀ	ਕੀ	S	ਮ	ਤ	ਜਾS	SS	ਨੀS	SS
ਗੁਰ	ਸ														
SS	S														

ਅੰਤਰਾ

						ਮ		ਧ							
ਮ	ਮ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਜਿ	ਸ	ਕਾ	ऽ	ਤ	ਨ	ਮ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸ	ਭ	ਤਿ	ਸ	ਕਾ	ऽ
ਸਂ															
ਨੁ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ਸੋ	ऽ	ਈ	ऽ	ਸੁ	ਘ	ੜ	ਸੁ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਮ							
ਪ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	ਸ
ਤਿ	ਨ	ਹੀ	ऽ	ਸੁ	ਣਿ	ਆ	ऽ	ਦੁ	ਖ	ਸੁ	ਖ	ਮੇऽ	ऽऽ	ਰਾ	ऽ
ਨੁ̣	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਨੁਸਂ	ਨੁਧ	ਪਮ
ਭਉ	ऽ	ਬਿ	ਧ	ਨੀ	ऽ	ਕੀ	ਖ	ਟਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨੀऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਗੁਰ	ਸ	ਮ	ਪ												

ऽऽ ऽ; ਜੀਅ ਕੀ ਏਕੈ... —ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ*)

੮. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਮੇਰੁ ਕਰੋ ਤ੍ਰਿਣ ਤੇ ਮੁਹਿ ਜਾਹਿ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਨ ਦੂਸਰ ਤੋ ਸੋ ॥
ਭੂਲ ਛਿਮੋ ਹਮਰੀ ਪ੍ਰਭ ਆਪਨ ਭੂਲਨਹਾਰ ਕਹੂੰ ਕੋਊ ਮੋ ਸੋ ॥
ਸੇਵ ਕਰੀ ਤੁਮਰੀ ਤਿਨ ਕੇ ਸਭ ਹੀ ਗ੍ਰਿਹ ਦੇਖੀਅਤ ਦ੍ਰਬ ਭਰੋਸੇ ॥
ਯਾ ਕਲ ਮੈਂ ਸਭ ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਕੇ ਭਾਰੀ ਭੁਜਾਨ ਕੋ ਭਾਰੀ ਭਰੋਸੋ ॥ ੯੨ ॥

(ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ, ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
				ਸਂ	ਪ			ਨੁ							
ਨੁ̣ਸ	ਗੁਮ	ਪ-ਗੁਮ	ਪਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—	ਧ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਮਗੁਮਗੁ	ਰ	ਸ
ਮੇऽ	ऽऽ	ऽऽ ऽऽ	ਰਕ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤ੍ਰਿ	ਣ	ऽऽ	ऽ	ਤੇ	ऽऽऽऽ	ਮੋ	ਹਿ;
ਨੁ̣	—	ਸ	ਸ	ਨੁ̣ਸ	ਮਗੁ	ਰ	ਸ	ਨੁ̣	—	ਸ	ਮ	ਮ	—	ਪਗੁ	ਮ
ਮੇ	ऽ	ਰ	ਕ	ਰੋऽ	ऽऽ	ਤ੍ਰਿ	ਣ	ਤੇ	ऽ	ਮੋ	ਹਿ	ਜਾ	ऽ	ਹਿऽ	ऽ

						ਨ਼									
ਪ	ਨ਼	ਸਂ	ਸਂ	ਨ਼ਪ	ਸਂ	ਧਪ	—	ਪ	ਮਗ਼	ਮ	ਪ	ਪ	ਗ਼	ਰ	ਸ
ਗ	ਰੀ	ਬ	ਨਿ	ਵਾऽ	ਜ	ਨऽ	ऽ	ਦੂ	ऽऽ	ਸ	ਟ	ਤੌ	ऽ	ਸੌ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	—	ਗ਼	-ਮ	ਪ	ਨ਼ਨ਼	ਸਂ	—	ਨ਼	ਸਂ	ਗ਼ਂ	ਰਂਸਂ	ਨ਼	ਸਂ	ਨ਼ਧ	ਪ
ਭੂ	ऽ	ਲ	ऽਛਿ	ਮੋ	ਹਮ	ਗੀ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ऽ	ऽऽ	ਆ	ऽ	ਪऽ	ਨ
ਮਪ	ਨ਼ਨ਼	ਸਂਨ਼	ਸਂਗ਼ਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼ਧ	ਪ	ਪ	ਮਗ਼	ਮ	ਪ	ਗ਼	—	ਰ	ਸ
ਭੂऽ	ऽऽ	ਲऽ	ਨऽ	ਹਾ	ऽ	ਰऽ	ਕ	ਹੂ	ऽऽ	ਕੌ	ਉ	ਮੋ	ऽ	ਸੌ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੯. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਾਲ–ਰੂਪਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਐਸੋ ਗੁਨ ਮੇਰੋ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਕੀਨ ॥
ਪੰਚ ਦੋਖ ਅਰੁ ਅਹੰਰੋਗ ਇਹ ਤਨ ਤੇ ਸਗਲ ਦੂਰਿ ਕੀਨ ॥ਰਹਾਉ॥
ਬੰਧਨ ਤੋਰਿ ਛੋਰਿ ਬਿਖਿਆ ਤੇ ਗੁਰ ਕੋ ਸਬਦ ਮੇਰੈ ਹੀਅਰੈ ਦੀਨ ॥
ਰੂਪੁ ਅਨਰੂਪ ਮੋਰੋ ਕਛੁ ਨ ਬੀਚਾਰਿਓ ਪ੍ਰੇਮ ਗਹਿਓ ਮੋਹਿ ਹਰਿ ਰੰਗ ਭੀਨ ॥੧॥
ਪੇਖਿਓ ਲਾਲਨੁ ਪਾਟ ਬੀਚ ਖੋਏ ਅਨਦ ਚਿਤਾ ਹਰਖੇ ਪਤੀਨ ॥
ਤਿਸ ਹੀ ਕੋ ਗ੍ਰਿਹੁ ਸੋਈ ਪ੍ਰਭੁ ਨਾਨਕ ਸੋ ਠਾਕੁਰੁ ਤਿਸ ਹੀ ਕੋ ਧੀਨ ॥੨॥
(ਟੋਡੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੧੬)

ਅਸਥਾਈ

੧		੨		⊕			੧		੨		⊕		
ਸ		ਮ							ਮ				
ਨ਼ਸ	ਸ	ਗ਼	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਗ਼	ਮ	ਮ	—	ਮ
ਐਸੌ	ਸੋ	ਗੁ	ਨ	ਮੇ	ऽ	ਰੋ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਜੀ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਨ
ਮ							ਮ						
ਗ਼	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਗ਼	ਗ਼	ਮ	ਗ਼	ਰ	—	ਸ
ਐ	ਸੋ	ਗੁ	ਨ	ਮੇ	ऽ	ਰੋ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਜੀ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਨ

ਅੰਤਰਾ

				ਮ									
ਪ	—	ਪ	—	ਗ਼	—	ਮ	ਪ	ਨ਼	ਪ	ਨ਼	ਸਂ	—	ਸਂ
ਪੰ	ऽ	ਚ	ऽ	ਦੋ	ऽ	ਖ	ਅ	ਰ	ਅ	ਹੰ	ਰੋ	ऽ	ਗ
ਨ਼	ਨ਼	ਸਂ	ਗ਼ਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਨ਼	ਨ਼	ਸਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ
ਇ	ਹ	ਤ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਸਗ	ਲ	ਦੂ	ਰ	ਕੀ	ऽ	ਨ

							ਮ						
ਪ	ਸਂ	ਨ਼	ਸਂ	ਨ̱	—	ਧਪ	ਗ̱	ਗ̱	ਮ	ਗ̱	ਰ	—	ਸ
ਇ	ਹ	ਤ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽऽ	ਸਗ	ਲ	ਦ੍ਰ	ਰ	ਕੀ	ऽ	ਨ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਾਲ-ਸੂਲਫਾਕ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਨਾਚਤ ਫਿਰਤ ਮੋਰ ਬਾਦਰ ਕਰਤ ਘੋਰ ਦਾਮਨੀ ਅਨੇਕ ਭਾਉ ਕਰਿਓ ਈ ਕਰਤ ਹੈ ॥
ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਤੇ ਸੀਤਲ ਨ ਸੂਰਜ ਤੇ ਤਪਤ ਤੇਜ ਇੰਦ੍ਰ ਸੋ ਨ ਰਾਜਾ ਭਵ ਭੂਮ ਕੋ ਭਰਤ ਹੈ ॥
ਸਿਵ ਸੇ ਤਪਸੀ ਆਦਿ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇ ਨ ਬੇਦਚਾਰੀ
ਸਨਤ ਕੁਮਾਰ ਸੀ ਤਪੱਸਿਆ ਨ ਆਨਤ ਹੈ ॥
ਗਿਆਨ ਕੇ ਬਿਹੀਨ ਕਾਲ ਫਾਸ ਕੇ ਅਧੀਨ ਸਦਾ
ਜੁਗਨ ਕੀ ਚਉਕਰੀ ਫਿਰਾਏ ਈ ਫਿਰਤ ਹੈ ॥ ੬ ॥ ੭੬ ॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ		ਮ			ਮ				
ਪ	—	ਗ̱	ਮ	ਪ	ਗ̱	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਨਾ	ऽ	ਚ	ਤ	ਫਿ	ਰ	ਤ	ਮੋ	ऽ	ਰ
ਸ					ਮ				
ਨ਼̱	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਗ̱	ਗ̱	ਮ	—	ਮ
ਬਾ	ऽ	ਦ	ਰ	ਕ	ਰ	ਤ	ਘੋ	ऽ	ਰ
ਪ	ਮ	ਗ̱	—	ਮ	ਪ	ਨ̱	ਸਂ	—	ਸਂ
ਦ	ਮ	ਨੀ	ऽ	ਅ	ਨੇ	ਕ	ਭਾ	ऽ	ਉ
			ਧ		ਮ				
ਸਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਪ	ਪ	ਗ̱	ਗ̱	ਮ	—	—
ਕ	ਰਿਓ	ਈ	ऽ	ਕ	ਰ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

		ਮ							
ਪ	ਪ	ਗ̱	—	ਮ	ਪ	ਨ̱	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਚੰ	ਦ੍ਰ	ਮਾ	ऽ	ਤੇ	ਸੀ	ऽ	ਤ	ਲ	ਨ
ਸਂ									ਧ
ਨ̱	ਨ̱	ਸਂ	—	ਗ̱ਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਪ
ਸੂ	ਰ	ਜ	ऽ	ਤੇ	ਤ	ਪ	ਤ	ਤੇ	ਜ

ਸਂ					ਸਂ				
ਨ਼	ਨ਼	ਸਂ	—	ਰਂ	ਨ਼	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਇੰ	ਦ੍ਰ	ਸੇ	ऽ	ਨ	ਰਾ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਭਵ
		ਧ			ਮ				
ਨ਼	ਧ	ਮ	—	ਪ	ਗ਼	ਗ਼	ਮ	—	—
ਭੂ	ਮ	ਕੋਂ	ऽ	ਭ	ਰ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੧. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਝਪਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਚਿਤ ਸਿਮਰਨੁ ਕਰਉ ਨੈਨ ਅਵਿਲੋਕਨੋ, ਸ੍ਰਵਨ ਬਾਨੀ ਸੁਜਸੁ ਪੂਰਿ ਰਾਖਉ ॥
ਮਨ ਸੁ ਮਧੁਕਰੁ ਕਰਉ ਚਰਨ ਹਿਰਦੇ ਧਰਉ ਰਸਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਮ ਨਾਮ ਭਾਖਉ ॥੧॥
ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿਉ ਜਿਨਿ ਘਟੈ ॥
ਮੈ ਤਉ ਮੋਲਿ ਮਹਗੀ ਲਈ ਜੀਅ ਸਟੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਬਿਨਾ ਭਾਉ ਨਹੀ ਊਪਜੈ ਭਾਵ ਬਿਨੁ ਭਗਤਿ ਨਹੀ ਹੋਇ ਤੇਰੀ ॥
ਕਹੈ ਰਵਿਦਾਸੁ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਹਰਿ ਸਿਉ ਪੈਜ ਰਾਖਹੁ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮੇਰੀ ॥ ੨ ॥
(ਧਨਾਸਰੀ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੬੯੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		ਮਮ ਮੇਰੀ
	ਮ				ਮ			ਸ	
ਪ	ਗ਼	ਮ	ਪਨ਼	ਧਪ	ਗ਼	—	ਰ	ਨ਼	ਸ
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਗੋऽ	ऽऽ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ਸਿ	ਉ
ਸਂ									
ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ਼ਧ	ਸਂਨ਼	ਧਪ	ਮਗ਼	ਰਸ
ਜਿ	ਨ	ਘ	ਟੈ	ऽ	ਜਿऽ	ਨऽ	ਘऽ	ਟੈऽ	ਮੇਰੀ—ਪ੍ਰੀਤ...ਦੁਬਰਾ
								—	ऽऽ→
ਨ਼	ਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗ਼	—	ਮ	—	ਮ
→ਮੈ	ਤਉ	ਮੋ	ਲ	ਮਹ	ਗੀ	ऽ	ਲ	ऽ	ਈ
ਪਸਂ	ਨਸਂ	—	—	ਧਪ	ਨ਼ਧ	ਪਮ	ਗ਼ਰ	ਸਨ਼	ਸ
ਜੀऽ	ਅऽ	ऽ	ऽ	ऽਸ	ਟੈऽ	ऽऽ	ਮੇऽ	ऽऽ	ਰੀ ਪ੍ਰੀਤ...

ਅੰਤਰਾ

			ਮ						
ਪ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸੰ	—
ਚਿ	ਤ	ਸਿ	ऽ	ਮ	ਰ	ਨ	ਕ	ਰਉ	ऽ
ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰਮੰ	ਗੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨੁਧ	ਪ
ਨੈ	ਨ	ਅ	ऽ	ਵऽ	ਲੋ	ਕ	ਨੇ	ऽऽ	ऽ
ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਪ
ਸੁ	ਵ	ਨ	ऽ	ਬਾऽ	ਨੀ	ਸੁ	ਜ	ऽ	ਸ
ਪਸੰ	ਨਸੰ	ਸੰ	—	ਪਪ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸਨ਼	ਸ
ਪੁऽ	ऽऽ	ਰ	ऽ	ऽਰਾ	ਖਉ	ऽऽ;	ਮੇऽ	ऽऽ	ਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ..

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।
[illegible]

੧੨. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਹਾ ਹਾ ਪ੍ਰਭ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ॥
ਹਮ ਤੇ ਕਿਛੂ ਨ ਹੋਇ ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਅਪੁਨਾ ਨਾਮੁ ਦੇਹੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਗਨਿ ਕੁਟੰਬ ਸਾਗਰ ਸੰਸਾਰ ॥ ਭਰਮ ਮੋਹ ਅਗਿਆਨ ਅੰਧਾਰ ॥ ੧ ॥
ਊਚ ਨੀਚ ਸੂਖ ਦੂਖ ॥ ਧ੍ਰਾਪਸਿ ਨਾਹੀ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਭੂਖ ॥੨॥
ਮਨਿ ਬਾਸਨਾ ਰਚਿ ਬਿਖੈ ਬਿਆਧਿ ॥ ਪੰਚ ਦੂਤ ਸੰਗਿ ਮਹਾ ਅਸਾਧ ॥੩॥
ਜੀਅ ਜਹਾਨੁ ਪ੍ਰਾਨ ਧਨੁ ਤੇਰਾ ॥ ਨਾਨਕ ਜਾਨੁ ਸਦਾ ਹਰਿ ਨੇਰਾ ॥੪॥

(ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੭੫)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ		ਮ									
ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਗੁਮ	ਧ	ਮ	ਮ	—
ਹਾ	ਹਾ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਖऽ	ऽ	ਲੇ	ਹੁ	ऽ
						ਮ					
ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸਰ
ਹ	ਮ	ਤੇ	ਕਿ	ਛੂ	ਨ	ਹੋਇ	ਮੇ	ਰੇ	ਸੁਆ	ਮੀ	ਕਰ
ਸ			ਮ								
ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪਨੁ	—	ਧ	ਪ	ਪ	—
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਅ	ਪ	ਨਾ	ਨਾऽ	ऽ	ਮ	ਦੇ	ਹੁ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਗੁ				ਮ							
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
ਅਗ	ਨ	ਕੁ	ਟੇਂ	ਬ	ਸਾ	ਗ	ਰ	ਸੈਂ	ਸਾ	ऽ	ਰ
ਸਾਂ		ਮਂ									
ਨੁ	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੁ	ਸਾਂ	ਰਂਸਾਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਭਰ	ਮ	ऽ	ਮੋ	ਹ	ਅ	ਗਿਆ	ਨ	ਅੰऽ	ਧਾ	ऽ	ਰ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੩. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਕਰਵਤੁ ਭਲਾ ਨ ਕਰਵਟ ਤੇਰੀ ॥ ਲਾਗੁ ਗਲੇ ਸੁਨੁ ਬਿਨਤੀ ਮੇਰੀ ॥੧॥
ਹਉ ਵਾਰੀ ਮੁਖੁ ਫੇਰਿ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕਰਵਟੁ ਦੇ ਮੋ ਕਉ ਕਾਹੇ ਕਉ ਮਾਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਉ ਤਨੁ ਚੀਰਹਿ ਅੰਗੁ ਨ ਮੋਰਉ ॥ ਪਿੰਡੁ ਪਰੈ ਤਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਤੋਰਉ ॥੨॥
ਹਮ ਤੁਮ ਬੀਚ ਭਇਓ ਨਹੀ ਕੋਈ ॥ ਤੁਮਹਿ ਸੁ ਕੰਤ ਨਾਰਿ ਹਮ ਸੋਈ ॥੩॥
ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਲੋਈ ॥ ਅਬ ਤੁਮਰੀ ਪਰਤੀਤਿ ਨ ਹੋਈ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੮੪)

ਅਸਥਾਈ

੩		੪		×		੦		੨			੦
											ਸਰ ਹਉ
ਸ		ਮ									
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਮ	—
ਵਾ	ਰੀ	ਮੁ	ਖ	ਫੇ	ऽ	ਰ	ਪਿ	ਆ	ऽ	ਰੇ;	ऽ
						ਮ					
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸਰ
ਕਰ	ਵ	ਟ	ਦੇ	ਮੋ	ਕਉ	ਕਾ	ਹੇ	ਕਉ	ਮਾ	ਰੇ	ਹਉ

—ਵਾਰੀ...

ਅੰਤਰਾ

ਸ				ਮ							
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—
ਕਰ	ਵ	ਤ	ਭ	ਲਾ	ਨ	ਕਰ	ਵ	ਟ	ਤੇ	ਰੀ	ऽ
ਨੁ						ਮ					
ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰਂਸਾਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸਰ
ਲਾ	ਗ	ਗऽ	ਲੇ	ਸੁ	ਨ	ਬਿ	ਨ	ਤੀ	ਮੇ	ਰੀ,	ਹਉ

—ਵਾਰੀ...

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੪. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਖੀ ਨਾਲਿ ਵਸਾ ਅਪੁਨੇ ਨਾਹ ਪਿਆਰੇ, ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਤਨੁ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਹਿਲਿਆ ॥
ਸੁਣਿ ਸਖੀਏ ਮੇਰੀ ਨੀਦ ਭਲੀ ਮੈ ਆਪਨੜਾ ਪਿਰੁ ਮਿਲਿਆ ॥
ਭ੍ਰਮੁ ਖੋਇਓ ਸਾਂਤਿ ਸਹਜਿ ਸੁਆਮੀ ਪਰਗਾਸੁ ਭਇਆ ਕਉਲੁ ਖਿਲਿਆ ॥
ਵਰੁ ਪਾਇਆ ਪ੍ਰਭੁ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਨਾਨਕ ਸੋਹਾਗੁ ਨ ਟਲਿਆ ॥੪॥

(ਗਉੜੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੪੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
							ਪ	ਧ		ਮ	
							ਨੁ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮਗੁ
							ਹੇ	ऽ	ਸ	ऽ	ਖੀऽ
			ਮ							ਮ	
ਮ	—	—	ਪ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ
ਨਾ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ਵ	ਸਾ	ऽ	ऽ;	ਅ	ਪ	ਨੇ
			ਮ	ਮ			ਮ				
ਪ	—	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	—
ਨਾ	ऽ	ऽ	ਹ	ऽ	ऽ	ਪਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ
ਸ							ਪ				
ਨੁ̣	ਸ	ਸ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਮ
ਮੇ	ਰਾ	ਮ	ਨ	ऽ	ਤ	ਨ	ਹ	ਰ	ऽ	ਸੰ	ऽ
ਧ	ਸਂ		ਸਂ					ਧ		ਮ	
ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮਗੁ
ਗ	ਹਿ	ऽ	ਲਿ	ਆ	ऽ	ऽ;	ਹੇ	ऽ	ਸ	ऽ	ਖੀऽ

ਅੰਤਰਾ

ਗੁ				ਮ		ਧ					
ਮ	ਮ	—	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸੁ	ਣ	ऽ	ਸ	ऽ	ਖੀ	ਏ	ऽ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰੀ
ਨੁ	—	—	ਸਂ	—	ਮਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਨੀ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਭ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੈ
			ਪ								
ਨੁ	—	—	ਨੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਆ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ਨ	ੜਾ	ऽ	ऽ	ਪਿ	ऽ	ਰ

ਪ	ਧ	ਸਂ		ਸਂ		ਪ					
ਮ	ਪ	ਨ਼	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਮ	ਪ	ਸਂਨ਼	ਧਪ	ਮਗ਼	ਰਸ
ਮਿ	S	S	S	ਲਿ	ਆ	S	S	ਹੋS	SS	ਸS	ਖੀS

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਾਲ ਦੀ ਟਿਊਨ ਵਿਚ ਵੀ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਸ਼ਬਦ ਪੂਰਾ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [illegible]

੧੫. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਚਰਨ ਸਰਨ ਗੁਰ ਏਕ ਪੈਂਡਾ ਜਾਇ ਚਲ,
ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੋਟਿ ਪੈਂਡਾ ਆਗੇ ਹੋਇ ਲੇਤ ਹੈ।
ਏਕ ਬਾਰ ਸਤਿਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਮਰਨ ਮਾਤ੍ਰ,
ਸਿਮਰਨ ਤਾਂਹਿ ਬਾਰੰਬਾਰ ਗੁਰੁ ਹੇਤ ਹੈ ॥
ਭਾਵਨੀ ਭਗਤਿ ਭਾਇ ਕੌਡੀ ਅਗ੍ਰਭਾਗ ਰਾਖੈ,
ਤਾਹਿ ਗੁਰੁ ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਦਾਨ ਦੇਤ ਹੈ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਦਯਾ ਨਿਧਿ ਮਹਿਮਾ ਆਗਾਧਿ ਬੋਧ,
ਨਮੋ ਨਮੋ ਨਮੋ ਨਮੋ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਹੈ ॥ ੧੧੧ ॥

(ਕਬਿੱਤ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ਼ਸ	ਮਗ਼	ਰ	ਸ	—	ਨ਼	ਧ਼	ਪ਼	ਨ਼	—	ਸ	—
ਚS	ਰS	ਨ	ਸ	S	ਰੰ	S	ਨ	ਗੁ	S	ਰ	S
ਨ਼	ਸ	ਸ	ਮ	ਗ਼	ਮ	ਪ	—	ਮਗ਼	ਰ	—	ਸ
ਏ	S	ਕ	ਪੈਂ	S	ਡਾ	ਜਾ	S	ਇS	ਚ	S	ਲ
ਨ਼	ਸ	—	ਪ	ਗ਼	ਮ	ਪ	—	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਪ
ਸ	ਤ	S	ਗੁ	S	ਰ	ਕੋ	S	ਟ	ਪੈਂ	S	ਡਾ
ਗ਼ਮ	—	ਮ	ਮ	ਗ਼	ਸ	ਪ	ਮ	ਗ਼	ਰ	ਸ	—
ਆ	S	ਗੇ	ਹੋ	S	ਇ	ਲੇ	S	ਤ	ਹੈ	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਮ	—	ਮ	ਪ	ਗ਼	ਮ	ਪ	ਨ਼	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਏ	S	ਕ	ਬਾ	S	ਰ	ਸ	ਤ	S	ਗੁ	S	ਰ
ਮ	ਪ	ਨ਼	ਸਂ	—	—	ਗ਼ਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ
ਮੰ	S	S	ਤ੍ਰ	S	S	ਸਿ	ਮ੍ਰ	ਨ	ਮਾ	S	ਤ੍ਰ

ਮ	ਧ	(ਮ)ਗੁ	ਮ	ਧ	ਪ	ਪ	(ਸਂ)ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸਿ	ਮ	ऽ	ਰ	ऽ	ਨ	ਭਾ	ਹਿ	ऽ	ਬਾ	ऽ	ਰੈ
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਥਾ	ऽ	ਰ	ਗੁ	ऽ	ਰ	ਹੇ	ऽ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

—ਚਰਨ ਰਨ...

ਸੰਚਾਰੀ

ਸਂ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—	ਪ
ਭਾ	ਵ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਭ	ਗऽ	ਤ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ਇ
ਧ	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	—	ਸ
ਕੋ	ਡੀ	ऽ	ਅ	ऽ	ਕੂ	ਭਾ	ऽ	ਗऽ	ਰਾ	ऽ	ਖੇ
ਰਨੁ	ਸ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਤਾऽ	ਹਿ	ऽ	ਕੁ	ऽ	ਰ	ਸ	ਰऽ	ऽ	ਬ	ऽ	ਨਿ
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਧਾ	ऽ	ਨ	ਦਾ	ऽ	ਨ	ਦੇ	ऽ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ

ਮ	ਮ	—	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸ	ਤ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਰ	ਦ	ਯਾ	ऽ	ਨਿ	ऽ	ਧ
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਮਹਿ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਅ	ਗਾ	ऽ	ਧ	ਬੇ	ऽ	ਧ
ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਪਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ
ਨ	ਮੋ	ऽ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਨਂ	ਮੋ	ऽ
ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਨੇ	ऽ	ਤ	ਨੇ	ऽ	ਤ	ਨੇ	ऽ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

—ਚਰਨ ਸਰਨ...

ਨੋਟ :—ਇਸ 'ਧੁਰਪਦ' ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹਨ। ਠਾਅ, ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾ ਕੇ ਗੁਰ (ਸਮ) ਤੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ 'ਠਾਅ' ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਰਸ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ।

੧੬. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਾਲ ਧਮਾਰ (ਬਿਲਬਿਤ ਲਯ)

ਸਭਨਾ ਦਾਤਾ ਆਪਿ ਹੈ ਆਪੇ ਮੇਲਣਹਾਰੁ ॥
ਨਾਨਕ ਸਬਦਿ ਮਿਲੇ ਨ ਵਿਛੜਹਿ ਜਿਨਾ ਸੇਵਿਆ ਹਰਿ ਦਾਤਾਰੁ ॥੨॥

(ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ, ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੨੪੪)

ਅਸਥਾਈ

੩				×					੨		੦		
ਸ		ਮ								ਮ			
ਨੁ̣	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	—	—	—	ਪ	ਗੁ	ਮ	—	—
ਸ	ਭ	ਨਾ	ऽ	ਦਾ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਆ	ਪ	ਹੈ	ऽ	ऽ
ਪ									ਪ		ਮ	ਸ	
ਸਂ	—	ਪ	—	ਮ	—	ਗੁ	ਨੁ̣ਸ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਆ	ऽ	ਪੈ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ऽ	ਲऽ	ऽऽ	ਣ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਰ

ਅੰਤਰਾ

									ਮ			ਸਂ	
				ਪ	ਮ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	—
				ਨਾ	ਨ	ਕ	ਸ	ਬ	ਦ	ऽ	ਮਿ	ਲੇ	ऽ
				ਸਂ		ਸਂ					ਸਂ	ਸਂ	
ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ
ऽ	ऽ	ऽ	ਨ	ਵਿ	ਛ	ੜਹਿ	ऽ	ऽ	ਜਿ	ਨਾ	ਸੇ	ऽ	ਵਿ
			ਪ									ਸ	
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਆ	ऽ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਦਾ	ਤਾ	ऽ	ਰ

੧੭. ਰਾਗ ਭੀਮਪਾਲੀ, ਪੜਤਾਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਰਿ ਚਰਨ ਸਰਨ ਗੋਬਿੰਦ ਦੁਖਭੰਜਨਾ ਦਾਸ ਅਪੁਨੇ ਕਉ ਨਾਮੁ ਦੇਵਹੁ ॥
ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਪ੍ਰਭ ਧਾਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਤਾਰਹੁ, ਭੁਜਾ ਗਹਿ ਕੂਪ ਤੇ ਕਾਢਿ ਲੇਵਹੁ ॥ਰਹਾਉ॥
ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਿ ਅੰਧ ਮਾਇਆ ਕੇ ਬੰਧ ਅਨਿਕ ਦੋਖਾ ਤਨਿ ਛਾਦਿ ਪੂਰੇ ॥
ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਆਨ ਨ ਰਾਖਨਹਾਰਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਾਵਹੁ ਸਰਨਿ ਸੂਰੇ ॥੧॥
ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਣਾ ਜੀਅ ਜੰਤ ਤਾਰਣਾ ਬੇਦ ਉਚਾਰ ਨਹੀ ਅੰਤੁ ਪਾਇਓ ॥
ਗੁਣਹ ਸੁਖ ਸਾਗਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਰਤਨਾਗਰਾ ਭਗਤਿ ਵਛਲੁ ਨਾਨਕ ਗਾਇਓ ॥੨॥

(ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੬੮੩)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਸ	—
						ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਗੋ	ऽ
				ਮ											
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਸ	—
ਬਿੰ	ਦ	ਦੁ	ਖ	ਭੰ	ਜ	ਨਾ;	ਹਰਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਗੋ	ऽ
				ਮ											
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸੰ	ਰੰ
ਬਿੰ	ਦ	ਦੁ	ਖ	ਭੰ	ਜ	ਨਾ	ऽ	ਦਾ	ਸ	ਅ	ਧ	ਨੇ	ऽ	ਕਉ	ऽ
ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ								
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਦੇ	ਵਹੁ	ऽ;	ਹ	ਰਿ	ਚਰਨ...							

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ (ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
							ਸੰ				
ਮ	-ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	—	ਸੰ	—	—
ਦ੍ਰਿ	ऽਸ	ਟ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਭ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਰਹੁ	ऽ	ऽ
ਸੰ					ਮੰ						
ਨੁ	ਨੁ	—	ਸੰ	—	ਗੁੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ऽ	ਕ	ऽ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰਹੁ	ऽ	ऽ
						ਸੰ					
ਪ	ਨੁ	—	ਸੰ	—	ਰੰ	ਨੁ	—	—	ਧ	ਮ	ਪ
ਭੁ	ਜਾ	ऽ	ਗਹਿ	ऽ	ऽ	ਕੂ	ऽ	ऽ	ਧ	ऽ	ਤੇ
	ਸੰ										
ਧ	ਨੁ	—	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਪ
ਕਾ	ऽ	ऽ	ਢ	ऽ	ਲੇ	ਵਹੁ	ऽ	ऽ;	ਹ	ऽ	ਰਿ
ਮ											
ਗੁ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਨ਼	—	ਸ	—	—
ਚ	ਰ	ऽ	ਨ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ऽ

ਬਿੰਦ...

ਸੰਚਾਰੀ–ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਭਾਵ ਠਾਅ ਤਿੰਨ:)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ											
ਨੁ.	—	ਸ	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧ	ਧ
ਕਾ	ऽ	ਮ	ਕ੍ਰੋਂ	ऽ	ਧ	ਕ	ਰ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਧ
						ਮ					
ਮ	—	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਮਾ	ऽ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ऽ	ਬੈ	ऽ	ਧ
ਸ					ਸਂ						
ਮ	ਮ	—	ਧ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	--	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਅ	ਨਿ	ऽ	ਕ	ऽ	ਦੋਂ	ਖਾ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ	ਨ
ਸਂ						ਸਂ					
ਨੁ	—	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਨੁ	—	ਧ	ਧ	—	—
ਛਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਪੂ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਇਥੋਂ ਇਕ ਤਾਲਾ, ਤਿਗੁਨ ਲਯ

ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਪ੍ਰਭ	ਬਿ	ਨ	ਆ	ਨ	ਨ	ਰਾ	ਖ	ਨ	ਹਾ	ऽ	ਰਾ
ਸ	ਸ			ਮ		ਸ					
ਨੁ.	ਨੁ.	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	—	ਸ
ਨਾ	ऽਮ	ਸਿਮ	ਰਾ	ऽ	ਵਹੁ	ਸਰ	ਨ	ਸੂ	ਰੇ	ऽ	ਗੋਂ

...ਬਿੰਦ...ਤਿੰਨ: ਅਸ:

ਅਭੋਗ ਸੂਲਫਾਕ, ਇਕਤਾਲੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ, ਭਾਵ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ				ਸਂ					
ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ਪ	ਤਿ	ਤ	ਉ	ਧਾ	ਰ	ਣਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ									
ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	—
ਜੀ	ਅ	ਜੰ	ਤ	ਤਾ	ਰ	ਣਾ	ऽ	ऽ	ऽ
						ਮਂ			
ਸਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	—	ਪਂ	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ
ਬੇ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਉ	ਚਾ	ऽ	ਰ	ਨ

ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗੁ	—
ਹੀ	ਅੰ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ	ਪਾ	ਇਓ	ऽ	ऽ;
ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਸ	—
ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਗੋ	ऽ ਬਿੰਦ

— ਤਿੰਨ: ਅਸਥਾਈ

ਪਹਿਲੇ ਅੰਤਰੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਤਾਲ ਰੂਪਕ, ਤਿੰਨ: ਦੁਗੁਨ ਲਯ [illegible]

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
			ਮ					ਸਂ					
ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	—
ਗੁ	ਣਹ	ऽ	ਸੁ	ऽ	ਖ	ऽ	ਸਾ	ऽ	-ਗ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ						ਮਂ							
ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਧ	—
ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਰ	ਤ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਗ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਸਂ						
ਪ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਪ
ਭ	ਗ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ	ਵ	ਛ	ਲ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ
	ਸਂ												
ਧ	ਨੁ	—	ਧ	—	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਪ	—
ਨ	ਕ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ;	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ
ਮ													
ਗੁ	ਗੁ	—	ਰ	—	ਸ	ਸ	ਰ	ਨ਼	—	ਸ	—	—	—
ਚ	ਰ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਿੰਦ . ਤਿੰਨ: ਅਸਥਾਈ

੧੮. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਪੜਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਕਰਤ ਕੇਲ ਬਿਖੈ ਮੇਲ ਚੰਦ੍ਰ ਸੂਰ ਮੋਹੇ ॥
ਉਪਜਤਾ ਬਿਕਾਰ ਦੁੰਦਰ ਨਉਪਰੀ ਝੁਨੰਤਕਾਰ
ਸੁੰਦਰ ਅਨਿਗ ਭਾਉ ਕਰਤ ਫਿਰਤ ਬਿਨੁ ਗੋਪਾਲ ਧੋਹੇ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੀਨਿ ਭਉਨੇ ਲਪਟਾਇ ਰਹੀ ਕਾਚ ਕਰਮਿ ਨ ਜਾਤ ਸਹੀ
ਉਨਮਤ ਅੰਧ ਧੰਧ ਰਚਿਤ ਜੈਸੇ ਮਹਾ ਸਾਗਰ ਹੋਹੇ ॥ ੧ ॥
ਉਧਰੇ ਹਰਿ ਸੰਤ ਦਾਸ ਕਾਟਿ ਦੀਨੀ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸ
ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਨਾਮੁ ਜਾਕੋ ਸਿਮਰਿ ਨਾਨਕ ਓਹੇ ॥ ੨ ॥

(ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੩੧)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨੁ̣				ਮ							
ਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਕ	ਰ	ਤ	ਕੇ	ऽ	ਲ	ਬਿ	ਖੈ	ऽ	ਮੇਂ	ऽ	ਲ
ਪ									ਮ	ਸ	
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਗ	ਰ	ਸ
ਚੰ	ऽ	ਦੂ	ਸੂ	ऽ	ਰ	ਮੈਂ	ऽ	ऽ	ਹੇ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ, ਤਾਲ–ਰੂਪਕ ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
			ਮ				ਧ						
ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਉ	ਧ	ਜ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਬਿ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਦੂੰ	ऽ	ਦ	ਰ
			ਮਂ										
ਨੁ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ
ਨਉ	ऽ	ਪ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਝੂ	ਨੰ	ਤ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ਰ
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਸੁੰ	ਦ	ਰ	ਅ	ਨਿ	ਗ	ऽ	ਭਾ	ਉ	ਕ	ਰ	ਤ	ਫਿਰ	ਤ
ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—	ਮਪ	ਸਂਨੁ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰਸ	—
ਬਿ	ਨ	ਗੋ	ਪਾ	ऽ	ਲ	ऽ	ਧੋऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਹੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ

—ਕਰਤ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ–ਤਿੰਨਤਾਲ (ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×				੨				੦				੩			
ਪ					ਪ			ਮ				ਧ			
ਨੁ	—	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਸਂ	—
ਤੀ	ऽ	ਨ	ऽ	ਭਉ	ਨੇ	ਲ	ਪ	ਟਾ	ऽ	ਇ	ਰ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਮ							
ਸਂ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਕਾ	ऽ	ऽ	ਚ	ਕ	ਰ	ਮ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਤ	ਸ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੁ̣	ਨੁ̣	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ
ਉ	ਨ	ਮ	ਤ	ਅੰ	ਧ	ਧੰ	ਧ	ਰ	ਚ	ਤ	ਜੈ	ਸੇ	ਮਹਾ	ਸਾ	ਗਰ

				ਮਂ											
ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਮਪ	ਨੁਸਂ	ਗੁਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	—
ਹੇ	S	S	S	S	S	S	S	ਹੇS	SS	SS	SS	SS	SS	SS	S

—ਕਰਤ...

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਪੰਜਤਾਲ (ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×			੨				੩				੪		੫	
			ਮ				ਧ							
ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਪ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ੳੁ	ਧ	ਰੇ	ਹ	S	ਰਿ	S	ਸੈ	S	ਤ	S	ਦਾ	S	ਸ	S
			ਮਂ											
ਨੁ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਨੁ	—	ਧ	ਪ
ਕਾ	S	ਟ	ਦੀ	S	ਨੀ	S	ਜ	ਮ	ਕੀ	S	ਫਾ	S	ਸ	S
ਪ		ਧ												
ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਧ	—	ਪ	—	ਪ	—
ਪ	ਤਿ	ਤ	ਪਾ	S	ਵ	ਨ	ਨਾ	S	ਮ	S	ਜਾ	S	ਕੋ	S
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਸਿ	ਮ	ਰ	ਨਾ	S	ਨ	ਕ	ਓS	SS	SS	SS	ਹੇS	SS	SS	SS

—ਕਰਤ...

ਨੋਟ :—ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦੀਆਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ 'ਪੜਤਾਲਾਂ' ਭਾਵੇਂ ਪੁਰਾਤਨ ਹਨ, ਪਰ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਤਾਲਾਂ ਦੀ ਬਦੁੱਲੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

—ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ

ਵਾਦੀ—ਮ	ਠਾਟ—ਕਾਫੀ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ (ਅੱਧੀ ਰਾਤ)
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਕ੍ਰ ਕਰਕੇ ਲਗਾਓ ।

ਆਰੋਹ—ਸ, ਨੁ਼ ਧ਼ ਨੁ਼ ਸ, ਮ-ਗੁ, ਮ ਧ, ਨੁ ਸਂ ।

ਅਵਰੋਹ—ਸਂ, ਨੁ ਧ, ਮ; ਪਧ ਗੁ, ਰ ਸ ।

ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਪਰਚਲਿਤ ਠਾਟਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਤੋਂ ਜਿਤਨੇ ਰਾਗ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਤਨੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਠਾਟ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਠਾਟ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜ ਅੰਗ ਇਹ ਹਨ :—

(੧) ਕਾਫੀ ਅੰਗ। (੨) ਕਾਨੜਾ ਅੰਗ। (੩) ਧਨਾਸਰੀ ਅੰਗ। (੪) ਸਾਰੰਗ ਅੰਗ। (੫) ਮਲ੍ਹਾਰ ਅੰਗ।

ਕਾਫੀ ਅੰਗ ਤੋਂ ਗਾਂਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਫੀ, ਸਿੰਧੜਾ, ਪੀਲੂ ਇਤਿਆਦਿ। ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਬਹਾਰ, ਸੂਹਾ, ਸਹਾਨਾ, ਸੁਘੜਈ. ਨਾਇਕੀ ਕਾਨੜਾ ਆਦਿ ਕਾਨੜਾ ਅੰਗ ਤੋਂ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਧਾਨੀ, ਹੰਸਕੰਕਣੀ, ਪਟਦੀਪਕੀ, ਧਨਾਸਰੀ ਅੰਗ ਦੇ ਰਾਗ ਹਨ। ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਾਰੰਗ ਅੰਗ ਤੋਂ ਅਤੇ ਮਲ੍ਹਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਲ੍ਹਾਰ ਅੰਗ ਤੋਂ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬਾਗੀਸ਼ਵਰੀ, ਬਾਗੇਸ਼ਵਰੀ ਜਾਂ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਇਕੋ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ। ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ "ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ, ਕੌਤੁਕ, ਹਿਰਦਯ ਪ੍ਰਕਾਸ਼" ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਉਸ ਵਕਤ ਇਹ ਖਮਾਜ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਸੀ, ਪਰ ਅਜ-ਕਲ ਇਹ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਖਮਾਜ ਦਾ 'ਗੰਧਾਰ' ਕੋਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਵਰਜ-ਆਵਰਜ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਭਿੰਨ ਹਨ। ਪਰ ਕੁਝ ਸੁਰ-ਸਮੂਹ ਸਮਾਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ "ਮ ਧ, ਨੁਸਂ, ਨੁਸਂਰਂਸਂ, ਨੁਧ, ਮਧ, ਨੁਧ ਸਂ" ਇਹ ਸੁਰ ਖਮਾਜ ਤੇ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜੇਹੇ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਮਧ, ਨੁਧ, ਮਗ' ਐਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਖਮਾਜ ਅਤੇ 'ਮਧ, ਨੁਧ ਮਗੁ' ਇਹ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਸੋ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਾਲ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਦਾ ਗੰਧਾਰ ਤੀਵਰ ਤੋਂ ਕੋਮਲ ਹੋਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅਜ-ਕਲ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਚਲਿਤ ਹਨ :—(੧) ਖਾੜਵ, (੨) ਖਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਣ, (੩) ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ। ਪਹਿਲ੍ਹਾ ਖਾੜਵ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਵਰਜ ਹੈ, ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਰਜ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਉਸਤਾਦ ਲੋਗ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਥੋੜਾ ਪੰਚਮ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਪੰਚਮ ਇੰਜ ਲਗਾਉਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਰੂਪ ਨਾ ਬਿਗੜੇ। ਜਿਵੇਂ—"ਸं, ਨਧ—ਮ; ਪਧੱ ਗੁ, ਰਸ, ਜਾਂ -ਸं, ਨੁਧ,
ਮ
ਮਗੁ, ਮਧ ਗੁ, ਰਸ" ਇੰਜ।

ਮ ਨੁ
ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਸਪਸ਼ਟ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—"ਗੁਮ, ਧ, ਨੁਸं, ਨੁਧ, ਪਮ, ਗੁ ਰ ਸ" ਉਤੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਭੀ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਕਦੀ ਕਦੀ ਥੋੜਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਤੀਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਜਾਂ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਹੁਤ ਪਰਸਿੱਧ ਹੈ।

ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਖਭ ਅਕਸਰ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 'ਧ ਮ, ਤੇ ਧ ਗੁ' ਦੀ ਸੁਰ-ਸੰਗਤੀ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦੀ ਮਧੁਰਤਾ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—"ਸंਨੁ, ਧ · ਮ; ਨੁਧ—ਮ,
ਮ
ਪਧ ਗੁ, ਰ ਸ" ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ "ਗੁ ਮ, ਧ ਨੁ ਸं, ਜਾਂ ਮਗੁ, ਮਨੁਧ, ਨੁਸं" ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੱਧਮ, ਧੈਵਤ ਤੇ ਨਿਖਾਦ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਸਥਾਨ ਹਨ। ਕਾਨੜਾ ਰਾਗ ਦੇ ਅਠਾਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਚੋਂ ਇਹ ਭੀ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜਜ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਧੁਰ ਰਾਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੀ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਅ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਮ ਸ ਸ ਸ ਮ ਮ ਮ ਸ ਨੁ.
੧. ਸ—ਗੁ, ਰ, ਸ—ਨੁ, ਨੁਧ, ਸ—ਧਨੁਸ—ਗੁ, ਰਮ, ਗੁ ਗੁ ਰਸ—(ਸ) ਨੁਧ, ਸ—ਧਨੁਸ,

ਮ ਨੁ.
ਨੁਸਮ, ਮਗੁਰਮ, ਗੁ—ਰਸ—ਰਸਨੁਧ, ਧਨੁਸ—।

ਨੁ. ਮ ਮ ਸ
੨. ਧਨੁਸਮ—(ਮ) ਗੁ ਰਮ, ਗੁ ਗੁ ਰ—ਸ, ਨੁਧਸ, ਰਸਨੁਧ, ਮ, ਮਨੁਧ, ਗੁਮ, ਮਧ, ਨੁਧਨੁਸ—

ਮ ਮ ਮ
ਸਨੁਧਨੁਸਮ—ਗੁ—ਰਗੁਮ, (ਮ) ਗੁ—ਮਧ—ਗੁ, ਗੁਰਸ—ਮਧ, ਨੁਧਸ—।

ਮ ਮ ਨੁ ਨੁ ਮ ਮ ਰ
੩. ਗੁ—ਰਸਨੁਧ, ਮੁਧ, ਨੁਧ, ਮਨੁਧਸ—ਗੁ—ਰਮ—ਮਧ—ਧ ਧਮ—ਗੁ ਗੁ ਮ—ਗੁਮਗੁਮਧ—ਮ,

ਧ ਨੁ ਮ ਮ ਸ ਮ ਧ
ਨੁਧ, ਧ—ਮ, ਮਪਧ ਗੁ; ਗੁ ਗੁ ਰ—ਸ, ਰਸਨੁਧਨੁਸਮ—ਗੁਮਧ—ਮਧ—ਮ, ਨੁਧ ਗੁ, ਮਪਧ

ਮ ਰ ਮ ਮ ਪ ਮ ਸ
ਗੁ—ਮ, ਗੁ ਗੁ—ਮ, ਮੁ, ਮੁਧਨੁਸ ਧਨੁਸਮ—ਗੁਮਧ ਗੁ, ਰਗੁਮਗੁ ਰ—ਸ— ।

ਮ ਨੁ ਨੁ ਨੁ ਸਂ ਪ ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ
੪. ਗੁਮਧ—ਧ ਧਮ, ਧ, ਨੁਧ, ਧ—ਮ, ਗੁਮਧ—ਧਨੁਸਗੁਮਧ—ਧਮਨੁ, ਨੁ, ਧ—ਮ, ਮਪਧ ਗੁ,

ਧ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਮ ਮ ਮ ਮ
ਮਧਨੁ, ਮਧ ਨੁ; ਨੁਧਸਂ—ਧਨੁਧ—ਮਧ, ਨੁ ਨੁਧ, ਮਪਧ ਗੁ ਗੁਰਸ—ਗੁਰ—ਸ—ਗੁਮਧਨੁਧ,

ਸਂ ਨੁ ਪ ਨੁ ਮ ਸ ਮ ਨ
ਨੁਧਮ, ਧਨੁਸਂ, ਧਨੁਸਂ—ਸਂਰਂਨੁਸਂਨੁਧ, ਧ ਧਮ—ਮਪਧ ਗੁ—ਰਸ, ਗੁਮਧਨੁਸਂ—ਨੁਧ, ਸਂ—(ਸਂ)

ਪ ਮ ਸ
ਨੁ, ਧਨੁਸਂ, ਸਂਨੁਧ ਧ—ਮ, ਗੁਮਧਨੁਸਂਨੁਧ, ਗੁ—ਰ—ਸ— ।

ਮ ਨੁ ਮਂ ਮਂ ਮਂ
੫. ਗੁਮਧਨੁਸਂ—ਨੁਧਧਮਗੁਮਧਨੁਸਂ—ਨੁਰਂਸਂ—ਰਂਨੁਸਂਨੁਧ, ਧਨੁਸਂ ਗੁਂ, ਗੁਂਰਂ ਗੁਂ-ਰਂਸਂ, ਰਂਨੁਸਂ—ਨੁਸਂਰਂਸਂ

ਨੁ ਸਂ ਸਂ ਪ ਮ ਮ ਸਂ ਸਂ
ਨੁਧ, ਮ ਧ ਨੁ ਨੁਧ—ਮ, ਧਮਪਧ ਗੁ—ਰਗੁਮ, ਮਗੁਰਸ, ਨੁਧ, ਗੁਮਧਨੁਸਂ—ਰਂਸਂਨੁਧਮ, ਨੁ ਨੁਧਸਂ—

ਮਂ ਰਂ ਮਂ ਮਂ ਸਂ ਮਂ ਮਂ ਮਂ ਮਂ ਨੁ
ਧਨੁਸਂ ਗੁਂ ਮਂ, ਗੁਂ ਗੁਂ ਰਂਸਂ—ਧਨੁਸਂਰਂ ਗੁਂ—ਗੁਂਰਂਸਂ—ਨੁਸਂਗੁਂਮਂ, ਗੁਂਰਂਸਂ, ਸਂਰਂਨੁਸਂਨੁਧ, ਧਨੁਸਂ—

ਮ ਮਂ ਮਂ ਮਂ
ਮਧਨੁਸਂ, ਗੁ, ਮਧਨੁਸਂ ਗੁਂ, ਮਂ, ਗੁਂ ਗੁਂਰਂ—ਸਂ, ਸਂਨੁਧਮਗੁ, ਮਧ, ਮਨੁਧ, ਮ ਸਂਨੁਧ; ਮਪਧ ਗੁ,

ਮ ਮਂ ਮ ਮ ਮ
ਗੁਮਧਨੁਸਂਮਂ, ਗੁਂ—ਰਂਸਂਨੁਧ, ਨੁਸਂਰਂਨੁਧ, ਮਨੁਧ ਗੁ—ਗੁ ਗੁਰ—ਸ— ।

ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦	੩	×	੨
੧.	ਸਾ ऽ ਧ ਸੈ	ਗ ਤ ਨਿ ਧਿ	ਗ੍ਮ ਧਨ੍ ਸਂਨ੍ ਧਮ	ਧਨ੍ ਧਪ ਮਗ੍ ਰਸ.
੨.	. . . .	. . . .	ਗ੍ਮ ਧਧ ਗ੍ਮ ਧਨ੍	ਸਂਨ੍ ਧਪ ਮਗ੍ ਰਸ.
੩.	* * ਨ਼੍ਸ ਗ੍ਮ	ਧਨ੍ ਧਮ, ਗ੍ਮ ਧਨ੍	ਸਂਨ੍ ਧਮ, ਧਨ੍ ਸਂਰਂ	ਸਂਨ੍ ਧਪ ਮਗ੍ ਰਸ੍.
੪.	ਰਰ ਸਸ ਮਮ ਗ੍ਗ੍	ਧਧ ਮਮ ਨ੍ਨ੍ ਧਧ	ਸਂਸਂ ਨ੍ਨ੍ ਰਂਰਂ ਸਂਸਂ	ਮਂਮਂ ਗ੍ਂਰਂ ਸਂਨ੍ ਧਮ.
੫.	. . . .	. . . .	ਰਸ ਨ਼੍ਧ਼ ਨ਼੍ਸ ਮਗ੍	ਮਧ ਪਧ ਨ੍ਧ ਨ੍ਸਂ
	ਨ੍ਸਂ ਮਂਗ੍ਂ ਗ੍ਂਰਂ ਰਂਸਂ	ਸਂਨ੍ ਨ੍ਧ ਧਮ ਮਗ੍	ਗ੍ਰ ਰਸ, ਨ਼੍ਧ਼ ਨ਼੍ਸ	ਸਗ੍ ਗ੍ਮ ਮਧ ਧਨ੍.
੬.	. . . .	. . . .	ਰਸ ਨ਼੍ਸ, ਮਗ੍ ਰਗ੍,	ਧਮ ਗ੍ਮ, ਨ੍ਧ ਮਧ,
	ਸਂਨ੍ ਧਨ੍ ਰਂਸਂ ਨ੍ਸਂ	ਮਂਗ੍ਂ ਰਂਗ੍ਂ ਰਂਸਂ ऽਸਂ,	ਨ੍ਧ ऽਧ, ਧਮ ऽਮ,	ਮਗ੍ ऽਗ੍, ਰਸ ऽਸ.
੭.	. . . .	ਨ਼੍ਸ ਗ੍ਮ ਧਨ੍ ਧਮ,	ਗ੍ਮ ਧਨ੍ ਸਂਨ੍ ਧਮ,	ਗ੍ਮ ਧਨ੍ ਸਂਰਂ ਸਂਨ੍
	ਧਮ, ਗ੍ਮ ਧਨ੍ ਸਂਰਂ	ਗ੍ਂਰਂ ਸਂਨ੍ ਧਮ, ਗ੍ਮ	ਧਨ੍ ਸਂਮਂ ਗ੍ਂਰਂ ਸਂਨ੍	ਧਪ ਮਗ੍ ਰਸ ਗ੍ਮ.
੮.	ਨ੍ਨ੍ ਧਮ ਧਨ੍ ਸਂਰਂ	ਗ੍ਂਰਂ ਮਂਗ੍ਂ ਰਂਸਂ. ਰਂਸਂ	ਗ੍ਂਰਂ ਸਂਨ੍. ਸਂਨ੍ ਰਂਸਂ	ਨ੍ਧ. ਨ੍ਧ ਸਂਨ੍ ਧਮ,
	ਧਮ ਨ੍ਧ ਮਗ੍, ਗ੍ਰ	ਮਗ੍ ਰਸ. ਨ਼੍ਸ ਗ੍ਮ,	ਗ੍ਮ ਧਨ੍, ਮਧ੍ ਨ੍ਸਂ.	ਰਂ, ਰਂਸਂ ਨ੍ਧ ਧਮ,
	ਸਂ. ਸਂਨ੍ ਧਪ ਮਗ੍,	ਨ੍, ਨ੍ਧ ਮਗ੍ ਰਸ੍,	ਗ੍ਮ ਧਨ੍ ਸਂ, ਗ੍ਮ	ਧਨ੍ ਸਂ, ਗ੍ਮ ਧਨ੍.

ਅੰਤਰਾ

੧.	ਸੈ ऽ ਤ ਜ	ਨਾ ऽ ਕੀ ऽ	ਮਧ ਨ੍ਸਂ ਧਨ੍ ਸਂਨ੍	ਧਪ ਗ੍ਮ ਧਨ੍ ਸਂ.
੨.	. . . .	. . . .	ਧਨ੍ ਸਂਨ੍ ਧਪ ਮਗ੍	ਰਸ ਗ੍ਮ ਧਨ੍ ਸਂ.
੩.	ਸਂਨ੍ ਧਮ ਧਨ੍ ਸਂ,	ਸਂਨ੍ ਧਮ ਗ੍ਮ ਧਨ੍	ਸਂ, ਸਂਨ੍ ਧਪ ਮਗ੍	ਰਸ, ਗ੍ਮ ਧਨ੍ ਸਂ.
੪.	. . . .	ਮਧ ਨ੍ਸਂ ਧਨ੍ ਸਂਨ੍	ਗ੍ਮ ਧਨ੍ ਪਧ ਨ੍ਸਂ	ਧਨ੍ ਸਂਰਂ ਗ੍ਂਰਂ ਸਂਨ੍
	ਧਨ੍ ਸਂਰਂ ਮਂਗ੍ਂ ਰਂਸਂ	ਨ੍ਧ ਪਮ ਗ੍ਰ ਸ.	ਗ੍ਮ ਧਨ੍ ਸਂ, ਗ੍ਮ	ਧਨ੍ ਸਂ ਗ੍ਮ ਧਨ੍.
੫.	ਸਂਮਂ ਗ੍ਂਮਂ ਰਂਗ੍ਂ ਸਂਰਂ	ਨ੍ਸਂ ਧਨ੍ ਪਧ ਮਪ	ਗ੍ਮ ਰਗ੍ ਸਰ ਨ਼੍ਸ,	ਗ੍ਰ ਮਗ੍ ਧਪ ਨ੍ਧ
	ਸਂਨ੍ ਰਂਸਂ ਗ੍ਂਰਂ ਮਂਗ੍ਂ	ਰਂਸਂ ਨ੍ਧ ਪਮ ਧਨ੍	ਸਂਰਂ ਸਂ, ਧਨ੍ ਸਂਰਂ	ਸਂ, ਧਨ੍ ਸਂਰਂ ਸਂ.

੬.	. . . .	. . . .	ਮੰਗੁੰ ਰੰ,ਗੁੰ ਰੰਸੰ ਰੰਸੰ	ਨੁ,ਸੰ ਨੁਧ ਨੁਧ ਮ,ਧ
	ਮਗੁ ਮਗੁ ਰ,ਗੁ ਰਸ	ਸਨੁ਼ ਸ,ਮ ਗੁਮ ਮਗੁ	ਮ,ਧ ਮਧ ਧਮ ਧ,ਨੁ	ਧਨੁ ਨੁਧ ਨੁ,ਧਂ ਨੁਸੰ:
੭.	. . . .	. . . .	ਸੰਗੁੰ ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਧਮ	ਗੁਰ ਸਨੁ਼ ਧ਼ਨੁ਼ ਸਰ
	ਗੁ, ਰਗੁ ਮਧ ਨੁ,	ਧਨੁ ਸੰਰੰ ਗੁੰ. ਰੰਸੰ	ਰੰ, ਸੰਨ ਸੰ, ਨੁਧ	ਨੁ, ਧਮ ਧ, ਮਗ
	ਮ, ਗੁਰ ਗੁ, ਰਸ,	ਰਸ ਨੁ਼ਸ ਮਗੁ ਰਗੁ	ਨੁਧ ਪਧ ਸੰਨੁ ਧਨੁ	ਰੰਸੰ ਨੁਸੰ ਮੰਗੁੰ ਰੰਸੰ.
੮.	. . . .	. . . .	ਧਨੁ ਸੰ,ਧ ਨੁਸੰ ਧਨੁ	ਸੰਰੰ ਸੰਨੁ ਧਪ ਮਗੁ,
	ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰਰੰ ਨੁਸੰ	ਗੁੰਰੰ ਗੁੰ, ਰੰਸੰ ਨੁਸੰ	ਰੰਸੰ ਰੰ, ਸੰਨੁ ਧਨੁ	ਸੰਨੁ ਸੰ, ਨੁਧ ਧਮ,
	ਧਪ ਧ, ਮਗੁ ਰਗੁ	ਮ਼ਗੁ ਮ, ਗੁਰ ਸਰ	ਗੁਰ ਗੁ, ਰਸ ਨੁ਼ਸ	ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰਰੰ ਸੰ.

੧. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਨਿਧਿ ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮ ॥ ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ ਜੀਅ ਕੈ ਕਾਮ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੰਤ ਰੇਨੁ ਨਿਤਿ ਮਜਨੁ ਕਰੈ ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਬਿਖ ਹਰੈ ॥੧॥
ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਊਚੀ ਬਾਣੀ ॥ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਤਰੇ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਾਨੀ ॥੨॥

(ਕਾਨੜਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੦੦)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
								ਮ							
ਸੰ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—
ਸਾ	ऽ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਤ	ਨਿ	ਧਿ	ਹ	ਰਿ	ਕੋ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ऽ
ਸ									ਸੰ			ਮ			
ਨੁ਼	—	ਧ਼	ਧ਼	ਸ	—	ਸ	—	ਮਧ	ਨੁ	ਧ	—	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਸੰ	ऽ	ਗ	ਸ	ਹਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ਜੀਅ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਮ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ															
ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਨੁਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਸੰ	—
ਸੰ	ऽ	ਤ	ਰੇ	ऽ	ਨ	ਨਿ	ਤऽ	ਮ	ऽ	ਜ	ਨ	ਕ	ਰੈ	ऽ	ऽ
ਨੁ		ਮੰ										ਮ			
ਸੰ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਜ	ਨ	ਮ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕੇ	ऽ	ਕਿ	ਲ	ਬਿ	ਖ	ਹ	ਰੈ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਐਸੀ ਮਾਂਗੁ ਗੋਬਿੰਦ ਤੇ ॥
ਟਹਲ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੰਗੁ ਸਾਧੂ ਕਾ ਹਰਿਨਾਮਾ ਜਪਿ ਪਰਮ ਗਤੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪੂਜਾ ਚਰਨਾ ਠਾਕੁਰ ਸਰਨਾ ॥ ਸੋਈ ਕੁਸਲੁ ਜੁ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ ਕਰਨਾ ॥੧॥
ਸਫਲ ਹੋਤ ਇਹ ਦੁਰਲਭ ਦੇਹੀ ॥ ਜਾ ਕਉ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਇਆ ਕਰੇਹੀ ॥੨॥
ਅਗਿਆਨ ਭਰਮੁ ਬਿਨਸੈ ਦੁਖ ਡੇਰਾ ॥ ਜਾ ਕੈ ਹਿਰਦੈ ਬਸਹਿ ਗੁਰ ਪੈਰਾ ॥੩॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਰੰਗਿ ਪ੍ਰਭੁ ਧਿਆਇਆ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਿਨਿ ਪੂਰਾ ਪਾਇਆ ॥੪॥
(ਕਾਨੜਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੯੮)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
															ਪ
											ਮ	—	ਧ	—	ਧ
											ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ऽ
ਸਂ															
ਨੁ	—	ਧ	ਧ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	ਰ	ਸ	—	—	—	ਸ	ਰਸ	ਨੁ	ਧ
ਮਾਂ	ऽ	ऽ	ਗ	ਗੋਂऽ	ऽऽ	ਬਿੰ	ਦ	ਤੇ	ऽ	ऽ;	ऽ	ਟਹ	ਲऽ	ਸੰ	ऽ
ਸ	ਸ	ਸ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	—	ਰ	—	ਸ	—	ਮ	ਮ	ਧ	—
ਤ	ਨ	ਕੀ	ऽ	ਸੰ	ਗ	ਸਾ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ऽ
ਨੁ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	ਰ	ਸ	—	—					
ਮਾਂ	ऽ	ਜ	ਪ	ਪऽ	ਰऽ	ਮ	ਗ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਐ	ਸੀ...			

ਅੰਤਰਾ

												ਮ	—	ਧ	ਨੁ
												ਪੂ	ऽ	ਜਾ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	—	ਸਂ	—	ਪਂ	ਗੁਂ
ਚ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰऽ	ਸ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਈ	ਕੁ
				ਨੁ				ਮ							
ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ					
ਸ	ਲ	ਜੁ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਜੀ	ਉ	ਕ	ਰ	ਨਾ	ਐਸੀ...				

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।
(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੩. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕੀਰਤਿ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਗਾਉ ਮੇਰੀ ਰਸਨਾ ॥
ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਸੰਤਨ ਊਹਾਂ ਚਰਨ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੇ ਬਸਨਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕਰਿ ਦੁਆਰੁ ਨ ਪਾਵਉ ॥ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਤ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਵਉ॥੧॥
ਕੋਟਿ ਕਰਮ ਕਰਿ ਦੇਹ ਨ ਸੋਧਾ ॥ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਮਨੁ ਪਰਬੋਧਾ ॥੨॥
ਤ੍ਰਿਸਨ ਨ ਬੂਝੀ ਬਹੁ ਰੰਗ ਮਾਇਆ ॥ ਨਾਮੁ ਲੈਤ ਸਰਬ ਸੁਖ ਪਾਇਆ ॥੩॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਜਬ ਭਏ ਦਇਆਲ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਉ ਛੂਟੇ ਜੰਜਾਲ ॥੪॥
(ਕਾਨੜਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੯੮)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
															ਗੁ
															ਮ
															ਕੀ
								ਸ							
ਗੁ	ਰ	—	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਨੁ̣	ਨੁ̣	ਧ̣	ਧ̣	ਸ	ਸ	ਸ	—
ऽ	ਰ	ऽ	ਤ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੀ	ऽ	ਗਾ	ਉ	ਮੇ	ਰੀ	ਰ	ਸ	ਨਾ;	ऽ
ਮ	ਮ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਧ	ਧ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਬਾ	ऽ	ਰ	ਕ	ਰ	ਬੰ	ऽ	ਦ	ਨ	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਨ
				ਸਂ								ਮ			ਗੁ
ਮ	—	ਧ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਮ
ਉ	ऽ	ਹਾਂ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਜੀ	ਕੇ	ਬ	ਸ	ਨਾ;	ਕੀ

ਅੰਤਰਾ

											ਮਂ				
ਮ	ਮ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਭਾਂ	ऽ	ਤ	ਕ	ਰ	ਦੁਆ	ऽ	ਰ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਵਉ	ऽ
ਨੁ												ਮ			ਗੁਂ
ਧ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਧ	ਧ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਮ
ਹੋ	ऽ	ਇ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ऽ	ਲ	ਤ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਧਿਆ	ऽ	ਵਉ,	ਕੀ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੪. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਤਿਤ ਪਵਿਤ੍ਰ ਲੀਏ ਕਰਿ ਆਪੁਨੇ ਸਗਲ ਕਰਤ ਨਮਸਕਾਰੋ ॥
ਬਰਨੁ ਜਾਤਿ ਕੋਊ ਪੂਛੈ ਨਾਹੀ ਬਾਛਹਿ ਚਰਨ ਰਵਾਰੋ ॥ ੧ ॥
ਠਾਕੁਰ ਐਸੋ ਨਾਮੁ ਤੁਮੑਾਰੋ ॥
ਸਗਲ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਕੋ ਧਣੀ ਕਹੀਜੈ ਜਨ ਕੋ ਅੰਗੁ ਨਿਰਾਰੋ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਨਾਨਕ ਬੁਧਿ ਪਾਈ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਆਧਾਰੋ ॥
ਨਾਮਦੇਉ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨੁ ਕਬੀਰ ਦਾਸਰੋ ਮੁਕਤਿ ਭਇਓ ਚਮਿਆਰੋ ॥ ੨ ॥

(ਗੂਜਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੯੮)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
						ਪ	ਧ	ਮ		ਨੁ.					
ਮ	—	ਧ	ਪਧ	ਸਂਨੁ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰਸ	ਧ਼	ਨੁ਼	ਸ	—	ਸ	—
ਠਾ	S	ਕੁ	ਰS	SS	ਐ	ਸੋ	S	ਨਾ	SS	ਮ	ਤੁ	ਮੁਾ	S	ਰੋ	S;
ਮ						ਨੁ.									
ਗੁ	ਰ	ਸ	—	—	ਸਸ	ਧ਼	ਨੁ਼	ਸ	ਸ	ਸ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਗੁ
*	*	*	*	*	ਸਗ	ਲ	ਸ੍ਰਿ	Sਸ	ਟ	ਕੋ	S	ਧ	ਣੀ	S	ਕ
												ਮ			
ਰ	—	ਸ	—	—	ਮ	ਧ	ਧ	ਧਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਹੀ	S	ਜੈ	S	S	ਜ	ਨ	ਕੋ	ਅੰS	S	ਗ	ਨਿ	ਰਾ	S	ਰੋ	S

ਅੰਤਰਾ

੦				੩				×				੨			
	ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	—	ਨੁ	ਧਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
	ਪਤਿ	ਤ	ਪ	ਵਿ	S	ਤ੍ਰ	ਲੀS	ਏ	S	ਕ	ਰ	ਆ	ਪ	ਨੇ	S
		ਨੁ													
—	ਸਂ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂਰੇਂ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ	—	ਧ	ਪਧ
S	ਸਗ	ਲ	ਕ	ਰ	ਤ	ਨਮ	ਸ	ਕਾS	S	ਰੋ	S,	ਠਾ	S	ਕੁ	ਰS

ਨੋਟ :—ਅੰਤਰਾ 'ਖਾਲੀ' ਤੋਂ ਫੜਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਵੀ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੫. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ੍ਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਮਨ ਕਰਿ ਕਬਹੂ ਨ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਇਓ ॥
ਬਿਖਿਆ ਸਕਤਿ ਰਹਿਓ ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਕੀਨੋ ਅਪਨੋ ਭਾਇਓ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗੁਰ ਉਪਦੇਸੁ ਸੁਨਿਓ ਨਹ ਕਾਨਨਿ ਪਰ ਦਾਰਾ ਲਪਟਾਇਓ ॥
ਪਰ ਨਿੰਦਿਆ ਕਾਰਨਿ ਬਹੁ ਧਾਵਤ ਸਮਝਿਓ ਨਹ ਸਮਝਾਇਓ ॥ ੧ ॥
ਕਹਾ ਕਹਉ ਮੈ ਅਪਨੀ ਕਰਨੀ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਓ ॥
ਕਹਿ ਨਾਨਕ ਸਭ ਅਉਗਨ ਮੋ ਮੈ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਸਰਨਾਇਓ ॥ ੨ ॥

(ਸਾਰੰਗ ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੧੨੩੧)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
		ਧ								ਮ	ਮ				
ਸਂ	ਨ̲	ਨ̲	ਧ	ਸਂ	—	ਨ̲	—	ਧ	ਧ	ਗ̲	ਗ̲	ਰ	—	ਸ	—
ਮ	S	ਨ	ਕ	ਰ	S	S	S	ਕ	ਬ	ਹੂ	S	S	S	ਨ	S
									ਨ̲						
ਰ	ਸ	ਨ̲̣	ਧ̣	ਸ	—	ਸ	—	ਮ	ਧ	ਸਂਨ̲	ਧ	ਮਗ̲	ਮਗ̲	ਰ	ਸ
ਹ	S	ਰਿ	S	ਗੁ	S	ਨ	S	ਗਾ	S	SS	S	SS	SS	S	ਇਓ

ਅੰਤਰਾ

ਮ															
ਗ̲	ਮ	ਧ	ਨ̲ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ̲	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ̲	ਸਂ	ਨ̲	ਧ
ਬਿ	ਖਿ	ਆ	SS	ਸ	ਕ	ਤ	ਰ	ਹਿਓ	S	ਨਿ	ਸ	ਬਾ	S	ਸੁ	ਰ
ਮ															
ਗ̲	ਮ	ਧ	ਨ̲	ਨ̲ਸਂ	ਮਂਗ̲ਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ̲	ਧਮ	ਨ̲ਧ	ਮਗ̲	ਮਗ̲	ਰ	ਸ
ਕੀ	S	ਨੋ	S	ਅS	ਪS	ਨੇ	S	ਭਾ	S	SS	SS	SS	SS	S	ਇਓ

ਨੋਟ.—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ, ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਜੋ 'ਟਿਯੂਨ' ਇਕਤਾਲੇ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਗਾਓ।

੬. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
				ਨੁ.			ਮ				
ਸਰ	ਸ	ਸ	ਸ	ਧ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਮਨ	ਕ	ਰ	ਕਬ	ਹੂ	ਨ	ਹਰਿ	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ਇਓ	S
						ਮ					
ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ
ਬਿ	ਖਿ	ਆ	ਸਕ	ਤ	ਰS	ਹਿਓ	ਨਿ	ਸ	ਬਾ	ਸੁ	ਰ
ਗੁ			ਧ								
ਮ	—	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਨੁਧ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਕੀ	S	ਨੋਂ	ਅ	ਪ	ਨੋਂ	ਭਾ	S	S	ਇਓ	SS	SS

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਗੁਰ	ਉ	ਪ	ਦੇ	ਸ	ਸੁ	ਨਿਓ	ਨਹ	S	ਕਾ	ਨ	ਨ
ਨੁ				ਧ		ਸਂ					
ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨੁ	—	—	ਧ	—	ਮ
ਪ	ਰ	ਥ	ਰ	ਲ	ਪ	ਟਾ	S	S	ਇਓ	S	S
ਮ						ਮ					
ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਮਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ
ਪ	ਰ	ਨਿੰ	ਦਿਆ	S	ਕਾS	ਰ	ਨ	ਬਹੁ	ਧਾ	ਵ	ਤ
			ਧ								
ਸ	ਮ	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਨੁਧ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਸ	ਮ	ਝਿਓ	ਨਹ	ਸ	ਮ	ਝਾ	S	S	ਇਓ	SS	SS

—ਮਨ ਕਰ...

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੭. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਰਾਮ ਸਿਮਰਿ ਰਾਮ ਸਿਮਰਿ ਰਾਮ ਸਿਮਰਿ ਭਾਈ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਬਿਨੁ ਬੂਡਤੇ ਅਧਿਕਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬਨਿਤਾ ਸੁਤ ਦੇਹ ਗ੍ਰੇਹ ਸੰਪਤਿ ਸੁਖਦਾਈ ॥
ਇਨੁ ਮੈ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ਤੇਰੋ ਕਾਲ ਅਵਧ ਆਈ ॥ ੧ ॥
ਅਜਾਮਲ ਗਜ ਗਨਿਕਾ ਪਤਿਤ ਕਰਮ ਕੀਨੇ ॥
ਤੇਊ ਉਤਰਿ ਪਾਰਿ ਪਰੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲੀਨੇ ॥ ੨ ॥
ਸੂਕਰ ਕੂਕਰ ਜੋਨਿ ਭ੍ਰਮੇ ਤਊ ਲਾਜ ਨ ਆਈ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਛਾਡਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਾਹੇ ਬਿਖੁ ਖਾਈ ॥ ੩ ॥
ਤਜਿ ਭਰਮ ਕਰਮ ਬਿਧਿ ਨਿਖੇਧ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਲੇਹੀ ॥
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਨ ਕਬੀਰ ਰਾਮੁ ਕਰ ਸਨੇਹੀ ॥ ੪ ॥

(ਧਨਾਸਰੀ ਭ: ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੬੯੨)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦					
ਸ	—	ਸ	ਸ	ਨ਼ੁਧ਼	ਨ਼ੁ	ਸ	—	ਮਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ			
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਸਿ	ਮऽ	ਰ	ਰਾ	ऽ	ਮऽ	ਸਿ	ਮ	ਰ			
ਮ														
ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	-ਮ			
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽऽ			
ਸਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	—	ਧ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ			
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਨ	ਬਿ	ਨ			
												ਮ		
ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	-ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਬੂ	ऽ	ਡ	ਤੇ	ਅ	ਧਿ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽऽ,	ਰਾ	ऽ	ਮ
														ਸਿਮ...

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—
ਬ	ਨਿ	ਤਾ	ऽ	ਸੁ	ਤ	ਦੇ	ਹ	ऽ	ਗ੍ਰਿ	ਹ	ऽ
						ਪ					
ਸਂ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ
ਸੰ	ऽ	ਪ	ਤ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ

ਮ				ਨ਼ੁ										
ਗੁ	ਰ	ਸ	—	ਧ਼	ਨ਼ੁ	ਸ	—	ਸ	ਸ	—	ਸ			
ਇ	ਨ	ਮੈ	ऽ	ਕ	ਛ	ਨਾ	ऽ	ਹਿ	ਤੇ	ऽ	ਰੋ			
												ਮ		
ਮ	—	ਮ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	-ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਕਾ	ऽ	ਲ	ਅ	ਵ	ਧ	ਆ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽऽ,	ਰਾ	ऽ	ਮ

ਸਿਮ...

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੮. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਾਲ–ਰੂਪਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਠਾਕੁਰ ਜੀਉ ਤੁਹਾਰੋ ਪਰਨਾ ॥
ਮਾਨੁ ਮਹਤੁ ਤੁਮ੍ਹਾਰੈ ਊਪਰਿ ਤੁਮ੍ਹਰੀ ਓਟ ਤੁਮ੍ਹਾਰੀ ਸਰਨਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤੁਮ੍ਹਰੀ ਆਸ ਭਰੋਸਾ ਤੁਮ੍ਹਰਾ, ਤੁਮਰਾ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਲੈ ਧਰਨਾ ॥
ਤੁਮਰੋ ਬਲੁ ਤੁਮ ਸੰਗਿ ਸੁਹੇਲੇ ਜੋ ਜੋ ਕਹਹੁ ਸੋਈ ਸੋਈ ਕਰਨਾ ॥ ੧ ॥
ਤੁਮਰੀ ਦਇਆ ਮਇਆ ਸੁਖੁ ਪਾਵਉ ਹੋਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਤ ਭਉਜਲੁ ਤਰਨਾ ॥
ਅਭੈ ਦਾਨੁ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਪਾਇਓ ਸਿਰੁ ਡਾਰਿਓ ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਚਰਨਾ ॥੨॥
(ਕਾਨੜਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੯੯)

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
							ਸਂ			ਮ			
ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	—	ਧਪ	ਧ	ਨੁ	—	ਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਜੀ	ऽ	ਉऽ	ਤੁ	ਹਾ	ऽ	ਰੋ	ਪ	ਰ	ਨਾ	ऽ
	ਨੁ						ਗੁ			ਸ			
ਸ	ਧ਼	ਨ਼ੁ	ਸ	—	ਸ	ਮ	ਮ	—	ਗੁ	ਰ	—	ਸ	ਸ
ਮਾ	ਨ	ਮ	ਹ	ऽ	ਤ	ਤੁ	ਮ੍ਹਾ	ऽ	ਰੈ	ਊ	ऽ	ਪ	ਰ
										ਮ			
ਮ	ਧ	ਨੁਧ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਮ	—	ਪਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਤੁ	ਮ	ਰੀऽ	ਓ	ऽ	ਟ	ਤੁ	ਮ੍ਹਾ	ऽ	ਰੀऽ	ਸ	ਰ	ਨਾ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਧ	ਨੁਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਤੁ	ਮ	ਰੀ	ਆ	ऽ	ਸ	ਭऽ	ਰੋ	ऽ	ਸਾ	ਤੁ	ਮ	ਰਾ	ऽ
ਸਂ							ਮਂ			ਸਂ			
ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਤੁ	ਮ	ਰਾ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਰਿ	ਦੈ	ऽ	ਲੈ	ਧ	ਰ	ਨਾ	ऽ

ਨ਼										ਮ			
ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗ਼	ਰ	ਸ	—
ਤੁ	ਮ	ਰੋ	ਬ	ਲ	ਤੁ	ਮ	ਸੰ	ਗ	ਸੁ	ਹੇ	ऽ	ਲੇ	ऽ
							ਮ			ਸ			
ਨ਼	ਨ਼	ਧ਼	ਸ	ਸ	—	ਮ	ਗ਼	—	ਮਗ਼	ਰ	ਰ	ਸ	—
ਜੋ	ਜੋ	ऽ	ਕ	ਹਹੁ	ऽ	ਸੋ	ਈ	ऽ	ਸੋਈ	ਕ	ਰ	ਨਾ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਝਪਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਬਿਸਰਿ ਗਈ ਸਭ ਤਾਤਿ ਪਰਾਈ ॥
ਜਬ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਮੋਹਿ ਪਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀ ਬਿਗਾਨਾ ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕਉ ਬਨਿ ਆਈ ॥੧॥
ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕੀਨੋ ਸੋ ਭਲ ਮਾਨਿਓ ਏਹ ਸੁਮਤਿ ਸਾਧੂ ਤੇ ਪਾਈ ॥੨॥
ਸਭ ਮਹਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਪ੍ਰਭ ਏਕੈ ਪੇਖਿ ਪੇਖਿ ਨਾਨਕ ਬਿਗਸਾਈ ॥ ੩ ॥

(ਕਾਨੜਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੯੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
							ਸ		
ਸੰ	ਸੰ	ਨ਼ਧ	ਮ	ਪਧ	ਮਗ਼	—	ਰ	—	ਸ
ਬਿ	ਸ	ਰऽ	ऽ	ऽਗ	ਈऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਭ
ਸ	—	ਨ਼ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਮ	—	—
ਤਾ	ऽ	ਤऽ	ऽ	ਪ	ਰਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ
ਗ਼	ਮ	ਧ	—	ਨ਼	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰਰੰ
ਜ	ਬ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਧ	ऽ	ਸੰऽ
ਸੰ				ਪ	ਸੰ				
ਨ਼	ਨ਼	ਧ	—	ਧ	ਨ਼	—	ਧ	ਮ	—
ਗ	ਤ	ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਪਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ									
ਗ਼	ਮ	ਧ	—	ਨ਼ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	—
ਨਾ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ऽऽ	ਬੈ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ

				ਮਂ					
ਸਂਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	—
ਨS	ਹੀ	S	S	ਬਿ	ਗਾ	S	ਨਾ	S	S
ਨੁ				ਪ	ਸਂ				
ਧ	ਧ	ਧ	—	ਧ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਮ
ਸ	ਗ	ਲ	S	ਸੈਂ	S	ਗ	ਹ	S	ਮ
					ਮ				
ਗੁ	—	ਮ	—	ਪਧ	ਗੁ	—	ਰ	—	ਸ
ਕੋ	S	ਬ	S	ਨਿS	ਆ	S	ਈ	S	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੦. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਆਤਮਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਹ ਸਿੱਧਤਾ ਸਰੂਪ ਤਾਹ
ਬੁੱਧਤਾ ਬਿਭੂਤ ਜਾਹ ਸਿੱਧਤਾ ਸੁਭਾਉ ਹੈ।
ਰਾਗ ਭੀ ਨ ਰੰਗ ਤਾਹਿ ਰੂਪ ਭੀ ਨ ਰੇਖ ਜਾਹਿ
ਅੰਗ ਭੀ ਸੁਰੰਗ ਤਾਹਿ ਰੰਗ ਕੇ ਸੁਭਾਉ ਹੈ।
ਚਿਤ੍ਰ ਸੋਂ ਬਚਿਤ੍ਰ ਹੈ ਪਰਮਤਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ
ਸੁ ਮਿਤ੍ਰ ਹੂੰ ਕੇ ਮਿਤ੍ਰ ਹੈ ਬਿਭੂਤ ਕੋ ਉਪਾਉ ਹੈ।
ਦੇਵਨ ਕੋ ਦੇਵ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਨ ਕੋ ਸਾਹੁ ਹੈ
ਕਿ ਰਾਜਨ ਕੋ ਰਾਜੁ ਹੈ ਕਿ ਰਾਵਨ ਕੋ ਰਾਉ ਹੈ ॥ ੮ ॥ ੪੭ ॥

(ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸਂ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	—	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	—	ਧ
ਦੇ	S	ਵ	ਨ	ਕੋ	S	ਦੇ	S	ਵ	ਹੈ	S	ਕਿ
						ਮ					
ਮ	—	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਸਾ	S	S	ਹ	ਨ	ਕੋ	ਸਾ	S	ਹੁ	ਹੈ	S	ਕਿ
		ਸ									
ਰ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	—	ਸ	—	ਸ	ਸ	—	ਸ
ਰਾ	S	ਜ	ਨ	ਕੋ	S	ਰਾ	S	ਜ	ਹੈ	S	ਕਿ
		ਧ				ਮ					
ਮ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	—	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	—	—
ਰਾ	S	ਵ	ਨ	ਕੋ	S	ਰਾ	S	ਉ	ਹੈ	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਗੁ											
ਮ	—	ਮ	ਧ	—	ਨ਼	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਆ	S	ਤ	ਮਾ	S	ਪ੍ਰ	ਧਾ	S	ਨ	ਜਾ	S	ਹ
ਸਂ						ਸਂ					
ਨ਼	—	ਨ਼	ਸਂ	—	ਰਂ	ਨ਼	—	ਨ਼	ਧ	—	ਧ
ਸਿੱ	S	ਧ	ਤਾ	S	ਸ	ਰੂ	S	ਪ	ਤਾ	S	ਹ
ਨ			ਮਂ								
ਸਂ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਬੁ	S	ਧ	ਤਾ	S	ਬਿ	ਭੂ	S	ਤ	ਜਾ	S	ਹ
						ਮ					
ਮ	—	ਮ	ਪ	ਧ	ਧ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	—	—
ਸਿੱ	S	ਧ	ਤਾ	S	ਸੁ	ਭਾ	S	ਉ	ਹੈ	S	S

—ਦੇਵਨ ਕੌ...

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰਂ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ੍ਰੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਏਕ ਜੋਤਿ ਏਕਾ ਮਿਲੀ ਕਿੰਬਾ ਹੋਇ ਮਹੋਇ ॥
ਜਿਤੁ ਘਟਿ ਨਾਮੁ ਨ ਊਪਜੈ ਫੂਟਿ ਮਰੈ ਜਨੁ ਸੋਇ ॥
ਸਾਵਲ ਸੁੰਦਰਿ ਰਾਮਈਆ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਲਾਗਾ ਤੋਹਿ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਧੁ ਮਿਲੈ ਸਿਧਿ ਪਾਈਐ ਕਿ ਏਹੁ ਜੋਗੁ ਕਿ ਭੋਗੁ ॥
ਦੁਹੁ ਮਿਲਿ ਕਾਰਜੁ ਊਪਜੈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੰਜੋਗੁ ॥ ੨ ॥
ਲੋਗੁ ਜਾਨੈ ਇਹੁ ਗੀਤੁ ਹੈ ਇਹੁ ਤਉ ਬ੍ਰਹਮ ਬੀਚਾਰ ॥
ਜਿਉ ਕਾਸੀ ਉਪਦੇਸੁ ਹੋਇ ਮਾਨਸ ਮਰਤੀ ਬਾਰ ॥ ੩ ॥
ਕੋਈ ਗਾਵੈ ਕੋ ਸੁਣੈ ਹਰਿਨਾਮਾ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਸੰਸਾ ਨਹੀ ਅੰਤਿ ਪਰਮ ਗਤਿ ਪਾਇ ॥ ੪ ॥

(ਗਉੜੀ ਭ: ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੩੩੫)

ਅਸਥਾਈ

x		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	ਸਗੁ	ਰਸ	ਨ਼ਧ਼	ਧ਼	ਧਨ਼	ਸ	ਮ	—	-ਮ	ਧ	ਪਧ
ਸਾ	ਵS	Sਲ	ਸੁੰS	ਦ	ਰ,ਰਾ	ਮਈ	ਆ	S	Sਰਾ	ਮਈ	ਆ,ਮੇ

		ਸਂ									
ਸਂ	–ਸਂਰੰ	ਨੁ	–ਨੁਸਂ	ਧ	—	ਮ	ਧ	ਪਧਨੁ	ਧ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਰਾ	S,SS	ਮ	SSS	ਨ	S	ਲਾ	ਗਾ	SSS	ਤੋ	SS	ਹਿS

ਅੰਤਰਾ

ਮ	—	ਮ	ਧ	ਧ	ਨੁਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਏ	S	ਕ	ਜੋਂ	ਤ	ਏS	ਕਾ	S	ਮਿ	ਲੀ	S	S
ਜਿਤ	ਘ	ਟ	ਨਾ	ਮ	ਨS	ਉ	S	ਪ	ਜੈ	S	S
ਸਂ						ਸਂ					
ਨੁ	—	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਪਧ	ਨੁ	—	—	ਧ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਕਿਂ	S	ਬਾ	ਹੋਂ	ਇ	Sਮ	ਹੋਂ	S	S	ਇ	SS	SS
ਢੂ	ਟ	Sਮ	ਰੇ	S	ਜਨ	ਸੋ	S	S	ਇ	SS	SS

ਨੋਟ :—ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਅਸਥਾਈ, ਅੰਤਰਾ ਅਤੇ ਦੁਗੁਨ ਤਿਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀ 'ਟਿਯੂਨ' ਤੇ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਰਸ ਆਵੇਗਾ।

੧੨. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
	ਮ			ਨੁ							
ਸ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਧ਼	ਨੁ਼	ਸ	—	ਸ	ਸ	—	—
ਸਾ	ਵ	ਲ	ਸੁੰ	ਦ	ਰ	ਰਾ	S	ਮਈ	ਆ	S	ਮੇ;
ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	—	ਨੁ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਰਾ	ਮ	ਨ	ਲਾ	S	ਗਾ	ਤੋ	S	S	ਹਿ	SS	SS

ਅੰਤਰਾ

ਮ	—	ਮ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਏ	S	ਕ	ਜੋ	ਤ	ਏ	ਕਾ	S	ਮਿ	ਲੀ	S	S
ਨੁ											
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੰ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	—	ਮ
ਕਿਂ	S	ਬਾ	ਹੋਂ	ਇ	ਮ	ਹੋਂ	S	S	ਇ	S	S
ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪਮ	ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਜਿਤ	ਘ	ਟ	ਨਾ	ਮ	ਨS	ਉ	S	ਪ	ਜੈ	S	S
ਮ	ਮ	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਮਗ	ਰਸ
ਢੂ	ਟ	ਮ	ਰੇ	ਜ	ਨ	ਸੋ	S	S	ਇ	SS	SS

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੩. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸੁਪਨੈ ਊਭੀ ਭਈ ਗਹਿਓ ਕੀ ਨ ਅੰਚਲਾ ॥
ਸੁੰਦਰ ਪੁਰਖ ਬਿਰਾਜਿਤ ਪੇਖਿ ਮਨੁ ਬੰਚਲਾ ॥
ਖੋਜਉ ਤਾ ਕੇ ਚਰਣ ਕਹਹੁ ਕਤ ਪਾਈਐ ॥
ਹਰਿਹਾਂ ਸੋਈ ਜਤੰਨੁ ਬਤਾਇ ਸਖੀ ਪ੍ਰਿਉ ਪਾਈਐ ॥ ੧੩ ॥

(ਫੁਨਹੇ ਮਹਲਾ ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੬੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨੁ					ਪ				ਸ		
ਸ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਧ	ਮਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਸੁ	ਪ	ਨੈ	ਊ	ऽ	ਭੀ	ਭऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ
				ਨੁ.						ਸ	
ਰ	ਸ	—	ਨੁਸ	ਧ	ਨੁ	ਸ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਗ	ਹਿਓ	ऽ	ਕੀऽ	ऽ	ਨ	ਅੰ	ऽ	ਚ	ਲਾ	ऽ	ऽ
ਨੁ.				ਮ							
ਸ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਸੁੰ	ऽ	ਦ	ਰ	ਪੁ	ਰ	ਖ	ਬਿ	ਰਾ	ऽ	ਜ	ਤ
									ਸ		
ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਮਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਪੇ	ऽ	ਖ	ਮ	ऽ	ਨ	ਬੰऽ	ऽ	ਚ	ਲਾ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

			ਨੁ								
ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—
ਖੋ	ऽ	ਜਉ	ਤਾ	ऽ	ਕੇ	ਚ	ਰ	ऽ	ਣ	ऽ	ऽ
ਸਂ											
ਨੁ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	—
ਕ	ਹਹੁ	ऽऽ	ਕ	ऽ	ਤ	ਪਾ	ऽ	ਈ	ਐ	ऽ	ऽ
									ਸਂ		
ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਹਰਿ	ਹਾਂ	ਸੋ	ऽ	ਈ	ਜ	ਤ	ਨ	ਬ	ਤਾ	ਇ	ऽ

									ਸ		
ਮ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਧ	ਮਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਸ	ਖੀ	ऽ	ਪ੍ਰਿਉ	ऽ	ऽ	ਪਾऽ	ऽ	ਈ	ਐ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਧੁਰਪਦ, ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ ਦਾ ਧਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਠਾਅ; ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾ ਕੇ 'ਸਮ' ਤੇ ਆਓ ।

੧੪. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਬਾਬੇ ਡਿਠੀ ਪਿਰਥਮੀ ਨਵੈ ਖੰਡਿ ਜਿਥੇ ਤਕਿ ਆਹੀ ॥
ਫਿਰਿ ਜਾਇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੁਮੇਰ ਪਰ ਸਿਧ ਮੰਡਲੀ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਆਈ ॥
ਚਉਰਾਸੀਹ ਸਿਧ ਗੋਰਖਾਦਿ, ਮਨਿ ਅੰਦਰਿ ਗਿਣਤੀ ਵਰਤਾਈ ॥
ਸਿਧ ਪੁਛਣਿ ਸੁਣਿ ਬਾਲਿਆ ਕਉਣੁ ਸਕਤਿ ਤੁਹਿ ਏਥੇ ਲਿਆਈ ॥
ਹਉ ਜਪਿਆ ਪਰਮੇਸਰੋ, ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਸੰਗਿ ਤਾੜੀ ਲਾਈ ॥
ਆਖਣਿ ਸਿਧ ਸੁਣਿ ਬਾਲਿਆ ਆਪਣਾ ਨਾਉ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਬਤਾਈ ॥
ਬਾਬਾ ਆਖੇ ਨਾਥ ਜੀ, ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਜਪੇ ਗਤਿ ਪਾਈ ॥
ਨੀਚੁ ਕਹਾਇ ਊਚ ਘਰਿ ਆਈ ॥੨੯॥

(ਵਾਰ ਪਹਿਲੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

੩				×			੨				੦		
	ਸੰ							ਮ					
ਧ	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਮ	ਗੁ	—	ਰ	ਗੁ	—	ਸ	—	—	—
ਨੀ	ऽ	ਚ	ਕ	ਹਾ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
									ਸੰ				
ਨੁ̣	ਸ	ਧ	ਨੁ̣	ਸ	ਮ	—	ਧ	—	ਨੁ	—	ਧ	—	—
ਊ	ਚ	ਘ	ਰ	ਆ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

						ਸੰ							
ਮ	ਮ	ਧ	ਨੁ	ਸੰ	ਰੰ	ਨੁ	ਸੰ	—	—	—	—	—	—
ਬਾ	ਬੇ	ਡਿ	ਠੀ	ਪਿਰ	ਥ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਨੁ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	—	—	ਸੰ	—	—	—	—	—	—
ਨ	ਵੈ	ਖੰ	ऽ	ਡ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	*	*	*
	ਮੰ												
ਰੰ	ਗੁ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਸੰ	—	—	—	ਨੁ	ਧ	—
ਜਿ	ਥੈ	ਤ	ਕ	ਆ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਨੀਚ...ਅਸਥਾਈ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	—	—	—	—
ਫਿ	ਰ	ਜਾ	ਇ	ਚ	ੜਿ	ऽ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	ਗੁਂ	ਮਂ	—	—	—	—	—
ਸੁ	ਮੇ	ऽ	ਰ	ਪ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	*	*	*
	ਮਂ												
ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	—	ਨੁ	ਧ	—
ਸਿ	ਧ	ऽ	ऽ	ਮੰ	ਡ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
				ਮ			ਮ						
ਮ	ਮ	ਮ	ਪਧ	ਗੁ	—	ਰ	ਗੁ	—	—	ਸ	—	—	—
ਦ੍ਰਿ	ऽਸ	ਟੀ	ऽऽ	ਆ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਦੂਜੇ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੫. ਰਾਗ ਬਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ ਠੁਮਰੀ ਅੰਗ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਕਬੀਰ ਲਾਗੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੁਜਾਨ ਸਿਉ ਬਰਜੈ ਲੋਗੁ ਅਜਾਨੁ ॥
ਤਾ ਸਿਉ ਟੂਟੀ ਕਿਉ ਬਨੈ ਜਾ ਕੇ ਜੀਅ ਪਰਾਨ ॥ ੨੧੭ ॥

(ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੩੭੬)

ਅਸਥਾਈ

੩				×			੨				੦		
				ਸਂ						ਮ			
	ਸਂਨੁ	-ਧ	ਪਧ	ਨੁ	—	ਧ	ਮ	—	ਮਪਧ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ
	ਲਾਗੀ	ऽਪ੍ਰੀ	ਤਸੁ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽऽऽ	ਸਿਉ	ऽ	ऽ	ऽ
													ਮ
—	ਨੁਸ	ਧ	ਨੁ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁਮ	ਧ	ਨੁਧ	ਮ	ਪਧ	ਗੁ
ऽ;	ਬਰ	ਜੈ	ऽ	ਲੋ	ऽ	ਗ	ਅ	ਜਾ	ऽ	ऽऽ	ਨ	ऽਕ	ਬੀ
				ਸਂ									
ਰਸ	ਸਂਨੁ	-ਧ	ਪਧ	ਨੁ									
ऽਰ,	ਲਾਗੀ	ऽਪ੍ਰੀ	ਤਸੁ	ਜਾ...									

ਅੰਤਰਾ

												ਸਂ	
	ਗੁਮ	-ਧ	-ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂਨੁ	—	ਸਂਰਂ	ਨੁ	—
	ਤਾऽ	ऽਸਿ	ऽਉ	ਟੂ	ऽ	ऽ	ਟੀ	ऽ	ਕਿਉ	ऽ	ऽਬ	ਨੈ	ऽ

	ਮ								ਸਂ				
ਧ	ਗੁ	ਮ	ਧ	ਨੁਸਂ	ਮਂਗੁ	ਰਂ	ਸਂਸਂ	ਰਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਧਨੁਸਂਨੁ	ਧਮਪਧ	ਮਗੁਰਸ
S,	ਜਾ	S	ਕੇ	ਜੋS	ਅS	S	Sਪ	ਰਾ	S	S	SSSS	SSSS	SSSS
				ਸਂ									
ਨੁਧਨੁਸ	ਸਂਨ	-ਧ	ਪਧ	ਨੁ	—								
ਨSSS,	ਲਾਗੀ	ਪ੍ਰੀS	ਭਸੁ	ਜਾ...									

੧੬. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਾਲ-ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸਜਣੁ ਲੋੜਿ ਲਹੁ ਭਾਗਿ ਵਸੈ ਵਡ ਭਾਗਿ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਦੇਖਾਲਿਆ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਗਿ ॥ ੨ ॥

(ਕਾਨੜੇ ਕੀ ਵਾਰ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੩੧੭)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
												ਨੁ	
										ਸ	ਸ	ਧ	ਨੁ
										ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ
													ਪ
ਸ	ਮ	—	ਮ	—	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਮ	—	ਧ	ਧ
ਸ	ਜ	S	ਣ	S	ਲੋ	ੜ	ਲ	ਹੁ	S;	ਭਾ	S	ਗ	ਵ
ਸਂ					ਪ		ਮ					ਨੁ	
ਨੁ	—	—	ਧ	ਮ	ਧ	ਧ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਸ	ਧ	ਨੁ
ਸੈ	S	S	S	S	ਵ	ਡ	ਭਾ	S	ਗ,	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ

ਅੰਤਰਾ

ਮ			ਧ							ਸਂ			
ਗੁ	ਮ	ਮ	ਨੁ	—	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਗੁ	ਰ	Sਪੂ	ਰੈ	S	S	ਦੇ	ਖਾ	S	ਲਿ	ਆ	S	S	S
					ਪ		ਮ					ਨੁ	
ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਧ	ਧ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਸ	ਧ	ਨੁ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਹ	ਰਿ	ਲਿ	ਵ	ਲਾ	S	ਗ,	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ

ਨੋਟ :—ਧਮਾਰ, ਧ੍ਰੁਪਦ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਹ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲਯ-ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

—ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਕਾਫੀ

ਵਾਦੀ—ਪ	ਠਾਟ—ਕਾਫੀ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ।
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਸੰ: ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਗਾ-ਨੀ, ਦੋਂਵੇਂ ਲਗਦੇ ਹਨ ।

ਆਰੋਹ—ਸ ਰ ਗੁ, ਮ, ਪ, ਧ ਨੁ ਸਂ ।

ਅਵਰੋਹ—ਸਂ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਗੁ ਰ, ਸ ।

ਨਵੀਨ ਠਾਟ ਪੱਧਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਫੀ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਠਾਟ ਹੈ । ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਕੁਝ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਫੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਪਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ । ਉਂਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਇਹ ਰਾਗ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਉਹ ਸਾਡੇ ਅਤੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਦੇ ਸੁਰ ਹਨ । ਭਾਵ, ਜਦੋਂ "ਤੀਨ ਗ੍ਰਾਮ ਇਕੀਸ ਮੂਰਛਨਾ" ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਉਦੋਂ ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁਖ ਠਾਟ ਸੀ । ਭਾਵ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜ-ਕਲ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਸਾਰੰਗ-ਦੇਵ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਰਤਨਾਕਰ (੧੩ਵੀਂ ਸਦੀ) ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਵੀਹ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ 'ਰੇ ਮਾ ਧਾ' ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ 'ਗਾ ਨੀ' ਕੋਮਲ ਲਗਦੇ ਸਨ । ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇੰਜ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਪੂਰਵੀ ਠਾਟ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤਿ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਕਾਫੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਥਾਂ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ । ਹਾਂ, ਕਰਨਾਟਕ (ਦੱਖਣ) ਦੇ ਗਾਇਕ ਅਜੇ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਹੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਖੈਰ, ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵਧੇਰੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ । ਅਸਾਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਥੋੜਾ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਚੀਨ, ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੀ ਸੰਗੀਤ (ਕੀਰਤਨ) ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇ ।

ਕਾਫੀ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਇਕ ਜਨਕ ਰਾਗ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਖਭ ਜਾਂ ਖੜਜ ਹੈ । ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ (ਮੱਧ-ਰਾਤ) ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ 'ਗਾ ਨੀ' ਕੋਮਲ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਲਗਦੇ ਹਨ । ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਖਾਦ ਤੀਵਰ ਭੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ "ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਪ, ਧ ਨੁ ਸਂ, ਨ ਸਂ ਰਂ ਸਂ ਨੁ ਧਪ, ਮ ਗ

ਮ ਮ

ਮ ਪ, ਗੁ ਰ, ਸ, ਜਾਂ ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਪ, ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਨ, ਸਂ, ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਪ. ਗੁ ਰ, ਨੁ ਸ" ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ "ਮ ਮ ਪ ਧ, ਨ ਨ ਸਂ, ਜਾਂ ਮ, ਮ ਪ ਨ, ਸਂ" ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਅਵਰੋਹ ਕਰਨ ਸਮੇਂ "ਸਂ, ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਪ, ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਗੁ ਰ" ਇਹ ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਮੱਧ ਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਇਹ ਇਕ ਸਰਲ, ਮਧੁਰ ਤੇ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਦੇ ਖਯਾਲ ਆਦਿ ਨਹੀਂ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ। ਸਗੋਂ ਟੱਪਾ, ਠੁਮਰੀ, ਗੀਤ, ਗਜ਼ਲ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੋਲੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਲੋਕੀਂ ਅਕਸਰ ਸਾਰਾ-ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤੀਂ ਹੋਲੀਆਂ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸਰਬ ਕਾਲੀਨ ਗਾਉਣ ਦੀ ਪਰਿਪਾਟੀ ਜੇਹੀ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ (ਮਿਸਰ-ਕਾਫੀ, ਸਿਧੜਾ, ਪੀਲੂ ਇਤਿਆਦਿ ਰਾਗ ਕਾਫੀ ਅੰਗ ਤੋਂ ਹੀ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਮ ਗੁ

੧. ਸ, ਸਨੁ਼ਧ਼ਸ—ਰਸ ਨੁ਼ਧ਼ਨੁ਼ਸ—ਸਰਗੁਰ, ਰਗੁਰ, ਨੁ਼ਧ਼ਸ—ਸਰਗੁਰ, ਮਗੁਰਸ—।

ਮ ਮ

੨. ਸ—ਰਗੁ, ਸਰ ਗੁਰ—ਗੁਸ, ਨੁ਼ਧ਼ਨੁ਼ਸਰਗੁਰ, ਰਗੁਮ ਪਮਗੁਰ, ਗੁਸ—ਸਰਪ, ਗੁਰ, ਰਗੁਰ, ਮਗੁਰਸ,

ਮ

ਸਰਗੁ, ਸਰਮਪ ਗੁਤ, ਧ਼ਨੁ਼ਗੁਰ, ਮਗੁਰਸ—।

ਮ ਮ

੩, ਸਰਗੁਮਪ—ਮਪਗੁਰ, ਸਰਗੁ, ਮਪ, ਨੁਧਪ, ਮਪਨੁਧਪ, ਮਪਗੁਰ, ਮਗੁਤ ਗੁਸ, ਨੁ਼ਧ਼ਨੁ਼ਰਗੁਰ, ਗੁ,

ਮ

ਮਗੁਰ, ਸਰਪ, ਮਪਧਪ, ਨੁਧਪ, ਮਗਮਪ ਗੁਰ, ਰਗੁਸਰਨੁ਼ਸ, ਰਗੁਮਪ, ਧਨੁਧਪ, ਮਪਨੁਧ—ਪਮਗੁਰ,

ਮ

ਗੁਸ—ਸਰਗੁਮਪ, ਮਪਧਨੁਧਪ, ਮਗਮਪ ਗੁਰ, ਮਗੁਰਸ—।

੪. ਸਸਰਰ ਗੁਗੁਮਮਪ—ਧਧਪ—ਮਪਧਨੁਧਪ, ਮਪਗੁਰ, ਨੁਧਪਮਗਮ, ਗੁਰ, ਨੁਧਮਪਗਮ, ਗੁਰ,

ਮ ਮ

ਨੁ਼ਧ਼ਨੁ਼ਰਗੁਰ, ਗੁ, ਮਪ, ਪਧਪਮਗੁਰ, ਮਗੁਰ, ਰਗੁਰਮਗੁਰਸ—ਸਰਗੁਮਪ, ਨੁਨੁਧਪ, ਧਧਪ, ਮਪਧਨੁਸਂ

ਮ

—ਨੁਧਸਂਰਂਨੁਧਪ, ਮਪਨੁਧਪ, ਮਗਮਪ ਗੁਰ, ਗੁਸ—ਸਰਮਪਧਨੁਧਪ, ਮਪਨ, ਸਂ—ਨੁਧਸਂ, ਨੁਧਸਂਨੁ ਧਪ, ਮਪਨੁਧਪਮਗੁਰ, ਗੁਸ—ਨੁ਼ਸਰਗੁਰ, ਮਗੁਰਸ।

੫. ਮਪਨ, ਸਂ—ਨਸਂਰਂਸਂਨੁਧਨੁਨੁਧਪ, ਮਪਨੁਧਸਂਨੁਧਪ, ਮਗਮਪਨੁਧਪਮਗੁਰ, ਸਰਪਗੁਰ, ਜ, ਮਪਧਨੁਸਂ,

ਮਂ

ਨੁਧਨੁਸਂ—ਰਂਗੁਂਰਂ, ਸਂਨੁਧਨੁਸਂ, ਨੁਧਪਮਪਧਨੁਧਸਂ, ਸਂਰਂਗੁਂਰਂ, ਮਂਗੁਂਰਂ, ਸਂਨਰਂਸਂ, ਧਨੁਸਂਰਂਗੁਂ, ਰਂਸਂ. ਰਂਰਂਸਂਨੁਧਪ, ਗੁਂਗੁਂਰਂਰਂਸਂਨੁਧਪ, ਧਨੁਧ, ਸਂਨੁਰਂਸਂਨੁਧਪਮਗੁਰ, ਸ, ਸਨੁ਼ ਰਸ ਗੁਰ ਮਗੁ ਧਮ, ਧਪ ਨੁਧ

ਮਂ

ਸਂਨੁ ਰਂਸਂ, ਨੁਧਪ, ਮਪਨਸਂਰਂਗੁਂਰਂਸਂ, ਗੁਂਰਂਮਂਗੁਂਰਂਸਂ, ਪਂ, ਗੁਂਰਂ, ਸਂਰਂਗੁਂਰਂਸਂਨੁਧਪ, ਮਗਮਪਨੁਧਪਮਗੁਰ,

ਸ

ਨੁ਼ਧ਼ਨੁ਼ਸ—।

ਕਾਫੀ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦	੩	×	੨
੧.	ਤੂੰ ਸੰ ਤਾਂ ਕਾ	ऽ ਸੰ ऽ ਤ	ਸਰ ਗੁਮ ਪਧ ਨੁਸਂ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸਨ਼
੨.	. . . .	ਰਗੁ ਸਰ ਗੁਮ ਪਮ,	ਪਧ ਨੁਸਂ ਨੁਧ ਪਮ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸਨ਼
੩.	ਸਰ ਗੁਗੁ, ਰਗੁ ਮਮ,	ਗੁਮ ਪਪ, ਮਪ ਧਧ,	ਪਧ ਨੁਨੁ, ਧਨੁ ਸਂਸਂ,	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸਨ਼
੪.	. . . . ਪਧ ਪਨੁ ਧਸਂ ਨੁਰਂ	. . . . ਸਂਗੁਂ ਰਂਮਂ ਰਂਗੁਂ ਸਂਰਂ	. . . . ਨੁਸਂ ਧਨੁ ਪਧ ਮਪ	ਸਰ ਸਗੁ ਰਮ ਗੁਪ ਗੁਮ ਰਗੁ ਸਰ ਨ਼ਸ
੫.	. . . . ਗੁਰ ਸਨ਼, ਰਪ ਮਧ	. . . . ਪਮ ਗੁਰ, ਪਧ ਪਨੁ	. . ਸਰ ਸਗੁ ਧਪ ਮਗੁ, ਧਨੁ ਧਸਂ	ਰਸ ਨ਼ਸ, ਰਗੁ ਰਮ ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸਨ਼
੬.	. . . . ਪਧ ਨੁਸਂ ਰਂਸਂ ਨੁਧ,	. . . . ਨੁਸਂ ਰਂਗੁਂ ਮਂਗੁਂ ਰਂਸਂ,	ਸਰ ਗੁਮ ਪਮ ਗੁਰ, ਧਨੁ ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ,	ਗੁਮ ਪਧ ਨੁਧ ਪਮ, ਰਗੁ ਮਪ ਮਗੁ ਰਸ.
੭.	ਸਰ ਸਸ, ਰਗੁ ਰਰ. ਰਂਗੁਂ ਰਂਰਂ, ਗੁਂਮਂ ਗੁਂ,ਰਂ	ਗੁਮ ਗੁਗੁ. ਮਪ ਮਮ, ਗੁਂਰਂ, ਸਂਰਂ ਸਂ,ਨੁ ਸਂਨੁ.	ਪਧ ਪਪ, ਧਨੁ ਧਧ, ਧਨੁ ਧ,ਪ ਧਪ, ਮਪ	ਨੁਸਂ ਨੁਨੁ, ਸਂਰਂ ਸਂਸਂ, ਮ,ਗੁ ਮਗੁ, ਰਗੁ ਰ,
੮.	. . . . ਮਪ ਧਪ, ਪਧ ਨੁਧ, ਰਂਰਂ ਸਂਨੁ. ਸਂਸਂ ਨੁਧ,	. . . . ਧਨੁ ਸਂਨੁ, ਨੁਸਂ ਰਂਸਂ, ਨੁਨੁ ਧਪ, ਧਧ ਪਮ,	. . ਸਰ ਗੁਰ, ਸਂਰਂ ਗੁਂਰਂ, ਰਂਗੁਂ ਮਂਗੁਂ, ਪਪ ਮਗੁ, ਮਮ ਗੁਰ,	ਰਗੁ ਮਗੁ, ਗੁਮ ਪਮ, ਮਂਮਂ ਗੁਂਰਂ, ਗੁਂਗੁਂ ਰਂਸਂ, ਗੁਗੁ ਰਸ, ਰਰ ਸਨ਼

ਅੰਤਰਾ

੧.	ਗਿਆ ऽ ਨ ਧਿ	ਆ ਨ ਕਿ ਛ	ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ	ਸਰ ਗੁਮ ਪਧ ਨੁਸਂ
੨.	. . ਸਂਰਂ ਸਂਨੁ	ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ, ਸਰ	ਗੁ,ਰ ਗੁਮ, ਗੁਮ ਪ,ਮ	ਪਧ, ਪਧ ਨੁ,ਧ ਨੁਸਂ
੩.	ਸਂਰਂ ਗੁਂਰਂ ਸਂਨੁ ਧਪ,	ਧਨੁ ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ,	ਮਪ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ,	ਸਰ ਗੁਮ ਪਧ ਨੁਸਂ
੪.	. . . . ਮਗੁ ਰਗੁ, ਗੁਰ ਸਰ,	. . . . ਰਸ ਨ਼ਸ, ਸਰ ਗੁਮ,	ਸਂਨੁ ਧਨੁ, ਨੁਧ ਪਧ, ਰਗੁ ਮਪ, ਗੁਮ ਪਧ,	ਧਪ ਮਪ, ਪਮ ਗੁਮ, ਮਪ ਧਨੁ, ਪਧ ਨ਼ਸਂ
੫.	. . . . ਮਗੁ, ਪ ਪਮ ਗੁਰ,	. . . . ਮ ਮਗੁ ਰਸ, ਸਨ਼	ਸਂ ਸਂਨੁ ਧਪ, ਨੁ ਰਸ ਗੁਰ ਮਗੁ ਪਮ	ਨੁਧ ਪਮ, ਧ ਧਾ। ਧਪ ਨੁਧ ਸਂਨੁ ਰਂਸਂ
੬.	. . . . ਗੁਰ ਸ,ਮ ਗੁਰ, ਪਮ	. . . . ਗੁ,ਧ ਪਮ, ਨੁਧ ਪ,ਸਂ	ਸਂਨੁ ਰਂਸਂ ਨੁਧ ਪਮ, ਨੁਧ, ਰਂਸਂ ਨੁ,ਗੁਂ ਰਂਸਂ,	ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ, ਨੁਧ ਪਮ ਪਧ ਨੁਸਂ

੭.	ਮੰ ਗੁੰਮੰ ਗੰ,ਰੰ ਗੁੰਰੰ,	ਸੰਰੰ ਸੰ,ਨੁ ਸੰਨੁ, ਧਨੁ	ਧ,ਪ ਧਪ, ਮਪ ਮ,ਗੁ	ਮਗੁ, ਰਗੁ ਰੁ,ਸ ਰਸ,
	ਰਸ ਨ਼ਸ, ਗੁਰ ਸਰ,	ਮਗੁ ਰਗੁ, ਪਮ ਗੁਮ,	ਧਪ ਮਪ, ਨੁਧ ਪਧ,	ਸੰਨੁ ਧਨੁ, ਰੰਸੰ ਨੁਸੰ
੮.	. . . .	. . . .	ਗੁੰਰੰ ਮੰਗੁੰ ਰੰਸੰ ਨੁਧ,	ਸੰਨੁ ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਪਮ,
	ਧਪ ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ,	ਪਮ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ,	ਸਰ ਗੁਮ ਗੁਰ, ਰਗੁ	ਮਪ ਮਗੁ, ਗੁਮ ਪਧ
	ਪਮ, ਮਪ ਧਨੁ ਧਪ.	ਪਧ ਨੁਸੰ ਨੁਧ, ਧਨੁ	ਸੰਰੰ ਸੰਨੁ, ਨੁਸੰ ਰੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ, ਸੰਰੰ ਗੁੰਮੰ ਗੁੰਰੰ

੧. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਜਿਸ ਕੇ ਸਿਰ ਊਪਰਿ ਤੂੰ ਸੁਆਮੀ ਸੋ ਦੁਖੁ ਕੈਸਾ ਪਾਵੈ ॥
ਬੋਲਿ ਨ ਜਾਣੈ ਮਾਇਆ ਮਦਿ ਮਾਤਾ ਮਰਣਾ ਚੀਤਿ ਨ ਆਵੈ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਰਾਮਰਾਇ ਤੂੰ ਸੰਤਾ ਕਾ ਸੰਤ ਤੇਰੇ ॥
ਤੇਰੇ ਸੇਵਕ ਕਉ ਭਉ ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ ਜਮੁ ਨਹੀ ਆਵੈ ਨੇਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜੋ ਤੇਰੈ ਰੰਗਿ ਰਾਤੇ ਸੁਆਮੀ ਤਿਨ ਕਾ ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਖੁ ਨਾਸਾ ॥
ਤੇਰੀ ਬਖਸ ਨ ਮੇਟੈ ਕੋਈ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਦਿਲਾਸਾ ॥੨॥
ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਨ ਸੁਖ ਫਲ ਪਾਇਨਿ ਆਠ ਪਹਰ ਆਰਾਧਹਿ ॥
ਤੇਰੀ ਸਰਣਿ ਤੇਰੈ ਭਰਵਾਸੈ ਪੰਚ ਦੁਸਟ ਲੈ ਸਾਧਹਿ ॥੩॥
ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਕਿਛੁ ਕਰਮੁ ਨ ਜਾਣਾ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ਤੇਰੀ ॥
ਸਭ ਤੇ ਵਡਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨਿ ਕਲ ਰਾਖੀ ਮੇਰੀ ॥੪॥

(ਸੂਹੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੪੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਸ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—	ਗੁਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨ਼
ਤੂੰ	ਸੰ	ਤਾ	ਕਾ	ऽ	ਸੰऽ	ऽ	ਤ	ਤੇ	ਰੇ	ਮੇ	ਰੇ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਇ
ਸ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—	ਗੁਮ	ਪ	ਮ	ਪ	—	—	ਮ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਸੰ
ਤੂੰ	ਸੰ	ਤਾ	ਕਾ	ऽ	ਸੰऽ	ऽ	ਤ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	—
ऽ	ਤੇ	ਰੇ	ਸੇ	ਵ	ਕ	ਕਉ	ऽ	ਭਉ	ऽ	ਕਿ	ਛ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ
ਰ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—	ਨੁਧ	ਪਮ	ਪਧ	ਨੁਸੰ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸਨ਼
ਜ	ਮ	ਨ	ਹੀ	ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਨੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	—
	ਜਿ	ਸ	ਕੇ	ਸਿ	ਰ	ਉ	ऽ	ਪ	ਰ	ਤੂ	ऽ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ
—	ਰੰ	ਰੇਂ	ਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ऽ	ਸੋ	ਦੁ	ਖ	ਕੈऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ.	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	—
ऽ	ਬੋ	ਲ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਣੈ	ਮਾ	ਇਆ	ऽ	ਮ	ਦ	ਮਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ
ਰ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਪਧ	ਨੁਸੰ	ਨੁਧ	ਧਮ	ਗੁਰ	ਸਨੁ
ਮ	ਰ	ਣਾਂ	ऽ	ਚੀ	ऽ	ਤ	ਨ	ਆऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਵੈऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਹਮ ਆਦਮੀ ਹਾਂ ਇਕ ਦਮੀ ਮੁਹਲਤਿ ਮੁਹਤੁ ਨ ਜਾਣਾ ॥
ਨਾਨਕੁ ਬਿਨਵੈ ਤਿਸੈ ਸਰੇਵਹੁ ਜਾ ਕੇ ਜੀਅ ਪਰਾਣਾ ॥ ੧ ॥
ਅੰਧੇ ਜੀਵਨਾ ਵੀਚਾਰਿ ਦੇਖਿ ਕੇਤੇ ਕੇ ਦਿਨਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸਾਸੁ ਮਾਸੁ ਸਭੁ ਜੀਉ ਤੁਮਾਰਾ ਤੂ ਮੈ ਖਰਾ ਪਿਆਰਾ ॥
ਨਾਨਕੁ ਸਾਇਰ ਏਵ ਕਹਤੁ ਹੈ ਸਚੇ ਪਰਵਦਗਾਰਾ ॥੨॥
ਜੇ ਤੂ ਕਿਸੈ ਨ ਦੇਹੀ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬਾ ਕਿਆ ਕੋ ਕਢੈ ਗਹਣਾ ॥
ਨਾਨਕੁ ਬਿਨਵੈ ਸੋ ਕਿਛੁ ਪਾਈਐ ਪੁਰਬਿ ਲਿਖੇ ਕਾ ਲਹਣਾ ॥੩॥
ਨਾਮੁ ਖਸਮ ਕਾ ਚਿਤਿ ਨ ਕੀਆ ਕਪਟੀ ਕਪਟੁ ਕਮਾਣਾ ॥
ਜਮ ਦੁਆਰਿ ਜਾ ਪਕੜਿ ਚਲਾਇਆ ਤਾ ਚਲਣਾ ਪਛੁਤਾਣਾ ॥੪॥
ਜਬ ਲਗ ਦੁਨੀਆ ਰਹੀਐ ਨਾਨਕ ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ ॥
ਭਾਲਿ ਰਹੇ ਹਮ ਰਹਣੁ ਨ ਪਾਇਆ ਜੀਵਤਿਆ ਮਰਿ ਰਹੀਐ ॥੫॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੬੬੦)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	—	ਗੁ	ਸ	ਰਗੁ	ਮਪ	ਮ	(ਧ)ਪ	—	—	ਪ
ਅੰ	ऽ	ਧੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜੀ	ਵ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ਰ
ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	—	ਗੁ	ਸ	ਰਗੁ	ਮਪ	ਮ	(ਧ)ਪ	—	—	—
ਅੰ	ऽ	ਧੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜੀ	ਵ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ऽ

													ਸਂ		
—	—	—	—	ਪ	ਮ	—	ਮ	ਪਧ	—	ਧ	—	—	ਨੁ	—	ਧ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ਦੇ	ऽ	ਖ	ਕੇऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ਦਿ
				ਮ											
ਪ	ਧ	ਪ	—	ਗੁ	ਰ	—	ਗੁ	ਸ	ਰਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਪ...			
ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜੀ	ਵ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਚਾ...			

ਅੰਤਰਾ

				ਪ	ਮ	—	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ
				ਹਮ	ਆ	ऽ	ਦ	ਮੀ	ऽ	ਹਾਂ	ऽ	ऽ	ਇ	ਕ	ਦ
ਸਂ	—	—	—	—	ਰਂਗੁ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ
ਮੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੁਹ	ਲ	ਤ	ਮੁ	ਹ	ਤ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਪ					ਸਂ		
ਨੁ	ਧ	ਪ	—	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਧ	—	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ
ਣਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਬਿ	ਨ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ਤਿ	ਸੈ	ਸ
ਪ	ਧ	ਪ	—	—	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਰੇ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਕੇ	ਜੀ	ਅ	ऽ	ਪ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਰ								
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਗੁ	ਸ	ਰਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਪ	—		
ਣਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜੀ	ਵ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਚਾਰ...			

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੩. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਾਲੁ ਨਾਹੀ ਜੋਗੁ ਨਾਹੀ, ਨਾਹੀ ਸਤ ਕਾ ਢਬੁ ॥
ਥਾਨਸਟ ਜਗ ਭਰਿਸਟ ਹੋਏ ਡੂਬਤਾ ਇਵ ਜਗੁ ॥ ੧ ॥
ਕਲ ਮਹਿ ਰਾਮਨਾਮੁ ਸਾਰੁ ॥
ਅਖੀ ਤ ਮੀਟਹਿ ਨਾਕ ਪਕੜਹਿ ਠਗਣ ਕਉ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਂਟ ਸੇਤੀ ਨਾਕੁ ਪਕੜਹਿ ਸੂਝਤੇ ਤਿਨਿ ਲੋਅ ॥
ਮਗਰ ਪਾਛੈ ਕਛੁ ਨ ਸੂਝੈ ਏਹੁ ਪਦਮੁ ਅਲੋਅ ॥ ੨ ॥
ਖਤ੍ਰੀਆ ਤ ਧਰਮੁ ਛੋਡਿਆ ਮਲੇਛ ਭਾਖਿਆ ਗਹੀ ॥
ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਸਭ ਇਕ ਵਰਨ ਹੋਈ ਧਰਮ ਕੀ ਗਤਿ ਰਹੀ ॥ ੩ ॥
ਅਸਟ ਸਾਜ ਸਾਜਿ ਪੁਰਾਣ ਸੋਧਹਿ ਕਰਹਿ ਬੇਦ ਅਭਿਆਸੁ ॥
ਬਿਨੁ ਨਾਮ ਹਰਿ ਕੇ ਮੁਕਤਿ ਨਾਹੀ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਦਾਸੁ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੬੬੨)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
														ਪ	ਧ
														ਕ	ਲ
ਸਂ	—	—	ਨੁ	ਧ	ਪਮ	—	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰਸ	ਪ	ਧ
ਮਹਿ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਨਾऽ	ऽ	ਮ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰऽ;	ਕ	ਲ
ਸਂ	—	—	ਨੁ	ਧ	ਪਮ	—	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਮਹਿ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਨਾऽ	ऽ	ਮ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ
—	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	—
*	ਅ	ਖੀ	ਤ	ਮੀ	ऽ	ਟਹਿ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਕ	ਪ	ਕ	ੜਹਿ	ऽ
—	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	—	ਨੁਧ	ਪਮ	ਪ	ਧ
*	ਠ	ਗ	ਣ	ਕੋ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ਰऽ,	ਕ	ਲ

ਅੰਤਰਾ

	ਰਂ	—	ਗੁਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	ਨੁਧ	ਪ	ਧ	ਨ	—	ਸਂ	—
	ਕਾ	ऽ	ਲ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ਜੋऽ	ऽ	ਗ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ
—	ਨੁ	—	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਪ	—	ਮ	—	—	ਗ	ਮਪ	—	—	—
ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ਸ	ਤ	ਕਾ	ऽ	ਢ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬऽ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਪ														
—	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ऽ	ਥਾ	ਨਸ	ਟ	ਜ	ऽ	ਗ	ऽ	ਭ	ਰਿ	ऽਸ	ਟ	ਹੋ	ऽ	ਏ	ऽ
—	ਰਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਪ	ਧ
ऽ	ਡੂ	ऽ	ਬ	ਤਾ	ऽ	ਇ	ਵ	ਜ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗऽ	ऽऽ,	ਕ	ਲ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੪. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਪਾਤੀ ਤੋਰੈ ਮਾਲਿਨੀ ਪਾਤੀ ਪਾਤੀ ਜੀਉ ॥
ਜਿਸੁ ਪਾਹਨ ਕਉ ਪਾਤੀ ਤੋਰੈ ਸੋ ਪਾਹਨ ਨਿਰਜੀਉ ॥ ੧ ॥
ਭੂਲੀ ਮਾਲਨੀ ਹੈ ਏਉ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਾਗਤਾ ਹੈ ਦੇਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਾਤੀ ਬਿਸਨੁ ਡਾਰੀ ਫੂਲ ਸੰਕਰ ਦੇਉ ॥
ਤੀਨਿ ਦੇਵ ਪ੍ਰਤਖਿ ਤੋਰਹਿ ਕਰਹਿ ਕਿਸ ਕੀ ਸੇਉ ॥ ੨ ॥
ਪਾਖਾਨ ਗਢਿ ਕੈ ਮੂਰਤਿ ਕੀਨੀ ਦੇਕੈ ਛਾਤੀ ਪਾਉ ॥
ਜੇ ਇਹ ਮੂਰਤਿ ਸਾਚੀ ਹੈ ਤਉ ਗੜ੍ਹਣ ਹਾਰੇ ਖਾਉ ॥੩॥
ਭਾਤੁ ਪਹਿਤਿ ਅਰੁ ਲਾਪਸੀ ਕਰਕਰਾ ਕਾਸਾਰੁ ॥
ਭੋਗਨ ਹਾਰੇ ਭੋਗਿਆ ਇਸੁ ਮੂਰਤਿ ਕੇ ਮੁਖ ਛਾਰੁ ॥ ੪ ॥
ਮਾਲਿਨਿ ਭੂਲੀ ਜਗੁ ਭੁਲਾਨਾ ਹਮ ਭੁਲਾਨੇ ਨਾਹਿ ॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਹਮ ਰਾਮ ਰਾਖੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥ ੫ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਭ: ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੪੭੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਸ	ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਮ
						ਪਾ	ਤੀ	ਪਾ	ਤੀ	ਤੋ	ਰੈ	ਃ	ਮਾ	ਃ	ਲਿ
ਪ	—	—	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਮ
ਨੀ	ਃ	ਃ	ਃ	ਃ	ਃ;	ਪਾ	ਤੀ	ਪਾ	ਤੀ	ਤੋ	ਰੈ	ਃ	ਮਾ	ਃ	ਲਿ
ਪ	—	—	—	—	—	—	—	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ਨੀ	ਃ	ਃ	ਃ	ਃ	ਃ	ਃ	ਃ	ਪਾ	ਤੀ	ਤੋ	ਰੈ	ਮਾ	ਲਿ	ਨੀ	ਃ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	—	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਧ	ਪ	ਪ
ਪਾ	ਤੀ	ਪਾ	ਤੀ	ਜੀ	ਃ	ਉ	ਃ	ਜਿਸ	ਪਾ	ਹਨ	ਕਉ	ਪਾ	ਤੀ	ਤੋ	ਰੈ
												ਗ			
ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮ	[illegible]
ਸੋ	ਪਾ	ਹਨ	ਨਿਰ	ਜੀ	ਉ	ਭੂ	ਲੀ	ਮਾ	ਲ	ਨੀ	ਹੈ	ਏ	ਉ	ਸਤਿ	ਗੁਰ
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—			
ਜਾ	ਗ	ਤਾ	ਹੈ	ਦੇ	ਉ,	ਪਾ	ਤੀ	ਪਾ	ਤੀ	ਤੋ	ਰੈ	ਃ ..			

ਅੰਤਰਾ

									ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—
									ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਪਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਬਿ	ਸ	ऽ	ਨ	ਡਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਫੂ	ऽ	ਲ	ਸੰ	ऽ	ਕ	ਰ
ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ
ਦੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਨ	ਦੇ	ਵ	ਪ	ਰ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ
ਭ	ऽ	ऽ	ਖ	ਤੋਂ	ऽ	ਰਹਿ	ऽ	ऽ	ਕ	ਰਹਿ	ऽ	ਕਿ	ਸ	ਕੀ	ऽ
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸਨ਼									
ਸੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ,	ਪਾਤੀ...									

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

ਇਹ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੀਤ ਹੈ ।

੫. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਾਘਿ ਪੁਨੀਤ ਭਈ ਤੀਰਥੁ ਅੰਤਰਿ ਜਾਨਿਆ ॥
ਸਾਜਨ ਸਹਜਿ ਮਿਲੇ ਗੁਣ ਗਹਿ ਅੰਕਿ ਸਮਾਨਿਆ ॥
ਪ੍ਰੀਤਮ ਗੁਣ ਅੰਕੇ ਸੁਣਿ ਪ੍ਰਭ ਬੰਕੇ ਤੁਧੁ ਭਾਵਾ ਸਰਿ ਨਾਵਾ ॥
ਗੰਗ ਜਮੁਨ ਤਹ ਬੇਣੀ ਸੰਗਮ ਸਾਤ ਸਮੁੰਦ ਸਮਾਵਾ ॥
ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਪੂਜਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਏਕੋ ਜਾਤਾ ॥
ਨਾਨਕ ਮਾਘਿ ਮਹਾਰਸੁ ਹਰਿ ਜਪਿ, ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਨਾਤਾ ॥ ੪ ॥
(ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਬਾਰਹਮਾਹਾ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੧੦੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਮ	ਪ	ਧਨੁਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਮਪ	ਧ	ਪ
						ਮਾ	ऽ	ਘਿऽऽ	ऽ	ਪੁ	ਨੀऽ	ऽऽ	ਤऽ	ऽ	ਭ
ਮ													ਰ		
ਗੁ	—	—	—	ਰ	—	ਸ	—	ਰ	ਰ	—	ਗੁ	—	ਸ	—	ਰ
ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਰ	ਥ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਤ	ऽ	ਰ
ਸ															
ਨ਼	-ਨ਼	ਸ	—	—	—	ਸ	—	ਰ	ਰ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ
ਜਾ	ऽਨਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਸਾ	ऽ	ਜ	ਨ	ऽ	ਸ	ਹ	ਜ	ऽ	ਮਿ

ਧ	—	—	—	—	—	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	—	ਗੁੰ	ਰੰ	ਗਂ	—	ਰੰ
ਲੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗੁ	ਣ	ਗ	ਹਿ	ऽ	ਐਂ	ऽ	ਕ	ऽ	ਸ
ਸਂ															
ਨ	-ਨ	ਸਂ	—	—	—	ਪ ਮ	ਪ								
ਮਾ	ऽਨਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਆ	ऽ								

ਅੰਤਰਾ

						ਧ									
						ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਧ	—	ਨ	—	—
						ਪ੍ਰੀ	ਤਮ	ਗੁ	ਣ	ऽ	ਐਂ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ऽ
						→ ਗੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ਜ	ਮੁ	ਨ	ਤਹ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	—	—	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	—	ਧ	—	ਪ	—	ਧ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਣ	ਪ੍ਰ	ਭ	ऽ	ਬੰ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ऽ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬੇ	ऽ	ਣੀ	ऽ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ
ਨ	—	ਸਂ	—	—	—	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	—	—	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸਂ	—	ਰੰ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਡੂ	ਧ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ਸ	ऽ	ਰ
ਮ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਤ	ऽ	ਸ	ਮੁੰ	ऽ	ਦ	ऽ	ਸ
ਸਂ ਨ	—	ਸਂ	—	—	—										
ਨਾ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ →										
ਮਾ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾਘ ਪੁਨੀਤ...									

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਇੰਜ ਕੱਠੀਆਂ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੬. ਰਾਗ ਮਿਸਰ-ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸੇਵੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਪਣਾ ਹਰਿ ਸਿਮਰੀ ਦਿਨ ਸਭਿ ਰੈਣਿ ॥
ਆਪੁ ਤਿਆਗਿ ਸਰਣੀ ਪਵਾਂ ਮੁਖਿ ਬੋਲੀ ਮਿਠੜੇ ਵੈਣ ॥
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕਾ ਵਿਛੁੜਿਆ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਸਜਣੁ ਸੈਣ ॥
ਜੋ ਜੀਅ ਹਰਿ ਤੇ ਵਿਛੁੜੇ ਸੇ ਸੁਖਿ ਨ ਵਸਨਿ ਭੈਣ ॥
ਹਰਿ ਪਿਰ ਬਿਨੁ ਚੈਨੁ ਨ ਪਾਈਐ ਖੋਜਿ ਡਿਠੇ ਸਭਿ ਗੈਣ ॥
ਆਪ ਕਮਾਣੈ ਵਿਛੁੜੀ ਦੋਸੁ ਨ ਕਾਹੂ ਦੇਣ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਹੋਰੁ ਨਾਹੀ ਕਰਣ ਕਰੇਣ ॥
ਹਰਿ ਤੁਧੁ ਵਿਣੁ ਖਾਕੂ ਰੂਲਣਾ ਕਹੀਐ ਕਿਥੈ ਵੈਣ ॥
ਨਾਨਕ ਕੀ ਬੇਨੰਤੀਆ ਹਰਿ ਸੁਰਜਨੁ ਦੇਖਾ ਨੈਣ ॥ ੧ ॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਝ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੬)

ਅਸਥਾਈ

×			o			×			o		
ਨ			ਸਂ								
ਮਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨੂ	ਧ	ਪ	ਪਧ	—	-ਪ	ਮਗੁ	ਰਗੁ	ਸਸ
ਸੇ	ਵੀ	ſſ	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਆſ	ſ	ſਪ	ਣਾſ	ſſ	ਹਰਿ
			ਮ								
ਰਪ	ਮ	ਪ	ਗੁਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਮ	ਧ	ਧਪ
ਸਿਮ	ਰੀ	ſ	ਦਿਨ	ਸ	ਭ	ਰੈ	ſ	ſ	ਣ	ſ	ਹਰਿ
			ਮ								
ਰਪ	ਮ	ਪ	ਗੁਰ	ਸ	ਸਨ਼	ਸ	—	—	ਸ	—	—
ਸਿਮ	ਰੀ	ſ	ਦਿਨ	ਸ	ਭſ	ਰੈ	ſ	ſ	ਣ	ſ	ſ

ਅੰਤਰਾ

ਪ											
ਮ	—	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ਼ਨ	ਸਂ	—	-ਨ	ਸਂ	—	ਨ਼ਸਂ
ਆ	ſ	ਪ	ਤ੍ਰਿਆ	ਗ	ਸਰ	ਣੀ	ſ	ſਪ	ਵਾਂ	ſ	ਮੁਖ
	ਮਂ				ਸਂ						
ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਨੁਧ	ਧ	—
ਬੋ	ਲੌ	ſ	ਮਿ	ਠ	ੜੇ	ਵੈ	ſ	ſ	ਣſ	ſ	ſ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੭. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਾਧੋ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਉ ॥
ਮਾਨਸ ਜਨਮੁ ਅਮੋਲਕੁ ਪਾਇਓ ਬਿਰਥਾ ਕਾਹਿ ਗਵਾਵਉ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪਤਤਿ ਪੁਨੀਤ ਦੀਨ ਬੰਧ ਹਰਿ ਸਰਨਿ ਤਾਹਿ ਤੁਮ ਆਵਉ ॥
ਗਜ ਕੋ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਿਓ ਜਿਹ ਸਿਮਰਤ ਤੁਮ ਕਾਹੇ ਬਿਸਰਾਵਉ ॥੧॥
ਤਜਿ ਅਭਿਮਾਨ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਫੁਨਿ ਭਜਨ ਰਾਮੁ ਚਿਤੁ ਲਾਵਉ ॥
ਨਾਨਕ ਕਹਤ ਮੁਕਤਿ ਪੰਥ ਇਹੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੋਇ ਤੁਮ ਪਾਵਉ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੨੧੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੦				×				੦			
	ਸਂ				ਰਂ				ਸਂ						
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂਨ	ਸਂ	ਨ਼ਧ	ਪ	ਪਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰਗੁ	ਸਰ
ऽ	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਕੇऽ	ऽ	ਗੁऽ	ਨ	ਗਾऽ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ਸਾऽ	ऽ	ਧੇऽ	ऽऽ
—	ਪ	ਪ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਗੁਰ	ਰ	ਰਗੁ	ਮਗੁ	ਰਸ	—	—	—	—	—
ऽ	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਕੇऽ	ऽ	ਗੁऽ	ਨ	ਗਾऽ	ऽऽ	ਵਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
													ਮ		
—	ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਰਗੁ	ਰ	—	ਰ	ਰਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	—
ऽ;	ਮਾ	ਨऽ	ਸ	ਜ	ਨऽ	ਮ	ऽ	ਅ	ਮੋऽ	ਲ	ਕ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ
						ਪ									
—	ਪਧ	ਨ਼	ਨ਼	ਧਪ	ਧ	ਮ	ਮ	ਪਧ	ਨ਼	ਧਨ਼	ਸਂ	ਨ਼ਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ
ऽ	ਬਿऽ	ਰ	ਥਾ	ਕਾऽ	ਹਿ	ऽ	ਗ	ਵਾऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ਵਉ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	—	—	ਰਂਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
	ਪਤ	ਤਿ	ਪੁ	ਨੀ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ	ਦੀऽ	ਨ	ਬੰ	ऽऽ	ਧ	ਹ	ਰਿ
						ਪ									
—	ਨ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਧਪ	ਧ	ਮ	ਮ	ਪਧ	ਨ਼	ਧਨ਼	ਸਂ	ਨ਼ਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ
ऽ	ਸਰ	ਨ	ਤਾ	ਹਿऽ	ऽ	ਤੁ	ਮ	ਆ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ਵਉ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾਂ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੮. ਰਾਗ ਕਾਫ਼ੀ, ਤਾਲ–ਆੜਾ ਚੌਤਾਲਾ (ਬਿਲੰਬਿਤ)')

ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਮਾਧਉ ਬਿਰਦੁ ਤੇਰਾ ॥
ਧੰਨਿ ਤੇਵੈ ਮੁਨਿ ਜਨ, ਜਿਨ ਧਿਆਇਓ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੈ ਮਾਥੈ ਲਾਗੀ ਲੇ ਧੂਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਚਰਨਨ ਕੀ ॥
ਸੁਰਿ ਨਰ ਮੁਨਿ ਜਨ ਤਿਨਹੂ ਤੇ ਦੂਰਿ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਦੀਨ ਕਾ ਦਇਆਲੁ ਮਾਧੌ ਗਰਬ ਪਰਹਾਰੀ ॥
ਚਰਨ ਸਰਨ ਨਾਮਾ ਬਲਿ ਤਿਹਾਰੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ, ਭ: ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੬੯੪)

ਅਸਥਾਈ

×	੨	੦	੩	੦	੪	੦
						ਰਗੁ ਸਰ ਮੇਰੇ ਮਾਥੇ
ਪ -ਧ	ਪਧ,ਨੁ ਧਪ	ਮਗ ਮਰ	ਗੁਸ ਰਨੁ	ਸਸ ਨੁਧ	ਪਮੱ ਪ	
ਲਾ ऽऽ	ਗੀऽऽ ਲੇऽ	ਧੂऽ ਰਗੋ	ਬਿੰਦ ਚਰ	ਨਨ ਚਰ	ਨਨ ਕੀ	

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ ਮਮ	ਪਪ ਨਨ	ਸੰਸੰ -ਸੰ	ਗੁੰਰੰਸੰਨ ਸੰ	ਨੁਨੁ ਧ,ਧਨੁ	ਪਧ ਨਸੰ	ਧਨੁ ਧਪ
ਪਤਿ ਤਪਾ	ਵਨ ਮਾਧੋ	ਬਿਰ ऽਦ	ਤੇऽऽऽ ਰਾ	ਧੰਨਤੇ ਵੈਮੁਨਿ	ਜਨ ਜਿਨ ਧਿਆਇਓ	ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰਾ

ਪ — ਧ
ਲਾ ऽ ਗੀ ਲੇ ..

ਨੋਟ :—ਅੰਤਰੇ ਤੇ 'ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨਿ ਜਨ' ਵਾਲੀ ਤੁਕ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਗਾਓਗੇ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਆਵੇਗੀ, ਬਾਕੀ ਅਗਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਕੱਠੀਆਂ ਲਾਓ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਦੁਗਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਰਸ ਆਵੇਗਾ।

੯. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਫਲਗੁਣਿ ਅਨੰਦ ਉਪਾਰਜਨਾ ਹਰਿ ਸਜਣ ਪ੍ਰਗਟੇ ਆਇ ॥
ਸੰਤ ਸਹਾਈ ਰਾਮ ਕੇ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਦੀਆ ਮਿਲਾਇ ॥
ਸੇਜ ਸੁਹਾਵੀ ਸਰਬ ਸੁਖ ਹੁਣਿ ਦੁਖਾ ਨਾਹੀ ਜਾਇ ॥
ਇਛ ਪੁਨੀ ਵਡਭਾਗਣੀ ਵਰੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥
ਮਿਲਿ ਸਹੀਆ ਮੰਗਲੁ ਗਾਵਹੀ ਗੀਤ ਗੋਵਿੰਦ ਅਲਾਇ ॥
ਹਰਿ ਜੇਹਾ ਅਵਰੁ ਨ ਦਿਸਈ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਲਵੈ ਨ ਲਾਇ ॥
ਹਲਤੁ ਪਲਤੁ ਸਵਾਰਿਓਨੁ ਨਿਹਚਲ ਦਿਤੀਅਨੁ ਜਾਇ ॥
ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੇ ਰਖਿਅਨੁ ਬਹੁੜਿ ਨ ਜਨਮੈ ਧਾਇ ॥
ਜਿਹਵਾ ਏਕ ਅਨੇਕ ਗੁਣ ਤਰੇ ਨਾਨਕ ਚਰਣੀ ਪਾਇ ॥
ਫਲਗੁਣਿ ਨਿਤ ਸਲਾਹੀਐ ਜਿਸ ਨੋ ਤਿਲੁ ਨ ਤਮਾਇ ॥ ੧੩ ॥

(ਬਾਰਹਮਾਹਾ ਮਾਂਝ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੬)–

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
							ਮ						
			ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਗੁ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਪ	ਮ
			ਫ	ਲ	ਕੁ	ਣ	ਅ	ਠੰ	S	ਦ	S	S	ਉ
ਧ							ਸਂ						
ਪ	—	—	—	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	—	—	—	—
ਪਾ	S	S	S	S	ਰ	ਜ	ਠਾ	S	S	S	S	S	S
							ਸਂ					ਨੁ	
—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨੁ	ਨੁ	—	ਧ	—	ਪ	—
S	S	ਹਰਿ	ਸ	S	ਜ	ਣS	ਪ੍ਰ	ਗ	S	ਟੇ	S	S	S
							ਮ						
—	—	—	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗੁ	—	—	ਰ	—	ਗੁ	ਸ
S	S	S	ਆ	S	S	ਇ	ਜੀ	S	S	S	S	S	S
											ਮਂ		
—	—	—	ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ
S	S	S;	ਸੰ	S	ਤ	ਸ	ਹਾ	S	S	ਈS	S	S	S
ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
S	S	S	ਰਾ	S	S	ਮ	ਕੇ	S	S	S	S	S	S
							ਸਂ					ਨੁ	
—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨੁ	—	—	ਧ	—	ਪ	—
*	*	ਕਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	S	ਦੀ	S	S	ਆ	S	S	S
							ਮ						
—	—	ਪ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗੁ	—	—	ਰ	—	ਗੁ	ਸ
S	S	ਮਿ	ਲਾ	S	S	ਇ	ਜੀ	S	S	S	S	S	S
—	—	—											
*	*	*											

ਅੰਤਰਾ

			ਮ	—	ਮ	ਧ	ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
			ਸੇ	S	ਜ	ਸੁ	ਹਾ	S	S	ਵੀ	S	S	S
											ਮਂ		
—	—	—	ਰਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ
*	*	*	ਸ	ਰ	S	ਬ	ਸੁ	ਖ	S	SS	S	S	S

			ਨ				ਸਂ					ਨ਼	
ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨ਼	—	—	ਧ	—	ਪ	—
ऽ	ऽ	ਹੁਣ	ਦੁ	ऽ	ਖਾ	ऽऽ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—	ਪ	—	ਪ	ਧ	ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ
											ਮਂ		
—	—	—	ਪ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ
*	*	*	ਇ	ऽ	ਛ	ਪੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਥਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਵ	ਡ	ਭਾ	ਗ	ਣੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਸਂ					ਨ਼	
—	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ਼	—	—	ਧ	—	ਪ	—
*	*	*	ਵ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਮ						
—	—	—	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗੁ	—	—	ਰ	—	ਗੁ	ਸ
ऽ	ऽ	ऽ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਮ						
—	—	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗੁ	ਗੁ	—				
*	*	*	ਫ	ਲ	ਗੁ	ਣ	ਅ	ਨੰ	ऽ	ਦ ਉਪਾਰ...			

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਾਘ ਬਤੀਤਿ ਭਈ ਰੁਤ ਫਾਗੁਨ ਆਇ ਗਈਂ ਸਭ ਖੇਲਤ ਹੋਰੀ ॥
ਗਾਵਤ ਗੀਤ ਬਜਾਵਤ ਤਾਲ ਕਹੈ ਮੁਖ ਤੇ ਭਰੂਆ ਮਿਲਿ ਜੋਰੀ ॥
ਡਾਰਤ ਹੈਂ ਅਲਤਾ ਬਨਿਤਾ ਛਟਕਾ ਸੰਗ ਮਾਰਤ ਬੈਸਨ ਬੋਰੀ ॥
ਖੇਲਤ ਸਯਾਮ ਧਮਾਰ ਅਨੂਪ ਮਹਾਂ ਮਿਲ ਸੁੰਦਰ ਸਾਂਵਲ ਗੋਰੀ ॥ ੨੨੫ ॥
(ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਵਤਾਰ:ਅਥ ਗੋਪਾਲ ਸੋ ਹੋਲੀ ਖੇਲਬੋ)

ਅਸਥਾਈ

				ਮ						
ਸ	—	ਰ	ਰ	ਗੁ	—	—	ਮ	—	ਪ	ਮ
ਆ	ऽ	ਇ	ਗ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਭ

ਧ													
ਪ	—	—	—	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਧਨ਼	ਧ	ਸਂ	—	—	—
ਖੇ	S	S	S	S	ਲ	ਤ	ਹੈ	SS	S	ਗੀ	S	S	S
							ਮ						
ਨ਼ਧ	ਪਮ	ਗੁਰਸ	ਸ	—	ਰ	ਰ	ਗੁ	—	—	ਮ	—	ਪ	ਮ
SS	SS	SSS	ਆ	S	ਇ	ਗ	ਈ	S	S	S	S	ਸ	ਭ
ਧ													
ਪ	—	—	ਪ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਧਨ਼	ਧ	ਸਂ	—	—	—
ਖੇ	S	S	ਖੇ	S	ਲ	ਤ	ਹੋ	SS	S	ਗੀ	S	S	S
—	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ਼	—	—	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ
S	S	S	ਮਾ	S	ਘ	ਬS	ਤੀS	S	S	ਤ	S	S	S
							ਮ						
—	—	—	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗੁ	—	—	ਰ	ਰ	ਗੁ	ਸ
S	S	S	ਭ	ਈ	ਰੁ	ਤ	ਕਾ	S	S	ਗ	ਨ	S	S
—	—	—											
S	S	S											

ਅੰਤਰਾ

			ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	—	ਰਂ	—	—	—
			ਗਾ	S	ਵ	ਤ	ਗੀ	S	S	ਤ	S	S	S
—	—	ਰਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼ਧ	—	—	ਸਂ	—	ਗੁਂਰਂ	ਗੁਂਰਂ
S	S	ਬ	ਜਾ	S	ਵ	ਤ	ਤਾS	S	S	ਲ	S	SS	SS
												ਨ਼	
ਗੁਂਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ਼	—	—	ਧ	—	ਪ	—
SS	S	ਕ	ਹਾ	S	ਮੁ	ਖS	ਤੇS	S	S	S	S	S	S
—	—	ਪ	ਮ	—	ਪ	ਧ	ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
S	S	ਭਰ	ਕਾ	S	ਮਿ	ਲ	ਜੋ	S	S	ਗੀ	S	S	S
ਨ਼ਧ	ਪਮ	ਗੁਰਸ											
SS	SS	SSS	ਆਇ ਗਈ...										

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੧. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਫਾਗੁਨ ਫਾਗ ਬਢਯੋ ਅਨੁਰਾਗ ਸੁਹਾਗਨ ਭਾਗ ਸੁਹਾਗ ਸੁਹਾਈ ।
ਕੇਸਰ ਚੀਰ ਬਨਾਇ ਸਰੀਰ ਗੁਲਾਬ ਅਬੀਰ ਗੁਲਾਲ ਉਡਾਈ ॥
ਸੋ ਛਬਿ ਮੈ ਨ ਲਖੀ ਜਨ ਦ੍ਵਾਦਸ ਮਾਸ ਕੀ ਸੋਭਤ ਆਗ ਜਗਾਈ ॥
ਆਸ ਕੋ ਤਯਾਗ ਨਿਰਾਸ ਭਈ ਟਸਕਯੋ ਨ ਹੀਯੋ ਕਸਕਯੋ ਨ ਕਸਾਈ ॥ ੯੨੫ ॥

(ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਵਤਾਰ–ਬਾਰਾਮਾਹ ਸੰਪੂਰਨ)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
			ਧ										
ਨ਼	ਧ	ਨ਼	ਪ	—	ਪ	—	ਧ	ਮ	—	ਪ	—	—	ਧ
ਫਾ	ऽ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਨ	ऽ	ਫਾ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ਬ
ਸਂ					ਧ								
ਨ	(ਸਂ)	—	ਨ਼	—	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ
ਢਯੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਅ	ਨੁ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ਸੁ
ਮ	(ਮ)	—	ਰ	—	ਸ	—	ਰ	—	—	ਸ	—	—	ਸ
ਹਾ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ਨ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ਸੁ
ਪ	—	—	ਧਨ	ਸਂਰਂ	—	ਰਂ	ਸਂਨ	ਸਂ	—	ਨ਼	ਧ	ਨ਼	ਪ
ਹਾ	ऽ	ऽ	ਗऽ	ऽऽ	ऽ	ਸੁ	ਹਾऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	—	ਨ਼	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਕੇ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ऽ	ਰ	ਚੀ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ਬ
							ਸਂ						
ਨ	ਸਂ	—	ਨਸਂ	ਰਂਗ	ਮਂ	ਰਂ	ਨ	(ਸਂ)	—	ਨ਼	ਧ	ਨ਼	ਧ
ਨਾ	ऽ	ऽ	ਇऽ	ऽऽ	ऽ	ਸ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ਗੁ
[illegible]	—	—	ਪ	—	—	ਪ	ਧ	ਮ	—	ਪ	—	—	ਧ
[illegible]	ऽ	ऽ	ਬ	ऽ	ऽ	ਅ	ਬੀ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ਗੁ
ਸਂ													
ਨ	(ਸਂ)	—	ਨ਼	ਧ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਮ	—
ਲਾ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ	ਉ	ਡਾ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੨. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਗੁਰੁ ਸੇਵਉ ਕਰਿ ਨਮਸਕਾਰ ॥ ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਮੰਗਲਚਾਰ ॥
ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਮਹਾ ਅਨੰਦ ॥ ਚਿੰਤ ਲਥੀ ਭੇਟੇ ਗੋਬਿੰਦ ॥ ੧ ॥
ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਗ੍ਰਿਹਿ ਬਸੰਤ ॥ ਗੁਨ ਗਾਏ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮ ਬੇਅੰਤ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਬਨੇ ਫਾਗ ॥ ਪ੍ਰਭ ਸੰਗੀ ਮਿਲਿ ਖੇਲਨ ਲਾਗ ॥
ਹੋਲੀ ਕੀਨੀ ਸੰਤ ਸੇਵ ॥ ਰੰਗੁ ਲਾਗਾ ਅਤਿ ਲਾਲ ਦੇਵ ॥੨॥
ਮਨੁ ਤਨੁ ਮਉਲਿਓ ਅਤਿ ਅਨੂਪ ॥ ਸੂਕੈ ਨਾਹੀ ਛਾਮ ਧੂਪ ॥
ਸਗਲੀ ਰੂਤੀ ਹਰਿਆ ਹੋਇ ॥ ਸਦ ਬਸੰਤ ਗੁਰ ਮਿਲੇ ਦੇਵ ॥੩॥
ਬਿਰਖੁ ਜੰਮਿਓ ਹੈ ਪਾਰਜਾਤ ॥ ਫੂਲ ਲਗੇ ਫਲ ਰਤਨ ਭਾਂਤਿ ॥
ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਏ ਹਰਿ ਗੁਣਹ ਗਾਇ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਬਸੰਤ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੧੮੦)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
										ਰ	—	ਗ਼	ਰ
										ਹੋ	ऽ	ਲੀ	ऽ
							ਮ						
ਗ਼	ਸ	—	ਸ	—	ਰ	—	ਗ਼	—	—	ਮ	—	ਧ	ਮ
ऽ	ऽ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ
ਧ													
ਪ	—	—	—	—	—	ਮ	ਗ਼	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਗ਼	ਰ
ਸੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵ	*	*	*;	ਹੋ	ऽ	ਲੀ	ऽ
	ਰ						ਮ						
ਗ਼	ਸ	—	ਸ	--	ਰ	—	ਗ਼	—	—	ਮ	—	ਮ	ਪ
ऽ	ऽ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਹਾਂ	ਜੀ
							ਸਂ			ਪ			
ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਨ਼	—	—	ਧ਼	—	ਪ	–
ਰੰ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ਲਾ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ਅ	ऽ	ਤਿ	ऽ
ਮ							ਮ						
ਗ	—	—	ਮ	—	ਧ	ਪ	ਗ਼	—	ਗ਼				
ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲ	ਦੇ	ऽ	ਵ	ਹੋਲੀ ਕੀਨੀ...			

ਅੰਤਰਾ

			ਪ ਗੁ	ਪ ਰ	ਪ ਸੇ	ਰੰ ऽ	ਰੰ ਵਉ	— ऽ	— ऽ	ਰੰ ਕ	— ऽ	ਰੰ ਰ	— ऽ
ਸੰਨੁ ऽऽ	ਧਪ ऽऽ	— ऽ	ਪ ਨ	ਪ ਮ	— ऽ	ਪ ਸ	ਧ ਕਾ	ਸੰ ऽ	— ऽ	ਸੰ ਰ	ਰੰ ऽ	ਸੰਰੰ ऽ	ਗੁੰ ऽ
ਰੰ ऽ	ਗੁੰਰੰ ऽऽ	ਸੰ ऽ	ਸੰ ਆ	ਰੰ ऽ	ਸੰ ਜ	ਨੁ ਹ	ਧ ਮਾ	— ऽ	— ऽ	ਪ ਰੇ	ਧ ऽ	ਪ ऽ	ਮ ऽ
— ऽ	— ऽ	— ऽ	ਪ ਮੰ	— ऽ	ਪ ਗ	ਧ ਲ	ਨ ਚਾ	— ऽ	— ऽ	ਸੰ ਰ	— ऽ	— ऽ	— ऽ
— ऽ	— ऽ	— ऽ	ਨੁ ਆ	— ऽ	ਨੁ ਜ	ਨੁ ਹ	ਧ ਮਾ	— ऽ	— ऽ	ਪ ਰੇ	— ऽ	— ऽ	ਧ ऽ
ਨ ਮ	ਨ ਹਾ	— ऽ	ਸੰ ऽ	— ऽ	— ऽ	ਰੰ ਅ	ਸੰ ਨੁ ਨੰ	— ऽ	— ऽ	ਧ ਦ	— ऽ	ਪ ਮ ऽ	ਧ ऽ
ਨ ਚਿੰ	— ऽ	— ऽ	ਸੰ ਤ	— ऽ	— ऽ	ਰੰ ਲ	ਸੰ ਨੁ ਖੀ	— ऽ	— ऽ	ਧ ऽ	— ऽ	ਪ ऽ	ਪ ਭੇ
ਮ ਗ ਟੇ	— ऽ	— ऽ	ਮ ऽ	— ऽ	ਧ ऽ	ਪ ਗੋ	ਮ ਗੁ ਬਿੰ	— ऽ	ਗੁ ਦ,	ਹੋਲੀ ਕੀਨੀ ਸੰਤ...			

— ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ, ਇਹ ਭੀ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਗੀਤ ਹੈ ।

—ਕਾਫੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਦੇਸ

ਵਾਦੀ—ਰ	ਠਾਟ—ਖਮਾਜ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ।
ਸੰਵਾਦੀ—ਪ	ਜਾਤੀ—ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਭੀ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਗ
ਆਰੋਹ—ਸ ਰ ਮ ਪ, ਨ ਸੰ।

ਅਵਰੋਹ—ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਰ, ਗ ਸ।

ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸੀ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਂ ਤਾਂ, ਵਖੋ-ਵਖ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਜੋਨਪੁਰੀ, ਪੂਰਵੀ, ਮੁਲਤਾਨੀ, ਸੋਰਾਸ਼ਟਰ, ਮਾਂਝ, ਬੰਗਾਲ, ਭੈਰਉ, ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਆਦਿ ਅਤੇ ਬਿਲਾਸਖਾਨੀ, ਬਹਾਦਰੀ ਟੋਡੀ, ਮੀਏਂ ਕੀ ਟੋਡੀ, ਮੀਏਂ ਕੀ ਸਾਰੰਗ, ਮੀਏਂ ਕੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਰਾਮਦਾਸੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਚਰਜੂ ਕੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਮੀਰਾ ਬਾਈ ਕੀ ਮਲ੍ਹਾਰ ਇਤਿਆਦਿ ਰਾਗ ਹਨ, ਤਿਵੇਂ—ਸੋਰਠ ਤੇ ਦੇਸ ਭੀ ਪ੍ਰਾਂਤਿਕ ਰਾਗ ਹਨ। ਦੇਸ ਮਾਰਵਾੜ ਤੇ ਜਯਪੁਰ ਦੀ ਤਰਫ ਬੜੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮਾਂਰਵਾੜੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—"ਹੋਜੀ ਮਹਾਰੀ ਬੇਗ ਸੁਧ ਲੀਜੋ, ਜਾਂ—ਮੋਹਾ ਰੇ ਬਨ-ਬਨ ਡਾਰ-ਡਾਰ ਮੁਰਲਾ ਬੋਲੇ"। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਪੂਤਾਨੇ ਦਾ ਲੋਕ-ਗੀਤ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਗਰ ਇਸ ਦੀ ਸੁਭਾਵਕ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗਾਉਣ-ਬਜਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲਿਆ। ਇੰਜ ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ ਇਹ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੋ ਗਿਆ।

ਦੇਸ ਖਮਾਜ ਠਾਟ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਖਮਾਜ ਠਾਟ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਧਾਰਣ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਖਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੰਧਾਰ। ਦੇਸ ਪਹਿਲੇ ਵਰਗ (ਰੇ ਵਾਦੀ) ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਗਾ ਤੇ ਧਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਭਾਵ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸੁਰ ਬਹੁਤ ਘਟ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਜਿਤ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਖਯਾਲ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਖਭ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਪਰ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਚਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰਿਖਭ ਸੰਵਾਦੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਦੇਸ ਅਤੇ ਸੋਰਠ ਦੋਵੇਂ ਜੋੜੀ ਦੇ ਰਾਗ ਹਨ। ਭਾਵ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਲਗ-ਭਗ ਇਕੋ ਜੇਹੀ ਹੈ। ਸੋ, ਦੇਸ ਨੂੰ ਸੋਰਠ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬੜੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਨੀ ਪੈਂਦੀ

ਹੈ। ਦੇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਰਠ ਜਾਂ ਸੋਰਠ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਗਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਕੇਵਲ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਹੈ। ਸੋਰਠ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਗੁਪਤ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਪਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਸ, ਇਸ ਸੂਖਮ ਭੇਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਸੋਰਠ ਦਾ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ :—ਸ, ਮ ਰ, ਮ ਪ, ਨ—ਸਂ. ਰਂ—ਨੁ—ਧ ਪ, ਧ ਮ ਰ, ਰਪ, ਮ—ਰ, ਸ ਮ ਰ। ਪਰ ਦੇਸ ਦਾ ਆਲਾਪ ਅਕਸਰ ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ :—ਸ, ਰ, ਮਗਰ, ਮਪ, ਨੁਧ ਪ, ਮ
ਗ ਰ ਗ ਸ, ਰ—ਰ—ਮਪ, ਨੁਧਪ, ਮ ਪ ਨ—ਸਂ, ਨੁਧਪ, ਧ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਸ। ਦੇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਜਿਥੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਾਈਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਰਿਖਭ ਅਕਸਰ ਵਕ੍ਰ ਕਰਕੇ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਤੇ ਵਿਯੋਗ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਦੀ ਰੋਚਕਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਵੀ ਗਾਇਕ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਅਤੀ ਮਨੋਹਰ ਤੇ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

੧. ਸ—ਰ, ਮਗਰ, ਗ ਨ਼—ਸ —ਰਸਨ਼ੁਧ਼ਪ਼—ਮ਼ਪ਼ਨ਼—ਸ—ਰ ਮਗਰ, ਗ ਸ, ਸਰਮਗਰ, ਧ, ਮਗਰਗ ਸ—।

੨, ਸ—ਰਮਗਰ. ਰ ਰਪ, ਮਗਰ, ਰਮਗਰ, ਗਨ਼—ਸ, ਰਮਪ, ਰਮਪ, ਧਮਗਰ, ਗ ਸ, ਨ਼ਸਰ, ਨ਼ੁਧ਼ਪ਼, ਮ਼ਪ਼ਨ਼ੁਧ਼ਪ਼, ਮ਼ਪ਼ਨ਼—ਸ, ਰਮਪ, ਧਮਗਰ, ਗਨ਼—ਸ—।

੩. ਸ—ਰਮਪਨੁਧਪ, ਰਮਪ, ਧਪ, ਨੁਧਪ, ਧਮਗਰ, ਰਮਗਰ ਨ਼—ਸ, ਰ ਮਪ—(ਪ) ਰਮਪ, ਮ ਪ ਨੁਧਪ, ਧ ਮਗਰ, ਰਮਗਰਪ—ਰ ਰਪਮਗਰ ਗ ਸ, ਰਮਪ, ਮਪਧ, ਮਪਨੁਧ—ਪ, ਧਮਗਰਗ ਨ਼—ਸ—ਰ ਮ ਧ ਨੁਧ, ਧਮਗਰ, ਮਪ, ਨ—ਨੁਧਪਮਗਰ ਗ—ਸ, ਰਮਪਨ—ਸਂ—ਨੁਧਪ ਮਪ ਧ ਮਗਰ, ਨ਼—ਸ।

੪. ਮਧ, ਨ—ਸਂ, ਰਂ ਨੁਧਪ, ਮਗਰ, ਮਪਨ, ਸਂ—(ਸਂ) ਨੁਧਪ, ਮਪਧ ਮਗਰ, ਰਮਪਨ, ਸਂ—ਨੁਧਪ, ਮਧਨਸਂਰਂ—ਨੁਧਪ, ਮਪਨ—ਸਂ—ਨਸਂ, ਨਸਂਰਂ—ਨੁਧਧਮਗਰ; ਰਪਮਗਰ, ਗ ਸ, ਰ ਮ ਪਨ—

ਪ   ਮ ਮ   ਪ
ਸਂ, ਮਪਨਨ ਸਂ, ਨਸਂ ਨਸਂਰਂ, ਨੁਧਪਧਮਗਰ, ਰ ਰਪਮਗਰ ਗ ਸ, ਮਪਨ — ਸਂ, ਧਮਪਨ, ਸਂ—ਪਨਸਂ,

ਗਂ   ਸਂ   ਸਂ   ਪ
ਪਨਸਂਰਂ, ਰਂਮਂਗਂਰਂ, ਨ,ਸਂ— ਰਂਨੁਧਪ ਧਮਗਰ, ਰਂ—ਨੁਧਪਧਮਗਰ, ਗ ਸ ।

ਮ   ਮ   ਸਂ   ਗਂ ਗਂ
ਪ. ਰਮਪਨ, ਸਂ —ਨਸਂ, ਪਨਸਂ, ਮਪਨ, ਸਂ —ਰਮਪਨ, ਸਂ —ਰਂਨੁਧਪਮਪਨ, ਸਂ—ਨਸਂਰਂ, ਰਂ ਰਂਮਂਗਂਰਂ,

ਰਂ   ਸਂ   ਗਂ   ਮ
ਗਂ ਨ, ਸਂ—ਨਸਂਰਂਨੁਧਪਮਪਨ, ਸਂ-- ਰਂਮਂਗਂਰਂ, ਪਂ—ਮਂਗਂਰਂ, ਨ, ਸਂ -ਨਸਂਰਂਨਸਂ ਰਂਮਂਗਂਰਂ, ਰਮਗਰ,

ਮਪਨਸਂਰਂਮਂਗਂਰਂ, ਨੁਧਪ, ਧਮਗਰ, ਗ ਸ, ਮਪਨੁਧਪਮਪਨ, ਸਂ— ਨਸਂ, ਪਨਸਂ, ਮਪਨਸਂ, ਨਸਂਰਂਨਸਂ

ਮ ਮ
ਨੁਧਪ, ਧਮਪਨ,ਨਸਂ, ਨੁਨੁਧਪ, ਮਪਨ,ਨਸਂ ਰ ਰਮਮਪਪਨਨਸਂ—ਨੁਧਪਧਮਪਨਨਸਂ, ਰਂ—ਰ—

ਗਂ   ਗਂ   ਸ
ਮਪਨਸਂਰਂ, ਰਂਮਂਗਂਰਂ, ਰਂਪਂ, ਮਂਗਂਰਂਗਂਨ,ਸਂਰਂਨੁਧਪਧਮਗਰ, ਨ — ਸ ।

ਦੇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦				੩				×				੨			
੧.	ਰੇ	ऽ	ਨ	ਰ	ऽ	ਕਾ	ਹੇ	ਪ	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰ਼ਸ
੩.	.	.	.	.	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਧਪ.	ਮਪ	ਨਸਂ	ਰਂਮਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੪.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਗਰ,	ਸਤ
	ਮਪ	ਮਗ,	ਰਮ	ਪਨੁ	ਧਪ,	ਮਪ	ਨਸਂ	ਨੁਧ,	ਪਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ
੫.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਨ਼ਸ	ਰ,ਸ	ਰਮ,	ਰਮ	ਪ,ਮ	ਪਨੁ,
	ਪਨ	ਸਂ,ਨ	ਸਂਰਂ,	ਸਂਰਂ	ਮਂ,ਗਂ	ਰਂਸਂ,	ਰਂਸਂ	ਨ,ਸਂ	ਨੁਧ,	ਨੁਧ	ਪ,ਧ	ਪਮ,	ਪਮ	ਗ,ਮ	ਗਰ	ਗਸ
੬.	.	.	.	.	.	.	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਧਪ,	ਮਪ	ਨਸਂ	ਰਂਗਂ	ਰਂਸਂ,	ਮਂਮਂ	ਗਂਰਂ,
	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ,	ਰਂਰਂ	ਸਂਨੁ,	ਸਂਸਂ	ਨੁਧ,	ਨੁਨੁ	ਧਪ,	ਧਧ	ਪਮ,	ਪਪ	ਮਗ,	ਮਮ	ਗਰ,	ਗਗ	ਰਸ
੭.	.	.	ਰਗ	ਰਮ	ਗਰ,	ਪਧ	ਪਨੁ	ਧਪ,	ਨਸਂ	ਨਰਂ	ਸਂਨੁ,	ਰਂਗਂ	ਰਂਮਂ	ਗਂਰਂ,	ਨਸਂ	ਨਰਂ
	ਸਂਨੁ	ਪਧ	ਪਨੁ	ਧਪ,	ਰਗ	ਰਮ	ਗਰ	ਸ,	ਨ਼ਸ	ਰਮ	ਪਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੮.	ਰਰ	ਸ,ਰ	ਰਸ	ਨ਼ਸ,	ਮਮ	ਗ,ਮ	ਮਗ	ਰਸ,	ਧਧ	ਪ,ਧ	ਧਪ	ਮਪ,	ਰਂਰਂ	ਸਂ,ਰਂ	ਰਂਸਂ,	ਨਸਂ
	ਮਂਮਂ	ਗਂ,ਮਂ	ਮਂਗਂ	ਰਂਸਂ,	ਰਂਰਂ	ਸਂ,ਰਂ	ਰਂਮਂ	ਨਸਂ,	ਨੁਨੁ	ਧ,ਨੁ	ਨੁਧ	ਮਪ,	ਮਮ	ਗ,ਮ	ਮਗ	ਰਸ

ਅੰਤਰਾ

੧,	ਜਿਨ ਤੁ ਮ	ਸਿ ਰ ਜੇ ऽ	ਸੰਨ੍ਹ ਧਪ ਮਗ ਰਸ,	ਨ੍ਹਸ ਰਮ ਪਨ ਸੰ
੨.	. . . .	ਪਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ੍ਹ ਧਪ	ਨ੍ਹਧ ਪਮ ਗਰ ਗਸ,	ਰਮ ਪਨ ਸੰਰੰ ਸੰ
੩.	ਨਸੰ ਰੰਰੰ ਸੰਨ੍ਹ ਧਪ,	ਮਪ ਸੰਸੰ ਨ੍ਹਧ ਪਮ,	ਰਮ ਪਪ ਮਗ ਰਸ,	ਨ੍ਹਸ ਰਮ ਪਨ ਸੰ
੪.	. . . .	. . . .	ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਨ੍ਹਧ ਪਮ	ਗਰ ਗਸ, ਨ੍ਹਸ ਰਮ
	ਪਧ ਮਪ ਨਸੰ, ਪਨ	ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਰੰਗੂੰ ਰੰਸੰ	ਨ੍ਹਧ ਪਮ ਗਰ ਗਸ,	ਰਮ ਪਨ ਸੰਰੰ ਸੰ
੫.	. . . .	. . . .	ਨਸੰ ਰੰਗੰ ਮੰਗੰ ਰੰਗੰ	ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਧਨ੍ਹ ਪਧ
	ਮਪ ਗਮ ਰਗ ਸਰ	ਸਮ ਰਪ ਮਧ ਪਸੰ	ਨਰੰ ਸੰਮੰ ਰੰਪੰ ਮੰਗੰ	ਰੰਸੰ ਨ੍ਹਧ ਮਪ ਨਸੰ
੬.	. . . .	. . . .	ਰੰਰੰ ਸੰ,ਰੰ ਰੰਸੰ ਨਸੰ,	ਨ੍ਹਨ੍ਹ ਧ,ਨ੍ਹ ਨ੍ਹਧ ਪਧ,
	ਮਮ ਗ,ਮ ਮਗ ਰਗ,	ਸਰ ਨ੍ਹਸ ਰਮ ਸਰ,	ਮਪ ਰਮ ਪਧ ਮਪ,	ਨਸੰ ਧਨ ਸੰਰੰ ਨਸੰ
੭.	ਮੰਮੰ ਗੰਰੰ, ਗੰਗੰ ਰੰਸੰ,	ਰੰਰੰ ਸੰਨ, ਸੰਸੰ ਨ੍ਹਧ,	ਨ੍ਹਨ੍ਹ ਧਪ, ਧਧ ਪਮ,	ਪਪ ਮਗ, ਮਮ ਗਰ
	ਗਗ ਰਸ, ਨ੍ਹਸ ਰਮ	ਪਧ ਮਪ ਸੰ; ਨ੍ਹਸ	ਰਮ ਪਧ ਮਪ ਸੰ,	ਨ੍ਹਸ ਰਮ ਪਧ ਮਪ
	★ ਸਿ —			
੮.	. . . .	. . . .	. . ਰੰਗੰ ਰੰਮੰ	ਗੰਰੰ, ਨਸੰ ਨਰੰ ਸੰਨ੍ਹ,
	ਧਨ੍ਹ ਧਸੰ ਨ੍ਹਧ, ਪਧ	ਪਨ੍ਹ ਧਪ, ਮਪ ਮਧ	ਪਮ, ਰਗ ਰਮ ਗਰ,	ਸਰ ਸਗ ਰਸ, ਨ੍ਹਸ
	ਰਮ, ਸਰ ਮਪ, ਰਮ	ਪਧ, ਮਪ ਨਸੰ, ਪਨ	ਸੰਰੰ ਸੰ, ਪਨ ਸੰਰੰ	ਸੰ, ਪਨ ਸੰਰੰ ਸੰ

੧. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪੁਤ੍ਰ ਕਲਤ੍ਰ ਲੋਕ ਗ੍ਰਿਹ ਬਨਿਤਾ ਮਾਇਆ ਸਨਬੰਧੇਹੀ ॥
ਅੰਤ ਕੀ ਬਾਰ ਕੋ ਖਰਾ ਨ ਹੋਸੀ ਸਭ ਮਿਥਿਆ ਅਸਨੇਹੀ ॥ ੧ ॥
ਰੇ ਨਰ ਕਾਹੇ ਪਪੋਰਹੁ ਦੇਹੀ ॥
ਊਡਿ ਜਾਇਗੋ ਧੂਮੁ ਬਾਦਰੋ ਇਕੁ ਭਾਜਹੁ ਰਾਮ ਸਨੇਹੀ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੀਨਿ ਸੰਙਿਆ ਕਰਿ ਦੇਹੀ ਕੀਨੀ ਜਲ ਕੂਕਰ ਭਸਮੇਹੀ ॥
ਹੋਇ ਆਮਰੋ ਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਬੈਠਾ ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਬਿਸਰੋਹੀ ॥ ੨ ॥
ਅਨਿਕ ਭਾਤਿ ਕਰਿ ਮਣੀਏ ਸਾਜੇ ਕਾਚੈ ਤਾਗਿ ਪਰੋਹੀ ॥
ਤੂਟ ਜਾਇਗੋ ਸੂਤੁ ਬਾਪੁਰੇ ਫਿਰਿ ਪਾਛੈ ਪਛੁਤੋਹੀ ॥ ੩ ॥
ਜਿਨਿ ਤੁਮ ਸਿਰਜੇ ਸਿਰਜਿ ਸਵਾਰੇ ਤਿਸੁ ਧਿਆਵਹੁ ਦਿਨੁ ਰੈਨੇਹੀ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਮੈ ਸਤਿਗੁਰ ਓਟ ਗਹੇਹੀ ॥ ੪ ॥

(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੦੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਗ								ਸਂ							
ਰ	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪਧ	ਪ੍	ਧ	ਨ਼	—	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	—
ਰੇ	S	ਨ	ਰ	S	ਕਾS	ਹੇ	ਪ	ਪੰ	S	ਰਹੁ	S	ਵੇ	S	ਹੀ	S;
						ਰ		ਗ							
*	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਸ	—	ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	—
*	ਉ	ਡ	ਜਾ	ਇ	S	ਗੋ	S	ਧੂ	S	ਮ	ਬਾ	S	ਦ	ਰੋ	S
ਧ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਇਕ	ਭਾ	S	ਜਹੁ	ਰਾ	S	ਮ	ਸ	ਨੇ	S	S	S	ਹੀ	SS	SS	SS

ਅੰਤਰਾ

	ਧ	ਪ		ਧ											
	ਧ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
	ਪੁ	ਤ੍ਰ	S	ਕ	ਲ	ਤ੍ਰ	S	ਲੋ	ਕ	ਗ੍ਰਿ	ਹ	ਬ	ਨਿ	ਤਾ	S
				ਗਂ								ਸਂ			
—	ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਨ	—	ਸਂ	—
S	ਮਾ	S	ਇਆ	ਸ	ਨ	ਬੰ	S	ਧੇ	S	S	S	ਹੀ	S	S	S
—	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਪ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
S	ਅੰ	ਤ	ਕੀ	ਬਾ	ਰ	ਕੋ	S	ਖ	ਰਾ	S	ਨ	ਹੋ	S	ਸੀ	S
ਗ												ਸਂ			
ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਨ਼	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਸ	ਭ	ਮਿ	ਥਿ	ਆ	S	ਅ	ਸ	ਨੇ	S	S	S	ਹੀ	SS	SS	SS

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਸਰਣਿ ਸਗਲ ਭੈ ਲਾਥੇ ਦੁਖ ਬਿਨਸੇ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਦਇਆਲੁ ਹੋਆ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸੁਆਮੀ ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਧਿਆਇਆ ॥ ੧ ॥
ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ ਤੂ ਮੇਰੋ ਸਾਹਿਬੁ ਦਾਤਾ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਦੀਨ ਦਇਆਲਾ ਗੁਣ ਗਾਵਉ ਰੰਗਿ ਰਾਤਾ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਚਿੰਤਾ ਸਗਲ ਬਿਨਾਸੀ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਅਪੁਨੋ ਕਰਿ ਲੀਨਾ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਅਬਿਨਾਸੀ ॥੨॥
ਤਾ ਕਉ ਬਿਘਨੁ ਨ ਕੋਊ ਲਾਗੈ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰਿ ਅਪੁਨੈ ਰਾਖੇ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਬਸੇ ਰਿਦ ਅੰਦਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹਰਿ ਰਸੁ ਚਾਖੇ ॥ ੩ ॥
ਕਰਿ ਸੇਵਾ ਸੇਵਕ ਪ੍ਰਭ ਅਪੁਨੇ ਜਿਨਿ ਮਨ ਕੀ ਇਛ ਪੁਜਾਈ ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤਾ ਕੈ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜਿਨਿ ਪੂਰਨ ਪੈਜ ਰਖਾਈ ॥ ੪ ॥

(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੫)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
ਪ				ਮ											
ਧ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸੰ	-ਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਪ
ਪ੍ਰ	ਭS	ਜੀS	ਉS	ਤੂ	S	ਮੇ	ਰੋਂ	ਸਾ	S	ਹਿ	ਬ	ਦਾ	SS	ਤਾS	SS;
				ਰ						ਰ					
ਪਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗਰ	ਗ	ਸ	ਸ	ਨ਼	—	ਸ	ਸ
**	**	**	**	ਕ	ਰ	ਕਿ	ਰ	ਪਾS	S	ਪ੍ਰ	ਭ	ਦੀ	S	ਨ	ਦ
ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸੰ	-ਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਪ
ਇਆ	S	ਲਾ	S	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	S	ਵਉ	S	ਰੰ	ਗ	ਰਾ	SS	ਤਾS	SS

ਅੰਤਰਾ

								ਪ							
								ਮ	ਮ	ਮ	—	ਪ਼	ਪ	ਨ	ਨ
								ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੀ	S	ਸ	ਰ	ਣ	ਸ
												ਗੰ		ਰੰ	
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਨ	—	ਸੰ	—	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਸੰ	ਰੰ
ਗ	ਲ	ਭੈ	S	ਲਾ	S	ਥੇ	S	ਦੂ	ਖ	ਬਿ	ਨ	ਸੇ	S	ਸੁ	ਖ
ਸੰ				ਨ				ਸੰ							
ਨ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਨੁ	—	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ
ਪਾ	S	ਇਆ	S	ਦਇ	ਆ	ਲ	ਹੋS	ਆ	S	ਪਾ	ਰ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਸੁ

ਪ					ਮ										
ਮ	—	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਠ	ਨ	ਸਂ	-ਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ
ਆ	S	ਮੀ	S	ਪੂ	S	ਰਾ	S	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਧਿਆ	S	ਇਆ	SS

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੩. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਦੁਰਤੁ ਗਵਾਇਆ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਆਪੇ ਸਭੁ ਸੰਸਾਰੁ ਉਬਾਰਿਆ ॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਿ ਪ੍ਰਭਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਅਪਣਾ ਬਿਰਦੁ ਸਮਾਰਿਆ ॥ ੧ ॥
ਹੋਈ ਰਾਜੇ ਰਾਮ ਕੀ ਰਖਵਾਲੀ ॥
ਸੂਖ ਸਹਜ ਆਨਦ ਗੁਣ ਗਾਵਹੁ ਮਨੁ ਤਨੁ ਦੇਹ ਸੁਖਾਲੀ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਣਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਮੋਹਿ ਤਿਸ ਕਾ ਭਰਵਾਸਾ ॥
ਬਖਸਿ ਲਏ ਸਭਿ ਸਚੈ ਸਾਹਿਬਿ ਸੁਣਿ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸਾ ॥ ੨ ॥

(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੨੦)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
														ਰ	
												ਗਰ	ਗ	ਸ	ਸ
												ਹੋS	ਈ	ਰਾ	ਜੇ
ਮ												ਗ			
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪਧ	-ਪ	ਮ	—	ਰ	—	ਸ	—
ਰਾ	S	S	ਮ	ਕੀ	S	ਰ	ਖ	ਵਾS	SS	ਲੀ	S;	S	S	S	S
ਗ									ਸਂ			ਪ		ਪ	
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪਧ	ਨੁ	ਨੂ	ਧ	ਧ	—	ਮ	—
ਸੂ	S	ਖ	ਸ	ਹ	S	ਜ	ਆ	ਨੰS	ਦ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	S	ਵਹੁ	S
								ਸਂ							
ਪ	ਪ	ਠ	ਠ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂਰਂ	ਨੁ	-ਧ	ਪ	ਮ				
ਮ	ਨ	ਤ	ਨ	ਦੇ	ਹ	S	ਸੁS	ਖਾ	SS	ਲੀਂ	S				

ਅੰਤਰਾ

	ਗ														ਰ
*	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧ	—	—	ਪਧ	ਧ	ਪ	ਮ	-ਗ	ਰਗ	ਸ
*	ਦੂਰ	ਤ	ਗ	ਵਾ	S	ਇਆ	S	S	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਆ	SS	ਪੇS	S
—	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	—	—	ਨ	—	ਸੰ	—
S	ਸ	ਭ	ਸੰ	ਸਾ	S	ਰ	ਉ	ਬਾ	S	S	S	S	S	ਰਿਆ	S
—	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਗੰਰੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	—	ਸੰ	—
S	ਪਾ	ਰ	ਬ੍ਰ	ਹS	ਮ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	S	ਧਾ	S	ਰੀ	S
								ਸੰ						ਰ	
—	ਪ਼	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਨ਼	-ਧ	ਪ	ਮ	ਗਰ	ਗ	ਸ	ਸ
S	ਅ	ਪ	ਨਾ	ਬਿ	ਰ	ਦ	ਸੁS	ਮਾ	SS	ਰਿਆ	S,	ਹੋS	ਈ	ਰਾ	ਜੋ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਭਿੰਨੀ ਰੈਨੜੀਐ ਚਾਮਕਨਿ ਤਾਰੇ ॥
ਜਾਗਹਿ ਸੰਤ ਜਨਾ ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਪਿਆਰੇ ॥
ਰਾਮ ਪਿਆਰੇ ਸਦਾ ਜਾਗਹਿ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਹਿ ਅਨਦਿਨੋ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਧਿਆਨੁ ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਭ ਬਿਸਰੁ ਨਾਹੀ ਇਕੁ ਖਿਨੋ ॥
ਤਜਿ ਮਾਨ ਮੋਹੁ ਬਿਕਾਰੁ ਮਨ ਕਾ ਕਲਮਲਾ ਦੁਖ ਜਾਰੇ ॥
ਬਿਨਵੰਤਿ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਜਾਗਹਿ ਹਰਿ ਦਾਸ ਸੰਤ ਪਿਆਰੇ ॥ ੧ ॥

(ਆਸਾ ਛੰਤ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੫੯)

ਅਸਥਾਈ

x				੨				੦				੩			
						ਸੰ							ਪ		
						ਨ	—	ਸੰ	—	ਧ	ਧਪ	ਧ	ਮ	—	ਗ
						ਭਿੰ	S	ਨੀ	S	S	ਰੈS	S	ਨ	S	ੜੀ
	ਗ												ਰ		
ਮ	ਰ	—	—	—	—	ਰਪ	—	ਪ	ਮ	—	ਗਰ	ਗ	ਸ	—	ਰ
ਐ	S	S	S	S	S	**	*	ਜੀ	S	S	ਚS	ਮ	ਕ	S	ਣ
ਸ								ਗ							
ਨ਼	—	ਸ	—	—	—	ਸ	ਸ	ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ
ਤਾ	S	ਰੇ	S	S	S;	ਜਾ	ਗਹਿ	ਸੰ	S	ਤ	ਜ	ਨਾ	S	ਮੇ	ਰੇ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ਼	ਧ	ਪ										
ਰਾ	S	ਮ	ਪਿ	ਆ	ਰੇ	ਭਿੰਨੀ...									

ਅੰਤਰਾ

						ਪ									
						ਮ	—	ਮ	ਮ	—	ਪ	—	ਨ	—	—
						ਰਾ	ऽ	ਮ	ਪਿ	ऽ	ਆ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ
						ਨ									
ਸਂ	—	—	—	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਗਹਿ	ऽ	ऽ
													ਨ		
ਸਂ	ਰਂ	—	—	—	—	ਨ	—	ਨ	—	--	ਸਂ	ਸਂ	ਧਪ	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ	ਸਿ	ਮ	ਰਹਿ	ऽ	ऽ
		ਪ				ਸਂ									
ਧਪ	ਧ	ਮ	—	ਗ	ਰ	ਨ	⌒	ਸਂ	—						
ਅਠ	ਦਿ	ਨੋ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਭਿੰ	ਨੀ	ऽ......			—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।				

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।
ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨ ਭਾਉਂਦੀ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਕਾਸ਼ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ।

੫. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਕਰਿ ਇਸਨਾਨੁ ਸਿਮਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਨਾ ਮਨ ਤਨ ਭਏ ਅਰੋਗਾ ॥
ਕੋਟਿ ਬਿਘਨ ਲਾਥੇ ਪ੍ਰਭ ਸਰਣਾ ਪ੍ਰਗਟੇ ਭਲੇ ਸੰਜੋਗਾ ॥ ੧ ॥
ਪ੍ਰਭੁ ਬਾਣੀ ਸਬਦੁ ਸੁਭਾਖਿਆ ॥
ਗਾਵਹੁ ਸੁਣਹੁ ਪੜਹੁ ਨਿਤ ਭਾਈ ਗੁਰ ਪੂਰੈ ਤੂ ਰਾਖਿਆ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਅਮਿਤਿ ਵਡਾਈ ਭਗਤਿ ਵਛਲ ਦਇਆਲਾ ॥
ਸੰਤਾ ਕੀ ਪੈਜ ਰਖਦਾ ਆਇਆ ਆਦਿ ਬਿਰਦੁ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਭੋਜਨੁ ਨਿਤ ਭੁੰਚਹੁ ਸਰਬ ਵੇਲਾ ਮੁਖਿ ਪਾਵਹੁ ॥
ਜਰਾ ਮਰਾ ਤਾਪੁ ਸਭੁ ਨਾਠਾ ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦ ਨਿਤ ਗਾਵਹੁ ॥ ੩ ॥
ਸੁਣੀ ਅਰਦਾਸਿ ਸੁਆਮੀ ਮੇਰੈ ਸਰਬ ਕਲਾ ਬਣਿ ਆਈ ॥
ਪਗਟ ਭਈ ਸਗਲੇ ਜੁਗ ਅੰਤਰਿ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ॥ ੪ ॥
(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੧)

ਅਸਥਾਈ

x			o			x			o		
ਮ	ਪ	ਨਨ	ਸਂ	—	—	ਪ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਰਂ	—	—
ਪ੍ਰਗ	ਟ	ऽਭ	ਈ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰਗ	ਟ	ऽਭ	ਈ	ऽ	ऽ

						ਧ					
ਗੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਪ	ਪ
ਪ੍ਰਗ	ਟS	Sਭ	ਈ	S	S	ਪ੍ਰਗ	ਟ	Sਭ	ਈS	SS	ਸਗ
						ਗ					
ਪਧ	ਪਮ	ਮਗ	ਰਗ	ਗਰ	ਸਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ
ਲੇS	SS	ਜੁਗ	ਅੰS	ਤਰ	ਗੁਰ	ਨਾ	ਨ	Sਕ	ਕੀ	S	ਵਡਿ
ਧਪ	ਧ	ਮ	ਮਗ	ਰ	ਗ	ਮਗ	ਰਸ	ਰਸ	ਸ	—	—
ਆS	S	S	ਈS	S	S	ਪ੍ਰਗ	ਟS	Sਭ	ਈ	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਗ										ਰ	
ਰ	ਰ	-ਰ	ਰ	ਰ	-ਗ	ਮ	ਮ	ਮਗ	ਰਗ	ਸ	—
ਕਰਿ	ਇ	Sਸ	ਨਾ	ਨ	Sਸਿ	ਮਰ	ਪ੍ਰ	ਭS	ਅਪ	ਨਾ	S
ਮ											
ਰ	ਮ	-ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧਪ	ਧ	ਮ	ਮਗ	ਰ	—
ਮਨ	ਤ	Sਨ	ਭ	ਏ	ਅ	ਰੋS	S	S	ਗਾS	S	S,
ਮ	ਮ	-ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	—
ਕੋ	ਟ	Sਬਿ	ਘਨ	S	ਲਾ	ਥੇ	S	ਪ੍ਰਭ	ਸਰ	ਨਾ	S
ਪ	ਨ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧ	ਪ	—
ਪ੍ਰਗ	ਟੇ	S	ਭ	ਲੇ	ਸੰ	ਜੋS	SS	SS	ਗਾS	S	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੬. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੀਠੇ ਹਰਿਗੁਣ ਗਾਉ ਜਿੰਦੂ ਤੂੰ ਮੀਠੇ ਹਰਿਗੁਣ ਗਾਉ ॥
ਸਚੇ ਸੇਤੀ ਰਤਿਆ ਮਿਲਿਆ ਨਿਥਾਵੇ ਥਾਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹੋਰਿ ਸਾਦ ਸਭਿ ਫਿਕਿਆ ਤਨੁ ਮਨੁ ਫਿਕਾ ਹੋਇ ॥
ਵਿਣੁ ਪਰਮੇਸਰ ਜੋ ਕਰੇ ਫਿਟੁ ਸੁ ਜੀਵਣੁ ਸੋਇ ॥ ੧ ॥
ਅੰਚਲੁ ਗਹਿ ਕੈ ਸਾਧ ਕਾ ਤਰਣਾ ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੁ ॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਆਰਾਧੀਐ ਉਧਰੈ ਸਭ ਪਰਵਾਰੁ ॥ ੨ ॥
ਸਾਜਨੁ ਬੰਧੁ ਸੁਮਿਤ੍ਰੁ ਸੋ ਹਰਿਨਾਮੁ ਹਿਰਦੈ ਦੇਇ ॥
ਅਉਗਣ ਸਭ ਮਿਟਾਇ ਕੈ ਪਰਉਪਕਾਰੁ ਕਰੇਇ ॥ ੩ ॥
ਮਾਲੁ ਖਜਾਨਾ ਥੇਹੁ ਘਰੁ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਣ ਨਿਧਾਨ ॥
ਨਾਨਕੁ ਜਾਚਕੁ ਦਰਿ ਤੇਰੈ ਪ੍ਰਭ ਤੁਧ ਨੋ ਮੰਗੈ ਦਾਨੁ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮਾਝ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੧੮)

ਅਸਥਾਈ

×			०			×			०		
ਨ			ਸੰ								ਰ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪਧ	ਧ	-ਪ	ਮਗ	ਰਗ	ਸ
ਮੀ	ਠੇ	SS	ਹਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾS	ਉ	Sਜਿੰ	ਦੂS	SS	ਤੂੰ
ਗ											
ਰ	ਮ	—	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	—	—
ਮੀ	ਠੇ	S	ਹਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	S	S	ਉ	S	S

ਅੰਤਰਾ

			ਧ.								
ਮ	ਮ	—	ਪ	ਨ	—	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	—	—
ਸ	ਚੇ	S	ਸੇ	ਤੀਂ	S	ਰ	S	ਤਿ	ਆ	S	S
ਪ	ਨ	-ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧ	ਪ	—
ਮਿਲਿ	ਆ	Sਨਿ	ਥਾ	S	ਵੇ	ਥਾS	SS	SS	ਉS	S	S

ਨੋਟ :—ਅਗੋਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਦੋ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਕੱਠੀਆਂ ਹੀ ਲਾਉਣੀਆਂ ਹਨ ।

੭. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਾਲ–ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧ ਜਗਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਆ ॥
ਜਿਉ ਕਰਿ ਸੂਰਜੁ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਰੇ ਛਪੇ ਅੰਧੇਰੁ ਪਲੋਆ ॥
ਸਿੰਘ ਬੁਕੇ ਮਿਰਗਾਵਲੀ ਭੰਨੀ ਜਾਇ ਨ ਧੀਰ ਧਰੋਆ ॥
ਜਿਥੈ ਬਾਬਾ ਪੈਰ ਧਰੈ ਪੂਜਾ ਆਸਣੁ ਥਾਪਣਿ ਸੋਆ ॥
ਸਿਧ ਆਸਣਿ ਸਭਿ ਜਗਤ ਦੇ ਨਾਨਕ ਆਦਿ ਮਤੇ ਜੇ ਕੋਆ ॥
ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮਸਾਲ ਹੋਵੈ ਕੀਰਤਨੁ ਸਦਾ ਵਿਸੋਆ ॥
ਬਾਬੇ ਤਾਰੇ ਚਾਰਿ ਚਕਿ ਨਉਖੰਡਿ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸਚਾ ਢੋਆ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਕਲਿ ਵਿਚਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਆ ॥ ੨੭ ॥

(ਭਾ: ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ਪਹਿਲੀ)

ਅਸਥਾਈ

×				०				×				०			
														ਸ	ਸ
														ਮਿ	ਟੀ
ਗ								ਸੰ							
ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	—	—	—	ਨੁਧ	ਪ
ਧੁੰ	ਧ	ਜ	ਗ	ਚਾ	S	ਨ	ਣ	ਹੋ	ਆ	S	S	S	S	ਮਿS	ਟੀ

		ਧ		ਗ		ਰ		ਰ							
—	ਧਧ	ਮ	ਮ	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	—	ਗ	ਰ	—	ਸ	—
ऽ	ਧੁੰਧ	ਜ	ਗ	ਚਾ	ऽ	ਨ	ਣ	ਹੋ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	ऽ	ऽ
														ਰ	
—	ਸ	ਰ	ਰ	ਰ	—	ਰ	ਗ	—	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਸ	ਸ
ऽ	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਠਾ	ऽ	ਠ	ਕ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਗ	ਟਿ	ਆ	ऽ,	ਮਿ	ਟੀ

ਅੰਤਰਾ

								ਸਂ							
	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
	ਜਿਉ	ਕ	ਰ	ਸੂ	ऽ	ਰ	ਜ	ਨਿ	ਕ	ऽ	ਲਿ	ਆ	ऽ	ਤਾ	ਰੇ
						ਰਂ		ਸਂ							
—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—	—	ਨਧ	ਪ
ऽ	ਛ	ਪੇ	ਅੰ	ਧੇऽ	ऽ	ਰ	ਪ	ਲੋ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਿऽ	ਟੀ
		ਪ		ਗ		ਰ		ਰ							
—	ਪਧ	ਮ	ਮ	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	—	ਗ	ਰ	—	ਸ	ਸ
ऽ	ਧੁੰਧ	ਜ	ਗ	ਚਾ	ऽ	ਨ	ਣ	ਹੋ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਮਿ	ਟੀ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਾਲ–ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਉਣ ਤਰਾਜੀ ਕਵਣੁ ਤੁਲਾ ਤੇਰਾ ਕਵਣੁ ਸਰਾਫੁ ਬੁਲਾਵਾ ॥
ਕਉਣੁ ਗੁਰੂ ਕੈ ਪਹਿ ਦੀਖਿਆ ਲੇਵਾ ਕੈ ਪਹਿ ਮੁਲੁ ਕਰਾਵਾ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੇ ਲਾਲ ਜੀਉ ਤੇਰਾ ਅੰਤ ਨ ਜਾਣਾ ॥
ਤੂੰ ਜਲਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਭਰਪੁਰਿ ਲੀਣਾ ਤੂੰ ਆਪੇ ਸਰਬ ਸਮਾਣਾ ।।੧।।ਰਹਾਉ।।
ਮਨੁ ਤਰਾਜੀ ਚਿਤੁ ਤੁਲਾ ਤੇਰੀ ਸੇਵ ਸਰਾਫੁ ਕਮਾਵਾ ॥
ਘਟ ਹੀ ਭੀਤਰਿ ਸੋ ਸਹੁ ਤੋਲੀ ਇਨ ਬਿਧਿ ਚਿਤੁ ਰਹਾਵਾ ॥ ੨ ॥
ਆਪੇ ਕੰਡਾ ਤੋਲੁ ਤਰਾਜੀ ਆਪੇ ਤੋਲਣਹਾਰਾ ॥
ਆਪੇ ਦੇਖੈ ਆਪੇ ਬੂਝੈ ਆਪੇ ਹੈ ਵਣਜਾਰਾ ॥ ੩ ॥
ਅੰਧੁਲਾ ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਪਰਦੇਸੀ ਖਿਨੁ ਆਵੈ ਤਿਲੁ ਜਾਵੈ ॥
ਤਾ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਨਾਨਕੁ ਰਹਦਾ ਕਿਉਕਰਿ ਮੂੜਾ ਪਾਵੈ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੩੦)

ਅਸਥਾਈ

×				੦				×				੦			
														ਸ	ਸ
														ਤੇ	ਰਾ
								ਨ							
ਰ	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਧ	ਸੰ	—	—	ਰੰ	ਸੰ	—	ਨੁ	ਧ
ਕਵ	ਨ	ਸ	ਰਾ	ऽ	ਫ	ऽ	ਬੁ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਕਉ	ऽ	ਣ	ਤ	ਰਾ	ऽ	ਜੀ	ऽ	ਕ	ਵ	ਣ	ਤੁ	ਲਾਂ	ऽ,	ਤੇ	ਰਾ

ਅੰਤਰਾ

	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	—	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
	ਕਉ	ਣ	ਗੁ	ਰੂ	ऽ	ਕੈ	ਪਹਿ	ਦੀ	ऽ	ਖਿਆ	ऽ	ਲੇ	ऽ	ਵਾ	ऽ
—	ਨ	—	ਨ	ਨ	ਨ	—	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਧ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਨੁ	ਧ
ऽ	ਕੈ	ऽ	ਪਹਿ	ਮੂ	ਲ	ऽ	ਕ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ								
ਕਉ	ऽ	ਣ	ਤ	ਰਾ	ऽ	ਜੀ	ऽ								

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਨੋਟ :—ਇਹ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਤਰਜ਼ (ਟਿਯੂਨ) ਹੈ। ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ੁੱਧ ਨਹੀਂ ਪਰ ਹੈ ਬਹੁਤ ਮਧੁਰ। ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਵੇਵੇ ਤੁਕਾਂ ਕਹੀਆਂ ਜਾ ਕੇ ਤੀਆ ਸਕਦੇ ਹੋ।

੯. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਾਲ-ਰੂਪਕ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕੋ ਠਾਕੁਰੁ ਸੁਆਮੀ ਸਰਬ ਜੀਆ ਕਾ ਦਾਤਾ ਰੇ ॥
ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ ਨਿਤ ਸਾਰਿ ਸਮਾਲੈ ਇਕੁ ਗੁਨੁ ਨਹੀ ਮੂਰਖਿ ਜਾਤਾ ਰੇ ॥
ਹਰਿ ਆਰਾਧਿ ਨ ਜਾਨਾ ਰੇ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਕਰਤਾ ਰੇ ॥
ਹਰਿ ਜੀਉ ਨਾਮੁ ਪਰਿਓ ਰਾਮਦਾਸੁ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਸਰਬ ਘਟਾ ਭਰਪੂਰੀ ਰੇ ॥
ਪੇਖਤ ਸੁਨਤ ਸਦਾ ਹੈ ਸੰਗੇ ਮੈ ਮੂਰਖ ਜਾਨਿਆ ਦੂਰੀ ਰੇ ॥੨॥
ਹਰਿ ਬਿਅੰਤ ਹਉ ਮਿਤਿ ਕਰਿ ਵਰਨਉ ਕਿਆ ਜਾਨਾ ਹੋਇ ਕੈਸੋ ਰੇ ॥
ਕਰਉ ਬੇਨਤੀ ਸਤਿਗੁਰ ਅਪੁਨੇ ਮੈ ਮੂਰਖ ਦੇਹੁ ਉਪਦੇਸੋ ਰੇ ॥ ੩ ॥
ਮੈ ਮੂਰਖ ਕੀ ਕੇਤਕ ਬਾਤ ਹੈ ਕੋਟਿ ਪਰਾਧੀ ਤਰਿਆ ਰੇ ॥
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨ ਸੁਣਿਆ ਪੇਖਿਆ ਸੇ ਫਿਰਿ ਗਰਭਾਸਿ ਨ ਪਰਿਆ ਰੇ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੨)

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਨ			ਸੰ				ਪ						ਰ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਨੂ	—	ਧ	ਪ	ਧ	—	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਆS	ਰਾ	S	ਧ	ਨ	ਜਾ	S	ਨਾS	ਰੇ	S	SS	S
ਗ			ਧ										
ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	—	—	—
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕੂ	ਰ	ਕੂ	ਰ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ਰੇ	S	S	S
ਸੰ									ਰੰ				
ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰਗੂੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	-ਨ	ਨਨ	ਸੰ	—	—	ਸੰ
ਹਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਨਾ	SS	ਮ	S	ਪ	ਰਿਓ	ਰਾਮ	ਦਾ	S	S	ਸ

ਅੰਤਰਾ

ਧ			ਧ										
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—
ਕੋ	ਟ	ਬ੍ਰਹ	ਮੰ	ਡ	ਕੋ	S	ਠਾ	ਕ	ਰ	ਸੁਆ	S	ਮੀ	S
ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੂ	ਧ	ਪ	—
ਸਰ	ਬ	ਜੀ	ਆ	S	ਕਾ	S	ਦਾ	S	ਤਾS	ਰੇ	S	S	S
							ਸੰ						
ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਗੰਰੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੁੰ
ਪ੍ਰ	ਤ	ਪਾ	ਲੈS	S	ਨਿ	ਤ	ਸਾ	ਰ	ਸ	ਮਾ	ਲੈ	ਇ	ਕੰ
ਨ			ਸੰ				ਪ						ਰ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਨੂ	—	ਧ	ਪ	ਧ	—	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਸ
ਗੁਨ	ਨ	ਹੀS	ਮੂ	S	ਰ	ਖ	ਜਾ	S	ਤਾS	ਰੇ	S	SS	S
ਮ													
ਰ	ਮ	ਮ	ਧ	ਪ									
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕੂ	ਰ	ਕੂ...								

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੦. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਝਪਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਸਕਲ ਸੁਗੰਧਤਾ ਮਿਲਤ ਅਰਗਜਾ ਹੋਤ, ਕੋਟਿ ਅਰਗਜਾ ਮਿਲ ਬਿਸਮ ਸੁ ਬਾਸ ਕੈ ॥
ਸਕਲ ਅਨੂਪ ਰੂਪ ਕਮਲ ਬਿਖੈ ਸਮਾਤ, ਹੇਰਤ ਹਿਰਾਤ ਕੋਟਿ ਕਮਲ ਪ੍ਰਗਾਸ ਕੈ ॥
ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਮਿਲ ਪਰਮ ਨਿਧਾਨ ਭਏ, ਕੋਟਿਕ ਨਿਧਾਨ ਹੁਇ ਚਕਿਤ ਬਿਲਾਸ ਕੈ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਅਗਾਧ ਬੋਧ,ਗੁਰਸਿਖ ਮਧੁਕਰ ਅਨਭੈ ਅਭਜਾਸ ਕੈ।੩੨।੬੯।

(ਕਬਿੱਤ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਪ		ਪ						ਸ	
ਧ	ਧ	ਮ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਨ਼	ਸ
ਚ	ਰ	ਨ	ऽ	ਕ	ਮ	ਲ	ਗੁ	ऽ	ਰ
ਗ						ਸਂ			
ਰ	ਰ	ਮ	—	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ
ਮ	ਹਿ	ਮਾ	ऽ	ਅ	ਗਾ	ਧ	ਬੋ	ऽ	ਧ
					ਨ				
ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਗੁ	ਰ	ਸਿ	ऽ	ਖ	ਮ	ਧੁऽ	ਕ	ऽ	ਰ
						ਸਂ			
ਧ	ਧ	ਪਧ	ਪਮ	ਮ	ਪਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ਅ	ਨ	ਭੈऽ	ऽऽ	ਅ	ਭਜਾ	ਸ	ਕੈ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ		ਸਂ							
ਮ	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸ	ਕ	ਲ	ऽ	ਸੁ	ਗੰ	ਧ	ਤਾ	ऽ	ਮਿ
ਧ				ਨ			ਸਂ		
ਪ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਲ	ਤ	ਅ	ਰ	ਗ	ਜਾ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਤ
		ਗੁਂ			ਸਂ				
ਗਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਗਂਰਂ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕੋ	ਟਿ	ਅ	ਰ	ਗऽ	ਜਾ	ऽ	ਮਿ	ऽ	ਲ
ਨ				ਪ		ਸਂ			
ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਧ	ਪਧ	ਮ	ਪਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ਬਿ	ਸऽ	ਮऽ	ऽऽ	ਸੁ	ਬਾऽ	ਸ	ਕੈ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੧. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਵਿੰਦਾ ਸਗਲ ਮਨੋਰਥ ਪਾਏ ॥
ਅਸਥਿਰ ਭਏ ਲਾਗਿ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਗੋਵਿੰਦ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਏ ॥੧॥
ਭਲੋ ਸਮੂਰਤ ਪੂਰਾ ॥
ਸਾਂਤ ਸਹਜ ਆਨੰਦ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਵਾਜੇ ਅਨਹਦ ਤੂਰਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮਿਲੇ ਸੁਆਮੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਅਪੁਨੇ ਘਰ ਮੰਦਰ ਸੁਖਦਾਈ ॥
ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਨਾਨਕ ਜਨ ਪਾਇਆ ਸਗਲੀ ਇਛ ਪੁਜਾਈ ॥੨॥

(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੮)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਰਸ	—	—	ਰ
ਭ	ऽ	ਲੋ	ऽ	ऽ	ਸ	ਮੂ	ऽ	ਰऽ	ऽ	ऽ	ਤ
ਮ	—	ਮ	—	ਗ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	—	—
ਪੂ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਰਸ	—	—	ਰ
ਭ	ऽ	ਲੋ	ऽ	ऽ	ਸ	ਮੂ	ऽ	ਰऽ	ऽ	ऽ	ਤ
ਮ	—	ਮ	—	ਗ	ਰ	—	—	—	—	—	—
ਪੂ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	—	ਰ	—	—	—	ਰ	ਰ	ਰ	—	—	ਗ
ਸਾ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਹ	ਜ	ऽ	ऽ	ਅ
ਮ	—	ਮ	—	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਰਸ	—	ਸ	—
ਨੰ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਜऽ	ऽ	ਪ	ऽ
ਗ ਰ	—	ਮ	—	—	—	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਵਾ	ऽ	ਜੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਅ	ਨ	ਹ	ऽ	ऽ	ਦ
ਰਂ	—	—	—	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	—
ਤੂ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ											
ਮ	—	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	—	—
ਭ	S	ਏ	S	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	S	ਲ	S	S	S
ਅ	Sਸ	ਥਿ	S	S	ਰ	ਭ	S	ਏ	S	S	S
ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	—	—	—
ਗੁ	S	ਰੂ	S	S	ਗੋ	ਵਿੰ	S	ਦਾ	S	S	S
ਲਾ	S	ਗ	S	ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਨੀ	S	S	S
ਪ	ਪ	ਨ	—	—	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਰ	ਸਂ
ਸ	ਗ	ਲ	S	S	ਮ	ਨੋ	S	ਰ	S	S	ਥ
ਗੋਂ	S	ਵਿੰ	S	S	ਦ	ਕੇ	S	S	S	ਗੁ	ਣ
ਰੰ	—	—	—	—	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	—	—	—
ਪਾ	S	S	S	S	S	ਏ	S	S	S	S	S
ਗਾ	S	S	S	S	S	ਏ	S	S	S	S	S

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਕੱਠੀਆਂ ਹੀ ਲਾਉਣੀਆਂ ਹਨ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੨. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਣਿ ਸਭ ਕਛੁ ਪਾਈਐ ਬਿਰਥੀ ਘਾਲ ਨ ਜਾਈ ॥
ਤਿਸੁ ਪ੍ਰਭ ਤਿਆਗਿ ਅਵਰ ਕਤ ਰਾਚਹੁ ਜੋ ਸਭ ਮਹਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥੧॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਿਮਰਹੁ ਸੰਤ ਗੋਪਾਲਾ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਮਿਲਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹੁ ਪੂਰਨ ਹੋਵੈ ਘਾਲਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਰਿ ਸਮਾਲੈ ਨਿਤਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਗਲਿ ਲਾਵੈ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮਰੇ ਬਿਸਰਤ ਜਗਤੁ ਜੀਵਨੁ ਕੈਸੇ ਪਾਵੈ ॥੨॥

(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੭)

ਅਸਥਾਈ

X		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ਼											
ਸ	—	ਸ	ਗਰ	—	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮ
ਹ	S	ਰਿ	ਹ	S	ਰਿ	ਸਿ	ਮ	S	ਰਹੁ	S	S
ਗ	ਰ	ਗ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	—	—
ਸੰ	S	S	ਤ	S	ਗੋ	ਪਾ	S	S	ਲਾ	S	S:

ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ
ਸਾ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਮਿ	ਲ	ਨਾ	ਮ	ਧਿ	ਆ	ऽ	ਵਹੁ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਸ
ਪੂ	ਰ	ਨ	ਹੋ	ऽ	ਵੈ	ਘਾ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	—	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਜਾ	ऽ	ਕੈ	ਸਿਮ	ਰ	ਨ	ਸਭ	ਕ	ਛ	ਪਾ	ऽਈ	ਐ
ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਬਿ	ਰ	ਥੀ	ਘਾ	ਲ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ	ऽ
						ਸੰ					
ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰਗੁੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਤਿਸ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤਿਆ	ਗ	ਅ	ਵਰ	ਕ	ਤ	ਰਾ	ਚਹੁ	ਜੋ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਸ
ਸ	ਭ	ਮਹਿ	ਰ	ਹਿਆ	ਸ	ਮਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੩. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਜਣੁ ਮੈਡਾ ਰੰਗੁਲਾ ਰੰਗੁ ਲਾਏ ਮਨੁ ਲੇਇ ॥
ਜਿਉ ਮਾਜੀਠੈ ਕਪੜੇ ਰੰਗੇ ਭੀ ਪਾਹੇਹਿ ॥
ਨਾਨਕ ਰੰਗੁ ਨ ਉਤਰੈ ਬਿਆ ਨ ਲਗੈ ਕੇਹ ॥੨॥

(ਰਾਗ ਸੋਰਠ ਵਾਰ, ਸਲੋਕ ਮ: ੩, ਪੰਨਾ ੬੪੪)

ਅਸਥਾਈ

X		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ਼	ਗ			ਰ		ਮ					
ਸ	ਰ	ਮ	ਗ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	—
ਸ	ਜ	ਣ	ਮੈ	ऽ	ਡਾ	ਰੰ	ऽ	ਗੁ	ਲਾ	ऽ	ऽ
ਸੰ				ਸੰ			ਪ				
ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	—	ਗਰ	ਗਸ
ਰੰ	ਗ	ਲਾ	ਏ	ऽ	ਮ	ਨ	ਲੇ	ऽ	ऽ	ਇऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ			ਧ								
ਮ	੫	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—
ਜਿਉ	S	ਮਾ	ਜੀ	S	ਠੈ	ਕ	ਪ	ੜੇ	S	S	S
							ਸਂ				
ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਨ਼	ਧਪ	ਧ	ਮ	—
ਰੰ	S	ਗੇ	ਭੀ	S	S	ਪਾ	ਹੇ	ਹਿS	S	S	S
								ਸਂ			
ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂਰਂ	ਗਂ	ਨ	ਸਂ	—	—
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਰੈ	ਗ	ਨ	ਉS	S	ਤ	ਹੈ	S	S
			ਸਂ								ਰ
ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	—	ਗਰ	ਗ	ਸ
ਬਿਆ	S	ਨ	ਲ	S	ਗੈ	ਕੇ	ਹ	S	SS	S	S

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

ਨੋਟ :—ਇਸੇ ਸਲੋਕ ਦੀ ਦੂਜੀ 'ਸੁਰ ਬੰਦਿਸ਼' ਹੇਠਾਂ ਤਾਲ ਧਮਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੈ।

੧੪. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਾਲ-ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
										ਗ		ਪ	
										ਰਗ	ਸਰ	ਮ	ਪ
										ਸS	SS	ਜ	ਣ
ਸਂ							ਨ			ਸਂ			
ਨ	ਸਂ	—	—	—	—	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਨ਼	—	ਧ	ਪ
ਮੇ	ਤਾ	S	S	S	S	S	ਰੰ	S	ਗ	ਲਾ	S	S	S
ਮ													
ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਗਸ				
ਰੰ	ਗ	ਲਾ	ਏ	S	ਮ	ਨS	ਲੇ	ਇ	SS				

ਅੰਤਰਾ

ਪ			ਧ										
ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—	—
ਜਿਉ	S	ਮਾ	ਜੀ	S	ਠੈ	S	ਕ	S	ਪ	ੜੇ	S	S	S

ਨ	—	ਨ	ਸੰ	—	—	ਨ ਸੰ	ਰੰ	—	—	ਸੰ ਨੁ	—	ਧ	ਪ
ਰੰ	S	ਗੇ	ਭੀ	S	S	ਧਾ	ਹੇ	S	S	ਹਿ	S	S	S
ਧੰ	ਧੰ	ਰੰ	ਗੰ ਰੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ ਨ	—	ਨ	ਸੰ	—	—	—
ਨਾ	ਨ	ਬ	ਰੰ	S	ਗ	ਨ	ਉ	S	ਤ	ਰੇ	S	S	S
ਸੰ ਨੁ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਪ ਮ	—	ਗਰ	ਗ	ਰ ਸ	ਸ ਮ	ਰ	ਪ ਮ	ਪ
ਬਿਆ	S	ਨ	ਲ	S	ਗੇ	S	ਕੋS	ਹ	S,	ਸ	S	ਜ	ਣ

ਨੋਟ :—ਧੁਰਪਦ-ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਠਾਅ, ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਐਸਾ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ।

—ਦੇਸ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾ :—ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਛਪਾਈ ਵਿਚ ਜੇ ਕਿਤੇ ਗਲਤੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਗ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ (ਟਿਯੂਨ) ਦੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨੀ ਜੀ।

(ਕਰਤਾ)